

ПЕТЪР ДЪНОВ
УЧИТЕЛЯ

КЛЮЧЪТ НА ЖИВОТА

ОБЩ КЛАС

ГОДИНА ОСМА

**ПЕТЪР ДЪНОВ
УЧИТЕЛЯ**

КЛЮЧЪТ НА ЖИВОТА

ОБЩ КЛАС

**ГОДИНА ОСМА
(1928–1929)**

Издателство
«Бяло Братство»

Словото в Школата
на Петър Дънов Учителя
е записано и съхранено
за съвременния читател
от стенографите:

Паша Теодорова
Елена Андреева
Савка Керемидчиева

© Издателство „Бяло Братство“, 2012

ISBN 978-954-744-174-3

Съдържание

1. Ключът на живота, 22.08.1928	7
2. Ограничаване и освобождаване, 29.08.1928	38
3. Планински върхове, 5.09.1928	54
4. Много знания, 12.09.1928	73
5. Разумни наредби, 19.09.1928	94
6. Акустика на съзнанието, 26.09.1928	109
7. Без прегради, 3.10.1928	124
8. Какво са разбрали, 10.10.1928	143
9. Възприемане и предаване, 17.10.1928	154
10. Връзки на сърцето и на ума, 24.10.1928	170
11. Накъде, 31.10.1928	179
12. Дадено по нещо, 7.11.1928	193
13. Смени в Природата, 14.11.1928	207
14. Постоянни и непостоянни величини, 21.11.1928	226
15. Насока на живота, 28.11.1928	244
16. Смяна на състоянията, 5.12.1928	261
17. Разбиране на живота, 12.12.1928	275
18. Израз на живота, 19.12.1928	293
19. Направление на истинския живот, 26.12.1928	307
20. Вторият ден, 2.01.1929	322
21. Закон за възможности – закон опуленс, 9.01.1929	334
22. Самоопределение на съзнанието, 16.01.1929	349
23. Личност, общество и свят, 23.01.1929	365
24. Знайно и незнайно, 30.01.1929	379
25. Двете съзнания, 6.02.1929	388
26. Силни и слаби желания, 13.02.1929	400
27. Форми в Природата, 20.02.1929	410
28. Отношение между числата, 27.02.1929	418
29. Първата буква, 6.03.1929	430
30. Правилни изводи, 13.03.1929	438

31. Непреривно движение, 20.03.1929	450
32. Втръсване, 27.03.1929	460
33. Противоположни процеси, 3.04.1929	464
34. Спорни въпроси, 10.04.1929	475
35. Трудни задачи, 17.04.1929	486
36. Постижения на богатия и на сиромаша, 24.04.1929	491
37. Пътят на слабия и на силния, 1.05.1929	503
38. Аксиома на живота, 8.05.1929	513
39. Абсолютна реалност, 16.05.1929	523
40. Битие и откровение, 22.05.1929	537
41. Определени движения, 29.05.1929	550
42. Верни положения, 5.06.1929	565
43. Стари навици, 12.06.1929	578
44. Естествени връзки, 19.06.1929	591
45. Външни линии на красотата, 26.06.1929	600
46. Двата стълба, 3.07.1929	612
47. Господар и слуга, 10.07.1929	628
48. Закон на отношения, 24.07.1929	640
49. Постоянни и преходни неща. Козметика, 31.07.	652
50. Промени в света, 7.08.1929	666
51. Пробният камък, 14.08.1929	678
52. Абсолютна чистота, 21.08.1929	688

Приложения

Речник на чужди и остарели думи	710
Обяснителни бележки	712
Писмени теми	720
Упражнения и задачи	721
Формули и утвърждения	725
Песни	726

КЛЮЧЪТ НА ЖИВОТА

Ще прочета 20. глава от *Откровение*. Няма да дам никакви тълкувания по нея – нека всеки я разбира тъй, както може. Обаче има един основен закон, който гласи: всяко същество използва храната, която му се дава, според степента на своето развитие.

Обърнете внимание на четвъртия стих:

*И видях престоли, и насядаха на тях,
и даде се тям съдба; и видях душите на закланите
за свидетелството Исусово и за Словото Божие;
и които не се поклониха на звяра,
нито на образа му, и не приеха белега
на челото и на ръката си,
оживяха и царуваха с Христос хилящата години.*

Днес всички хора искат да царуват на Земята. Както виждате, има разлика между техните разбирания за мястото на царуването и това, за което се говори в стиха. Къде трябва да бъде това царуване: на Земята, на Небето или във въздуха?

Често хората, от каквото общество и да са, приличат на малки деца, които очакват от баща си да им донесе нещо за ядене. Любителите на забавления и удоволствия, като отиват на театър, също тъй очакват какво ще изнесат актьорите на сцената. Земеделецът, като посее нивата си, очаква какъв плод ще даде тази нива; лозарят, като насади лозето си, очаква какво грозде ще роди неговото лозе. Всички хора все очакват нещо. Когато се даде очакваното, хората се радват. Когато представлението излезе хубаво, всички казват: „Добре се изнесоха ролите, добре се игра!“. Когато нивата даде добър плод, казват: „Добре роди тази нива“. Когато лозето даде хубав плод, казват: „Добро е гроздето“. Когато бащата донесе нещо вкъщи, децата се радват и казват: „Добър е нашият баща“. Обаче това представлява едната страна на живота, настоящото разбиране на хората.

Другата страна на живота е, че някога бащата нищо не донася вкъщи, нивата нищо не ражда, лозето не дава плод, играта на сцената не излиза тъй, както се очаква, и т.н. Тогава у хората наставя пълно разочарование от живота. Първото положение, когато отвсякъде се дава, напълно съответства на изискванията им – и тогава всички хора са доволни. Даже и крадецът се радва, след като успее да открадне това, което иска; не може ли да открадне това, което иска, и той тъгува. И праведният се радва, когато добие това, което иска, а тъгува, когато не може да добие това, което иска. Питам: по какво се различават радостта и скръбта на праведния от радостта и скръбта на крадеца? И единият иска, и другият иска. Вие трябва да правите различие дали радостта ви е като тази на праведния, или като тази на крадеца, на грешника; и дали скръбта ви е като тази на праведния, или като тази на крадеца, на грешника. Това са две различни положения, върху които трябва да мислите. Може някой да каже: „Аз се радвам“. Ще се запитате дали вашата радост е като радостта на праведния, или като тази на грешника. Ако скърбите, пак ще се запитате същото нещо: вашата скръб като тази на праведния ли е, или като тази на грешника.

Казвам: вие не трябва да живеете с илюзии, не трябва да имате илюзиите на онези българи шопи, които ходили някога да превземат Цариград със своите големи овчарски сопи. Цариградчани ги хванали, събрали сопите им, натрупали ги накуп, а тях разпръснали и върнали назад. Питам: може ли град като Цариград да се превзема със сопи? Не може. Ако вашите вярвания, ако вашите убеждения, ако вашите молитви и ако вашите сълзи приличат на тия овчарски сопи, по-силните от вас ще ги вземат, ще ги натрупат накуп и вие нищо няма да свършите. Когато човек отива да превзема нещо, той трябва да бъде силно въоръжен. С какво? Ако светските хора, за да постигнат своята цел, се въоръжават с най-добри и силни оръжия, питам тогава: какви трябва да бъдат оръжията на един праведен, на един духовен човек?

Ще ви приведа едно сравнение, за да видите на какво трябва да упоавате в живота си. Заекът застава пред вас с два кобура и ви казва: „Докато аз съм с вас, косъм няма да падне от главата ви, на мен упоавайте, в мене вярвайте!“ След заека идва мечката, също с два кобура, застава пред вас и ви казва: „Докато аз съм с вас, никой не може да ви докосне, на мене упоавайте!“. Питам: на кого трябва да упоавате – на заека или на мечката? Вие ще кажете, че трябва да упоавате на мечката. Наистина, ако упоавате на заека, още при първия гърмеж, дошла не дошла опасността, той ще избяга. Заекът ще бъде пръв, а вие – последни. Упоавате ли на мечката, като се намери пред опасността, като види по-голяма мечка пред себе си, тя няма да избяга. Тогава вие ще бъдете първи, а тя – последна. Питам: какво се постига в първия и във втория случай, ако упоавате било на заека, било на мечката? Мислите ли, че един заек или една мечка могат да ви защитят в живота, вие сте в заблуждение. Заекът и мечката – това са символи, които изразяват известни външни прояви на човешкия живот. Вие може да преведете тези символи. Да упоава човек на заека, значи да упоава на удоволствията в живота. И в такъв случай, както заекът бяга от най-малката опасност, така и човекът на удоволствията отпада духом и от най-малките страдания и изпитания. Най-лесното положение е, когато човек иска да се удовлетвори, всичко да му е по угода в живота. Но краката на удоволствието са дълги като на заека, и то бяга като него. Мечката пък изразява грубия живот, който аз наричам черноземен труд. Обаче нито животът на удоволствията, нито животът на черноземния труд са в състояние да спасят света. Който се удовлетва, стомаха си разваля; който прекалено работи, ръцете си разваля. Какъв смисъл има в това – човек да развали стомаха или ръцете си? Това е външната страна на въпроса. Мислете върху вътрешната страна, върху дълбокия смисъл на този въпрос.

Днес всички хора се нуждаят от истинско схващане, от истинско разбиране на живота, който Бог им е дал. Към какво трябва да се стреми човек? Яденето и пиенето не

са цел в живота; науката не е цел в живота, домът не е цел в живота; синовете и дъщерите не са цел в живота, богатството не е цел в живота. Тогава какъв е вътрешният смисъл на живота? Ако при сегашните условия искате да разрешите една от великите задачи на своя живот, преди всичко трябва да знаете какъв е смисълът на Целокупния живот. Някои казват: „Може ли без ядене и пиене?“. Не разисквайте по този въпрос: яденето и пиенето са условия само за поддържане на живота, а условията са въвн от нас, за тях няма какво да говорим. Всяко нещо, което е извън нас, нищо не ни ползва. Разсъждавайте върху тази мисъл, докато ви стане ясна.

Представете си един човек, който има хиляда килограма жито в хамбара си и ги държи заключени, не ги продава, нито ги смила за хляб, а сам пости, гладува, като казва: „За черни дни трябва житото, нека седи в хамбара, няма да го ям“. Друг човек има само един килограм жито в хамбара си, но го изважда оттам, смила го на воденицата, прави си от него хляб, опича го, хапва си и казва: „Ще ям, каквото Господ ми е дал“. Питам: у кого е силата – в онзи, който има едно кило жито и го употребява, или в онзи, който има хиляда кила жито и ги затваря в хамбара си и не яде? В този, който има едно кило жито и яде.

Някой казва: „Аз искам да стана за в бъдеще учен човек, светия“. Това са празни работи – това е човекът, който има хиляда килограма жито в хамбара си и пости. Силата на човека седи в това, което той придобива всеки даден момент, както и в това, което се крие в неговото съзнание. Бог се проявява в съзнанието на всеки един: въвн от човека, въвн от неговото съзнание, Бог не съществува. Даже и да съществува Бог въвн от съзнанието ни, ние не Го познаваме, не знаем какъв ще е този Бог. Ние знаем за Бога дотолкова, доколкото Той се проявява в нашето съзнание.

Често вие казвате: „Бог може всичко да направи“. Вярно е, че Бог всичко може, но това зависи от възможностите, които са вложени в нас. Представете си, че вие се намирате пред един кладенец и държите в ръката си

кофа, вързана с тънко въже, с което можете да извадите едва десет килограма вода. Аз съм силен човек, мога да извадя със своето въже не десет, а сто килограма вода, и ви наблюдавам какво правите. Вие пускате вашата кофа с тънкото въже и изваждате само десет килограма вода. Въжето е съзнателно, живо и остава недоволено от това малко количество вода и казва: „Не мога ли и аз да извадя сто килограма вода?“. Казвам: опитайте! Вие вземате друга кофа, която може да събере сто килограма вода, закачвате я на вашето тънко въже и я пускате в кладенеца; теглите кофата нагоре, но въжето се скъсва и кофата остава в кладенеца. Вие се чудите защо става така и казвате: „Господ не можа ли да изкара с това въже сто килограма вода?“. С това въже Господ не може да извади сто килограма вода, с него може да извади само десет килограма. Ако мислите, че с това въже можете да извадите сто килограма вода, това показва, че въвн вашето съзнание има едно погрешно логическо заключение. Като казвате, че Бог е всемогъщ, това подразбира проява на Бога в Неговата целокупност, а не Бог в Своите части. Във всяка отделна част, във всеки отделен човек Бог е дотолкова силен, доколкото човек може да Го приеме, да Го разбере и прояви. Следователно разумният човек, за да извърши една работа, по-тежка от неговите сили и възможности, се нуждае от време. Той трябва да пусне кофата десет пъти в кладенеца, за да извади сто килограма вода; пък ако иска да свърши тази работа изведнъж, да съкрати времето, трябва да търси друг изходен път, иначе въжето ще се скъса.

Често хората правят грешки в живота си, понеже бързат – искат да съкратят времето. Някой пита: „Защо Господ не ми даде богатство, защо не ме направи богат?“. Въжето ти е тънко. Бог сам за Себе Си може да извади милиони и милиарди килограма вода, но въжето на вашето съзнание е толкова тънко, че ако го пуснете в кладенеца да извадите с него повече от десет килограма вода, то ще се скъса. Тогава наставя вторият процес. Вие запитвате: „Не може ли този въпрос да се разреши по друг начин? Има друг, изходен път“. Това, което ви говоря, е филосо-

фия, която има приложение в сегашния живот, в сегашното ви съзнание, с което живеете. Изходният път седи в следното: разумният човек взема десет тънки въжета, омотава ги едно в друго, закачва на това дебело въже една голяма кофа, пуска я в кладенеца и изважда сто килограма вода. Резултатите тук ще бъдат еднакви, както ако тънкото въже само слизаше десет пъти в кладенеца, но придобивката ще бъде различна. Като извършвате работата си сами, радостта ви ще бъде по-голяма, отколкото ако се ползвате от чужда помощ. Всички въжета, които вземат участие във вадене на вода, са съзнателни, и всяко от тях ще иска своя дял – плод на извършената работа. Вие, като изтеглите водата, ще искате да задържите всичко за себе си, но въжетата ще се скарат помежду си за дял от придобивката. Едното въже ще каже: „Ако аз не бях, вие нищо нямаше да свършите“. И второто въже ще каже: „Ако аз не бях, вие нищо нямаше да свършите“. И останалите въжета ще кажат същото. Да, всички въжета са участвали, за да извадят стоте килограма вода, но нито едно от тях не е в състояние само да извади тия килограми вода. Значи десетте въжета заедно, както и едното въже отделно, ще получат една и съща печалба, само че в първия случай печалбата ще се дели на десет – на всяко въже ще се падне по десет килограма вода.

Сега вие казвате: „Хайде да се съберем няколко души заедно, за да свършим някаква работа: да извадим заедно вода или да работим на нивата“. От придобивките всеки ще получи толкова, колкото ако той е работил сам за същото време. Питам: всъщност има ли някаква придобивка във взаимната работа? Има: истинската печалба се състои в насърчението, което ще си давате взаимно. Всички ще бъдете радостни и весели, ще работите усърдно и ще се върнете с песни – това ще бъде малкият плюс в печалбата. Ако си сам на работа, ще прекараш един мълчалив ден. Ето защо, когато добрите хора работят, трябва да работят по няколко души заедно; когато лошите хора работят, всеки сам трябва да работи, за да му е мирна главата. Някой казва: „Аз искам сам да работя“. Аз подразбирам, че

хората около този човек са лоши, пък и той сам е лош. Когато всички хора искат сами за себе си да работят, значи между тях има нещо лошо – сговор няма. Това показва, че разбиранията на тия хора не са правилни.

Често между хората се явява критика. Казват, че едни си не живеят добре, не живеят по Бога. Питам: коя е мярката, по която познавате кое нещо в света е добро и кое – зло; коя работа се върши по Бога и коя – не? Казват: „Никой не може да извърши една работа по Бога!“. Защо? Човек сам не върши своята работа. Когато работиш нещо, кажи: „Господи, свърши моята работа тъй, както Ти разбираш!“. Защо? Всяка работа, която Бог върши, е много добра. След това кажи: „Господи, сега пък аз в Тебе ще свърша своята работа; и като свърша своята работа в Тебе, Ти, Господи, ще се произнесеш за нея“. Когато аз върша своя работа сам, не се произнасям за нея – оставям Бог да се произнесе как е извършена. Щом дойде въпрос до Божиите работи, аз имам само едно мнение, а не две мнения, и се произнасям за тях, като казвам: Божиите работи са всякога добри. Могат да се съберат всички философи, всички учени хора в света, за да ме разубеждават в това, но няма да успеят – аз зная положително, че всички Божии работи са добри. Както и да разглеждате Неговите работи, от която и да е страна да ги гледате, казвам: Божиите работи са свършени. Разумното в човека, Божественото начало в него, може да се произнася за Божиите работи, а за човешките работи Бог се произнася. Ако искате да знаете какво аз мога да направя, питайте Господа, а не мене, нито пък другите хора. Следователно не се спирайте върху това, какво хората мислят за вас – важно е да се спрете върху въпроса какво Бог мисли за вас. Закон е: ако сами себе си съдите, т.е. ако Бог във вас се произнася за вашите работи, вие сте блажени.

Днес много хора имат известна философия, известни убеждения, и за да угодят на света, казват: „Ние ще излезем пред света да му покажем какви сме“. Питам: от толкова години насам какво ново е казал светът за добрите хора? Не, само Бог има право да се произнася за

човешките постъпки, а разумният човек има право да се произнася за Божиите работи. Защо? Защото в Божиите работи човек не е заинтересован лично, а в човешките е намесена личността. Когато се казва, че ще бъдем съдени, това подразбира, че за нашите постъпки, за нашия живот, за всичко това, което вършим за Бога, единствено Той е капацитет да се произнася. Както аз не се безпокоя какво ще кажа за Божиите работи, така също не се безпокоя за това, какво Бог ще каже за моите работи. За Божиите работи аз имам само едно мнение. Оттам заключавам, че и Бог ще се произнесе за мене така, както аз се произнасям за Него. Дойде ли съмнението у вас, вие казвате: „Господ може да се произнесе другояче за нас“. Да, ако Бог се произнесе другояче за вас, значи и вие сте се произнесли така за Него – имали сте две мнения за Бога: законът е същият.

Казвам: най-първо ще възстановите вашите първични понятия за онова, което Бог върши във вашата душа. Величието на душата, величието на гения, на способния, на даровития, на праведния човек седи в това – да осъзнае, че всичко, което става вътре в него във всеки даден момент, се дължи на Бога, Който работи. Христос казва: „Отец Ми работи“. Къде? В мене: в душата ми, в съзнание-то ми, в сърцето ми, в ума ми – на различни места работи Той. Вследствие на тази работа у всички хора има копнеж да направят нещо хубаво. Мнозина питат: „Какво трябва да направим сега?“. Има един велик закон, според който вие не можете да направите най-малкото добро дело, ако не любите Бога. Първото важно нещо за вас е да любите Бога. Любите ли Го, Той ще ви се изяви и тогава вашата любов ще стане едно с Неговата.

Сега ще ви дам следното правило: работете с положителните закони на Мъдростта и с положителните методи на Любовта! Досега вие сте имали отрицателни резултати в работата си, защото сте работили с отрицателните закони на Мъдростта и с отрицателните методи на Любовта. В Божията Любов няма закони – тя е закон сама за себе си. Няма закон, който може да ограничи Любовта. Живеете

ли по някакви закони на Любовта, вие ще изпаднете в ред погрешки, в заблуждения. В Любовта има методи, и то най-хубави. Значи в живота на Мъдростта има закони, а в живота на Любовта – методи. Сега ще започнат нескончаемите въпроси: „Какви са тия закони на Мъдростта и тия методи на Любовта?“. Те са написани във вашата душа: потърсете ги там и ще ги намерите. Питате ли така, аз допускам, че вие имате едно кило жито в хамбара си и сте започнали да го ядете, но искате да спечелите хиляда кила. Стремите ли се към хилядата кила, вие сте от постиците. Някои казват, че са постили много. Питам: какво печели Господ от това, че вие постили? Той губи. И когато много ядете, Господ пак губи. Ядете ли умерено, вие вършите Божията работа. Ако се храните и благодарите за храната, и Господ е доволен от вас; преяждате ли, и вие се мъчите, и Господ във вас се мъчи. Казвате: „Засъхна ми гърлото!“. Бог ви казва: „Дал съм ви много вода, пийте от най-чистата вода, за да не засъхва гърлото ви!“.

Ще ви дам един закон с два метода на приложение: единият е отрицателен метод, а другият – положителен. Представете си, че имате пред себе си човек, по рождение пияница. Вие искате да го вкарате в правия път и му казвате: „Не пий вино!“. Той ви казва: „Не мога да не пия вино. Аз съм наследил тази слабост от майка си и от баща си – не е лесно да се откажа изведнъж!“. И продължава този човек да пие. Вие постъпвате в този случай с отрицателния метод. След това вие прилагате положителния метод към този човек, като му казвате: „Пий от най-чистата нектарна вода, която съществува в света!“. В този метод седи спасението на пияницата: не му казвайте да не пие вино, но му кажете да пие от най-чистата нектарна вода. Пие ли от нея, той никога няма да пие от виното. Често казвате: „Ние не трябва да мразим!“. Това е негативният метод в света. То е все едно да казвате на пияницата да не пие. Какво може да се придобие с този метод? Нищо, т.е. той дава отрицателни резултати. Приложете положителния метод в живота си: не казвайте, че не трябва да мразите, но вложете в душата си най-хубавата любов, коя-

то възвишените и благородни души са приложили на Земята. Казвате: „Трябва да вярваме!“. Не, приложи вярата! Приложете онази възвишена и благородна вяра, с която са живели светии, праведници и добри хора, с която гори и планини се местят. Приложете тази вяра – идете с нея при някоя планина и кажете: „Тръгни!“. Кажете ли на Витоша да се помести, тръгнете към нея! Отначало ще ви се вижда, че тя никак не се е помръднала, но стигнете ли до нея, ще видите, че тя малко се е преместила. Вие правила ли сте такъв опит, за да проверите силата на вашата вяра и на вашата мисъл? Всъщност най-голямата планина е човекът, който трябва да се мести: щом аз се преместя, и Витоша ще се премести. Ако Витоша не се премести, значи аз съм мъртъв човек: живият, разумният човек всякога се мести. В този случай Витоша – това съм аз!

Ако ме разбирате буквално, ще имате един резултат, ако разбирате същността на нещата, ще имате съвсем друг резултат. Ако вярата и мисълта ви са силни, ще проверите този закон и ще видите, че Витоша се е поместила; не се ли помести, това е по единствената причина, че вашата вяра е слаба. Щом Витоша не се е поместила, въжето, което спущате в кладенеца, е слабо. Това не говори, че Бог е слаб, но вашето въже е слабо. Затова ще намерите онова здраво въже, което, като го пуснете в кладенеца, да не се къса и Витоша да помести. Имате ли тази здрава вяра, не само Витоша ще местите, но ще накарате Слънцето да изгрява от запад, а не от изток, както досега. Ако Слънцето изгрява от запад, порядъкът на нещата няма да се наруши; напротив, светът ще бъде по-добър, по-хармоничен. Каква философия има в това, че Слънцето днес изгрява от изток, а залязва на запад? Ако изтокът е образ на всичко добро в света, а западът – образ на всичко лошо в света, тогава какво е допринесло Слънцето, като е изгрявало от доброто и е залязвало към злото? Тогава не ще ли бъде добре Слънцето да изгрява от запад и да залязва на изток: така то ще води света от лошото към доброто. Де е човекът, който може да накара Слънцето да изгрява от запад?!

Като ви говоря така, ако ме разбирате буквално, ще

кажете: „За физическия свят ли се отнася това?“. Физическите прояви са отражение на проявите, които съществуват в духовния свят. Когато Христос казва, че силната вяра може планини да премества, в това се крие същността на вярата. И Витоша съществува в духовния свят. Ако мястото на Витоша или на кой да е предмет се промени в духовния свят, ще се промени и мястото на тяхната сянка: щом се премести един предмет, премества се и неговата сянка. Обаче искаме ли да преместим сянката на предмета, това е мъчна работа: сянката се мести по друг закон. Само Слънцето е в състояние да мести сянката на предметите; обаче ако аз разбирам закона, мога да вдигна ръката си и да преместя сянката, дето искам. Дигнете ли Витоша, можете да преместите сянката ѝ, където искате.

И тъй, от вас се иска приложение. От вас се иска вътрешна, дълбока мисъл. Имате ли тази мисъл, за един ден, за една минута можете да завършите вашето развитие. Казвате: „Като завършим развитието си, какво ще стане с нас?“. Ще се върнете отново на Земята и ще работите за другите. И тогава, ако сте имали на разположение 40 дни, за да ожънете всичките си ниви, вие ще направите това нещо само за един ден, а останалите 39 дена ще употребите да помагате на вашите ближни. Един ден ще работите за Иван, друг – за Драган, трети – за Стоян, и т.н. Ще отидете при Иван и ще му кажете: „Иване, ти още ли не си пожънал?“ „Не съм!“ „Хайде, аз ще ти помогна“. За един ден свършвате работата и отивате при Драган: „Драгане, още ли не си свършил работата си?“ „Не съм!“ „Хайде да я свършим заедно“. Запретвате се двамата и за един ден свършвате всичко. На третия ден отивате при Стоян – помагате и на него: за 39 дена свършвате работата на всички; по същия начин и те отиват да помагат на другите. Работа се иска от всинца ви и на този, и на онзи свят. Някои мислят, че като отидат на онзи свят, там ще ги посрещнат с венци и с песни, ще седнат при ангелите и с китари ще свирят. Не, и там предстои работа!

Мнозина казват, че са завършили своето развитие, че Бог Саваот им говорил направо, и т.н. Завършили са

своето развитие, а десет килограма вода не могат да извадят от кладенеца... Бог Саваот им говорил, а никой не иска парче хляб да им даде... Как е възможно това? Не си правете никакви илюзии – това е заблуждение! Такова е положението на пияния човек, който се напива и казва: „Знаете ли кой съм аз?“. Бум! – счупва прозореца. За да се освободи от тия състояния, човек трябва да се добере до Истината, която ще го направи свободен. Вие не знаете още какво нещо е Свободата. Писанието казва: „Не бивайте роби на човеци!“. Това значи: не бивайте роби на такива вярвания, които заблуждават; прославете Господа и бъдете свободни! Който иска свобода, трябва да освобождава хората.

Често хората се спират върху отрицателните прояви на живота. Наистина, животът има отрицателни страни, които са резултат на кармата, на закона за причините и последствията на нещата, но той има и свои положителни страни. Кармата подразбира съдба, но хората трябва да се освободят от тази съдба. Господ казва: „Ще залича греховете ви, ще залича вашия минал живот, вашите пресътпления – помен няма да остане от тях! И след туй ще внесе новото във вас“. Ето защо, за да реализирате живота в неговата положителна страна, нужна ви е свобода. Какво трябва да се прави със света? Ще знаете, че въвн от вас светът не съществува. Бог, Който живее в мене, Той е създател на света, и затова не трябва да Го търсите въвн от света, въвн от себе си. Бог, Който е създал света, само Той знае истинските методи и начини за изправянето му. Следователно няма защо да се безпокоите за света и за неговото спасение: спасението на хората, както и на целия свят, не е ваше дело – само силният може да изправи и спаси света.

Хората задават въпроса: „Какви ще бъдат последствията на нашия живот?“. Ако сте живели с отрицателните методи на живота, ще имате отрицателни последствия; ако цял живот сте се мъчили и нищо не сте разбрали от тия мъчения, такива ще бъдат и резултатите на вашия живот. Някой човек е постил десет дена и казва, че се е

измъчил от този пост, че нищо не е разбрал от него. Да, ако сте постили и сте се измъчвали, без да научите нещо, този пост не е на мястото си. Постът не е лошо нещо, той е потребен, но когато се използва разумно и даде добри резултати. Смисълът на живота не е в поста, но той е необходим като съзнателен опит. И Христос пости 40 дена: Той отиде в пустинята, дето прекара 40 дена в пост и молитва. Като свърши този опит, Христос доби голямо прозрение. Щом се върна при учениците Си, те Го запитаха: „Какво трябва да направим сега?“. Христос им отговори: „Не само с хляб може да се живее, но и с всяко слово, което излиза от Бога“. Значи има и друг начин на хранене. Постът показва, че човек може да се храни и по друг начин – със Словото Божие. В този начин на хранене седи новият живот.

Ще направя един паралел между храненето по стария начин и това по новия начин. Вземете един богат човек – гастроном, който обича пищна храна. Той сяда на обяд и веднага на трапезата се слагат печени кокошки, гъски, патици, разни видове плодове и ред други закуски и питиета. Какво ли не е ял богатият през живота си! Той казва: „Така трябва да се живее!“. Това е хранене по стария начин. Обаче един ден стомахът на този човек ще се разстрои и той постепенно ще почне да слабее и ще вика лекари да го преглеждат. Лекарите казват: „От днес всички гъски, патици, кокошки, агънца, прасета се уволняват и ще се храните само с оризова чорбича, и то по две чаени лъжички на два часа. Само по този начин ще се излекувате“. Щом види, че жена му влиза в стаята, той я запитва: „Жена, колко е часът? Време ли е за супичата?“. Точен е той, гледа да не пропусне времето, иска да се спаси. Той знае, че спасението му е в оризовата чорбича. Като дойдат някои близки да го посетят, те го запитват: „Как си със здравето?“ „Благодаря, по-добре съм сега. Лекарите ми казаха, че ако продължавам да се храня по стария начин, ще отида на другия свят“. Оризовата чорбича представлява символ на новото хранене: тя представлява чиста, идейна храна.

Сегашният човек пости и се ограничава в храненето само когато е болен. Той казва, че лекарят му е заповядал да употребява на всеки два часа по две чаени лъжички оризова чорбича. Това не е разумен пост, нито нов начин на хранене – този човек се храни така по необходимост. Не ме разбирате буквално: само здравият, разумният, идейният човек може да се храни по новия начин. Храните ли се по новия начин, вие ще придобиете мир и сила в душата си. Какво може да направите в този свят, ако нямате мир и сила? Мнозина казват: „Бог да бъде на наша страна!“. Казват ли така, те изключват Бога от себе си. Господ не е вън от нас! Някой казва: „Аз имам мъчна задача за разрешаване“. Писанието казва: „Бог постоянно работи в нас“. Щом Бог постоянно работи в нас, нашето съзнание трябва да бъде будно, да наблюдава как Бог в нас мисли, чувства и разрешава нашите задачи. Дойде ли ви някоя мъчнотия, не бързайте: започнете да размишлявате и проследете как Бог във вас ще я разреши. Няма да минат пет минути, и ще видите, че задачата ви е решена. След това ще ме запитате правилно ли е решена тази задача. Само едно мнение имам за Бога и сега пак го потвърждавам: всички Божии работи са свършени!

Казвате: „На теория е така, но не и на практика“. Не, и на практика е същото! Ще ви приведа един действителен пример от живота, за да видите, че за онзи, който слуша и изпълнява това, което Бог му говори отвътре, теория и практика са едно и също нещо. Двама братя се карали помежду си за наследство, оставено от баща им. Големият брат взел повече, малкият – по малко. Цели 15 години те се карали помежду си, не искали да се видят – и всеки от тях говорел лошо за другия. Един ден Божественото се пробудило в големия брат и му казало, че това, което той прави с брат си, не е добро: „Иди, примири се с брат си, дай всичко на него, а ти работи и се прехранвай с труда си“. Той послушал този глас и тръгнал към дома на брат си. В това време Божественото проговорило и на малкия брат; той си казал: „Дотегна ми вече тази свада! От толкова години съм скаран с брат си: какво спечелих от това? Я

да отида при него – да се помирим и да му кажа, че всичко бащино давам на него. За мене е достатъчно това, което имам“. Казано – свършено. Запътил се към брат си да се помирят – и двамата се срещат на пътя. Големият казал: „Братко, ида да се помирим. Всичко, което взех от баща си, давам на тебе – аз ще се прехранвам от собствения си труд!“ „И аз от своя страна реших да направя същото“ – казал малкият брат. „Тогава хайде и двамата да работим заедно!“ Събират се двамата братя, помиряват се и започват обща работа.

Ето начина, по който и вие трябва да решавате всички мъчнотии и недоразумения в себе си. Питам: трябва ли да делим Божието благо в нас, трябва ли да се караме за него? Не, ние трябва да осветим името на Бога, Който живее в нас, да поставим Бога високо в нашето съзнание, дето Той работи. Мнозина искат да знаят какво нещо е новото, Божественото учение. Божественото учение седи в следното: да оставим Бога да работи в нашето съзнание и Бог да ни остави да работим в Него. В какво седи Новото учение? Бог да работи в мене и аз да работя в Него. Как ще разберете това? Като го опитате: вие не можете да определите какво е Новото учение, докато не го опитате. „Ама аз съм правил опит.“ Колко опита си направил? Ако си направил само един опит, нищо не си научил: в Божественото учение опитът е непреривен, без прекъсване, Божественото се проявява непреривно.

Каква е разликата между Божественото и човешкото? Божественото се проявява и за вечно остава, човешкото се проявява и за ден остава. Това, което е непреривно и вечно, е Божествено; това, което е кратковременно, е човешко. Щастие и радост, които скоро изчезват, са човешки; щастие и радост, които никога не изчезват, са Божествени. Доброта, която се проявява и изчезва, е човешка; доброта, която се проявява и не изчезва, е Божествена. Любов, която скоро се явява и изгаря, е човешка; Любов, която при всички условия не изгаря, но постоянно се увеличава и за вечни времена остава, е Божествена. Знание, което може да разрешава всички мъчнотии в живота, е Божествено.

Божественото живее вечно, в него няма прекъсване – то е великото, което работи в душите. Само чрез Божественото можете да постигнете вашите идеали и стремежи.

Казвам: онези, които искат да следват Божествения път, нека турят торбичките на гърба си и да вървят напред. Не се обръщайте да гледате какво става назад, със старото не се занимавайте! Бог, Който живее в нас, ще създаде нов свят – ново Небе и нова Земя. Казва се в Писанието: „Земята и небето побегнаха от Неговото лице“. За коя Земя и за кое Небе се говори? За старата Земя и за старото Небе, т.е. за старите вярвания и разбирания. Сега се създават ново Небе и нова Земя – нови вярвания и разбирания. Когато старата сцена пада, нова се вдига; когато старото слънце залязва, денят не свършва – ново слънце изгрява. Днешното слънце ще залезе – утре ще дойде ново слънце: всеки ден Господ създава ново слънце. Вярвате ли в това? Всяко вярване, което залязва, не е истинска вяра – то умира и се погребва.

Съвременните хора казват: „Какви времена доживяхме! Едно време, в младини, как се обичахме, как живеехме помежду си, а днес не остана нищо от тази любов“. Ще ви приведа един пример за някой си дядо Стоян от с. Голяма могила, който често се хвалел със своето голямо юначество в младините си. Когато станал на 90 години, той взел тоягата си, дошъл до един голям трап и си казал: „Едно време, когато бях млад, лесно прескачах и най-големите трапове. Чакай да се опитам мога ли и сега да прескоча този трап?“. Затичва се – и хоп в трапа! Като се видял в това положение, той си казал: „Чудно нещо, на млади години не беше така! Като остарее, човек става за посмешище на хората“. Като излязъл от трапа, поогледал се наоколо да види няма ли някой да го слуша и си казал: „Каквото беше на младини, това е и на старини“. Така е: силният човек не може да стане слаб; и слабият човек не може да стане силен – сам по себе си слабият човек е слаб. Слаб е онзи човек, в когото човешкото е силно; силен е онзи човек, в когото Божественото е силно.

Оттук можем да извадим заключението: ако вашата любов е човешка, тя е слаба; ако любовта ви е Божест-

вена, тя е силна и непреривна. Божествената любов и на младини, и на старини е една и съща; човешката любов на младини е гореща, на старини – студена. Божествената любов – обратно: в началото е слаба, в края – силна. Само любовта на майката към детето е еднаква през всичките му възрасти – като започнете от времето, когато детето е било още в утробата на майка си, и свършите до неговата крайна възраст. Един 90-годишен свещеник често се обръщал към своя 60-годишен син с думите „моето момченце“ и го потупвал по гърба. Той не виждал пред себе си възрастен човек с побелели брада и мустаци, но виждал малко момченце. Същите отношения съществуват и в Божествената любов. Тя нежно се обръща към своите деца с думите: „Синко, моето момченце!“. Докато хората се заблуждават от външната форма на нещата, животът няма смисъл. Всеки, който остарява в живота на Любовта, върви в човешкия път; всеки, който отслабва в знанието, върви в човешкия път; всеки, който греши в живота си, върви в човешкия път.

Два пътя има в живота: човешки и Божествен. Някой се извинява и казва: „Ще ме извините, аз съм малко рязък, груб, имам слабости“. Няма защо да се извиняваш, но кажи си истината: „Аз вървя в човешкия път.“ Благодарството на човека се изразява в неговото постоянно коригиране. Като направи една грешка, благородният човек казва: „Това е човешко“ – и го слага настрана. Като направи някое добро, той казва: „Това е Божествено!“ – и него слага настрана. И видни философи, и учени хора правят грешки: няма човек в света, който да не греши. Един писател написал своя забележителен роман, но пожелал да го напечата безпогрешно. И действително, цялата книга била напечатана без грешки, но в заглавието на романа, в едрите букви се допуснала една грешка. Какво от това, че е имало една грешка? Ще я поправиш! В човешкото грешките са допустими и неизбежни. Ако в човешкото искате да внесете съвършенство, вие сте на крив път: съвършенство съществува само в Божественото; човешкото представлява метод за прилагане на Божественото. Не разбирате ли нещата така, вие сте на крив път и в края на

краищата нищо няма да постигнете. Всички велики, всички праведни хора са вървели в Божия път.

В света има два вида хора: едни, които вървят в Божия път, безразлично дали са в някое религиозно общество, или в света; втората категория хора са тия, които вървят в човешкия път – те са вън, безразлично дали са в някое религиозно общество, или в света. Резултатите от човешкия път са едни, а тия от Божествения път – други. Двата пътя трябва да се съединят. Когато слабото, човешкото дойде под контрола на Божественото, то се засилва и изправя. Само Бог в нас е в сила да ни освободи от нашите слабости и само ние сме в състояние да използваме Божията сила за добро. Всеки иска да използва Божията сила и може да я използва, но трябва да има само едно мнение за Бога, а именно: всичко, което Бог върши в него, е добро. Кажете ли, че това, което Бог върши, не е добро, всичко се свършва. Каквото и да ви се случи, казвайте: „За добро е това!“.

Някои от съвременните хора се запитват защо нещата стават по един, а не по друг начин. Всичко става според великите закони на Разумната Природа. Други пък се запитват кой е правилният начин на молене, къде трябва да се събират за молитва или за решаване на някои въпроси? Вземете пример от птиците. Къде се събират птиците? Те правят своите срещи и събрания във въздуха. Същият въпрос зададе една жена самарянка на Христа преди две хиляди години. Тя Му каза: „Господине, гледам, че Ти си пророк. Бащите ни в тази гора се покланяха, а Ти казваш, че Йерусалим е мястото, където трябва да се кланяме“. Казва ѝ Исус:

*Иде час, когато нито в тази гора,
нито в Йерусалим ще се поклоните на Отца.
Иде време и сега е, когато истинските поклонници
ще се покланят на Отца с Дух и Истина;
защото Отец такъвиз иска последователите Си.
Бог е Дух, и които Му се кланят,
с Дух и Истина трябва да Му се кланят.*

Истинското служене на Бога не е във външната форма, не е във физическото. По отношение на служенето на

Бога ние трябва да бъдем идеални! Които се кланят на Бога, трябва да Му се поклонят с Дух и Истина! При това, ако искате да бъдете щастливи на Земята, не трябва да търсите щастие на пясъка, който някои слагат в шишета с чиста вода и постоянно го бълникат и промиват. В това няма никакво щастие.

И тъй, който иска да служи на Бога, той трябва да знае, че Бог живее и работи във всички хора. Мислите ли така, отношенията помежду ви ще бъдат правилни. Мнозина казват: „Време се изисква за всичко, еволюция е нужна за всяко нещо“. Да, съгласен съм: време, еволюция трябва, но за кого? За слабия човек. Еволюция съществува за слабия човек, но не и за силния: силният човек еволюира, като помага на слабия, като го повдига в неговия път. Силни са разумните, великите хора в света. Ако някой човек има едно тънко въже, с което може да извади само десет килограма вода, а трябва да извади хиляда килограма, какво ще направи? Този човек е слаб – за него се изисква време, докато пусне въжето в кладенеца сто пъти, за да извади хиляда килограма вода. Ако въжето му е здраво, дебело, той може моментално да извади хиляда килограма вода от кладенеца. Това значи, че еволюцията е необходима за слабия, а не за силния: за силния човек нещата стават моментално. На онзи, който не ме е разбрал, ще кажа: влез в кладенеца от един до сто пъти – като излезеш оттам, ще те питат какво си научил в кладенеца. Ако си научил нещо повече, няма да искаш да влизаш и да излизаш от кладенеца. Това показва, че ти си придобил известна опитност, имаш известни разбирания. Не си ли придобил нужната опитност, нямаш ли необходимите разбирания за живота, ти ще влизаш и ще излизаш от кладенеца. За разумния човек обаче водата няма да се извлича по механически начин, чрез помпа, но тя сама ще извира на повърхността на земята във вид на извор.

И тъй, за разумните хора водата сама иде при тях, няма нужда те да слизат при нея. Каквото е отношението им към водата, такова е отношението им към Бога. Когато обичате Бога, Той е вътре във вас; когато не Го обичате,

Той е извън вас: ще Го търсите наляво, надясно, нагоре, надолу, но няма да Го намерите. И тогава като псалмо-певеца ще казвате: „Със сълзи обливам възглавницата си, но няма Те, Господи!“. Коя е причината, че не намирате Господа? Бог е във вас, не Го търсете вън от себе си! Всеки разбира нещата тъй, както са поставени в него. Правилно е да разбирате нещата така, както Бог ги е създал. Наблюдавайте себе си и ще видите, че както вашето съзнание всеки ден се разширява, така и нещата за вас всеки ден придобиват нов израз. Благата на света, както и самият свят, се крият в човешката душа и в човешкия дух.

Сега не мислете, че даден човек е в състояние да изгаси малкото, микроскопическото светило, което грее във вашата душа и във вашия дух – това е Божественият огън в човека, който никога не изгасва. При каквито условия и да изпадне човек, този огън никога не изгасва. Човешкият огън прилича на огън от пъздер: момите от някои села кладят на седалките си огън от пъздер, който се издига високо, но след десетина минути изгасва. Знайте, че всичко онова, което като пъздера се издига високо и скоро изгасва, е човешко – то не остава за дълго време. Ето защо върху човешкото не трябва да полагате своята вяра. Искате ли да бъдете крепки, уповавайте на Божественото в себе си, поставете вярата си на Него. В който момент се разколебаете в Божественото, вие убивате силата си; в който момент повярвате на Божественото в себе си, вие ставате силни. Прекъсвате ли връзката си с Божиата мисъл, вие влизате в човешкото, в закона на еволюцията; свързани ли сте с Божественото, вие влизате в света на Божиите прояви. Човешкият свят е свят на възпаление, на оплитане в материята, а Божественият свят – на вселяване.

Значи ние познаваме два свята: Божествен и човешки. Щом сте силни, вие влизате в проявите на Божествения свят, в закона на вселяването; щом сте слаби, влизате в закона на възпалението – на слизането в материята. Някой казва, че признава само еволюцията, че само чрез еволюция могат да се постигнат човешките идеали. Така е, но еволюцията е за слабите хора, а не за силните. Бо-

жественото трябва да вземе надмощие над човешкото. Не смесвайте тия два свята, а се заемете да очистите съзнанието си от всички странични неща – всеки даден момент да различавате в кой свят живеете.

Коя е най-важната мисъл от всичко, което чухте? Според мене най-важна мисъл за всеки един е тази, която той добре е разбрал и може да приложи в живота си. Тази мисъл представлява за него единия килограм жито, който той може да приготви на хляб и да яде. А всичко онова, което не е разбрал, това са хилядата килограма жито в хамбара. Същият закон съществува в математиката и в другите отрасли на науката: който разбере числата от едно до десет, той ще разбере всички правила и манипулации в математиката; който не е разбрал първите числа, не може да манипулира и с останалите.

Религиозните хора говорят за служене на Бога. Два начина има за служене на Бога: единият начин е служене с вярвания, а другият – служене с онази беззаветна вяра, в която няма никакво съмнение, никакво колебание. Ако при това служене дойдат страдания и изпитания, човек се усмихва само и казва: „Такава е Волята Божия. Всичко е за добро“. Като дойде сиромашията при него, той я запитва: „Кой те изпрати при мене?“ „Господ!“ „Тогава аз ще ти кажа защо си сиромашкия – ти си сиромашкия, защото не слушаш Господа“. Като дойде невежеството при него, той го запитва: „Кой те изпрати при мене?“ „Господ!“ „Ти си невежество, понеже не слушаш Господа, не искаш да учиш“. След невежеството иде болестта, той я запитва: „Кой те изпрати при мене?“ „Господ!“ „Ти си болест, понеже не обичаш здравето, изключваш го от себе си: ако искаш да те обичат, здраве носи. Хайде, върви си сега, на добър час, нямам свободно време да се занимавам с тебе“. Най-после и грехът дохожда при него. „Кой те изпрати при мене?“ „Господ!“ „Иди да служиш на Господа, да изпълняваш Неговата воля – в скоро време криле ще ти израснат!“ „Ама аз съм грешник...“ „Иди и не съгрешавай повече – направи това, което не си направил досега!“ „Ама аз имам слабост, пия...“ „Нищо, пий от най-чистата вода“.

По този начин именно човекът на беззаветната вяра се справя с всички отрицателни положения в живота си.

Този е правият начин на действие, чрез който всеки може да добие своята свобода. Всеки, който иска да придобие свободата си, нека приложи този начин. Мнозина мислят, че животът им е празен, безсмислен. Не, колкото и да е малък в сравнение с Целокупния живот, човешкият живот има смисъл, но не смисъла на Цялото. Както животът на една мравка не разрешава Целокупния живот на Битието, така и животът на отделния човек не разрешава Целокупния живот на Битието – само Божественото в човека разрешава живота във всички негови фази. Няма похубаво, по-красиво нещо от това, да живее човек в Бога! Само тогава той може да разбере какво нещо са Любовта, Мъдростта, Истината, Правдата, Добродетелта, мило-сърдието, кротостта, въздържанието и т.н. Всеки, който срещне такъв човек, ще му се усмихне. Всички същества, които живеят при Бога и с Него, се усмихват.

В една от пустините имало езеро, водата на което била чиста като кристал – всичко се оглеждало в нея. Вечер през големите горещини всички животни – мечки, тигри, лъвови, зайци, змии – отивали да пият вода, но никое от тях не причинявало пакост на другите. Защо? Всяко животно се навеждало да пие вода – и след като се напивало, доволно си отивало на своето място. Голямата жажда изцяло обхващала ума на всички животни и никое от тях не мислело да пакости на другите. Тигри, вълци, мечки, зайци, змии – всички заедно пиели вода. Казвам: има едно място, където всички хора могат да се разбират. „Кое е това място?“ Чистото кристално езеро. Идете всички при това езеро – то е Божествената любов, при която човешките души трябва да отидат да се напият. „Как ще намерим това езеро?“ Идете при животните, те ще ви кажат как намират хубавите извори по планините. Жадната душа сама ще намери този извор; душа, която не е жадна, не може да го намери.

Сега помнете следното: когато Бог започне да работи в съзнанието ви, това е начало на нещата – началото е до-

бро и краят е добър. Каквото е началото, такъв ще бъде и краят, плодът на работата. Бог казва: „Аз съм алфа и омега, начало и край“. Когато човек работи в Бога, той е началото, Бог е краят. В Божественото Бог е началото, а човек – краят; в човешкото човек е началото, Бог – краят. В Писанието е казано: „И Господ ще ти бъде задна стража!“. В Божественото е обратно: ние ще бъдем задна стража, а Бог ще бъде началото. Ако разберете тия мисли и ги приложите, ще имате добри резултати; ако не ги разберете, ще останете в стария живот. Започнете да работите и за стария живот не мислете. Какво е било вашето минало, не питайте – живеете с настоящето и бъдещето, в което се заключава Новият живот. Ако сте разумни и живеете съобразно законите на Разумната Природа, вие можете да измените вашата съдба. Щом Божественото вземе надмощие във вас, животът ви ще се подобри. Умният човек прави нещата красиви, а глупавият хубавите работи ги разваля – всичко зависи от човека. Ако Бог живее в нас, ние ще бъдем силни и всичко можем да направим. Не тръбете пред хората, че Бог живее във вас, но покажете на опит силата си. Ако Бог живее в тебе, ти ще можеш веднага да разрешиш и най-сложните задачи – Божественото разрешава нещата моментално.

Какъв трябва да бъде ученикът на Новото учение? Ученикът на Новото учение трябва да има сърце, чисто като кристал, ум, светъл като Слънцето, душа благородна, обширна като цялата Вселена, и дух, мощен като Бога и едно с Бога! Като дойде някоя мъчнотия в сърцето ти, извади правилото за сърцето си и кажи: „Като ученик аз трябва да имам сърце, чисто като кристал – без никаква нечистотия“. Като дойде мъчнотия в ума ти, кажи: „Аз трябва да имам ум, светъл като Слънцето – без никаква тъмнина“. Като дойде мъчнотия в душата ти, кажи: „Аз трябва да имам душа благородна, обширна като цялата Вселена – без никакви дребнавости“. И най-после, дойде ли някоя мъчнотия в духа ти, кажи: „Аз трябва да имам дух, мощен като Бога и едно с Бога!“. Следователно, като се намериш в затруднение, извади според случая съответното

правило и го произнеси няколко пъти наред. Щом кажеш така, злото ще дойде при тебе и ще каже: „Ти можеш да грешиш“. Кажи му: „Не, аз трябва да имам сърце, чисто като кристал!“. Прочети правилото и го сложи в джоба си. Ако злото дойде и започне да влияе върху ума ти и каже: „Тази работа може да се направи и по друг начин“, ти кажи: „Не, аз трябва да имам ум, светъл като Слънцето“. След това злото ще дойде да изкушава душата ти. Ще му кажеш: „Моята душа трябва да бъде необятна като Вселената“. И най-после, като дойде да изкушава и духа ти, ще му кажеш: „Моят дух трябва да бъде мощен като Бога и едно с Бога“. След всички тия опити злото ще се намери в затруднение и ще каже: „Учен е този човек, не мога да го изкуся“.

Чисто сърце, светъл ум, обширна, необятна душа и мощен дух – това е веригата, с която можете да вържете злото и да бъдете свободни. Аз искам вие да бъдете абсолютно свободни, т.е. свободни в своите възгледи, в своите вярвания, чувства, мисли и действия. Представете си, че сте живели във времето, когато Христос е бил на Земята и хората около Него са ви убеждавали, че Той именно е Христос, очакваният Месия; други пък ви убеждават в противното. В душата ви се явява смут, вие търсите Христос, смущавате се. Казвам: уповавайте на своето вътрешно верую, на своето дълбоко убеждение. Не търсете Христос тук или там – Той е вътре във вас, във вашата душа. Само свободният човек може да намери Бога и да има едно мнение за Него. Следователно, като се срещнем, ние трябва да имаме само едно мнение един за друг. Защо? Защото Бог живее и в двамата. Разсъждавате ли така, ще кажете: „Този брат е отличен, защото Бог работи в него; този учител е отличен, защото Бог работи чрез него“. Щом сме носители на Божественото, ние ще имаме сърце чисто, ум светъл, душа обширна и дух мощен. Само Бог в нас може да направи това. Казвате: „Тежък, мъчен е нашият живот“. Престанете да се мъчите! „Ама мъчно е да обичаме.“ Защо се мъчите да обичате? Щом Бог живее във вас, Той ще ви покаже как трябва да обичате, Той ще ви покаже методи-

те на Любовта и законите на Мъдростта. Тогава вие ще обичате и любовта ви ще бъде свещена: благословение ще бъде и за този, когото обичате, и за този, който ви обича.

И тъй, обръщам се към всички млади и стари – към тия, които са започнали, както и към тия, които не са започнали, и казвам: започнете да работите! „Ама нищо не сме научили досега.“ Да, знанието, както и добродетелта, с фуния не могат да се влеят в главата ви. Оставете Божественото да работи във вас и като се прояви, постъпете като двамата братя: пожертвайте вашето лично благо за Божественото в себе си. Не постъпвате ли така, ще се яви спор в самите вас. Мнозина питат: „Трябва ли да бъдем учени?“. Трябва, разбира се! Ние не се задоволяваме с обикновеното знание, с обикновената любов, мъдрост, истина, добродетел и правда. Ако е въпрос за знание, ние се стремим към онова Знание, което Бог има; ако е въпрос за любов, за мъдрост, за истина, за правда и за добродетел, ние се стремим да придобием Божията Любов, Мъдрост, Истина, Правда и Добродетел. Обикновените неща не съществуват в нашия речник: нашият идеал е към Божественото, към възвишеното, към великото, към реалното, към всичко онова, което създава сенките, без то само да е сянка.

Казвате: „Невежа съм“. Не говорете за невежество. „Грешен съм.“ Не говорете за греха. „Слаб съм.“ Не говорете за слабостта. Павел казва: „Ние, силните, трябва да носим слабите“. Аз подразбирам, че Бог, Който е силен, може да носи нашите слабости. Всеки, в когото Бог живее, може да носи слабите. На слабия казвам: Бог може да живее в тебе и да бъдеш силен. Бог може да живее във всинца ви и да бъдете силни. Следователно дайте свобода на Господа в себе си – не Го ограничавайте, не Му давайте правила как трябва да постъпва. Не искайте от Господа дрехи, обувки, шапки – започнете с основното – с живота. Дрехите, обувките, шапките ще дойдат сами по себе си. Дойде ли Божественият живот във вас, всичко ще придобиете. Красив е този живот, той носи свобода за вашите души! Като станеш сутрин радостен, знай, че това е Божи-

ето лице в тебе. Няма по-голямо благословение от това, да видиш лицето на Господа радостно и весело.

Мнозина от вас сте заровени в гроба и викаете, пъшките под него. Дигнете плочата на вашия гроб и излезте вън! Като поставиха Христос в гроба, отгоре сложиха плоча и голям камък върху нея. Можа ли Той сам да махне камъка от своя гроб? Не можа. Христос получи 80 000 удара от римските войници и четири големи гвоздеа на ръцете и на краката Си, вследствие на което беше слаб сам да отмахне камъка върху плочата на Своя гроб. Ангел дойде от Небето да махне камъка от гроба на Христос и Христос възкръсна. Всички вие сте разпнати на кръста, имате гвоздеи на ръцете и на краката си, обаче между Христос и вас има съществена разлика: Христос умря и възкръсна, а вие сте разпнати на кръста, но още не сте умрели.

Ще приведа един пример за изяснение на мисълта си. Един проповедник в Америка говорил на своите слушатели за щедростта. Той им разправял, че за да се спаси, човек трябва да се жертва за Бога, т.е. да жертва човешкото за Божественото. Един от присъстващите слушатели, голям богаташ, като слушал тази проповед, казал: „И без жертви, и без голяма щедрост човек може да се спаси. Как се спаси разбойникът, който беше прикован на кръста заедно с Христос, какви жертви беше направил той?“. Проповедникът му отговорил: „Разбойникът на кръста беше умиращ човек, а ти си още жив разбойник“. Същото е и с вас: вие сте разпнати на кръста, но още не сте умрели. „Ама и ние ще умрем.“ Това е друг въпрос. Всичката мъчнотия е, докато сте на кръста: вие сте разпнати на кръста и викаете, дигате шум. И Христос, докато беше жив на кръста, викаше: „Господи, защо си Ме оставил за присмех, за поругание на хората?“. Но като разбра Волята Божия, Той каза: „Господи, да бъде Твоята воля! В Твоите ръце предавам духа Си“. Като замина Христос за онзи свят, снеса тялото Му от кръста, сложиха Го в гроба, а отгоре поставиха каменна плоча. На третия ден слезе Ангел от Небето, махна камъка, дигна плочата от гроба и Христос възкръсна. Така и вие ще викаете от кръста: „Боже мой,

Боже мой, защо си ме оставил за присмех и поругание на света?“. Господ ще каже: „Свърши се всичко“. След това ще дойде Никодим, ще иска разрешение да снесе тялото ви от кръста, ще ви увие в плащаница, ще ви сложи в гроба, а отгоре ще го затвори с каменна плоча и камък върху нея. Най-после ще дойдат свещеници да запечатат гроба, да не би учениците ви да дойдат и да задигнат тялото ви. След три дни ще слезе ангел от Небето, ще махне камъка, ще отвори каменната плоча и вие ще възкръснете.

Казвам: лесно е, когато ви свалят от кръста, но всичката мъчнотия е, докато сте още живи на кръста. Най-после вие трябва да умрете! Под думата *смърт* ние разбираме трансформиране на съзнанието. Когато Христос умря на кръста, съзнанието Му се трансформира: Той получи просветление за великия порядък в света, за новото, което иде в живота. Когато новият живот проникне във вас, старият живот ще му отстъпи мястото си и вие ще слезете от мистическия кръст на страданието. След това ще слезе ангел от Небето, ще отвали каменната плоча от гроба ви и вие ще влезете в свободата на новия живот – във Възкресението. Само така Бог ще влезе да живее във вас и вие ще започнете да работите на Земята. След възкресението Христос прекара между учениците Си цели 40 дни невидим за света, като продължаваше да проповядва. Казва се в Евангелието: „И отвори умовете им да разбират Писанията“. Само възкръсналият придобива реалния, вечния, съществения живот – живота на безсмъртието.

Сега вярвам, че разбрахте всичко, което говорих. Това са думи на освобождаване. Онези от вас, които са разбрали думите ми, трябва да образуват помежду си една Божествена верига на хармония и единство: единство в мисли, в чувства, в действия и стремежи във всички посоки. Ние сме за Великия живот, който се проявява във всички посоки – във физическия, в духовния и в Божествения живот като части на общия Божествен организъм. Бъдете носители на това единство! В това се състои Божественото учение, което всеки ден трябва да прилагате в живота си. Щом го приложите и опитате, тогава можете да разправяте на другите хора как сте намерили този път.

И тъй, работете тази година усилено да приложите Божественото учение. Аз наричам тази година Божествена – година на чистене; миналата година беше година на Любовта. Като роди детето си, майката започва да го чисти. То може да стане в бъдеще гений, светия, велик учен, но докато порасне, майката го чисти по два-три пъти на ден. Чистенето е необходимо и за възрастните хора, докато Божественото укрепне в тях. За възрастния чистенето е така естествено и необходимо, както и за малкото дете. Щом Божественото във вас се усили и вземе надмощие над човешкото, вие ще станете силни и ще живеете възвишен и идеален живот. Докато дойде това време, постоянно се чистете. Всички хора имат слабости. Човешките слабости са условия за проява на душата. Когато душата се намери в ограничителни условия, тя започва да се лута натук-натам, както пчелата се блъска в затворения прозорец на някоя стая, докато се освободи. Препятствията в света са необходими за прогреса на човека. Щом Божественото дойде във вас, то ще освободи душата ви от всички препятствия и ограничения. Всички хора се нуждаят от абсолютна, положителна вяра. Колкото трудно и да изглежда това учение, кажете: „Ние можем да разберем и приложим Божественото учение!“ „Ама слаба ми е вярата...“ Ни помен от това! Не е слаба вярата ви. „Трябва ли да напуснем света, за да служим на Бога?“ Не, в света ще живеете. Който където е, там ще разреши задачата си. „С какви методи?“ С методите на Божественото учение. Всички знаете какво са допринесли методите на миналото: хората на миналото и в горите са живели, и в манастири са служили, и в църкви са се кланяли на Бога, но задачите им и до днес не са разрешени. Сега остава да се приложи служенето по вътрешна свобода. Нека всеки се вслушва дълбоко в себе си, за да намери истинските начини на служене. По този начин човек сам ще се освободи: пробуди ли се Божественото в човека, то ще бъде в състояние да го освободи.

Ще приведа примера за един американски апаш, когото затворили за ред кражби и престъпления. Завързали

краката и ръцете му с въжета и така го оставили да лежи на леглото, сигурни, че той е безопасен. Стражарят, който го наглеждал, влязъл една вечер при него със свещ и в бързината си забравил свещта в стаята му. Като се видял сам в стаята, апашът погледнал към свещта и извикал: „Има един начин за спасение!“. Вдигнал краката си към пламъка на свещта и прегорил въжето, след това поставил въжето на ръцете си към пламъка на свещта и то прегоряло. Освободен от въжетата, т.е. от неговите ограничителни условия, той веднага отворил прозореца и избягал навън. Ето защо, ако злото в света е вързало ръцете и краката ви с въжета, а Господ е оставил в стаята ви запалена свещ, трябва ли да питате какво да правите? Прегорете въжето! „Ама позволено ли е?“ Позволено е! Кой е позволил на злото да те връзва? По своя воля всеки може да сложи въжето на свещта, да го прегори и да се освободи. „През прозореца ли да изляза, или през вратата?“ През прозореца. Ако прозорецът е затворен, излез през комина – излез навън, откъдето можеш! Никаква друга философия не ти трябва. Всеки сам трябва да извоюва свободата на своята душа. Това е велик процес: в придобиването на свободата си човек се превъзпитава, израства, придобива великия морал на живота, при който злото не е в сила да свързва ръцете и краката му с въжета. Само по този начин Новият живот ще влезе в света и ще можете да реализирате всичко, което душата и духът ви желаят; само така вие ще бъдете благоугодни на Бога и Бог ще бъде благоугоден на вас; само така вие ще се радвате на Бога и Той ще ви се радва. „Кога ще стане това?“ Когато Бог дойде да живее във вас. Аз вярвам, че ще направите това, защото ви говоря великата Истина. Аз ви предавам своята опитност: по същия начин и аз придобих свободата си.

Помнете следното: човек трябва да има само едно мнение за Бога: всичко, което Бог върши в него, е добро. И Бог има само едно мнение за човека: всичко, каквото човек върши за Бога, е добро и правдиво. Казва Христос: „Отец Ми живее в Мене и Аз живея в Него“. Този е пътят за добиване на вътрешна духовна свобода и за реализи-

ране на всички блага в света, друг път няма. Ако не днес, утре или когато и да е, но само по този път ще придобиете свободата си. Към когото и да се обърнете, ако той знае Истината, ще ви каже същото нещо; ако не знае Истината, той ще ви залъгва. Христос казва:

Аз и Отец едно сме.

Отец Ми живее в Мене и Аз живея в Отца Си.

Бог работи в Мене и Аз работя в Него.

Сега искам и вие да бъдете свободни, защото само тогава ще проявите и разработите вашите дарби и способности. Тогава и любовта, и мъдростта, и истината, и правдата, и добродетелта, които проявявате, ще бъдат на мястото си. Приложите ли това Учение, ще бъдете бодри и весели, ще бъдете дълбоки като морето и необятни като небето. Дълбочина ви е нужна сега! Живеете ли така, каквито страдания и да ви дойдат, в ума ви ще изпъкне мисълта, че Бог е с вас и вие сте с Него. Мислите ли така, Той ще ви снесе от кръста, на който сте разпънати. „Какво трябва да правим за постигане на свободата си? Да се молим ли? Трябва ли човек да се моли за свободата си?“ На работа! Сложете въжето, с което сте вързани, на запалената свещ! „Трябва ли да пеем?“ Кога пее човек? Когато свърши работата си. Кога пеят жътварите? Когато отиват и се връщат от жътва, но не когато работят. Когато отивахте на работа, вие пеехте. Сега сте на работа вече – който работи, той не пее. И като свършите работата си, пак ще пеете. Всякога не се пее. Ако в някой горещ летен ден ви накарам да отидете на Витоша за някаква работа, можете ли да пеете? Като се качвате нагоре, можете да пеете в душата си само, но като се качите на Витоша и свършите определената работа, можете свободно да пеете. За всяко нещо има определено време, следователно и за пеенето има определено време.

Днешният ден е ден за работа – първият ден на вашето съзнание, първият ден за Божествена работа. Досега вие не сте работили. Днешната работа определя бъдещето за цялата вечност, той е един от най-красивите дни в живота на Вечността. Христос казва: „Отец Ми работи, и

Аз работя“. Аз искам сега всички вие да сте на работа, по-неже сте в деня на работата. Не отлагайте работата си за вечерта. Не, този ден няма вечер – той е вечен ден, без вечер, в който Слънцето не залязва; той е ден на вечно зазоряване и изгряване на Слънцето – ден, в който нещата имат начало, а нямат край; той е най-хубавият, вечен ден на радостта и веселието. В Писанието се казва: „Когато видя Лицето Ти, душата ми ще се развесели“. В този стих се говори именно за този хубав работен ден. Само когато човек работи за Бога, той може да види Божието Лице и душата му да се зарадва. Ще кажете: „Добре щеше да бъде, ако днес присъстваха всички братя и сестри от провинцията!“. Всички са тук. „Защо?“ Защото всеки брат или сестра от физическия свят, които са записани в Бялото Братство, имат по двама делегати, които ги представят – един в Божествения свят и един в ангелския свят. Тъй щото, ако тука бяха дошли хиляда души, всъщност те щяха да бъдат 3 000 мощни юнаци: хиляда души на физическия свят, хиляда – в ангелския свят, и хиляда – в Божествения свят. Силата не е във вас, които сте на физическия свят, но в тия 3 000 души, събрани заедно. И те работят, не само хората на физическия свят работят. Знаете ли какво ще направят тия помощници отгоре? Те ще свършат работата на Бога – Той работи чрез тях.

И тъй – без песни, без молитви, без целуване на ръка! Всички на работа! Отгоре следят кой се готви за работа и кой е започнал работата си. Поздравявам ви с великия ден на работата. Бъдете герои и съработници на Божиата работа! Дошъл е вече този ден. Започнете Божествената работа, защото тя определя бъдещия ви живот.

1. лекция, 22 август 1928 г., София

ОГРАНИЧАВАНЕ И ОСВОБОЖДАВАНЕ

Ученикът трябва да размишлява всеки ден върху следните мисли и да си казва: „Като ученик аз трябва да имам сърце, чисто като кристал, ум, светъл като Слънцето, душа, обширна като Вселената, и дух, мощен като Бога и едно с Бога“.

Съвременните хора често си служат с израза: „Щом се е родил, човек непременно трябва да умре“. Човек умира наистина, но важно е как ще умре и кога ще умре. Ако не изпълнява наредбите и законите, които Бог или Разумната Природа са установили, човек постепенно отпада и най-после умира. Смъртта се придружава с разлагане на организма. Щом организмът започва да се разлага, образуват се газове с неприятна миризма. Като съзнае това, човек започва да работи върху себе си, да живее правилно, съобразно законите на Разумната Природа. Който изпълнява Божиите закони, той не умира, а заминава; който не изпълнява Божиите закони, той умира – бавно или изведнъж. По същия начин умират и възгледите, вярванията и убежденията на хората. Колкото по-стари и криви са възгледите на хората, толкова по-страшна смърт ги очаква: това се нарича „духовна смърт“. Значи два вида смърт съществува в света: физическа и духовна. За да се освободи от смъртта, човек трябва да върви в правия път, в пътя на Любовта. Казано е в Писанието: „Прави правите пътищата Господни!“ „Ама нали смъртта е неизбежна, нали всички живи същества умират?“. Има два вида смърт: смърт, която ограничава човека, и смърт, която го освобождава. Ето защо дали физически, или духовно ще умре човек, за него е важно да се освободи, да излезе над ограниченията, в които се е намирал. За душата и за духа тялото е затвор, от който може да се освободи само съзнателният, добрият и разумният човек.

Като ученици вие трябва съзнателно да учите, да дойдете до разумно разбиране и различаване на доброто и на

злото. Ученикът трябва да изучава произхода на доброто и на злото, да знае условията и причините на тяхното зараждане. Това са въпроси, които вие сами трябва да разрешите. От правилното разрешаване на тия въпроси зависи вашият бъдещ прогрес. Докато не разреши правилно тия въпроси, човек всякога ще се смущава. Много въпроси има да разрешава човек, но за да ги разреши правилно, той трябва да съзнава положението си като ученик в живота и да учи. Ако не учи, той ще се натъква на ред противоречия, докато един ден каже, че животът няма смисъл, че любовта е празна работа и т.н. Например срещате един млад момък, който иска да служи на Бога, да живее за доброто на своите ближни. Не се минава много време, виждате, че този момък се е отклонил от пътя си. Защо? Срещнал е една млада мома, влюбил се е в нея и всичко друго е забравил. Тази мома е станала за него божество, на което се кланя, обаче след една година той я разлюбва и казва, че любовта била празна работа. След известно време се влюбва в друга мома, но щом види нещо в нея, което го разочарова, пак я разлюбва и казва, че любовта е празна работа. Не е достатъчно човек да каже, че любовта е празна работа или че животът няма смисъл. И като се влюбва, и като разлюбва, човек трябва да учи: той трябва да търси причината първо в себе си защо се е влюбил и защо е разлюбил. При това той трябва да си отговори кое от двете положения е по-право: да люби или да разлюбва?

И тъй, не е важно, че човек се е влюбил или че е разлюбил, но той трябва да търси причината на тези явления в своя живот и да се изучава, да дойде до положението да познава себе си. Който не мисли правилно, той ще каже, че причината за влюбването му в някоя мома е била нейната красота. После, като видял, че не е толкова красива, както си я е представял, като видял, че имало по-красиви моми от нея, той я разлюбил. Не, красотата не е единственият елемент, който може да застави момъка или момата да се влюбят. Ние виждаме моми и момци, които се влюбват едни в други само заради богатството. Човек не трябва да гледа повърхностно на любовта – дойде ли до този

въпрос, той трябва да изучава своите мисли и чувства, да прави избор, да отделя нисшето от висшето, както прави при храненето. Когато се храни, човек избира добра, чиста храна и знае защо се стреми към добрата храна и защо избягва долнокачествената.

Ще каже някой, че като се е влюбил, той е изгубил свободата си и за да придобие изгубената си свобода, е разлюбил. Ако при разлюбването човек веднъж завинаги придобива свободата си, това има смисъл, но ако разлюби и отново се влюби, какво ще придобие? Химикът разлага съединенията и освобождава елементите, обаче след време същите елементи се съединяват с други някои и отново образуват сложни тела. Какво придобиха тези елементи при първото си освобождаване? Нищо особено: едва разбраха, че са свободни, и отново изгубиха свободата си. Какво показва това? Това показва, че за човека на Земята придобиването на свободата е временен процес. Можете ли да наречете свободен онзи момък, който разлюбва една мома, а се влюбва в друга? За свобода може да говори само онзи, който е придобил известна стабилност, известен устой в силите на своя организъм. Докато не е придобил морален устой в себе си, човек всякога ще губи красивото и великото, което е придобил: днес ще го придобие, утре ще го изгуби. Тогава как ще запази той идеалното, свещеното, което в бъдеще може да придобие?

Кое е свещеното и великото в човека? Това е Божественото начало в него, това е животът на Бога в самия човек. Какво остава в човека, ако той загуби в себе си именно този живот? Да загубиш Божественото в себе си, това значи преждевременно да умреш. Човек не трябва да губи нищо от онова, което съставя неговата същина, т.е. реалността на своя живот. Например имате една малка свещ. Какво ще направите с нея? Ще я запалите, ще се радвате на светлината и ще четете на нея. Като дойде втора свещ, по-силна от първата, не хвърляйте първата навън, но към нея прибавете втората – да увеличите светлината си и да можете по-добре да четете на нея и да придобиете по-широки възгледи за живота. Ето защо, когато някоя малка

Божествена мисъл ви посети, приемоте я с радост и я използвайте разумно. Дойде ли втора мисъл, с по-голяма светлина от първата, прибавете я към нея и работете с по-голямата светлина. Дръжте се за реалността на нещата, в какъвто мащаб и сила да сте я придобили, и ще видите, че тя постепенно расте и се усилва.

Какво представлява реалността? Човек счита за реални неща ония, от които може да се ползва всеки момент. Само онази храна е реална за човека, която може да го задоволи в момента, когато той се нуждае от нея. Представете си, че някой ви говори за хубаво ядене, за сладки, първокачествени плодове, без да ги слага на трапезата пред вас. Вие го слушате, очаквате да ви ги предложат, но очакванията ви излизат напразни. Можете ли да наречете тази храна реална? Следователно, колкото и да не е идеален животът ви, той струва много повече от онзи възвишен, идеален живот, който може само да се описва. За вас този живот не е реален още, защото е далечен, непостижим. Като слушате да се говори за него, вие казвате: „Възможно е да съществува такъв живот, но не сме го опитали, не го познаваме“. Животът, който прекарваме на Земята, колкото и да не е идеален, поне го познаваме, за нас той е реален и достъпен. Едно е важно за вас: да живеете разумно, да подобрите сегашния си живот. Работете съзнателно върху себе си, за да развивате търпение, да издържате на всички условия в живота си, да се ползвате от тях. Всяко условие крие в себе си известно благо. Мнозина се оплакват от условията на живота си, от хората, и казват, че не могат да търпят този или онзи. Защо не могат да търпят? Те казват, че за да търпят хората, трябва да им станат мост или трябва да станат посмешище на света. Тези хора не си дават отчет кой може да им се смее и какво значение има смехът на разумния и смехът на глупавия. Ако разумен човек ви се смее, има смисъл да обърнете внимание на този смях. Обаче ако глупав човек ви се смее, това не трябва да ви засяга.

Следователно, като е дошъл на Земята, човек трябва да работи върху себе си, да организира своите мисли

и чувства, да ги постави в известна връзка помежду им. Докато не организира своите мисли, чувства и действия, човек всякога ще счита, че животът извън него е лош. Той ще третира въпроса за доброто и злото, без да си дава отчет, че и едното, и другото се крият в самия него. Това, което причинява разлагане в човека, е злото; това, което гради в него, е доброто. Значи злото е процес на разлагане, на разрушаване; доброто е процес на съграждане, на творчество. Това, което разгражда и не съгражда, е зло; това, което разгражда и съгражда, е добро. Наистина, за да съгради нещо добро, човек първо трябва да разгради, да разруши старото и отпосле да гради. Такъв е методът на доброто: то всякога работи в свят на ограничения. Дойдете ли обаче до Любовта, там няма никакво разграждане – там има само творчество, само градеж. Ако искате да подновите един стар град, вие трябва да разградите, да разрушите старите къщи и вместо тях да построите нови. Обаче ако отидете на някоя обширна поляна, където няма нищо съградено, там само ще строите, там няма какво да разградите. Там само ще местите формите, ще ги преобразявате: ще вземете камък от някоя канара, ще го сложите на работа; ще вземете малко пръст от земята, ще образувате от нея каша и ще я сложите на работа. Каквото и да правите, стремете се да бъдете господари на себе си. Само онзи може да бъде господар на себе си, който не влиза в стълкновение със своето вътрешно Аз. За да не се натъква на това стълкновение, той трябва да бъде доволен в недоволството си.

Кога е недоволен човек от себе си? Често човек е недоволен от себе си, когато не е постигнал желанията си. Някой иска да стане добър цигулар и ако не може да постигне желанието си, той страда, недоволен е от себе си: той иска да излезе пред публика, да го слушат и да се възхищават от него. Който иска да стане добър цигулар заради хората, той никога не може да постигне това. Добрият цигулар първо свири за себе си, а после за хората. Това, което човек може да направи за себе си, може да го направи и за другите; това, което човек обича за себе си, може

да го даде и на другите. Не обича ли нещо за себе си, той не може нито да го предаде, нито да го даде на другите. Музиката е в самия човек, а не в инструмента. Истински музикалният човек може да свири на обикновена дъска, върху която са опънати четири струни. Щом музиката е в човека, той може и навън да я прояви. Няма ли музика в себе си, той не може да я прояви навън. Човек може да бъде музикален и без инструмент: щом музиката е в него, той може да си направи какъвто инструмент иска. Според мене истински цигулар е онзи, който сам може да си направи цигулка. Очаква ли на хората, те да му направят цигулка, той не е никакъв цигулар. Не всеки, който свири, е майстор.

Съвременните хора се ползват от всичко онова, което е създадено в миналото, и към него те прибавят по нещо с цел да внесат някакво подобрене или усъвършенстване. Сегашните хора свирят на цигулки, създадени в миналото. Какво ще правят, ако старият материал изчезне? За да не изпадне в трудно положение, човек трябва да работи, да развива своите творчески способности, сам да твори, да създава, да преобразява формите. Сега задачата ми не е да говоря върху музиката: моята цел е да говоря върху живота, който сам създава своите форми. Оттук вадим заключението, че и човек е в състояние да твори, да създава нови форми. Като не познават себе си, нито познават силите, които се крият в тях, хората се оплакват от условията, от обществото, в което живеят, от народа и т.н. Те не подозират, че като творци, като хора със способности, те могат да излязат над всички условия, над всички среди, и да живеят, както разбират. От кое общество се оплакват? Събрали се 20-30 души на едно място, не се разбират помежду си – и се наричат общество. Щом не се разбират, те не представляват никакво общество. Под думата *общество* ние разбираме сбор от хора, които се разбират, които живеят в мир и съгласие помежду си. Възвишените и високо напредналите хора представляват духа на обществото; добрите хора представляват душата на обществото, а обикновените хора представляват тялото на тази душа.

Ето защо, когато говорите за дадено общество, трябва да имате предвид за какво се произнасяте: за духа, за душата или за тялото на това общество.

Като ученици вие трябва правилно да разсъждавате, да не се натъквате на същите мъчнотии, на каквито се натъкват всички хора. Пазете се да не изпадате в противоречия. Например казвате, че Бог царува на Земята и на Небето, а същевременно осъждате даден човек или дадено общество. Как е възможно Бог да царува навсякъде на Земята, а същевременно да е създал толкова лоши хора и общества? Щом Бог е създал света, как ще го оправяте вие? Само силният е в състояние да оправя нещата. Когато иска да оправи една желязна ос, железарят трябва да има съответни инструменти, чрез които да изправи оста: той трябва да има огнище, въглища, мех, чук и да знае как да си служи с тия пособия – те представляват неговата сила. Не е достатъчно железарят само да вдига и слага чука, но той трябва да знае как да го вдига и слага. Не владее ли това изкуство, той ще се срещне с онзи, който му е дал да оправи оста, и ще си създаде големи неприятности. Каквато работа и да започне човек, той трябва да я изпълни, както трябва. Не я ли изпълни добре, ще го заставят да плати, да понесе последствията на своето невнимание и небрежност. Много лекари има в света, които правят опити с хората, учат се върху тях. Оттук е излязло мнението, че за да стане лекарят добър и опитен, трябва да умори поне сто души. Вярно ли е това, или не, то е друг въпрос, но казвам: лекар, който може да умори сто души, за да спаси един човек, не е никакъв лекар – той не е роден за лекар. Какво учение е това, което уморява сто души, за да спаси един? Това не е никакво учение, то не може и не трябва да съществува. Верую, което уморява сто души, а само един спасява, не е никакво верую.

Сега, като говоря по този начин, някои могат да се съблазнят. Щом се съблазняват, аз не говоря на тях – аз говоря за души с пробудено съзнание, които не се съблазняват; аз говоря за души, които и да паднат, не се нараняват – за тях ние казваме, че слизат, но не падат. Всеки човек,

който се съблазнява, който пада и се наранява, е човек с непобудено съзнание. За онези, които слизат и се качват, без да се нараняват, е казано в Писанието, че тях Бог ще въздигне – само тези хора съществуват в съзнанието на Бога. Докато човек греши и не се разкайва, докато върши престъпления, без да се бори, този човек отсъства от Божественото съзнание. Следователно само онзи човек има възможност да се повдигне, който съществува в съзнанието на Бога. „Тогава какво трябва да правят лошите хора?“ Много просто – трябва да станат добри. В който момент лошият човек измени посоката на своето движение, Бог моментално го записва в книгата на учениците и в него започва да блика нов живот.

Тъй щото първата работа на човека е да се запита и да си отговори съществува ли той в съзнанието на Бога, записан ли е в книгата на учениците. Ако в мисълта, в чувствата, в постъпките си човек се ръководи от желанието да изпълнява Волята Божия, той непременно присъства в съзнанието на Бога. В това се състои неговата сила. Който може да държи Бога в съзнанието си, и Бог го държи в Своето съзнание: той е придобил Вечния живот. Казано е в Писанието: „Това е живот вечен, да позная Тебе, Единнаго Истиннаго Бога“. Човек живее, докато е свързан с Бога; щом прекъсне тази връзка, той умира. И тъй, смъртта не е нищо друго освен прекъсване връзката на душата с Бога. Щом престане да чувства присъствието на Бога в своето съзнание, човек прекъсва връзката си с Него и умира. В това отношение смъртта е процес на разлагане. Когато този процес настане в човека, той започва да се чувства стар, немощен, без никакъв подем, без никакъв идеал в живота си. Той казва: „Всичко е свършено с мене“. Дойде ли до това състояние, човек мъчно може да се повдигне и не се поддава на никакво възпитание: той се намира в положението на муха, на която мъчно може да се въздейства.

Аз обичам да наблюдавам мухите, да изучавам техните прояви. Има мухи, които, макар и подсъзнателно, проявяват особени движения, които заслужават изучаване. Като забележи, че съзнанието на човека е будно, мухата

не го предизвиква; щом съзнанието му се отклони, тя каца на носа, на челото му, започва да го безпокои. Щом постигне целта си, тя излиза вън доволна, че е успяла да го отклони от работата му; после пак се връща и започва да играе, да се върти из въздуха, като че танцува. С това тя иска да обърне внимание на човека. Ако той спре работата си и започне да я гледа, тя остава доволна и продължава да играе около него. Ако никакво внимание не ѝ обърне, тя излиза вън недоволна от него. Казвате: „Какво особено има в една муха, заради което заслужава да се занимава човек толкова много с нея?“. Както вие задавате този въпрос, така и едно възвишено същество може да си зададе въпроса: „Какво особено има в човека, заради което заслужава да му се обърне внимание?“. Значи каквото представлява мухата за човека, такова нещо представлява човекът за възвишените същества от невидимия свят. Често и хората постъпват като мухите: когато Бог е най-много зает, някой човек ще кацне на носа Му и ще почне да го безпокои. „Какво искам?“ „Искам да ми обърнеш внимание, да ме погледнеш.“

Често, когато работите на хората не вървят така, както желаят, те се опълчват против Бога: те започват да роптаят против Бога защо ги е поставил при толкова трудни условия, защо на еди-кого си е дал толкова много, а на него – толкова малко. Има право човек да задава такива въпроси, но когато той е предприемал една или друга работа, питал ли е Господа да я започне ли, или не? Ако човек като разумно същество иска сметка от Бога, защо не иска сметка и от себе си за своите отношения към подобните си? Човек трябва да бъде справедлив: каквото изисква от Бога, това трябва да изисква и от себе си. За да не изпаднат в противоречия, религиозните хора казват: „Бог е свободен да прави, каквото иска, а ние трябва да мълчим“. Те казват така, а всъщност не живеят според своята философия. Значи в това отношение тяхната философия не е права: те имат право да запитват Господа по различни въпроси, но каквото Той им отговори, те трябва да го разбират; и каквото разберат, трябва да го приложат. Светските хора

пък се основават на авторитета на някой учен и считат, че са прави. Какво ще кажат те един ден, след като животът им, който са съградили върху известен авторитет, излезе нещастен? Човек трябва да има права мисъл, която да го ръководи: правата мисъл трябва да бъде авторитет за човека, той трябва да гради живота си върху правата мисъл, само тя може да го ориентира в живота му. При това положение той ще знае защо се съмнява, защо се гневи, защо мрази, защо обича и т.н. Каквото преживява, всичко ще му бъде ясно – сам може да си отговори на въпросите, които го занимават.

Хора, които нямат права мисъл, лесно се обезсърчават и казват: „Животът е тежък и пълен с противоречия – трябва да го напуснем!“. Не, докато сте в морето, вие не трябва да пускате въжето, за което се държите. Щом ви дадат друго въже, по-здраво от първото, хванете се за него, а старото пуснете. Докато не сте се домогнали до новия живот, дръжте се за стария: старият живот е за предпочитане пред новия, който още не сте придобили. Новият живот изисква нови разбирания, нов морал. Новият живот работи с реалността: живот, който произтича от душата, който не се нуждае от доказателства, е живот на реалността. Докато човек днес обича, утре не обича, днес мисли по един начин, утре – по друг начин, той не познава реалността. Само разумният, само съвършеният човек живее в реалността на нещата: той приема новия живот за свой господар, а стария живот – за слуга на новия. Който може да застави новия живот в себе си да царува над стария, той минава за божество. За да се постигне и едното, и другото, хората се нуждаят от свобода. Какво нещо е свободата, как може да се постигне тя? Апашът и разбойникът обират, убиват хората с цел да разбогатееят, да придобият свободата си. Те търсят свободата си по крив път, вследствие на което не я намират. Прилежният човек усърдно работи, но и той не придобива свободата си, обаче животът на крадеца се изражда, а на прилежния се съгражда. За придобиване на свободата има само един път – пътя на Любовта. Вън от този път няма свобода, няма живот.

Казано е в Писанието: „Изпраща Духа Си да ни оживи“. Докато Духът Господен е над човека, той живее; отнеме ли се този Дух от него, той умира. Щом умира, човек се заличава от съзнанието на Бога: това показва, че той е скъсал връзката си с Бога. Държи ли тази връзка здрава, и да умре, човек пак живее. При това положение животът и на Земята, и на Небето е красив. Красив е животът на радостта, тежък е животът на мъчението; красив е животът на щедростта и изобилието, тежък е животът на просията. За да не бъде тежък животът на човека, той трябва да пази своята вътрешна връзка с Бога.

Мнозина искат да бъдат независими, самостоятелни в живота си, вследствие на което считат всичко за глупаво. Който е намерил разумното в живота, той има право да се отрича от обикновените, от глупавите неща. Когато малкото момиченце порасне, то се отказва от куклите си: започва да търси другарки, за да се разговаря и весели с тях. Като стане мома, тя започва да се облича хубаво, да се докарва, за да обърне внимание на момците. Какво ще бъде положението ѝ, ако не обърне внимание нито на един момък? Тя ще се чувства нещастна. Такова е положението на всеки религиозен, който по цели часове се моли на Бога, плаче и се разкайва, но въпреки това Бог не му обръща внимание. В края на краищата той се обезсърчава и казва: „Не си струва човек да се моли на Бога: ще оставя тази работа за друг живот!“ „Трай, коньо, за зелена трева“. Ако Бог не отговори още днес на молитвата ти, никога друг път няма да ти отговори; ако днес може да ти отговори, всякога можеш да очакваш отговор. Казано е в Писанието: „Търсете Ме, докато съм близо“. Това значи: търсете Ме още днес. Ако Бог днес не дойде, и в бъдеще няма да дойде: днешният ден е Божествен! Това разбира само онзи, съзнанието на когото е пробудено: пробуденото съзнание е мярка на нещата. Ако Бог не дойде при човека днес, когато съзнанието му е будно, никога друг път няма да дойде; ако със сегашното съзнание човек не разбере Бога, никога няма да Го разбере.

Сега аз говоря по този въпрос, за да се създаде у вас убеждение; днес хората страдат от липса на убеждение.

Ако някой обещава да ви даде сто английски лири, вие сте доволни от него. На другия ден той отказва да изпълни обещанието си – вие веднага нахвърляте по негов адрес ред обидни думи. Това не е убеждение! Такива са отношенията на повечето хора днес към Бога: докато получават блага в живота си, те вярват в Бога и Го славословят; щом благата им се отнемат, те започват да роптаят срещу Него. Не, човек трябва да бъде справедлив, да има едно мнение за Бога: при всички изпитания в живота си той да не се поколебае, да не измени отношенията си към Първата Причина. Щом е справедлив към Първата Причина, той ще бъде справедлив и към себе си – и тогава, каквато грешка и да направи, няма да се оправдава със своите слабости, но ще бъде готов веднага да я изправи. Когато съчинява нещо, поетът не трябва да се смущава от това, че римите не вървят гладко, но трябва да пише и преписва, докато сам хареса това, което е написал. Докато дойде до съвършенство в работата си, човек постоянно трябва да се коригира. Така трябва да постъпва човек и по отношение на живота си: да изправя своите мисли, чувства и постъпки непреривно. Докъде е дошъл в своята вътрешна работа, той ще познае по своето лице.

Сега, като говоря така, аз имам предвид ония ученици, на които съзнанието е пробудено. Те имат вътрешна връзка с мене: те са в моето съзнание и аз – в тяхното. Който иска да знае ученик ли е, или не, той трябва да си отговори на въпроса живее ли в съзнанието на Бога и Бог присъства ли в неговото съзнание: това значи да имате връзка с Бога. Щом имате тази връзка, животът ви ще се осмисли. Само при това положение човек коренно ще се преобрази и противоречията в живота му съвършено ще изчезнат. При светлината на този живот вие трябва да изучавате опитността на миналите векове, опитностите на вашите по-стари братя, които и до днес още са живи и вземат участие във вашия живот. Ако срещнете някой светия на пътя си, той ще ви каже: „Преди хиляди години аз бях пак на Земята, минах през мъчнотии, през които и вие минавате, и ги разреших по еди-кой си начин...“ „Може би

тогава условията да са били по-добри“. Условията и днес, и тогава са били еднакви, но методите за разрешаване на мъчнотиите са различни. Какво разбирате под думата *условия*? Представете си, че бащата на един млад момък му е купил скъпа цигулка на Страдивариус, хубав лък, кутия, ноти, облякъл го е добре и го е пратил при най-добрия учител да учи. При всички добри условия обаче този млад човек не напредва, нищо не може да научи. Учителят взема същата цигулка и свири отлично. Къде са условията? Те се крият в самия човек, а не във външните пособия. Майсторът цигулар свири добре и на проста цигулка, а ученикът, чиракът не може да свири и на хубава. Значи човек е фактор на условията, той стои над тях.

Мнозина чакат да придобият дарба наготово, по някакъв магически начин. Не, докато не развие в себе си абсолютна, непоколебима вяра, човек нищо не може да придобие. Изучавайте живота на великите хора, за да видите как са придобили те своите дарби. При всички условия на живота си – добри и лоши, при големи изпитания и страдания, те са работили, постоянствали са с пълна вяра и надежда за успех. Само по този начин те са дошли до положението имената им да бъдат записани в книгата на великите хора. Имената на някои хора са записани в книгите на света, а на други – в Божественото съзнание. Когато името на някой човек е написано в Божественото съзнание, той става виден човек и в света; който не е записан в Божественото съзнание, той не може да бъде виден човек в света. Човек трябва да бъде виден едновременно и на Земята, и на Небето; с други думи казано: човек трябва да бъде виден в себе си.

Човек трябва да бъде проникнат от съзнанието Бог да бъде виден в него. Щом Бог е виден в човека, и човек ще бъде виден в Бога. Това не е външен процес, но вътрешен. Действително, всеки иска неговият възлюбен да го държи в съзнанието си. Ето защо невъзможно е някой да ви обича, ако не ви държи като свещен образ в съзнанието си. Докато вашият възлюбен ви държи в съзнанието си, вие сте сигурни, че ви обича; излезете ли вън от съзнанието

му, любовта му към вас е изчезнала. Да държиш един човек в съзнанието си като душа, това значи да имаш пълна вяра в него. Най-малкото съмнение в него е нарушаване на взаимните отношения на обич и приятелство. Всяко съмнение в приятелството води към разлагане на отношенията. За да се освободи от съмнението, човек трябва да държи прави мисли в ума си и стремеж към свещена чистота в сърцето си. Само по този начин човек може да се освободи от противоречията на живота. Докато отношенията на хората са на материална база, между тях винаги ще се явяват противоречия; щом материалната причина се отстрани, и противоречията изчезват.

Срещате един богат човек, който има хиляда длъжности: първият му дължи един лев, вторият – два, третият – три, последният – хиляда лева. Длъжниците му нямат възможност да платят дълга си и го избягват. Който от тях го срещне, скрива се, не иска да се яви пред очите му, като казва: „Да не ме види моят кредитор!“. Един велик мъдрец познавал този богаташ, затова отива в дома му и започва да се разговаря приятелски с него: „Приятелю, гледам, че нещо не си разположен...“ „Имам хиляда длъжности, които нито ми плащат, нито ме поглеждат като човек. Където ме срещнат, всички ме избягват – един поглед не ми отправят.“ „Тогава прости им задълженията към тебе!“ „Не, това не мога – и аз искам да живея!“ „Кажи ми колко ти дължат? Аз съм готов да платя за тях, отгоре на това ще ти дам още толкова, колкото ти дължат...“ „Добре, съгласен съм“. Мъдрецът плаща задълженията на хилядата души и по този начин освобождава и тях, и кредитора им. Питам: всеки от вас не може ли да плати или да прости задълженията на брата си? Каква е вашата любов, ако не можете да простите? Който не може да прости на брата си, той е или говедо с рога и копита, или мечка – с нокти, или змия – с нейната отрова, и т.н. Който е готов да прости на брата си заради Бога, той е създаден по Негов образ и подобие. Готовността на човека да върши всичко заради Бога се извява извън времето и пространството. Да прощава човек на ближните си, когато Бог му каже, това трябва да служи

като велик импулс в живота му. Това се отнася до ония, на които съзнанието е будно; това се отнася до ония, които търсят Истината. Какво сте били в миналото, не е важно – за мене е важно готови ли сте още днес, в този момент, да простите на брата си, да скъсате старата полица, срещу която той ви дължи. „Да си направим сметка, че тогава да видим можем ли да простим, или не.“ Не, няма какво да мислите: още сега скъсайте старата полица.

Едно трябва да знаете: моментът определя човека. Това, че сте били богати, че сте завещали къщите и парите си на своите близки, че сте завършили четири факултета, нищо не значи. Важно е можете ли да простите на брата си заради Господа? Ама учен човек сте били! Това е едно понятие само. Учен е само Бог, понеже Той твори Вселената, Той всичко знае. Ти, който не знаеш всичко, трябва да имаш смирение и да кажеш: „Аз съм от учениците, които съзнават, че трябва да учат“. Тогава като на ученик ти казвам: бъди готов всякога да възприемеш новото, никога не настоявай за старото, което носи смърт. Новото разбира разумния, съзнателния живот, който носи радост и веселие за човека. Новото изключва смъртта от себе си – смъртта е случайно явление в живота. Така трябва да разбирате новия и стария живот, така трябва да бъдат поставени те в съзнанието на човека.

„Какво представлява съзнанието?“ Според мене съзнанието е свещ, от светлината на която нещата се изясняват и придобиват истински смисъл – такъв, какъвто те действително представляват. Да ви изнеса нещата, както са в действителност, това значи да ви нарисувам една картина и да ви дам да я изучавате. И тогава красивото и великото, което вие възприемате в нея, ще бъде едновременно красиво и велико за всички хора, за всички ученици, на които съзнанието е пробудено. Когато двама души се обичат, те трябва едновременно да бъдат красиви, добри, любещи: такъв е законът на безкористната, на Божествената любов. „Каква е разликата между Божественото и човешкото?“ Хиляда души черпят вода от един и същ източник – великия извор на живота. Отивате при първия от тях да пиете вода, той ви завежда при една чешма, която едва тече

– водата от нея се точи като конец. Отивате при втория, при третия – водата тече малко по-силно, струята е малко по-голяма. Отивате най-сетне при последния – той ви завежда при извора на Живота, откъдето водата се изтича от самата глава – широко, изобилно: там водата не тече, но блика. Водата при хилядата души е все от Божествения извор, но користолюбивите човешки сърца я прекарват през тесни отверстия: те не дават възможност на Божественото в тях да се прояви в своята пълнота, те ограничават Божественото в себе си и дават простор на човешкото.

Следователно когато искате да пиете вода, не се спирате при първата чешма, от която вместо да задоволите жаждата си, вие повече ще я усилите, но спрете се при последния извор – извора на Божествената любов, и пийте от нея: тя задоволява всички хора едновременно. Доволството е мярка за Божественото. Ако отидеш на един извор и не се задоволиш, иди на друг, по-широк; ако и от него не се задоволиш, иди на трети, още по-широк – постоянно върви от един извор на друг, докато напълно се задоволиш. Ето защо човек трябва да се разширява, докато се задоволи; щом се задоволи, по-далече да не отива. Отиде ли по-далече, той всичко ще изгуби.

И тъй, ако искате да бъдете ученици, да живеете в света, в който няма страдания, няма мъчности, няма смърт, вие не трябва да мислите за условията. Ако така разглеждате нещата, каквото мислите, каквото желаете, ще станете: няма да има нещо невъзможно, каквото пожелаете, ще го постигнете. По този начин вие ще се освободите от ограничителните условия, в които живеете. Това нещо е изразено чрез стиха: „Бог на горделивите се противи, а на смирените дава благодат“. Смирените, това са разумните, добрите хора в света – на тях Бог всичко дава. Светът съществува за разумните, за добрите хора.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

2. лекция, 29 август 1928 г., София

ПЛАНИНСКИ ВЪРХОВЕ

Размишление

Сега начертайте два триъгълника, които представляват два планински върха, покрити със сняг и лед. Между тях се образува една долина. Снегът, който се е натрупал по върховете, показва, че температурата там е ниска. Ако беше топло, снегът щеше да се стопи и като вода щеше да потече надолу. Според съвременната наука всички тела, колкото и да са студени, съдържат в себе си известно количество скрита, вътрешна топлина. Ако вътрешната топлина се изяви навън, телата започват да се разширяват.

Какво нещо е разширяването? Проява на топлина. Следователно, когато някой каже, че се е разширил, това подразбира, че се е стопил. Обаче разширяването се подчинява на известни закони, то не може да бъде неограничено. Лете, когато Слънцето грее силно, телата постепенно се топят, дебели пластове лед и сняг се топят от силните слънчеви лъчи. Ако тези ледове и снегове покриват планински върхове, от тях започват да се спускат малки и по-големи вадички, които напояват долините. Колкото по-силно грее Слънцето, толкова по-широки стават вадичките, докато се слеят в една широка, обилна река. Когато децата наблюдават разширяването на реката, те питат учителя си за причината на това разширяване. Учителят им дава обяснения: той казва, че причината за разширяване на реките лятно време, особено напролет, се дължи на Слънцето, което започва силно да грее. Колкото повече се разширява реката, толкова повече снегове се топят. Към края на лятото, в големите горещини, реката започва да намалява вследствие намаляването на снеговете и силното изпаряване на водите.

Каквито явления стават в Природата, такива се извършват и в човешкия организъм. В човешкия мозък също така има високи планински върхове, покрити със сняг и

лед; там има долини, обработени и необработени, полета и т.н. Когато се гневи, човек се сгорещява. В този смисъл гневът не е нищо друго освен топлина, която стопява ледовете и снеговете в човешкия мозък, вследствие на което водите, т.е. енергиите на мозъка, потичат надолу. Където мине, тази енергия руши, събаря, влачи камъни. Като видите такъв човек, казвате, че се е разгневил. Не, снеговете на неговите планини са се стопили, вследствие на което образуваната вода буйно слиза надолу и влече със себе си всичко, което среща на пътя си. Значи колкото е по-голям гневът на човека, толкова по-голяма енергия развива той. Докога ще се развива тази енергия? Докато се стопят всички снегове и ледове по върховете на планините. Това е просто, но научно обяснение на гнева. Колкото повече гневът в човека се намалява, толкова повече и енергията, която той предизвиква, се намалява: водите се събират в коритата си, започват да текат тихо и спокойно, без шум, без разширявания, без търкаляне на камъни – навсякъде настава мир и съгласие.

Проявата на енергиите, на силите в Природата се отличава по това, че докато едни от тях рушат и събарят, други градят, живот носят навсякъде. Например докато буйната вода от една страна руши и събаря, от друга тя напоява, освежава растителността, в резултат на което се явяват зрели, вкусни плодове. Значи от гневната вода, която руши и събаря, каквото срещне на пътя си, се напояват долини и поляни, растителност и плодни дървета. „Може ли водата да бъде гневна?“ Не, водата, която слиза от планините, е буйна. Когато снегът се топи, превръща се във вода, която има стремеж да слиза в долините, да пои дървета и цветя. Запитвате се: „Каква е целта на моето слизание на Земята?“. Целта на слизането ти на Земята е такава, каквато е целта на водата, получена при разтопяването на снега. Целта на тази вода е да слиза надолу, да пои растителността: следователно и твоята цел е да слезеш от някой висок връх и да изучаваш живота.

„Какво представлява животът?“ За да разберете живота в неговата целокупност, първо трябва да разберете ва-

шения живот. Това значи да разберете онова, което досега е станало, и това, което в дадения момент става. Например как ще си обясните глада? Или как ще си обясните нуждата от ядене? Ставате сутрин и започвате да мислите за ядене, казвате, че сте гладни. Задавали ли сте си въпроса кога и как е произлязъл гладът? Гладът е първичен процес, който съществува в Природата; стопяването на снега, на леда и превръщането им във вода е също така първичен процес. Обаче разумните същества вземат участие в този процес и продължават по-нататък: те прокопават канали, през които прекарват водата; по този начин те я впрягат на работа според нуждите на времето и на местните условия. От буйната вода могат да се образуват няколко реки, които да текат в противоположни направления – така става втичане и изтичане на водата. Учените хора се интересуват от природните явления, за причините на които често съдят от самите явления: те ги изучават, наблюдават ги и вадят верни заключения. За да дойдат до прави заключения, учените си служат с ред уреди и инструменти: например със спектроскопа те определят какви елементи има в Слънцето. Всеки елемент дава специална цветна линия на тъмното поле на спектроскопа. Също така и различните звезди имат свой собствен спектър. Спектрите на различните звезди се различават едни от други по цвета, по широчината си. Ако един и същ спектър ту се разширява, ту се смялява, това показва, че дадена звезда се приближава или отдалечава от Земята; колкото по-широк става спектърът, толкова по-близо идва звездата до Земята. Такива заключения учените вадят и за реките: щом водата на някоя река се увеличава, това показва, че снеговете се топят; намалява ли се водата, и топенето на снеговете се намалява. Стопи ли се окончателно снегът, реката може свършено да пресъхне. При това положение учените няма какво повече да разсъждават: те не могат вече да вадят никакви заключения.

Сега, като дойдем до науката, ние лесно си обясняваме нещата. Виждаме, че воденици работят, градини се появяват, мотори се движат и т.н. – всичко това е ясно на учения, той знае откъде идва тази вода, как е впрегната

на работа. Обаче простият воденичар, който не знае тия неща, един ден забелязва, че водата намалява и воденицата му спира. Той казва: „Навярно водата е отбита“. Това не е знание: той трябва положително да знае къде е отишла водата. Ето защо, колкото по-мъчно човек си изяснява известен процес, толкова по-сложен е този процес. Първичните процеси са по-достъпни за човека. Щом процесът е сложен, това показва, че по-голям брой разумни същества са взели участие в него. За да се домогне до сложните процеси в Природата, човек трябва да влезе във връзка с разумните същества, които са работили в тях. Много има човек да учи, за да разбере смисъла на живота, да разбере защо е слязъл на Земята.

Съвременните хора се оплакват от различни заболявания, от неразположения на духа и т.н. Те могат лесно да си помогнат. Аз ви дадох един метод срещу болезнените ви състояния и неразположения: казах ви, че трябва да се изпотявате, да се подложите на щателно пречистване. Теренът, почвата, т.е. вашите земни пластове, са претърпели големи сътресения, вследствие на което тръбите на канализацията ви са огънати, пречупени и не могат да пропускат водата през тях – те са запушени с пясък. Изпотяването ще предизвика голям напор, ще изтласка пясъка навън и ще даде възможност на водата да тече през тръбите. Не е достатъчно само да констатираме, че воденицата ви е спряла по нямане на вода или че градината и зеленчуците в нея са изсъхнали. Човек трябва да знае причината на тия явления и да потърси начин да я премахне. Каква полза, ако човек философства върху въпроса защо се е развалила канализацията, а не се заеме да я поправи?

Някои учени философстват върху въпроса защо Господ е създал света, защо е допуснал злото и страданията в него. Тези философи приличат на овчарите, които запитват защо е създаден вълкът. Ако вълкът не нападеше овцете им, те никога нямаше да задават този въпрос; ако вълкът живееше някъде в горите, без да напада стадата им, те никога нямаше да се интересуват от него. Нападне ли обаче стадото и вземе ли най-тлъстата им овца, те веднага започват да разискват върху въпроса защо е създаден вълкът.

Много просто – вълкът е създаден, за да държи съзнанието на човека будно, да го застави да се моли, да мисли за Бога. Човек най-добре мисли, когато засегнат интересите му, когато го засегнат материално. Щом пострада веднъж, овчарят започва да се моли. На другата вечер вълкът задига още една овца. „Защо, нали се е молил?“ Втората овца му я задигат, за да го научат да се моли усърдно. Въпреки това всяка вечер му липсва по една овца, докато най-после и той напусне кошарата. Ето защо, като разисквате върху въпроса защо Господ е създал вълка, ще знаете, че той е създаден, за да научи овчаря да търси Бога, да придобие по-голямо внимание и будност на съзнанието. Като види, че една от овцете му липсва, нека той проследи откъде е влязъл вълкът; като намери дупката, откъдето вълкът се е промъкнал в кошарата, веднага да я запуши, за да не идва вълкът и втори, и трети път. Ако се окаже, че няма никаква дупка в кошарата, тогава овчарят трябва да провери да не би вълкът да е прескочил през оградата; като се увери в това, нека направи по-висока ограда, за да не може вълкът да я прескача. Овчарят трябва да вземе всички мерки: да запуши дупките в кошарата, да направи висока ограда, да запази стадото си от нападения на вълци.

И тъй, каквото и да се случва в живота на човека, Природата има предвид неговото възпитание. Да се възпитава или да се самовъзпитава човек, това значи да запуши добре дупките на своята кошара, за да не се промъква вълкът през тях; или да направи оградата на кошарата по-висока, да не може вълкът да я прескача. Когато ученият човек мине покрай такава ограда, той разбира, че в тази околност има вълци. Същевременно той разбира, че овчарят, който е огради добре кошарата си, е патил от вълци – опитността му го е направила внимателен и предвидлив: като види висока ограда, вълкът не може да прескача. Не само вълкът, но и човекът може да прескача оградите на хората – той е научил това изкуство от вълка. Понеже в градовете и селата няма вълци, хората прилагат тяхното изкуство – те са създали хорото. Следователно хорото не е нищо друго, освен прескачане през оградата на хората и влизане в кошарата им да грабят овце. Щом грабне една

овца, човек прескача оградата и с нея заедно излиза навън. Значи ако нямаше вълци в света, и хората нямаше да знаят изкуството да скачат и прескачат.

Казвате: „Вярно ли е това заключение?“. То е толкова вярно, колкото е вярно заключението на детето, че реката се е разширила. Вярно е, че реката се е разширила, но защо е станало това, детето не знае: то вижда последствията на нещата, но причините на явленията не знае. Ученият обаче всякога казва: „Реката се е разширила, защото снегът на планината се е стопил“. Ако кажете това нещо на детето, то ще пита: „Защо се топи снегът?“. Каквото обяснение и да се даде на нещата, детето винаги ще задава въпроса *защо*. Ето защо дали нещата са верни, или не, това зависи от разбиранията на човека. Ако дадете известно обяснение на възрастния, той веднага разбира и нищо по-нататък не пита; детето обаче всякога пита. „Защо пита?“ Много неща не са му ясни. Възрастният знае, че когато реката се разширява повече, отколкото коритото ѝ събира, може да стане наводнение. Стане ли наводнение, много къщи ще пострадат. „Какво трябва да се прави тогава?“ Вие трябва да изнесете дрехите си навън и да напуснете къщата си временно, докато водата се оттегли. Щом водата се прибере в коритото си, и вие можете да се приберете в къщата си. След всичко това ще дойде някой да пита защо трябва да излезе от къщата си. Много просто: ти непременно трябва да бягаш далече от къщата си, защото си я поставил близо до реката. Когато си я строил, тогава още трябваше да мислиш къде и как да я построиш; сега не остава нищо друго, освен да носиш последствията на своето невежество. Щом реката се подчинява на известни закони, и човек трябва да спазва същите закони. Реката казва: „Водата, която е в мене, има свойство да се разширява и стеснява. Когато иде в голямо количество и със сила, тя завлича всичко, каквото срещне на пътя си.“

Тъй щото който иска да живее приятелски с реката, той трябва да съгради къщата си на такова разстояние от нея, че и като се разширява, и като се смалва, тя винаги да запазва еднакви отношения. Не вземе ли човек това нещо предвид, приятелските отношения помежду им лес-

но могат да се развалят: при пръв случай на разширяване ще стане нужда да бягате от къщата си. Реката не може да измени на естеството си, а ти като разумен човек можеш да предвидиш всичко.

Този закон съществува и в отношенията на хората. Когато двама души не живеят добре помежду си, това показва, че те са построили къщите си близо една до друга. „Какво трябва да направят, за да живеят добре?“ Те трябва да раздалечат къщите си. Ако единият построи къщата си на един връх, другият трябва да я построи на друг връх: къщите им трябва да бъдат разделени една от друга посредством долина. Като знае това, човек трябва да бъде внимателен в отношенията си не само към външния свят, но и към всичко онова, което става в ума, в сърцето и във волята му. Ако две мисли, две чувства и две постъпки в човека се сблъскат поради близкото разстояние, на което се намират, той трябва да вземе мерки да ги отдалечи. Всяка мисъл, всяко чувство и желание в човека се нуждаят от простор, за да могат свободно да растат и да се развиват. Голямата близост между тях може да предизвика силно течение, порой, който да завлече всичко, каквото срещне на пътя си. Като се намери пред такава опасност, човек започва да бяга. Защо? Защото не може да разсъждава – единственото му спасение е в бягането. Мине ли опасността, той започва да мисли вече и не бяга. Следователно видите ли, че някой бяга, ще знаете, че той се намира пред някаква опасност и се страхува да не пострада. Значи бягането е в зависимост от страха: колкото е по-голям страхът, толкова и бягането е по-силно. Учените казват, че някога движението на Земята е било по-голямо от сегашното. Оттук може да се извади заключение, че някога, в далечното минало, Земята е преживяла голям страх, от който днес се е освободила. Колкото по-голям е страхът на някое тяло, толкова по-голямо е неговото движение. Обаче движението на това тяло не може да бъде безпределно: ще дойде момент, когато силата, енергията, която кара тялото да се движи, ще се преустанови и то ще спре. Колкото е по-голям страхът, толкова по-малко

работи разсъдъкът в човека; щом разсъдъкът се увеличава, страхът се намалява.

И тъй, нещастията, катастрофите в живота на хората се дължат на обстоятелството, че те са построили къщите си близо до реката: едни са по-близо, други – по-далече. В случай на наводнение първите ще пострадат повече, а вторите – по-малко. Щом се стопят снеговете, и наводнението престава, но разрушенията не могат веднага да се поправят. Едва се поправят разрушенията, следващата година иде ново наводнение. „Какво трябва да се направи, за да се избегнат тия нещастия?“ Много просто: или трябва да строите къщите си далече от реката, или да съборите върховете, от които се стичат водите. Има и трета възможност да се избегнат нещастията в живота на хората, но тя е мъчно приложима. Първата и най-лесно приложима възможност е да построи човек къщата си далече от реката; втората възможност е да срина върховете, от които водите се стичат; третата и най-мъчно приложима възможност е човек да спре действието на топлината. От трите възможности човек може да се ползва от първата: да построи къщата си на солидна, здрава основа и далече от реката. За да постъпи по този начин, той трябва да бъде умен, да разсъждава.

Като не разсъждават много, съвременните хора търсят причината за своите нещастия в произхода си, в това, което са наследили от деди и прадеди, от майка си и от баща си. Отчасти това е вярно, но не е абсолютно вярно. Някой се гневи много, без да е наследил тази черта от родителите си. Гневът се дължи на това, че той има високи върхове в себе си, по които се натрупват много снегове. Щом снеговете започнат да се топят, гневът се проявява: при това колкото по-високи и по-големи са тия върхове, и гневът е по-голям; колкото по-малки са върховете, и гневът е по-малък. Един ден, когато тия върхове се сринат, и гневът ще изчезне. „Възможно ли е свят без върхове?“ Възможно е, но при други условия на живота. Докато дойде този ден, човек трябва разумно да използва енергията на гнева. Който може разумно да използва тази

енергия, той ще се благослови; който не може разумно да я използва, той ще носи последствията и ще търпи ред пакости и нещастия от нея.

Като ученици вие трябва да изучавате всички енергии в себе си: като движения, които имат определена сила и посока. Докато гледате на гнева като на сила, която гради, той не е опасен; не можете ли да го впрегнете на работа, не можете ли да го канализирате, той е опасен. Колкото повече се гневи човек, толкова по-голямо е движението в него. Разумните, възвишените същества използват гнева на хората на място: когато им трябва тази енергия, те слизат на Земята със своите мехове и започват да духат тук-там между хората, за да ги разгневяват. Гневът произвежда топлина, която започва да топи снега по върховете. Щом водата започне да се стича по върховете, хората се залавят усилено на работа: воденичарите мелят брашно, градинарите поливат градините и бостаните си и т.н. Като приемат нужното количество енергия, възвишените същества затварят меховете си и топенето на снега спира. Значи възвишените същества се ползват от енергията на по-нискостоящите от тях същества.

По същия начин и хората могат да използват енергията на по-нискостоящите от тях същества, без да питат защо светът е създаден по този, а не по-друг начин. Вие трябва да приемете, че така, както светът е създаден, е най-правилният начин на създаване. Приемете това като аксиома. Ето защо, дойдете ли до въпроса що е светът, що е животът, ще знаете, че това са аксиоми, които не се доказват. Че живее човек, това е аксиома. „Кой може да докаже, че човек живее?“ Никой друг освен самият човек. Някой учен доказва, че човек живее, друг учен доказва, че човек умира. Първият учен, който доказва, че човек живее, е опитал нещата: той знае, че човек живее и на този, и на онзи свят. Вторият учен, който доказва, че човек умира, няма опитност, не разбира живота в неговата целокупност: от това, че умрелият не се движи, не говори, той съди, че е умрял. Всъщност това, което умира, не е истинският човек – това е временното, преходното в човека – неговата дреха, която може да се облича и съблича.

В доказателствата си тия двама учени приличат на хора, които спорят дали дадена круша е сладка, или не. Първият е вкусил крушата и доказва, че тя е сладка и породиста; вторият не е вкусил крушата и не вярва на първия, той казва: „Виждам формата, големината, цвета на крушата, но не мога да кажа, че е сладка“.

„Как могат да се разрешават спорните въпроси в живота?“ Много лесно. Щом става спор за крушата, дали е сладка, или не, тя трябва да се раздели на две половини: първият ще опита едната половина, вторият ще опита втората половина. След това и двамата ще доказват едно и също нещо, а именно, че крушата е сладка и доброкачествена. Следователно не бързайте да доказвате въпроса за смъртта, че човек умира, но запитайте се що е смъртта. И по аналогия на посаденото житно зърно ще кажете, че смъртта не е нищо друго, освен посадване на човека в земята: да покълне, да възрасте и отново да възкръсне. Докато е в хамбара, житното зърно е изложено на опасност: мишка, човек или някое животно могат да го изядат. Заровите ли го в земята, след време то възкръсва, започва нов живот. И човека го заравят в земята, разкопават около него, поливат го, за да израсте един ден и да възкръсне. Жената пита: „Къде е мъжът ми?“ „Израснал е, подал е главата си над гроба, който е добре обрасъл наоколо с трева.“ „Защо не говори тогава?“ „Защото се смуцава...“ „Ще проговори ли някога?“ „Да, в скоро време ще проговори“. Някои учени казват, че като умре, човек отива при Бога, при ангелите. Възможно е, но аз го виждам в тревата: седи спокойно и чака. Като казват, че той е между ангелите, те имат предвид цветята и тревата като деца на ангелите: мъртвите се занимават с тях и ги изучават. Ето защо, който иска да влезе в ангелския свят, той трябва да мине по пътя на тревата, на цветята и на дърветата: той няма да стане като тях, но ще мине през техния път. И водата не става тръба, но минава през тръби. Това са ред разсъждения, които водят човека до правата мисъл. Има ли права мисъл, човек е спокоен и добре разположен; изгуби ли правата мисъл, с нея заедно той губи своя мир и разположение.

Съвременните хора се оплакват от неразположение на духа, от изтощаване, от нервност. Коя е причината за тези състояния? Многобройните им желания. Те имат много желания, а малко почва, малко земя: при тези условия желанията им не могат да растат, нито да се реализират. За да израсте, да даде плод, растението се нуждае от земя. Посадите ли много цветя на малко земя, ако по някакъв начин израстат, те няма да дадат плод. Следователно искате ли желанията ви да се реализират, посадвайте ги на големи пространства, далече едно от друго, за да могат да растат и добре да се развиват. Нямате ли много земя, не хранете много желания. Човек трябва да има малко желания, но силни, добре отгледани. Щом желанията на човека са силни и добре отхранени, и мислите му ще се развиват добре. Зад всяка силна мисъл живее едно силно желание; и обратно: силното желание изразява силна мисъл. Прекъснете ли мисълта в човека, желанията му не могат правилно да се подхранват. Човек със силни желания, но без мисъл, става разсеян: и да мисли нещо, мисълта на разсеяния е без връзка, разхвърляна, неопределена. Когато желанията на човека се развиват естествено, мислите в него текат правилно. Силните, но естествени желания развиват ума, те внасят разширяване, движение в човека. Силните желания внасят разширяване в човека, а силните страсти – движение, интензивност. Значи всяка мисъл има за основа желание и страст: желанието внася разширяване на мисълта, а страстта – сила, движение. За да се реализира една мисъл, тя трябва да има широчина, сила и движение. Възвишените чувства пък придават на мисълта дълбочина. Обаче желанията, чувствата и страстите на човека трябва да бъдат канализирани: канализират ли се те, мисълта на човека се изправя. Само правата мисъл е в състояние да изправи света – правата мисъл е Божествена. Когато всички енергии в човека се канализират правилно, той се радва на един уреден свят в себе си.

Съвременните хора се стремят, от една страна, към самовъзпитание, а от друга – към възпитание на обществото. Това може да се постигне само тогава, когато хората разполагат с положителна философия за живота, когато

имат една свещена идея в себе си. Каква е идеята на съвременните хора, когато те всеки момент се колебаят има ли Господ, или няма? Един ден вярват в Бога, а друг ден не вярват; един ден одобряват живота, а друг ден не го одобряват. Това не е никаква философия: какво убеждение е това, всеки ден да доказвате на човека съществуването на Бога? Бог е величина, за която нищо не може да се говори, нито може да се доказва. И за живота нищо не може да се говори. Единственото доказателство за живота е това, че човек живее: щом живее, щом съществува, няма какво повече да му се говори. Когато животът на човека е приятен, това показва, че той е умен; щом животът му не е приятен, той не е умен. Човек се намира в различни положения в живота, вследствие на което се раждат различни възгледи за нещата. Например той може да прекара с години в хамбара, а може и да бъде посаден в почвата. Тия две положения създават различните гледища за човека: в хамбара няма страдания, няма противоречия, но и растене няма; в почвата има страдания, има противоречия, но същевременно има богати условия за растене.

Какво представляват противоречията? Противоречията са нещо фиктивно, недействително, те не представляват никаква реалност. Причината за противоречията в живота се крие в самия човек. Някой носи тежка раница на гърба си и пъшка под тежестта ѝ, настига го друг един добър, услужлив човек и му предлага да носи известно време раницата му, докато си почине. Умореният пътник дава раницата си и се чувства доволен, че може да си почине, обаче скоро след това той започва да се съмнява в добрия човек, да го подозира да не би да задигне раницата му. Подозрението му става причина за явяване на известни противоречия. Ако е искрен, той ще каже на добрия човек, че се е усъмнил, и ще го помоли да върви близо до него, да не се отдалечава от пътя си. Ако не е искрен, нищо няма да му каже, но ще се смущава и безпокои, докато най-после поиска раницата си назад. След всичко това казват, че съвременната култура е много напреднала, че хората са прогресирали в развитието си и т.н. Какъв прогрес е този, когато ще дадеш няколко хиляди лева назаем на човека, а

същевременно ще му представиш ред условия: гаранция, полица, падеж на полицата и т.н.? И този човек мисли, че като вземе парите, ще спечели нещо. С тези пари той ще намери нещастieto си – парите не носят щастие.

Който мисли, че с пари, с богатство може да влезе в духовния път, той не е разбрал Истината. За да влезе в духовния свят, в Царството Божие, човек се нуждае от добродетели, а не от пари. При това там се изискват такива добродетели, които да отговарят на милиарди златни лева. Добродетелният човек може само да надзърне през вратата на Царството Божие, да види какво има там, и пак да слезе на Земята да работи. Следователно човек е дошъл и дохожда на Земята да работи, да придобива богатство, изразено в добродетели, за да може някога да влезе в Царството Божие. С други думи казано: никой не може да влезе в Царството Божие, докато Бог не го обича. Бог обича само ценните неща: значи за да бъде обичан от Бога, човек трябва да бъде ценен.

И тъй, когато Бог се проявява между две души, това показва, че те са ценни, т.е. отношенията между тях са правилни. Човек трябва да се научи правилно да разсъждава. Когато погледне към изгряващото Слънце, човек не трябва да пита защо Господ създаде Слънцето, но да се замисли как да използва неговата енергия. Като отиде при някоя река, той трябва да се запита откъде извира тази река, а не защо е създадена. Така именно той може да се добере до великата Истина на живота, до Онзи, Който е създал нещата. Като мисли правилно, човек може да използва своята висша енергия, своите морални чувства за преработване на низшите енергии и чувства в себе си: така той ще се справи със своя гняв, със своите неразположения и мрачни състояния. Като се натъкнете на известни противоречия в себе си, които не можете да разрешите правилно, не питайте защо ви са дадени умът и сърцето, но старайте се да възстановите правилни отношения между ума и сърцето си, т.е. между мислите и чувствата си. Щом постигнете това, вие имате възможност вече да изучавате звездите, небето, природните сили и да се ползвате от тях.

Като ученици вие трябва да изучавате планетите, както и тяхното влияние върху човека. За тази цел човек може сам да си направи хороскоп, да предвиди всичко, което предстои да му се случи. По този начин той ще знае каква работа да предприеме и с какво да се занимава. Ако човек не попадне на работа, която му отговаря, той ще си създаде ред нещастия и неприятности. От астрологическо гледище на човека се препоръчва да започне първо с най-силната си способност или добродетел, за да предизвика движение в себе си. Ако в някой човек вярата е най-силна, той трябва да започне с нея; ако в друг някой надеждата или любовта е най-силна, той трябва да започне с тях – с надеждата или с любовта в себе си.

Едно трябва да знаете: като сте дошли на Земята, вие можете всичко да постигнете, но за това се изискват работа и условия. Щом е така, вие можете да постигнете онова, което при дадени условия е възможно. Например човек може и трябва да приложи своя ум в живота си, да съобрази къде да постави къщата си – далече или близо до реката, далече или близо до планината. Обаче по някой начин той не може да намали или увеличи топлината на Слънцето, за да се топят или да не се топят снеговете. Като ученици вие трябва да се отличавате със своята разумност, със своя живот. Вие не сте дошли още до границата на Божествения живот, по което именно ученикът се отличава. За ученика Божественият живот е камертон, по който той се нагласява. Този живот тече и прониква в неговия ум и в неговото сърце. По този камертон именно и вие ще нагласявате живота си. Като ставате сутрин, първата ви работа е да се нагласите според този камертон и ако сте сам, ще изпълните едно соло; ако сте двама в дома си: мъж и жена – ще изпълните един дует; ако сте трима, ще изпълните едно трио; ако сте четирима: мъж, жена, дъщеря и син – ще изпълните един квартет; ако сте повече от петима и шестима, ще образувате оркестър. Всеки трябва да свири, да владее своя инструмент и добре да изнася своята част. Щом му се представи случай да свири, той трябва да бъде готов да изпълни своя номер; никога обаче той не трябва да се извинява, че не му се свири – хората плащат

и искат да слушат музика. Който не свири, той нищо няма да получи. Всяка разумна работа се възнаграждава. Какво ще бъде възнаграждението, това зависи от хората, които ще оценяват работата. Вие трябва да знаете, че живеете между разумни, между добродетелни същества.

„Как се придобиват добродетели?“ За да придобие някаква добродетел, човек трябва да мисли, да чувства и да постъпва правилно. Това подразбира човек да върви по пътищата, които Бог е начертал. Който се отрече от тези пътища, той създава злото в себе си. Злото не е нищо друго освен отклоняване на човека от първичния план на живота. Доброто и злото всякога са в състезание помежду си. Като резултат на това състезание всякога може да стане следното: или маслото да се отдели от млякото, т.е. доброто да възтържествува, или съдът да се счупи – злото да вземе връх над доброто. Казват за някой човек, че се блъска много в себе си. Какво ще стане с него? Едно от двете: или съдът му ще се счупи и той ще умре, или маслото му ще се избие. Цената и смисълът на живота се заключава в Доброто, което показва правия път на човека; Доброто създава истинската култура на живота. Обаче ако Доброто не се приложи в живота, новата култура няма да дойде. За да дойде тази култура на Земята, мъже и жени, всички трябва да мислят, да чувстват и да постъпват по новия начин. Мъжът – това е умът в човека; жената – това е неговото сърце. Умът не може без сърце, но и сърцето не може без ум: ако сърцето спре да работи, и мозъкът спира своята дейтелност; ако мозъкът спре да работи, и сърцето спира. И обратното е вярно: ако мозъкът работи добре, и сърцето няма да престане. Между мозъка и сърцето на човека трябва да съществува правилно отношение.

Казано е в Писанието: „Плът и кръв няма да наследят Царството Божие“. Мнозина са говорили върху този стих, но не са го изяснили правилно. При сегашните условия на живота плътта е необходима на човека: без плът на Земята той не може да расте, не може да се развива. Плътта и духът в човека са в постоянна борба: докато тази борба съществува, човек има условия за развиване. Духът е разумното начало в човека: като се бори с плътта, ду-

хът докарва енергията ѝ в движение и по този начин я възпитава. Движението, което духът предава на плътта, е хармонично – това хармонично движение прави плътта разумна. Ето защо стихът „Плът и кръв няма да наследят Царството Божие“ се отнася до неразумната плът, разумната плът обаче ще наследи Царството Божие. Разумната плът представлява Доброто, а неразумната – злото. Значи злото няма да наследи Царството Божие. Разумната плът, Доброто, е дрехата, с която духът се облича, за да влезе в Царството Божие.

И тъй, за да превърне неразумната плът в разумна, човек трябва да вярва в Бога. Да вярва човек, това значи да има интуиция, да предвижда нещата. Който няма интуиция, той не може да вярва. Вярата подразбира процес на единство, знанието подразбира процес на множество. За да придобие знание, за да придобие вяра, човек трябва да бъде умен. Когато работи, умният никога не причинява пришки на ръцете си; когато пътува по планини, той никога не ранява краката си. Пришките на ръцете не показват, че човек е работил много – те са рани, причинени от неразумността на човека. Раните, причинени на ръцете или на краката на човека, не го правят по-добър, отколкото е бил по-рано. Раните, недъзите са създадени от самия човек, а не от Бога: Той е създал човека за добър, за разумен живот. Кой баща не иска децата му да живеят добре? Значи ако хората не живеят добре и страдат, причината за това са техните криви разбирания: те не разбират законите на Разумната Природа, вследствие на което не ги изпълняват. Когато не изпълняват тия закони, страданията неизбежно ги следват.

Като ученици вие трябва да работите съзнателно върху себе си, за да извадите навън и доброто, и злото. Като мислите правилно, вие ще разберете, че доброто и злото са в самия човек – те са резултат на неговия живот. Като се натъквате на изпитания, на изкушения, вие трябва да работите върху въздържанието. Дали боледувате, дали ви обиждат – вие трябва да се въздържате. Някой отива на планината, но случайно се спъва, пада и удря крака си – това е един случай да се прояви въздържание. Вместо

да започне да плаче и да вика, той трябва да се спре, да хване между ръцете си удареното място и да започне да размишлява върху причината на падането. Щом започне да размишлява, болката му постепенно минава и той продължава пътя си.

Велика сила е човешката мисъл – тя може да върши чудеса. Упражнявайте мисълта си за добро. Например срещате един banker, който ви разправя, че има да взема няколко хиляди лева от двама души. Той ви показва полиците на тия хора и им се заканва, че ако навреме не платят дълга си, ще ги даде под съд; при това той допълва, че тия хора са бедни, но въпреки това ще им даде добър урок, да го помнят. Вие вървите заедно с него, но по едно време bankerът се спъва, пада и счува крака си. Веднага го завеждате в дома му, викате лекар и го оставяте домашните му да се грижат за него. Той започва да вика един, втори лекар да му помогнат по-скоро – и по този начин изхарчва повече пари, отколкото му дължат двамата бедни хора. Защо bankerът падна и счупи крака си? Като започне да размишлява и си направи сметка за похарчените за лекуване пари, той ще разбере, че причината за това се дължи на нежеланието му да прости дълга на бедните хора. Когато длъжниците ви са богати хора, вие можете да искате от тях да си платят дълга; щом са бедни, трябва да бъдете готови да им простите. Не сте ли готови да простите дълга на бедните хора, Природата ще ви постави на легло и ще ви накара да похарчите същата сума за лекари.

Съвременните хора са дошли до положение да се иска от тях да живеят разумно. На богатия не се позволява да отсрочва дълговете си, нито да не ги плаща; на бедния обаче се позволява да отсрочва плащането на дълга си, докато се улесни, а в краен случай може съвсем да му се прости. В постъпките си човек може да бъде разумен – новият живот се отличава по своята разумност. Ето защо, когато богатият се удари, нека прояви готовност да прости дълга на бедния. Той трябва да извади от джоба си полицата на бедния, да я скъса и да каже: „Прощавам дълга му“, после да се обърне към Господа с думите: „Господи, благодаря Ти, че ми даде добър урок – да зная как да постъпя с поли-

цата на бедния“. Като постъпвате по този начин, болестта ви моментално ще мине. За да постъпвате по този начин, от вас се иска будно съзнание.

Кое е отличителното качество на стария живот и кое – на новия? Стариият живот се отличава по това, че човек търси своето право. Той изважда полиците от джоба си и казва: „Имам законно право да получа парите си. Дал съм пари и трябва да ги получа“. Новият живот обаче се отличава по това, че и при законното право да иска парите си, човек казва: „От мене да мине: не искам и не търся правото си“. Който постъпва според духа на новия живот, той получава Божието благословение. Следователно новият живот подразбира свободна и права мисъл, свободни чувства и свободни постъпки. Който е придобил тази свобода в себе си, той свободно може да си каже: „Аз живея и се радвам на Божия свят, на всичко, което Той е създал“. Когато някой иска да му се докаже съществуването на всичко, което Бог е създал, ще го хвана за ръка и ще го заведа в градината си, в библиотеката си, в кабинета си, където правя своите научни изследвания, и ще поставя пред очите му един телескоп, който увеличава десет милиона пъти, после – друг, който увеличава няколко милиарда пъти, и ще го заставя да наблюдава звездите. След това той може да говори за онова, което и аз зная. А сега, като влезете в някой дом, не намирайте нито микроскоп, нито телескоп – и каквото и да говорите, нищо не остава в главата на човека.

Съвременните хора говорят за доброто, за ангелите, за Бога, но нищо не са приложили; те говорят за идеен живот, но не са го още приложили; говорят за добър живот, но и него не са приложили. Човек трябва да се стреми да учи, а не да бъде учен. Силата на ученика не се състои в желанието, в стремежа му да бъде учен – силата на ученика е в стремежа му да учи и прилага. Всички хора могат да учат, но всички не могат да бъдат учени. Силата е в знаенето, а не в знанието. Всички хора трябва да учат! Те мислят, че са придобили голяма наука, но се самозаблуждават. науката е капитал, който принадлежи само на bankerите. В света има много злато, но то е достъпно само за богатите,

за банкерите. Обаче истинската звонкова монета, с която работният може да изкара своята прехрана, това е неговият ум, неговото сърце и неговата воля. Тази монета струва повече от всичко друго. Всеки ден човек трябва да благодари за този малък капитал, за да може чрез своята форма, в която е поставен, да придобие щастлив живот – в това седи щастието на човека. Който няма това щастие, той не разбира живота. Щастието се състои в правилното разбиране на Божиите закони – то е постижимо само при разумния живот на човека. Ако човек е щастлив в един момент само, а във втория не е щастлив, той не е придобил истинското щастие. Казвате: „Защо Бог създаде вълка?“. Оставете този въпрос настрана – не е ваша работа да знаете защо Бог е създал вълка. Знайте, че щастието е постижимо! „Откъде влезе вълкът: отдолу или отгоре?“ И това не е важно – може да е влязъл отдолу. „Ама дупка няма.“ Тогава може да е прескочил отгоре. Щом си нещастен, вълкът е влязъл или отдолу, или отгоре. Ако е влязъл отдолу, трябва да запушиш дупката; ако е прескочил отгоре, трябва да направиш оградата си по-висока. Тогава овцете ти ще бъдат здрави: ще вземете вълната, млякото им и ще се веселите, ще бъдете щастливи.

И тъй, щастието е реалност, към която хората се стремят. Те трябва да се стремят към щастието! Всички хора на Земята търсят щастието и трябва да вкусят от него. Ако не вкусят от щастието, всички мъчнотии и страдания, които са преживели, остават безпредметни. Който е претърпял всичко заради щастието, той заслужава да вкуси от неговите плодове. Ето защо и вие като ученици трябва да бъдете разумни, че като ви дадат от плодовете на щастието, да вкусите от тях, без да философствате защо са създадени и как са създадени. Благодарете за тия плодове, бъдете доволни от тях и не питайте дали щастието ще остане при вас за дълго време. Щастието остава завинаги с човека при условие Любовта, Мъдростта и Истината да царят в него.

3. лекция, 5 септември 1928 г., София

МНОГО ЗНАНИЯ

*Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.
Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина
носят всичкото щастие.*

Едно изречение казва: „Който много знае, той много страда“. Защо многото знание именно носи много страдания? Значи който знае много, той страда много. Всъщност който много знае и много страда, той не знае всичко, затова страда. Ще излезе, че за да не страда, човек не трябва да знае много. Това е изопачена мисъл – знанието всякога носи щастие в себе си. Знанието огражда щастието, знанието огражда здравето, знанието огражда малките придобивки на човека. Ако знанието не може да огражда тия неща, то няма никакъв смисъл, никакво приложение. Само по себе си знанието представлява възможности на човешката душа или на мислещия човек. Умът на човека съдържа условия за повдигането му, затова той трябва да бъде високо организиран.

Представете си, че вие имате градина, насадена с красиви ароматни цветя, със зеленчуци и с различни плодни дървета. Вашият съсед обаче има голям двор, в който отглежда кокошки, патици, гъски, прасета, козички, крави и т.н. От време на време кокошките и прасетата на съседата ви минават във вашата градина и ровят, кълват цветята – развалят вашите посеви. Вие казвате на съседа си да внимава, да не пуска своите кокошки и прасета да ровят градината ви, но те не го слушат. Вие се чудите как е възможно думата на господаря да не се чува! Защо трябва да се чудите? Не само кокошките и прасетата не слушат господаря си, но и децата не слушат родителите си. Майката и бащата казват на децата си да не ходят на реката да се къпят, че могат да настинат или да се удавят, но те не искат да знаят, не ги слушат. Бащата казва на децата си да не ходят да късат плодове от чуждите градини, но те не слу-

шат – те правят, каквото искат. Какво показва това? Това показва, че и в човека има същите пориви, каквито има в кокошките и прасетата. Значи всеки човек, който не слуша, е прасе. Прасето символизира известен род човешки желания, които мъчно се поддават на възпитание: само един високо повдигнат човек може да управлява този род желания в себе си.

Какво представлява прасето? Прасето символизира човека на удоволствията. Прасето обича да се търкаля в тинята и като се обръща на една или на друга страна, казва: „Това е живот! Повече не може да се желае“. Като изучавате живота на прасето, вие се домогвате до нисшия живот, който е вложен в дадената форма. От формата, в която е вложен животът, можете да съдите за нейната интелигентност. Като изучавате формите на всички животни и растения, от най-малките до най-големите, вие ще дойдете най-после до познаване на онази висша интелигентност, която е работила в тях. Същевременно в целия органически свят между растенията и животните съществува вечна борба за запазване на рода, за първенство. Това говори за слаба интелигентност, за отсъствие между тях на онази разумност, която примирява противоречията. Навсякъде стават кражби и убийства: каква поезия може да съществува в такъв свят? В това отношение Земята представлява голям затвор с множество затворници, всички с вериги. Желанието на разумните същества, които са създали растенията и животните, е да пробудят съзнанието им, да ги повдигнат на по-висока степен на развитие. Като метод за пробуждане на съзнанието им те са избрали страданието и ограничението.

Сега ние не говорим за целокупния човешки живот, но за онези вътрешни състояния, през които човек минава. Какво виждате днес в живота на всички живи същества – от най-малките до най-големите? Една риба гълта друга, една птица сграбчва друга и я изяжда, едно млекопитаещо напада друго и го изяжда, един човек убива друг и му взема богатството. Какво се придобива от това? Нищо особено. Убийствата и грабежите не само че нищо не при-

дават към щастието на човека, но увеличават нещастията и страданията му. Когато някой човек убива своя ближен, ако възмездие не дойде веднага върху него, ще дойде върху неговите синове и дъщери. И след това трябва да минат ред поколения, докато престъплението се изглади. За да оправдаят делата си, хората изнасят ред философии. Каквата философия и да изнесат, те не изясняват въпросите. Те мислят, че като умрат, с тях всичко се свършва; те мислят, че между този и онзи свят няма никаква връзка и никой няма да ги държи отговорни за делата им. Ако биха знаели, че сегашните им постъпки ще носят последствията си в бъдещия живот, хората биха живели добре. „Има ли прераждане?“ Това не е важно: дали човек ще се преражда, или вселява, законът е един и същ.

Хората трябва да се стремят към онова знание, което носи свобода за духа и разширяване на душата. Мнозина очакват да получат това знание по магически начин. Те очакват да получат наследство от баща си в един ден и като отидат в странство, за няколко месеца да придобият нужното знание. Вие трябва да знаете, че където и да отидете, пак ще се върнете в родното си място и ще разправяте какво сте научили. Ако отидете в Америка, ще разправяте за културата на американците; ако отидете във Франция, в Германия, в Италия, в Русия или другаде, ще разправяте за културата на тия народи. Всеки народ има своя култура, обаче нито една от съвременните култури не може да се нарече култура на щастието, никоя от съвременните култури не носи още щастието, което хората търсят. Всички търсят щастието, всички се стремят към нови придобивки, но не успяват. Защо? Защото се движат по една гладка площ без никакво съпротивление: като се засилят нагоре, веднага се хлъзгат и падат. Те стават и падат, без да придобият нещо – и в края на краищата се обезсърчават: всичките им опити остават безрезултатни, понеже нямат опорна точка в живота си. При това положение кой е изходният път, за да застанат на краката си? Срещате един млад човек, идеалист, готов на всякакви жертви за своя идеал. Не се минават много години, сре-

щате същия човек, който се оплаква от живота и намира, че идеализмът е временно състояние. Защо се е изменил този човек? Защото се движи по една гладка повърхност и постоянно се хлъзга. Такава гладка повърхност представлява земята за човека, затова той непрекъснато пада и става. Такива падания и ставания има и в любовта. Днес обичате някого и мислите, че любовта ви никога няма да се измени; не се минават много години – и любовта ви се изменя. Днес имате добро мнение за някого, но утре мнението ви се изменя. Това не става по желанието на човека, но по причина на неговото разбиране; при това той не вижда добре нещата нито отблизо, нито отдалече, няма истинска представа за тях.

Сега, като слушате да се говори по този начин, казвате, че всичко разбирате. Разбирането се основава на опити. Човек трябва да преживее, да опита нещата – и тогава да говори за разбиране. Който не ходи на училище, и той учи, и той придобива знания, но неговите знания се различават от тия, които ученикът придобива в училището. Ученикът, който изучава музика в консерваторията, се различава в свиренето си от този, който учи извън консерваторията. В съзнанието на учените хора, на професорите, има единство, докато в съзнанието на обикновените хора това единство липсва. Обикновеният музикант знае няколко парчета и постоянно ги повтаря. Няма нищо по-лошо в света от повторението на нещата: повторението уморява човека. Природата никога не повтаря себе си! Бог говори на човека за едно и също нещо най-много три пъти, и то по три различни начина. Първия път ще го каже на ума на човека, втория път – на сърцето му, третия път – на волята му. Като проговори три пъти на човека, Бог спира вече да му говори. Когато говори на ума на човека, Бог казва: „Слушай, това, което мислиш, не е право“. Ако не послуша думите на Бога, човек си изработва някаква крива форма в ума, която се възприема от сърцето му, и той започва да страда. За да предпази човека от страдания, Бог идва до сърцето му и започва да говори: „Слушай, в умствения свят ти изработи една изопачена форма, която възприе

със сърцето си, но тя ще ти причини страдания. Внимавай да не реализираш тази форма на физическия свят, защото нещастия и страдания ще те сполетят“. Като не послуша и този глас, човек започва да реализира своята мисъл, но веднага се натъква на ред страдания, физически и психически; след това той се чуди откъде идват тия страдания.

И тъй, знанието, което човек придобива, му е необходимо, за да запази чрез него живота си. Ако той не прилага знанието си, то ще изгуби своето значение. Като е дошъл на Земята, човек трябва да учи, както постъпва ученикът на Божествената школа. Първо той трябва да започне с водата. Който познава законите на водата, той владее магическата пръчица; който не знае тия закони, той нищо не може да постигне. Щом има вода и разбира свойствата ѝ, човек може да въздейства на твърдата почва, на въздуха и на огъня. Чрез водата той може да регулира всички сили в Природата. Следователно водата е един от важните елементи в Природата, които ученикът трябва да изучава. Който владее законите на водата, той има светла и трезва мисъл, той може да даде на мисълта си каквато посока иска. Който разбира и владее законите на водата, той може да регулира и своите чувства. И най-после, който разполага със своята воля и може навреме да я прилага, той знае как да обработва твърдата почва. Без вода твърдата почва не може да се обработва, не може да се владее. Има хора, на които долината на чувствата е суха, а климатът – горещ. Какво може да роди тази долина? Каквото растение и да се посади на такава почва, в края на краищата то ще изсъхне. Този човек се намира в преходни условия на живота: в миналото си той е бил добър човек, но сухата почва показва, че се е намирал в критически условия. Когато пипнете ръката на някой човек, усещате, че тя е влажна и студена. Това показва, че в живота на този човек ваят проливни дъждове, които правят почвата му мочурлива; същевременно това показва, че той не обича да работи, вследствие на което посевите му изгниват от влага. Ако е работлив, той ще канализира излишната вода и ще я използва за напояване на зеленчуците си във време на суша.

Следователно голямата суша, както и голямата влага, причиняват големи пакости на човека. Хората, на които почвата е много влажна, са големи мечтатели. Те седят, мечтаят и казват: „Ако имаме щастие, на крака да ни дойде. Добър е Господ, Той ще ни изпрати всичко, каквото ни е нужно“. Така може да говори само разумният човек, който е работил известно време и е свършил известна работа. Този човек казва: „Господи, разорах нивата, която ми даде, посях я и сега Те моля да изпратиш дъжд да я полее“. Молбата на този работник ще бъде чува и Господ ще изпрати дъжд да полее житото му. Който е разбрал и посял нивата си добре, той ще пожъне добри плодове. Какъвто е господарят, такова ще бъде и житото, и лозето му. Всяка работа прилича на своя господар: каквото човек е пипнал с ръката си, то напълно прилича на него. Житото на разумния човек е хранително, едро, доброкачествено. Като знае това, за своите успехи и неуспехи човек трябва да счита виновник себе си – и никого друго. Каквото е изработил, такива ще бъдат и плодовете на неговата работа.

Сега, като се говори по този начин, мнозина мислят, че всичко е насочено срещу тях. В това отношение те приличат на царски синове или дъщери, към които трябва да бъдете много внимателни. Знанието изключва човешката личност. Личността под индивидуалността на човека е външна обвивка – тя не представлява истинския човек. Чувствата на човека представляват друга обвивка, по-тънка от първата, но и тя още не е истинският човек. Като дойдете до мислите на човека, имате трета обвивка, повъзвишена от първите две, но и тя не е истинският човек. Като разглеждате картината на един художник, по нея ви можете да съдите за самия художник, но все още тя не показва най-високата степен, до която художникът може да достигне. Когато някой гениален художник не може да твори, това показва, че той няма на разположение такива четки и бои, които да се поддават на неговата ръка. Мнозина мислят, че като вземат перо в ръка, ще напишат велики работи. Вземат перо в ръка, но нищо не могат да напишат, нищо не им се поддава. Кога ще могат да напи-

шат нещо велико? В бъдеще, когато дойде новата култура. Ако се намери човек, който може да напише нещо велико в света, знаете ли какъв резултат би имало това описание? Небивали резултати ще се получат, но важно е, че днес това не се отдава още никому.

Великото не се поддава нито на разказване, нито на рисуване: това са опитали всички художници, всички поети и писатели. Някой художник иска да нарисува едно красиво лице, както го вижда. Започва да го рисува ден, два, три, година, но все не остава доволен. Чертите е нарисувал правилно, но като погледне портрета, вижда, че нещо му липсва. Какво липсва на портрета? Красотата, която прави човешкото лице велико, вдъхновено. Това именно е Божественото в човека, което не се поддава на човешка ръка. Най-после художникът захвърля настрани четката, боите и се отказва да рисува. Не, човек не трябва да се обезсърчава, той трябва да е доволен от това, което днес, при дадените условия, може да направи. В бъдеще, когато развие своите заложби, той ще може да постигне нещо повече.

Сегашните условия на живота представляват предисловие на Целокупния живот. Човек има много още да учи, докато дойде до дълбоко разбиране на законите на материята, върху която той живее. Той не подозира даже, че твърдата почва, върху която стъпва, е мъртва, съставена от милиарди умрели, мъртви трупове, както и от множество заспали същества с непобудено съзнание. Когато житното зърно, което е живо същество, се посади в земята, между мъртвите същества, то започва да страда. То побутне едно от тия същества, побутне второ, но никое от тях не му отговаря; оттук поиска помощ, оттам поиска помощ, никой не му се отзовава. Като види, че никой не му обръща внимание, че никой не му отговаря, житното зърно се вгълбява в себе си и започва да работи отвътре. Първият процес, който става с житното зърно в земята, е процес на пропукване на външната обвивка, след това настъпва разлагане. Когато частиците на житното зърно забележат, че за тях настъпва смърт, те веднага се обеди-

няват в задружна работа: започват да правят канализация нагоре, да пробиват земята, за да излязат на бял свят. Щом пробият земята, от житното зрънце нагоре се подава едно малко стръкче: хората наричат този процес прорастване, поклъване или растене на житното зърно. Житното зърно нарича този процес спасение, освобождаване от мъртвите и заспали същества в земята. Същевременно житното зърно пуска малки коренчета, чрез които дава живот на някои от мъртвите заспали същества в земята, стръкчето пък нагоре развива своите разклонения. Значи задачата на житното зърно не е само в неговото лично размножаване, но и в спасяването на някои негови мъртви или заспали съседи. Как ги спасява? Като пробужда живота им: размножаването на житното зърно не е нищо друго, освен събуждане живота на няколко умрели или заспали клетки. Когато се казва, че едно житно зърно е родило 30, друго – 60, а трето – 100 житни зрънца, това показва броя на пробудените клетки. Ако земеделецът разгледа с микроскоп тия житни зрънца, ще види, че те се различават едно от друго по елементите, които са придобили от почвата, от условията, при които са се развивали.

Следователно каквото е положението на житното зърно в земята, такова е положението на някои хора между техните окръжаващи: те се движат в среда на мъртви хора. Като срещнат някои от тях, те започват да им проповядват своя велик идеал, но остават неразбрани. Тук се обърнат, там се обърнат – никой не им отговаря. Защо? Спят хората, почиват си. Някой от живите хора, на който съзнанието е пробудено, вземе цигулката си и отива да свири някъде. Като види някой човек, той започва да настроява цигулката си и му казва: „Слушай, искам да ти изсвирия една ария, която току-що съм научил!“ „Моля ти се, освободи ме – свири си сам. Утре имам много работа, сега трябва да си почина – не ми се слуша музика“. Вземеш Свещената книга, отвориш я, искаш да прочетеш нещо на някого, но той веднага ти казва: „Остави книгата настрана – хляб нямам, трябва да работя, да изкарам прехраната си“. Какво ще свирите на такива хора или какво ще им

четете Свещената книга! Каквото и да правите, едва ли ще намерите в живота си десетина души, които да мислят като вас. Да разбирате хората и да ви разбират – в това се състои щастието, в това се състои придобивката на живота. Сега и ние търсим будните души със свещ, както едно време Диоген¹ е търсил истинския човек.

Съвременните хора търсят щастието с фенер, със запалена свещ. Запалената свещ подразбира човешкия ум, който търси нещо. Диоген е тръгнал посред ден със запалена свещ да търси човеци. Защо му е трябвало свещ при силната слънчева светлина? Значи при слънчевата светлина не може да намерите човека, когото търсите, затова трябва да запалите свещ. За да разберете на кого можете да проповядвате, вие трябва да запалите свещ. Който иска да намери човека, на когото да проповядва, той трябва да запали свещ. Обаче около него веднага ще се съберат хора и ще го нарекат смахнат, ще се чудят защо е запалил свещ посред ден. Да запали човек свещ посред ден и да тръгне с нея да търси човеци, това все има някакво практическо приложение. Наистина, не е лесно човек да запали свещ и да тръгне с нея из града. В древността на окултните ученици са давали такава задача. Докато е на физическия свят, човек трябва да пази свещта си да не изгасне, обаче в духовния свят, където нещата стават бързо, свещта, огънят трябва да изгасва и отново да се запалва. Да изгасиш една свещ на физическия свят, това значи да я умъртвиш; щом я умъртвиш, ти ще усетиш нейната миризма. Бог никога не изгасва Своите свещи: звездите, Луната, Слънцето – те горят вечно и служат на човечеството.

Съвременните учени разискват върху въпроса колко милиона години още Слънцето ще изпраща светлината си на Земята, но това е външен въпрос. Слънцето никога не може да изгасне. Що се отнася до огъня, който хората палят, може да се говори за изгасване – достатъчно е да се полее отгоре с малко вода, за да изгасне. Тъй щото водата е един от елементите за гасене на огъня. Гасенето на огъня с вода представлява практически метод за работа. Много методи има за работа, но като ученици вие трябва

да знаете какви методи трябва да употребявате при всички специални случаи в живота си. Някои хора не подозират, че за всеки ден е определена специална програма, която трябва да изпълнят. Те стават, лягат, обличат се, ходят по разходки, по работа – и все очакват нещо ново. В това отношение те приличат на млада мома, в сърцето на която за първи път трепва желание да обича и да бъде обичана. Тя започва да си фантазира, да очаква някой млад момък. Какво ще ѝ донесе този момък? Чрез него тя ще познае Любовта. Мисълта за любов показва, че младата мома се е натъкнала на Божествения принцип и Бог, т.е. Любовта, ще я посети, ще влезе в душата ѝ. Чрез Любовта Си Бог посещава хората, учи ги, като същевременно следи за тяхното поведение, за уроците им. В първо време момата е вдъхновена, доволна, очаква идването на някой ангел. Като минат няколко години и ангелът не се яви, тя започва да си представя някой млад момък без крила, но с черни мустачки, с черни очи. Тя си го представя във въображението, както децата рисуват своите картини. Не само децата рисуват такива картини, но и някои художници се мъчат да рисуват хубави картини, а те излизат несполучливи. Като погледне портрета, който е нарисувал, художникът сам се чуди на това, което е излязло – и за да го коригира, той му поставя мустаци и брада. Великият художник рисува гладки лица, без мустаци и брада. Първоначално човек се е родил без брада и мустаци; впоследствие, когато мъжът и жената не са живели добре, израсли са им косми по лицето, откъдето се виждат задълженията им, т.е. законите, на които те служат.

Жената в сравнение с мъжа представлява дете, мъжът пък е баща, човек със задължения. Щом хване един косъм от брадата или мустаците си, това показва, че той се е натъкнал на известен закон, който трябва да изпълни. Мъжът е по-възрастен от жената, защото Бог първо създаде мъжа, а после жената. Ето защо, когато мустаците и брадата на мъжа паднат, тогава те ще израстат на жената. Засега мъжът живее в груба, неблагоприятна среда, а един ден жената ще живее в тази среда – това е необходимо

условие за каляване. Тук обаче виждаме разумността на Природата – тя използва и добрите, и лошите условия все за добро. Доброто, което Природата раздава, не се отнася само за човека, но за всички живи същества. Обаче в един и същи момент едно и също нещо не е еднакво полезно за две същества. Например въглеродният двуокис в един и същи момент не е еднакво полезен за човека и за растението: растението поглъща въглеродния двуокис и го използва за храна, а човек се задушава от него. Някои наши мисли скъсяват живота ни, а на други същества дават подтик за живот.

И тъй, като ученици вие трябва да използвате и доброто, и злото, защото и в двете се крие нещо велико. Който не разбира това, той постоянно се запитва защо му е дошло дадено страдание. Ученикът не трябва да си задава такъв въпрос. Като изпраща едно страдание на човека, Бог му казва: „Едно страдание е дошло при тебе: ако го приемеш добре, то ще работи за твоето повдигане“. Защо е дошло страданието, не питай. Веднъж говорих на ума ти, не ме послуша; втори път говорих на сърцето ти, пак не ме послуша; трети път говорих на волята ти, също не ме послуша – сега не остава нищо друго, освен да приемеш страданието и да го използваш за добро. Като пострадаш известно време, ще изпълниш Волята Божия и ще започнеш да учиш.

Сега какво изисква Новото учение от човека? Безстрашие и смелост. Когато дойде лекарят да лекува счупения крак на някой човек, той веднага ще разбере герой ли е този човек, или не. Ако болният се съгласи лекарят да намести крака му без упойка, той минава за герой. Искате ли да го упоят, той не е герой: и тогава за него не остава нищо друго, освен да легне на операционната маса и да диша от упоителната течност, докато изгуби съзнание. Това показва, че този човек е непостоянен, страхлив и неустойчив. Някои хора при изпадане в дълбок магнетичен сън могат лесно да се лекуват. Ония, на които съзнанието е будно, могат да се лекуват само с мисълта си. Щом заболяят, те веднага се издигат в мисълта си и там изпра-

вят грешката си, която е причина за болестта им; после те слизат в сърцето си, където също изправят грешката, която е причинила болестта им; най-после те слизат в областта на волята си – и там изправят грешката си. След това казват: „Да бъде Волята Божия!“. Щом кажат така, болестта или мъчнотията им изчезва.

Следователно задачата на ученика е чрез съзнателна работа върху себе си да оживи материята на своя организъм, както прави житното зърно с почвата, в която се посажда. Ако някой човек не може да мисли, причината за това е, че известни мозъчни клетки са мъртви. Те трябва да се събудят, да оживеят, да проявят своята дейтелност. Който разбира законите на Разумната Природа, чрез мисълта си той може да изправи всички външни и вътрешни повреди на своя организъм. Мощно нещо е мисълта, но с нея могат да работят гении, светии. И обикновеният човек може да има резултати в тази област, но за това се изисква повече време. Това, което светията може да направи в една минута, за обикновения човек са нужни най-малко десет години. Може ли той при развитието, в което се намира, да мечтае за някакъв възвишен свят? Колкото и да мечтае, той не може да живее там. Ако обикновеният човек попадне между същества от възвишения свят, той ще се види в чудо: той няма да разбира нито езика, нито отношенията, нито науката им – и ще гледа по-скоро да слезе на Земята. Бързината, с която възвишените същества се движат, е толкова голяма, че те са почти невидими. Като погледнете към тях, вие виждате само светлина, без никакъв образ. Ако човешкият мозък и вибрациите на нервната система на човека са еднакво нагласени с тия на възвишените същества, той би могъл да види техния образ, да се слее с тяхното съзнание. Значи ако умът и сърцето на човека са нагласени според ума и сърцето на някой ангел, на някое възвишено същество, той би могъл да влезе в съобщение с него, би могъл да го разгледа добре, да види неговото лице, неговите очи, уши, уста, нос. Само при това положение ангелът би могъл да се спре пред човека: той ще му се усмихне, ще го поздрави, ще му даде

такъв прием, какъвто никой не му е давал. Не сте ли нагласени в хармония с ангелите, с възвишените същества, те никога няма да се спрат за вас – никакви молитви, никакви плачове не са в състояние да предизвикат тяхното внимание.

И тъй, искате ли да постигнете своите красиви желания и копнежи, следвайте пътя на житното зърно. То дава пример на пълно безкористие, на готовност да помага на ближните си, на окръжаващата среда. Помагайте на себе си, помагайте и на ближните си. „Как може човек да помага на себе си?“ Много начини има, чрез които човек може да си помага. Като работи, като учи, като се моли, човек си помага. Обаче едно нещо трябва да имате предвид: избягвайте еднообразието. Еднообразието, повтарянето на нещата убива човека. Тъй щото учи ли, работи ли, моли ли се, човек трябва да внася нещо ново в себе си. Трябва ли все за едно и също нещо да се моли човек на Бога? Защо трябва всеки ден да се моли да се напълни хамбарът му? Хамбарът му е пълен, няма какво повече да иска. Ще кажете, че човек трябва да мисли за бъдещето си, да се осигури. Не, човек има право да се осигури само за един ден. Той няма защо да се осигурява за утрешния ден. Днешният ден принадлежи на човека, а утрешният – на Бога. Не изпадайте в положението на богатия, който като напълни цели хамбари с жито, мисли, че се е осигурил, и решава само да яде и да пие – за нищо да не мисли. Обаче той не подозира, че смъртта върви в стъпките му и коси неговия живот. При това положение за предпочитане е човек да бъде сиромас, но праведен, и всяка вечер да благодари на Бога за това, което му е дадено през деня, и да легне спокойно да спи, да не мисли за утрешния ден. Човек е дошъл на Земята да учи, а не да се удоволства. Какво по-голямо благо за него от това, че той може да учи?

Съвременните хора са в положението на ученици – и те трябва да учат, да работят, да преобразят, да оживят окръжаващата среда. На всеки човек е дадена работа, която той неотклонно трябва да свърши. Не я ли свърши, той

няма да получи Божието благословение. Ще кажете, че човек трябва да мисли за себе си. И като мисли за себе си, той трябва да знае какво да прави. Например някой човек се намира в голямо затруднение: той трябва да знае как да си помогне. Какво ще се ползва от това, че мисли за себе си, ако не знае как да излезе от своето затруднение? Затруднението показва, че е навлязъл в гъста материя. За да се освободи от затруднението си, той трябва да се изкачва нагоре, в по-рядка материя. Ако не можете да живеете с някой човек добре, това показва, че този човек се нуждае от някакъв елемент: въздух, вода, твърда материя, светлина или топлина. Щом разберете от какво се нуждае, доставете му този елемент – и ще видите, че отношенията между вас ще станат хармонични. Хората трябва да си помагат. Бог работи чрез техните умове и сърца: по този начин Той възкресява мъртви, спасява грешници, повдига паднали.

Съвременните хора, особено религиозните, постоянно говорят за спасяване, но въпреки това още не са спасени, както трябва. Спасението е вътрешен, органически процес. Да се спаси човек, това значи да придобие в себе си такава устойчивост, че никакви бури и ветрове, никакви мъчности и противоречия да не го разклащат. За това се изисква усилена работа. Човек трябва да работи върху себе си, да координира своите светли мисли в една стройна система и с тях да живее; той трябва също така да координира своите благородни чувства и възвишени постъпки в други системи. Като се движи в хармоничните системи на своите мисли, чувства и постъпки, човек ще изгради здрав физически и духовен организъм и ще осмисли живота си. Докато е на Земята още, човек трябва да работи върху себе си, да се освободи от всички болести на физическия и духовния си организъм, че като замине за онзи свят, да бъде съвършено свободен от тях. Какъв смисъл има животът на човека, ако след като е живял 60-70 години на Земята, той занесе своите физически и психически недъзи и на онзи свят? Тук е страдал от ревматизъм, подпирал се е с тояга, но и на онзи свят го виждате, че куца. „Хвърли тоягата

и върви изправен, без куцане, без прегърбване!“ „Не мога без тояга...“ „Докато беше на Земята, както и да е, временно тоягата ти беше нужна, но сега нямаш нужда от нея.“ „Нали живея на Земята?“ „Не, от 20 години насам ти си заминал за онзи свят, където тоягите не са нужни.“ Този човек е заминал за другия свят, но не може да се опомни. Дълго време трябва да му се говори, докато се убеди, че не е на Земята и не се нуждае от тояга. Срещам друг човек с кесия в ръка – пази парите си. „Хвърли тази кесия!“ „Как ще я хвърля? Пари ми трябва, сиромашия ще ме налегне.“ „Тук няма сиромашия. На Земята има сиромашия, но условията, при които сега живееш, са други. Тук пари не са нужни.“ „Ами ако ме излъжеш и остана без пари?“ И този човек не може да се осъзнае, да разбере, че е попаднал в нови условия на живота.

Сегашните хора живеят на Земята, но прекарват състояния на свои близки, заминали на онзи свят. Заминалите за онзи свят пък преживяват състояния на живите. Като не съзнават промяната, която е станала с тях, десетки години наред те продължават да живеят със спомени и разбирания от земния живот. Преди няколко дни дойде при мене един господин. Той плаче и ми разправя, че жена му е умряла; казва, че не може да се успокои и постоянно плаче за нея. Аз му обясних, че причината за неговия плач се дължи на това, че жена му не може да се ориентира в другия свят и плаче за изгубените условия. Тя сега вижда, че не е работила, както трябва, и се намира в тежко положение между два свята: нито е на Земята, нито в духовния свят. Той възприема нейното състояние и плаче вместо нея. Тази жена трябва да работи в онзи свят най-малко 20 години, докато се пробуди.

Сега и на вас казвам да работите съзнателно върху себе си, да използвате условията, които са ви дадени на Земята, че като влезете в духовния свят, да бъдете готови. Ще кажете, че Бог е милостив, всичко може да направи. Бог всичко може да направи, но никога няма да пристъпи един от великите закони на Битието заради някой ленив и несъзнателен човек. Той е дал всички добри условия

на човека за разумен живот, за съзнателна работа. Който пропусне тия условия, той ще се намери в духовния свят при големи мъчности, в мрак и тъмнина. Той ще се намери в положението на житното зърно, заровено в земята: дълго време ще плаче, ще страда, ще прави усилия, докато покаже главата си на повърхността, при по-добри условия на живот. За да избегне тия страдания, човек трябва да живее според законите на Божиите мисли, чувства и желания, които са написани в самия него.

Като ученици вие не трябва да се страхувате от страданията, но трябва да търсите причината на тия страдания. Щом намерите причината на някое страдание, вие ще можете да го отстраните. Има страдания обаче, на които причината не може да се намери. Щом се натъкнете на такова страдание, приемоте го търпеливо и чакайте времето, когато причината сама ще ви се открие. Мнозина мислят, че като се обърнат към Бога, страданията ще ги напуснат. Дали ще страда човек, или не, това не е важно: за човека е важно да бъде роден от Бога, а не да бъде само обърнат към Бога. Писанието казва: „Роденият от Бога грях не прави“. Роденият от Бога никога не говори за себе си: каже ли на някого, че е роден от Бога, той веднага ще бъде подложен на изпитания. Роденият от Бога е вътрешно богат, той не се нуждае от пари. Видите ли, че някой се оплаква от немотия, знайте, че той не е роден от Бога: може да ви говори за себе си, за своето духовно развитие, но вие ще знаете, че той още не се е изпитал, не се е познал. Роденият от Бога не се нуждае от пари: той никога не може да бъде банкер, нито се стреми към външно богатство. Пеперудата не може да бъде гъсеница, нито гъсеницата – пеперуда; ангелът не може да бъде банкер, нито банкерът – ангел. Ако човек иска пари назаем от някой ангел, последният ще му каже, че не се занимава с материални работи, и ще го изпрати при банкерите на Земята. Ангелът ще каже на банкера: „Кредитирай този човек!“ „Добре, ще го кредитирам, но ти ще се подпишеш вместо него“. Не, ангелът не може да се подписва за никого: преди всичко той не е гражданин на Земята, не може да се

подписва; за да се подпише, той трябва да съблече своята дреха и да облече човешка. Като светло същество, като небесен жител, ангелът може само да помага на хората, да ги съветва да си услужват взаимно. Който изпълни съветите на ангела, той ще бъде благословен. Банкерът обаче не се нуждае от такова благословение. Той е готов да даде пари назаем, но с лихва и с условия да получи парите си в определения срок. Такъв е редът на Земята.

Роденият от Бога грях не прави. Като знаете това, стремете се към новораждането, за което Христос говори. Работете върху себе си с ума, със сърцето, с волята си, за да се преобразите, да се родите наново. Това означават думите на Христос: „Търсете, хлопайте, искайте“. Като не разбират дълбокия смисъл на тези думи, хората хлопат от врата на врата, искат да им се даде някаква помощ. Те криво разбират Христовите думи: първо човек трябва да хлопа на вратата на своя ум, на вратата на своето сърце и на вратата на своята воля. И ако при това положение човек не получи нещо, тогава само има право да хлопа на чуждите врати. Мнозина, без да са хлопали на своите врати, хлопат на чуждите, и ако нищо не получат, роптаят, обиждат се. Защо трябва да се сърдите? Може би този, при когото отивате, да не е у дома си; или може да не е разположен, да няма пари в касата си. Ако отивате да вземате само, без да давате нещо от себе си, вратите на хората ще бъдат затворени за вас. Човек трябва едновременно да дава и да взема – да става правилна обмяна. Казано е в Писанието: „Даром сте взели, даром давайте“. Това се отнася за всички хора. Следователно ако един е получил едно благо даром, на това основание той трябва да даде част от това благо на своя ближен. Какво правят хората с благата, които всеки ден изобилно получават? Те ги задържат за себе си. Давайте на хората, на ближните си от Любовта, от светлината, от радостта, които изобилно ви се дават. Благото на едного е благо за всички; и обратно: общото благо е благо и на едного. Ще кажете: „Какво ще остане за нас, ако раздадем всичките си блага?“. Не се страхувайте: ако сте разумни и изпълнявате Волята Божия, вие ще бъдете

и богати, и здрави, и силни, и учени. Имате ли тези качества в себе си, и в затвор да ви сложат, пак неповредени ще излезете. Заради клевета Йосиф² прекара две години в затвор, но благодарение на знанието, с което той разполагаше, фараонът заповяда да го извадят оттам. Скоро след това Йосиф зае първо място при фараона.

И тъй, и вас като Йосиф трябва да ви затворят, за да проявите знанието и мъдростта си. Докато не проявите знанието и мъдростта си, няма да излезете от затвора. Две години прекара Йосиф в затвора заедно с царския виночерпец; при излизане на последния от затвора Йосиф го помоли да спомене на фараона за него. Виночерпецът обаче, като се освободи, забрави молбата на Йосиф. Но Бог не забрави Йосиф. По това време фараонът сънувал сън, който и най-големите мъдреци на Египет не могли да изтълкуват. Едва сега виночерпецът си спомнил за Йосиф и казал на фараона, че в затвора има един млад учен човек, който може да тълкува сънища: той навярно ще може да изтълкува съня на фараона. Тогава фараонът заповядал да извадят Йосиф от затвора. Като излязъл от затвора, Йосиф изтълкувал съня на фараона, заради което той го поставил на най-високото място – управител на Египет.

Следователно стремете се и вие да придобивате знания, доброта, сила, с които да се издигнете над себе си, да проправите своя път. Работете върху себе си, но по такъв начин, че да не влизате в стълкновение помежду си. Не съдете ближния си и не го одумвайте. Трябва ли да се смеете на ближния си, че са му паднали два зъба, когато и на вас е паднал един? Какво лошо има в това, че на някого са паднали два-три зъба? Лошото се състои в това, че без тези зъби той не може да се храни и след време стомахът му ще престане да работи. Здрави трябва да бъдат зъбите на човека! И на 120 години да стане, зъбите му трябва да бъдат здрави, един до друг наредени като керемидите на къщите. Днес малко хора се радват на здрави зъби. Причината за ранното разваляне и падане на зъбите се дължи на живота на ред минали поколения. Те са живели така, че са разслабили венците си. Човек трябва да има здрави

зъби, здрава мисъл, здрави чувства. Ученикът трябва да изучава средата, в която живее, той трябва да изучава своя организъм, своя ум и своето сърце. Не е достатъчно само да кажете, че сте лоши хора, но трябва да работите. Лош е онзи човек, който не е обработил нивата си. Какво трябва да прави, за да стане добър? Да вземе мотика, рало и да се впрегне на работа.

Роденият от Бога грях не прави. Новораждането е непрерывен процес. Да се роди човек отново, подразбира той всеки ден да се ражда. Това не е завършен процес. Който мисли, че като е роден веднъж, повече няма да се ражда, той сам се спъва: новораждането е вечен процес. Когато е в съгласие с Божиите закони, човек е новороден; щом наруши един от тия закони, той веднага пада. Щом се разкае и изправи грешката си, той отново се ражда: това показва, че в Природата съществува процес на вечно възстановяване на нещата. Когато боледува, човек отслабва, пожълтява, но щом оздравее, отново придобива цвета на лицето си и по-красив става. Колкото повече страда човек физически или психически, толкова по-красив и благороден става; колкото повече пада и става, толкова повече човек се обработва и придобива особена вътрешна красота. Работете с ония сили и възможности, които са вложени във вашия организъм: те представляват кръга на вашата дейтелност. Вън от този кръг вие не можете да излезете. Достатъчно е за вас да използвате силите на вашия организъм като реактиви за извършване на ред вътрешни, алхимически реакции. Работете с възможностите на живите клетки в своя организъм, за да събудите мъртвите клетки. Ползвайте се от лъчите на животворното Слънце, което събужда всичко мъртво, а на живота дава подтик за работа.

Слънчевите лъчи оживяват и привличат. Обаче докато сте на Земята, не се стремете да отидете на Слънцето. Използвайте лъчите, които Слънцето ви изпраща, като държите съзнанието си будно, за да приемете благата на живота, да разберете и радостите, и скърбите. Използвайте малките блага, които всеки ден получавате: в малки-

те блага се крият големи вътрешни богатства. Имате 500 метра място: трябва ли да мечтаете да построите на това място голяма къща на пет-шест етажа? Тази къща ще струва милиони и ще стане причина да задлъжняете толкова много, че цял живот да се заробите за нея. Какво ще придобиете в края на краищата? Тревоги, безпокойство, ограничения, а най-после и смърт. Не, за предпочитане е да си направите малка къща с две стаи и кухня, но да запазите своя вътрешен мир и спокойствие, отколкото да направите голяма къща, която да ви отнесе в гроба. Започвайте от малкото и постепенно отивайте към голямото: като се замогнете, тогава можете и палати да строите. Докато нямате възможности за голямото, използвайте малкото, на което всякога ще разчитате. Това е Волята Божия, така са работили всички напреднали братя, които са завършили вече своето развитие.

Роден от Бога. Всички хора имат желание да се родят от Бога. Какво трябва да прави онзи, който се е родил вече? Той трябва да помага на ония, които не са родени. Неродените обаче трябва да се въоръжат с търпение, да не викат много. Достатъчно е един път да изплаче малкото дете, за да покаже, че е гладно. Истинската майка е отзивчива – тя се притичва в помощ на детето още при първия му зов.

Сега, както виждате, на всички предстои една практическа работа, от която да придобиете нещо. Всеки трябва да опита силата на своята мисъл като творчески акт в съграждането и в разрушаването. Старото ще рушите, новото ще съграждате: следователно едновременно ще бъдете и зидар, и рушител. Сам ще събаряш, сам ще градиш, без никаква чужда помощ. Който не може сам да събаря, той не може и сам да гради. „Не може ли само да градим, без да събаряме?“ В Природата такъв процес не съществува. Ученикът сам руши, сам съгражда: в това отношение той прилича на видния професор по химия или по физика, който сам нарежда приборите за своите опити. Той завъртва, отвъртва канелки, поставя цевы, каучукови тръби, съединява ги с колби, с реторти. Не свърши ли сам тази работа, не

предвиди ли всички условия, които помагат при опита, той може да бъде изненадан зле. В дадения случай този професор е слуга, сам нарежда опитите си. Той има и асистенти, но те повече се учат от него, отколкото да му помагат. Видните професори всякога са били слуги на своята работа, защото знаят какви условия са нужни за дадени елементи. Остави ли професорът други лица да се месят в неговите опити, те непременно ще развалят работата му.

И тъй, каквато работа и да вършите, знайте, че вие сте в своята лаборатория, пред някакъв научен опит. Асистентът нека седи настрана и да гледа какво правите. А вие като слуга ще се впрегнете на работа: ще направите един, два, три, десет, сто опита, докато дойдете до положителни резултати. Щом сте сигурни вече в резултата на своите опити, ще излезете от лабораторията си с открито лице, със сигурна стъпка напред.

Като ученици на Великата Школа сега ви се дава задача, която сами трябва да решите в своята лаборатория. Тази задача се заключава в изучаване физическото влияние на водата върху човека. Ще носите вода година, две, три, цял живот, докато решите задачата. Тази задача не може да се реши в една или в няколко години. Хиляди години са нужни за правилното ѝ решаване. Всички ще носите вода и ще изучавате свойствата ѝ. Който никога не е носил вода, той сега ще носи и ще се учи.

Божията Любов носи пълния живот.

4. лекция, 12 септември 1928 г., София, Изгрев

РАЗУМНИ НАРЕДБИ

Бог е Любов. Божията Любов носи щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост.

Божията Любов и Божията Мъдрост

носят пълното щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина

носят всичкото щастие.

Съвременните хора се подчиняват на ред наредби – външни или вътрешни, както и на известни свои навици. Както в живота на хората съществуват наредби, така съществуват и в Природата. Тя заставя човека да се подчинява на нейните наредби. Например пиенето на вода, яденето на хляб, спането – това са наредби от Природата, без които човек не би могъл да живее на Земята. Правилно е човек да изпълнява наредбите, които Разумната Природа е установила, но той трябва да се запита какво е придобил, след като 60-70 години редовно е изпълнявал тия наредби.

Като ученици на новата култура вие трябва да мислите върху всичко, което правите, за да ликвидирате със старото. Защо яде човек? Вие ще кажете, че човек яде, за да придобива живот и енергия в себе си. За колко време задържате придобитата енергия от яденето? Най-много за три-четири часа; след това пак ядете. Тази е причината, задето човек яде по три или четири пъти на ден, а болният – по-често. Яденето, пиенето на вода, спането представляват упражнения, без които живият човек не може; само умрелият не прави упражнения. Колкото човек е по-здрав, толкова повече упражнения прави. Мисленето и чувстването на човека са упражнения, които Природата му е определила. Мисълта определя човека: без мисъл той не е човек; чувствата пък определят дали даден човек е благороден, или не. Без мисли и без чувства вие нямате представа за човека. Като мисли и чувства, човек се стреми определено към два центъра: към центъра на Слънцето

и към центъра на Земята. Понеже Слънцето е по-голямо от Земята, то я привлича към себе си. Тази е причината, поради която стремежът на Божественото в човека е насочено към Слънцето.

Като наблюдавате явленията в живота и Природата, вие казвате, че малките рекички образуват големите реки, малките морета образуват големите. Това отчасти само е вярно. В действителност обаче не е така: малкото не може да създаде голямото – голямата река и голямото море се разпръсват в малки реки и в малки морета. Малките мисли, чувства и постъпки са получени от големите: когато голямото не може да се обхване изцяло, то се раздробява на малки части и по този начин става достъпно за обикновения човек. Дойде ли една малка мисъл в ума ви, едно малко чувство – в сърцето ви, и една малка постъпка – във волята ви, вие трябва да ги приемете, да им дадете възможност да се проявят: те представляват процес, който е започнал вече и трябва да се завърши. „Защо човек трябва да вярва в Бога?“ За да се стреми към нещо: вярата е стремеж. Който не се стреми към Бога, той е осъден на смърт.

Често хората говорят за вяра и за безверие. Някои от тях казват, че са вярващи, а други – че са безверници. Последните казват, че не вярват в Бога, не вярват в друг свят, освен във физическия: в този смисъл те не са абсолютно безверници, но не вярват в това, в което другите хора вярват. Те обаче вярват в парите, в насилието и др. – те не са безверници, но фанатици. В какви ли не кумири вярват хората! Аз бих желал да срещна човека, който да е абсолютно свободен от заблуждения и който абсолютно да не вярва. Каква вяра е тази, ако човек днес вярва в доброто, а на другия ден вече се съмнява в него? Хората на Новото учение трябва да имат характера на детето, да вярват без съмнение, без никакво колебание. Само при такава вяра те могат да имат добри резултати. Когато дадете на малкото дете чаша с вода и захар и му кажете да сложи захарта във водата да се разтвори, то не философства, не се колебае, но пристъпва направо към опита. Щом захарта се изгуби, детето веднага вдига чашата с вода и пие. След това то

казва: „Понеже захарта е сладка, и водата е станала сладка“. Дайте чаша с вода и няколко бучки захар на възрастния човек и му кажете да сложи захарта във водата – той веднага ще започне да философства: ще стане ли водата сладка, какви са свойствата на захарта и т.н. Как трябва човек да вярва? Като детето. Вземи захарта, сложи я във водата и опитай вкуса на получения разтвор.

Човешкият живот представлява верига от малки опити, от наредби, дадени от Природата. Ако всеки ден човек не мисли, не чувства и не действа, той ще дойде до положението на дядото: ще престане да вижда и да чува, докато един ден умре и го опеят. Човек трябва да бъде абсолютно честен, да изпълнява само ония наредби, които Природата е предвидила за неговото растение и усъвършенстване. Това не значи, че той ще допуска само доброто, а ще отблъсква злото: щом е дошъл на Земята, човек ще допуска в живота си и доброто, и злото като възможности, а той сам, като разумно същество, ще седи в средата между доброто и злото и ще работи. Колкото и да се пази от злото, човек все ще се намира под негово влияние, както и под влиянието на доброто. Обаче за да не изпитва разрушителното влияние на злото, човек не трябва да го допуска в ума, в сърцето и във волята си. Вън от човешките мисли, чувства и постъпки злото не е опасно – то е сила, която може да се използва разумно. Докато развалената храна не се приеме и асимилира от организма, тя не е вредна; приеме ли се от организма, тя става вредна. Такова нещо представлява злото за ума, за сърцето и за волята на човека.

Лошите мисли и чувства са отрова за ума и за сърцето на човека. Например някой се моли на Бога да му даде пари, да забогатее. Щом не получи отговор на молитвата си, той се разколебава в съществуването на Бога. Щом човек се разколебава в съществуването на Първата Причина, това показва, че желанието му да забогатее не е било на място. Който иска пари, той трябва да се обърне към онзи, които ги е сякъл, а не към Господа. Едно време, когато поискали пари от Христос да плати данък на държавата, Той не отиде при банкерите да търси пари от тях, нито

при Господа, но каза на Петър: „Хвърли мрежата в морето и ще извадиш една риба, в устата на която ще намериш една златна монета заседнала. Извади монетата и плати за Мене и за тебе“. И да не е имало монета в устата на рибата, като се продаде, пак ще се получат пари за нея. Съвременните хора продават говеда, овце и агнета все за пари; те едни други се продават пак за пари.

Сега вие минавате за учени хора, но не си давате отчет за всичко, което преживявате. Съмнявате се – дайте си отчет защо се съмнявате; гневите се – дайте си отчет защо се гневите; боли ви глава, сърце, стомах – трябва да си дадете отчет защо ви боли. Не е достатъчно само да констатираме нещата и да се страхувате да не умрете, но трябва да си давате отчет за всяко нещо, което се случва в живота ви. Всяко малко бодване, всяка болка е резултат на някаква слаба експлозия, която става в нервната система на човека. Това са малки избухвания, причинени от електрически пълнежи, които се пукат като електрически бомби. Някои бомби се пръскат нагоре, а някои – надолу. Има мисли в човека, които са силно електрични, вследствие на което предизвикват големи експлозии в нервната система. Тези експлозии постепенно разрушават човешкия организъм. Пазете се от мисли, които рушат нервната система.

Следователно, за да бъде здрав във физическо, в умствено и в сърдечно отношение, човек трябва да знае как да регулира енергиите на своята мозъчна и симпатична нервна система. Ще кажете, че Господ пази и спасява човека. Веднъж Господ е спасил човека, втори път няма да го спасява: Той му е дал всички условия да пази своето спасение. Кой каквото е заробил в себе си, сам трябва да го освободи. Спасението е външно и вътрешно: външно хората спасяват, а вътрешно – Бог. Ако някой не е спасен вътрешно, външно трябва да се спаси. Като влезе в морето, човек сам трябва да се пази да не се удави: щом има ръце и крака, той ще ги движи според вълните, ще държи главата си над водата и така ще плува; който не знае да плува, той е осъден на удавяне. Светът е море, в което всеки човек трябва да знае да плува, да не очаква на

хората да го спасяват. Който не знае да плува, той трябва да стои на брега или да има спасителен пояс. Знанието на човека да плува представлява неговата вяра: вярващият може да плува без пояс и без поддръжката на чужди хора. Добрият плувец и в бурното море е в безопасност – той прави различни движения, гмурка се във водата, излиза на повърхността, прави различни маневри – и в края на краищата излиза неповреден. Някои плувци не смятат да се гмурнат във водата – те се страхуват да изменят положението на главата си. Щом е влязъл в морето, човек ще влиза под водата, ще излиза над водата, но винаги ще пази главата си.

Като е дошъл на Земята, човек все ще влезе да живее в някаква система, но той трябва разумно да използва силите на тази система. Той ще се движи по прави и криви линии в тази система. Що е права и що е крива линия? Според сегашните учени правата линия е най-късото разстояние между две точки; а когато ред точки се намират на еднакво разстояние от една вътрешна, централна точка, образува се крива линия. Когато правата престане да функционира, тя се превръща в крива; и когато кривата престане да функционира, тя се превръща в права. Същото се отнася и до мислите: когато правата мисъл стигне до своя краен предел, тя се превръща в крива линия. Кривата линия се определя от разстоянието на точките, които я образуват, по отношение на вътрешната, централна точка. Ако всички точки на кривата са еднакво отдалечени от централната точка, тогава и постъпките на човека ще бъдат отмерени, правилни. Обаче ако точките не са еднакво отдалечени от централната точка, имаме елипса – тогава казваме, че в постъпките на даден човек има някаква несъразмерност, някакво отклоняване от нормалното положение. Когато се движи по крива линия, човек образува една система. Щом образува система, непременно някой ще се върти около него. Ако някой човек казва за себе си, че се върти около Слънцето, това подразбира, че той представлява Земя; тогава пък Луната ще се върти около него.

Следователно, както планетите се въртят една около друга, така и хората се въртят едни около други. Същият закон се отнася и към мислите на човека: около силните мисли винаги обикалят по-слаби – и по този начин се образуват системи от мисли. Една от великите задачи на човека е така да създаде своя мисловен свят, че да образува един космос, в който мислите да бъдат наредени в планомерни системи. Между системите на външния космос и тия на мисловния свят на човека има известно съотношение. С други думи казано: макрокосмосът съответства на микрокосмоса. Каквото става във външния свят, същото става в мислите, чувствата и постъпките на човека. Учените са опитали тия неща, но и обикновеният човек може да ги провери. За да се помогне до Истината, човек трябва да намери съответствието между външния и вътрешния свят в себе си. Като върви правилно в своя път, човек ще разбере и приложи Божиите закони, както са ги разбирали и прилагали всички наши братя, които са завършили своето развитие.

Какво представлява човек в развитието си? Той представлява десетия кръг на Битието. Значи в пътя на своето развитие човек образува кръг, вътрешно движение по отношение на дадена система. Той още не живее изцяло в този кръг, но някога все ще живее. Засега му предстои грамадна работа. Като не могат още да проникнат във висшите сфери на мисловния свят, хората се занимават с дребнавости. Някои искат по-скоро да умрат, да отидат между ангелите, за да видят как живеят. И да отидат между ангелите, пак нищо няма да научат. Те могат да видят само външната дреха на ангелите, както детето иска да види офицер, облечен в парадни дрехи. Те виждат, че някой ангел прави опити, създава светове, но като не са учени, нищо няма да разберат. Те виждат, че ангелите пишат нещо, правят някакви изчисления, но не разбират какво означават тия изчисления. И ученикът вижда своята тетрадка по български език, нашарена с червено мастило, но всичко не разбира. В процеса на ученето си ученикът все още прави грешки. Той ще греша, а учителят му ще коригира.

Светът, в който хората живеят, допуска грешки. В Божествения свят обаче никакви грешки, никакви дефекти не се допускат. Пише ли някой човек писмо, той трябва да внимава, да не допусне нито една грешка: там правописът е строго определен и не се изменя, вследствие на което всяка буква отива на своето място. Божественият език е сложен, състои се от много думи, затова има ангели, които и досега още не са го научили. Красив е Божественият език! Всички хора се стремят към Божествения език, защото е красив. Момата иска да бъде красива по практически съображения: ако е красива, тя има по-голяма вероятност да се ожени без зестра; щом е красива, тя има по-голяма възможност да се ожени за богат, за учен мъж. Момъкът иска да бъде интелигентен, по-добре да нареди живота си. Значи на физическия свят красотата и интелигентността се използват за користолюбиви цели; в Божествения свят те имат свършено друго предназначение. На физическия свят всеки гледа да се докосне до красивата дреха на човека, да я пипне, да опита качествата, вследствие на което тя лесно се цапа; в Божествения свят красивата дреха се гледа отдалече, с благоговение. На физическия свят всеки иска да се докосне до ума на интелигентния човек – щом се докосне, все ще го оцапа, ще го развали. В Божествения свят се отнасят особено предпазливо към интелигентността на човека.

Като ученици, които сте слезли на Земята, от вас се изисква голямо смирение: да не се бъркате в работите на своите ближни, да не се осъждате. Че някой не мисли право – това не е ваша работа. „Еди-кой си не постъпва право.“ И това не е ваша работа. Щом осъдите някого, вие веднага се свързвате с неговата отрицателна черта. Който се осмели да осъди някого в духовния свят, той веднага се нагърбва да поеме половината от неговия недостатък и да плати за него като за свой дълг. Минеш ли покрай някой човек, който носи голям товар, и го осъдиш, ти веднага се задължаваш да поемеш половината от товара му. Ако минеш покрай някой човек, който носи малък товар, ти трябва да му дадеш половината от своя товар. Значи от

големия товар ще вземате половината, а на малкия товар ще придавате половината от своя. От натоварената кола ще вземеш половината багаж, а на празната кола ще прибавиш половината от своя товар. Такива са отношенията между разумните същества.

И тъй, когато хората казват, че животът е тежък, това подразбира, че те са претоварили колите си и не могат свободно да се движат. И при това положение те ламтят за къщи, за пари, за богатства! Това е неразбиране на живота. Богатият е натоварил къщата си на кола, тегли я и пъшка – стръмен е неговият път. Бедният върви леко, без никакви мъчности – той се качва бързо, без запъхтяване. Като стигне на върха, той има и къщи, и пари, и каси. Ако богатият е оставил къщата и парите си долу, той не може да се връща да ги носи нагоре.

Всички хора се запитват какъв е смисълът на живота. Смисълът на живота се заключава в служенето. Да служи на Бога, това е главната задача, която човек трябва да реши. Реши ли тази задача правилно, всичките му работи ще се наредят. Когато човек реши да служи на Бога, сърцето му се изпълва с радост, умът му – със светлина, а волята му – с активност. Истински човек е този, който мисли за Бога. Престане ли да се изпълва от тази мисъл, той не може да се нарече човек в пълния смисъл на думата. Ангелът се отличава от човека по това, че служи на Бога: престане ли да служи, той вече не е ангел. Следователно човек се отличава от животните по това, че мисли: престане ли да мисли, той се превръща в животно. Ангелът се отличава от човека по това, че служи: престане ли да служи, той се превръща в човек. Като човеци вие не трябва да губите човешкото в себе си – мисълта.

Съвременните хора са недоволни от положението, в което се намират. Те се стремят към нещо по-високо. По-високо положение от това, в което човек се намира, е положението на ангела: значи човек иска да стане ангел, да служи на Бога. Докато дойде до ангелското състояние, той трябва да постави мисълта си за основа на своя живот. Ако не може да мисли, човек никога няма да стане ангел:

по-долу може да слезе, но по-горе не може да се качи. Мисълта води човека към служене. Може да служи само онзи човек, който живее в пълна хармония със себе си. Ангелският свят е свят на хармония. Казват, че ангелите живеят на небето: значи небето е място на хармония. Погледнете ли към небето, осеяно с безброй светове, слънца и звезди, вие чувствате хармонията между тях: те представляват възвишени, разумни същества. Като гледам къщите, аз знам, че те не са разумни, но в къщите живеят разумни същества. Къщата е построена от разумни същества, но и в нея живеят такива: колкото по-красива е къщата, толкова по-разумни същества живеят в нея. На същото основание всяка звезда е жилище на разумни същества, които изпращат своите светли мисли по целия свят. За тях Земята представлява предметно учение. Понеже разумните същества влизат в системи, създадени от Първата Причина, затова те мислят за всичко, за което и Тя мисли. Някои хора гледат ограничено на живота и казват, че не искат да се интересуват от звездите, но се интересуват само за себе си. Не, синът трябва да се интересува от живота на баща си, на майка си, на сестра си, на брата си, на господаря си, на приятеля си и т.н. Изобщо всеки човек трябва да се интересува от живота на ония, които влизат в неговата система.

Като ученици пазете се от ограничения. Човек сам се ограничава външно или вътрешно. Той казва: „Това не трябва да правя, онова не трябва да правя“. Ден след ден той се ограничава, свързва се с известни постановления и наредби, докато се види напълно заробен. Няма защо да се обвързвате! Вие знаете вече старите наредби, опитали сте резултатите на досегашните си навици: време е да се освободите от старото. Яденето, пиенето, дишането, мисленето, чувстването, волевите действия са все стари наредби, но не може да ги напуснете. Не можете да ги напуснете и не трябва да ги напуснете, но нещо ново трябва да внесете в тях: яж по нов начин, пий по нов начин, дишай по нов начин, мисли, чувствай и работи по нов начин. Човешкият живот е изтъкан от наредби, но те трябва всеки ден да

се обновяват. Чиновник ли си, изпълнявай службата си по нов начин; ученик ли си, учи по нов начин. Каквата работа и да предприемеш, работи в духа на новото. Работата е разумно нещо, тя внася радост и веселие в живота на човека – тя го прави щастлив; бездействието го прави нещастен.

Като ученици вие всеки ден трябва да решавате по една малка задача. За решаване на задачите ви са дадени ред условия, които разумно трябва да използвате. Ще дойде някой при мене да му кажа какъв ще бъде краят на живота му. Той иска да знае истината по този въпрос, за да разбере има ли смисъл да работи, да прави усилия. Щом иска да му кажа истината, ето каква е тя: краят на живота ви ще се ознаменува с това, че ще умрете гладен. Такъв ще бъде и вашият край, такъв ще бъде краят и на царя, и на банкера, и на последния сиромах. Всички хора ще заминат от този за онзи свят гладни и жадни. „Какво ще стане с детето, което току-що се ражда?“ Ще живее: новороденото дете подразбира начало на живота. Който се ражда, той слага начало на своя живот. Началото подразбира Истината. Който започва, т.е. слага начало на живота си, той ще живее; който слага край, т.е. свършва с живота, той умира. Докато момата храни в ума си мисъл за женене, тя живее; щом престане да живее с тази мисъл, тя умира. Докато се учи, ученикът живее; щом престане да учи, той умира. Това е закон: човек трябва постоянно да се учи, да придобива знания.

Какво представлява знанието? Знанието е стремеж на душата към нещо. Земята се стреми към Слънцето; момата се стреми към момъка, а момъкът – към момата. Значи като се стреми към Слънцето, Земята може да се уподоби на мома, която се стреми към момъка. Колкото момата може да владее момъка, толкова и Земята може да владее Слънцето. По отношение на Слънцето Земята е бебе: Слънцето е милион и половина пъти по-голямо от Земята. Изобщо никой никого не може да владее: нито момата момъка, нито момъкът момата. Когато говорим за любовта на хората, ние имаме предвид техните вътрешни

отношения – отношения на души. Едно от качествата на любовта е, че тя дава живот. Който не може да даде живот, той не обича. Христос казва: „Аз затова дойдох, да им дам живот и да го имат преизобилно“. Ето защо говори ли ви някой за любов, а не ви дава живот, ще знаете, че той не говори истината. Който има любов в себе си, той дава живот на другите и сам не умира. Слънцето всеки ден изпраща живот на Земята: значи Земята живее благодарение на живота, който Слънцето ѝ изпраща. Слънцето свети благодарение на любовта, която Земята има към него: ако Земята не го обичаше, Слънцето щеше да потъмнее. С други думи казано: който вярва в Бога и Го люби, той свети; усъмни ли се в Него и престане да Го люби, той веднага потъмнява. Един е Господ, в Когото трябва да вярваме и на Когото трябва да служим – на Него се подчиняват и доброто, и злото.

Какво нещо е доброто и какво злото? В пътя на своето развитие човек е дошъл до положение да познава доброто и злото. От времето на Адам още човек направи първия опит за познаване на доброто и на злото – този опит водеше човека в низходяща посока. Сега човек постепенно се издига, върви във възходяща посока – той прави втория си опит, но не за познаване на доброто и на злото: вторият опит на човека е за познаване на самия живот, който ще го застави да обича живота. Казано е, че човек трябва да се отрече от живота... Той трябва да се отрече от временния живот, а да разбере и обикне вечния живот, носител на Божествената Любов. Казано е в Писанието: „Това е живот вечен, да позная Тебе, Единнаго истиннаго Бога“. Да познаем Бога, да познаем Любовта – това е една от великите задачи на човешкия живот. Някой казва, че иска да бъде абсолютно свободен, с нищо да не се занимава. Не, човек не може да бъде абсолютно свободен, все ще се занимава с нещо. Той не може да се откаже от старите наредби, но поне правилно да ги изпълнява: правилно да мисли, да чувства, да действа; правилно да яде, да пие, да диша. Всяка наредба има смисъл дотолкова, доколкото може да се възобнови, да се изпълни по нов начин. Наред-

бите, наставленията, по които рибите живеят, не се отнасят нито за птиците, нито за млекопитаещите, нито за хората. Сегашният човек се намира в преходно състояние: той върви към нов свят, за който се изискват нови наредби. И Слънчевата система днес не е същата, каквато е била преди хиляди години. Ще дойде ден, когато Слънчевата система ще се намира под влиянието на друга система, която коренно ще измени живота на Земята в положителен смисъл. При новите условия на живот злото свършено ще изчезне; гняв, обида, огорчение няма да съществуват. Как ще се гневите на огъня, на водата, на хляба, на въздуха, на светлината? Човек не може да се гневи на това, от което има нужда; човек може да се сърди само на това, което не му е необходимо.

Хората се оплакват, че не успяват в живота си. Те не успяват, защото се стремят към големи работи, към велики постижения. Стане ли въпрос да извършат някоя малка работа, те я избягват. Например правили ли сте опит да видите с колко хапки хляб се хранавате на обяд? Направете този опит за една седмица, за да видите, когато ядете с голям апетит или когато ядете без апетит, колко хапки хляб ще употребите. Добре е човек да прави такива изчисления, да знае средно по колко хапки хляб употребява на обяд. Ще кажете, че това е дребна работа. Може да е дребна работа, но от нея зависи успехът на човека. Ако ученикът преяжда, не може правилно да решава задачите си. Изобщо когато умът или сърцето на човека са заети с някаква работа, той яде малко или никак: първо свършва работата си, а после яде. Когато вярващият, религиозният иска да се моли на Бога, той нищо не яде: при такива случаи стомахът на човека трябва да бъде празен, за да могат умът и сърцето да възприемат правилно.

Казано е в Писанието: „Търсете първо Царството Божие и всичко друго ще ви се приложи“. Като ученици вие трябва да търсите първо Истината, която ще ви направи свободни, и всичко друго ще ви се придаде. Що е свобода? Свободата представлява разумно отношение между всички души. Разумните отношения между душите не предиз-

викват никакви стълкновения, никакви противоречия, те имат одобрението на всички напреднали, възвишени същества. Разумността подразбира правилни отношения към хората и към ангелите. Дойде ли ви наум някоя малка мисъл, приложете я – тя идва от някой ангел. Давайте път на малките мисли и чувства в себе си – те са Божествени; те идват от някое възвишено същество, от някой ангел. Например отивате на работа, но в това време идва в ума ви мисълта да се спрете малко пред едно бедно момиченце, да му кажете няколко думи и да си заминете. Поглеждате момиченцето, но си казвате: „Работа имам сега, нямам време да се отклонявам от пътя си: не искам нито да дам нещо от себе си, нито да взема“. Постъпите ли по този начин, вие сте отблъснали една Божествена мисъл. Който нито дава, нито взема, той е умрял човек, той е морален инвалид. Човек трябва да дава толкова, колкото взема: ако малко взема, малко ще дава; ако много взема, много ще дава. Бог ни е дал изобилно живот, изобилно мисъл и чувства, Той ни е дал всичко в изобилие. Следователно давайте от изобилието, в което живеете. Не давайте ли от изобилието на живота, от изобилието на своите мисли и чувства, вие вършите престъпление. Дайте път на Божествения Дух във вас! Който не се подчинява на този закон, той ще се върне назад в развитието си.

Това е философия, която се отнася до учените хора, до пробудените души, до родените от Бога. Онези, които не са родени още, които не са пробудени, нека спят: на тях не е дадено още да чуят и да разберат Истината. Ето защо искате ли да се повдигнете, да придобиете свободата си, да имате съдействието на разумните същества, обичайте Истината – този е правият път, по който можете да получите отговор на вашите желания. Не вървите ли в този път, колкото и да се молите, ще ви се отговори: „С каквато мярка мерите, с такава ще ви се отмери“. При това положение ти ще страдаш, ще боледуваш, ще гладуваш, ще изгубиш близките си и т.н. Защо? Защото не си обичал Истината, противодействал си на разумното в света и т.н. Когато човек не изпълнява великите закони на Битието

и се отклонява от правия път, лесно може да се предскаже какво ще му се случи. Който разбира това, той може да бъде добър астролог. Когато Бог работи в света, хората трябва да Му се подчиняват; не се ли подчиняват, те ще носят тежките последствия на своето непослушание.

Христос казва: „Ако дясното ти око те съблазнява, извади го навън. Ако дясната ти ръка те съблазнява, отсеци я и я хвърли настрана“. Този стих се отнася до глупавите хора, които не изпълняват Волята Божия. Очите на разумния човек обаче гледат едновременно на една и съща страна: следователно няма защо да вади едното от тях. Ръцете на разумния човек работят съобразно Волята Божия: следователно няма защо да отсича едната от тях. Обаче глупавият, който гледа с едното си око там, където не трябва, и пипа с едната си ръка на забранени места, по-добре е да влезе в живота с едно око и с една ръка, отколкото да върши престъпления. Но какъв ще бъде твоят живот, ако влезеш в него с едно око и с една ръка? Не, човек може да живее така, че да не се съблазнява: той трябва да влезе в живота с две очи, с две уши, с две ръце и с два крака.

Първото нещо, което се изисква от вас, е да имате непреодолима любов към Истината. Съзнанието ви трябва да бъде толкова будно, че нищо в света да не ви изкушава; мислите, чувствата, действията ви трябва да бъдат безпогрешни. Направите ли някаква грешка, веднага трябва да я коригирате; не можете ли сами да я изправите, обърнете се към учителя си. Например пишете буквата А, но сте я написали неправилно. Учителят ви ще напише същата буква и като имате красив образец за нея, вие ще можете да изправите грешката си. Човек трябва да се упражнява, да си изработи красив почерк. По почерка се съди за характера на човека: колкото по-красив и правилен е почеркът, толкова човек е по-благороден. Значи характерът на човека се познава по почерка, по лицето, по челото, по носа, по устата. Разумният свят пък определя отношенията си към човека според неговия вътрешен живот: щом човек измени, в смисъл подобри своя вътрешен живот, и разумният свят подобрява отношенията си към него. Това

е закон на съответствието, който съществува навсякъде в Природата. Като влезе в затвор, човек се облича в халат; щом излезе от затвора, той съблича халата и облича хубави, нови дрехи.

И тъй, щом сте дошли на Земята, трябва да разберете в какво се състои смисълът и красотата на живота. Човек е дошъл на Земята за две неща: да се научи право да мисли – да се определи като човек, и да служи с любов на Бога – да се определи като ангел, т.е. като човек, който е дал ход на Божественото начало в себе си.

Желая ви да мислите право и да служите на Бога с любов. Радвайте се и за едното, и за другото.

Божията Любов носи пълния живот.

5. лекция, 19 септември 1928 г., София, Изгрев

АКУСТИКА НА СЪЗНАНИЕТО

Сега ще говоря върху акустиката на съзнанието. Думата *акустика*, *акустичен* се употребява в случаи, когато искат да обяснят как става предаването на звука. Казват например „акустичен салон“. Това подразбира такъв салон, в който звукът на даден инструмент или гласът на певеца, на говорителя се предава еднакво силно, ясно и чисто от всички места на салона: на който край и да застане човек, все добре ще чува. Акустиката има приложение в музикални салони, в читалища, където се държат сказки, в театри. Актьорът може да е много добър, но ако театърът не е акустичен, публиката няма да чува добре; ораторът може да е много добър, но ако салонът не е акустичен, слушателите няма да чуват добре и един след друг ще си излязат. Като знаят значението на акустиката, турците правят баните си акустични: като влезе човек един път в турска баня, пожелава пак да отиде. Има акустика и на човешкото съзнание. Когато човек има акустика на съзнанието си, всички го разбират и остават доволни от неговата мисъл; няма ли акустика на съзнанието, никой не го разбира: мисълта му може да е права, но щом не е акустична, хората не могат да я възприемат.

Акустика съществува не само в театрите и салоните, но и в науката. Едни науки са акустични, а други не са акустични. Ония науки, които се изучават с приятност и увлечение, са акустични; всички науки, които не се изучават с увлечение, нямат акустика в себе си. Например старите езици не са акустични. Каква акустика може да има в анатомията на предпотопните животни? Много учен трябва да бъде човек, за да може от останките на някое предпотопно животно да възстанови цялото животно. Много от човешките мисли, чувства, действия, разбирания са разхвърляни в пълен безпорядък, без никаква система, както са разхвърляни костите на предпотопните животни. Както учените могат да съберат разпръснатите кости и да възстановят животното, така има учени, които от без-

порядъка на човешките мисли, чувства и желания могат да създадат стройна хармонична система. Ще кажете, че докато се постигне това, главата на човека ще побелее. Какво лошо има в побеляването на главата? Има смисъл да побелее главата на човека, но поне да научи нещо; ако нищо не е научил, а главата му е побеляла, това побеляване е безпредметно. Като изтъкат платното, жените го слагат да се бели: беленото платно е за предпочитане пред небеленото. Красив е белият цвят, но когато има акустика в него. Виждате хора с побелели коси, но космите им са чисти, меки, приятни за гледане и пипане. Има хора с бели коси, на които косъмът няма приятен бял цвят и на пипане е остър, твърд – той няма акустика в себе си.

Съвременните хора казват, че животът е сериозно нещо и не може да се живее, както и да е. Вярно е, че животът е сериозен, но същевременно той е идеен и красив. С това са съгласни всички разумни хора, както са съгласни, когато пред тях сложат добре сготвено ядене: всички се нареждат около трапезата и казват, че навсякъде съществува ред и порядък. Обаче какво ще правите, ако пред вас сложат няколко съда с ядене, приготвено от няколко дни: в единия съд – най-старо ядене, в другия – по-прясно, а в последния е сипано ядене, което току-що е свалено от огъня. Каквото и да е положението на човека – цар, владика или прост работник, всеки ще протестира, ако му сипят ядене, готвено от няколко дни насам. Защо ще има протести? Защото качеството на яденето не е еднакво, а същевременно се прави разлика: на бедни и прости хора се сипва от старото ядене, а на богати и учени – от прясното. Различното качество на храната поражда недоволство между хората; недоволството пък става причина за изгубване на акустиката на съзнанието им.

В живота има много случаи, при които човек лесно губи акустиката на своето съзнание. Например една сутрин ставате весел, разположен, готвите се да излезете, да уредите някои важни работи. Вървите из пътя доволен, подсвирквате безгрижно с уста, но изведнъж срещате един ваш познат, който бързо слага в джоба ви една книжка, на

която виждате написана сумата 15 000 лв. Спомняте си, че това е ваша полица, която трябва да изплатите още днес. Разположението ви веднага изчезва. Защо? Изгубвате акустиката на съзнанието си: вие се намирате пред една важна задача, която непременно трябва да решите. Срещате една млада красива мома, която се разговаря с двама млади учени хора: тя е доволна, засмяна, защото и двамата я обичат. Докато не се намира пред въпроса кого от двамата да избере, тя счита, че всичко е в ред и порядък. Обаче изправи ли се пред нея въпросът за избор, мирът ѝ се нарушава, тя не знае какво да прави: външно и двамата са млади, красиви, учени, но какви отрицателни качества крият в себе си, тя не знае. Една бъдеща възможност за някакво нещастие я плаши и тя става вече замислена, сериозна. Защо? Изгубила е акустиката на своето съзнание. Всеки човек се намира пред мъчнотии, които могат да причинят нарушаване на акустиката в неговото съзнание.

Ако искате да разберете нещо повече за акустиката на съзнанието, прочетете 18., 19. и 20. глава от Евангелието на Матей. Като ги четете, вижте какво отношение имат те към вас. В тези глави се описва сегашното състояние на човешкото съзнание.

Сега ще пристъпим към един научен въпрос. Представете си, че имате два планински върха *A* и *B*. Да допуснем, че връхът *A* е богат със златни, сребърни, медни руди, с въглища, каменна сол и др.; същевременно този връх е осеян с много извори, поточета, реки. Другият връх – *B*, обаче е беден: освен трева нищо друго няма по него. Това голямо различие на двата върха създава различие и в живота, който се развива около тях: около връха *A* се развиват индустриални центрове: рудите се използват, водите се впрягат на работа – за воденици, за електрически мотори; връхът *B* се използва само като добро пасбище и се посещава от овце, агнета, говеда и т.н. Около връха *A* кипи живот, който бързо се развива, а връхът *B* остава назад в развитието си; връхът *A* представлява разумен, културен център, а връхът *B* минава за добро пасбище.

Какви елементи са необходими за проява на културата? Във физическо отношение златото, среброто, медта, солта, въглищата, водата са елементи, необходими за проявата на културата. Като се ползват от това положение на нещата, хората казват, че без злато, без пари животът не може да съществува. Вярно е, че без злато няма живот: златото е необходим елемент както в грубия материален живот, така и в органическия. Човек трябва да има злато не само в кесията си, но и в своята кръв – органическо злато. Без злато кръвта не може да действа – в този смисъл златото е проводник на живота. Ако кръвта на човека не може без злато, колко повече външният живот не може да се развива без злато. Златото е разменна монета между хората, между различните държави. В органическия свят обаче златото е най-добрият проводник на живота. Който иска да стане безсмъртен, той трябва да придобие съответно количество злато в кръвта си; следователно който няма нужното количество злато в кръвта си за поддържане на живота, той умира. Както човек умира от отсъствието на злато в кръвта си, така и търговецът пропада от отсъствието на злато в касата си. Колкото книжни пари и да има човек, той трябва да разполага с известно количество злато – ефективен както в касата си, така и в своята кръв. Без златото като алхимически елемент животът е немислим. Като знае това, ученикът има право да се стреми към придобиване на златото не като външен, материален елемент, но като вътрешен, органически елемент в кръвта – носител на живота. Колкото повече злато има човек в кръвта си, толкова по-изобилен е животът в него; колкото по-малко злато има в кръвта си, толкова по-малко живот тече в него.

Така трябва да гледа човек на нещата, за да може правилно да се ползва от всичко, което му се дава. Нови разбирания, нови убеждения, нови условия са нужни за човека. Ще кажете, че както ви е създал Господ и при какви условия ви е изпратил на Земята, това сте вие и това ще останете. Не, условията, от които зависят животът и развитието на човека, не са само външни, но и вътрешни.

Ако някой човек се е родил при условия, които върхът *A* дава, той може по-бързо да се развива: той се намира при благоприятни външни условия; ако друг някой се е родил при условия, които върхът *B* дава, той не може бързо да се развива. Хората, които живеят на тия два върха, могат да се съобщават. Благодарение на възможността да се съобщават, жителите от *B*, които имат добри вътрешни условия, могат да се ползват от външните благоприятни условия на *A* и да се развиват добре. Културните хора от върха *A* имат злато, сребро, мед, въглища, сол, но тия неща не могат да се ядат: те ще влязат във връзка с жителите на върха *B* и ще заимстват от тях мляко, сирене, масло, вълна и т.н. По този начин около *B* ще се образува друг културен център. Ако хората от центъра *B* са разумни, те веднага ще пренесат енергията си от *B* към *A*. При тази обмяна на живота именно се образува особено акустично движение.

Каквито отношения съществуват между върховете *A* и *B*, такива отношения съществуват и между хората. Когато двама души се съберат на едно място, винаги единият от тях е по-даровит. По-даровитият представлява върхът *A* – изобилие на богатства и енергия, а вторият – върхът *B*. Върхът *A* представлява плюс единица, а *B* – минус единица. Между тези две числа има известно съотношение, или както казваме в живота – обмяна: енергиите от *A* минават във *B*, а тия от *B* минават в *A*. Изобилието на живота, на културата е в плюс единицата, която някога ще се прехвърля във *B*. Първоначално културата в *A* е трескава, бърза, активна; когато се пренесе във *B*, тя става тиха, спокойна. Двете култури *A* и *B* представляват две фази на човешкия живот: първата фаза в развитието на човека е неговото физическо развитие – животът на физическото съзнание. Това е животът на детето – живот на промени: то е пъргаво, активно, скача, ходи. В движенията си детето е работник, който обработва земята: разкопава я, вади руди от нея и ги пренася от едно място на друго. Ако работникът е разумен, той ще знае, че единствената посока на движение на енергиите му е посоката *B*. Спази ли този закон и порядък на Природата, неговият характер пра-

вино се развива; не спазва ли закона на Природата, той се натъква на ред противоречия, които изопачават, огрубяват неговия характер. Щом изпадне в това положение, човек започва да вярва в щастието. Да очакваш щастието, това значи да се надяваш на някакво външно благоприятно стечение на обстоятелствата. Наистина, все трябва да дойде някой човек отвън, да ти каже в коя посока да се движиш, т.е. накъде да отправяш своите енергии.

Когато работите на човека не вървят добре, колкото и да е учен, той започва да търси гадатели, разни врачки, циганки, да му кажат защо няма успех в живота си. Ще дойде една циганка, ще извади един охлюв, ще го върти натук-натам и най-после ще извади нещо черно от него; след това ще вземе едно яйце, ще го чукне и ще каже, че черното от охлюва, което е било причина за неуспеха в живота на този човек, е отишло в яйцето. Тя ще зарови яйцето в земята, а с него заедно ще зарови и пречките в живота на дадения човек: на другия ден го срещате весел, обнадежден, с вяра, че работите му ще се оправят. Наистина, като даде известно възнаграждение на циганката, в него става някакво отпушване и енергиите започват да текат към *В*. Човек все трябва да пожертва нещо от себе си, за да тръгнат работите му напред.

Охлювът, на който циганката гледа, е завит спирално-образно: той дава представа за създаването на света. Щом светът е създаден разумно, непременно ще има живот. Когато охлювът е празен, това показва, че животът е спрял, т.е. работите на човека не вървят добре; пълен ли е охлювът, работите на човека се развиват добре. Охлювът, който не се движи, е празен; движи ли се, той е пълен – живот има в него. Движението на охлюва от едно място на друго показва, че животът, енергиите трябва да се местят от един център в друг. Когато охлювът е празен, в него няма живот, няма злато, сребро, мед – нищо няма в него. Понеже животът в този охлюв е престанал, в него се е събрала кал, която циганката изважда навън: това е черното, което тя изважда от охлюва. Щом извади черното, което е спъвало правилното движение на енергиите от вън на вътре и от

вътре на вън, животът потича и работите на човека тръгват напред. Който разбира живота правилно, той може да превежда символите: охлювът, яйцето са символи в живота, които трябва правилно да се разбират и превеждат. Правилното разбиране и превеждане на символите не е нищо друго освен наука, която наричат магия.

И тъй, неблагоприятните условия, препятствията в живота на човека показват, че той няма акустика на съзнанието си. За да придобие тази акустика, човек трябва да бъде разумен, да постави в хармония всички противоречиви елементи в своя живот. Той трябва да се обърне към някой учен човек вън или вътре в себе си, за да му помогне. Както и да мисли, човек все трябва да потърси някой по-учен от себе си, за да му преведе символите в живота. Тази циганка все трябва да дойде при човека: като ѝ даде една голяма сума, работите му ще тръгнат напред. В дадения случай циганката играе роля на вярата: щом дойде вярата в човека, работите му постепенно започват да се нареждат. Това не значи, че мъчнотиите ще изчезнат, но разумността започва да се проявява и човек се убеждава, че може да се справя с тях и да върви напред. При каквото мъчнотии и да се намира човек, все ще дойде някой учен, добър, вярващ, който ще му помогне. Ето защо добре е понякога да те срещне циганката, за да усилва вярата ти. Кога трябва човек да срещне циганката? Когато няма акустика на съзнанието си. Обаче има ли акустика на съзнанието си, добре е човек да срещне своя учител, който да му разпразва красиви, велики работи.

И тъй, като ученици вие трябва да имате нови схващания за живота, правилно да превеждате противоречията и мъчнотиите си. Да правите правилен превод на дадено противоречие, това значи да намерите посоката на вашето движение. Да намери човек посоката на своето движение, това значи да определи за какво е роден, с какви дарби разполага и да работи за тяхното развитие. Инженерът ще поеме посоката към върха *А*, където има заровени златни, сребърни и медни руди – той ще копае и ще се ползва от тях; земеделецът ще поеме посоката към върха *В*, в подно-

жието на който има богати полета за обработване и пасбища за отхранване на добитъка. Музикантът, художникът, поетът също ще намерят посоката на своето движение.

Изобщо всеки човек първо трябва да развива онези дарби, с които е роден, а не тия, които отпосле е придобил. Тия дарби, които човек днес придобива, ще останат за бъдеще. Следователно човек трябва да започне със силните дарби, вложени в него, и с тях да работи: това означава определяне посоката на движението. Който е определил посоката на своето движение, той има акустика на съзнанието си. Който има акустика на съзнанието си, той може правилно да трансформира енергиите си: след големи и тежки упражнения той веднага пристъпва към малки, прости, за да се освободи от голямото напрежение, в което се намира. Малките, слаби упражнения не са нищо друго освен отдушници – чрез тях човек отпущва крановете на своя физически и душевен живот, за да изтече навън напорът на енергиите в него. Когато енергията в човешкия организъм не може да се отправя към посоката, която ѝ е определена, тя създава известни страдания на човека. За да се освободи от тия страдания, той трябва да намери някакъв отдушник в себе си, чрез който да прекара излишната енергия навън. В това отношение музиката, поезията, художеството са отдушници, които спасяват човека от големи вътрешни напрежения. Щом се намери под натиска на някакво голямо напрежение, човек трябва да започне да пее, да пише, да рисува. Да си поет, учен, музикант или художник, това значи да изучаваш и прилагаш законите на акустиката на човешкото съзнание. По тези закони човешкото съзнание може да се развива.

Мнозина, особено религиозните, се изказват против науката. Те намират, че като се стреми към Бога, човек не се нуждае от наука. Не, науката е толкова необходима за човека, колкото и храната. Човек може да се обяви против някои шаблонни разбирания на известни учени, но не и против самата наука. Науката е съществувала преди човека, тя е съществувала и преди ангелите, херувимите и серафимите. Божествената наука, поезия, музика, художе-

ство са съществували преди всякаква наука, поезия, музика, изкуство, за които днес се говори. Това, което хората наричат музика, поезия и наука, представлява вълни, отражения на Божествената наука, музика и поезия, които долитат до човешкия ум и сърце и се изнасят навън. Съзнателно или несъзнателно, човек се стреми именно към тази първична енергия, която единствена е в състояние да определи посоката на неговото движение. Само при това положение човек може правилно да се проявява.

Съвременните хора се натъкват на противоречия, на недоразумения помежду си и се запитват кои са причините за това. Много просто! Причината за противоречията и недоразуменията между хората се дължи на отсъствието на акустиката на тяхното съзнание. Когато двама души се карат, това показва, че те нямат акустика на съзнанието си: и двамата са положителни, обаче два плюса не разрешават въпросите. Ако търговецът увеличава капитала си, а стоката му се намалява, той ще се превърне в банкер. Щом иска да върти търговия, от една страна той ще получава пари, а от друга, ще дава за стока: в търговията има вземане и даване.

Същият закон се отнася и до човешкия живот: колкото повече се увеличава златото в кръвта на човека, толкова повече се увеличава и животът. Този живот трябва да се вложи в работа, в движение. Не се ли сложи в действие, той ще се увеличи толкова много, че ще превърне човека в банкер. При тези условия човек ще се натъкне на ред противоречия. Ето защо ако изобилието на живота, на жизнената енергия в човека не се сложи в действие, тя произвежда противоречия в неговия живот. Някои майки се оплакват от децата си, че били буйни, палави, не седели на едно място. Защо? Тия деца имат много злато в кръвта си. Това злато внася в децата излишък от живот, от жизнена енергия, която те не знаят как да използват. Майките трябва да бъдат просветени, да знаят с какво да занимават децата си, и по този начин да впрягат на работа излишната енергия в тях.

Едно се иска от човека: да намери посоката на своето движение и в това направление да насочи своите енергии. Не попадне ли човек в посоката на своето движение, той за цял живот остава недоволен. Като не знаят този закон, родителите често насилват децата си, карат ги да учат това, което не им е присърце. Един свещеник от варненските села имал един син. Като станал на училищна възраст, бащата го записал в училище да учи. Обаче детето не обичало да учи, то бягало от училище и отивало в една съседна на тях воденица, където цели часове се занимавало с правене на колелца за воденици. Въпреки силното желание на бащата да изучи сина си, за да стане свещеник, синът станал воденичар. Казват: в каквото направление и да се прояви животът на даден човек, важно е той да върви в посоката на своето съзнание. Върви ли в тази посока, животът на човека се изяснява правилно. В този смисъл каквато работа и да изпълнява човек, щом помага на своето лично повдигане, както и за благо на цялото човечество, тя е благородна.

Често хората се обезсърчават, изпадат в песимизъм. Защо? Не са намерили посоката на своето движение. Песимизмът се дължи на подпушване на енергиите в човешкия организъм, или на изгубване на акустиката на съзнанието. За да се освободи от своя песимизъм, човек трябва да намери оная циганка, която ще му гадае на охлюв и на яйце. Щом тя му каже няколко думи, песимизмът изчезва. Да мисли човек, че циганката му е помогнала, това е все едно, когато някой се търкаля от планината и дрехата му се качи на някой трън, той да счита, че трънът го е спасил. Колкото циганката може да освободи човека от неговия песимизъм, толкова и трънът може да задържи човека от падане. Трънът е поставен в пътя на човека като препятствие, за да се застави да мисли. И циганката е изпратена при човека от разумни същества, за да го накарат да мисли, че от него зависи да бъде щастлив или нещастен.

Сега, като ученици, от вас се иска да мислите право, по нов начин. Мислите ли по стар начин, вие ще бъдете нещастни, бедни хора, няма да имате злато в кръвта си.

Дойде ли до това положение, човек престава да съществува, т.е. неговата фирма изчезва. Като види, че е изпаднал в пълна несъстоятелност, човек казва за себе си, че е голям грешник. Грешникът не е нищо друго, освен фалирал търговец, който не може да изплати задълженията си. Ако някой грешник е готов при най-големи лихви да изплаща задълженията си, той е надежден – неговата фирма се задържа. Тялото на човека представлява фирмата му, с която той върши своите търговски операции на Земята. Като знаете това, пазете тялото си да не фалира. Не е лесно човек да фалира! Докато създаде нова фирма, той трябва да пази старата. За да запази старата си фирма, човек трябва да уравнисява капиталите си със стоката, със своето производство. Като пази равновесие между капитала и стоката си, между мислите и чувствата си, човек лесно се справя с мъчнотиите си.

Какво представляват мъчнотиите? Мъчнотиите в живота на човека не са нищо друго, освен изплащане на полици. Щом си взел стока, трябва да я платиш. Когато някой роптае против мъчнотиите, това показва, че той е взел стока, продал я е, но е забравил да я плати. Макар по-късно и с по-голяма лихва, но той трябва да изплати тази полица. Мъчнотиите са полици, които човек неизбежно трябва да плаща: или ще плаща, или ще върне стоката. Какво трябва да прави човек, ако нито парите може да плати, нито стоката може да върне? Тогава той трябва да вярва в щастieto, в късмета. Ето защо човек първо започва с противоречието, с дисхармонията в живота, и постепенно върви към хармонията. Човек сам вижда противоречията в себе си и сам ще ги примири; никой друг не може да види неговите противоречия, нито може да ги примири. Щом примири противоречията в себе си, едновременно с това той се справя и с външния свят: той започва да вижда хармонията във външния свят, която по-рано не е виждал.

Мнозина мислят, че като разрешат противоречията в живота си, ще бъдат на първо място в Небето. Те се заблуждават: Небето е училище. Както ученикът на Земя-

та минава от по-долно отделение в по-горно, от по-долен клас в по-горен, докато един ден влезе в университета, така и ученикът на Небето не може да влезе в университета, докато не е минал през по-долните класове на училището. Майката може да хване детето си за ръка и да отиде с него в университета при големия му брат, но това не значи още, че детето е студент. Ако се развива правилно, един ден детето ще влезе в университета, ще стане студент, какъвто брат му някога е бил.

Като ученици вие трябва да имате правилни разбирания за живота. Първо трябва да разберете своя вътрешен живот, а после външния. Човек не може да разбере външния живот, докато не е разбрал своя вътрешен живот. Като не разбере нещо, човек се обезсърчава. Какво означава неразбирането или незнанието? Че не знаеш нещо, това подразбира, че не можеш да свириш като велик музикант, че не можеш да рисуваш като велик художник, че не можеш да пееш като велик певец, че нямаш силата на някой голям борец и т.н. Когато някой казва за себе си, че не разбира и не знае нещо, това показва, че той е ученик в първо отделение и сега се запознава с буквите. Той не може да знае и да разбира толкова, колкото знаят и разбират учениците в гимназията и студентите в университета. Трябва ли да се обижда човек, че не знае и не разбира някои неща? Щом не знае и не разбира, той трябва да се радва, че има какво да учи. Докато не се научи да пее добре, човек не трябва да излиза на сцената; излезе ли на сцената неподготвен, ще го освиркат и ще му дадат урок втори път да не се подиграва с тях. Да се обижда или да не се обижда човек зависи от това, как той гледа на нещата.

Веднъж дошъл на Земята, човек трябва да привежда всички явления във физическия свят, както и тия в живота, към акустиката на своето съзнание. Художник ли е човек, или поет, музикант, учен, той трябва да свежда всичко към акустиката. Постигне ли това нещо, той е дошъл до възкресението, което води към новия живот. Това не може да се постигне изведнъж: кой където е стигнал, оттам ще започне и ще върви напред – старото ще оставя

назад, а към новото ще се стреми. Казано е в Писанието: „Старото небе и старата земя ще преминат; ново небе и нова земя ще се създадат“. Новият живот се нуждае от нови знания, от нови разбирания. Между старото и новото няма никакви противоречия: старото е изиграло ролята си, то се оттегля от сцената, за да дойде новото и да заеме неговото място. Всички актьори, които са определени за новата сцена, ще дойдат да свършат своята работа. Новото, което сега идва, представлява златото, носител на живота. Който се откаже от новото, той ще фалира; ако не се откаже, той ще придобие живот и ще го има изобилно. За да използва правилно този живот, човек трябва да бъде разумен, свободен, да има светлина в ума си: това значи да има човек акустика на съзнанието си. За да придобие акустика на съзнанието си, човек трябва правилно да изпълнява всички наредби на Природата. Яде ли, спи ли, диша ли, мисли ли, човек трябва да знае законите, по които тези процеси се извършват. Когато възприема светлината, човек трябва да знае под какъв ъгъл да я приеме. Когато мине през ред мъчности, противоречия и страдания, човек идва най-после до правата мисъл, която го поставя в посоката на неговото движение: при това положение противоречията на човека ще се намалят и между енергиите от двата върха в него ще става правилна обмяна. Това значи „раждане на новата култура“ – културата на новия живот.

Кажете сега кой въпрос е най-важен по отношение на акустиката на съзнанието. Един ще каже, че еди-кой си въпрос е важен, друг ще изтъкне съвсем особен въпрос: това зависи от разбиранията на човека. Според мене всички пасажии в музиката, в поезията са еднакво важни – различието се състои само в местата, на които са поставени. В една музикална пиеса всички тонове са еднакво важни, само че едни от тях са поставени на първо място, вследствие на което изпъкват повече от другите. Махнете ли някои от тоновете, които считате за маловажни, веднага ще се образува един дисонанс. От различното съчетаване на тоновете се образува или хармония, или мелодия:

хармонията създава широта на съзнанието, а мелодията – дълбочина. Съзнанието се нуждае едновременно от хармония и от мелодия. Когато човек има акустика на съзнанието си, хармонията и мелодията в него се сливат в едно цяло. При такова съзнание мислите, чувствата и действията на човека са необикновени, изпълнени с хармония и мелодия.

Сега, като на ученици, пред вас се разкрива една велика задача, от правилното разрешаване на която зависи вашето велико бъдеще. За решаване на тази задача вие разполагате с грамаден капитал – вашата фирма. Сложете в действие този капитал! Задачата на всекиго е различна: на ученика от отделенията е дадена задача да свърши отделенията и да влезе в прогимназията; той от прогимназията трябва да мине в гимназията; който е свършил гимназия, той трябва да завърши университет. На някои са дадени задачи да станат учени, богати, поети, музиканти, художници и т.н. Какво се иска от вас в дадения момент? Да давате даром! Това, което даром сте взели, даром давайте; това, което с пари сте взели, с пари давайте; има неща, които не могат да се дават даром. По какъвто и да е начин, но човек всякога трябва да плаща за онова, което му се дава. Например интензивното желание на ученика да слуша учителя си, като пее или свири, е особен начин на плащане: когато ученикът е доволен от учителя си, последният се вдъхновява и го възнаграждава със своята работа.

Каквото човек даде, в края на краищата то пак ще се върне при него. Обаче когато дава, човек трябва да знае посоката на своето движение, както и състоянието, в което възприемателят се намира. Ако човекът, към когото сте изпратили мисълта си, не е бил акустично разположен, мисълта ви ще се върне към вас, но като дисхармонична. Срещнете ли човек, който иска да ви прочете или изсвири някое свое произведение, не го отблъсквайте, изслушайте го внимателно. Пък и той от своя страна трябва да бъде внимателен: като пожелае да ви прочете нещо, но вие не се интересувате, нека се откаже от намерението

си. Четете, пейте, свирете на хората само тогава, когато видите, че в тях естествено се явява някакъв интерес към вас. Щом сте заинтересувани от него, той ще ви чете, а вие ще пишете, ще си водите бележки. Дойде ли на ума ви някаква светла мисъл, вземете бележника си и я запишете. Това е предсказанието на циганката, която гледа на яйце и на охлюв. Вярно е казала тя: щом циганката си заmine, работите ви постепенно ще почнат да се нареждат. Тази циганка представлява, от една страна, вярата в човека, а от друга – науката. Днес нито вярата се зачита от всички хора, нито науката.

И тъй, когато циганката дойде при вас, приеете я. Тя е скромно облечена. Ако я приеете, тя ще отвори дисагите си, ще извади охлюва и яйцето и ще почне да гадае: това са нейните пособия, с които работи. Който не вярва в циганката, т.е. в науката, ще каже, че това са измислени теории, които нямат практическо приложение. Не, добре гадае циганката: слушайте какво ви казва. С циганката е лошо, скъпо плащате за гаданието ѝ, но без циганката е още по-лошо; с науката е лошо за някои, но без науката е два пъти по-лошо. Изучавайте онова, което се крие в охлюва и яйцето като символи, ако искате сами да си помогнете. Всеки ден внасяйте по нещо ново в съзнанието си: старото е отживяло вече времето си. Вложете новото в съзнанието си и вървете напред, не поставяйте никакви ограничения на Божественото в себе си. Този е начинът, по който можете правилно да се развивате.

Сега поставете за основа на живота си следното правило: без морал, но с любов; без морал, но със светлина; без морал, но със свобода. Моралът е изиграл вече своята роля. Сега започва новият живот на Любовта, на Светлината и на Свободата.

*Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.*

6. лекция, 26 септември 1928 г., София, Изгрев

БЕЗ ПРЕГРАДИ

Бог е Любов. Божията Любов носи щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост.

*Божията Любов и Божията Мъдрост
носят пълното щастие.*

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

*Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина
носят всичкото щастие.*

Размишление

В живота на човека има няколко важни неща, които той трябва да изучава – от познаването на тия неща зависи неговото бъдеще. Днес тия важни неща представляват за човека неизвестни величини. Животът на човека е построен именно върху тия неизвестни. Една от неизвестните величини за човека е животът. Какво представлява животът, и той не знае, но трябва да го изучава. Животът има две страни: положителна и отрицателна. Двете страни на живота го определят като щастлив и като нещастен. Когато животът се проявява така, както изтича от Бога, той е щастлив; когато не се проявява такъв, какъвто е в действителност, той е нещастен. Когато се стреми към нещо и не може да го постигне, човек се чувства нещастен; постигне ли го, той е щастлив. В този смисъл щастие и нещастие са вътрешни състояния в човека. Човек се стреми към нещо, но към какво, и той не знае. Значи и стремежът на човека представлява нещо неизвестно.

Какво представлява стремежът и защо човек се стреми? Стремежът не е нищо друго, освен слизване и качване на човека по наклон. Когато пуснете някое тяло в пространството, то пада на земята под влияние на земното притегляне. Такава сила представлява стремежът на човека: под влиянието на своя подтик към нещо човек върви стремително в дадена посока. Докога ще се движи в тази посока? Докато стигне предмета, към който се стре-

ми. Щом стигне този предмет, т.е. своя идеал, той спира. Значи предметът, към който човек се стреми, спира неговото движение – по-далече от този предмет той не може да отиде. Следователно всеки предмет, към който се стремим, е в състояние или да ни отклони от пътя, или да спре нашето движение. Ако някой човек се стреми да отиде далече някъде, т.е. в идеалния живот, но постави на пътя си някакъв предмет, сам ще прегради пътя си, сам ще спре движението си. Вървете в правия път без прегради, без препятствия. Какво трябва да прави човек, за да не препятства на движението си? Щом си препятства, това показва, че е поставил на пътя си някакво желание. Всяко човешко желание е преграда, поставена на пътя на наклонената площ. Тръгне ли човек по тази наклонена площ да реализира своето желание, той неизбежно ще спре. Това желание именно определя посоката на движението на даден човек: животът на този човек ще върви в тази посока, в която е поставено желанието му. При това положение животът сам по себе си ще се прояви.

Следователно когато някой казва, че желае нещо, това не е нищо друго, освен стремеж към предмета, който е поставен в известна посока – той привлича човека. Човек започва да се стреми към тази посока именно и животът му се проявява по един или по друг начин. Който разбира този закон, той знае каква посока ще вземе неговият живот. Желанията могат да бъдат силни и слаби. При силните желания наклонът, бил той във възходяща или в низходяща посока, е голям; при слабите желания наклонът е малък. Понеже при силните желания, които водят в низходяща посока, наклонът е голям, и бързината на движението е голяма. При бързото движение човек неизбежно пада, защото предметът, към който се стреми, не може да го спре; често човек завлича със себе си и самия предмет. Понякога това бързо движение става причина човек да изгуби желанието си; изгуби ли желанието си, той става нещастен. Когато силно се удари в желанието си, човек може да го умъртви, да го раздроби на части.

И тъй, какво всъщност представлява животът, това е неизвестно за човека. В човека има някаква сила, която му подсказва, че живее, но откъде идва, защо е дошъл на Земята, какво е неговото предназначение, и той не знае. Казвате, че човек трябва да се храни, да расте и да се развива. Защо трябва да се храни, защо трябва да расте, какво се постига с растенето? Човек не може да отговори не само на тия въпроси, но и на много още. Той знае, че като е дошъл на Земята, трябва да живее, да яде, да пие вода, да се движи, но защо е нужно всичко това, не може да си отговори. Това именно показва, че човек се движи и живее с неизвестни величини.

Когато се говори за материята, ние имаме предвид нейните четири състояния: твърдо, течено, въздухообразно и огнено, или светлинно. Тези състояния на материята се срещат и в човека. Когато твърдата материя преобладава в човека, той минава за твърд; ако течната материя преобладава в него, той минава за мек; когато въздухообразната материя преобладава в човека, той има разположение към разширяване, към заемане на голям обем в пространството. И най-после има случаи, когато огнената материя преобладава в човека: тогава той е горещ, огнен и където мине, всичко сгорещява. Понеже животът се изявява чрез четирите състояния на материята, човек непременно ще бъде и твърд, и течен, и въздухообразен, и огнен. Ако не е твърд, човек ще бъде или течен, или въздухообразен, или огнен; ако не е течен, той ще бъде или твърд, или въздухообразен, или огнен. Ако не се проявява нито в едно от тия състояния, той никакъв не е, т.е. животът в него не може да се прояви. Докато пулсът на човешкото сърце бие, докато в него има външна и вътрешна топлина, и живот има. Твърдостта и огънят са крайният предел на земния живот. Човек гори, докато е твърд; щом твърдостта престане, и горенето престава. Човек е твърд, докато гори, той е горещ, докато е твърд; изгуби ли твърдостта си, и горенето престава; щом горенето престане, и твърдостта се губи.

Това са научни положения от алхимията, които трябва да преведете в съзнанието си: преведете ли ги, вие ще раз-

берете отношенията, които съществуват между тях. Какво предава твърдостта на телата? Форма: твърдостта е основа на формите; без твърдост телата не могат да имат никаква форма. Формите се моделират, когато се предаде на телата известна мекота. Който иска да моделира формите на своите мисли, чувства и желания, той трябва да познава законите, които управляват твърдата материя. Едни от човешките желания са твърди, други – течни, трети – въздухообразни, и четвърти – огнени. Желанията непременно трябва да съдържат известни качества, за да се различават едни от други, да знае човек как да се справя с тях, как да ги реализира. Ако не разбира своите мисли, чувства и желания, човек може да ги изгуби. Някой говори за морал, за характер в себе си, без да мисли за твърдостта. Докато не придобие твърдост в себе си, човек не може да говори за морал, за устой на характера си.

Представете си, че имате две семена, които са в твърдо състояние. Докато не ги посадите в земята, животът им се намира в латентно състояние. Посадите ли ги в земята, те намират влага и започват да се разпукват, т.е. животът, който е бил скрит в тях, се проявява. Ако едното семе задържа влагата, както и всички останали условия само за себе си, ние казваме, че това семе няма никакъв морал. То трябва да задържи за себе си само една част от условията и благата на живота, колкото му са нужни, а останалите да изпрати към другото семе. Следователно, когато човек задържа всичките блага на живота само за себе си, казваме, че той не е морален, т.е. няма морал; изпраща ли част от благата, които получава, и към другите хора, той има морал. Който отнема условията за живот от даден човек, той не постъпва морално. Никога не отнемайте условията за живот на кое и да е живо същество: оставете животът като река свободно да тече във всички живи същества и да ги напоява. Ако богатият, който има на разположение къщи, ниви, лозя, градини, добитък, спре тия блага само за себе си, като се сили да премахне всички пречки на пътя си и постави преграда между себе си и своите ближни, няма да мине много време и той ще изгуби всичко.

Земята се върти и теченията на живота се движат от една посока в друга. Ще дойде ден, когато благоприятните условия ще потекат в посока, противоположна на първата: тогава богатият ще осиромашее, а сиромашът ще забогатее. Има един велик закон в Природата, който регулира нещата: благата на живота не текат само в една посока, те менят посоката на своето движение. В Природата постоянно има приливи и отливи, а не само приливи или отливи. Въз основа на този закон ние приемаме, че и реките се движат в две противоположни посоки, а не само в една посока, както мнозина твърдят. Ако приемат последното твърдение за вярно, тогава законът за приливите и отливите в Природата се отнася само за известни случаи. Всъщност не е така: този закон е общ и се отнася не само до физическия, но и до психическия живот.

Кои са причините за приливите и отливите, това е друг въпрос. Теченията в Природата се регулират от една вътрешна причина. От това гледище именно казваме, че теченията в живота също се сменят. Който разбира този закон, той никога не би се осмелил да постави преграда между себе си и своя ближен с цел да задържи благата само за себе си. Той знае, че всяка преграда, която е поставил, един ден ще се обърне против самия него. Като не разбира този закон и не го спазва, човек сам си създава нещастия. Преди всичко човек трябва да знае, че не е той, който създава благата – друг създава благата. Щом знаем това, от нас се изисква само едно: да не поставяме преграда на Божествените блага, които текат към нас. Що се отнася до човешките блага, който иска, той може да поставя прегради. За Божествените блага обаче никакви прегради не се позволяват. Земеделец е работил цяло лято, събирал е жито от нивата си: той има право да прибере житото си в хамбара. В случая хамбарът представлява една преграда. Божествените блага обаче не се нуждаят от хамбари: единственият хамбар, който самата Природа е предвидила за някои Божествени блага, това е стомахът. Всеки има право да сложи в този хамбар само толкова, колкото е нужно за случая: сложи ли повече, отколкото трябва, вед-

нага ще дойде наказанието. Ако някой се нуждае от повече храна, позволява му се да слага по-често, но по-малко. Тук не се позволява никакво осигуряване, никакъв запас. Рече ли някой да се осигури за утрешния ден, да складира нещо в хамбара си за следния момент, веднага му пращат писмо от невидимия свят, с което го викат да даде отчет защо е престъпил един от великите закони на Битието, защо е сложил преграда на Божиите блага: като учен човек, който много знае, искат да го назначат на служба в невидимия свят.

И тъй, помнете: Божественото благо е общо за всички живи същества. Божественото е достъпно за всички същества, но всяко същество може да се ползва от него повече или по-малко, според степента на своето развитие. И мухата, и вълкът, и човекът имат право да се ползват от живота, обаче никое живо същество няма право да слага преграда на живота; щом се осмели да сложи преграда на живота, смъртта неизбежно го следва. Защо убиват вълците? По единствената причина, че спират растенето на овцете. Някои вълци са станали кучета – да пазят овцете, но всички вълци не искат да станат кучета. Борбата между живите същества, която виждаме в Природата, съществува и в човека. Тази борба е причина за недоволството, за страданията, за противоречията в живота. Често в човека се сблъскват две противоположни мисли, чувства или желания, вследствие на което той става недоволен. Това сблъскване, тази борба се дължи на факта, че в един и същи момент двете мисли в човека или двете чувства искат да заемат първото място в него. Невъзможно е две мисли или две чувства едновременно да заемат първо място в човека. Ако той иска да възприеме и двете мисли, първо ще приеме едната, а после другата. Започнат ли те да се борят в него, човек става недоволен. Как ще се справи с недоволството си? За да излезе неповреден от тази борба, човек трябва да стои настрана, да не взема никакво участие: като се поборят известно време, те сами ще решат въпроса.

Борбата между две мисли, чувства или желания в човека излиза и вън от него. Ние виждаме как двама братя

или две сестри се борят за едно и също нещо, за един и същ идеал. Например баща има две дъщери – и двете красиви и образовани. В дома им идва млад, знатен момък от княжески род: двете дъщери се влюбват в него и всяка иска да го задържи за себе си. Бащата се чуди как да разреши този въпрос: той започва да увещава по-малката да остъпи, да почака малко – и за нея ще дойде също такъв знатен момък, обаче тя не отстъпва. Голямата дъщеря пък настоява, че момъкът трябва да принадлежи на нея – и тя не отстъпва. Как ще се реши този въпрос? Всеки иска първото място, първия кандидат, първата хапка и т.н.

Съвременните хора се натъкват на ред такива положения и мислят, че са ги разрешили. Видимо те са ги разрешили, но всъщност тези въпроси и досега още не са разрешени. Някой казва, че като е отстъпил, е разрешил въпроса – това е привидно отстъпване. Малцина познават и прилагат закона на отстъпването: повечето хора отстъпват външно, а вътрешно остават непримирени. Да набиеш човек, да го затвориш и по този начин да го заставиш да остъпи, това не е никакво отстъпване. И бащата на двете дъщери можеше да разреши въпроса така, но това не е правилно разрешаване. Той можеше да набие малката дъщеря, да я затвори временно, да я изпрати в друг град, докато ожени голямата, и да каже после, че въпросът е разрешен чрез взаимно споразумяване. Не, това не е никакво разрешаване – в края на краищата малката дъщеря ще каже: „Можете да ме биете, да ме затваряте, но ще знаете, че аз го обичам“.

В такова положение се намира всеки човек поотделно: той представлява княжески или царски син, в когото са влюбени двете дъщери на богатия баща. Едната дъщеря представлява земния живот, а другата – небесния. Другояче представени, двата живота не са нищо друго, освен живот на плътта и живот на духа в човека. Първият живот казва: „Аз имам право на този човек“; вторият живот казва: „Аз имам по-голямо право на него“. Когато двата живота в човека се борят, той трябва да стои настрана и да наблюдава как ще се свърши борбата. Мнозина си въобра-

зават, че са разрешили този въпрос, но когато най-малко очакват, те се изненадват от себе си и виждат, че не са го още разрешили. Той е един от неразрешените въпроси: и най-великите мъдреци на миналото не са могли да го разрешат. Това не значи, че човек трябва да се безпокои и да се откаже от неговото разрешаване. Колкото и да е труден въпросът, човек трябва да се занимава с него: ще дойде ден, когато ще се домогне до правилното му разрешаване.

Какво представляват любовта и омразата в живота? Те са две дъщери на един и същи баща, които имат един и същи стремеж, но в противоположни посоки. Онзи, който те обича, и онзи, който те мрази, еднакво се интересуват от тебе: където мръднеш, и двамата те следят. И единият, и другият искат да знаят къде ходиш, какво правиш; и двамата ти пишат любовни писма. Единият пише: „Слънце на моя живот, откак те видях, ти огря всичките ми кътчета, стопли душата ми. Без тебе не мога да живея“. Другият пише: „О, ти мое препятствие, мое нещастие! Когато помисля за тебе или като те видя, настръхвам от ужас – ти ме водиш в дъното на ада“. Сега ти четеш и едното, и другото писмо и търсиш начин да ги примириш в себе си. Това нещо става всеки ден в самия човек. Дойде една светла мисъл в него и той се повдигне; дойде една мрачна мисъл и той падне на дъното на ада; след това седи и мисли дали наистина е слънце на живота, без което хората не могат, или е страшилище на живота, което ги води в ада. Ти не знаеш радост ли носиш на хората, или страдания: един ден мислиш, че си добър, че може да излезе нещо от тебе; на другия ден казваш, че не си добър, че няма да станеш човек. „Защо става това?“ Защото се поддаваш на писмата, които всеки ден получаваш ту от този, който те обича, ту от онзи, който те мрази.

Ето защо когато човек е весел, разположен, това показва, че той е получил любовно писмо, в което му пишат, че е слънце на живота и без него не могат да живеят; не е ли разположен, той е страшилище, което води към дъното на ада. И едното е толкова вярно, колкото и другото: това

са състояния на съзнанието. Човек изпада в тия противоположни състояния, защото е поставил прегради в своя живот. Щом премахне тия прегради, животът му ще потече нормално, без вътрешни борби и бушувания – в това се състои разрешаването на въпроса. Когато Христос казва, че човек трябва да се отрече от себе си, това подразбира да се върне той назад в своя живот и да премахне всички прегради, които е поставил на Божествените блага. Щом разберат намерението на човека, моралистите ще започнат един след друг да се изреждат, за да го съветват как и доколко да премахне тази преграда. Един ще го посъветва да махне една малка част от нея; друг ще го съветва да махне по-голяма част, но не цялата; трети ще го съветва да махне цялата преграда, но да остави корените, основата, за да не стане някаква катастрофа. Не, цялата преграда ще махнеш, с корените ѝ заедно: останат ли корените ѝ, останал е зародишът на злото. Започнете ли да воювате със злото, или изцяло ще го победите, или никак не се залавяйте с него.

Сега, ако искате да се справите със злото, създайте в себе си правилна обхода, пазете се да не допускате лъжливи неща в себе си. Обвиняват някого в кражба – ти излизаш против него и казваш, че си го видял да крие нещо под дрехата си. Кога е било това, какво е носил, не знаеш, но твоето свидетелство усилва обвинението срещу този човек. Щом не си видял какво той крие под дрехата си и не помниш кога е било това, по-добре мълчи. Не поставяйте прегради в живота си, ако искате да бъдете господари на себе си, на противоречивите състояния, които ви нападат. Следователно докато човек не е господар на себе си, докато не различава откъде идват противоречията в живота му, той се намира в областта на относителния морал: той няма ясна представа за живота, за това, кое е морално и кое не е. Той е поставил преграда на пътя на Божественото благо и трябва да я махне, животът му да протече нормално.

Какво се разбира под думите *морален* и *неморален живот*? Представете си, че наблюдавате две дървета, рас-

ли при различни условия. От външния вид на дърветата, от тяхното растене, от техните плодове вие съдите за условията, при които те са се развивали. Ако едното дърво е буйно, добре развито, с добри плодове, вие казвате, че то е расло при благоприятни условия: влагата е била изобилна, климатът – мек, светлината и топлината също са били изобилни. Второто дърво, което е израсло слабо, ниско и е дало хилави плодове, говори за оскъдни условия, при които се е развивало. Следователно кажем ли, че някой човек е неморален, ние подразбираме, че той се е развивал при неблагоприятни условия; моралният човек се е развивал при благоприятни външни и вътрешни условия. Обаче това не трябва и не може да служи за оправдаване на човека. Защо? Защото условията и теченията в Природата и в живота се сменят.

Казано е: „Който изтърпи докрай, той спасен ще бъде“. Човек трябва да изтърпи условията на живота си докрай, за да бъде спасен, т.е. да мине в благоприятните условия на доброто растене и развиване. Човек трябва да има предвид следното нещо: когато е при благоприятни условия, да не поставя преграда на Божествените блага, които идват към него; когато е в неблагоприятни условия, да не се озлобява, да не се мъчи да събаря преградите на ония, които са ги поставили. Всеки сам трябва да премахне преградите, които е поставил. Според закона на кармата в един живот човек ще бъде богат, в друг – сиромаш. Защо? Теченията на живота се сменят. Щом теченията на живота се сменят, богатият изгубва всички блага, които по-рано е имал, и става сиромаш. Тия блага отиват към страната на онзи, който е бил сиромаш. Като е поставял прегради на Божествените блага, богатият е станал причина да се изменят теченията в живота, вследствие на което е изгубил благоприятните условия в полза на сиромаша. Това говори за великия закон на равновесието, който съществува в Природата.

Този закон има приложение не само по отношение на външните блага, но и по отношение на благата на сърцето и на ума. Ако сърцето на човека постави преграда на бла-

гата, които идват към него, и по този начин препятства да отиват в посока на ума, сърцето се развива добре, а умът остава хилав. Но понеже теченията в живота се сменят, благата ще почнат да текат в посока на ума и преградата, която сърцето само е поставило на пътя си, ще пречи на тия блага да минават към него – тогава то ще остане хилаво, слабо. Когато човек пожелае да развива правилно и ума, и сърцето си, той трябва съзнателно да работи върху себе си: сърцето да махне преградите, които само е поставило на пътя си, а умът – своите. Съзнае ли това, човек трябва да остави свободно силите, които минават през сърцето му, да отиват и към ума, за да може, когато теченията се сменят, силите, които минават през ума, да отиват и към сърцето. Като не спазват този закон, хората са осакатили и изопачили нормалното си развитие. Например срещате човек с отличен ум, а с хилаво сърце; или обратно – с добре развито сърце, а с хилав ум. Това са аномални положения в живота: човек трябва да има добре развит ум и добре развито сърце. „Как ще се премахнат тия аномалии?“ Като се махнат преградите, които хората са поставили на Божествения път.

Запишете в ума и в сърцето си следната мисъл: благата, които Бог дава, трябва да се оставят свободно да текат, за да се ползват всички живи същества. „Какви ще бъдат последствията от това?“ За последствията не мислете: живеете без страх. Щом постъпвате по Божествен начин, не мислете за последствията: когато дава, Бог предвижда всичко. В Божествения живот последствията са всякога добри. Като не разбира този закон, човек се страхува от изобилието и мисли, че ако му се даде нещо в изобилие, ще полудее, няма да знае как да се справи с него. Щом сложи преграда на това благо, той наистина ще полудее. Ако сложи преграда на Любовта, на Мъдростта и на Истината в себе си, човек непременно ще полудее; не сложи ли никаква преграда, той се разширява, цъфти и забогатява. Някой се оплаква, че сърцето му е малко – не може да вмести благото, което му се дава. Щом сърцето на човека не може да събере благото, което Бог му дава, в него

има преграда. Човек трябва да премахне тази преграда, да освободи сърцето си, за да могат енергиите да текат свободно в него и да се отправят към ума.

Защо хората не успяват в живота си, въпреки своя стремеж към новото, към красивото в света? Те не успяват, защото като се стремят към новото, не прилагат нови методи, но стари. Който иска да успява, той трябва да се върне назад, да събори преградите, които някога сам е поставил на пътя си. Като наблюдавам хората, виждам какъв страх ги е овладял. Те слушат да им се говори нещо хубаво, разбират, че трябва да махнат преградата в своя живот, и решават да съборят една малка част от тази преграда. Като съборят една малка част от нея, те казват: „Голям преврат стана днес с мене“. Днес е станал голям преврат с някой човек, а на другия ден работите му пак не вървят. Не, приятелю, събори тази преграда изведнъж: събаряш ли я част по част, животът ти няма да се оправи. Животът не се оправя с палеативни средства. Човек трябва да бъде смел, безстрашен: дойде ли до тази ограда, ще я ритне изведнъж, да се събори.

Това е философия за светиите, за адептите, за великите учители, които са живели без прегради – те са давали изобилно от благата, които са получавали от Бога. Всички ония, които са поставяли прегради на пътя си, които са задържали Божествените блага за себе си, са останали назад в развитието си и днес отново започват да пъплят, за да стигнат до мястото, откъдето някога са се отклонили. Като се намери в големи затруднения, човек се запитва колко време му е нужно, докато се върне в правия път, т.е. докато събори преградата, която е поставил на пътя си. За да се отговори на този човек, трябва да му се направи хороскоп. Хороскопът на човека се определя от големината на преградата, която той си е поставил. Фигуративно тази преграда се представя във вид на окръжност, равна на 360 градуса. Ако за извървяването на всеки градус е нужен един живот на Земята, то за извървяване на цялата окръжност са нужни 360 живота. Значи 360 прераждания са нужни на човека, за да събори преградата, която сам е

поставил. Щом събори преградата, той ще се освободи от страданията и нещастията в живота си. Този е пътят на обикновения човек, обаче съзнателният, разумният човек може да събори преградата изведнъж, с едно удряне на главата. Трябва ли човек да удари 360 пъти главата си в преградата, за да разбере, че тя му пречи и трябва да я събори? Като се удари веднъж в нея, той трябва да направи всички усилия, за да я събори – да не чака второ, трето и триста и петдесето прераждане, та да удря главата си. Трябва ли човек да се преражда 360 пъти, за да събори една преграда? Ще кажете, че чрез прераждане човек придобива опитности. Какви опитности придобива магарето, като носи вода всеки ден, а отгоре на това го бият? Единствената придобивка на магарето от постоянното носене на вода и от опъването на врата е порасването на ушите му. Значи животът, енергията на магарето се локализира главно в неговите уши. Като го набият, магарето казва: „Сега съм във всякаква опасност“. Значи то се е научило да понася бой и ругатни. Не, това не е никаква опитност, никаква придобивка.

Мнозина поддържат мисълта, че не може без страдания. Вярно е, че без страдания не може, но кога? Когато страданията се използват разумно. Ако човек не използва страданията разумно, той ще бъде в положението на магаре, което носи вода и го бият – в резултат на това ушите му порастват. От тия страдания магарето нищо не придобива. Ние не сме за страдания, каквито магарето има – те не осмислят живота. Страданията имат смисъл само тогава, когато човек намира в тях начин за проява на своята деятелност. Да намери човек правия път на своята деятелност, това значи да съгласява своята деятелност с великите Божии закони. Когато едно страдание посети човека, втори път същото страдание не може да го посети. Като дойде то веднъж, човек трябва да го покани в дома си, да го нагости добре, и като си отиде страданието, да му даде някакъв подарък, че като го срещне то втори път, отдалече да го познава. Ако едно и също страдание посети два пъти един и същи човек, това показва, че той не е умен, не

е научил урока си. Ако от първия път още не научи урока, който дадено страдание носи, човек не е направил крачка напред в развитието си.

Следователно когато казваме, че човек трябва да страда, имаме предвид разумното страдание. „Нали трябва да реформираме живота си?“ Веднъж ще го реформираме, и то обмислено, съзнателно, а не два пъти. „Трябва да учим.“ Веднъж трябва да учим, а не два пъти. „Защо трябва да учим и да преповтаряме старото?“ Щом сме научили старото, ще вървим към новото, а новото не трябва да се повтаря – то всеки момент върви към ново и по-ново. Дай свобода на ума си, не го ограничавай, не го преграждай: стъпка по стъпка той ще върви в правия път, в пътя на новата наука. Пресечеш ли го, ти ще дойдеш до науката на възлите, която не спасява човека. От единия до другия край конецът трябва да бъде равен, гладък, без никакви възли. Вързаното всякога се къса. Дрехата на човека не трябва да бъде вързана – тя може да бъде преплетена, но без възли. Никакви възли не се допускат на дрехата на хората – щом дрехата няма възли, човек лесно може да се изхлузва от нея. Кой човек е по-умен: който лесно се изхлузва или който не може да се изхлузва? По-умен човек е онзи, който лесно се изхлузва.

Съвременните хора са дошли до морала, според който за предпочитане е човек да стои на мястото си, където е поставен, отколкото да се изхлузва. Ако този морал е прав, какво трябва да прави дървото, в което е набит клин? Според този морал дървото трябва да остане цяло, да не позволява на клина да влиза в него. Дървото обаче се изхлузва, т.е. разцъфва се на две и изхвърля клина въвн от себе си – по този начин хората се ползват от дървото. В дадения случай дървото се подчинява на разумната воля на човека, която поставя по-високо от своята. Защо и за какво дървото трябва да се цепи и изгаря, това е друг въпрос. Днес дървото се цепи и изгаря по единствената причина, че някога е спряло Божественото благо само за себе си. На същото основание, ако човек спира Божиите блага, и за него ще дойде бравата и клинът, ще го поставят на

страдания и нещастия, докато му отнемат всичко онова, което е надвзел.

Сега аз давам тия обяснения, за да разберете добре всички противоречиви състояния, които минават през съзнанието ви, и да ги използвате разумно, иначе те ще минават и заминават през съзнанието ви, без да се ползват от тях. Какъв смисъл има изучаването на математиката, ако не я приложите в живота си? Математиката има голямо приложение в живота. Който разбира смисъла на числата от 1 до 10, той е разбрал живота. Числото едно, единицата, символизира бащата, двойката – майката, тройката – детето. Единицата представлява мъжкия принцип, а двойката – женския. Ако вземете числото 1212, имате повторение на единицата и на двойката: първата единица и първата двойка представляват бащата и майката – първата степен на тия числа; втората единица и втората двойка представляват син и дъщеря – втората степен на същите числа. Значи числото 1212 представлява баща и майка, които имат един син и една дъщеря; същото число показва и условията, които са помогнали за възпитанието на сина и на дъщерята.

Съвременната математика работи с числата, без да разбира тяхното вътрешно значение. Истинските учени знаят това, но обикновените учени даже не подозират, че всяко число има не само външно количествено значение, но и вътрешно. От разумното съчетание на числата зависи успехът на човека в умствения, сърдечния и физическия свят. Глупавите хора изразходват голямо количество средства, условия, енергия, а умните пестят; глупавият разпилява, а умният икономисва; глупавият се облича разкошно и слага много украшения върху себе си, а умният се облича скромно и с вкус – той се облича според правилата и изискванията на Природата. Според природните закони дрехата трябва да отговаря на формата на тялото. Който не живее според законите на Природата, той изразходва много енергия: тогава числото 1212 се увеличава, превръща се в 121212 и т.н. Колкото повече се повтарят числата 1 и 2, толкова повече интелигентността и чувствителност-

та на децата се намалява; колкото повече човек повтаря тия числа, толкова повече той се стреми към осигуряване. Този човек не вярва в Божия Промисъл и се надява на себе си, той пълни един след друг хамбарите си с жито, трепери за него и казва: „Ако човек не помисли за себе си, никой няма да се погрижи за него“. Този човек е прав в заключенията си, но само при сегашните условия на живота, когато хората са поставили прегради на пътя си. Това заключение е право само при организъм, в който всеки уд мисли за себе си; обаче това заключение не е право, когато цялото тяло мисли за всички удове. Човек пък мисли за цялото си тяло, за всеки отделен уд. Ако човек не отделя от Божествените блага, които получава, специфична част за всички свои удове, той е осъден на смърт, той сам подписва своята смъртна присъда.

Следователно щом човек влиза като уд в Божествения организъм и изпълнява великите закони на Битието, и Бог ще го зачита. Щом е в хармония с Първата Причина, той ще бъде в хармония и с цялото си тяло, както и с всички негови части. Само при това положение могат да се сбъднат думите на Христос: „Преди да сте поискали, ще ви се отговори“. Това значи човек да е премахнал преградата от пътя на своя живот; това значи да бъде човек силен, да върви в пътя си без препятствия, без противоречия. Колкото по-големи са противоречията на човека, толкова по-голяма е преградата на неговия път. Махнете преградата от пътя си и знайте, че благата на живота идват от две противоположни посоки: от посока на сърцето към ума и от посока на ума към сърцето. Постави ли човек преграда между тези две течения в себе си, между ума и сърцето си, ще се яви спор. Този спор и до днес още съществува не само между сърцето и ума – вътрешно, но и между жената и мъжа – външно. В миналото благата са идвали чрез мъжа и той е слагал преграда на пътя им – да не отиват към жената; и тя постъпва като мъжа – слага преграда на пътя им, за да не отиват към мъжа.

И тъй, когато мъжът заграби всички блага за своя сметка, жената няма условия да се развива и издребнява.

Когато жената заграби всички блага за своя сметка, тя става причина за издребняването на мъжа. Хората едни други се осакатяват, а после търсят някакъв външен начин, за да загладят грешката си. Не, тази грешка не се загладява лесно: всеки, който е лишил ближния си от благата на живота, той трябва да премахне преградата, която е поставил на пътя му, за да потекат благата и към него – с нищо друго не можете да го задоволите. Който се е лишил от Божиите блага, той всякога и от всичко е недоволен; той постоянно се оплаква, че е лишен от благата на живота, вследствие на което не е могъл да порасне като другите хора.

Следователно да знае човек как да махне преградата от своя живот, за да могат благата, които той получава, да потекат към всички хора, това значи да се е домогнал до правилната обхода, до новия морал. Без този морал човек ще се намира в положението на магарето, което носи вода: той ще се ражда и преражда, докато измине 360 градуса. Който не иска да приеме новия морал, той ще се освободи от противоречията на живота едва след завъртване на кръга от 1 до 360 градуса, т.е. след изживяване на своя хороскоп. Докато не приеме новото в себе си, човек няма да влезе в Царството Божие. Тази мисъл Христос е изказал пред Никодим³ със следните думи: „Ако човек не се роди изново, не може да влезе в Царството Божие“. Като не разбрал дълбокия смисъл на новораждането, Никодим запитал Христос как е възможно стар човек отново да влезе в утробата на майка си? Христос му отговорил: „Ти си учител Израилев и не знаеш ли това?“. Никодим не разбрал как може човек да се роди отново, защото имал преграда за Божественото благо. Христос му казал, че за да разбере смисъла на думите, които му говори, той трябва да махне преградата, която сам е поставил. „Може ли сам да я премахне?“ Това, което човек сам е съградил, сам може да го събори. Човек сам може да оправи своя живот – никой друг не е в състояние да оправи неговия живот. Бог внася живота и благата в човека, но човек сам може да изправи онова, което е изопачил. От Бога са животът, знанието, светлината, свободата, но от човека зависи приложение-

то на това, което му се дава. Да живее човек, това значи да съзнава откъде идва животът. Да има светлина на ума си, това значи да знае откъде идва тази светлина и да не поставя преграда на пътя ѝ, за да се ползват и другите от нея. Да бъде човек свободен, това значи да съзнава откъде идва свободата и да не ограничава свободата на другите хора.

И тъй, махнете преградите, които сте поставили на пътя на Божествените блага и пуснете Божествения живот да тече през вас: той ще ви очисти от греховете, ще махне всички пречки, които са спъвали развитието ви, и вие ще тръгнете напред. Божественият живот ще тече през вас и никога няма да изтича. Това, което тече и не изтича, което гори и не изгаря, е вечно: вечният живот е Божествен, в този живот няма никакво прекъсване. Животът, който се прекъсва, е човешки: следователно всяка мисъл, всяко чувство и всяко действие, в което има прекъсване, е резултат на един неестествен, човешки порядък. Щом констатираме това, не се плашете, но повдигнете мисълта и чувствата си в по-висок свят. Неестествените мисли и чувства в човека са причина за известни болезнени състояния. Например когато заболее стъпалото ви, това показва, че сте нарушили нещо в умствения свят; ако ви заболяят пищялите, нарушили сте нещо в чувствения свят; ако ви заболи бедрото, нарушението се отнася до физическия свят. Като знаете това, ще изправите грешката си в съответния свят и болката ви ще мине. Махнете ли преградата от пътя си, болката ви ще изчезне, иначе каквито лекарства и да вземате, болката ви няма да се махне. Ако ви заболи ръката, пак ще потърсите причината на болката в нарушаването на някакъв закон във физическия, сърдечния или умствения свят. Като намерите причината на това заболяване, ще потърсите начин да го премахнете. Щом махнете причината на дадена болка, тя сама по себе си ще изчезне. Когато знае причината на болестта, човек лесно се лекува.

Като ученици вие трябва да работите с мисълта си, за да помагате на ближните си и на себе си. Ако някой от

вас заболее, не бързайте да търсите лекар, но мислено се лекувайте. Вземете един килограм чиста планинска вода и мислено си представете, че внасяте в нея енергиите на вярата, на милосърдието и на обичта, след това пийте от тази вода три пъти на ден по една супена лъжица, както лекарите препоръчват. Това лекарство има сила, когато се употребява навреме. При всяко пиене на водата винаги дръжте в ума си мисълта, че в нея са вложени енергиите на вярата, на милосърдието и на обичта. Нещата имат сила, когато се употребяват навреме. Да платите дълга си навреме заедно с лихвите му, това значи доверието да отвори вратата си за вас. Който всякога е бил изправен в работата си, той се ползва с доверието на Бога. Каквото и колкото поиска той, Бог ще каже: „Този човек има отворен кредит пред Мене – дайте му, колкото иска“. Обаче ако си е позволил само един път да излъже, Господ казва: „Криза има, не можем да дадем нищо на този човек – нека почака малко“.

Следователно искате ли да възстановите кредита си пред Бога, махнете преградата, която сте поставили на пътя на Божествените блага.

Бог е Любов. Божията Любов носи щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост.

Божията Любов и Божията Мъдрост

носят пълното щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина

носят всичкото щастие.

Тази формула има смисъл и е вярна само тогава, когато човек премахне преградата, която е поставил на пътя на Божествените блага.

7. лекция, 3 октомври 1928 г., София, Изгрев

КАКВО СА РАЗБРАЛИ

Тайна молитва

Размишление

Чете се резюме на миналата лекция.

Представете си, че на една маса е сложено месо, а от двете страни на масата има тревопасни и месоядни животни. В кои животни ще се възбуди апетит към месото? В месоядните. Тревопасните обаче ще стоят тихи и спокойни, като че нищо няма на масата. Значи животните, които са от едната страна на масата, ще се раздвижат, ще се нахвърлят към месото; тия от другата страна на масата ще запазят спокойствието си. Обаче ако на масата се сложи трева или сено, тревопасните, които бяха спокойни, ще се раздвижат и ще се отправят към масата, по направление към тревата.

Задавали ли сте си въпроса кое е онова, което стимулира месоядните и тревопасните животни? Задавали ли сте този въпрос и на себе си? Кое е онова в живота ви, което ви стимулира, какъв е вашият идеал? В ранното си детство човек се привързва към родителите си и развива сърцето си; в юношеската си възраст той започва постепенно да се разширява, да създава отношения с повече хора, а в зряла възраст почва да се готви за онзи свят. Хората говорят за онзи свят, четат за него, но въпреки това нямат ясна представа какво всъщност е онзи свят; и като не могат да си представят какъв е онзи свят, в който отиват, започват да се безпокоят. Тази е причината, задето почти всички хора заминават за онзи свят с тъга, с безпокойствие, със страх. Малцина са заминали за онзи свят с радост: това са били светите само или някои духовно напреднали хора – всички останали, въпреки големите страдания, които са преживели на Земята, пак се разделят от нея с мъка. Какво са разбрали тия хора от земния живот, щом го напускат с мъка?

Съвременните хора не могат да се разделят лесно със земния живот, защото силно са свързани с желанията си. Да се отделят от желанията си те не могат, но същевременно не могат и да ги постигнат. В това отношение те приличат на животни, били месоядни или тревопасни, на които е сложено месна храна или сено, като същевременно господарят им е поставил преграда между тях и храната. Месото привлича месоядните, а сеното – тревопасните. И едните, и другите се хвърлят към храната, възбуждат се, напрягат се, но желанието им да задоволят глада си остава непостигнато. Яденето е постижимо желание, но в случая нито месоядните, нито тревопасните могат да го постигнат. Човек яде по три пъти на ден. Какво постига той с яденето? Успокоява се. Докато не е ял, той е неспокоен, раздразнен, недоволен. Щом се нахрани, той се успокоява. Ето защо, когато яде, човекът или животното се успокоява. Яденето внася успокояване във всички живи същества. Освен желанието на човека да яде, той има още много желания, постижими и непостижими, които го държат здраво за Земята.

Хората се успокояват не само когато се нахранят, но и от всяка мисъл и от всяко чувство, които са в състояние да разсеят техния страх. Например човек се страхува от смъртта, понеже мисли, че с нея заедно и животът престава. Започне ли да вярва в задгробния живот, той постепенно се успокоява. Следователно както яденето уталожва глада и успокоява човека, така и мисълта за съществуването на задгробния живот успокоява човешката душа. Човек мисли за гостилничаря, докато е гладен; щом задоволи глада си, той не мисли вече за него, не се интересува съществува ли някакъв гостилничар, или не. Такъв е интересът на човека и към Бога. Значи отношението на човека към Бога е такова, каквото е отношението му към гостилничаря. Щом се намери в известни изпитания, човек започва да търси Бога, да се моли по няколко пъти на ден; като забогатее, като придобие знания, той пак Го забравя и си казва: „Дали съществува Бог, или не, това е въпрос. Ако съществува, Той е някъде горе, далече

от хората, и няма никакво отношение към техния живот“. Трябва ли човек постоянно да мисли за гостилничаря? Той ще мисли за него само докато е гладен. С това хората искат да се оправдаят защо търсят Бога само когато се намират в нужда. Както и да се извиняват, те не могат да се оправдаят. Казано е, че Бог е Любов, Мъдрост, Истина, Живот, Знание, Светлина, Свобода и т.н., следователно човек трябва да търси Бога във всички случаи на живота си. Човек трябва да бъде свързан с Бога, ако иска да придобие Вечния живот, който внася в него любов, мъдрост, истина, свобода, знание, светлина.

И тъй, за да постигне Вечния живот, човек трябва да се стреми към нов морал, който да не почива само на теория, а на нещо конкретно. Не е достатъчно човек само да каже, че съществува едно слънце в света, което може да вижда навсякъде и по всяко време през деня: той трябва да бъде потопен в неговата светлина и топлина. Накъдето и да се обърне човек, все Слънцето вижда. Докато човек търси Слънцето, нищо не може да го засенчи, нищо не може да го скрие от неговия поглед. Обаче случва се понякога, че на хоризонта се явяват облаци, малки и големи, които успяват да скрият Слънцето от погледа на човека. Тогава той започва да се колебае съществува ли Слънцето на небето, или не съществува; той се запитва облаците ли са по-големи, или Слънцето, тъмнината ли е по-мощна, или светлината? Облаците на небето не са нищо друго, освен човешките желания, които временно само могат да засенчат Слънцето и да го скрият от очите на човека. Какви ли не желания се явяват в живота на човека, които като облаци затъмняват яснотата на идеята за Бога в него и той започва да се колебае съществува ли Бог, или не. Например желанията на човека да яде, да пие, да придобива богатства, слава, почести се наслояват в съзнанието му като облаци и закриват светлината на неговото слънце. Те казват: „Не само Бог е голям, но и ние сме големи – и за нас трябва да мислиш“. И вие гледате как човек се раздвоява, как се натъква на противоречия, които не може да разреши.

На какво се основават противоречията в човешкия живот? Имат ли право облаците да се месят в работите на човешкото съзнание? Преди всичко между Слънцето и облаците няма никакво отношение. Облаците са изпратени само като поливачи, да разнасят влагата от едно място на друго, да свършат известна работа. Да се мисли, че като са се спрели на едно място, облаците закриват Слънцето, това е хипнотическо състояние, от което човек трябва да се освободи. Щом човек се усъмни, разколебае или обезвери, облаците веднага застават между Слънцето и него, т.е. между съзнанието и ума му, и той изпада в противоречия и започва да страда. За да освободи човека от тия облаци, невидимият свят изпраща вятър, който ги разпръсва, пренася ги от едно място на друго или ги излива във вид на дъжд. Където падне, дъждът носи своето благословение.

И тъй, яви ли се някаква мъчнотия в съзнанието ви, знайте, че тя представлява облак, който няма за цел да засенчи Слънцето, но да се излее някъде във вид на дъжд и да донесе своето благословение. В края на краищата всяка мъчнотия трябва да се превърне на дъжд. Кой мъж и коя жена не са проливали дъжд при големи мъчнотии? Кой човек при голяма простуда не е бил поставян на парила и не е отделял изобилно пот от тялото си във вид на дъжд? Щом се разболеете физически, човек трябва да се изпоти; щом се изпоти, той е вън от всякаква опасност. Човек трябва да се изпотява не само физически, но и духовно: в духовния живот на човека страданията представляват нещо, подобно на изпотяване. Ако не може физически да се изпоти, човек е изложен на опасност; и ако не страда, човек пак е изложен на опасност. Следователно радостите и скърбите в човешкия живот не представляват нещо положително, нещо съществено – те са само упражнения; като страда и като се радва, човек се упражнява. Животът е пълен с упражнения: ученикът се упражнява да чете, музикантът – да свири, художникът – да рисува, и т.н. Обаче ако ученикът прекали в упражненията си, уроците му втръсват; същото изпитва и музикантът, и художникът. Втръсне ли му веднъж на музиканта да свири, повече не

можете да го накарате да свири. Човек трябва да се упражнява само дотогава, докато му е приятно: всяко нещо, в което прекали, не е приятно нито за самия него, нито за ближните му.

Често слушам някой да говори за себе си, че е духовен човек. Кое му дава право да мисли, че е духовен? Защото не водел светски живот, чел е няколко пъти Библията, занимавал се е с духовни въпроси и т.н. Това са упражнения, но то още не е никаква духовност. Истински духовен човек е този, който разполага с голяма интелигентност и култура, вътрешна и външна; той предвижда неща, които ще се сбъднат най-малко след 20-30 години, няма събитие в живота, което може да го изненада. Ако е търговец, той предвижда колко стока му е нужна: той никога не взема повече стока, отколкото му трябва. Неговият актив и пасив винаги се уравновесяват, той не разчита на вероятности, на щастие, но винаги уповава на онзи велик вътрешен закон, който работи в Битието. Който не се ръководи от този разумен закон, той казва: „Човек е слаб, не може да не греши, но понеже Бог е милостив, ще му прости“. Не, Божията милост няма никакво отношение към греховете на хората – Божията милост е последният пункт, на който човек може да се опре. Като греши, той непременно ще падне, но поне да падне на меко, да не счупи главата си. Ако Бог не прилагаше Милостта Си по отношение на хората, те щяха да бъдат пълни инвалиди, а така само се контузват, натъртват се тук-там и продължават да учат. Милосърдието насърчава човека, дава му възможност да изправи грешките си. Няма грешка в живота на човека, която да не може да се изправи. Милосърдието дава възможност на човека да изправи грешките си и да върви напред, да постигне своите добри желания.

Като ученици вие не трябва да се спирате пред въпроса ще се простят ли греховете ви, или не, но трябва да учите, да се занимавате с всички отрасли на науката, да проникнете в техния дълбок смисъл. Като изучавате математиката например, вие разглеждате действията с числата, степенувате ги, но не се замисляте върху значението на дадено число, повдигнато в степен. Например числото

2 представлява две единици, т.е. едно количествено отношение. Ако напишете 2, 23, 24, 25, какво ще получите? Числото 22 означава 2, умножено само на себе си: $2.2=4$; $23=2.2.2=8$; $24=2.2.2.2=16$; $25=2.2.2.2.2=32$. Числото 2 означава жена. Щом не е повдигнато в степен, числото 2 представлява жена, която се движи само между две точки – А и В – бащата и майката. Когато числото 2 е повдигнато във втора степен, това показва, че жената е станала майка; тя е започнала да се движи още между две точки – своя син и своята дъщеря. Числото 2, повдигнато в куб, в трета степен, показва, че майката е оженила вече дъщеря си, станала е баба, има си внучета – кубът има шест страни. Следователно числото 2, повдигнато в куб, показва, че в него влизат толкова семейства, колкото страни има кубът. Когато двойката се повдигне в четвърта степен, имате тесаракт: това показва, че майката е наредила и децата си, и внучетата си – те са заели някаква длъжност в обществото. И най-после, когато двойката се повдигне в пета степен, това показва, че всички членове на дадените семейства са придобили нещо от живота и се готвят вече за другия свят.

И тъй, човек трябва да се изучава, да познава какви сили и възможности се крият в него, да познава себе си като дадено число. Всеки човек представлява едно число със скрити сили и способности в него: това число може да бъде еднозначно, двузачно, тризначно и т.н. Например някой човек може да бъде числото 123 456. Цифрите на това число могат да вземат и друг ред – да получим числата 132 546 или 165 423 и т.н. Всяко едно от тия числа има различно значение. Първото число обаче, в което цифрите са наредени в естествения ред на числата, а именно числото 123 456, представлява човек, който е дошъл до големите илюзии на живота. Първоначално този човек е бил единица, но е мислел, че трябва да се ожени. Като е намерил мома, в която се е влюбил, той се е убедил още повече, че трябва да се ожени, за да стане двойка – без нея животът му няма никакъв смисъл. Като се е оженил, започнал е да мечтае за детенце: той е разбрал, че дом без деца нищо не струва. Така, със сина си заедно, той е

станал тройка; после е дошла и дъщерята – станал е четворка. Той е започнал да се грижи за семейството си, да изучи децата си, срещу което е искал от тях уважение и почитание – това е числото 5 – човека с неговите изисквания от живота. Като са пораснали децата му, той ги е оженил и скоро след това е станал дядо с внучета – той се е превърнал в числото 6 – число на илюзии. Като се е видял в това число, той се е убедил, че нищо не е разбрал от живота: защо се е оженил, защо е имал деца, защо е станал дядо с внучета – това са въпроси, които са останали неразрешени. Дотук този човек е вървял правилно. Той трябва да продължава в същия път, т.е. от човешкото да мине в Божественото, където ще намери разрешение на всички въпроси – той трябва да се превърне в числото 123 456 789. Това число представлява нормално развит човек с всички качества и възможности в себе си. Всяка цифра в даденото число е жива – тя крие в себе си живи сили, които човек може да възприеме. Всеки човек, който представлява числото 123 456 789, е бил свидетел и участник при създаването на Земята, на цялата Слънчева система; той е минал през всички епохи и периоди на развитието на Земята, през всички култури. Това число показва пътя на човешкото развитие и проявление като душа.

Сега, като говоря за числата, имам предвид да обърна вниманието ви към тях като към наука, която има практическо приложение. Всяка наука има значение за човека дотолкова, доколкото може да се приложи в живота. Изучавайте числата, правете опити с тях. Напишете последователно числата от 1 до 10 на един лист и наблюдавайте какво ще изпитате при всяко едно от тях; после пишете ги разбъркано и пак наблюдавайте какво влияние ще окаже всяко число върху вас; след това комбинирайте по две, по три от тия числа заедно, като двуцифрени или трицифрени, и правете наблюдения върху себе си. Когато сте неразположени, напишете едно число, второ, трето, докато неразположението ви изчезне, и вижте при кое от написаните числа е станала тази смяна. Гледайте на числата не само като на количества, но и като на носители на живи сили. Всяко число има свое специфично значение.

За мнозина числото 13 е фатално; за лошия човек числото 15 подразбира уволняване от служба, числото 16 – обръщане на работите му наопаки. В българската история числата 17 и 18 са играли фатална роля. Числото 14 е закон на жертви: в 1914 година започна Всеобщата война⁴. Добре е всеки от вас да си припомни ония години, месеци и дни от своя живот, които са свързани с нещо велико, красиво и приятно за него. Спомнете си и годините на неприятностите и страданията, които сте преживели, като си направите една таблица. Така ще видите, че между числата съществува правилно съотношение; ще видите, че радостите и скърбите в живота на всеки човек вървят по определен закон на числата – в този закон се забелязва едно правилно редуване на радости и скърби.

И тъй, изучавайте науката за числата – кабалистиката⁵, за да дойдете до положение да гледате на тях не само като на количествени величини, но и като на сбор от живи, разумни сили, разумни единици. Например числото 12 представлява общество от 12 души, числото 13 – общество от 13 души, и т.н. Ако влезете в общество от 12 души добри музиканти, вие ще научите нещо от тях, но ако влезете в общество от 13 души борци или атлети, какво ще придобиеете? В края на краищата вие ще излезете от това общество с пукната глава. Сега, колкото и да ви говоря за числата, вие не можете изведнъж да станете кабалисти, както всички хора не могат изведнъж да станат музиканти, учени, философи, поети и т.н. За да придобие нещо, човек трябва да работи дълго време в известно направление. Докато достигне това, той трябва да има правилно разбиране за нещата и върху него да гради. Следователно иска ли да постигне своя идеал, човек трябва да се стреми към правилно разбиране на великите Божии закони и пътища. В този стремеж именно се крие облагородяването на човешкото сърце. Като работи в това направление, човек ще дойде до положение да разбира астрологията – влиянието на числата, на планетите като живи, разумни сили върху човешкия живот, върху неговата съдба. Човек може да направи хороскоп на една своя радост или скръб, за да види колко време ще продължава. Хората са забелязали, че ра-

достите в живота се сменят със скърби и обратно, скърбите се сменят с радости. Тази е причината, поради която разумните хора не се поддават на влиянието на големи радости и скърби. Например случвало се е някой човек да получи наследство от няколко милиона лева – и докато не се е нарадвал още, синът му умира: на голямата радост отговаря голяма скръб.

Всеки човек носи със себе си някакво щастие или нещастие. На един беден чиновник, останал без служба, се родило дете. Той се видял в чудо как ще посрещне нуждите си. Излязъл из града да срещне някой приятел, да му поиска известна сума назаем. Той вървял замислен и в този момент видял на земята една банкнота от сто лева. Взел банкнотата, върнал се у дома си и посрещнал с нея най-належащите си нужди. Два-три дни след това отново го назначили на служба. От деня на идването на детенцето в неговия дом работите му тръгнали добре. Детето расло, станало на 14 години, а положението на бащата все повече се подобрявало. Обаче един ден детето заболяло и умряло. От този час работите на бащата тръгнали назад: наскоро го уволнили от служба и той пак дошъл на първото си положение – беден чиновник.

Като ученици вие трябва да изучавате живота. Като го изучавате, ще видите, че някои хора като това дете носят щастие, а други носят нещастие. Не само хората, но също така и мислите, чувствата и желанията на човека носят щастие или нещастие за него. Като знае това, разумният човек прави избор на мислите, чувствата и желанията, които минават през него, и ги отделя: ония, които носят щастие в себе си, слага на една страна; тия, които носят нещастие, слага на друга страна. Той разбира законите и условията, при които желанията трябва да се реализират. Някой иска да стане офицер: той постига желанието си, но скоро след това се обявява война, в която взема участие. Щом излезе на първата бойна линия, няколко часа след това го изнасят на носилка ранен. Какво се ползва от това, че е постигнал желанието си? Той е постигнал желанието си, но е станал инвалид. Друг някой е имал желание да стане химик: той е станал химик, но при един

от опитите е изгубил окото си. Добре е човек да реализира желанията си, но трябва да знае кога и как, за да не би, като ги реализира ненавреме, да стане инвалид.

При сегашните условия на живота няма човек, който да не е инвалид поне в едно отношение. Добре е всички хора да бъдат здрави, а не инвалиди. Като е дошъл на Земята, човек трябва да бъде здрав. Щом е дошъл на Земята, човек трябва положително да знае защо е дошъл: той трябва да има една основна идея в живота си, която да бъде като звено на всички негови идеи, и от това звено да може правилно да се ориентира във всички посоки. Ще кажете, че вярвате в Бога: вярата ви в Бога не подразбира още онази основна идея, която определя посоката на вашето движение. Дали човек е станал търговец, лекар, учител, свещеник, майка или баща, това не е важно. Каквото положение и да заема в обществото, за човека е важно да има една основна идея като ръководител в неговия живот. Като лекар той трябва да намери онзи свой пациент, чрез когото да се добере до основната си идея и да ликвидира с медицината в тази форма, в каквата тя днес съществува. Да намери човек основната идея в своя живот, това значи да стане коренен преврат с него. Същото се отнася и до търговеца, и до учителя, и до свещеника, и до майката и бащата. Основната идея преобразява човека. Намери ли я, човек ликвидира със старото и влиза в новия живот. При това положение всички негови идеи се централизират към основната и придобиват ценност. Основната идея е скъпоценен камък, за който човек продава всичко, само да го купи. Да притежава човек този скъпоценен камък, това значи да стане силен. Силен човек е онзи, който е съградил живота си върху своята основна идея.

Коя е основната мисъл в тази лекция? Мъчно можете да намерите основната мисъл. Като ви се говори много, вие се намирате в положението на човек, който мисли само за пари или за страданията си и в края на краищата казва, че е разбрал, че животът е пълен със страдания, или че без пари не може да се живее. Лесно е да се каже, че животът е тежък, пълен със страдания, или че без пари не може. Човек не трябва да очаква наготово да получи

нещо: той трябва сам да си изработи това, което му е нужно. Като работи съзнателно върху себе си, човек ще дойде до вътрешно разбиране на числата, до познаване на себе си и на другите хора. Като чете стихотворенията на поетите или като слуша произведенията на музикантите, той ще може да определи какъв е поетът или музикантът, какво число представлява той и към кого отправя своята поезия или музика. От езика, с който човек си служи, се познава както неговата възраст, така и възрастта на ония, към които се обръща.

И тъй, без основна идея животът на човека няма смисъл. Както човек не може да живее без обич, така не може да живее и без основна идея. Човек трябва да обича, но разумно: обич без разумност не е обич; и разумност без обич не е разумност. Това значи да бъде човек силен. Никакви външни или вътрешни пертурбации не са в състояние да разколебаят силния човек: той трябва да бъде истински плувец, да се гмурка под водата, да излиза над нея, без да пострада. Радвайте се на успехите на приятелите си като на свой успех; радвайте се на онзи успех, който е придобит с труд, с работа, с постоянство – само по този начин вие можете да се повдигнете.

Помнете: разумност без обич и обич без разумност нищо не допринасят. Ако един разумен и любещ човек отиде в някое село между непознати, той скоро ще се опознае и ще си пробие път. Как? Той ще види от какво имат нужда селяните. Ако нямат вода, той веднага ще изпита къде има вода и ще я прекара през селото. После той ще ги подтикне към работа, към учене. Щом събуди в тях подтик за учене, веднага ще им намери учител, който ще започне да ги учи. Искат ли човек да бъде добре приет между хората, той трябва да им бъде полезен, както е полезен на себе си.

Божията Любов носи пълния живот.

8. лекция, 10 октомври 1928 г., София, Изгрев

ВЪЗПРИЕМАНЕ И ПРЕДАВАНЕ

Тайна молитва

Съвременните учени изследват процесите, които се извършват в Природата, и се стремят да ги осмислят. Щом ги осмислят, те ще дойдат до истинската наука. Днес всеки човек работи с числата, без да разбира техния вътрешен смисъл. Всеки може да брои от едно до милиони и милиарди, без да прониква в същината на тия числа. Казвате: единица, двойка, тройка, или $1+1=2$, $2+1=3$, $2-1=1$ и т.н. При обикновеното смятане процесите събиране и изваждане се извършват лесно, но в живата математика тия процеси са мъчни. Като събира капиталите си, човек се радва, но като събира мъчнотиите и страданията си, той скърби. Ако изважда страданията или дълговете си един след друг и се освобождава от тях, той се радва; ако изважда пари, за да плаща дълговете си, той скърби. Защо? Защото остава без средства.

Ето защо събирането не произвежда всякога радост, както изваждането не произвежда всякога скръб. Ако от числото две – жената – отнемем единица – мъжа, ще остане пак единица – мъж. Тази единица е осиромашала. Които не разбират висшата математика, те намират, че числата са прости величини. Обаче които разбират висшата математика, те знаят как се образуват числата, какво е тяхното значение и т.н. В обикновената математика числото две е еднородно, обаче във висшата математика, с която невидимият свят се занимава, то е разнородно число, понеже е образувано от две числа. Следователно разнородното в невидимия свят образува еднородното във физическия свят. С други думи казано: две съзнания, които съдържат в себе си различни възможности, се съединяват в едно тяло и работят в него като единица. Ние наричаме това тяло единица, т.е. един човек. В това тяло, което представлява единица, едновременно живее и една жена – числото две, което иска да реализира една идея.

Защо жената се стреми към мъжа и мъжът – към жената? Защо не са доволни от себе си? Защо всеки човек иска да има приятел, който да го обича? Това са въпроси, на които само учените, просветените хора могат да отговорят. Всеки човек представлява известно число и от прибавянето или отнемането на това число към друго дадено число се създават добри или лоши отношения. Приближаването на даден човек към друг някой може да се отрази така, както ако от стоте лева в касата на някого отнемат 50 лева. Щом види, че от касата му липсват 50 лева, той изпитва недоволство, неразположение. Ако дойде друг някой и сложи в касата 50 лева, неразположението на този човек изчезва: той се отнася добре с човека, който е внесъл в касата му 50 лв. и го счита за добър, за честен човек. Значи всяко приближаване или отдалечаване на един човек от друг може да се уподоби или на събиране, или на изваждане. Всеки човек или дава нещо от себе си на своя близък, или взема, вади нещо от него. В този смисъл отношенията между хората представляват особен род математика, която трябва да се изучава. Защо мъжът се стреми към жената и жената – към мъжа? За да се увеличат. Жената представлява числото две, а мъжът – единица. Следователно, мъж и жена, събрани на едно място, дават числото три: $2+1=3$. Как ще примирите това противоречие? Как е възможно мъж и жена, събрани на едно място, да дадат числото три? Това е един метафизически въпрос, който не може лесно да се разреши. Щом не можете да го разрешите, вие изпадате в съмнение, в подозрение и в ред отрицателни състояния. Всяко отрицателно състояние пък представлява за човека бreme, което той не иска да носи със себе си.

Събирането и изваждането, които се изучават в математиката, са живи процеси. Те имат приложение в живота, в отношенията на хората, в техните вземания и давания. Някой човек внася сто хиляди лева в банката – с тези пари капиталът на банката се увеличава. Един ден той чува, че банката е пред фалит, и веднага изважда парите си. Той се радва, че не е изгубил нищо, но банката скърби: тя е недо-

волна, че ден след ден губи капиталите си. Момък се оженва за красива, добра мома. С оженването си за тази мома той печели, придобива нещо. Обаче той е сприхав, нервен, груб, и като не може да се приспособи към неговия характер, жена му го напуска, отива при баща си. Мъжът започва да скърби, защото вижда, че губи нещо от предишното си положение. Това е събиране и изваждане на разумни величини, на живи числа. Който не разбира тези процеси в Природата, той казва, че Бог е наредил така нещата, че съдбата на хората е такава, или законите на Природата са такива и т.н. Не, колкото и да се мъчите да примирите противоречията в живота си, едно трябва да знаете: на разумен мъж се дава разумна жена. Ако мъжът не е разумен, ще вземат жена му; ако жената не е разумна, ще вземат мъжа ѝ. Разумната жена и разумният мъж трябва да благодарят, че са се освободили от глупавия мъж и от глупавата жена. Във всеки човек има по един мъж и по една жена, които трябва да се разбират: не се ли разбират, по-глупавият от тях ще бъде изпъден навън – там да се възпитава.

Сега, докато работите с обикновената математика, вие лесно събирате и вадите числата и получавате от тях известни резултати. Казвате: $1+1=2$; $2+1=3$; $3+1=4$. Вие разбирате тези действия, лесно се справяте с тях, но като ги заместите с жива величина, работата върви малко по-особено. Казвате $1+1=2$, т.е. един мъж и една жена дават двама души. Обаче ако един момък едновременно обича две моми, от това действие не може да се получи никакъв резултат. Невъзможно е в един и същи момент един момък да обича две моми и да ги задоволи; невъзможно е в един и същи момент човек да има двама приятели, две жени, две идеи и т.н.; невъзможно е в един и същи момент човек да извади и да събере две числа.

И тъй, когато се натъква на някое отрицателно състояние, което се изразява чрез известно число, човек може да си помогне само ако познава онзи закон, според който реалността на нещата се крие в центъра на неговото съзнание. Разбира ли този закон, той ще разбере и своите състояния, ще знае как да се справя с тях. Следователно докато

отрицателните мисли и желания на човека се намират в центъра на неговото съзнание, злото не е проявено; обаче излязат ли от този център и отидат ли към периферията, злото е вече проявено. Същото се отнася и до доброто: докато добрите мисли и желания на човека се крият в центъра на неговото съзнание, доброто в него не е проявено; щом излязат на периферията, доброто е проявено вече. Когато доброто и злото излязат на периферията на човешкото съзнание, човек се намира в постоянна борба между тези две сили в себе си, но върви напред, развива се. Ако живее само в центъра на своето съзнание, човек се намира в покой, в непроявено състояние: при това положение той не може да се развива. В центъра на човешкото съзнание няма никакво движение, никакви противоречия. Щом няма противоречия, човек не може да расте, не може да се развива. Когато слугата иска да заеме мястото на господаря си, той да заповядва, а господарят му да работи, между тях се явяват недоразумения, спор, противоречия. В тези противоречия именно се изясняват нещата. След всяка борба, която става в човека, между едно отрицателно и едно положително чувство, между едно неприятно и едно приятно състояние, се ражда вътрешен мир, вътрешно равновесие. Това показва, че борбата е разрешена в полза на положителното, на възходящото състояние в човека. Човек не може да придобие вътрешен мир в себе си, докато не узнае, че злото като космическа сила е толкова необходимо за него, колкото и доброто. Като знае това, човек не трябва да се бори със злото – да мисли, че може да го унищожи: иска ли по някакъв начин да се справи със злото, той трябва да му противопостави доброто.

Следователно, когато човек иска да се освободи от злото, което се е загнездило в центъра на съзнанието му, той трябва да сложи на негово място доброто. Щом доброто влезе в центъра на човешкото съзнание, злото излиза на периферията. При това положение човек вижда злото като външен неприятел и търси начин как да се освободи от него. Когато две злини, които идват от две противоположни посоки, се нахвърлят върху човека, той трябва да

постави доброто между тях като клин: в дадения случай доброто ще избави ума на човека от напрежението на двете злини. Този закон работи навсякъде в живота. Представете си, че двама души се мразят. Омразата между тях се е породила например за някакъв дълг: единият е взел от другия известна сума и не иска да я плати. Те могат да се примирят само ако единият има дъщеря, а другият – син, и решат да ги оженят. Като ги оженят, и единият, и другият ще дадат всичкия си имот на младите. Синът и дъщерята представляват доброто, което влиза като клин между родителите и ги примирява.

Като окултни ученици вие трябва да разбирате този закон и да го прилагате. Не го ли прилагате, вие постоянно ще се натъквате на противоречия, недоволства и недоразумения. Какъв ученик е този, който не може да се справи с една своя мъчнотия? Трябва ли да се оплаква човек, че някой е откраднал сто хиляди лева от касата му? Сиромашът, който няма пари в касата си, може да се оплаква, че са му взели сто-двеста лева, но богатият не трябва да се оплаква. Изобщо, богат или беден, човек трябва да се издигне над обикновените неща в живота, да си създаде правилна философия. Дойде ли някой да иска от вас пари назаем или да му станете поръчител, отворете първо касата си, вижте колко пари имате. Ако намерите, че с парите, които имате, ще можете да посрещнете задължението на този, за когото поръчителствате, услужете му. Нямате ли пари в касата си или не сте готови да платите вместо него, не ставайте поръчители. По този начин вие ще се предпазите от горчивите чувства, които можете да преживеете.

Сега, като ви наричам ученици, аз имам предвид само ония, които са способни да възприемат Истината. Учител може да бъде онзи, който е способен да предаде Истината, ученик е онзи, който е способен да възприеме Истината. Обаче в един и същи момент човек не може да бъде учител и ученик: когато е способен да предаде Божествената Истина, човек минава за учител; когато възприема тази Истина, той е ученик. Щом учителят види, че не е способен да предаде Истината, той трябва да се постави в поло-

жението на ученик – да възприема. Ако и като ученик не може да възприема Истината, човек се намира в центъра на квадрата, затворен и атакуван от всички страни: от жена си, от децата си, от приятелите си, от познатите си и т.н. Страните на квадрата, които се пресичат във върховете на този квадрат, не са нищо друго освен сили, които го атакуват. Значи докато живее с много и разнообразни идеи, човек всякога се намира в квадрат, изложен на атаките на тия идеи, които се блъскат една в друга и създават в него ред стълкновения. Щом се натъква на пресечните точки в квадрата, човек започва да върши престъпления.

С други думи казано: човек върши престъпления, когато не може да предава Истината, нито може да я възприема. Престъпленията, които той върши, се дължат на лъжата, на кражбата. Умът трябва да предава Истината на сърцето, а сърцето да я възприема. Ум, който не може да предаде Истината на сърцето и да го накара да живее правилно, не е на мястото си: умът трябва да предава Истината на сърцето, което ще я възприеме и обработи. Докато умът не предаде Истината на сърцето и докато сърцето не я възприеме и преработи в себе си, човек не трябва да яде. „Колко време не трябва да яде човек?“ Един ден: от изгряването на Слънцето до залязването му: това е времето, през което умът предава Истината на сърцето, а сърцето я възприема. Щом се извърши този процес, човек има право да яде – той се намира в почивка. Всяка почивка подразбира ядене: да си почине човек, това значи да яде. Яденето пък подразбира свършване на една велика работа: предаване и приемане на Истината.

Защо трябва да яде човек? Някои ще кажат, че яденето е необходимо за поддържане на физическото тяло на човека. Яденето подразбира дълбок вътрешен процес на живота. Христос казва: „Аз съм живият хляб, слязъл от небето. Който яде плътта Ми и пие кръвта Ми, той има живот в себе си“. В този смисъл яденето подразбира вътрешен процес, който се ознаменува с предаване и възприемане на Истината. Тя има отношение към самия човек, към неговия ближен и към Бога. Да схване човек

плана на своята работа и да я изпълни – това значи да бъде в хармония с великата Истина. Да придобие човек Истината – това значи да разполага с положителната наука на живота. Докато не е дошъл до тази наука, човек работи в областта на относителната наука, на относителните понятия в живота.

Относителната наука създава ред противоречия за човешкия ум. При това положение човек счита смъртта на своите близки за голяма загуба. Ако жена му или някое от децата му замине за онзи свят, той не може да го прежали: той гледа на смъртта като на процес, при който е изгубил нещо безвъзвратно. Който може да предава и да приема Истината, той не знае какво нещо е загуба – за него загуба не съществува; всички процеси в него се уравняват. Защо? Защото разбира процесите събиране и изваждане. Който не разбира тия процеси, той всякога се натъква на непонятни въпроси, които никога не може да разреши: той се жени, без да разбира смисъла на женитбата; впуска се в една или в друга работа, без да знае защо прави това.

Сега, като ученици, вие трябва съзнателно да работите, да прилагате изваждането и събирането в живота си. Ако разбира смисъла на тия процеси, ученикът може всякога да прави равностметка на своите мисли, чувства и действия. Ученикът трябва да бъде изправен както в сметките си на физическия свят, така и в тия на духовния свят. Ако по някакъв начин се затрудни материално, той не трябва да проси оттук-оттам, нито да взема пари назаем: той трябва да работи и по този начин да се прехранва. Туй трябва да бъде правило в неговия живот. Не постъпва ли според това правило, той не може да се нарече окултен ученик. Просията огрубява човешкия характер, а работата го облагородява. Ще кажете, че Христос е поддържал мисълта: „Искайте и ще ви се даде“. В дадения случай думата *искайте* може да се преведе с думата *работете*. Може ли човек да иска жито от нивата си, ако нищо не е сял? Може ли да събира плодове от градината си, в която нито едно плодно дърво не е посадил? Може ли да счита, че има право да тегли пари от банка, в която нищо не е вложил? Да

искате нещо от баща си или от приятеля си, това подразбира да сте вложили нещо в него; да искате нещо от Бога, това подразбира да сте вложили нещо в Него. Какво може да вложи човек в Бога, това е въпрос, но важно е, че Бог е вложил много нещо в човека, заради което последният е свободен да иска от Него. Човек има право да иска от Бога добри условия, за да развива дарбите и способностите, които Той е вложил в него. Важно е човек да знае от кого да иска и как да иска. Ако отиде някъде да учи нещо, но го изпъдят навън, това показва, че невидимият свят го намира за работоспособен и го заставя да работи.

Освен физически човек трябва да работи и духовно над себе си. Като работи по този начин, човек осмисля живота си; иначе той всякога ще казва, че животът няма смисъл. Като е дошъл на Земята, човек сам трябва да намери смисъла на живота. Ако малкото пиленце, което току-що е излязло от яйцето, тръгва след майка си да си търси храна, колко повече човек, който е учил, завършил е университет, сам може да изкарва прехраната си и да осмисли своя живот.

Един млад човек, който е завършил университет, отишъл в едно министерство да търси служба. След големи обещания от страна на министъра той не получил никаква служба, но не се отчаял. Взел едно точило, закачил дипломата си на него и започнал да точи ножове: така той изкарвал повече, отколкото някои чиновници. Човек с висше образование да точи ножове – това е характер! Той предпочел честно да изкарва прехраната си, отколкото да очаква на милостта и благодеянието на хората. Друг млад господин искал да следва университет, но нямал средства. Като мислел откъде да си достави средства за учене, без да се отчайва, той станал ваксаджия. Със собствени усилия той завършил университет. Рядко се срещат такива хора, но като ги срещнете, вие трябва да се поучите от тях.

Следователно когато човек дойде до положение да предава и да възприема Истината, той трябва да бъде готов на всичко. Всеки трябва да каже в себе си: „За Истината съм готов на всички жертви“. Започнете ли да се безпоко-

ите какво ще стане с вас, вие не можете нито да предадете, нито да възприемете Истината. „Ами ако умрем от глад, от лишения?“ В смъртта няма нищо страшно – важно е как човек ще умре. Ако човек правилно е възприемал и предавал Истината, ангелът на смъртта ще дойде, ще го вземе и ще го занесе на Небето, където му се готви тържествен прием. Не е ли възприемал и предавал Истината добре, ангелът не може да му помогне: кредиторите му ще го чакат пред вратата и веднага ще го поемат; докато не изплати всичките си дългове, те няма да го пуснат. Като знае това, човек не трябва да чака последния час, тогава да се разплаща: приживе още той трябва да е разчистил сметките си, да е изплатил всичките си полици. Щом изплати задълженията си, той трябва да чака своя жених, както младата мома го очаква, за да отидат на венчило. Венчилото представлява заминаване за онзи свят. Който е ликвидирал със старите си сметки, той спокойно заминава за онзи свят, сбогува се с близките си, благодари на майка си, на баща си, на братята, на сестрите си, че са живели добре с него, че е благувал между тях, и сега отива да работи, да служи на ближните си.

Когато напуска бащиния си дом, младата мома мисли, че отива при своя възлюбен да благува. Не, младата мома благува, докато е при майка си и при баща си. Напусне ли бащиния си дом и отиде ли при своя възлюбен, при господаря си, при дерибей, тя започва да слугува. Същото се отнася и до младия момък: и той мисли, че отива при своята възлюбена дерибейка да благува. Не – работа, служене го очаква там. Щом дерибейт и дерибейката се съберат на едно място, между тях се поражда търкане. Където има търкане между хората, там всякога Божественото разбиране на нещата е изключено.

Съвременните хора са недоволни от живота, от всичко, което им е дадено. Те живеят в мислите, в чувствата, в благата на Бога – и пак са недоволни. Бог е вложил в тях ред дарби и способности – и пак са недоволни. Въпреки всичко това те търсят някакъв щастлив живот отвън някъде: това значи да търсят своя дерибей или своята дерибей-

ка. Като се срещнат, дерибейт и дерибейката ще се хванат за косите и цял живот ще се разправят. Това е неразбиране на живота. Когато напуска бащиния си дом, момата трябва да благодари на майка си и на баща си за всичко, което е получила от тях, и да каже: „Аз отивам сега да слугувам на своя възлюбен. Като свърша работата си при него, пак ще се върна при вас. Каквото придобия, ще го донеса във вашия дом“. Бащата и майката ще благословят дъщеря си, ще я изпратят при нейния възлюбен да слугува и да учи. По същия начин трябва да постъпи и синът.

Човек слиза на Земята да слугува на дерибей или на дерибейката. Като свърши работата си, както трябва, той ще се сбогува с него и ще се върне при баща си и при майка си, от чийто дом е излязъл. Той трябва да е работил при господаря си добре, за да се раздели господарят му с мъка с него, със съжаление, че губи такъв добър слуга. Каквата работа и да вършите, вършете я с любов: всички да съжаляват, че сте ги напуснали. С душа и дух трябва да работите: който работи по този начин, той е истински ученик. Разумен трябва да бъде ученикът, да не си създава излишни страдания. Достатъчно са на човека страданията, които Бог му е определил. Само тия страдания носят благословение за него: вън от тях всички страдания не са на мястото си – те ожесточават човека, но не го повдигат. Няма по-голямо престъпление за човека от това, той сам да си създава излишни страдания.

Сега мислете върху идеята: малките желания крият в себе си големи блага. Силата на огъня е в кибритената клечка: от малкото пламъче се разгаря голям огън. Малките мисли създават велики работи; малките чувства, малките подтици, малките усилия, проникнати от разумността, развиват велика деятелност. Разумността работи с малки величини. Какво прави неразумният? Едва повярвал в Бога, той веднага отива да преобразява света: където отиде, все за Името Господне говори. Отива при някой банкир, иска да изтръгне от него някаква сума в Името Господне. Банкерът му казва, че не вярва в никакъв Господ. „Ами в човешината не вярваш ли?“ „Нито в Господа

вярвам, нито в човешината.“ Иди да работиш! Който истински вярва в Бога и Го обича, той никога не излага Божието име, нито името на Христос. Затова казвам: не излагайте Името Божие, Името Христово за нищо на света. За предпочитане е човек да гладува, но да запази Името Божие свято и неопетнено. Дойдете ли до Божието име, до Божествената наука, там се иска приложение, работа и труд: там никакви проповеди не са в състояние да обърнат сърцето на човека. Ако някой религиозен е изпаднал материално, нека се помоли да му се даде някаква работа, да направи нещо, да послужи на някого, но в никой случай да не петни Името Божие: Името Божие не се проповядва с пари. Имайте характера на апостол Павел, който е казвал за себе си, че проповядва Името Божие даром. Не изисквайте от хората това, което вие не сте им дали. Как ще искате хората да ви бъдат братя, когато вие не сте показали никакво братство към тях? Как ще искате от хората любов, когато вие никога не сте имали любов към тях?

Като ученици вие трябва да имате правилни отношения, правилни разбирания. Човек трябва да бъде свободен, да не се самоизлага, да не се ограничава. Всеки човек разполага с ум, сърце, воля, душа и дух, с ред дарби и способности, които трябва да развива. Има ли тия неща в себе си, той е богат. От усилията, които ще направи за развиване на дарбите и способностите си, зависи неговото бъдещо благо. Ще каже някой, че е произлязъл от богат, знатен род и не може да се прояви като прост работник. Да разсъждава човек така, това е криворазбран аристократизъм. Стане ли въпрос за Името Божие, човек трябва да бъде готов да слезе до най-долното стъпало и оттам да започне да пъпли. „Ама знаете ли какъв беше моят баща?“ Знаем: според теорията на Дарвин⁶ твоят баща, както и всички хора, са произлезли от маймуна. Според теорията на Дарвин първоначално твоят баща е бил дивак, който е живял в пещерите и се е обличал в кожи: какво благородство е имало в твоя баща? При това положение твоят баща е извършил хиляди престъпления: с какво благородство ще се хвалите? Не се хвалете с благородството на баща си,

но хвалете се с великото и благородно Божие име. Ако речете да се хвалите със своите деди и бащи, вие сте пропадали. Не се хвалете със своите деди и прадеди, нито със своите бащи, нито със себе си. Откак е слязъл на Земята, досега човек е вършил и не престава още да върши престъпления. Той е убивал и убива хора, животни, говеда; той изяжда милиарди тонове жито, царевица, плодове и т.н. И след всичко това казва за себе си, че е създаден по образ и подобие Божие. Къде е този образ, къде е това подобие? Днес човек на човека, брат на брата си създава ред нещастия, страдания и мъчности, и въпреки това иска да се представи за морален. Това, което днес виждаме в живота, е обикновен морал: това не е великият Божествен морал. Искате ли да заслужите името *човек*, работете върху себе си, за да събудите Божественото във вас. Само Божественото прави от човека истински човек, създаден по образ и подобие Божие.

Какво се иска днес от човека? Съзнателна, разумна работа. Човек мисли идеално, обаче не прилага идеално. Както мисли, той така трябва и да прилага. Каквото прави, човек предварително трябва да го обмисли. Колкото и да е малко онова, което човек е извършил, щом е добре обмислено, това го прави доволен. Щом човек е доволен от себе си, и Бог, и окръжаващите ще бъдат доволни от него. Сега, като ви се говори по този начин, нещо вътре във вас ви казва: „Лесно се говори, но мъчно се изпълняват нещата. Пък и не е нужно всичко да се направи точно, както ви се казва – може би друго нещо да се разбира. Човек не трябва да приема нещата абсолютно“. Не, всяко нещо, което Бог ви казва, е абсолютно – то не търси никакво тълкуване. Срещате един човек обременен, скръбен: трябва ли да мислите да му помогнете, или не; трябва ли да се бавите в даване на помощта си? Виждате: този човек преживява толкова голямо напрежение, че ако не му помогнете, струните му ще се скъсат. Помогнете му веднага, и то по такъв начин, че да не уроните неговото достойнство. Като знаете през кой път ще мине той, посадете няколко плодни дървета, да си откъсне някол-

ко сладки плодове и да продължи пътя си; поставете на пътя, през който ще мине, една чешма – да пие, да утоли жаждата си. Никъде не поставяйте името си, но пишете: „Пътниче, като минеш покрай тази плодна градина, откъсни си, колкото плодове искаш, но не вземай никакъв запас в торбата си. Пий вода, колкото искаш, но не пълни манерката си, да имаш в запас – чешмата е близо до тебе, като ожаднееш, иди при нея да се напиеш“. Това значи да прави човек добро. Доброто представлява градина със зрели, сладки плодове; доброто представлява извор с чиста планинска вода. Дайте на уморения пътник от плодовете на тази градина и от водата на този извор, за да уталожат глада и жаждата си.

Да прави човек добро, това не значи още, че трябва да задоволи всички нужди на човека. Един велик Учител може да възкреси мъртвия, да излекува болния, да даде знание на невежия, но никога не би могъл да дава пари назаем, нито да създава условия на хората да забогатяват. Човек трябва да бъде готов да услужва навреме и намясто: това значи да бъдете ученици. Да бъде човек изправен, да живее съобразно Божиите закони – това не значи, че трябва да бъде светия. Не е лесно да стане човек светия. Сегашните църкви са пълни със свети, но това не са светии, признати от Небето. Христос казва: „Син Человечески не дойде да Му послужат, но да послужи“. Христос дойде да послужи на човечеството, а Неговите последователи казват, че не са дошли на Земята да слуговат. Това не са истински Христови последователи: последователите на Христос, както и учениците Му, трябва да приличат на Учителя си. И те трябва да кажат като Христос: „Не дойдохме да ни послужат, но да послужим“. Който не може да каже за себе си така, той не разбира Христовото учение.

Сега, като ученици, от вас се иска работа, която облагородява сърцето; труд, който укрепва ума, и постоянство, което калява волята. При това положение ученикът ще може да възприеме Истината, която Учителят му преподава. Който не постъпва по този начин, той не може да възприеме Истината; щом не възприема Истината, той се

осакатява, става инвалид. Ние не поддържаме учение, което прави хората инвалиди; ние не поддържаме болниците, защото светът има грижа за тях; ние не поддържаме бедни, защото благотворителните дружества ги подкрепят. Ние сме за онова Учение, което носи новото – живота; ние сме за онова Учение, което възкресява хората, което носи Любов, Мъдрост, Истина, Знание и Свобода; ние сме за онова Учение, което носи изкуство и музика. Без Любов живот не съществува, без Мъдрост няма знание, няма светлина в света; без Истина няма никаква свобода. Без тия добродетели няма растене, няма никакво развитие; без тия добродетели никаква организация, никакво общество не може да съществува.

Ученикът на Новото учение може да възприема Любовта и да я предава, той може да възприема Мъдростта и да я предава, той може да възприема Истината и да я предава, той може да възприема Добродетелта и да я предава, той може да възприема Правдата и да я предава. Това са петте добродетели – петте скрижали за развитието на човешката душа. Който е придобил тези велики добродетели в себе си, той е силен човек: каквато болест и да го нападне, той лесно се справя с нея; той е господар на всички микроби, които причиняват различните болести. Микробите са малки същества, които живеят паразитно; те оставят нечистотиите си в човешката кръв, вследствие на което причиняват различни болести. Чрез мисълта си човек може да забрани на тия паразити да се размножават в него и ги изпъжда навън. Светлата мисъл може да преобрази човека, да го освободи от всички мъчнотии. За да се справи с болестите, човек трябва да бъде още смел и безстрашен. Има ли тия качества в себе си, той може да застави ангела на смъртта да се върне назад, без да вземе душата му.

Страхливата майка може да стане причина тя да изгуби детето си: като види, че ангелът на смъртта обикаля леглото на детето ѝ, тя казва: „Господи, Ти ми даде това дете, Ти можеш да го вземеш. Да бъде Твоята воля!“. Като умре детето ѝ, тя плаче, страда, вика към Господа: „Госпо-

ди, защо взе детето ми?“. Обаче смелата и безстрашлива майка упорства докрай: тя не дава детето си и казва на ангела: „Господ е изпратил това дете при мене да го възпитавам. Докато не го възпитам, няма да го пусна. Бог му е дал условия да живее, а не да умира. Върни се на Небето и кажи на Господа, че не давам детето си“. Като види смелостта и безстрашието на майката, ангелът се връща на Небето, без да вземе душата на това дете. Човек трябва да бъде готов да изплати докрай задълженията си, да изплати всичките си дългове. Мнозина искат по-скоро да заминат за другия свят, за да се освободят от дълговете си; обаче добрият, справедливият човек иска по-дълго време да живее на Земята, за да изплати докрай дълговете си. Да изплати човек дълговете си – това е задачата на неговия живот.

Сега обръщам вниманието ви будни да бъдете. Казано е в Писанието: „Будни бъдете, за да не би, като дойде Духът, да ви намери заспали“. Като ученици ще работите над себе си да развивате положителното, благородното. Вие няма да постигнете всичко изведнъж, но трябва да работите. С плач нищо не се постига. Някои плачат, че не успяват да постигнат желанията си. Има смисъл да плаче човек, но когато е посял нещо. Ако земеделецът е разорал и посял нивата си, има смисъл да плаче, но ако не я е разорал и посял, колкото и да плаче над коравата и необработена земя, нищо няма да постигне. Някой плаче за изгубените си пари, за непостигнатите желания, за някаква обида, която са му нанесли, и т.н. Аз съжалявам всеки човек, който плаче за такива работи. Има смисъл да плаче човек, когато е изгубил възможността да направи едно добро, да послужи на някого: това е истинска загуба, всичко друго е освобождаване. Открадването на парите е освобождаване на човека от излишен товар. Чрез болестите и страданията човек се учи: това са уроци, които той трябва да научи. От човека зависи да бъде здрав или болен; от човека се иска работа и учение.

Често хората не успяват в живота си, защото очакват като богатите да дойде автомобил, да излязат някъде да

се разходят. Не, като е дошъл на Земята, човек трябва да работи, да прави усилия сам да постигне своите желания. Как сте живели досега, какво сте правили, за това няма да ви съдят – това е живот на вашето минало. Ако рекат да ви съдят за миналото, с вас заедно трябва да съдят всички поколения, които са живели преди вас. Как е изгрявало Слънцето в миналия ви живот, не е важно – важно е как днес изгрява Слънцето. За вас е важен сегашният ви живот – той определя вашето бъдеще. Някой казва, че едно време е бил по-добър. Той се лъже: едно време той е бил по-лош, отколкото сега. Днес той има по-голяма светлина, която му показва това, което по-рано не е виждал. В миналото той не е виждал това, което днес вижда, затова мисли, че е бил по-добър. Ако и тогава е виждал толкова поне, колкото днес вижда, той щеше да знае, че не е толкова добър, колкото си е мислел; в бъдеще пък той ще е по-добър, отколкото днес. Като знаете това, използвайте днешния ден, днешното разбиране, днешната светлина – за миналото не мислете. Някой седи на камък, пролива сълзи, плаче и нарежда, че бил неспособен. Казвам: не чакай да те бутат с остен – стани, вдигни камъка, на който си седнал. Някога дядо ти е заровил под този камък гърне със злато: извади оттам гърнето и го използвай в живота си.

Всички на работа! Кой където е седнал, под него има заровено голямо богатство. Стани, вдигни камъка, на който седиш, и започни да копаяш: извади оттам богатството и започни съзнателно да работиш. Във всеки човек е скрито голямо богатство – неговите дарби и способности, които той трябва да разкопава и обработва. Не губете времето си! Всеки на работа! Сложете старите методи настрана и приложете новите. Старото учение сте опитали вече, знаете го... Опитайте Новото учение, новите методи – и вървете напред!

Тайна молитва

9. лекция, 17 октомври 1928 г., София, Изгрев

ВРЪЗКИ НА СЪРЦЕТО И НА УМА

Размишление

Всички хора се стремят към свобода. Всеки иска да бъде свободен, но не знае как да придобие свободата си. Само онзи човек може да бъде свободен, който знае как да възприема Истината. Който не може да възприема Истината, той е роб на условията – този човек е осъден на вечни безпокойства, на страх и на тревоги. За да придобие свободата си, човек трябва да даде път на Божественото начало в себе си. Остане ли само с човешкото, той може да се уподоби на парче изсъхнала земя: човешкото се отличава с твърдост, с коравина, човешкото е лишено от пластичност, от пъргавина. Божественото придава на човека качества, подобни на водата – подвижност и пъргавина – то е носител на живота. Следователно когато човек пресече пътя на Божественото в себе си, т.е. когато връзката между Бога и душата му се прекъсне, той се лишава от живота. Ето защо грешките, които хората правят, се дължат на прекъсване на връзката между Първата Причина и техните души. Щом тази връзка се прекъсне, страданията неизбежно следват човека. Някои философи обясняват страданията на хората със съществуването на някаква космическа, мирова скръб, на която те се натъкват и започват да страдат. Наистина, има някаква космическа скръб, но тя не е вън от човека – тя е в самия човек; тя представлява съвкупност на неговите страдания, както и на тия на неговите ближни. Само хората страдат, но не и Бог: в Бога има само съжаление, милост към страдащите.

Сега, като говоря за връзката между Първата Причина на нещата и човешката душа, имам предвид само ония хора, на които съзнанието е пробудено – само те могат да се справят с мъчнотиите и страданията в живота си. Каквито пакости и да се причиняват на такъв човек, той никога не отмъщава. Представете си, че някой счупи шишето ви,

в което държите водата си. Трябва ли да му отмъщавате, трябва ли да му се сърдите? Колкото и да му се сърдите, той не може да изправи грешката си, не може да върне шишето ви. Обаче разумният живот е в състояние да върне на човека не едно шише само, но много повече. Кога? Това е въпрос на време. Ако вие не можете да получите помощта на Бога още днес, това не показва, че Той не иска да ви помогне. Бог всякога е готов да помага на хората, обаче условията, при които те се намират в даден момент, не им благоприятстват да приемат Неговата помощ.

Съществува един закон в Битието, според който не е позволено да се пилеят великите блага на живота. Всяко благо трябва да се даде точно навреме и намясто. Когато дадена душа е готова да приеме известно благо, то ѝ се дава преизобилно. Това е истина, която всеки момент можете да проверите. Ако човек би имал възможностите на един ангел да владее законите на материята, да владее своите мисли и чувства, да пътува от една система в друга, той би могъл да седи пред Божия престол, да се ползва на право от Неговата светлина и знание, от Неговата любов и свобода.

Днес хората страдат, преживяват ред горчивини, защото не разбират Великата истина на Живота, нито могат да я възприемат. Скърбите и страданията, които човек преживява, се отпечатват върху неговото лице. Когато физиогномистът погледне човека, по чертите на лицето му той познава страдал ли е много, или не. Възвишените мисли и благородните чувства също така се отпечатват върху човешкото лице: те му придават особена красота. Който може да чете по чертите на човешкото лице, той познава дали даден човек е добър, благороден и т.н.

В човешката глава пък е вложен Божественият капитал, за обращението на който е нужна цяла вечност. Казано е в Писанието: „Глава на Твоето Слово е Истината“. Значи Истината е първичният капитал, който е вложен в човешката душа. За да се развие този капитал, е нужна цяла вечност. Само част от този капитал е вложен в обращение – той е в човешкото лице. Всеки капитал, който се

слага в обращение, трябва да принася някакъв приход, т.е. някаква печалба. Тази печалба именно се изразява чрез човешките ръце: на ръката на човека е написана печалбата, която той е придобил от капитала си, вложен в обращение. Следователно главата на човека представлява основния, Божествения капитал; лицето е капиталът, вложен в обращение; ръцете пък представляват това, което човек е изработил и придобил. По главата, по лицето и по ръцете на човека може да познаете как е живял в миналото от ред поколения насам, как живее днес и как ще живее в бъдеще. Който вижда нещата, той може да чете по тях; който е спял, той нищо не знае, защото не може да чете.

За изясняване на мисълта си ще приведа едно предание, което датира още от времето на християнската епоха. Един от окултните ученици по това време решил да се посвети на Бога, в кратко време да стане светия. Според разбиранията, които имал, той се уединил на една планина, където прекарал цели 20 години в молитва и размишление. Един ден, като се разхождал, една мечка излязла срещу него, хвърлила се отгоре му и започнала да го души. Той преживял голям страх. Когато мечката се отдалечила от него, той станал от земята, но от страх ослепял. С пипане едва успял да намери колибата си, влязъл вътре и започнал да размишлява върху въпроса кой му е създал това изпитание – Бог или Сатаната? Ако Бог му го е създал, каква цел е имал, какво е искал от него? Ако пък Сатаната му е създал това изпитание, навярно той е имал намерение да го унищожи, да не пръска светлина в тъмния свят. Ако наистина Сатаната му е устроил това преमेждие, как той не е могъл отдалече да забележи мечката и да я избегне – значи и в него има някаква вина. Дълго време размишлявал върху този въпрос – искал сам да си отговори, да знае къде е истината.

Един ден, като седял пред колибата си, покрай него минало някакво живо същество – човек, който му проговорил с мек, кротък глас: „Братко, защо не се движиш?“ „Не мога да се отдалечавам от колибата си, защото съм спял...“ „Искаш ли да прогледнеш?“ „Това е най-голямо-

то щастие за мене“. Непознатият човек веднага сложил ръцете си на очите му и той прогледнал. Какво било учудването му, когато видял пред себе си млада красива мома – като ангел. Сърцето му трепнало и тъкмо искал да ѝ проговори, тя му казала: „Сбогом, служи на Бога с любов!“. Като се видял сам, отшелникът отново се почувствал нещастен и си казал: „Какво стана с мене? По-рано бях нещастен в тъмнина, а сега съм нещастен в светлина. Кой изпрати тази мома, този ангел, да ми отвори очите? Кой допусна да се влюбя в нея и да страдам? Защо тя не остана малко време при мене, поне да ѝ целуна ръка и да ѝ благодаря, задето отвори очите ми?“. Докато си задавал тези въпроси, той се запитал: „Защо искам да целуна ръка на този ангел – от благодарност към него или по друга някаква причина?“.

Сега аз оставям настрана противоречията, които възникнали в душата на отшелника. Важно е, че когато е спял, човек се счита нещастен; когато прогледа, пак се счита нещастен. И едното, и другото нещастие показват, че човек не разбира дълбокия смисъл на живота. Но с това преданието не се свършва. Един ден същата мома се явила при отшелника и му казала: „Идвам при тебе да ти стана ученичка – ти ще ме учиш, а аз ще ти слугувам“. Наистина, тя изпълнявала работата си много добре: мела, чистела къщата му, готвела, но той страдал. По цели дни се молел на Господа и питал: „Господи, защо ми изпрати това страдание, защо ме постави на този огън – как мога да се справя с него?“.

Как може човек да разреши това противоречие? Докато не се откаже от себе си, докато не възлюби Господа с всичката си душа и сила, с всичкия си ум, с всичкото си сърце, човек не може да разреши това противоречие. Щом възлюби Господа, той ще възлюби ближния си като себе си. Разреши ли това противоречие в живота си, човек е придобил благата, към които се стреми. Какво по-голямо благо можете да искате от това, всеки ден да виждате Слънцето, да срещате хора, да си разменяте по няколко сладки думи и мили погледи? Всеки ден носи в себе си велики блага за човешката душа. Човек трябва да бъде бу-

ден, да ги използва правилно. В човека са вложени всички възможности и условия да прояви своята доброта. Доброто е капитал, вложен в човека отначало още, и той трябва само да го разработва, да го пуска в обращение. Затова се казва, че от човека зависи да бъде добър.

Следователно от човека зависи да бъде добър, да възприема Божията Любов. Бог е Учител, а ние сме ученици. Той всеки ден идва да ни предаде Истината. Ако не възприемаме Истината, ние не сме Негови ученици. Мнозина казват, че Бог като Учител живее в хората и те не се нуждаят от външни учители. Дали Бог живее в хората, се познава по светлината, която те имат. Когато вътрешният Учител предава Истината на човека, той е в рая – с него са всички добри хора, всички ангели, всички светии; тогава източниците на живота са отворени за него. Щом този Учител не му предава Истината, той се намира в ада, в най-големите противоречия: каквато философия и да има, нищо не може да постигне.

След всичко това онези, които не познават Истината, залтъгват хората, че има еволюция в света. Човек еволюира само когато работи; не работи ли, никаква еволюция не съществува. Когато жената плете и взема бримка след бримка, има еволюция за нея; щом не плете, никаква еволюция не съществува. Ако всеки ден човек не може да изплита поне по една бримка, той не може да разчита на никаква еволюция. Бримките ли правят човека, или човекът – бримките? Бримките, които жената плете, усъвършенстват нейното изкуство, но тя прави бримките, а не те нея. Много бримки може да изплете човек в живота си; ето защо като плете, като работи съзнателно върху себе си, човек се ползва с кредита на разумните същества. Може ли при това положение той да фалира? Ако се ползва от кредита на някоя английска банка, човек няма да фалира, обаче ако се ползва от кредита на някоя обикновена банка, той непременно ще фалира.

Често някои хора се хвалят със земното си богатство. Колко голямо е тяхното богатство? Според мене богат човек може да се нарече само онзи, който има поне 125 милиона златни лева. Други пък се хвалят с любовта на до-

брите, на разумните същества към тях. Ако тия същества наистина ги обичат, те трябва да бъдат готови да им дадат всичко, каквото имат; ако нищо не им дават, те не ги обичат. Който ви обича, той има готовност всичко да ви даде. Онзи, който получава всичко, трябва да се пази никога да не злоупотребява с Любовта – злоупотреби ли само един път, той изгубва разположението на хората към себе си. Човек трябва да знае, че от него зависи да се ползва от богатата на живота. Ако той е разумен и живее съобразно законите на Природата, богатата сами ще дойдат при него. Като живеете по този начин, диамантите сами ще дойдат при вас. Като станете сутрин, на пръста си ще видите голям красив диамант. „Възможно ли е това?“ В разумния живот всичко е възможно. Разумният живот е съзнателен, а не механически. Който ви обича, той сам ще ви донесе диаманта. Работете за придобиване на разумността и не мислете за материалните блага: материалните блага ще дойдат сами по себе си. Търсете добри приятели в света и не очаквайте никакви материални блага от тях. Стремете се да имате за приятели ангелите, светиите, добрите хора – и за нищо друго не мислете. Щом имате добри приятели, работите ви ще се наредят толкова добре, колкото никога не сте очаквали. Диамантът, който вашите приятели ще сложат на пръста ви, показва, че вие сте разумен човек и може да се разчита на вас.

Сега, като говоря за разумността, имам я предвид като качество, което прави човека силен – външно и вътрешно. Разумността е качество на ума. Ако жената е разумна, а мъжът не е разумен и от време на време бие жена си, трябва ли тя да се моли на Бога да я освободи от ръцете на мъжа ѝ? Не, тя трябва да го хване за краката и да го издигне нагоре във въздуха, да му покаже, че не може да си играе с нея. Неразумният мъж представлява човешкия ум, разумната жена представлява Божественото сърце. Човек трябва да слуша Божественото и на него да се подчинява, а не на човешкото: низшето трябва да се подчинява на висшето. Ученикът трябва да се подчинява на учителя си, а не учителят – на ученика. Някои окултни ученици искат да подчинят учителя си – той да ги слуша, а те да

му заповядват. Това е невъзможно: невъзможно е Божественото да се подчини на човешкото. Божественото слага мотиката на рамото на човешкото и го впряга на работа. Така и Бог постъпва с всички хора: Той ги учи, впряга ги на работа. Влезете ли в духовния свят, между напреднали същества, вие ще ги слушате и ще им се подчинявате.

Същият закон се прилага и на Земята: ако отидете в една чужда държава, между по-напреднали и по-културни хора от вас, вие ще ги слушате. Ако вие сте велик музикант, учен или философ, те ще ви слушат, обаче ако един обикновен овчар влезе в общество на културни хора, никой няма да му обърне внимание: на разумния човек всеки обръща внимание, но на глупавия – никой. За да обърне внимание на хората, човек трябва да даде път на Божественото в себе си. Казано е в Писанието: „Бог е възлюбил истината в човека“. Истината е Божественото начало в човека: следователно Бог е възлюбил Истината в човешкия ум, в човешкото сърце, в човешкия дух и в човешката душа. Истината прави човека мощен и велик. Поставете Истината за основа на вашия живот, за да бъдете мощни и велики – и тогава каквато работа и да започнете, ще я свършите с успех.

Пътят на Истината е път, по който трябва да вървите. Вървете напред и не се колебайте – дълъг е този път, но красив. Като вървите в пътя, вие можете да се молите, да учите, да пеете, да свирите, да рисувате, да скачате, но всичко да бъде за ваше добро и за доброто на ближните ви. Всичко можете да ядете, но без да засягате месото на животните; всички дрехи и обувки можете да носите, без да засягате кожата на животните. Този е пътят, по който трябва да вървите, това се иска от вас. Като влезете в този път, вие ще разберете стиха от Писанието, който казва: „Небето и земята ще преминат, но нито една резка от Божия закон няма да се отмени“. Никой не може да измени великия закон на Любовта. Любовта дава всичко и взема всичко. Когато дойде до положение всичко да дава и всичко да взема, човек е едно с Бога и може вече правилно да работи. Докато не придобие Любовта в себе си, човек ще живее в заблуждения, в противоречия – и ще мисли,

че много знае. Като човек той знае много, но не и като ангел. Като човек той знае да си причинява страдания, но не знае как да се справя с тях, не знае как да си създава радости. Съвременните хора знаят да отварят войни, да излагат милиони хора на страдания, но не знаят как да избегнат тия страдания. Учените знаят да приготвят задушливи газове, да правят бомби, но не знаят какво да правят, за да бъдат щастливи. Хората искат да отидат направо на Небето, да се спасят, без да са се справили с живота на Земята; те искат да бъдат учени, да се натоварят като камили, без да знаят имат ли сила да носят този товар.

Следователно, за да реализират желанията си, хората трябва да се стремят към Божествената наука. Като изучават небето с неговите слънца и звезди, като изучават живота, във всичко те трябва да виждат Божественото. Срещнете ли някой човек, потърсете доброто в него; лошото е преходно, то само по себе си ще отпадне. В човека ще остане само Божественото, изразено в Любовта, Мъдростта, Истината, Правдата и Добродетелта. Стрежете се към това именно – да виждате доброто в човека. Това трябва да става по свобода: нищо не може човек да постигне насилствено. Любовта, Мъдростта, Истината могат да се постигнат само при абсолютна свобода.

И тъй, вървете в пътя на Любовта, Мъдростта и Истината – те осмислят всичко в живота. При Любовта всички неща придобиват смисъл: яденето се осмисля, когато ядеш с човек, когото обичаш. Кой е този, когото обичаш? Бог. Следователно обичате ли Бога, и яденето, и пиенето, и обличането, и учението, и правенето на къщи е осмислено. Вън от Любовта нещата нямат смисъл. Какво виждаме в света? Хората се срамуват от любовта. Защо? Считат я за глупаво нещо. Не, в Любовта няма глупави неща: глупости има извън Любовта, а не в Любовта. Всичко, което се върши с любов, е свещено. Каква любов е тази, при която днес храниш кокошка, а утре кълцнеш главата ѝ? Днес всички хора – учители, ученици, господари и слуги, майки и бащи, все глави кълцат. Където има кълцане на глави, там няма Любов: това е пътят на лъжата, това не е Божествен път.

Сега, като изучавам човешкия живот, аз се чудя на великото търпение на Бога. Хората грешат, а Той поправя грешките им. Бог поправя грешките на хората, но последствията на грешките оставя на техния гръб. Страданията на хората не са нищо друго освен последствия от техните грешки. Ето защо човек трябва да знае, че не може да се освободи от последствията на своите погрешки – това е неизбежен закон. Който иска да се освободи от страданията, той трябва да живее разумно. Този закон е общ за всички хора: Истината, Любовта, Мъдростта, Доброто са еднакви и за учителя, и за ученика. Истината или Любовта не може да бъде за мене една, а за вас – друга. Един е великият закон в Битието и той трябва да се прилага от всички еднакво. За да разберете този велик закон и да го приложите, вие трябва да имате отношения към Бога. Щом имате отношения към Бога, вие ще бъдете в състояние да изправите живота си и да поставите Любовта за основа на този живот. Щом поставите Любовта за основа на своя живот, с нея заедно ще дойдат Мъдростта, Истината, Доброто и Справедливостта. Бъдете готови да приемете това благо, както посятото семе в почвата е готово да приеме светлината, топлината и дъжда като велики благословения на живота.

Сега желая ви да бъдете бодри, весели, засмени, да пее и да хвалите Бога. Това е вечното благо на живота, това е Вечният живот.

Бог е Любов. Божията Любов носи щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост.

*Божията Любов и Божията Мъдрост
носят пълното щастие.*

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

*Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина
носят всичкото щастие.*

10. лекция, 24 октомври 1928 г., София, Изгрев

НАКЪДЕ

Размишление

Чете се резюме на миналата лекция.

Когато някоя канара се търкаля по известен наклон, прави ли избор откъде да мине? Канарата не прави никакъв избор в своя път. Ако някой човек се изпречи срещу канарата, може ли да спре движението ѝ, или да я отбие на една или на друга страна? Не може. Канарата върви по своя път, без да се интересува кой е застанал на пътя ѝ. Някои вярващи мислят, че като се помолят на Бога, Земята даже ще спре движението си заради тях. Те се лъжат: те си дават голяма тежест, като мислят, че Земята може да спре движението си заради тях. Това е невъзможно! Направете опит и ще видите, че не можете да поместите Земята на един милиметър от нейния път. Защо трябва да правите такива големи опити? Като заболее, направете опит да видите доколко Бог слуша молитвите ви. Помолете се на Бога да видите доколко молитвата ви е силна: силната молитва е в състояние да премахне всякакви болки на човека. Да мисли човек, че може да спре движението на Земята или изгряването на Слънцето, това показва до каква степен той е горд и тщеславен. Не, никой човек не е в състояние да измени законите, които Бог е поставил.

Като е дошъл на Земята, задачата на човека не се състои в това, да изменя законите на Битието, но да се учи. Той има право да запитва защо Слънцето изгрява и залязва, защо Земята се движи около себе си и около Слънцето, защо човек трябва да еволюира, да минава през хиляди форми и т.н. Като си задава тия въпроси, същевременно той наблюдава процесите в Природата и ги изучава. Човек не трябва да бъде повърхностен: той трябва да си дава отчет за всичко, което става около него. Щом си зададе някакъв въпрос, човек трябва да си отговори. Като отговаря на зададените въпроси, той трябва добре да ги изучава, да

не оставя никакви междини. Не е достатъчно човек да си каже, че е добър или лош: той трябва да знае причините защо понякога е лош, а понякога е добър. Като знае причините на своите прояви, той може да се справя със себе си. Човек трябва да се познава, да знае как реагират върху него външните условия и доколко издържа на тях. Някой казва, че е самостоятелен, че нищо не може да му влияе. Това се отнася за нормалните условия на живота, обаче ако външната температура се увеличи или намали много, той веднага се поддава на нейното влияние. При голямата горещина той пъшка, мъчи се, не може да издържа; при големия студ започва да трепери, да се свива. И при двата случая той не може да работи, поддава се на влиянието на температурата и казва: „Не зная какво става с мене, не мога да си намеря място“.

Следователно самостоятелен човек е онзи, който при всички изпитания, при всички случаи в живота си запазва своето първоначално състояние, не се разколебава, не се обезверява, нито се обезсърчава. Да бъде човек самостоятелен, това значи да е придобил самообладание. Например върви един човек по пътя доволен, спокоен, защото знае, че има 100 златни английски лири в джоба си: с този се разговаря, с онзи се разговаря, но разчита на парите в себе си. Обаче един апаш успява да вземе 99 лири и му оставя само една: какво ще бъде положението на този човек? Сега именно ще се познае доколко той може да се владее. Ако разположението му се измени и започне да се смущава, той не е имал никакво самообладание. Обаче ако запази присъствието на духа си и каже, че нищо особено не е станало, освен смяна на числата – вместо 100 лири е останала само една, това е човек, който има самообладание. Стрежете се да гледате на парите като на математически числа, а не като на условия, без които не можете да живеете. Вместо да се ужасявате, че сте изгубили 99 лири, кажете си, че числото 100 се е превърнало в единица; и след това продължете пътя си без никакво смущение.

Едно се иска от човека: всичко, което става в неговото съзнание, в неговия ум или в неговото сърце, да се преда-

ва точно. Точността на нещата, точността на речта води човека към правилен живот. Той трябва да каже, че числото 100 се е сменило с числото 1, а не да казва, че е изгубил 99 лири. Защо? Защото нищо в Природата не се губи. Някой казва, че вижда трима души, които идват срещу него. Какви са тия трима души? Мъж, жена и дете. Могат ли тия разнородни величини да се съберат? Не могат: разнородни величини не могат да се събират. При това тия трима души са на кола, не вървят пеш. Ето защо, когато говори, човек трябва да предава мисълта си точно, без никакво двусмислие. Всяка дума, всяка мисъл, всяко чувство трябва да се изказват с думи, които точно отговарят на съдържанието им; всяка мисъл, всяко чувство трябва да изразяват точно това, което съдържат – само при това положение те могат да произведат нужния ефект.

Сега, като се вгледате в живота на материалистите, ще видите, че те се стремят към нови неща, за да опресняват живота си, но въпреки това не успяват. Защо? Защото не мислят правилно: те се стремят към разнообразие, а самите им мисли и чувства са еднообразни. Като не могат да придобият вътрешно разнообразие, те се стремят към външно разнообразие, обаче външното разнообразие убива човека. Задачата на новата философия на шестата раса е насочена именно към това – да внесе вътрешно разнообразие в човека. Това се постига чрез изправяне на неговите мисли, чувства и желания. Мислите, чувствата и желанията на съвременния човек са подобни на бури и виелици, които изкореняват красивото в човека. Както бурите и ураганите в Природата изкореняват вековни дървета, така и мислите и желанията на съвременния материалист изкореняват от него това, което първоначално е било вложено в душата му. Те задушават красивото, благородното в човека, както плевелите задушават цветята, не им позволяват свободно да растат.

Днес всички живи същества – хора, животни и растения, страдат. Хората се запитват какво представляват страданията и защо трябва да страдат. Страданията представляват езика на човечеството: страданията са първият, класическият език, на който хората са говорили в мина-

лото, на който говорят и днес. Радостите пък представляват езика, на който ангелите говорят. Като страда, човек се учи, той поумнява чрез страданията. Учените, великите хора страдат, както и обикновените, но те изучават смисъла на страданията: те изучават страданията като език и идват до положение да разбират какво носят те за човека. След всяко страдание те знаят положително какво предстои да дойде. Както в езиците има правила, които трябва да се спазват, така и при страданията има правила, които неизбежно трябва да се спазват; не се ли спазват, идват лоши последствия. Например в българския език е правилно да се каже *аз ходя*, а не *ходя аз*. Всяко страдание е последствие на нещо. Като знае това, човек трябва да бъде разумен, да върви от последствията на нещата към тяхната причина. Щом намери причината на страданията, той ще може да ги избегне. Който не разбира този закон, той казва: „Да си поживея сега, както разбирам, че за последствията не мисля“. Не е така: ще дойде ден, когато страданията му ще се увеличат толкова много, че той ще започне да мисли за причината на тия страдания. Докато не разбират законите на живота, хората казват, че не се страхуват от огъня в задгробния свят: те казват, че не е страшен този огън, с който ги плашат. Материалистът казва, че щом умре, с него всичко се свършва. Следователно идеята, че душата на човека се подлага на вечен огън, е неоснователна и той няма защо да се страхува от този огън.

За да разбере човек положението, в което може да изпадне в другия свят, аз изнасям следния пример. Представете си, че някой човек изгуби съзнание и временно се пренесе в другия свят. Като не могат да го свестят, погребват го. В това време той чувства всичко, което става с него, но не може да се обади, не може да каже, че е жив. Заровен в земята, той преживява всичкия ужас на положението, в което се намира, но е принуден да търпи. Като изнасям този факт пред хората, те веднага разбират положението на този човек и намират, че е много страшно. Като им се говори за вечния огън, на който се подлагат грешните хора, те не го разбират, обаче като им се опише

положението на човека, който е жив заровен, те го разбират и се ужасяват. Хората не подозират, че тъкмо това е положението на всеки умрял човек, който отива неподготвен на онзи свят: той запазва съзнанието си, а всички негови ниски желания и страсти се подлагат на огън. Понеже съзнанието му не изчезва, той следи всички перипетии, през които минава, и преживява големи страдания. Какъв по-голям огън от този можете да си представите? Следователно, за да разбере пътя на развитието си както на Земята, така и в невидимия свят, човек трябва да се занимава с новата философия на живота, да си изяснява всички въпроси.

За да дойде до новата философия, човек трябва да работи съзнателно върху самовъзпитанието си. Само чрез новото самовъзпитание той ще може правилно да се развива – да развива своите дарби и способности. Да се развива човек правилно, това значи с малко енергия да постигне големи резултати: Природата не позволява да се изразходват силите ѝ напразно. Хората се спират повече върху външната страна на нещата, вследствие на което вадят криви заключения. Като разглеждат написаното от някой човек и намерят няколко правописни грешки, те веднага се произнасят, че този човек не е културен, не е учен. Не бързайте да се произнасяте за нещата от техния външен вид: вижте първо има ли някаква идея в написаното. Ако има някаква идея, сложете нея на първо място, а после правописа. Добре е и правописът да бъде спазен, но той е на второ място. И Природата има свой правопис, свои препинателни знакове, които трябва да се спазват. Там, където Природата е сложила точка, ти трябва да спреш и да си отдъхнеш. Там, където е сложила удивителен и въпросителен знак, ти трябва да се спреш, да се запиташ върху това, на което тя обръща вниманието ти, и да си отговориш. Добре е човек да има възвишени идеи, но добре е да познава правописа, добре е и да пише красиво. Всяка буква трябва така да бъде написана, че да изразява точно това, което е вложено в нея като символ. Да пише човек правилно и красиво, това значи да работи върху самовъзпитанието си, върху създаването на характер. В българския

език буквата *д* се пише по два начина – горно *д* и долно *д*. Кое от двете е по-практично? Ще кажете, че това зависи от навика на човека. Навикът е създаден от човека – той не е закон. За да улеснят работите си, хората си създават известни навици, от които после трябва да се отвикват.

Когато искат да се оправдаят за някои свои слабости, хората казват: „Така съм навикнал“, или „така съм роден“. Какво означават думите „така съм роден“? Да бъдеш така роден, това подразбира добрите или лошите условия, при които си роден. Някой е роден при добри условия, от здрави и богати родители, той има възможност да учи, да се развива добре. Друг някой е роден при лоши условия, родителите му са били прости хора; благодарение на тези условия той не е могъл да учи, да развива своите дарби. Като сравнява своето положение с това на първия, роден при добри условия, той обвинява Бога – търси вината във външните условия. Този човек не разсъждава право: човек може да се развива и извън университета. Има хора, които завършват университет, но нищо не са постигнали; има и такива, които без университет са постигнали много работи. Следователно не е достатъчно да се каже, че някой човек е роден при добри условия, а друг – при лоши условия. Тази мисъл трябва да се обясни добре: който е роден при добри условия, той минава с по-малко страдания, с по-малко работа; роденият при лоши условия е осъден на по-големи страдания, на по-голям труд и на повече работа върху себе си. Страда ли човек повече, трябва да работи повече: той трябва да мисли повече, да търси начин за преодоляване на условията.

В света има хора, на които каквото и да се говори, те мислят, че много знаят. Щом знаят много, нека кажат каква е съществена разлика между един жител на Небето – ангел, и един жител на ада – дявол. Те ще кажат, че ангелът е светъл, а дяволът – тъмен. Това не е истинско определение: преди всичко те не са виждали нито ангел, нито дявол. Съществена разлика между дявола и ангела е тази, че дяволът винаги напада, а ангелът се брани, защитава се. Дяволът живее за себе си, ангелът – за другите. По своя инициатива ангелът никога не напада. Следова-

телно който напада, той е на кривата страна; който се защитава, той е на правата страна.

Казано е в Писанието: „Защитавайте се, но не нападайте“. Ако някой те нападне, ти трябва да се защитаваш, без да му отмъщаваш. Ще бъдеш сръчен, ще вземеш оръжието му, ще го счупиш и ще го хвърлиш настрани; или ще го събориш на земята, ще го натиснеш по главата и по краката, без да го убиваш, или ще го вържеш. Който напада, той винаги има за цел да убива; който се защитава, той мисли, търси начин да обезоръжи нападателя, без да го убива. Престъпленията и грешките се крият в нападението: човек напада кокошките, коли ги и по този начин върши престъпления; в яденето всякога има нападение. Казвате, че който напада, той е силен човек. Не е така: който се защитава и се справя с нападателя, без да го убие, той е силен човек; той е тих и спокоен и само се брани. Двама души тръгват от един център. Кой от тях е на правата страна: който върви направо или който криволичи? Човек може да криволичи в пътя си, и пак да върви по права линия; той може да върви все направо, и пак да е на кривата страна.

Криволиченето е неизбежно в живота. Колкото и да иска човек да върви все в прав път, това е невъзможно – той все ще изкриви някъде пътя си. Това изкривяване не е връщане назад: то е съзнателно, стратегическо избиране на този път с цел да се изразходва по-малко енергия. В даден момент мисълта на човека върви по права посока, а в следния момент тя взема друга посока, т.е. прави известно отклоняване. Защо? Среещала е някакво съпротивление на пътя си. Някой човек говори плавно, отмерено, красиво; изведнъж речта му се отклонява, взема крива посока. Защо? Това става по две причини: или в него е станала някаква промяна, или се е явило някакво външно влияние. Изобщо правите и кривите посоки в живота на човека се преплитат: в това кръстосване именно той расте и се развива.

Защо идвате сутрин в клас? Защо ставате сутрин рано, защо ядете? Който обича Истината, той е готов всякога да

си даде правилен отчет за всяко нещо, което прави. Ще кажете, че ядете по навик. Не, яденето не е навик – то е свещен акт. Ставането от сън подразбира възкресение, заспиването означава смърт. Когато спи, човек отива на онзи свят – и като го питат какво е видял там, той казва, че е сънувал нещо, но не помни какъв е бил сънят му. Когато хората се връщат от онзи свят, съзнанието им за този свят се прекъсва и те нищо не помнят. Това прекъсване на съзнанието се дължи на факта, че светлината им не е достатъчна. Колкото по-голяма е светлината на човешкото съзнание, толкова и паметта на човека е по-силна; колкото по-силна е паметта на човека, толкова повече енергия изразходва той. Който иска да има силна памет, той трябва да се стреми към увеличаване на светлината на съзнанието си.

Съвременните хора се занимават с високи идеи, с големи работи, а на дребните не се спират. Щом се отнася до ред, порядък, чистота, те считат тия неща за маловажни. Обаче Природата изисква от човека именно тия неща: чистота, ред и порядък; тя иска всяко нещо да се поставя на мястото му. Природата иска всяка дума да се поставя на нейното място и да изразява точно това, което съдържа в себе си. Когато момъкът каже на момата, че много я обича, това означава, че той има намерение да я изяде. Коя домакиня не обича кокошките си? Тя ги обича много, защото има предвид да ги заколи и изяде. Като заколи кокошката си, тя ще я изчисти, ще я опече с цел да я сложи на трапезата пред гостите си – да се похвалят с това, което е отгледала. Това не е обич. Да те обичат по човешки – това значи да те изядат. За предпочитане е по-малко да те обичат, за да не те изядат. В обичта си човек започва добре, свършва зле. Само вечните неща могат да се обичат, а не временните. Като обичате вечните неща, вие се сливате с тях, ставате едно цяло. Когато две същества на Небето се обичат, те се вливат едно в друго и стават едно цяло: техните мисли, чувства и желания се сливат в едно, вследствие на което силата им се увеличава. И на Земята обичта трябва да бъде такава: ако две същества могат по

мисли, чувства и желания да се слоят в едно, те истински се обичат. Ще кажете, че тази обич е достояние само на ангелите. Че и ангелите някога са били като вас. Нима сегашните изследователи, сегашните велики хора никога не са били малки, немощни деца?

Човек трябва да разсъждава правилно, да си дава отчет за всичко, което става вътре и вън от него. Той трябва да знае, че всички хора са излезли от Бога. Ако не помните кога сте излезли, това е друг въпрос – важно е, че всички хора като души са живели в Бога и са излезли от Него. С излизането си от Бога те са прекъснали връзката си с Него, вследствие на което са изгубили свободата си. „На какво се дължи изгубването на човешката свобода?“ Човек е изгубил свободата си, понеже са го вързали някъде: било с желанията му, било със слабостите му, било с неговите навици. „Какво трябва да прави той, за да не го връзват?“ Ако иска да бъде свободен, никой да не го връзва, човек не трябва да се спира на място, откъдето минават крадци и разбойници. Спре ли се на такова място, непременно апаша и разбойниците ще минат покрай него, ще го оберат и ще го вържат; щом го вържат, това показва, че той не е умен човек. За да бъде свободен, човек трябва да се откаже от своите временни желания, от всички лоши навици. Например върви някой по улицата и наляво и надясно плюе. Не, той няма право да плюе по улиците: щом го уловят, че е нарушил това хигиенично правило, веднага ще го глобят. В това отношение човек трябва да има правилна обхода, да спазва поне елементарните хигиенични правила.

Днес всички хора говорят за хигиена, за запазване на здравето, но малко правят в това отношение. Когато е неразположен, човек трябва да прави ред упражнения, за да се разположи, да придобие добро състояние. В такива случаи той трябва да издърпва пръстите си. Ще държите ръцете си свободно и с дясната ръка ще дърпате пръстите на лявата; после с лявата ръка ще дърпате пръстите на дясната. Като направите това упражнение два-три пъти, ще почувствате известно облекчение. Изтегляйте не само

пръстите, но всички стави по тялото си – да става прииждане на кръв. По този начин могат да се лекуват всички болести. „Нямаме време за тия упражнения.“ Чудни са хората, когато нямат време за малки работи. Ако Природата ги сложи на легло и ги застави по цели месеци да служат на известна болест, тогава ще намерят време; а така, доброволно да употребяват всеки ден по 10-15 минути за упражнения и размишления, нямат време. Всяка сутрин, като ставате от сън, употребявайте по 5-10-15 минути за размишление върху някакъв философски или религиозен въпрос. Каквото неразположение и да имате, ще го смените в добро. Като размишлявате, изправете главата си нагоре, вложете в сърцето си мир и спокойствие, благодарете на Бога за всичко, което ви е дадено, и вие незабелязано ще придобиете абсолютна свобода на душата си.

Сега, като ученици, вие трябва да отделяте всеки ден поне по половин час за размишление и молитва. Ще кажете, че нямате време за това. Един от видните американски проповедници – Муди⁷, всеки ден се е молел по два часа. Силата на неговата реч и проповед се дължи именно на молитвата и размишлението, които той правел всеки ден. Ще кажете, че трябва да учите различни науки, за което ви е нужно време. По-велика наука от науката на живота, т.е. от Божествената наука, не съществува. Тази наука развива човешкото естество изцяло, докато всички останали науки развиват някои специални центрове – и те са полезни, но като спомагателни средства към Божествената наука. Който се занимава с тази наука, той се вглъбява в себе си, в нещата, и не обръща внимание на външния свят – всякаква критика е изключена за него. Той прилича на онзи човек, който бил осъден на смърт, но по царска милост и по царско решение щял да може да се освободи от смъртното наказание, ако се наеме цял ден да разнася пълно гърне с мляко на главата си, без да разлее капка от него. Знаете ли какво концентриране, какво вглъбяване в себе си се иска от човека, за да изпълни тази задача? Правилното изпълнение на задачата ще определи ще живее ли този човек, или ще умре.

Следователно, като е дошъл на Земята, човек трябва да бъде съсредоточен, вглъбен в себе си. Всеки момент могат да го извикат на аудиенция в невидимия свят. Тази аудиенция може да трае дълго или кратко време – това не е важно: човек трябва да бъде готов за аудиенцията, а колко време ще трае тя, не зависи от него. „Какво нещо е Господ?“ Като ви повикат при Него, ще Го видите. Който веднъж само е отишъл на такава аудиенция, той никога няма да я забрави – тя коренно преобразява човека. За да бъдете готови за аудиенция, вие трябва всяка сутрин да размишлявате; без размишление за великите и красиви неща вие не можете да се повдигнете нито на един милиметър. Защо? Вие сте мочурлива или песъчлива почва, върху която нищо не расте: за да расте посятото върху нея, тя трябва да се наторява с години, за да се измени нейният състав. Това е възможно само при разумен живот. Когато човек каже за себе си, че от него нищо не може да излезе, той разсъждава криво, той вади криви заключения. Докато има криви разбирания за живота, човек наистина не може да се повдигне; обаче измени ли разбиранията си, той може да се повдигне, от него човек може да стане.

Питам: какво ще придобие един обикновен религиозен човек, който по цели часове чете, моли се, пали свещи? Гледате го: току отваря Библията и я затваря, но все бърза по-скоро да свърши тази работа. Не, бързото четене нищо не допринася. Човек може да прочете само една страница, но бавно, с размишление; на всяка мисъл той трябва да се спира и да размишлява. Човек трябва бавно да чете, бързо да мисли. В умствения свят човек трябва да бъде бърз, подвижен, със светкавична мисъл; дойде ли до физическия свят, там се изисква бавност, понеже този свят не е напълно организиран и човек може да влезе в стълкновение с него. Може ли една кола да се движи свободно, където иска, в един населен град? Не може: коларят трябва да бъде внимателен, да обикаля, да се движи бавно, защото конете могат да стъпчат някого. Ако коларят кара безразборно, веднага стражарят ще се изпречи пред него, ще го спре и ще го застави да плати глоба. Човек трябва

да бъде бавен на думи, бърз в мислите си: бъди бърз в мисълта си, бавен в говора си.

Като ученици на окултна школа от вас се иска будно съзнание. Щом влезете в клас, вие трябва да знаете какво ще ви се говори. Ще кажете, че това е невъзможно. Как е възможно това за учениците на обикновените училища? Когато отива на училище, ученикът предварително знае какво ще говори учителят му: той има програма, по която се води, и знае например, че днес първия час има български език, втория – математика, третия – естествена история, четвъртия – пеене. Той знае програмата си за всеки ден и по нея се води. Вие знаете ли вашата програма? Не знаете, а трябва да я знаете. Ако днес имате рисуване, утре ще имате пеене, после – астрология, хиромантия и т.н. Ученикът трябва да знае програмата на училището и на класа, които посещава.

За следващия път опитайте се да нарисувате един гълъб. Като рисувате, ще видите колко мъчно се предават нещата: лесно се говори, лесно се критикува, но мъчно се правят нещата. Лесно е да кажеш, че една картина не ти харесва, но опитай се да я нарисуваш, тогава ще видиш колко мъчно се рисува. Когато художникът рисува една картина от Природата, той среща големи трудности, защото Природата всеки момент се мени. Щом Природата се мени, заедно с нея и ние се меним, а това е добре. Не е добре да остава човек дълго време с едни и същи мисли, чувства и желания: старото трябва да се замества с ново. Затова именно човек трябва да учи, да развива своите дарби и способности: така той ще познае себе си, ще познае и своите ближни. Като се запознава със себе си и с хората, човек вижда кой къде е силен: някой е силен в математиката, друг – в музиката, трети – в речта, четвърти има силна памет.

Казват за някого, че много говори. Богат е човекът! Да говори човек много, но на място, това е благословение. Ако е философ, той ще има избрани мисли; ако е богат по сърце, той ще изразява чувствата си красиво; ако е поет, стихът му ще бъде цветист. Вътрешното и външното богатство определят мястото на човека. Колкото по-богат е

човек външно и вътрешно, толкова повече се стреми към последното място. Рече ли да седне на първото място, той се излага на голяма опасност. Физическият свят е отражение на Божествения, затова нещата в него са точно обратни на Божествените. Който е заемал първо място на физическия свят, той ще бъде на последно място в Божествения; и обратно, ако на физическия свят е бил на последно място, в Божествения ще бъде на първо място. Където и да е: на Земята или на Небето, първото място е свързано с големи отговорности и задължения.

И тъй, изучавайте себе си, изучавайте и хората около вас. Човек трябва да познава чертите на своето лице и да следи промените, които стават с него: така той ще види как Природата рисува върху него. Като изучавате човешкото лице, ще видите, че има главно три форми лица: валчести, овални (продълговати) и крушообразни. Колкото по-широка е брадата, долната част на човешкото лице, толкова по-силно е застъпен физическият свят в човека; когато брадата е по-тясна, умственият свят е по-добре застъпен в него. Формите на животните, на растенията са букви, символи, по които може да се чете какво е вложила Природата в тях. Като изучава проявите на своето сърце, както и тия на своя ум, човек може да разбере какви същества са взели участие в създаването на неговото сърце, на неговия мозък – и оттам да работи усилено върху себе си, да измени условията си, средата, в която е поставен, и да се свърже с разумни, с възвишени същества. Това може да се постигне само когато човек се свърже с Бога. Когато човек се свърже с Първата Причина на нещата, работите му се нареждат добре – не изведнъж, но постепенно; той изменя условията и средата на своя живот, свързва се с добри, с възвишени възпитатели, които му помагат при всички мъчнотии и страдания – те му посочват правия път на живота, от който може да излезе на свобода. Ако иска да реши правилно задачите на своя живот, човек трябва да се проникне от желанието да изпълнява Волята Божия.

Представете си, че на някого от вас се даде задачата да отиде в дома на една болна вдовица с малко детенце и

да ѝ помогнете. Какво ще направите? Всеки ще каже, че е чиновник или професор, или студент и не може да изпълни тази задача. Тази задача е дадена от Бога, тя представлява Неговата воля. Какво ще направите? Според мене щом става въпрос за Волята Божия, на каквата работа и да сте, вие ще поискате отпуск за три-четири часа по някаква важна работа. Щом ви се даде отпуск, ще отидете при болната жена, ще донесете вода, ще накладете огън, ще пригответе топла храна, ще окъпете детето, ще изчистите къщата ѝ и след това ще се върнете на работа доволен, пълен със сила за нова работа. „Какво ще стане с нас, ако всеки ден ни се дават такива задачи?“ Бъдете уверени, че такава задача може да се даде само един път в живота ви: така ще проверите, че светът се ръководи от разумни сили. Който изпълнява Волята Божия, той никога няма да се натъква на неприятности.

Желая ви да бъдете толкова интелигентни, чувствителни и досетливи, че да можете правилно да възприемате Волята Божия и разумно да я изпълнявате. Нямате ли тези условия в себе си, вие можете правилно да мислите и да чувствате, но да не постъпвате правилно: значи в пътя на вашето движение е поставено някакво препятствие, което пречупва вашата мисъл и вместо да нарисувате гълъбче, както сте желали, нарисували сте петле. Докато става това, човек ще знае, че не е господар още на своите мисли и чувства. Той трябва да работи върху себе си, за да стане господар на мислите и на чувствата си. Това значи да живее човек по нов начин, да е изменил вече средата и условията на своя живот.

Бог е Любов. Божията Любов носи щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост.

Божията Любов и Божията Мъдрост

носят пълното щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина

носят всичкото щастие.

11. лекция, 31 октомври 1928 г., София, Изгрев

ДАДЕНО ПО НЕЩО

Размишление

Има неща в живота, които всички хора, млади и стари, са опитали. Например всички хора познават жаждата, всички хора познават глада. И затова, когато кажат на някой човек, че трябва да пости или да гладува десет дни, той протестира. Защо? Защото познава глада и не иска да се мъчи. Кажете ли му, че трябва да яде по три пъти на ден, той няма да протестира. Защо? Защото и без това яде по три пъти на ден. Значи има заповеди, които човек не иска да изпълни. Има ли смисъл да заповядате на човека да не яде цяла година? Няма смисъл: да се даде такава заповед, това значи да се обърне цяло течение на Природата в обратна посока. Злото не се крие в яденето: напротив, яденето поддържа живота, а неяденето води към смъртта. Който дълго време не яде, той е осъден на смърт. Можете ли да заповядате на човека да чувства или да не чувства? И без да му заповядате да не чувства, той пак ще чувства. Някой се оплаква, че е станал много чувствителен. Какво по-добро може да се иска от чувствителността? Колкото по-чувствителен е известен инструмент и може да схваща най-деликатните вибрации, толкова по-ценен е той; колкото един камък по-добре пречупва слънчевата светлина, толкова по-ценен е той; колкото една душа по-добре пречупва Божествената мисъл, толкова по-ценна е тя. Следователно, според степента на пречупването на Божествени мисли, някои души са подобни на скъпоценни камъни, а други – на прости, обикновени камъни и стъкла.

Като ученици вие трябва да напуснете стария начин на разсъждение и да разсъждавате по нов начин. Като разсъждавате по нов начин, вие ще дойдете до заключението, че всички живи същества, малки или големи, мислят и чувстват. Разбира се, че най-добрият образ на мисълта е човешката мисъл: човек се отличава от животните по кра-

сотата на своята мисъл. Ако разглеждате човешката мисъл с окото на ясновидеца, ще забележите, че тя е съставена от множество малки свещици. Светлината на човешката мисъл е силна, мека и приятна – на нея може да се чете. Човешката мисъл е подобна на запалена свещ: колкото по-добре свети тази свещ, толкова човек е по-добър, по-интелигентен и по-право мисли. Колкото повече мисълта, чувствата и желанията на човека се усилват, толкова по-добре за него. Щом мислите, чувствата и желанията на човека се подпушват, той се натъква на големи нещастия: злото се заключава в подпушването. Когато човешките мисли, чувства и желания срещат някакво противодействие, човек се подпушва. Като последствие на подпушването в човека се раждат ред нещастия и страдания. Като знаете това, не поставяйте съзнателно никакви прегради на човешките мисли и желания: те не са негови, те идват от друг източник, по-висок от самия него. В човека става само пречупване на мисълта, но не и създаване. Човек не създава мислите – той само ги възприема и предава.

Мисълта на хората не е създадена от тях: мислите, които минават през човешкия ум, идват от разумни същества от умствения свят – техните мисли изпълват цялото пространство. Всеки човек възприема такива мисли, които вибрират еднакво с неговия умствен апарат – значи всеки човек е отзвук на разумната деятелност на Природата. Тази деятелност е разнообразна. В Природата престъпления не съществуват: който живее съобразно законите на Разумната Природа, той не върши престъпления. Наруши ли се един от нейните закони, престъплението вече идва. Например ако едно 4–5-годишно дете влезе в кухнята с намерение да вземе една чиния от полицата, в това няма някакво престъпление. Понеже е малко и не стига до полицата, то взема един бастун със закривен край и се опитва да свали с него една чиния. Щом бутне с бастуна, чинията пада на земята и се счупва. Детето продължава да сваля чиниите една след друга и ги чупи. Като влезе майката в кухнята и види какво е направило детето, тя му дава добър урок – да знае, че е направило престъпление,

защото е свалило чиниите без нейно позволение. За да му прости майката, детето започва да плаче: то разбира, че само плачът е в състояние да смекчи наказанието му. Същевременно детето започва да мисли: то вижда, че е нарушило някакъв закон, някакво правило в дома. В този случай майката е капелмайстор, а детето – музикант: докато майката вдига и слага пръчицата и дава такт, никой няма право да се меси в работата ѝ.

Въз основа на същия закон ние казваме: когато човек като това дете нарушава законите на Разумната Природа, или на Божествения свят, той върши престъпления. За всяко престъпление той получава по един добър урок от своята велика Майка: хората наричат този урок наказание, изпитание. Когато тази велика Майка – Природата, вдига и слага пръчицата си, трябва ли някой отвън да ѝ се противопоставя? Никой няма право да се меси в нейните работи: тя е капелмайстор – учи своите музиканти да свирят правилно. Като сгрешат някъде, тя ги изправя – плачът на детето е музикално упражнение. По отношение на задачите, дадени на човека, той е подобен на дете: той знае, че му трябва чиния от полицата на Природата. Какво ще стане с нея, първоначално той не мисли и не иска да знае; обаче като счупи няколко чинии и като заиграе пръчицата на капелмайстора върху гърба му, той започва да мисли и вижда, че е нарушил нещо във великия порядък на живота. Всяко нарушаване на този порядък води след себе си страдания, нещастия.

Като не разбира причината на страданията, които го сполетяват, човек казва: „Не струва да се живее между хората“. Това отчасти само е вярно: ако това заключение е вярно, ще излезе, че без хора може да се живее. Не, едно е вярно, а именно: мъчно се живее с неразумни хора; добре и леко се живее с разумни хора; обаче без хора никак не може да се живее. Кое е по-добре: да имаш сърце и да страдаш или да нямаш сърце и да не страдаш? За предпочитане е човек да има сърце и да страда, отколкото да няма сърце; за предпочитане е човек да има ум, макар и да греши понякога, отколкото да няма ум и да не греши. Ако отнемат ума, сърцето и волята на човека, той ще бъде абсолютно

свободен от греха, но нищо не може да придобие. Без ум, без сърце и без воля човек нищо не може да постигне; щом има ум, сърце и воля, той ще греши и ще се изправя, ще пада и ще става, ще върви напред – ще се развива.

И тъй, човек се нуждае от свобода. Той трябва да има свобода да мисли, да чувства и да постъпва според своите разбирания. Докато дойде до положение да хармонизира своите мисли, чувства и постъпки с Божиите мисли, чувства и постъпки, той неизбежно ще греши, ще прави грешки. Обаче като има свобода да греши, той ще бъде свободен сам да изправя грешката си. За да греши човек, причината не е само в него: много фактори има в света, които са причина за грешките и престъпленията на хората. Например за да счупи детето няколко чинии, вината не е само в него – до известна степен и майката е виновна за грешката на детето: тя трябва да заключи кухнята, да не влиза детето вътре. Защо майката е оставила кухнята отключена? За да може, като огладнее, детето свободно да влезе и да си вземе хляб. Майката не е предполагала, че детето ще вземе бастун и ще се мъчи да сваля чинии с него. Ако тя беше заключила кухнята, детето щеше да бъде гладно. Кое е разумното, което трябваше да се направи в случая: кухнята да бъде затворена, детето да не влиза да чупи чинии и да седи гладно, или кухнята да е отворена, детето да влиза и излиза свободно навън, без да бута чиниите? Най-разумно е детето да бъде така възпитано, че и да намери кухнята отворена, свободно да влиза и да излиза, без да прави пакости.

Сега, като ученици, вие трябва да се самовъзпитавате. Влезете ли в кухнята на Природата, вземете си парче хляб, което тя е сложила наблизо до вас, за да не гладувате, но чиниите, които е сложила на високо място, не бутайте. Ако ви трябва една чиния, почакайте малко, докато дойде майка ви и сваля тази чиния от полицата. Грешките и престъпленията на хората се дължат на факта, че те искат да реализират своите идеали без позволение на майката и в нейно отсъствие. Също така, когато човек реши да реализира една своя идея в отсъствие на Бога и без Негово позволение, всякога се ражда злото, престъплението в

света. „Не може ли човек свободно да мисли, да чувства и да желае?“ Човек може да бъде свободен, но той трябва да има търпение, да почака малко, докато майка му дойде – и тя да вземе участие в реализиране на неговите мисли и желания. Като влезете в лабораторията на Природата, ще видите, че всички прибори, с които тя си служи – чинии, чаши, шишета, са изпочупени: от хиляди години насам нейните непослушни деца влизат без позволение в лабораторията ѝ и пипат, където им попадне.

Като се вглеждате в живота на съвременния човек, ще видите, че много от неговите мисли, чувства и желания са също така изпочупени и напукани, както приборите на Природата, вследствие на което не можете да си служите с тях. Например думата *любов*, с която съвременният човек иска да изрази нещо велико, представлява една счупена чиния: каквото съдържание и да налеете в тази чиния, то изтича навън, не се задържа. Думите „трябва да се живее идейно“ представляват друга счупена чиния, която нищо не задържа в себе си. „Логично трябва да се говори“ – това е трета счупена чиния. Защо? Защото хората говорят едно, а вършат друго: те говорят логично, а не живеят според своята логика. Каква логика ще приложиш, като те срещне мечка? Ще бягаш без никаква логика – нищо повече; като мине опасността, тогава ще прилагаш логиката си. Истинската логика е в самия човек – тя му дава възможност още в първия момент да съобрази как най-правилно да постъпи.

Стремете се към онази наука, според която да знаете точно времето и начина, по който да правите нещата. Духовният свят, в който искате да влезете, се отличава с ред и порядък – той е свят на свобода. Там вие сте свободни да правите, каквото искате, но същевременно ще носите последствията и на най-малкото нарушаване на законите. За престъпленията, които правите там, никой нищо няма да ви каже, но щом се обърнете, ще видите, че вратата за този свят е затворена вече и вие се намирате вън от неговата градина. Ето, от осем хиляди години насам вратата на райската градина е затворена за хората. Ева първа се осмели да откъсне без позволение един плод от Дървото

на доброто и на злото, но и до днес още не може да се върне в райската градина. Всички мъже и жени стоят вън от райската градина: чакат да се отвори по някакъв начин и да влязат вътре. Никакви молитви, никакви плачове не могат да им помогнат да влязат в рая. Защо? Защото не е позволено да се ядат плодовете на Дървото за познаване на доброто и злото. Хората и днес още не са се възпитали, не са се дисциплинирали да се подчиняват на Божиите заповеди: ако днес ги пуснат в рая, те ще направят същата грешка, каквато Адам и Ева направиха.

Съвременните хора се нуждаят от вътрешно възпитание, от вътрешна дисциплина, за да могат разумно да се ползват от свободата, която им е дадена. Щом придобие тази дисциплина и възпитание, човек е готов вече да изпълнява всяка заповед, която Бог му дава; няма ли нужната дисциплина и възпитание в себе си, при всеки неустой и при всяко неизпълнение на дадената заповед той започва да се извинява. Както и да се извинява, нищо не е в състояние да го оправдае. Човек е пътник, екскурзиант, и ако иска навреме да стигне на определеното място, той трябва точно да изпълнява заповедите на ръководителите. Десетина души тръгват на екскурзия. Преди да са тръгнали още, те разпределят работата си – кой какво трябва да направи. По-здравите и бързоходците отиват напред да наклаждат огън, да сложат вода да ври; други носят храна, трети – дрехи, и т.н. Който е бил натоварен с наклаждането на огъня, той не трябва да се извинява, че бил уморен, че трябвало да си почива – тук никакво извинение не помага. Той трябва да познава силите си и като се наеме с една работа, да я свърши навреме. Ако човек не може да изпълни изискванията на един обикновен свят, как ще изпълни изискванията на света с висок морал, с необикновен ред и порядък? Ако човек не може да работи добре с числата от 1 до 10, как ще работи с числата от 10 до 100, от 100 до 1000, от 1000 до 10 000, от 10 000 до 100 000, до 1 000 000 и т.н.? Колкото по-нагоре се качва, толкова повече нещата се усложняват: ако човек не може да свърши обикновените работи, както трябва, как ще свърши по-сложните, по-сериозните?

Казвате, че някой човек е много учен и много неща знае. Например той познава какво ще бъде времето, чете по звездите и т.н. Възможно е това: има хора, които познават кога ще се развали или поправи времето. Накарайте обаче такъв човек да направи един календар за една година само: да определи за всеки ден какво ще бъде времето, и вие ще видите докъде отива знанието му. Има неща, по които хората са специалисти, но не по всичко. Например днес има много добри майстори и архитекти за правене на къщи, но накарайте тия специалисти на друга работа, нищо няма да направят. На всеки човек е дадена една работа, която той сам трябва да свърши. При каквито условия и да се намира, той трябва да свърши своята работа. „Може ли човек да работи при лоши условия?“ Може. Това се вижда най-добре в живота на гълъба. От хиляди години насам гълъбът не е изменил на вегетарианството: и при най-лошите условия на живота той е останал вегетарианец, и до днес той се храни само със зрънца. При каквито трудни условия за хранене да се е намирал, той е издържал на своята идея. Ако гълъбът може да издържа на неблагоприятни условия на живота, колко повече човек може да издържа. В това отношение гълъбът е символ, който, приложен в живота, показва, че за разумния човек не съществуват неблагоприятни, лоши условия: при всички условия на живота той може да издържи своя изпит.

Съвременните хора, както и животните, се делят на вегетарианци и на месоядци според храната, която употребяват. Да говориш лошо за хората, това е месоядство; да говориш добро за хората, това е вегетарианство. Значи има вегетарианство и месоядство в тесен и в широк смисъл на думата. Човек трябва да знае, че като говори лошо за някого, има възможност и той да попадне при същите условия, да се прояви като лош човек. Чувате, че слугата на вашия приятел обрал господаря си: вие веднага се произнасяте за него, че е лош човек. Не се минава дълго време – и вие постъпвате като този слуга: виждате касата на приятеля си отворена и вземате известна сума без негово позволение. Щом се отнася до вас, вие не казвате,

че сте лош човек или че сте постъпили лошо. Вие започвате да се оправдавате и да осъждате приятеля си, че като богат човек никога не се е сетил да ви помогне материално; вие намирате даже, че по този начин ще му дадете добър урок – да стане щедър, да се вглежда в нуждите на ближните си. Обаче какво щяхте да кажете за слугата си, за приятеля си, ако вие бяхте богат човек, а те ви оберат? Тогава щяхте да кажете, че никой няма право да бърка в касата ви без ваше позволение. Не, човек трябва да бъде справедлив: при всички случаи на живота си той трябва да отсъжда справедливо. Дали в неговата каса бъркат, или в чужда, той трябва да има едно мнение, което да почива на Абсолютната правда. Наистина, Бог дава възможност на човека да мисли, да чувства и да постъпва свободно, но и при това положение той трябва да се запитва в себе си дали неговите мисли, чувства и постъпки са съгласни с великите закони на Битието. При това положение само човек може да решава задачите си правилно.

Като е дошъл на Земята да се учи, човек трябва строго да спазва Божествените закони, които са вечни и неизменяеми. Човешките закони са временни: те важат за ден, два, месец, година – бързо се сменят. Например един човек има голяма овощна градина, насадена с най-доброкачествени плодове. Той издава заповед на слугите си никой от тях да не влиза в градината му без негово позволение и да къса от плодовете на дърветата. Тази заповед е човешка, тя е валидна за един ден – от изгряването до залязването на Слънцето: за другия ден господарят ще издаде друга заповед. Случва се, че дъщерята на господаря се влюбва в един от слугите – млад, красив, интелигентен момък, и съобщава това на баща си. Щом разбере тази работа, бащата изменя вчерашната си заповед, но само по отношение на един от слугите си: на този слуга той позволява свободно да влиза в градината и да си къса каквито плодове иска. Слугата се чуди на вниманието на господаря си, не знае как да си обясни причината на тази внезапна промяна към него. Значи вчерашният закон на господаря се изменя само по отношение на един от слугите.

Коя е причината, задето господарят отменя заповедта си? Докато разумното начало не влезе в живота на човека, той всякога е готов да дава заповеди, с които да ограничава както себе си, така и своите ближни. Любовта, която е посетила дъщерята, представлява разумното начало в човешкия живот. Щом Любовта посети дома на човека, той е готов вече на всякакви жертви. Значи докато разумността не влезе в човека, той е подложен на ред ограничения от Природата: той иска да стане поет, художник, музикант, учен, философ, богат човек, но навсякъде среща спънки и противодействия – Природата сама го ограничава. Щом разумността влезе в него, Природата щедро отваря вратите си и му дава всички блага, които той е желал.

Разумният човек може да постигне всички свои желания. Докато не е в състояние да постигне своите желания, човек не е разумен, не разбира условията на живота и не познава хората, между които живее. Като изучавате живота на съвременните хора, виждате, че те са изложени на страдания: болести, глад, ограничавания и т.н. Светът е пълен с болници, затвори и бесилки – това показва, че хората са лишени от онази разумност, която внася хармония и съгласие между тях. Войните, затворите, неразбиранията между хората няма да изчезнат, докато разумността не влезе между тях. В процеса на самовъзпитанието си човек трябва да се вглежда в отношенията, които съществуват между възвишените същества, и да им подражава. Силният, добрият, любещият, ученият човек ще носи на гърба си слабия, лошия, невежия – това виждаме навсякъде в живота. Голямата сестра и големият брат носят малкото братче на гърба си – те му сипват ядене, а то чака да му се даде наготово. Малкото дете не е в сила само да задоволи своите нужди – то очаква на услугите на големите. В това отношение високите планински върхове представляват големите братя и сестри, по гърбовете на които се качват малките същества – хора и животни.

И тъй, помнете закона: силният да носи слабия, ученият – невежия, добрият – лошия, и т.н. „Другояче не може ли?“ Не може. Човек може да ходи само по повърхността на плоскост, която е закрепена от двете страни добре и

е поставена във въздуха, на долната част на плоскостта обаче той не може да ходи. Мухата може да ходи отгоре и отдолу на плоскостта, но човек може да ходи само на горната ѝ част: законът на Природата е такъв. Рече ли да наруши този закон, човек е счупил вече една от чиниите на Природата. Щом счупи една от чиниите на Природата, нищо друго не му остава, освен да изправи грешката си. Кажеш ли една обидна дума на някого, ти вече си счупил една от чиниите на Природата. Някога е лесно човек да изправи грешката си, но някога е мъчно. Докато са на Земята, хората лесно изправят грешките си, обаче ако обидите един човек и той замине за другия свят, мъчно можете да изправите грешката си: не се поправят лесно такива грешки. Двама светии живели дълго време заедно и добре се подвизавали. Според отношенията, които съществували помежду им, никой нямал право да направи някаква забележка на другия: всяка забележка, направена от страна на когото и да е от двамата, водела към разрыв на отношенията им. Единият от тях излязъл един ден по работа някъде, а другият останал въщи да готви. Той сложил боб на огъня, но увлечен в размишление и молитва, забравил да сложи сол. Като започнали да обядват, първият светия казал на другаря си: „Защо забрави да сложиш сол в боба, къде беше умът ти?“. Тази забележка се отразила на светията толкова зле, че той трябвало да замине на другия свят. Заминаването му за онзи свят се отразило силно на първия светия: той с години плакал, страдал, не могъл да си прости за направената грешка. Вместо да прави забележка на другаря си, светията трябваше сам да сложи сол на яденето; а така, като обидил другаря си, това показва неразбиране на нещата.

Питам: кой от съвременните хора не е казал на приятеля си една дума, която да го обиди? Кой не е направил бележка на другаря си защо не е сложил сол в яденето? Днес има хора, особено вегетарианците, които не употребяват много сол; някои даже съвсем избягват употребата на сол. Българите обикновено употребяват повече сол – те съзнателно употребяват повече сол, за да могат по този начин да предизвикат жажда в себе си. Като се яви жаж-

да в тях, те пият повече вода, която е нужна за здравословното им състояние. Водата е проводник на жизнени сили, необходими за организма на човека. Понеже българинът страда от сухота, чрез водата той внася в организма си необходимото количество влага. Да се стреми човек към солено ядене с цел да предизвика жажда, която да го застави да пие повече вода, това е изкуствен начин за внасяне на влага в организма. Вкусът на яденето изобщо не седи в голямото количество сол: напротив, за предпочитане е да се сложи по-малко сол в яденето, а който се нуждае от повече сол, той сам ще си добавя нужното количество. Водата е носителка на живота, но не и солта. Какво е предназначението на солта в Природата? Мислете по този въпрос – сами да си отговорите. Защо в Природата съществуват солени морета и езера, както и сладководни води? Има причини за съществуването на тия води. Какво може да се каже за чистия живот: солен ли е, или безсол; чистата мисъл солена ли е, или безсолна? Химиците имат думата по този въпрос: те могат да правят анализ на всички сладки плодове, да видят какъв процент сол съдържат в себе си.

Едно се иска от съвременните хора: нов начин на разсъждаване, нова мисъл, нова философия – само новата мисъл, новата философия е в състояние да съблече старата дреха на науката и да я облече в нова. Както човек се нуждае от ново облекло, така и науката се нуждае от нова дреха, т.е. от нови хипотези и теории. Като проследяваме пътя на развитието на науката, ние виждаме, че те постоянно прогресират: в областта на науката всеки ден се създават все по-нови и нови теории, които я водят към Абсолютната Истина. Както науката се обновява всеки ден с нови теории и хипотези, така и религията трябва да се обновява; както науката, така и религията трябва да се менят, без да се изменят.

Сега, като ученици, вие трябва всеки момент да се опреснявате, да внасяте в себе си нови мисли и желания. Като направите една грешка, не се спирайте: изправете грешката си и вървете напред. Направете едно добро

дело: не се спирайте върху това добро – всеки ден правете добрини и вървете напред. Кажете ли, че днешното добро е по-ценно от вчерашното, вие сте на крив път: всяко добро дело, направено навреме, е на мястото си. Трябва ли основите на къщата да спорят с постройката над тях, че те са на първо място в цялата къща? Всяко нещо е ценно, когато е поставено на мястото си. Дали мъжът или жената трябва да заеме първо място в живота – това е въпрос, който нищо няма да допринесе на човечеството. За мъжа и за жената е важно всеки да разреши правилно въпросите на живота. Докато не ги е разрешил, човек се намира в покой, в състояние на бездействие, в каквото се намират някои индуски факири: те седят на земята, кръстосват краката си и прекарват в това положение с часове. Всъщност това не е състояние на почивка, защото именно през това време сърцето, умът и волята са чрезмерно активни: външно те могат да почиват, но не и вътрешно. Понякога духът и душата могат да почиват, но що се отнася до ума, сърцето и волята на човека, те трябва да бъдат в постоянно движение, напълно активни. Ако човек внесе пълен покой във вътрешния си живот, той ще се превърне в мумия. Изобщо ако през известен период в живота си човек е външно активен, той трябва да намали малко вътрешната си активност; ако пък вътрешно е силно активен, той трябва да намали външната си активност. Не може ли да компенсира енергиите си по този начин, той ще бъде едновременно и външно, и вътрешно активен: това състояние ще го измори, ще го разстрои.

Една американка, жена на професор, отишла един ден да слуша лекция върху електричеството. Лекцията била придружена с опити, които ѝ направили силно впечатление. Вечерта, като легнала да спи, в ума ѝ започнали да се повтарят всички опити, които видяла през деня. Това я довело до силна възбуда: в съня си тя чула, че някаква кола се движи по улицата, това събудило отново впечатленията ѝ, които получила през деня, и започнала да вика: „Гръм, искра, светлина!“. Мъжът ѝ чул тия викове и станал да види какво иска жена му. Тя започнала да му

вика: „Стой, не мърдай от мястото си, защото гвоздеите на обувките ти ще залепнат на земята“. Той стои на едно място, чака заповеди. „Хайде, върви сега свободно, но се пази от искрите.“ Той започва да се движи, но тя пак го спира: „Стой, ще те убият, гръм се чува“. Той сяда на стол. „Не сядай тук – столът има гвоздеи, които ще се привлекат от електричеството.“ Така тя разкарвала мъжа си цял час, не му давала спокойствие. Най-после той отворил прозореца и казал на жена си: „Виж, вън е тихо и спокойно – небето е ясно, няма никакво електричество“. Жената погледнала навън и се успокоила. Следователно, когато се наруши вътрешната хармония в човека, той започва да се страхува и изпада в положението на тази американка, която слушала лекция за електричеството.

Съвременните хора са наплашени, вследствие на което най-малката причина може да ги изкара от равновесие. Някой пипне пулса на сърцето си и вижда, че се е намалил – той започва вече да се страхува. Няма нищо страшно в намаляването или усиляването на пулса. Животът не седи в пулса на сърцето: достатъчно е сърцето един път само да бие, за да има живот в човека – и при това положение той може да се спаси. Увеличаването и намаляването на пулса на сърцето се дължи на отливите и приливите, които стават в човека. Ако пулсът се намали до един удар, пак има възможност за спасяване на човека: той може да прекара цели три дни с такъв слаб пулс. Ако мисълта на близките на този човек е отрицателна, те могат да го уморят; държат ли положителна мисъл, пулсът му постепенно ще се ускори, ще започне да бие 2, 3, 4, 5 пъти, докато стигне до 72 удара. Когато близките на болния се молят за него и поддържат положителна мисъл, те ще го спасят. Ето защо не се страхувайте за сърцето си – и при единица пулс пак има надежда за спасяване.

Всичко в Природата пулсира, не само сърцето. Този общ пулс може да се увеличи, може и да се намали. Разумният човек разбира законите за увеличаване и намаляване на пулса и не се страхува; неразумният обаче не ги разбира и често преживява кризи: физически, сърдечни и умстве-

ни. Когато богатството на човека се намали и дойде до единица, той започва да се отчайва. Не, има възможност този пулс да се увеличи, да стигне до 72. Когато ученият изгуби паметта си, той се отчайва: пулсът му е дошъл до единица. Щом държи положителни мисли в себе си, той ще възстанови паметта си и учеността му ще дойде до 72 удара. Докато сте на Земята, вие ще слизате и ще се качвате, ще падате и ще ставате – това е животът. Само Бог е извън тези закони.

Всичко, което става с човека, е за негово добро – той трябва да го използва за самовъзпитанието си. Ето защо работете съзнателно за самовъзпитанието си. По-голямата сестра или по-големият брат трябва да носи на гърба си своите малки братчета и сестричета; малките пък трябва да им се подчиняват и да ги слушат. Голямата сестра ще сипва ядене на братчето си, а то ще я слуша; ако тя не изпълнява задълженията си към него, както трябва, и то няма да я слуша. Каквито са отношенията между голямата сестра и малкото братче, такива трябва да бъдат и между силния и слабия: силният ще заповядва и ще помага на слабия, а слабият ще слуша и ще изпълнява заповедите му.

Желая ви сега всички да се облечете в нови дрехи от главата до петите: нова шапка, нов костюм, ново палто, нови обувки. Облечете се в Новото – външно и вътрешно; облечете се в Новото физически, сърдечно и умствено. Тази е новата философия на живота, към която всеки се стреми.

Бог е Любов. Божията Любов носи щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост.

*Божията Любов и Божията Мъдрост
носят пълното щастие.*

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

*Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина
носят всичкото щастие.*

12. лекция, 7 ноември 1928 г., София, Изгрев

СМЕНИ В ПРИРОДАТА

Размишление

Сегашните хора се нуждаят от сериозни работи в живота: те избягват забавите – за тях забавата е почивка; те не се нуждаят от такъв род почивка. За децата обаче забавата е необходимост: чрез забавите децата растат, развиват способностите си и се готвят за сериозен живот. Понеже съвременните хора са минали вече фазата на детинството, сега те се готвят за нов живот, за нова работа; те казват, че човек трябва много да мисли. Наистина, отличителната черта на човека е способността му да мисли, но мисълта, мисленето не е единичен процес – мисълта е колективен процес. Всички хора мислят. Поради способността си да мисли човек минава за мислещо същество, а ангелите – за разумни същества, надарени с висока интелигентност. Мисълта на човека може да бъде положителна и отрицателна. Под отрицателна мисъл не трябва да разбираме лоши мисли, но мисли с отрицателна енергия.

Сега, каквото и да се говори на човека, от него се иска приложение; човек може да разбере живота само чрез приложение. Животът се изразява в три направления: в областта на мисълта, в областта на чувствата и в областта на постъпките. Значи човек се движи освен в областта на чувствата и на постъпките, още и в областта на мисълта. Затова е казано за човека, че е мислещо същество. За човека мисълта е нещо постоянно, а за животните – развлечение, празненство. Както посещението на някой беден дом от царя е велико празненство, така и всяка мисъл, попаднала в главата на някое животно, е велико, царско посещение.

Като ученици вие трябва да разбирате отношението, което съществува между обикновените и царските работи. Те се различават и по форма, и по съдържание, и по смисъл. Мислите менят формата, съдържанието и смисъ-

ла си. Тази е причината, поради която дадена мисъл интересува човека само до известно време и после преставя да го интересува. Например ако имате едно шише, пълно с някакво хубаво съдържание, вие ще се интересувате само от съдържанието му; обаче ако знаете, че някои шишета имат красива форма, а същевременно и добро съдържание, вие се интересувате и от формата, и от съдържанието им. Всяко шише, което е пълно с хубаво съдържание, интересува човека заради съдържанието му; щом съдържанието му се свърши, той оставя шишето настрана, не се интересува вече от него. Ако има съзнание, шишето ще се чуди защо са го взели с уважение, а сега го оставят настрана: то не разбира, че уважението се е отнасяло до неговото съдържание, а не до формата му. Щом сипят ново съдържание, човек отново се интересува за шишето.

По същия начин човек се интересува от мисли с добро съдържание. Щом приеме съдържанието им в себе си, той оставя формите им настрана, не се интересува от тях. Обаче има такива мисли, в които формата и съдържанието са неразделни, те не могат да се отделят една от друга. В този случай човек еднакво се интересува от формата и от съдържанието на тия мисли: цената на тия мисли остава постоянна, както цената на скъпоценните камъни. Искате ли да продавате скъпоценни камъни, едновременно ще продавате и формата, и съдържанието им. Диамантът например може да се уподоби на чистата човешка мисъл, през която слънчевите лъчи на живота се пречупват и образуват спектър. Когато лъчите на живота се пречупват в чистите човешки мисли, заедно с това растат и чувствата на човека. Като знаете цената на вашите мисли, вие не трябва да ги продавате: продавате ли ги, непременно ще пострадате по някакъв начин.

Страданията ще дойдат неизбежно във вашия живот, но стремете се поне да избягвате онези страдания, които вие сами си причинявате. Този род страдания създават противоречия за човека, от които той лесно може да се освободи. Тия страдания представляват неорганизирана материя, която трябва да се впрегне на работа. Човек стра-

да от това, че не може да задоволи някое свое желание. Например някой иска да стане цар и страда, че не може да постигне желанието си. Преди да даде ход на това свое желание, човек трябва да направи изчисление каква е вероятността да стане цар; щом направи изчисление, той ще види, че това желание не може да се реализира, и ще се откаже от него без никакви страдания. Как се е зародила в човека идеята да стане цар? Ако трябваше да стане цар, със слизането си на Земята той щеше да носи със себе си акредитивни писма, че го прашат на Земята цар да стане; ако беше определен за цар, с него заедно щеше да слезе цяла свита от помощници и придворни със сила и власт, за да го учат и да му помагат. А тъй, без никакви писма, без никаква свита, дошъл като обикновен човек на Земята, той започва да мечтае цар да стане. Намясто ли е родена тази идея? Не е родена нито намясто, нито навреме.

Този род мисли ние наричаме неестествени – те се зараждат във всеки човек. Някой иска да бъде философ, учен човек. Философът не се ражда философ, нито ученият се ражда учен: за да стане човек философ или учен, той трябва дълго време да работи. Работа, труд, постоянство се иска от човека, за да придобие нещо. Каквито и да са идеите на човека, в тях има нещо общо. Разликата се заключава само в това, че някои хора представляват корени на някоя идея, други – листа, трети – цветове; обаче всички заедно съставят идеите на Целокупния живот. Ако според мястото, което заема, човек не реализира своите идеи, той ще остане в положението на корен на растение: в това положение той само ще смуче сокове от земята, ще плаче, ще страда, докато един ден мине през състоянието на животното – поне да може да се движи от едно място на друго. От животното той ще се стреми да стане човек; човекът пък ще се стреми да стане ангел; ангелът се стреми към още по-високо положение.

Като слушате да се говори така, вие си задавате въпроса: „Къде е крайт на живота, какъв е неговият смисъл?“. Крайт на живота и неговият смисъл са във Вечността – тя съдържа всичко в себе си. Защо човек трябва да се стреми

към Вечността, какъв е смисълът на това стремление, никой философ не може да отговори. Каквито философи и да съществуват в света, някои от тях дохождат до някакъв край, а други – до никакъв край. Като размишляват по този въпрос, някои хора казват за себе си, че са начало, глава на работата; други пък съзнават, че са край, опашка на работата. Обаче нито началото може без края, нито краят – без начало: началото и краят, т.е. главата и опашката, вървят заедно. Зараждането на дадена идея е начало на тази идея, реализирането ѝ – това е нейният край; краят на тази идея пък води към началото на друга идея. Идеите са неразривно свързани една с друга, тъй щото, когато някой казва, че е свършил училище, той е свършил само един род училище, както ученикът завършва една учебна година и си почива, за да започне нова. Човек не престанно учи, минава от училище в училище – всякога има какво да учи.

Като изнасям тия мисли, имам за цел да обърна вниманието ви към постоянните промени, на които човешкият живот е изложен. Формите на човешкия живот постоянно се менят. Когато се казва, че човек минава в положението на растение и на животно, това не значи, че той се превръща на растение или на животно: човек минава само през състоянията на растение и на животно, без да взема тяхната форма. Докато само расте, седи на едно място и почива, човек минава през положението на растение: такова е състоянието на новороденото дете, което расте, без да се движи от едно място на друго. Щом в него се роди желание да се движи, да промени мястото си, детето е в положението на животно: то започва да пълзи, да лази по земята на четири крака като животно. Когато мисълта започне да действа, в човека се явява желание да се изправи на краката си и свободно да ходи: той минава вече във фазата на истински човек, който мисли, работи и се стреми да мине в ново положение, във фазата на ангел. Като минава от едно положение в друго, човек е изложен на страдания, които го повдигат, т.е. съдействат за неговото развитие.

Съвременните хора, особено някои религиозни, мислят, че като отидат на онзи свят, всичко ще им тръгне напред и ще могат да научат това, което не са успели да придобият на Земята. Наистина, много неща могат да се научат на онзи свят, но затова се изисква по-усилена работа, отколкото на Земята. „Ама ние сме завършили своята еволюция, завършили сме вече развитието си на Земята.“ Още по-добре: на онзи свят работят именно тия, които са завършили развитието си. На Земята работят и умните, и глупавите, а на Небето, между ангелите, само умните работят; глупавият може да отиде само на гости при ангелите, да поседи ден-два и да слезе на Земята да работи. Докато е на Земята, човек не трябва да изпуска моментите за работа: да мисли, че може да живее, както иска, и да очаква по-добри условия в бъдеще. Той трябва да научи урока, който му е даден, още днес, без никакво отлагане за утрешния ден или за друг живот. Днешната задача още днес ще решиш – нищо повече. Ще кажете, че условията ви препятствали или не сте разбрали задачата. Никакво извинение не се приема! „Тогава в какво да вярваме?“ Ще вярвате, че в света съществува един Бог, Който е Любов – Той е дал условия на хората да живеят, да работят и да учат. Бог е Мъдрост, следователно Той е вложил разумност в човека, научил го е да мисли и да чувства.

Когато младата мома и младият момък се влюбят, те мислят, че тогава само чувстват. В края на краищата момата се оплаква, че момъкът я е изгорил, а момъкът се оплаква, че момата го е изгорила. Какво показва това? Това показва, че те са вложили един в друг повече енергия, отколкото трябва. Щом момата и момъкът се оплакват един от друг, те не са умни, те си играят с огън. За онзи, който си играе с огъня, е добре, но за онзи, на ръката на когото е турен огънят, не е добре. Какви са последствията на тази игра? Изгубване на доверие. За да не изгуби вяра както в себе си, така и в другите, човек трябва да възпитава своите чувства. Мисълта е дадена на човека именно затова – да възпитава неговите чувства. Той трябва да чувства всякога, а не само когато се влюби. Такива са отношенията и на

Бога към нас: Той всеки момент отправя Своите мисли и чувства към нас. Когато хората отричат това, причината е в тях: със своя неправилен живот те се затварят за Бога, вследствие на което Той временно престава да им изпраща ония блага, които те искат. Той знае, че ако при техния неправилен начин на живеене им изпраща блага, вместо да им помогне, ще им причини големи вреди. Като не разбират това, хората като своенравни деца роптаят защо на еди-кого си е дадено повече, а на тях – по-малко. Много естествено: здравият всякога може да яде от яденето, което се слага на трапезата, обаче болният ще яде малко, и то лека, специална храна. Неговият стомах е слаб, не може да издържа на всякаква храна; когато оздравее, и той ще се ползва от благата, които здравите хора имат.

Като ученици вие трябва да се спирате на положителните мисли в живота, а не върху това – кой колко знае и какво е неговото верую. Апостол Павел е казал: „Отчасти знаем, отчасти мъдруваме“. Не е въпрос човек изведнъж да порасне, да стане голям, знатен. Радостта на ученика се заключава в постепенното растене и придобиване на знания. Някой, като свърши гимназия или университет, мисли, че е станал учен човек, че много знае; къде кого срещне, все за своето минало разправя: „Когато бях ученик в еди-кой си клас или в еди-кой си семестър, това и това беше, такива и такива знания придобих“. Добре е човек да си спомня нещо от миналото, но животът непрестанно върви напред; науката също крачи напред. Това, което е било преди 10-20 години, сега не е същото: сега сте пълнакви, но след 20-30 години ще станете сериозни, ще се движите бавно, ще философствате. Ще кажете: „Едно време бяхме млади, а сега остаряхме“. Защо остаряхте, коя е причината за остаряването ви? Старостта е вашият кредитор. Ако искате да не остарявате, трябва да спазвате правилото: още преди да е дошъл кредиторът ви вкъщи, вие да сте му платили. Дойде ли у дома ви, веднага трябва да изпратите слугата си в кантората му, за да платите дълга си. Ако нямате пари да платите дълга си, трябва да избягате някъде, да не се явявате пред очите на своя кредитор.

Следователно искате ли да не остарявате, ще направите едно от двете: или ще платите на кредитора си, преди да ви е потърсил, или ще се скриете някъде да ви не среща. „Трябва ли човек да бяга от задълженията си и да не плаща?“ „Плати тогава!“ „Ама нямам пари...“ „Щом нямаш пари, бягай!“ Две положения има в живота: добро и зло, ден и нощ, радост и скръб. Човек трябва да избере едно от двете. Казвате на някого: „Ти трябва да правиш добро!“ „Не мога!“ „Щом не можеш да правиш добро, ще правиш зло...“ „Не мога да правя зло!“ „Тогава добро ще правиш“. Има неща, които човек не може да избегне: той трябва да върви напред – не може да се връща назад. Обаче има случаи в живота на човека, когато спасението му седи във връщането му назад. Например ако човек е тръгнал в крив път, в посока на злото, той трябва да се върне назад; като се върне назад, той ще поеме посоката на доброто и ще тръгне напред.

Мисълта на човека определя посоката на неговото движение. Често хората се гордеят със своите мисли и чувства, радват се, че са много производителни. Не е достатъчно човек само да ражда мислите и чувствата си, но същевременно той трябва да знае как да ги пази, да не се губят. Срещате един човек и той започва да се оплаква: „Какви красиви мисли и чувства имах на младини, но свърши се това време, изчезнаха моите светли мисли и възвишени чувства!“ „Къде отидоха те?“ „Не зная, но нищо не остана от тях – отиде красивото и светлото, няма вече да се върне!“. Щом си изгубил красивото в своя живот, това показва, че не си бил умен човек. Като не можете да върнете красивото, което сте изгубили, и като не знаете причината за това, вие дохождате до една крива философия и казвате: „Това е в реда на нещата, така ще си отидем на онзи свят“. Не, това не е в реда на нещата – в реда на нещата е чешмата постоянно да тече и коритото всякога да бъде пълно с вода. Щом чешмата престава и коритото не е пълно с вода, едно от двете е вярно: или в чешмата има някаква повреда, или водата се е отбила от своя път. В Божествения порядък на нещата чешмата всякога трябва

да тече и коритото да бъде пълно с вода. С други думи казано: мислите и чувствата на човека непрестанно трябва да текат и да пълнят коритото, от което хора, растения и животни могат да се ползват.

И тъй, човек не трябва да губи своите красиви мисли и чувства. Щом погледне към резервоара, в който те са се втичали, той веднага трябва да си спомни своята младост като мома или момък и да се върне към нея. Който владее това изкуство, той моментално ще почерни косата си, ще премахне бръчките на лицето си и ще се превърне в млада мома или млад момък. Ще кажете, че това е приказка от „Хиляда и една нощ“. За невежия е така, но за учения всичко е възможно. Каква наука е тази, която убеждава хората, че те трябва да умират, да боледуват, да грешат? Това не е никаква наука: Божествената наука изключва всички тия неща. Човек трябва да се стреми към тази наука: дойде ли до нея, той ще разбере, че Раят и Небето са създадени за добрите, за умните хора. Адът и чистилището са създадени за лошите, за глупавите хора; ледницата е създадена за леда, болницата е създадена за болния. „Ама защо трябва да отида в ада?“ „Защото си глупав.“ „Защо трябва да отида в чистилището?“ „Защото си лош.“ „Защо трябва да отида в къпалнята?“ „Да се окъпеш, да станеш чист.“ Това показва, че в света съществува велик ред и порядък – всяко нещо се поставя на мястото си. Дето има ред и порядък, там има и закони, които трябва да се изпълняват. Никой не е в състояние да измени тия закони: даже Бог не ги изменя. Измени ли ги, Той се обръща против Себе Си. Да мисли човек, че може да измени великите закони на Живота, това значи да не е способен да мисли право или да мисли само за себе си.

Сега вие се запитвате: „Какво трябва да правим, като сме загубили своя вътрешен мир?“. Питам: какво трябва да прави цигуларят, който при хубава цигулка и здрави, доброкачествени струни не може добре да свири? Външната влага влияе върху струните и той е принуден да прекъсва свиренето, да нагласява цигулката си. Като знаете това, ще можете да си обясните защо понякога струни-

те на вашето сърце и на вашия ум се отпускат и вие не можете да свирите добре: има някаква влага, която им влияе. Пазете се от влагата, която се отразява върху вашите мисли и чувства и пречи да разсъждавате правилно. Правилното мислене определя вашето днешно състояние, днешното ви състояние пък служи за основа на много бъдещи дни. Какво виждаме днес в живота на съвременното човечество? Срещате едно 12-годишно момче: силно, здраво, побеждава всички мъчнотии. Като стане на 21 години, вместо да стане пехливанин, здрав момък, той отпада, губи силите си. Коя е причината за това? Този момък е преживял нещо силно, което е внесло разрыв между ума и сърцето му, т.е. между мислите и чувствата му. Искате ли да възстановите силите си, той трябва да хармонизира своите мисли и чувства.

Сега, като изучаваме научно фазите на човешкото развитие, ние можем да ги разделим главно на три: в първата фаза на човешкото развитие, от 1 до 7-годишна възраст, човек минава през положението на растение. Като наблюдаваме живота на детето до седемгодишната му възраст, виждаме, че периферията, около която се движи, е малка: тази е причината, поради която детето не смее да се отдалечава от дома си. От 7 до 14-годишна възраст човек минава през фазата на животно: той започва свободно да се движи и се отдалечава от дома си. От 14 до 21-годишна възраст човек започва да мисли, влиза във фазата на истинския човек. След 21-годишна възраст човек отново минава в същите фази – има едно повтаряне: от 21 до 28 години той влиза във фазата на растение, от 28 до 35 – във фазата на животно, от 35 до 42 – във фазата на човек. Тези фази се повтарят и по-нататък, до дълбока старост. Когато минава през фазата на растението, научно човек може да каже за себе си, че се занимава с ботаника, изследва произхода на растенията; същевременно той изучава себе си, определя към коя категория растения да се причисли: към водораслите, към сухоземните, към нисшите или висшите и т.н. Когато минава през фазата на животно, човек се занимава със зоология: изучава произхода на жи-

вотните изобщо, както и своя произход специално. Най-после, като дойде до фазата на човека, той изучава антропология: занимава се със своя организъм, с епохите, през които е минал като човек.

Мнозина казват, че не се интересуват от тия работи. Наистина, днес хората се интересуват повече от материални въпроси: кога ще завършат училище, дали ще ги назначат на служба и т.н. Някой е завършил естествените науки, иска да стане учител. Назначават го учител, но след пет години го уволняват. Той се интересува за назначението си, а не се интересува колко време ще го държат на служба. Когато уволняват някой чиновник от служба, това показва, че друга работа е предвидена за него. Като не съзнава това, той страда, иска отново да се върне на същата служба. Животът на човека е пълен с промени: в промените е красотата. Докато стават промени с човека, той трябва да се радва; престанат ли промените в неговия живот, това показва, че развитието му се е спряло. Следователно дали минава през състоянието на растение, или на животно, човек трябва да се радва. Като растение той трябва да изучава закона на търпението. В каквото положение и да изпадне, човек трябва да учи, иначе той може само да философства, без да придобива опитности. Като се намерят пред известни изпитания или пред разрешаване на известни въпроси, тия философи, вместо да уреждат, развалят работите.

За един такъв малък философ разправят следния случай. Едно 10-годишно момче обичало да философства, само да решава задачите си. Един ден, това било на Великия четвъртък преди Великден, майката купила 250 яйца, турила ги в кошница да ги боядисва. Като видяло толкова много яйца в кошницата, момчето решило да си избере най-якото, с което да чука яйцата на другарчетата си. То взело две яйца, чукнало ги едно в друго: едното се счупило, а другото останало здраво. Така то опитало всички яйца, за да избере най-якото от тях. В резултат на този опит всички яйца били счупени и в ръцете му останало само едно здраво яйце. Момчето сметнало, че това яйце

именно е най-яко и ще му послужи за борец, с който ще चुпи всички останали яйца. Питам: правилно ли е решено задачата си? Когато влязла в стаята, майката се ужасила от това, което видяла – пълна кошница със счупени яйца. „Защо счупи яйцата?“ – запитала детето си. „Търсих борец, с който да чупя яйцата на другарчетата си.“

Често и съвременните хора изпадат в положението на това момче: като решават въпросите си само по пътя на ума, чрез философстване, те дохождат най-после до положение да изпочупят всички яйца – условията, дадени в живота им, като остават само с едно здраво яйце в ръката си. Не, въпросите не се решават по този начин: с едно здраво яйце в живота нищо не може да се постигне, нищо не може да се реши. Човек не е дошъл на Земята да живее охолно – той е дошъл на Земята да се учи, а що се отнася до радостта и веселието, това са почивки, промени на състоянието му. Като се учи, ученикът е радостен; не се ли учи, той ще получава единици и двойки, които ще го смушават. Опасно е да го обикнат единиците и двойките: обикнат ли го, той не може да мръдне в по-горен клас. Единиците и двойките представляват преграда, която пречи на ученика да мине в по-горен клас. Като се намери пред тази преграда, ученикът трябва да употреби всичките си усилия, за да я прескочи; мине ли преградата, той е герой. Дойде ли до положение да получава само единици и двойки, ученикът се превръща в безплодно дърво, което трябва да се отсече и да се хвърли в огъня. За да не го изхвърлят навън, той трябва да работи усилено, да превърне единицата в двойка, двойката – в тройка, тройката – в четворка, да дойде най-после до шесторка. Завърши ли училище с шест, всички го признават за даровит, за способен ученик.

Сега онези от вас, които не разбират значението на числата, казват, че това са числа, които нямат никакъв смисъл. Наистина, ако са без съдържание, числата нямат никакво значение, обаче имат ли съдържание, те представляват вече известно напрежение, известно количество енергия. Например ако вземем числата 740 мм или 700 мм

атмосферно налягане, не е безразлично за кое число ще говорим. При 740 мм налягане ние имаме добро време; при 700 мм налягане имаме дъжд, буря. Като знаете колко е атмосферното налягане, вие ще решите можете ли да отидете на планината, или не можете. Ако при 700 мм налягане отидете на планината, трябва да се облечете добре, да вземете със себе си мушама, защото дъжд ще вали; ако пък налягането е 690 мм, времето ще бъде още по-лошо. Както виждате, всяко число има значение: числата не са произволни величини, те крият в себе си известно количество сила и напрежение.

Следователно всяко число в Природата, както и в живота, има строго определен вътрешен смисъл. Тъй щото, когато хората се спират върху благоприятното или неблагоприятното влияние на известни дни и числа в техния живот, това не е суеверие. За мнозина вторник и петък не са добри дни. За някои хора числата 13, 17 и др. са неблагоприятни – в тези дни и числа те не започват никаква работа. Каквото и да е влиянието на числата, човек трябва да държи в ума си положителни мисли. Казвате, че за да избегне фаталностите на живота, човек трябва да бъде набожен. Това е лесна работа: да бъде човек набожен, това значи да вярва в Бога и да прави добро. Хората не знаят, че като вярват в Бога и като правят добро, те се учат, придобиват опитности. Дали върши добро, или зло, човек постоянно се учи. И при единия, и при другия случай го държат отговорен за това, което върши. Някои мислят, че в смъртта ще намерят спокойствие. Не, и умрелия го държат отговорен. Защо? Той трябва да отговаря защо мирише толкова много и разваля въздуха. За да освободят хората от умрелия, в помощ им изпращат червеите. Значи абсолютна почивка няма нито на този, нито на онзи свят. От време на време добрите и разумните хора могат да почиват, но глупавите и грешните нямат право да почиват: те са длъжни всеки момент да дават отчет за делата си, за да могат да се учат, да вървят напред.

Какво разбираме под думите „грешен човек“? Грешен човек е онзи, който се противи на Волята Божия. В който

момент реши да върши Волята Божия по любов, а не от страх, той е праведен. От човека зависи да бъде добър или лош, праведен или грешен. Желанието на Бога е да бъдем добри и разумни: Той има всички условия да направи лошия човек добър, а грешника – праведен. За това се иска работа: и при Бога да отиде, човек все трябва да работи. Нищо не се дава даром, без работа и труд: знание, добродетели, сила се придобиват с работа, с усилия. „Не може ли по благодат да се получат нещата?“ Не може: благодатта подразбира добрите условия, дадени на човека, а от него се иска работа, да върши Волята Божия. Който върши Волята Божия, той е под Неговата благодат; който не върши Волята Му, той няма никаква благодат – Той е изложен на страдания, понеже е престъпил Божиите закони. И Бог не престъпва Своите закони. Който изпълнява Божиите закони, той благува. Послушанието към Бога и изпълнението на Волята Му прави човека щастлив. За да изработите в себе си тази готовност, вие трябва да държите в ума си мисълта, че Бог е благ, грижи се за всички хора, желае тяхното добро и им помага. Мрачните мисли, черните облаци в съзнанието ви са ваше изобретение – те са плод на вашите отрицателни състояния. За да премахнете облациите от съзнанието си, вие трябва да живеете по нов начин. Речете ли пак да се върнете в стария живот, облациите още повече ще се стъстят. Какво печели човек, ако всеки ден слиза все по-надолу? Нищо не печели: един ден ще се намери на дъното на ада, отдето отново трябва да иждиви хиляди години, докато излезе на повърхността.

Мисълта, която трябва да остане в ума ви, е следната: вашето щастие, вашето добро е в ръцете ви. Искате ли да придобиете наука, изкуство, музика, поезия – всичко зависи от вашето послушание. Имате ли това послушание, и музикант, и художник, и поет, и учен ще станете, но не сега, нито пък в един живот. Много дни, много месеци, много години, много животи ще минат, докато човек придобие тези неща. Тури ли веднъж началото, работите му добре ще се наредят.

Съвременните хора се нуждаят от търпение. Те не трябва да се отегчават от живота, но да гледат на всички неща положително. Някой се оплаква, че живее в ада. Защо живее в ада? Защото мисли за всички хора лошо. Постоянно го чувате да казва, че този е лош, онзи е грешен. Понякога толкова се забравя в своята критика, че си позволява да не одобрява и Бога, и ангелите. Всички са лоши за него, само той е добър. Какво трябва да прави този човек? Той трябва да мисли, че всички хора са добри, че Бог е благ и милостив. Докато не възстанови хармонията между мислите и чувствата си, той няма да бъде здрав, няма да се развива правилно. Човек трябва да преобрази своя ум, да внесе в себе си нови, положителни мисли, които могат да го подмладят: по този начин само той може да се подмлади. Искате ли да се подмлади, човек трябва да внесе Любовта в себе си, да обича всички хора, да бъде доволен от живота, от условията, при които се намира. Не внесе ли Любовта в себе си, колкото и да говори за нея, той ще се намира в положението на човек, който се хвали със своите ябълки, но не може да ги извади от защития чувал, да ги предложи на хората да ги опитат. Останат ли ябълките в чувала, те са осъдени на изгниване.

Какво определение може да се даде за Любовта, какво нещо е Любовта? Да любиш, това значи да даваш на другите от благото, което имаш. Това е най-простото определение на Любовта. Българинът пише думата *любов* с пет букви: *Любов*. Англичанинът я пише с четири букви: *Love*. След буквата *L* англичанинът пише буквата *o*, той съкращава *u* в *o*, защото е практичен. Той казва: „Времето е пари“. Буквата *b* в българската дума *любов* показва, че за да люби, човек трябва да работи, да оре, да сее – и след време посятата семка да израсте. Англичанинът бърза: той иска посятото семе скоро да израсте, да получи нещо от него.

Като говорите за Любовта, вие трябва да научите нейната песен. Думата *любов* има своя песен и свои движения. Истински музикалният може да изпее думата *любов* с движения: изпее ли я по този начин, тя ще произведе

нужния ефект. Всяка дума, музикално изказана и придружена с хармонични движения, е в състояние да внесе тласък в човешката душа. Представете си, че един човек излиза на сцената да говори, но стои изправен и неподвижен като дърво, без никакъв израз в думите, без никакво движение. Знаете ли какво впечатление би произвел този човек в публиката? Един след друг хората ще започнат да излизат и ще го оставят сам. Ние не сме за живот без движения: когато човек говори, очите, ръцете, лицето му трябва да бъдат израз на думите, които излизат от неговата уста. В движенията, в хода на човека трябва да има нещо пластично, хармонично: той да се радва, че живее. Всеки може да стане красив, да изработи пластика в движенията си – от човека зависи това. Усилия, работа се иска от него, за да стане той истински човек. Ако ангелът трябва да мине през хиляди изпитания, докато стане истински ангел, през колко повече изпитания трябва да мине човек, докато стане истински човек; колко пъти ще се ражда и преражда той, докато стане истински човек!

Като ученици искате ли да напредвате, вие трябва да се освободите от съмнението. Ще вярвате в Бога, в Божия Дух, в себе си без никакво съмнение, без никакво колебание. Най-малкото съмнение ще ви заведе в ада, в света на тъмнината и обезсърчението. Ще каже някой, че мисли, че вярва, че обича хората. Няма какво да мисли: този въпрос трябва да бъде разрешен в него. Той трябва да каже: „Аз вярвам, аз обичам“. В Божествената любов има само даване, а в човешката – даване и вземане. При едни случаи човек ще обича и ще дава, при други случаи ще обича и ще взема. Божественият и човешкият свят имат допирни точки помежду си, но са диаметрално противоположни един на друг. Много трябва да учи човек, докато разбере Божествения свят. За развитието на човешката душа има хиляди възможности. Пред човека се открива велико бъдеще, несметни богатства се разкриват пред неговия поглед. За да реализира всичко това, нужни са не една, но безброй вечности. Това може да послужи като подтик в живота ви – да знаете, че можете да постигнете вашите

възвишени идеали, да реализирате вашите стремежи. Искате ли да постигнете това, всяка сутрин, като станете от сън, преди да започнете работата си, идете при Господа; не правите ли това, нищо няма да постигнете. Бог ще ви научи какво да правите и как да работите през деня.

Сега ще прочета 103. псалом на Давид⁸ – да видите какво е писал той преди три хиляди години.

Благославяй, душе моя, Господа... (1. ст.)

В тия стихове Давид описва отношенията на Бога към човека.

Колкото отстои изток от запад,

толкова е отдалечил от нас престъпленията ни. (12. ст.)

Бог държи престъпленията и греховете на хората далече от съзнанието Си, с което им дава възможност да не се спъват, да вървят напред. Съгреши ли някой, Той му казва: „Стани, напред върви!“. Падне ли някой, Той му казва: „Стани, напред върви!“.

Както жали отец чадото си,

така жали Господ онези, които Му се боят. (13. ст.)

На сегашен език преведено, това значи: така жали Господ онези, които Го обичат. Страхът е животинско състояние, а Любовта – състояние на човека. В пророческите времена, във времето на Давид, човек е бил повече във фазата на животно, затова е употребена думата *страх*. Сега човек е повече мислещо същество, а по-малко животно, затова думите *страх от Господа* трябва да се заместят с *Любов към Господа*.

А милостта Господня е от века

и до века върху онези, които Му се боят. (17. ст.)

Милостта Господня е върху онези, които Го любят, които Го слушат; днес страхът е превърнат в послушание. И тъй, като ставате сутрин, обърнете се към душата си със следните думи: „Душо моя, благославяй Господа и виж какво е написал Той в тебе“. След това взemi букварчето си и иди на училище да се учиш. Каквито мъчнотии срещнеш през деня, ще ги разрешаваш според написаното в душата си – само по този начин съучениците ти могат да те обичат. Щом разрешавате задачите си правилно, вие

ще бъдете признат и на Земята, и на Небето за даровит, способен ученик. Докато дойдете до това положение, вие ще плачете и ще се смеете, ще бъдете доволни и недоволни. Желая ви да бъдете даровити и способни ученици, за да разберете смисъла на живота. Само способните и даровити ученици могат да образуват истинско духовно общество, дето Любовта се проявява. Обаче на каквато степен на развитие и да се намира, човек всякога трябва да проявява Любовта. Всяка сутрин си казвайте: „Благославяй, душе моя, Господа!“. Ако преди три хиляди години Давид можа да каже това, защо и вие днес да не го кажете? От време на време прочитайте този псалом и си правете преводи: някои думи, които не ви харесват, можете да ги заместите с такива, които отговарят на днешното ви състояние.

Христос казва: „Аз съм лозата, вие сте пръчките“. Какво означават тия думи? Христос уподобява Себе Си на лоза, а човека – на лозена пръчка, за да покаже, че в Божествения свят човек се намира в положение на растение. Стремeжът на човешката душа към възкресение е стремеж на човека да излезе от гъстата материя, от положението на растение, и да влезе във фазата на животно, да може свободно да се движи. И после, от фазата на животно, човек ще мине във фазата на истински човек – светия. Обаче засега човек е още растение, затова Христос казва:

Аз съм лозата, вие – пръчките.

Всяка пръчка, която не дава плод,

отсича се и се хвърля навън;

всяка пръчка, която дава плод, се отглежда.

Растенията не са глупави същества: и те мислят, но мисълта им се различава от човешката, както човешката – от ангелската. Сега пак ви пожелавам да бъдете даровити. Не казвайте за себе си, че не сте даровити или че сте грешни. Знайте, че сте даровити, но още не сте проявили дарбата си. Учителите се занимават с даровити и способни ученици, а Бог, Който има на разположение всичко, се занимава с грешните ученици, както и с тия, които не са проявили още своите дарби. Срещне ли такъв ученик, Той

му казва: „Стани, учи и напред върви!“. Искате ли да учите, да се развивате, дръжте в ума си една свещена идея за Бога. Каквото и да се случи, приемайте всичко с благодарност: всякакво недоволство, всякакви кисели и горчиви чувства да изчезнат от вас. Знайте, че Божията милост и благодат е велика. Каквото отношение заемате към Бога, същото отношение ще запазите и към Божия Дух, и към себе си. Спазвайте ли тия отношения, вие можете да разрешавате всички въпроси в живота си. „Ама еди-кой си няма добро мнение за мене.“ Щом няма добро мнение за тебе, това показва, че преди всичко той няма добро мнение за себе си. Кой какво мнение има за вас, това не е важно: за вас е важно да имате три свещени идеи в себе си: една свещена идея за Бога, една свещена идея за Божия Дух и една свещена идея за себе си – за своята душа. Всичко можете да забравите в живота си, но винаги помнете: любов към Бога, любов към Божия Дух и любов към душата си. Каква трябва да бъде тази Любов? Чиста, безкористна – Любов без всякакво съмнение. Живеете ли по този начин, вие ще образувате такава връзка помежду си, че никаква сила в света не ще може да я разкъса.

И тъй, за да държите връзката си с Бога здрава, всяка сутрин отивайте при Него. Изповядайте пред Бога прегрешенията си и прочетете какво е написал в душата ви, за да го приложите през деня. Кажете в себе си: „Благославяй, душе моя, Господа“ – и започнете да работите. Не е лесно човек да види грешките си, да ги изповяда и да ги изправи; не ги ли изправя, последствията ще бъдат лоши – той непременно ще бъде теглен под отговорност, както касиерът на някоя банка отговаря за всяко погрешно изчисление. В математиката нулата нищо не значи, но забрави ли касиерът да я тури на края на някое число или отнеме ли я по погрешка от някое число, последствията са лоши. Като пише, човек няма право нито да отнема, нито да прибавя – точно трябва да пише. Погрешките на хората не са големи: те са забравили да напишат някое число или са прибавили някое число, но последствията на погрешките им са големи; затова направят ли някаква

погрешка, те веднага трябва да я изправят. Дойде ли до изправяне на грешките си, човек трябва да бъде смел. По-велик е онзи, който, като е правил погрешки, всякога ги е изправял, отколкото онзи, който никога не е грешил. Първият е минал през големи мъчности, а вторият е вървял по гладък път: мине ли по пътя на първия, и той ще прави погрешки.

Сега запомнете съществените мисли от тази лекция: всяка сутрин отивайте при Бога, при Божия Дух и при душата си с Любов. Признайте дълбоко в себе си, че не сте работили за развиване на своите дарби, и започнете да работите с велико постоянство и послушание. По сто пъти на ден да се изпотявате, не се обезсърчавайте – работете и прилагайте Любовта. Като се изпотите, ще се преоблечете, както правите през лятото. Колкото повече се изпотявате, толкова повече порите ви ще се отварят, ще можете свободно да възприемате чистия планински въздух. Каквото и да ви се случва в живота, кажете си: „Благославяй, душе моя, Господа за всички добрини, които ти е дал!“.

Божията Любов носи щастие.

*Божията Любов и Божията Мъдрост
носят пълното щастие.*

*Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина
носят всичкото щастие.*

13. лекция, 14 ноември 1928 г., София, Изгрев

ПОСТОЯННИ И НЕПОСТОЯННИ ВЕЛИЧИНИ

Размишление

Съвременните хора се стремят към сила, затова казват: „Правото е на страната на силния“. По какво се отличава силният от слабия, ученият от невежия?

Сега, като задавам известни въпроси, отговаряйте в себе си, не е нужно всеки да даде мнението си: за вас е важно да мислите. Само онзи може да даде мнението си, който знае Истината – по този начин той ще помага на ближните си. Обществото, в което се движите, не е религиозно – то е свободно общество: кой каквото върши, трябва да го върши по свобода, по любов, а не по някакво външно задължение или чрез насилие. Това общество е за здрави хора, а не за инвалиди. Ако е въпрос за помагане на бедни хора, светът отдавна е научил това изкуство и го прилага. Който има любов в себе си, той свободно може да помага на своите близки. Турите ли правила как и доколко да помагате, вие нищо няма да направите. Заповядайте ли на някой човек да ви люби насила, той не може да даде любовта си. Можете ли да кажете на въздуха да бъде чист и да влиза в дробовете ви? Можете ли да кажете на светлината да ви осветява? Можете ли да кажете на Любовта да ви облива с топлината си? Не можете: изворът сам проправя пътя си.

Често, като се говори на хората, личните им чувства се засягат. Щом се засегнат личните чувства, всякакво развитие на човека спира. Много ангели, много велики духове са паднали поради своите лични чувства, поради гордостта си. Адам сгреша и излезе от рая поради своето непослушание; учениците на Окултната школа падат често поради своето особено мнение върху нещата. Окултният ученик не може да има особено мнение: рече ли един ученик да се отдели от съучениците си поради своето

особено мнение, той се е спънал вече. Щом има особено мнение, нека каже каква е разликата между постоянните и непостоянните величини. Щом се постави пред този въпрос, той не може да даде истинско определение за тия величини. Непостоянната величина всякога се увеличава и намалява, докато постоянната величина нито се увеличава, нито се намалява – тя е неизменна величина. В този смисъл Бог е постоянна и абсолютно неизменяема величина във всичките си отношения.

И тъй, истинският живот произтича от постоянни величини, а материалният, физическият – от непостоянни, променливи величини. Същото нещо виждаме и в умствения, и в чувствения свят. Следователно има постоянни мисли, има и непостоянни, преходни мисли; има постоянни чувства и желания, има непостоянни, променливи чувства и желания. Коя е причината за това? Естеството на самите мисли, чувства и желания. Например водата минава за непостоянна величина. При обикновена температура тя е течна. Обаче щом се намали външната температура, водата замръзва и се превръща в лед. Ако ледът се постави при температура над нула градуса, той постепенно започва да се топи и се превръща във вода.

Значи външните условия стават причина да се прояви естеството на веществата, на величините. Мнозина запитват не може ли без лед в света. Не може: щом има студ и ниска температура, и лед ще има; щом има топлина и висока температура, вода и пара ще има. Студът и топлината са две състояния, които неизбежно съществуват. От студа телата се свиват, т.е. материята се свива, сгъстява; изключение прави само водата, която от студа се разширява. От топлината пък телата се разширяват. В съществуването на студа няма никакво зло. Както има добро и зло, светлина и тъмнина, радост и скръб в света, така трябва да има студ и топлина. За да се развива правилно, човешката душа трябва да минава именно през две противоположни състояния. Като минава през такива състояния, човек трябва да пази вътрешното си равновесие. Тъй щото опасността за човека не седи в това, че минава през противоположни

състояния или течения, но в това, че има възможност да изгуби своето равновесие. За да пази равновесието си, човек трябва да има будно съзнание, да разбира естеството на своите радости и скърби: като се радва или скърби за нещо, той трябва да знае защо се радва или защо скърби и колко време може да трае известна радост или скръб. Човек се стреми към радостта, защото произвежда разширяване, а избягва скръбта, защото причинява свиване. Ако разбираше законите на Природата, той еднакво би се радвал и на радостта, и на скръбта. Човек не може да живее само с радостта, т.е. да се намира под постоянно разширяване: и най-сладките неща, като се употребяват дълго време, произвеждат втръсване. Радостта подобрява кръвообращението на човека и му съдейства за възприемане на добри мисли.

Изобщо нормалната радост и нормалната скръб са условия за растене и развиване на човека, но аномалните радости и скърби спират всякакъв умствен процес в човека. Тия аномални състояния в човека създават ред отрицателни прояви като гняв, отмъщение, злоба и т.н. Щом попадне в една аномална скръб, човек желае да отмъсти на онзи, когото той счита за външна причина на неговата скръб. Отмъщението в човека не е нищо друго освен желание да се освободи от товара си, да го прехвърли на гърба на друг някой. Кой ще бъде този човек? Това ще бъде онзи, когото той мисли за виновник на своята скръб. Отмъщението само по себе си не е толкова страшно: страшното седи в това, че човек излива гнева си тъкмо там, дето няма никакво право. Почти във всички случаи отмъщението на хората не почива на реална основа.

Като ученици вие трябва да се стремите към придобиване на повече светлина, за да не се спъвате от противоположните състояния, през които неизбежно минавате. Ако не можете да се справите с тях, вие ще изпаднете в пълна индиферентност. Докато сте в радостта, вие ще имате стремеж към Бога, към великото в света; влезете ли в скръбта, вие веднага ще изгубите разположението си и можете да се усъмните във всичко: в Любовта, във вярата,

в красивото в света. Дойде ли до това положение, човек тръгва вече по утъпкания път, по пътя на обикновените хора: това е живот на индиферентност, на пълно обезсърчаване. Като дойде до това състояние, човек казва: „Исках да стана добър, но не можах. Тогава лош ще стана“. Като говори така, вътрешно той има желание да дойде някой при него, да го подеме, по някакъв начин да му помогне: той не иска да остане в това положение – Божественото в човека иска да се прояви. Колкото и както да пада човек, Божественото в него е в сила да го повдигне. Всеки човек – прост и учен, цар и обикновен, минава през големи борби, но в края Божественото начало в него взема надмощие.

Човек трябва да дойде до положение да разбира своите вътрешни състояния, да се справя лесно с тях; не ги ли разбира, той постоянно ще преживява обиди, огорчения, смущения. Това е естествен път на развитие. Не само човекът, но и животното преживява подобни състояния. Опитайте се да ритнете някое куче или котка без причина, за да видите как ще се обидят. Гълъбът, който е приет за символ на кротост, може да те клъвне, ако го закачиш – и той се обижда. Ще кажете, че животното, пък и човек, трябва да се защитава. Искате да кажете, че обидата е особен род чувство на самозащита. В пътя на човешкото развитие и обидата, и самозащитата имат своето място. Естествено е, че докато човек се защитава и обижда, той иска хората да се интересуват от него; обаче като иска това за себе си, трябва да отдава същото право и на другите – и той трябва да се интересува от хората. Това е естествен процес в Природата – процес на поляризиране. Според закона на поляризирането каквито са мислите на човека, такива ще бъдат и неговите желания; и обратно – каквито са желанията му, такива ще бъдат и неговите мисли. Следователно ако иска да измени едно свое желание, човек трябва да знае каква мисъл, какъв образ произвежда това желание. Щом намери мисълта и я измени, с нея заедно ще измени и желанието си. Като знае този закон, човек може да го прилага при самовъзпитанието си: само по този начин той

може правилно да се развива, иначе ще изпадне в процеса на натрупването. При механическите процеси всякога става външно нарастване, натрупване и увеличаване; при органическите процеси обаче става вътрешно растене и развитие – това значи да разбира човек законите на своя ум и на своето сърце.

Съвременните хора искат да бъдат обичани и уважавани. Това желание е естествено, но за да бъде обичан, човек трябва да има такива качества, от които окръжаващите се нуждаят. Ако един силен човек влезе между слаби хора, всички ще го обичат и уважават, защото се нуждаят от него; ако един учен влезе между невежи хора, всички ще го обичат, ще му се радват, защото той ще им бъде полезен, ще отвори очите им. Всеки човек, който носи известно изкуство в себе си: било музика, художество, пеене, той ще бъде добре приет между хората, защото всички обичат изкуството. Някои хора, без да имат особени качества, искат да бъдат почитани и уважавани; те казват: „Ние имаме достойнство, искаме да бъдем уважавани“. В какво седи достойнството на човека? Достойнство има онзи човек, който разполага със своето добро сърце и счита, че всички хора са създадени добри; човек с достойнство е онзи, който има обработен ум и схваща правилно отношенията на нещата. Гледайте и вие на хората като на добри по естество, а не по прояви. Ръката на човека е добра дотогава, докато е свързана с тялото и функционира правилно. Следователно човек е добър, докато е свързан с цялото и правилно изпълнява своята служба.

Оттук изваждаме два важни закона: закон за цялото и закон за частите. Законът за цялото включва в себе си закона за частите, но законът за частите не може да обхване закона за цялото. Законът за частите може да има някои специфични закони, които да не се отнасят към закона за цялото, но всички закони за цялото са едновременно и закони за частите. Тъй щото добър човек е онзи, който функционира правилно в Божествения организъм. Ако човек вярва в Любовта на Бога, той трябва да вярва, че по естество всички хора са добри: това е отношение към

Цялото, което същевременно трябва да бъде закон и за частите. Който вярва в Бога и Го обича, той трябва да има същите отношения и към хората: вън от Цялото човек не може да обича. Това значи: докато ръката на човека е свързана с тялото му, тя може да работи, да прави добро, да милва хората; откъсне ли се от цялото, тя престава да бъде добра – не може вече да изпълнява своите функции.

Следователно докато човек е свързан с Цялото, с Божествения организъм, той функционира правилно, изпълнява всички негови заповеди – този човек е добър, любещ. В който момент човек се откъсне от общия организъм, от Цялото, и престане да изпълнява неговите заповеди, той губи своите качества, губи доброто в себе си: той не може да бъде вече полезен нито на себе си, нито на окръжаващите. Отделянето, откъсването на човека от Божествения организъм наричат „грехопадение“. Това отделяне е отчасти само подобно на отделянето на ръката от човешкия организъм. Откъсне ли се веднъж ръката от тялото, тя не може вече да се прилепи, обаче човек може повторно да се прилепи към Божествения организъм. Както вещият хирург може да залепи обелената кожа на ръката на човека и да я направи да зарасне, така всеки човек се прилепва към Божествения организъм и продължава да се храни от Него.

Отделянето на човека от Първата Причина, от Божествения организъм, и връщането му отново към Него, е въпрос на съзнанието. Тия процеси се изживяват в съзнанието, затова човек винаги трябва да бъде буден. Няма ли будно съзнание, той всеки момент може да прекъсне връзката си с Божественото съзнание. Щом се усъмни в Първата Причина, човек се отделя от Нея; щом започне да мисли лошо за хората, той пак прекъсва връзката си с Божественото съзнание. И тъй, ако намерите, че някой човек е лош, знайте, че той се е отделил от Божествения организъм, затова направете опит да му помогнете отново да се прилепи към Него. Щом се върне на мястото си, той моментално става добър: това значи да обърнеш човека към Бога. Когато искате да обърнете човека към Бога, вие

трябва да поставите съзнанието му на мястото, отдето се е отделило. Всяко нещо трябва да се постави на мястото си: постави ли се там, хармонията сама по себе си се възстановява.

Някой човек е касиер на банка, той изпълнява добре службата си. Един ден материалните му работи се объркват. Като брои парите на банката, той започва да се изкушава и взема една златна монета, за да посрещне нуждите си, но с намерение да я върне на мястото ѝ. На другия ден взема още една монета, после – трета, четвърта, пета и т.н. Докато се улесни материално и може да ги върне, дохожда инспектор на банката и прави внезапна ревизия. Оказва се, че стотина златни монети липсват. Кой е виновен? Касиерът. Веднага го уволняват от служба, за да му докажат, че никой няма право да бърка в касата на банката. На същото основание казвам: никой няма право да бърка в Божествената каса, да взема златни монети и да ги туря в своя джоб. Ще възразите, че човек е свободен да прави, каквото иска. Не е така: ако наистина човек е свободен да прави, каквото иска, никакъв закон не би трябвало да го хваща. Щом законите – човешки или Божествени, го хващат, той не е свободен.

Какво представлява свободата, как и в какво се изразява? Свободата се изразява в доброволно и съзнателно ограничаване. Когато изкушението дойде и кара човека да яде, а той не яде, човекът е свободен; когато има желание да пие, а не пие, той е свободен. Когато има желание да бръкне в чужда каса, за да вземе пари, но се въздържа, той е свободен. Докато задоволява желанията си да яде, да пие, да се облича, човек не е свободен, той е роб на своите желания. Когато жадният се откаже от водата, той е свободен; когато гладният се откаже от хляба, той е свободен; когато бедният не поглежда към отворената каса на богатия, той е свободен. Това са психологически моменти в живота на човека, които определят свободата. Ще възразите, че човек не може да живее без вода, без хляб, без пари, без дрехи и т.н. Това е друг въпрос. Човек не може без тия неща, но временно, 40 дни, може да прекара

без вода и без хляб. Следователно поне 40 дни човек може да бъде свободен. В това време в него ще се роди вътрешна борба между желанието му да яде от страх да не умре от глад и желанието му да издържа, да бъде свободен. Най-после човек ще дойде до заключението, че трябва да яде, за да живее. И като яде, човек пак не е доволен: намира, че животът е тежък, няма смисъл да се живее. Ако цели 40 години човек е ял и пил и намира, че животът няма смисъл, че тежко се живее, какво е придобил от това ядене и пиене? Не е въпрос човек да не яде и да не пие, но яденето и пиенето трябва да се осмислят. Щом те се осмислят, и животът на човека се осмисля: той трябва да знае защо яде и защо пие.

Свободата, към която човек се стреми, е извън времето и пространството. На физическия свят свободата има различни прояви. Детето е свободно, докато майката се грижи за него: тя поема всичкия му товар, а то е свободно да ходи, да играе, за нищо да не мисли; когато майката престане да се грижи за детето, на свой ред то се ограничава. Изобщо желанията ограничават човека. Ограниченията биват различни, по-големи или по-малки. Има степени на ограниченията. Когато гърлото на човека е пресъхнало от жажда и той пие толкова вода, колкото да набави изразходваната енергия, в този случай желанието му е нормално; пие ли вода повече, отколкото трябва, желанието му е аномално. Ако човек яде толкова, колкото е нужно за подкрепа на организма, желанието му е нормално; яде ли повече, отколкото трябва, вследствие на което разстройва стомаха си, желанието му към ядене е аномално.

Човек трябва да изучава законите на яденето: той трябва да яде умерено, да ходи свободно, да не туря букаи на краката си. Който яде много, той трябва да бъде богат човек, външно и вътрешно, да може да носи. Всеки човек иска да бъде богат, но не знае как да печели богатството: придобиването на богатството е незавършен процес в Природата. Обаче хората искат да станат толкова богати, че да нямат нужда от по-голямо богатство; с това те искат да превърнат този процес от незавършен в завършен.

Това е невъзможно! Тази е причината, поради която между Природата и човека се заражда борба. Например богат баща изпраща сина си в странство и всеки месец го осигурява с пет хиляди лева. Синът е недоволен, иска още пет хиляди лева; бащата не му изпраща и започва да се сърди, иска сметка от сина си къде харчи тия пари. Най-после синът дава точна сметка на баща си. Последният изпраща на сина си още пет хиляди лева, но се отнася вече към него с недоверие. Така се явява разногласие между бащата и сина, както между Природата и човека.

Когато човек слиза на Земята, той намира, че бюджетът, който Бог му е отпуснал, не е достатъчен, и започва да иска повече: той намира, че баща му е богат и трябва да задоволи неговите нужди. Ако бащата е богат, трябва ли да даде всичките пари на сина си? Син, който харчи много, той не обича баща си, нито го уважава: отношенията между този син и бащата не са правилни. Когато синът икономисва от парите, които баща му изпраща, това показва, че той обича баща си, има правилни, синовни отношения към него. Отношенията между бащата и сина трябва да бъдат такива, каквито са отношенията между цялото и частите. Бащата представлява цялото, а синът – частите.

Следователно, когато между хората съществуват вътрешни, духовни отношения, те трябва да бъдат правилни, хармонични. Ако отношенията на хората, които живеят на Земята, не са правилни, как ще бъдат правилни отношенията им към Небето? Ако хората на Земята не са научили да ценят вътрешните отношения помежду си, на Небето никак не могат да ги оценят. Защо? Защото там отношенията са вътрешни само. В духовния свят красотата е вътрешна, а не външна, както на физическия свят. В духовния свят видимо съществува голямо еднообразие. Влезете ли в този свят, всички неща ще бъдат непоносими за вас: светлината, топлината, водата ще бъдат съвсем различни от тия на Земята и вие ще гледате час по-скоро да слезете долу. Ако в духовния свят човек изпита най-малкото недоволство или противоречие, веднага го изпъждат, заставят го да слезе на Земята. Грехът съществу-

ва на Земята само: загнезди ли се някъде, мъчно можеш да го изпъдиш навън; в това отношение той е подобен на кърлеж.

Дойде ли до духовния свят, човек трябва да бъде готов за него, да има прави мисли и действия; няма ли прави мисли, чувства и действия, той ще се спъва на всяка крачка – такъв човек не може да прекрачи границата на духовния свят. Човек трябва да знае, че се намира под влиянието на закона за общността, който има отношение и към доброто, и към злото. Следователно по силата на този закон лошите или добрите мисли на един човек се отразяват върху всички хора. Всички хора в света, които се съмняват, образуват едно общество; всички хора, които имат Любов в себе си, които любят, съставят друго общество. Тъй щото човек трябва да знае, че като се усъмни, той вече не е сам: около него дохождат по-големи майстори на съмнението, които започват да го учат. Допусне ли човек някаква отрицателна мисъл в ума си, чрез нея той се свързва с всички хора, които живеят със същата мисъл: около него се групира цяло общество. В това общество той среща учители, майстори, които започват да го учат на законите на Черната ложа, които до това време той не е знаел. Същият закон се отнася и за доброто: допусне ли човек една добра мисъл в ума си, той се свързва с общество на добри хора, които живеят със същата мисъл.

Съвременните хора не са се научили още да говорят, както трябва. Като срещнат някой безверник или някой грешен човек, те казват: „Този човек е голям безверник или голям грешник“. Не, срещнете ли такъв човек, вие трябва да кажете: „Този човек се нуждае от повече вяра, онзи пък трябва да води чист и свят живот“. Невежият не трябва да казва за себе си, че е невежа, но да каже: „Аз трябва да бъда учен човек“. Да каже човек за себе си, че трябва да бъде учен, това не подразбира, че може изведнъж да стане учен, но да внесе в себе си подтик към придобиване на знание. Да говорите положително, да си служите с положителен език, това значи съзнателно да се самовъзпитавате.

Човек трябва да се научи да говори истината. По какъв начин трябва да говори истината? Да кажете за човека, че не вярва в Бога, че обича да лъже, да краде – това още не е истина; да кажете за човека, че вярва в Бога, че обича правдата, че обича хората – това е Истината. В естеството на човека са вложени Доброто, Истината, Любовта и т.н. За предпочитане е човек да си служи с положителен, а не с отрицателен език, понеже той не знае крайната цел на миросъзданието. Той не знае защо един човек е лош, а друг – добър, нито знае всъщност кой човек е добър и кой – лош. Например плодовете на ябълката първоначално са кисели, после узряват, стават сладки, но като поседят известно време, те започват да гният и миришат лошо. Когато ябълката е кисела, това не значи още, че тя е лоша; когато узрее и стане сладка, и това не значи, че е добра. Има добродетели в човека, които постоянно се менят – те са подобни на ябълката. Някой човек казва за себе си, че е добър. Той е добър, докато го ядат; не го ли ядат и оставят ли го известно време да седи на открито, той започва да се разлага, да се вкисва и мирише неприятно. Друг пък казва за себе си, че е кисел: радвай се, че си кисел, защото ще се запазиш да не те изядат преждевременно. Докато гроздето не е узряло, пчелите и осите не го нападат; узрее ли, те разкъсват ципата и изсмукват соковете му.

Хората искат да се повдигнат, да бъдат обичани и уважавани. За да бъде обичан и уважаван, човек трябва да има добро сърце и светъл ум. Всеки обича добрия, силния, любещия, разумния човек: силният всякога се отзовава в помощ на слабия. В този смисъл слабите заповядват, а силните изпълняват. Детето например плаче, вика, заповядва на майка си, иска от нея хляб, мляко; щом се нахрани, успокоява се: тогава започва да се смее, прегръща майка си, баща си, иска да им покаже, че тяхното щастие зависи от него. Замине ли детето на онзи свят, родителите стават нещастни. Детето, което насилва майка си, е насилник, не е разумно: това дете не може да стане велик човек. Както се проявява човек в обикновения живот, така ще се прояви и в духовния. Ако един насилник влезе в едно духовно

общество, и там ще се прояви като насилник: той ще иска да заповядва, навсякъде да бъде пръв; обаче той скоро ще се натъкне на противоречия, ще види, че на Любовта не може да се заповядва – Любовта е свободен процес. Когато създаваше света, Бог беше абсолютно свободен, никой не Му се налагаше – Той доброволно създаде света; Той даде добри условия на всяко живо същество правилно да расте и да се развива. Като знаете това, вие трябва да използвате тия условия разумно. За тази цел човек трябва да се върне към Първичния живот, за да види какви условия са предвидени за него и да почне правилно да работи: той ще намери името си записано в първичния план на Живота и ще види отде трябва да започне своята работа.

Като ученици всеки от вас трябва да намери плана на своя живот и да го реализира; щом намерите този план, вие ще придобиете вътрешен мир, вътрешна радост. Да реализирате плана на своя живот, това значи да работите с постоянни величини. Днес повечето хора работят с непостоянни величини, вследствие на което един ден се чувстват добре и мислят, че напредват; на другия ден казват, че не са добри, че не прогресират. Прогресирането е подобно на процесите, през които ябълката минава. В първо време тя е кисела, постепенно зрее, докато един ден напълно узрява и става сладка, след това презрява и започва да гние. Това са процеси, през които и човек минава. Като изучавате плодните дървета, вие казвате, че дървото се познава по своя плод; обаче в плода се крие и друго нещо – живот. Когато изядете един плод, вие придобивате неговия живот, който започва постепенно да расте във вас, да се увеличава. Животът, който сте приели от ябълката, представлява нейния капитал, който един ден тя обратно ще получи. Тъй щото прогресът, било за човека, било за всяко живо същество, има смисъл дотолкова, доколкото запазва живота, придобит чрез него. Следователно някога, в близкото или далечно бъдеще, човек ще плаща за всички блага, които днес даром получава: за светлината, за въздуха, за водата. Как ще плаща човек за светлината? Много просто: той обработва светлината, която приема в

себе си, и един ден тази светлина ще излиза от него, ще осветява пътя на страдащите, на заблудените, на обременените. Каква по-голяма заплата от тази може да се иска? Няма по-голямо благо от това, да осветиш пътя на човека, когато той броди, търси изход в тъмна, бурна нощ. Това означават думите: „Даром сте взели, даром давайте“.

Сега, като изучавате процесите в Природата, ще видите, че всеки уд, всяко живо същество е натоварено с известна служба, която неизбежно трябва да извърши. Същото се отнася и до човека: когато той намери своята служба, животът му се осмисля и човекът започва постепенно да се усилва, да се проявява като душа. Ние наричаме този процес „новораждане, раждане от вода и дух, или разцъфтяване на съзнанието“. Докато не е дошъл до този процес, човек е недоволен от себе си, от всички окръжаващи. В който момент съзнанието му се разшири и цъфне, той се повдига над окръжаващата среда и разбира, че причината за неговото недоволство се дължи на сблъскването му с Божественото съзнание. Само при това положение човек разбира причините и последствията на нещата. Свързването на човешкото с Божественото съзнание е велик вътрешен процес, а не външен, механически, както мнозина мислят. Нищо в живота не се придобива по външен начин: учителят може да съдейства на ученика за развиване на неговите способности, но иска ли да придобие знание, ученикът трябва да учи, да разбира това, което му се преподава.

И вие като ученици вървите от непостоянните величини към постоянните. Постоянните величини се намират в постоянно, в непрекъснато движение. Например Любовта е постоянна величина и като такава тя е в постоянно движение. Който се опита да спре движението на Любовта в себе си, той се натъква на големи страдания. Вярата, надеждата, милосърдието, кротостта са постоянни величини; като постоянни величини и те са в непрекъснато движение: следователно никой човек, никаква сила не е в състояние да спре тяхното движение. Никой не може да си даде отчет защо вярва в нещо: някой вярва в своя при-

ятел, но същевременно вярва и в своите близки – жена, деца. Срещате един човек и казвате, че вярвате в главата му. Защо? По главата на този човек виждате особени ъгли, особени черти, които ви карат да разчитате на него: вие виждате, че този човек никога няма да ви излъже. Срещате друг човек: веднага се спирате върху ръката му – тя ви прави впечатление, казвате: „Този човек има здрава, мускулиста ръка“. Вие веднага вадите заключение, че той е силен човек.

Съвременните хора съдят за нещата по външната им форма, вследствие на което изпадат в големи противоречия. Как могат да се ръководят от външната страна на нещата, когато тя е подложена на постоянни промени? Човешкият живот постоянно се мени; с него заедно се меният всички величини, чрез които той се проявява. Например доброто в човека също така се мени: то непрекъснато расте и се увеличава. Като изучавате човешкото лице, ще забележите, че линиите в него постоянно се изменят: едни се продължават, други се скъсяват. И в мозъка на човека стават промени: удължаване на известни линии, вдлъбване на някои мозъчни възли и т.н. През времето, докато стават тия промени, човек е изложен на ред страдания. Понякога е нужно едно малко, микроскопическо удължаване на линиите на носа, за да може дейтелността на човешкия ум да се прояви нормално; понякога едно удължаване на линиите с една стотна част от милиметъра е в състояние да внесе подобряване на човешкия живот. Такова удължаване на линиите става изобщо и в областта на сърцето, на ума и на волята на човека.

И тъй, за да разбира и познава както себе си, така и своите ближни, човек трябва да бъде добър хиромантик, френолог, физиогномист. Познава ли тия науки, по лицето на човека той ще чете като по книга. Великите, гениалните хора носят в себе си тази наука и като погледнат човека, те веднага го познават. Тази е причината, поради която те гледат на хората спокойно, философски: кой какво прави, как се облича, какво говори – това не ги смущава. Великият, гениалният човек има за задача да прокара

вода през пустинята, дето хората са изложени на големи страдания. Като не разбират задачата на гениалния човек, хората го считат за смахнат. Обаче един ден, когато видят, че през пустинните места на техния живот тече вода и напоява, подобрява цялото им благосъстояние, тогава едва ще разберат какво е направил този човек за тях. Гениалните хора идат в света, за да дадат тласък на обикновените хора; те внасят подтик, нова струя в техния органичен живот. Освен външно проявление гениалните хора оказват и вътрешно, органическо въздействие върху човешкия живот. Въз основа на същия закон ученикът трябва да знае, че и неговата задача не е само във външното изиявяване на неговите идеи, в написването на някоя книга или на някое музикално произведение, но и в онзи вътрешен подтик, който той би могъл да внесе със своите идеи в цялото човечество.

Сега, като ученици, вие ще знаете, че ученикът не е като гения, но със своята чиста мисъл той може да даде поне микроскопически тласък на човечеството. Може ли да направи това, той изпитва доволство в себе си; той има одобрението на висшия свят, на напредналите същества. Задачата на ученика е да възприема Божествените мисли и да ги предава: по този начин той се свързва с хиляди напреднали същества, с един колективитет, какъвто Божественият организъм представлява. В този смисъл геният не е израз на възможността на една душа само, но той представлява колективно усилие на множество души, които от векове работят в известно направление. Като намерят един подходящ организъм, те се проявяват чрез него: ние наричаме този човек гений. И Доброто не е резултат на една човешка душа, но на множество души, на цялото Небе. Каквато велика мисъл мине през вашия ум, вие трябва да ѝ дадете ход; щом ѝ дадете ход, вие се свързвате вече с този велик колективитет, отдето тя е излязла. Като знаете това, не се смущавайте какво ще стане с вашите велики мисли: великите мисли имат Божествен произход, следователно има кой да се грижи за тях. И да заминете за онзи свят, те пак ще продължават да текат, да проник-

ват в човешките улове.

Често хората се запитват какво могат да направят. Казвам: човек може да направи всичко и нищо. Когато е свързан с Божествения свят, той може да направи всичко; откъсне ли се от него, както ръката от организма, той е осъден на смърт – при това положение той нищо не може да направи. За да бъде цигуларят гений, ръката му трябва да бъде на мястото си и да се движи със светкавична бързина по струните на цигулката. С цигулката си само гениалният музикант трябва да представя едновременно и китара, и флейта, и пеене – цял оркестър. Гениите са първите прелетни птици в света, които съобщават на хората, че пролет иде, че още много птици като тях ще дойдат. Значи всеки човек може да бъде гениален – за това се изисква работа, усилие. Ако за гения са нужни десет години усилена работа, за обикновения човек са нужни 102 години усилена работа и труд.

Сега моето желание е да бъдете истински ученици, да разбирате онова, което Природата е вложила във вас: то трябва да ви служи за подтик. Школата, която следвате, изисква от вас вие сами да се подтиквате, а същевременно да давате подтик и на другите хора: това значи да бъдете верни на Бога, верни и на себе си. Щом сте верни на Бога, и Той ще ви бъде верен: неговата вярност към вас се изиявява с благословието, което Той всеки момент ви изпраща. Божието благословение се предава чрез хората – те са носители на великите Божии блага. Всички дарби, всички таланти, всички блага идат отгоре, от великия свят. Достатъчно е човек съзнателно да погледне нагоре, към небето, за да се учуди на техниката на великите майстори, които са създали хиляди слънца. Какъв велик вътрешен строеж представляват те, каква велика закономерност ги управлява! Те са в постоянно движение и всяка звезда или всяко слънце върви по строго определен път. Достатъчно е човек да насочи вниманието си към своя организъм, към външните и вътрешните си органи, за да види каква велика функция изпълнява всеки от тях, за да разбере ве-

личieto на света, в който е поставен.

След всичко това човек се осмелява да говори за себе си, че е грешен, че нищо не може да направи и т.н. Ти си грешен човек, без дарби, само защото си се откъснал от Първата Причина. Свържеш ли се с Нея, всичко в тебе ще потече, както е текло някога: тогава ще познаеш себе си, своите дарби и способности, които Бог е вложил в тебе. Който иска да бъде даровит, гениален, той трябва да работи – така са работили всички велики музиканти и художници, всички велики хора. Всеки може да бъде гениален: това е въпрос на време. Гений е всеки човек, който изпълнява Волята Божия и дава тласък на цялото човечество. В какво отношение? В музика, в поезия, в наука, в изкуство, в религия. Гениален човек е всеки, който понася страданията и мъчнотиите в живота си с радост. Бедният Лазар, който живееше пред вратата на богатия, беше гениален човек: той поглеждаше към своите рани и не роптаеше, през всичкото време се молеше за богатия да го просвети Господ. Затова именно Лазар отиде в лоното на Авраам, а богатият – в ада. Големи бяха страданията на Лазар, заради което го възнаградиха. Невежият не може да влезе в лоното на Авраам. Следователно за да се повдигне, човек трябва да мине през големи страдания. Ако човек разумно понесе страданията, без протести и роптания, големи блага го очакват. Тъй щото, страда или се радва, човек трябва съзнателно да живее, да използва блага и на страданията, и на радостите. Желая ви да имате характера и търпението на Лазар!

Желая ви сега, като мислите и прилагате постоянните величини в живота си, да направите вътрешна връзка с Първата Причина на нещата. Работете върху себе си така, че ангелите да ви носят и в този, и в онзи свят. Мнозина се страхуват да не дойдат ангели да ги вземат. Не, ангелите могат да носят само онзи, който е свързан с Бога: само онзи може да се повдигне, да развие своите дарби и способности, който се е свързал с възвишения свят, с Всемирното Бяло Братство. Който иска да се развива бързо, той трябва да се свърже с Великия свят. Тази връзка може

да превърне простия в учен, обикновения – в гениален. Възстановяването на тази връзка не става чрез насилие, но доброволно, по любов. Кога може да стане това? Всякога, когато човек искрено пожелае. Да направите съзнателно тази връзка – това значи пробуждане на вашето съзнание; да се пробуди съзнанието на човека, това значи възкресение. Когато всички хора направят връзка с възвишения свят, т.е. когато съзнанията им се пробудят, това значи светът да се запали от всички страни, от четирите си краища. Всички лъжливи теории и учения ще паднат, всички съмнения и заблуждения ще изчезнат и хората ще се освободят от черния дим и сажди, от влиянието на Черната ложка. Те ще започнат да се хранят с чистата храна на Словото, ще дишат свеж и пресен въздух, ще пият чиста, кристална вода, ще възприемат Божествената светлина и ще се радват на Новия живот, на новата наука, на новата Любов, на новата Мъдрост и Истина.

Стремете се към възстановяване на вътрешната връзка с Бога, с разумния свят. Новата 1929 година, която иде, благоприятства за връзки с напреднали същества, със същества от Божествения свят.

Бог е Любов. Божията Любов носи щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост.

*Божията Любов и Божията Мъдрост
носят пълното щастие.*

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

*Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина
носят всичкото щастие.*

14. лекция, 21 ноември 1928 г., София, Изгрев

НАСОКА НА ЖИВОТА

Размишление

Съвременните хора имат стари схващания за живота, а старите схващания, старите разбирания не допринасят никаква полза. Новото схващане, това е Божественото, което иде сега. Божественото внася разширение в човешкото съзнание, то дава насока на живота. Божественото, което носи новото в света, е процес, който не може да се задържи на едно място. Тръгнеш ли в посоката, в която Божественото се движи, ти ще се въртиш в кръг, в спира-ла, по права линия, ще падаш и ще ставаш, но нищо не е в състояние да те спре. Ако си в трен, ти видимо ще седиш на едно място, но тренът се движи. Ако тренът спре на ня-коя гара, Земята продължава да се движи; ако Земята спре движението си, Слънцето продължава да се движи. Тако-ва нещо представлява Божественото – вечно движение. Това вечно движение дава насока на живота; щом прес-тане това движение, т.е. щом насоката на живота се пре-крати, настава състояние на покой, което наричат смърт. Пожелае ли човек да се успокои, той навлиза в областта на смъртта. Всяко движение, което определя насоката на живота, е служене. Щом стане от сън и започне да се дви-жи, човек взема известна насока в своя живот. Всяка на-сока на живота има своя специфична форма: различните насоки на живота могат да се представят във вид на лъчи на изгряващото Слънце. Тия лъчи показват дългия път, който животът е изминал, тия лъчи са съществували пре-ди лъчите на Светлината.

При сегашното си развитие хората говорят за Светли-ната, но всъщност те познават Светлината само в нейната сянка. Това, което те наричат светлина, е само сянка на Светлината. Докато живеят в сянката на Светлината, те всякога ще се спъват. Наистина недоволството, безверие-то, съмнението и всички отрицателни прояви не са нищо

друго освен спънки в човешкия живот. Някой е недово-лен, че е ял малко: какво ще придобие, ако яде много? Щял да стане голям, едър... Смисълът на човешкия живот не седи в това, човек да стане голям, едър. В сегашните скъпи години няма смисъл човек да бъде много голям: ако е много голям, мъчно ще се прехранва. Големината на човека трябва да отговаря на неговото съзнание. В При-родата съществува закон на икономията. Да бъде човек голям, силен, добър, учен, това са насоки на живота – за да придобие тия качества, човек трябва да разполага със съответни сили, които равномерно да разпределя.

Като дойдат до съзнателния живот, хората намират, че той е сериозен, че носи големи страдания. Страдани-ята имат за цел изправяне на кривите насоки на живота. Било е време, когато човек не е страдал, но това не е най-голямото благо. Ние намираме, че сегашното положение на човечеството е най-добро. Пътят, по който сегашното човечество върви, е най-добрият: той води към свършен-ство, но още не е най-свършен. Да мислите, че този път е свършен, това значи да се намирате в положението на болния, който казва, че се чувства най-добре, когато лежи на кревата си. За болния е така, но за здравия това поло-жение не е естествено.

Като изучаваме формите, през които животът е ми-нал, виждаме какво голямо усилие са правили тия форми, за да подобрят своето положение, да дойдат до най-съ-вършената форма на Земята, каквата е човешката. Всички форми са търсили път, насока на своя живот, но само чо-векът е постигнал това. Благодарение на своето съзнание човекът е дошъл до точно определен път на движение. Когато в неговия път се е родила идеята за Бога, той е на-мерил своя духовен изток. Идеята за Бога в човека пред-ставява насоката на неговия живот – неговото изгрява-що слънце. Когато човек намери своя изток, съзнанието му разцъфтява. Разцъфтяването на човешкото съзнание е подобно на зазоряването. Щом настъпи този процес в чо-века, животът му се осмисля и той тръгва в определена посока без много лутане. Докато намери своя път, човек

непрекъснато се лута в съзнанието си. Това състояние е подобно на заблуден пътник в тъмна зимна нощ, сред снежни преспи и виелици: тук-там той вижда светлинки, но щом стигне до тях, една след друга те изгасват. Уморен, измръзнал, той пада на снега, отдето някой негов приятел го изважда и спасява.

Като изучавам живота на съвременните хора, виждам, че положението им не е много сигурно. Ще кажете, че вие имате вяра и убеждения: колко е силна вярата ви и какви са вашите убеждения, това се вижда във време на изпитания. Като се намерите пред някое голямо изпитание, вие веднага се разколебавате, започвате да роптаете против съдбата си, против Бога и казвате: „Ако наистина съществува Бог, Който е Любов, как е възможно да изпраща такива големи изпитания?“. Какво показва вашето роптание? Щом роптаете, вие не познавате Бога. Той не е такъв, какъвто философите, учените, моралистите и богословите Го описват: Той се проявява чрез различни форми и по различни начини. Човек трябва да изучава Бога във всички форми, в които се проявява, докато един ден дойде до положение да се слее с Него и безпогрешно да изпълнява Волята Му. Дойде ли до това положение, човек никога не се колебае в своя велик Баща, в своя Създател.

Като ученици вие трябва да знаете, че страданията, изпитанията, сиромашията, болестите неизбежно ще ви следват. За учения, за адепта тия неща са почивки. Като дойде сиромашията при него, той ляга под крушата и си почива; от време на време хапва една круша и разхлажда устата си. Като дойде богатството при него, той го туря на гърба си като раница и тръгва с него по света да раздава на бедни, на страдащи. Който не разбира смисъла на сиромашията, той казва: „Да не ти дава Господ сиромашия! Голямо тегло е тя“. Според него тегло е за човека, ако му се дадат условия да си почине. Да отхвърляте сиромашията от себе си, това значи да отбягвате от почивката. Хората се плашат от сиромашията, защото мислят, че ако тя ги посети, те са осъдени на глад, на голотия. Не, сиромашията е облечена с хубави дрехи – като пеперуда, която цял ден хвърка от цвят на цвят. Тя не мисли за житници, нито

за хамбари; цял ден хвърка и дето закъснее, там остава да спи. Богатият не познава състоянието на сиромаша: той мисли, че всякога трябва да носи товара на гърба си. Рече ли да хвърли временно поне товара си, тогава разбира какво нещо е истинската почивка, какво нещо е свободата.

Сегашните хора се страхуват от изпитанията, от сиромашията, защото са наплашени. Ако погледнат на живота с новата светлина, ще видят каква светлина съществува във всичко. Човек трябва да разбира процесите, които се извършват в Природата, и да се въоръжи с търпение, за да дочака техния край. Трябва ли умрелият да тъжи и плаче, че тялото му гние и се изгубва? Като изгние тялото му, ще се превърне във вода и газове, водата ще проникне в земните пластове, отдето ще излезе във вид на чист извор; след време изворот ще се превърне в река, която ще се отправи към морето, отдето някога е излязла, газовете пък ще отидат високо някъде в пространството. Какво лошо има в това преобразуване? Нищо лошо няма: човек се е превърнал във вода и въздух. Лошото седи в това, че хората се страхуват от преобразуванията, от промените в живота. Страхът в човека е остатък от животинското състояние, през което някога е минавал, благодарение на което той е готов с години да се върти на едно и също място и нищо ново да не предприеме. Не правят ли същото и животните? Куче гони един заек, заекът скача от мястото си и започва да бяга. Колкото и да бяга, виждате, че той се върти около старото си място, най-много един километър далече – с лаенето си кучето го заставя да бяга. Ако разбира законите, заекът няма да се върти на едно и също място, но ще удари на бяг, ще се отдалечи от опасността най-малко на пет-шест километра; а тъй, като се върти на едно и също място, заекът попада в устата на неприятеля си или опитва куршума на човека.

Какво представляват мъчнотиите в живота? Мъчнотиите, това са ловджийските кучета в живота, които преследват човека. И човекът като заека се движи в един затворен кръг, от който не може да излезе: кучетата го преследват, докато ловджията със своята пушка го прицелва и сваля на земята; след това казват, че еди-кой си човек е умрял.

Не, не е умрял този човек, но ловджията го е убил и го носи в дома си заради вкусното му месце и хубавата кожа. Какво трябва да прави човек, за да се освободи от мъчнотиите си? Той трябва да тръгне по нов път, да заживее с нови идеи. Някой казва: „Аз съм човек, ходя на два крака, заемам високо обществено положение“. Докога ще бъдеш човек, който се отличава от другите животни по това, че ходи на два крака и заема известно обществено положение? След 20-30 години ще те уволнят и ще се намериш в положението на инвалид, неспособен за работа; тогава ще кажеш: „Какво беше едно време, а какво е сега!“. Най-после, щеш не щеш, ще се примириш с положението си, ще кажеш: „Така трябва да бъде! Какво да се прави, старост е това“. Не, така не трябва да се разсъждава.

Какво нещо е старостта? Когато изгуби силите си, човек започва да остарява. Защо губи човек силите си? Защото е изгубил насоката на своя живот. Онзи, който не е изгубил насоката на своя живот, той не знае какво нещо е старост. Следователно старостта показва, че човек трябва да мине в нова форма на живота, да се подмлади. Старостта е преходна фаза, в която човек не може да остане дълго време: дойде ли до старостта, той непременно трябва да търси изходен път.

Един китайски император искал да стане член на Всемирното Бяло Братство. За тази цел го изпратили между животните да учи техния език. Като поживял известно време между тях, той започнал да разбира езика им. Един ден той срещнал две мравки, които спорили за една хапка. Двете мравки хванали хапката и я държат, не я пускат: и едната казвала, че хапката е изпратена за нея, и другата настоявала, че това благословение е изпратено от Небето за нея. Всяка мислела, че има право на хапката, и не я давала на другата: и двете държат хапката, спорят за нея и не ядат. Императорът наблюдавал този спор и мислел как да го разреши. Наблизо някъде той видял един овчар, отишъл при него и го попитал: „Имаш ли малко трошици хляб?“ „Имам, торбата ми е пълна с трошици, току-що ядох“. Императорът взел в ръката си трошиците и ги турил

пред спорещите мравки. Като видели това изобилие на трошици, те пуснали първата спорна хапка и се хвърлили върху новото благословение. С това спорът се прекратил.

Императорът продължил пътя си и видял, че две кучета се давят за една кост. „Какво правите, да не разрешавате някакъв научен въпрос?“ Едно от кучетата отговорило: „Снощи моят господар даде голямо угощение на гостите си и след свършване на угощението хвърли и на мене една кост – да опитам нещо от яденето. Този неканен гост дойде отнякъде и се хвърли върху костта ми, иска да я изяде. И да искам да я разделя с него, не мога – никакъв инструмент нямам. Понеже костта е моя, аз имам право на нея“. Императорът веднага отишъл при господаря на кучето и го запитал: „Имаш ли още една кост, останала от угощението?“ „Пълен кош с кости съм изхвърлил – вземи, колкото искаш“. Той взел няколко кости, хвърлил ги на кучетата и те престанали да спорят: изобилието разрешило въпроса.

Императорът се замислил и продължил пътя си, но се натъкнал на двама земеделци, които спорили за няколко сантиметра земя. Между тях се повдигнал въпросът къде трябва да бъде синорът на нивите: единият настоявал, че съседът е взел малко земя от нивата му, другият настоявал, че земята е негова – нито единият отстъпвал, нито другият. И двамата цитирали членове от закона, че никой няма право да мести синора на съседа си с цел да вземе от неговата земя. Императорът се приближил към тях и ги запитал: „Можете ли да отложите спора до утре и да дойдете при мене, аз да го разреша?“ „Кой си ти?“. Императорът написал своите инициали, дал им бележка, в която определил часа на срещата. На сутринта и двамата съседи отишли на определеното място и получили по десет декара земя: щом получили това изобилие от земя, те забравили спора за десетте сантиметра и се върнали у дома си доволни. Така императорът научил от животните, че при липса на известни блага в живота, всякога възниква спор; дадат ли им се тия блага в изобилие, спорът се прекратява. Значи изобилието разрешава спора и мъчнотиите в живота: същият закон се отнася и до човешкото царство.

И тъй, намери ли насоката на своя живот, човек лесно разрешава мъчнотиите си. Щом намери насоката на живота си, той разумно се справя с мъчнотиите, с недоразуменията, споровете и страданията си. Като разбира законите на Природата, човек знае как да трансформира състоянията си, да превръща скърбите в радости. Според закона на контрастите всяка мъчнотия, всяка болка се лекува с нещо, противоположно на нея. Учените са открили някакви малки, микроскопически същества, по-малки от микробите – микрояди, които изяждат микробите. Ако някой човек заболее от някаква заразителна болест, лекарите вкарват в организма му микрояди, които се размножават много бързо и по този начин изяждат микробите, причинители на болестта – така именно болният оздравява. Този начин на лекуване се отнася и към човешките мъчнотии. Когато се намери пред някаква мъчнотия, човек трябва да извика микроядите на помощ – да изядат микробите, които са причинили мъчнотията. Щом микробите на мъчнотиите изчезнат от човека, той се освобождава от тях. На научен език ние наричаме тия малки същества „микрояди“, а на духовен език – ангели, невидими помагачи.

Всички хора, в които шестото чувство е развито, могат ясно да виждат борбата между микробите и микроядите в човешкия организъм. Те виждат, че пред човека се изправя една тъмна сянка, т.е. един силует; веднага след това се явява втора, светла сянка, противоположна на първата. Тъмната налита върху светлата както пеперудата към светлината. Между тъмната и светлата сянка започва борба, в която ту светлата побеждава, ту тъмната. Ако светлата сянка победи, светлината и топлината ѝ се увеличават и тя запалва тъмната сянка. В тази борба броят на тъмните и на светлите сенки постепенно се увеличава, докато най-после светлите победят. Интересна картина е да гледате как отляво и отдясно на човека се борят светли и тъмни сенки с цел първите да го спасят, а вторите да го унищожат. Голяма борба става около един праведен човек или един светия, когато се намери пред големи изпитания: ако борбата се свърши в полза на светията, лицето му започва да свети и той благодари, че се е освободил

от мъките и терзанията на душата си. Това става не само с праведни и свети хора, но с всички хора; обаче колкото по-напреднал е човек, толкова и борбата около него е по-голяма. Милиони същества воюват около човека: това е една от вътрешните страни на живота, от великите тайни на Битието. Тази борба е предвидена от Божествения Промисъл. Под думите *Божествен Промисъл* разбираме съзнателна, разумна работа на множество възвишени същества, които изпълняват изключително Волята Божия. Когато казваме, че съществува Божествен Промисъл, ние имаме предвид насоката на живота и вярваме в нея.

Като ученици вие трябва да изучавате всички науки: химия, физика, ботаника, зоология, биология и т.н. Всяка наука ще ви запознае с елементите, с които тя борави – химически елементи, растения, животни, минерали. От друга страна, те ще ви запознаят с произхода на живота, на различните форми, с начина, по който те се размножават и т.н. Като изучи живота на различните форми във от себе си, във физическия свят, човек ще проникне и в своя организъм, ще разбере, че същите форми съществуват и в него. И тогава, като знае техния произход, начина на размножаването им, той ще познае по-добре и себе си, т.е. своя физически и психически живот. Колкото по-високо се издига човек, толкова повече навлиза в умствения и в причинния свят, дето няма никакви животни: това значи да живее човек в съзнанието си, дето има само чиста вода и плодни дървета. Това е раят на Земята, т.е. животът на пълно блаженство. Когато този човек се затъжи за животните, той слиза на физическия свят, на Земята, в зоологическата градина.

Според някои учени каквито животни и растения съществуват на Земята, същите животни и растения се срещат и във висшите светове. Вярно е това твърдение, но не в буквален смисъл. Всяко животно и растение е емблема, символ на нещо: например змията е символ на хитрост, на знание, а гълъбът – на кротост. Христос казва: „Бъдете хитри като змиите и незлобиви като гълъбите“. В този смисъл гълъбът е противоположност на змията. Кое качество е противоположно на хитростта? Знанието. Следо-

вателно когато се казва, че и във висшите светове срещаме същите животни, каквито и на Земята, разбираме, че там съществуват само техните символи, като принципи: крилата на гълъба представляват вратата на човека, който разбира законите на Природата и работи с тях. Освен кротост и незлобие отличителната черта в характера на гълъба е неговата устойчивост във възгледите му: при каквито условия и да се намира, той никога не изменя на своите убеждения по отношение на храненето си – при всички условия на живота си той остава вегетарианец. От това гледище цитираният по-горе стих, даден от Христа, може да се преведе с думите: „Бъдете учени и незлобиви“.

Като изнасям тия положения, мнозина се запитват: „Възможно ли е при сегашните условия на живота човек да бъде незлобив?“. Възможно е: щом на едната страна на живота седи змията, на другата непременно ще седи гълъбът; щом има тъмна сянка, ще има и светла. Животът се движи в контрасти, в противоположности: тъмната сянка е същество, което живее в гъста материя и се стреми да погълне човека; светлата сянка е същество, което живее в рядка материя и се стреми да помогне на човека, да го освободи от мъчнотиите му. Тази е причината, поради която между светлите и тъмните сенки всякога съществува борба. Ако тъмната сянка вземе надмощие в човека, светлината напуска своето място; и обратно, ако светлата вземе надмощие, тъмната изчезва. Два вълка се влюбили в една овца и започнали да ѝ пишат любовни писма. Като я видели сама далече от стадото ѝ, те се затичали към нея с намерение да ѝ дадат първата си целувка, израз на техните любовни писма. Понеже и двамата искали едно и също нещо, те се хвърлили един върху друг и започнали да се бият; овцата се спряла и започнала да гледа кой от тях ще надвие. Не, овцата не трябва да стои при тях и да гледа как ще се свърши борбата, но да разчита на краката си и да удари на бяг, колкото силите ѝ държат. В бягането е спасението на овцата: рече ли да се спре и да чака края на борбата, тя е загубена.

Такава борба става и в човека. Когато някой казва, че се бори със себе си, той трябва да знае, че всъщност не

се бори той, но силите в него се борят. Докато силите в тебе се борят, ти плюй на краката си и бягай; искаш ли да наблюдаваш тази борба, качи се на някое високо място и оттам гледай. Следователно когато силите в човека се борят, той не трябва да взема участие в тяхната борба, но отдалече само да наблюдава и да се учи. Какво прави човек при такива случаи? Той взема своето малко ножче и излиза срещу воюващите страни да се бори с тях. Понеже не е дошъл до положение да воюва със силните същества, той веднага отстъпва; не отстъпи ли, от него нищо не остава. Помнете: вашата задача не е да воювате – вие трябва отдалече да гледате и да се учите: тъмните и светлите същества ще воюват заради вас. Това е задача, в която те разрешават въпросите си, вас обаче никой не ви е викал на война: вие не сте дорасли още до големите борби в живота.

И тъй, когато човек се намери пред някаква мъчнотия или някакво изкушение, около него започва усилена борба между светлите и тъмните същества. Тази борба може да продължи ден, два, седмици, месеци или години, но ако човек е свързан с Първата Причина, в края на краищата борбата ще се свърши в негова полза. Който се намира под ръководството на разумния свят, той лесно ще се справи със своята карма. Кармическият закон не е нищо друго освен съдбата на човека: кармата е закон на необходимостта, през който всеки човек минава. С други думи казано: кармата представлява неблагоприятните условия в живота на човека. Някой човек си направи къща, но скоро я изгубва; ожени се, родят му се деца, но след няколко години изгубва и жена си, и децата си: това са все кармически отношения. Човек трябва да работи съзнателно, да ликвидира правилно със своята карма; като ликвидира с кармата си, човек влиза в Божествения Промисъл, в закона на благодатта, или в тъй наречената *дихарма*. Такъв човек борави с магическата пръчица. Щом е дошъл на Земята, човек трябва да работи правилно, да ликвидира с кармата си още в този живот, за да не става нужда пак да се преражда. Да се преражда човек, това значи да живее в закона на кармата; да се ражда, това значи да живее в за-

кона на благодатта – в този закон човек расте и се развива без никакво прекъсване на съзнанието.

Сега, като слушате да се говори по тези въпроси, някои остават недоволни. Те мислят, че въпросът за прераждането не е важен, понеже в този момент пари нямат, хляб нямат – гладни са. Въпросът за парите и хляба може лесно да се разреши: щом влезе в живота на благодатта, човек ще има и пари, и хляб, и дрехи – каквото пожелае, лесно може да го придобие. Обаче какво трябва да прави, докато дойде до това положение? Ще кажете, че докато дойдете до този закон, вие трябва да се раждате и прераждате, да се усъвършенствате. Това зависи от човека: в един живот той може да се развие, да ликвидира със своето минало и да влезе в закона на благодатта. Докато прави разлика между хората, между едно и друго верую, човек не е влязъл в този закон; докато хората спорят кой е спасен, те не познават още религията. Въпросът за спасението на душите се отнася до Бога – Той се грижи за спасението на хората, а всеки човек трябва да мисли за себе си, да спазва великите закони на Битието, да върши Волята Божия.

Човек трябва да изучава своите вътрешни състояния, за да се справя лесно с тях. Слушате някои хора да се оплакват, че са остарели, че краката им не държат, че сиромашия ги е налегнала, че никой не ги обича, че даже Господ ги е забравил. Всичко това е лъжлива философия, това не са верни положения. Всяко допускане или определяне на нещата ни най-малко не определя Истината. Виждам, че в едно гърне се вари боб, и допускам, че той е осолен вече. Опитвам боба и намирам, че солта още не е турена – значи моето допускане не е вярно. Както виждате, има разлика между твърденията за нещата и действителното положение, в което те се намират. Някой казва: „Допусни, че съм щастлив човек“. Не е въпрос да допускам: аз искам да зная щастлив ли си в действителност, или не си щастлив. Ако си щастлив, както твърдиш, ще те опитам. Видя ли, че не си щастлив, разбирам, че още не си осолен: тогава вземам сол, осолявам те и ти ставаш щастлив. Една дума само може да направи човека щастлив. Срещам една

вдовица прегърбена, нещастна – няма работа, не може да изкара хляба си; десет години вече как мъжът ѝ отсъства, безследно е изчезнал, и тя ходи по къщите да работи. Аз се приближавам до нея, тихо ѝ пошепвам: „Днес мъжът ти пристига – той е бил някъде по чужбина, спечелил е много пари и сега се връща здрав и богат“. Вдовицата веднага забравя нещастieto си, усмихва се и излиза вън да посрещне мъжа си. „Мъжът ти си иде“ – това е магическата тояжка, която прави бедната вдовица щастлива. Срещам един ученик: държал е изпита си, но се съмнява в успеха си. Казвам му: „Бъди спокоен, ти изкара изпитите си благополучно“. Той веднага става от мястото си радостен и доволен. Следователно знайте, че за всяко положение в живота има по една магическа пръчица, която човек трябва да знае кога и как да приложи.

Сега, като слушате тия неща, вие си мислите на какъв ли край ще излезете, накъде ще ви изкара този път. Едно трябва да знаете: този път ще ви изкара на добър край; по-добър път от този няма – той е единственият най-добър път. Една дума само е в състояние да ви убеди в истинността на това твърдение. Трябва ли то да ви се доказва с часове, работата е свършена: Истината не се нуждае от много доказателства. Щом се стремите към правия път, вие трябва да вземете нова насока в живота. Вие имате насока на живота, но тя трябва да бъде правилна, да не предизвиква никакви колебания във вас. Да имате нова насока в живота си, това значи да вървите по този път смело, с убеждение – никоя сила да не е в състояние да ви отклони. Често хората менят убежденията си и после страдат. Не е лошо човек да мени убежденията си, но важно е новите му убеждения да го повдигат, да внасят разширяване в неговия ум и в неговото сърце. Не придобива ли това, по-добре да се държи за старите си убеждения. Човек трябва да знае, че на каквито влияния се поддава, такъв става. Когато върви в правия път, той непрестанно се разширява – това разширяване внася в него вътрешно подобряване. Човек трябва да завършва деня с някаква придобивка, с нещо ново в себе си – в това седи Божест-

веното. Каквито мъчнотии и да имате, те представляват условия, с които можете да опитате Божественото начало в себе си, да видите доколко сте му дали ход да се прояви. Като мисли и работи върху себе си, човек може да разреши задачите си правилно. Рече ли да плаче и да се вайка, той нищо няма да направи: сълзите не могат да умилостивят Господа.

Какво представляват сълзите, защо човек плаче? Човек плаче, когато иска да влезе в Новия живот. След като се е разочаровал в стария живот, той иска да излезе от него, да заживее по нов начин. Само при това положение сълзите имат смисъл. Обаче ако след плача човек пак остава в стария живот, сълзите му са безпредметни. Когато отидеш при Бога и заплачеш, това показва, че ти даваш подписа си в знак на съгласие да изпълняваш Волята Божия. Изпълнението на Волята Божия подразбира великото, красивото в света – то внася свобода, простор, разширяване на ума, на сърцето и на волята на човека. Който върши Волята Божия, той е в положението на способния ученик: каквато задача му даде учителят, той я решава без никакви спънки и мъчнотии. Учителят преподава, ученикът учи: при това положение и двамата са доволни. Който изпълнява Волята Божия, той владее магическата пръчица: достатъчно е да тропне с нея на масата, за да получи всичко, което му е нужно – той ще вдига и ще слага пръчицата си и ще благодари на Бога за всичко, което му се дава. „Къде е тази пръчица?“ Навсякъде в живота: богатството не е ли тази магическа пръчица, знанието не е ли тази магическа пръчица, вярата, надеждата, любовта в човека не са ли тази магическа пръчица? Обаче не показвайте магическата си пръчица на никого. Ако някой ви попита в какво вярвате, отговорете му: „Вярвам във въздуха, който дишам; вярвам във водата, която пия; вярвам в хляба, който ям; вярвам в светлината, която възприемам с очите си; вярвам в земята, върху която стъпвам...“ „И аз вярвам в същото!“ „Щом и ти вярваш в същото, ние си приличаме – едно сме“.

Различието между хората седи в това, кой как използва богатата на живота. Ако човек не знае как да се ползва

от водата, той може да се удави в нея; ако не знае как да използва въздуха, той може да го помете. Колкото е тих и спокоен въздухът, толкова е и страшен – той може да задига дървета, къщи, добитък, хора и да си играе с тях. Ако не знае човек как да използва светлината и топлината, и те могат да го задигнат. Като е дошъл на Земята, човек трябва да изучава свойствата на водата, на въздуха, на светлината, на топлината, на земята, защото от тях зависи неговият живот. Като се ползвате от тях, вие трябва да им благодарите. Да диша човек – това значи да мисли; да пие вода – това значи да живее; да възприема светлината, топлината – значи да твори, да бъде свободен. Светлината е носителка на свободата. Ако при изгряването на Слънцето светлината не влиза в твоя ум, ти няма да имаш правилни разбирания. Всяка мъчнотия крие зад себе си нещо хубаво: щом разреши мъчнотиите си, човек придобива светлина. Как се решават мъчнотиите? С любов.

Един млад момък искал да изпита своята възлюбена – доколко го обича. Той решил да направи това по особен начин: за тази цел той се облякъл в груби дрехи, начернил лицето си, турил голяма шапка на главата си, за да се не вижда, и в такъв страшен вид влязъл в гората да пресрещне своята възлюбена, която обичала сама да се разхожда. Той насочил револвер насреща ѝ, спрял я в пътя ѝ и казал: „Стой, ще те убия!“ „Защо, какво съм направила?“ „Ти не си достойна да тъпчеш земята. Ти си направила големи злини, опасна си – един човек се оплаква от тебе, че си му причинила голямо зло. Ако искаш да се спасиш, само една дума може да ти помогне.“ „Коя е тази дума?“ „Да кажеш, че го обичаш. Ако кажеш тази дума, ти си спасена; не я ли кажеш, нищо не може да ти помогне – ето, револверът е пред тебе!“ „Обичам го“.

Сега и на вас казвам: само една дума може да ви спаси. Кажете ли тази дума, вие ще бъдете спасени. Кажете: „Обичам го!“ „Кого?“ „Господа! Обичам Господа и съм готов всичко да направя за Него“. Така постъпил и младият момък. Като чул от момата думите *обичам го*, той веднага се измил, преоблякъл се и се представил пред нея. Наистина, една дума е в състояние да спаси човека от из-

вестно бедствие. Ако кажеш на онзи, който те съди, че ще платиш, той веднага ще измени отношението си към тебе. Намираш ли се пред известна мъчнотия, кажи: „Ще изпълня закона, ще изпълня Волята Божия“. Щом кажеш тази дума и мъчнотията изчезне, ти си казал думата, както трябва. Кажеш ли нещо и не стане, ти не си казал думата намясто. Всяка дума, казана намясто, навреме и с любов, винаги дава добри резултати.

Сега аз говоря за ония положения, за ония принципи, които имат отношение към вашия живот. Новите принципи, новите положения, новите вярвания не са нищо друго освен идеалът, към който всеки човек се стреми. Под думата *идеал* ние разбираме стремежа на човека да създаде нови форми в живота си, в които да влее своите нови разбирания. Всеки ден, от изгрева до залеза на Слънцето, човек трябва да прибавя по нещо ново към своя идеал. Ако човек всеки ден прибавя по нещо ново към своя основен идеал, за една година той ще има 365 придобивки. Какъв е вашият основен идеал? Ще кажете, че основният идеал на живота ви е да любите Бога. Това значи да осолите боба: бобът не е осолен, а трябва да се осолите. Като расте и се развива, едновременно с това човек трябва да мени и идеала си: това, което днес е идеал за него, не може да бъде идеал и за утрешния ден. Както детето всеки ден расте и прибавя по нещо към своя ръст, така и човек всеки ден трябва да прибавя по нещо към своите разбирания. Не е достатъчно само да предполага, че прави нещо, но той трябва да разширява съзнанието си, да усилва вярата си, да върви напред. Убежденията на човека трябва да пуснат корени в материята, да се закрепят. Материята, наречена според индусите *майя*, представлява външната обвивка на нещата; тя съдържа в себе си неизброими богатства. Материята създава големи мъчнотии и страдания на хората, но това са маски само, чрез които невидимият свят ги изпитва: страхливият ще се уплаши и ще бяга, ще се крие от живота, а смелият ще се ползва от мъчнотиите и страданията, ще се учи от тях. Като изучава уроците си добре, той ще извлече от материята онова богатство, което Бог е вложил.

Следователно докато е на физическия свят още, човек трябва да се справи с материята, да реши задачите си. За да реши задачите си правилно, той трябва да смята добре, да прави верни изчисления. Като ученици вие трябва да се занимавате освен със смятане, още и с пеене, с рисуване: щом сте свободни, попейте малко или вземете да нарисувате нещо. Човек трябва да развива всички свои дарби и способности, да не се спира само върху една от тях. Докато е жив, човек трябва да влага капиталите си в обръщение, да търгува с тях. „Позволена ли е търговията за окултния ученик?“ Позволена е. „Нали е човешка работа?“ Зависи как се прилага: ако се прилага по човешки начин, тя е човешка работа; ако се прилага по Божествен начин, тя е Божествена. В света работят едновременно и двата метода: който не може да работи по закона на благодатта, той ще работи по закона на необходимостта.

Основната мисъл, която трябва да задържите в ума си, е следната: всеки ден да придобивате по една нова форма, която да разширява съзнанието ви, за да укрепвате във вярата и в Любовта. Често хората губят любовта, вярата, знанието, силата си, защото нищо не прилагат към тях. В Писанието е казано: „Растете от сила в сила, от знание в знание“. И до последния час на живота си човек трябва да има будно съзнание, светла мисъл, да придобива по нещо ново. Като дойде часът на заминаването му, той да извика приятелите си и да каже: „Радвам се, че прекарах между вас толкова години. Времето на прекарването ми в затвора се свърши: сега съм свободен вече и отивам при своите си, които обичам и които ме обичат. Ако съм обидил някого от вас, моля да ме извините: искам да си замина спокоен, без дългове на Земята. Един ден и вие ще заминете при вашите близки и там ще се видим“. Когато се казва, че ще заминете за онзи свят, вие се страхувате. Според мене заминаването не е нищо друго освен излизане на човека от стеснителното положение, в което се намира. Нищо страшно няма в заминаването: да замине човек, това значи да възкръсне, да мине от един свят в друг.

Като ученици вие трябва да правите опити, да познавате силата си. Не е достатъчно да казвате, че сте носите-

ли на Божиите мисли, но да правите опити, да изпитате думите си. Отивате при някой болен и казвате: „Ще оздравееш, не се безпокой“. Щом кажете това, думите ви трябва да се сбъднат. Щом отидете при някой болен, кажете му: „След три дни ще оздравееш“. Ако след три дни болният оздравее, мисълта и желанията ви са били силни. Срещате един беден, страдащ човек и му казвате: „След три дни положението ти ще се подобри“. Ако наистина положението на този човек се подобри, мисълта ви е била силна. Мисълта на човека е силна само тогава, когато е свързана с Божествената. Щом опитите ви излязат сполучливи, обърнете се към Бога и благодарете, защото е проявил Своята Любов, милост и благодат чрез вас; благодарете, че този ден сте имали възможност да Го познаете. Пожелайте в себе си Бог да ви се открива всеки ден по малко. Помагайте на страдащите, без да съжалявате, че страдат. Когато някой човек страда, това показва, че учителят му го изпитва. Един ученик е надежден, обещава нещо, докато учителят има вяра в него и го изпитва; престане ли да го изпитва, той е безнадежден ученик. Страданията и радостите са неизбежен път в живота на човека: чрез тях човек познава великото и красивото в света.

Зората на Новия живот се пукна вече и носи Божиите блага, които растат на светлина в Божествената градина.

Бог е Любов. Божията Любов носи щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост.

Божията Любов и Божията Мъдрост

носят пълното щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина

носят всичкото щастие.

15. лекция, 28 ноември 1928 г., София, Изгрев

СМЯНА НА СЪСТОЯНИЯТА

Размишление върху радостта.

Сега ще прочета 140. псалом, върху който да размишлявате цяла седмица. Спирайте се на вътрешната, а не на външната страна на псалома; ако го изучавате по буква, нищо няма да научите.

Представете си, че ви се даде темата да определите конкретно какво нещо е Истината. Какво ще кажете, какво може всеки ученик да каже или да напише за Истината? Като ученици вие трябва да дойдете до най-простото разбиране на Истината, както и на всички важни въпроси в живота: само по този начин можете правилно да се развивате. Да се развива човек, това значи умът му да укрепва, той да дойде до положение да разбере Истината в нейната пълнота.

Следователно човек трябва да работи, да развива ума и сърцето си, да разбира Истината и да я прилага. Например какво ще разберете, ако ви се каже, че човек някога е живял в огъня, както днес живее във въздуха? Някога човек е живял във водата, както рибата живее днес във водата. Какво ще разберете от тези твърдения? Човек постепенно е променял средата, в която е живял, докато е слязъл най-после на твърдата материя, на земята. Да си на твърдата почва и да живееш в нея, това са две различни положения. Как ще разберете това? За да разберете тия неща, вие трябва да имате ум, да сте дошли до високо разбиране на нещата: тези въпроси не са за деца, те са за възрастни хора, които имат зрял ум. Това не подразбира, че децата трябва да се откажат от тази философия. Не мислете, че всичко изведнъж ще ви стане ясно – това е неестествен процес. То е все едно да изисквате от околното си да възприеме всичката слънчева светлина. Това е невъзможно: за вас е важно два-три лъча да влязат в очите ви и да се ползвате от тях.

Сега, като ви наблюдавам, виждам, че някои от вас са недоволни, защото не са учени. Те мислят, че за да бъдат учени, непременно трябва да са завършили гимназия и университет. Всеки може да бъде учен, ако се стреми към знанието с радост. Докато учението радва човека, то е постижимо за него; престане ли той да му се радва, то се отдръпва от него – за този човек знанието е непостижимо. Този закон се отнася и до здравето на човека: докато човек се радва на здравето и го цени, то е постижимо за него; щом престане да се радва и не го цени, здравето го напуска. Дето здравето отсъства, там болестта присъства. Следователно човек се движи между две състояния, които постоянно се сменят: радост и скръб. Докато се радваш и се надяваш, че можеш да станеш учен човек, радостта ти е намясто – при това положение ти всеки ден ще придобиваш по нещо. Щом се усъмниш в придобиването на знанието, ти започваш да се обезсърчаваш; щом дойде обезсърчението, с него заедно иде и скръбта – тогава и знанието се отдръпва. При радостта и вярата в постижението на нещата човек печели, придобива нещо; при обезсърчението и скръбта той губи. Като дадете ябълка на детето, то се радва; щом отнемете ябълката му, то скърби.

На какво се дължи недоволството? На непостигнатото желание. Искате ли да помогнете на човека, да го освободите от недоволството, насърчете го, дайте му възможност да постигне своето желание. Някой се е обезсърчил, че не може да свърши училище – кажете му, че след няколко години ще завърши благополучно: нека посещава училището, нека учи, той сам да види какви препятствия има вътре и вън от себе си, да познае своите сили и способности. Кажете ли му, че няма да завърши, той предварително ще спре развитието си. Стремещт е важен в човека: като се стреми към известна цел, която не може да постигне, човек придобива други неща, които го ползват. Казвайте на човека, че може да постигне желанието си; никога обаче не му казвайте, че това или онова негово желание е непостижимо. Виждате как един грешен човек пада и става: не му казвайте, че не може да стане праведен човек. Правдата, светостта са постижими неща – от съз-

нанието на човека зависи в един ден да стане праведен и свят човек и в един ден да се огреши.

Съвременните хора говорят за реалността и казват, че реални неща са тия, които могат да се постигнат. Не, всяко постигнато нещо не представлява още самата реалност. Когато постигне нещо, човек се радва – радостта внася разширение в съзнанието. Щом постигне нещо, човек става доволен: докато се надяват, че могат да постигнат нещо, хората са доволни, радостни; в който ден се усъмнят в постигането на своите желания, те стават недоволни и скръбни. За да не дойдат до това положение, хората не трябва да поставят никакви прегради на своите идеали. Не се противопоставяйте на великия ред и порядък на Природата! Като говоря за този процес, имам предвид човешката съвест. Съвестта е особен инструмент, особена мярка, с която точно се измерва същината на нещата – от тази мярка зависи степента на човешката радост, както и количеството на неговите придобивки. Колкото по-развита е съвестта на човека, толкова по-ясни са неговите мисли, чувства и действия. От развитието на човешката съвест зависят правилните или неправилните отношения на човека към Първата Причина. Когато съвестта измерва нещата и човек разбере, че е постъпил право, той става недоволен. Външно недоволният е навъсен, кисел, обаче недоволството няма нищо общо с песимизма: песимизмът е патологично състояние в човека, което се лекува по особен начин.

Светските хора изучават живота, както и религиозните го изучават, обаче време е вече последните да се простят със старите форми на религията. Религията представлява крайният предел на материалния живот. Когато са уреждали материалния си живот, хората са създали религията. Казват, че религията свързва хората с Бога. Как става това свързване, не знаем. Преди всичко свързването е чисто материален процес. Не е лошо да бъде човек свързан с Първата Причина, с хората, но той не може да се ползва от тази връзка. Защо? Защото вързаният не може да мисли. Божествено нещо ли е религията, или човешко? Религията е човешко нещо, понеже се изменя. Тя се изме-

ня така, както мени думата си и не устоява на нея онзи, който е взел пари назаем със задължение да ги изплати след три месеца. При това задължение има две вероятности за неустояване на думата: или длъжникът не внася парите на банкера навреме, или банкерът иска парите си преди изтичане на срока.

Когато казвам, че някога човек е живял в огъня, вие се запитвате как е възможно това. Възможно е: тогава светлината е била среда за човека, както въздухът е днес негова среда. Светлината е била гъста като вода: следователно каквото водата представлява днес за рибата, такова нещо светлината е представлявала за човека. В стремежа да намери своята среда, човек е минал през всички среди: през светлината, през водата, през въздуха. Като е слизал на Земята, той е вървял по инволюционен път; сега минава по обратния път – по пътя на еволюцията. Тази е причината, поради която това, което някога е било среда за човека, днес е станало условие. Човек е излязъл от твърдата материя, но не е останал да живее в нея: днес той използва твърдата материя като условие – той копае, оре, разработва земята. Някога водата е била среда за човека, но днес е условие. Когато водата престане да бъде условие за човека, той ще придобие вечния Живот: при това положение водата ще бъде реалност за човека, тя ще извира от него. Тъй щото, когато казваме, че някой човек е извор, имаме предвид, че водата е влязла вече в него и извира навън. Да живееш във водата като в среда, да я използваш като условие за живот и да я приемеш в себе си, за да изтича вън от тебе във вид на извор, това са три различни състояния, през които човек минава. Това са отвлечени мисли, върху които трябва да размишлявате, за да обясните състоянията си, през които минавате.

Казвате: „Като отидем на онзи свят, тогава ще си обясним всичко“. Това е материално разбиране на онзи свят. Като отидете на онзи свят, вие ще бъдете като дете, което е свършило първо отделение и минава за второ: по-горе от второ отделение обаче не можете да отидете. Такъв е законът на развитието. Колкото и да е учил човек на Земя-

та, неговото знание се равнява на знанието на дете, което е завършило първо отделение. Като отидете на онзи свят, ще постъпите във второ отделение; щом завършите второ отделение, отново ще ви пратят на Земята да следвате трето отделение. Като свършите трето отделение, ще отидете на онзи свят да следвате четвърто отделение. Първо и второ отделение съставят един завършен кръг, трето и четвърто отделение съставят друг завършен кръг. Докато е на Земята, човек е мъж, следва в първо отделение; като отиде на онзи свят, той става жена, следва второ отделение. Като слезе на Земята, той пак става мъж, следва трето отделение; щом замине за другия свят, става жена, следва четвърто отделение. Значи в първо отделение човек развива своя ум, своите умствени способности и сили; във второ отделение той развива своето сърце. Обаче в Природата съществува обратен процес, според който влезе ли в невидимия свят, човек постъпва в първо отделение и става жена; щом слезе на Земята, той постъпва във второ отделение и става мъж.

Сега това са мисли за разсъждение, за да си обясните състоянията на доволство и недоволство, през които минавате. Когато се чувстваш доволен, разположен, господар на положението, ти си мъж. Това не значи, че ти си във формата на мъжа, но минаваш през неговото състояние: мъж е всеки, който мисли и разбира нещата – това прави мъжа свободен. Когато се чувстваш недоволен, неразположен, ти минаваш през състоянието на жената. Недоволният всякога иска да се жени, само недоволният иска да се жени. Следователно женитбата се дължи на недоволството на човека. Когато човек е лишен от нещо, когато му липсва нещо съществено, той иска да се жени – в този смисъл, когато жената и мъжът искат да се женят, те са все жени.

Като изнасям тия положения, ни най-малко не казвам, че трябва или не трябва да се жените. Когато е недоволен, човек естествено търси нещо, което да осмисли живота му, да запълни празнотата на неговата душа. Човек все търси някакъв идеал в живота си. Докато е млад,

той мечтае, фантазира, че ще намери своя възлюбен, който ще осмисли живота му; щом намери възлюбения си, той започва да му пише любовни писма, да му носи цветя, подаръци, докато един ден се разочарова в него и види, че не е намерил това, което търси. Като мисли, че е намерил своя идеал, човек първо се очарова, а после се разочарова и изпада в положението на Йоан Веслей⁹, виден реформатор в областта на религията, който се оженил за една англичанка, но три дена след това казал на приятеля си: „Не струва човек да се жени – не намерих тази, която търсих“. Един млад момък отишъл при него и му казал, че се влюбил в една красива, благородна мома, благочестива християнка, и желае да се ожени за нея. Йоан Веслей му отговорил: „Момата е добра, красива, ревностна християнка; тя може добре да живее с Христа, но не и с тебе“.

И тъй, каквото е отношението на човека към външните хора, такова е отношението му и към себе си. Тази е причината, поради която понякога човек е недоволен от известни свои постижения: след като дълго време се е стремил да постигне нещо, щом го постигне, той става недоволен. Какво трябва да прави човек, ако е недоволен от своя възлюбен, за когото се е оженил? В живота този въпрос се разрешава чрез развод. Хората могат да се развеждат и от идеите си. В Евангелието този въпрос се решава по следния начин: човек има право да се разведе от една идея само тогава, когато тя го отдалечава от Бога. На същото основание казвам: мъжът има право да се разведе с жена си само тогава, когато тя го отдалечава от Бога; и жената има право да се разведе с мъжа си само тогава, когато той я отдалечава от Бога. В широк смисъл на думата подразбирам: отхвърли от себе си всяка мисъл, всяко чувство, всяка постъпка, които те ограничават, които спъват твоето развитие, които те отдалечават от Бога.

Сега всички говорят за любов към отечеството, както и към цялото човечество. Какво представлява Любовта? Любовта представлява отношения между души, които живеят във видимия и в невидимия свят. Когато изразява Любовта в нейната пълнота, човек изпитва голямо довол-

ство. Всяко нещо, което повдига душата към Бога, е Любов; всяка идея, която повдига човека и хвърля светлина в неговия ум, е плод на Любовта. Любовта преобразява човека, тя може да измени и най-големия пияница: щом Любовта го посети, той веднага се отказва от пиенето и тръгва след нея; той се отказва от виното, от месото и се обявява за въздържател. Каквито теории да му проповядват за ползата от виното и от месото, той никога вече не слуша: веднъж е опитал тия неща, той не иска да се връща към тях; той знае, че по-добра храна от хляба и по-добро пиение от водата не съществуват. Всички храни произлизат от житото: житото представлява първичната материя, която е дала подтик на органическия свят. Този подтик е Божествен, следователно който иска да приема този подтик в себе си, той трябва да се храни с жито. Който се оплаква, че е объркал сметките си и не може да намери правия път в живота, той трябва да се храни с жито: житото е в състояние да му помогне, да му покаже начина, по който може да уреди всичките си работи. „Вярно ли е това?“ Опитайте и ще се убедите. Преди да се съмнява и да отрича нещата, човек трябва да ги опита, иначе той ще се натъква на противоречия, които не го ползват. Има противоречия в живота, които са необходими.

Като е дошъл на Земята, човек все трябва да бъде лишен от нещо, да му не достига нещо: това, което му не достига, ще бъде подтик в живота му. Недоволството е необходим елемент в човешкия живот, както и в цялата Природа. Окото е недоволено, че вижда само, а не може да слуша; ухото е недоволено, че слуша само, а не вижда; носът е недоволен, че не може да вижда, да слуша, а само мирише нещата; езикът се оплаква, че само вкусува нещата, а не може да мисли, да чувства. Кое положение трябва да заеме човек: положението на око, на ухо, на нос, на език, на мозък или на сърце? При каквото положение и да се намира, човек трябва да бъде смел. Смел човек е онзи, който мисли право; който обича Истината и мисли за нея, той е смел, безстрашлив човек. Искате ли да бъдете свободни, напуснете всичко, което ви свързва: напуснете она-

зи религия, онази наука, които ви свързват. „Какво трябва да правя?“ Люби Бога! Който иска да люби Бога, а е свързан с нещо, той не може да прояви любовта си. Щом иска да прояви любовта си, той трябва да разкъса всички свои връзки. Кога майката обича детето си? Когато се освободи от него, т.е. когато се скъса връзката, с която детето е било свързано в утробата ѝ. Докато не го е родила, майката е изпитвала повече страх за себе си, отколкото любов към детето. Ако не разберете положението на бременната жена, на бащата, който се грижи за прехраната на дома си, вие не можете да разберете и себе си. Като ученици вие трябва да разбирате състоянията на майката, на бащата, на детето, за да разбирате и своите състояния.

Ще кажете, че това не се отнася до вас. Именно до вас се отнася! За вас е важно какво трябва да правите сега. Ще учите! Ако сте на Земята, ще бъдете мъж или жена в първо отделение; ако сте в невидимия свят, ще бъдете мъж или жена във второ отделение. Дали човек е горе, или долу, той ще бъде или мъж, или жена, или дете. Мнозина казват, че не искат да бъдат нито жени, нито деца – те искат да бъдат мъже. От човека зависи какъв да бъде: според това, което носи в себе си, човек може да бъде мъж, жена или дете. Други пък не искат да бъдат мъже... Слушате някой мъж да казва, че втори път иска да се роди жена, да седи вкъщи на топло, да посреща и изпраща мъжа си – дотегнало му цял ден да тича нагоре-надолу да се грижи за прехраната, дотегнало му да ходи по бойните полета да воюва. Друг пък иска да бъде дете: да му се радват, да го милват и на ръце да го носят. И това положение е добро, но какъв щеше да бъде светът без майки и бащи, а навсякъде само с деца: дете и да се обърнете, само плачове ще чувате. Красотата на живота седи в разнообразието: красив е животът, когато срещаме бащи, майки и деца. Когато има майка и баща, детето е доволно, не плаче; щом изгуби майка си, то започва да плаче с едното си око – с лявото; като изгуби и баща си, то плаче и с двете си очи. Да изгуби човек баща си и майка си, това значи да изгуби условията на живота си. Щом изгуби всички условия на живота си, човек се

превръща в суха чешма и престава да тече. Детето е символ на живота, то съдържа ред условия и възможности за развитието си. Затова Христос е казал: „Ако не станете като малките деца, няма да влезете в Царството Божие“. Детето носи в себе си велика, Божествена идея.

Като говоря за мъже и жени, някои ме разбират криво: под мъже и жени ние разбираме отношения на души, каквито са били в първичния живот, според Божествения порядък на нещата. Според този порядък на нещата отношенията между хората са съвсем различни от сегашните. Например ако отидете при някой banker и му поискате 20 000 лева назаем със срок 20 дена, той веднага ще ви услужи, без да записва в книгите си. Защо? Той има пълно доверие в човека. Обаче вие, които вземате парите, записвате в тефтера си сумата и деня, в който трябва да я изплатите. Като дойде определения ден, вие отивате при банкера, внасяте парите и благодарите за услугата. Сега банкерът отваря книжата си и пише, че е получил сумата 20 000 лева: той пише в книжата си само суми, които получава, а не и ония, които дава. В дадения случай и двамата благодарят, че са могли да се запознаят, да си услужат и да станат добри приятели. Следователно нуждите, лишенията на хората са условия те да се срещнат, да познаят характерите си, всеки да види докъде е дошъл в развитието си. Как постъпват съвременните хора? Ако отидете при някой banker да искате пари назаем, той ще мисли, ще ви разпитва какво е положението ви, и най-после ще каже, че може да ви кредитира, ако представите трима поръчители; след това веднага ще подпишете полица и ще вземете парите.

Каква култура, какво християнство може да съществува при такива отношения? Когато хората уреждат отношенията си, своите вземания и давания при подписа на трима души, това не са истински отношения, това не е никаква любов. Правилните отношения имат за основа Любовта: дето отсъства любовта и доверието между хората, там никакви отношения не съществуват. Съвременните хора са дошли до положение за всяко нещо да искат по

трима поръчители. Тримата поръчители – това са бащата, майката и детето. Ако детето отиде при някой банкер да иска 20 000 лева назаем, последният му казва: „Извикай баща си и майка си да се подпишат като поръчители. Аз искам да зная имаш ли баща и майка“. Като види бащата и майката, банкерът дава на детето сумата 20 000 лева, написва една полица, дава я да се подпишат и я задържа в себе си. Не, полицата трябва да бъде в ръцете на бащата и майката: банкерът е хванал вече в ръцете си бащата и майката като поръчители – за него те са достатъчни. Щом забравят изплащането на полицата, банкерът веднага хваща бащата, майката и детето и казва: „Плащайте сега!“.

Питам: какво щастие може да съществува при такива отношения? Това е порядъкът на човешкия свят. В Божествения свят обаче такъв порядък не съществува – там всички банки са отворени и всеки може да си вземе, колкото и каквото му е нужно. Божествените банки представляват чешми, които всякога са отворени: кой колкото вода иска, толкова може да си налее, но всичко се пише – там нищо не се дава даром, там всичко се плаща. С какво? С добър живот: не живеете ли добре, веднага полицата излиза налице. Водата, въздухът, светлината са Божествени банки, от които човек свободно може да черпи, колкото иска. Добрият живот определя кредита на човека. Някога, когато хората са живели добре в далечното минало, житото е ставало голямо като дърво: то се е отличавало по състав от сегашното, било е по-едро, по хранително и по-вкусно. Обаче след грехопадението житото е изгубило и от големината, и от вкуса, и от хранителността си. В последно време се забелязва подобряване на житото – подобряването на житото е във връзка с подобряване живота на хората.

Този закон има отношение и към живота на отделния човек. Щом възстанови отношенията си с Първата Причина, човек се подмладява и започва да мисли, да чувства и да действа. При това положение човек става отзивчив към страданията на хората, вслушва се в техните болки и се стреми да им помогне. Ако разбира законите на водата,

той може да лекува с нея. Водата е носителка на живот, на жизнена прана: който знае да се ползва от тази прана, той може лесно да се лекува; чрез водата човек може да лекува всички органически болести. Някой е работил цели 20 години по отрицателен път, докато създаде известна болест в себе си, а очаква да я излекува за няколко дни. Това е невъзможно – такъв закон в Природата не съществува! За да не създава условия в себе си за органически болести, човек трябва да живее добре. Лошите условия, вън и вътре в човека, наричаме съдба. За да се справи със съдбата си, човек не трябва да се бори с нея; който се е борил със съдбата си, той всякога е бил побеждаван. Някой се хвали, че се бори със себе си. Бори ли се със себе си, човек попада в ръцете на съдбата, която го тъпче и мачка, докато го победи; щом престане да се бори със себе си, съдбата му се подчинява и той излиза победител. Защо трябва човек да се бори със себе си?!

Казано е в Писанието: „Възложете товара си на Господа“. Това значи: не се борете със себе си, със своята съдба; дойде ли някакво страдание, не се борете с него, нито се отчайвайте, но хванете го, помилвайте го, поносете го малко на ръце, докато се примирите с него. Щом се примирите със страданието си, във вас настава дълбок вътрешен мир. Защо трябва човек да се примирява със страданието? За да стане велик. Христос е велик, защото се примири със страданието: Той знаеше, че страданието Му е изпратено от Бога и трябва да го приеме с радост. Така са постъпвали всички хора на миналото, които считаме за велики. Много начини имаше, чрез които Христос можеше да избегне страданията, но Той знаеше, че ако се откаже от страданията Си, цялото човечество ще страда. Той прие страданията, за да облекчи положението на човечеството. Следователно, ако чрез страданията си човек облекчава страданията на цялото човечество, заслужава да страда. От Божествено гледище има страдания, които са необходими за човека – те крият в себе си известни блага.

Всички хора искат да бъдат щастливи. Естествено е това желание, но трябва да се знае, че за придобиване на

щастieto са необходими известни условия. Като е дошъл на Земята, човек ще получава известен дял и от страданията. Каква е разликата между щастieto и нещастieto? От какво зависи човек да бъде щастлив или нещастен? Срещате някой беден човек, но той е доволен, щастлив от положението си; срещате един богат, но той е недоволен, нещастен, нещо му не достига. Значи разбиранията на човека определят неговото щастие или нещастие; щастieto и нещастieto на човека се определят от неговото съзнание. Понякога и най-добрите условия, и най-светлите идеи могат да направят човека нещастен, да му причинят болезнени състояния: при болен стомах и най-хубавата храна причинява страдания. Обаче всяко днешно страдание на човека носи в себе си бъдещо щастие. За да провери това, човек трябва да има търпение, да дочака това време – такъв е законът. Ако спазваме великите Божии закони, ще видим, че всяко страдание, всяко изпитание, всяко нещастие носи след себе си велики блага. В Божествения свят, в Бога страдания няма: следователно Бог е в сила да превърне страданията на хората в радости. Казано е в Писанието: „Всичко, което се случва в живота на онзи, който люби Бога, ще се превърне на добро“. Това е закон за смяна на състоянията.

Като ученици вие трябва да държите в ума си положителни мисли. Който може всякога да държи положителни мисли в себе си, той е ученик и може да учи. Истински човек е онзи, който никога не се обезсърчава. Като се обезсърчи, човек казва: „Свърши се моята работа!“. Не, тя едва сега започва! „Пари нямам...“ Ще дойдат! „Здраве нямам...“ Ще дойде! „Приатели нямам...“ И приятели ще имаш! „Кога ще дойде всичко това?“ Когато издържите изпитите си, когато се справите с противоречията на живота. Имайте вяра в положителното в живота. Да имате вяра във великото и красивото, в положителното в света, това не е религия – това е истинската философия на живота.

Сега, като говоря по този начин, целта ми не е да ви заставя да мислите като мене – това е невъзможно! Моята цел е да събудя красивото, мощното, което е вложено във

вас от памтивека. Когато красивото и великото в човека изникне и започне да расте, тогава всички хора ще се разберат. Във вашата градина ще започнат да растат круши, ябълки, сливи, грозде, портокали, мандарини и вие ще продавате от тях. Като дойда в градината ви, ще пожелая да си купя от вашите плодове: ако килограмът на някои плодове струва 50 лева, аз ще ви дам 100. Така ще се създадат приятелски, любовни отношения – един на друг ще имаме вяра. Такива трябва да бъдат истинските отношения между хората. „Кога ще бъде това?“ Един ден: този ден може да бъде още днес, а може да бъде след хиляди и милиони години – от вас зависи. Каквото човек мисли, това става. Мислете положително, за да дойдат положителни, красиви неща. Мислете за красотата, ако искате да станете красив; мислете за доброто, ако искате да станете добър; мислете за Любовта, ако искате тя да ви посети. Мислете право, мислете красиво и положително за всичко: правата и положителна мисъл е път за постигане на всички блага в живота.

Сега някои ще кажат, че тия работи им са познати, няма защо да се говорят. Не е въпрос дали ги знаят, или не, важно е правят ли ги. Каква полза, че знаеш нещо, а не го правиш? Каква полза, че знаеш една песен, а не можеш да я изпееш? Не, има неща, които човек не знае и трябва да ги учи, да ги прилага. Да пее човек, това значи да има добри външни и вътрешни условия. Певецът пее, защото има разработен глас; той пее, защото има публика, която го слуша; той пее, защото салонът е добре отоплен и осветен. Нека да излезе да пее пред умрели хора, в студен тъмен салон – и вижте ще пее ли този певец. За всяко нещо се искат условия. Следователно за да пее, да учи, да работи, човек трябва да има права, положителна, велика мисъл. Мисълта е условие, без което човек не може да живее, тя отваря пътя му към великия свят, отдето идат всички блага.

И тъй, от ученика се иска знание, за да различава положителните мисли от отрицателните и да може да ги сменя. Той трябва непрестанно да учи, да не спира разви-

тието си. Учете непрестанно, любете непрестанно! Любовта с Любов се храни, мъдростта – с Мъдрост, доброто – с Добро. Като се обезсърчи, човек казва: „Няма вече да правя добро“. Колкото повече правиш добро, толкова повече душата ти се разширява, толкова повече умът ти закрепва и става по-мошен, толкова повече сърцето ти се облагородява. Друг пък казва: „Не искам да мисля повече – главата ми ще се пръсне от мислене“. Чудно нещо! Когато стомна, пълна с вода, се изложи на студа и се пръсне, от мисъл ли се е пръснала? Главата на човека се пръска от тревоги, от безпокойствия, но никога от мисъл. Чистата, права мисъл повдига човека и му помага – и в най-трудните моменти той излиза на прав път. Тя има за основа онова знание, което може да помогне на човека във всички случаи на неговия живот.

Сега, като говоря за страданието, аз имам предвид великия закон на Любовта, на Мъдростта и на Истината. Така разбрани, страданията представляват път към познаване на великото, красивото, възвишеното в света, те водят към познаване и придобиване на Любовта. Заслужава човек хиляди години да страда, за да опита един момент на Любовта. Дойде ли Любовта в човека, тя заличава всички страдания, всички мъчности и нещастия на вековете: един момент на Любовта заличава вековните страдания. Любовта ще покаже, че и най-големите страдания на човека са били все Любов, но неразбрана. Любовта ще превърне страданията на миналото във велика симфония на душата, във велика хармония между всички души.

Бог е Любов. Божията Любов носи щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост.

*Божията Любов и Божията Мъдрост
носят пълното щастие.*

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

*Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина
носят всичкото щастие.*

16. лекция, 5 декември 1928 г., София, Изгрев

РАЗБИРАНЕ НА ЖИВОТА

Размишление върху веселието на Божия Дух.

Животът представлява условие за разбиране на Любовта. Без живот Любовта е неразбрана: Любовта произтича от Живота. Който разбира живота, само той може да разбере Любовта: човек е достигнал до разбиране на Любовта само чрез живота. Животът тече непрестанно в човека, но понякога това течение отслабва, а понякога се усилва. Когато животът отслабва, човек боледува; когато животът се усилва, човек е здрав и бодър. Здравето на човека е мярка за силата на живота, който тече през него; като знае това, човек трябва да пази здравето си.

Животът функционира едновременно в три свята: във физическия, в духовния и в Божествения. По какво се различават тия три свята? Кога живее човек на физическия свят, кога – в духовния, и кога – в Божествения свят? Да живее човек само на физическия свят, това значи съзнанието му да е отвън: за такъв човек казваме, че живее несъзнателно, като камъните в Природата. Да живее човек в духовния свят, това значи съзнанието му да е отвътре. Да живее човек в Божествения свят, това значи съзнанието му да е и вън, и вътре: Божественият свят включва в себе си и физическия, и духовния. Ако не е готов още за духовния свят, човек изпада в същата опасност, в която се намира параходът, когато вълните проникват в него. Докато вълните го бият отвън, той е в безопасност; проникнат ли вътре в него, в скоро време той ще опита дъното на морето. Следователно ако съзнанието на физическия човек проникне вътре в него, той непременно ще потъне: едновременно той не може да живее и на физическия, и в духовния свят – това са два свята, диаметрално противоположни един на друг. Докато живее със съзнанието си на физическия свят само, човек трябва да приема нещата, както са, без да се рови в тяхната същина. „Защо боледу-

вам?“ За да изправиш някоя своя погрешка и да научиш нещо. Философстваш ли много, никакъв отговор няма да получиш. „Защо?“ Защото не си готов. Може ли човек да изкара два килограма масло от един килограм мляко? Не може. Значи невъзможно е да ви се отговори на въпроса защо боледувате. „Защо хората не ме обичат и уважават?“ Защото не си богат, нямаш знание, боледуваш и т.н. Искаш ли да те уважават и почитат, стани богат, учен, здрав. На физическия свят е така, в духовния и в Божествения свят обаче отношенията между хората са други.

Съвременните хора се оправдават за своите неуспехи и непостигнати желания с отсъствие на време. Щом се е родил на Земята и живее във времето и пространството, човек има време за всичко. Обаче това не подразбира, че от един килограм мляко могат да излязат два килограма масло, т.е. в един живот обикновеният човек да стане светия: реалният живот има предвид постигане на близки цели. Целта на човешкия живот седи в правилното използване на днешните блага и условия: утрешният ден има нова програма. Земеделецът пита: „Какво трябва да правя днес?“. Ще впрегнеш колата си, ще отидеш на нивата и ще ореш. „Докога?“ Докато имаш сили и време на разположение: за всеки ден е определено каква работа трябва да свършиш. Жената пита: „Какво трябва да правя днес?“. Ще работиш въщи: ще готвиш, ще переш, ще чистиш и т.н. „Колко време трябва да работя?“ Определено е колко време трябва да работиш и какво да направиш за даденото време. Казано е: „Не отлагай днешната работа за утре!“ „Какво трябва да правя, като стана от сън?“. Ще се молиш, ще четеш, ще работиш въщи; ако няма какво да правиш, ще играеш – играта е почивка, смяна на състоянията.

Следователно докато човек живее на физическия свят, съзнанието му е външно: той има отношение повече към външния свят, към материалната страна на нещата. Тази е причината, поради която той прави погрешки като дете. Какво трябва да правите, когато детето греша? Ще отидете при майка му и баща му, ще им разправите какво е направило детето и ще оставите те да се разправят с него;

ако вие се разправяте с детето, няма да му въздействате. Прилагайте този закон и към възрастните хора. Понеже те са деца на Бога, като направят някаква погрешка, не се разправяйте с тях, но идете при техния Баща: Той ще оправи работите им без никакво влошаване. Следователно искате ли да влезете в право отношение с физическото съзнание на тия деца, вие нищо няма да постигнете.

Този закон има отношение и към идейния свят. Например вие сте беден човек, имате жена, деца, но сте без работа. Търсите тук-там работа, но не можете да намерите; децата ви нямат хляб за ядене, нито дрехи, обувки, книги и т.н. Най-после вие дохождате до отчаяние, искате да откраднете нещо отнякъде, да купите хляб. Като започнете да мислите за това, вие се ужасявате от тази мисъл в себе си и влизате в борба с нея. Не, не се разправяйте с отрицателните мисли, които минават през вас: оставете ги на родителите им, те да се разправят с тях. „Какво да правим с глада?“ Идете на лозето да копаете. „Пришки ще излязат на ръцете ми.“ Ще излязат, разбира се, обаче за предпочитане е да излязат пришки на човешките ръце от работа, отколкото от лъжа. Това показва, че и при лъжата излизат пришки на човешките ръце: разликата седи само в това, че като работи, човек е доволен от себе си, а като краде и лъже, е недоволен.

И тъй, научете се да разграничавате идеите: всяка идея, на която съзнанието е отвън, трябва да се отнесе към съответния свят. Отношенията на нещата в света са строго определени. Всяко нещо в света има свой господар, който го управлява: реките, горите, въздухът, светлината, макар и да са дадени за наше ползване, имат свои господари. Какво показва това? Това показва, че на Земята ние сме слуги, заобиколени с много господари. Положението на слугата зависи от неговата разумност, само разумността е в състояние да повдигне човека: щом си въобрази, че е някаква голяма величина, човек веднага среща господарите на водите, на горите, на въздуха, на светлината и т.н. Как ще се справи с тия господари? Чрез разумността. Ако не си разумен, ще се натъкнеш на ред противоречия и ще

кажеш, че това не можеш да направиш, онова не можеш да направиш, че не можеш да учиш, че животът е безсмислен и т.н. Не, така не се разсъждава.

Какво не може човек да направи? „Не мога да се моля.“ Как да не можеш? Една дума не можеш ли да кажеш? Като ти се объркат работите, не можеш ли да кажеш: „Господи, бъди милостив към мене! Загазих, не мога да си помогна“. Щом си загазил, ти си попаднал в някоя река: Бог веднага ще изпрати господаря на реката да те извади навън. Силната молитва се състои от две-три думи. Ако си гладен, иди при някой свой приятел и кажи: „Гладен съм!“. Той ще те разбере и ще те нахрани. Трябва ли да му разправяш как си изпаднал до това положение? Можеш да говориш много, но многото думи са разказ или някакъв роман, без който можете да минете. Понеже хората са свързани един с друг, всеки човек е доволен, когато му се представи случай да услужи на ближния си. Ако при вас дойде някой учен, радвайте се, че можете да научите нещо. Хората трябва едни на други да си помагат: ако този, когото сте нахранили, е добър цигулар, той ще извади цигулката си и ще ви посвири – гладът е станал причина да се запознаете с него.

Като ученици вие трябва да разглеждате живота разумно. Каквото и да ви се случва в живота, това са скрити възможности за проява на Божественото в света. Колкото по-близо сте до Божественото разбиране на нещата, толкова повече съзнанието ви се разширява. Съзнанието на човека представлява капитал, без който не може да се работи. Ако съзнанието ви не се разширява, каквито блага, каквито знания и да придобивате, няма да ги задържите в себе си. Всички блага и придобивки, които човек може да задържи в съзнанието си, остават за вечни времена; не може ли да ги задържи, те са временни и сами по себе си ще отпаднат. Като знаете това, вие трябва да се стремите към онези блага, които са постоянни, вечни: те причиняват вечна радост на човека. Радостта на човека е постоянна, когато той разбира отношенията, които съществуват в Божествения, в духовния и във физическия свят и живее съобразно тях. Божественият свят включва всички придо-

бивки и блага, които човек е придобил на физическия и в духовния свят – тези придобивки вървят с човека заедно и на този, и на онзи свят.

Като слушате да се говори по този начин, казвате, че знаете много неща за Бога, за Божествения свят. Какво знаете за Бога? „Знаем, че Той е Любов.“ Какво знаете за Любовта? „Знаем, че животът произтича от Любовта.“ Какво знаете за живота? „Знаем, че животът представлява сбор от множество различни форми над нас и под нас. Истина, докато не разбере Живота, човек никога няма да разбере Любовта: без Живота Любовта остава неразбрана. Дето е животът, там има непреривно движение; щом дойде до Любовта, човек спира движението си. Който срещне красива мома или красив момък, той се спира, захласва се и започва да гледа. Дали той е професор, учител, свещеник, майка или баща, ще се спре пред Любовта; който срещне Любовта, той непременно трябва да се спре, докато тя си замине. Любовта ще мине покрай него, ще го поздрави и ще си отмине; щом го поздрави, той ще продължи пътя си, ще отиде да свърши работата си; който не се спира пред Любовта, той е изгубил едно от великите условия на живота. Най-малкият проблясък на Любовта в душата на човека струва цял живот: без нея нито богатство, нито знание, нито изкуство имат някакъв смисъл; без Любовта всичко е *майя*. Един поглед на Любовта дава сила през целия живот на човека: той остава завинаги паметен. Срещате някой старец на 70-80-годишна възраст, но щом стане дума за Любовта, той започва да ви разправя, че като бил млад, една красива мома го погледнала така, че и до днес не може да забрави този поглед: очите ѝ били огън, който и до днес топли сърцето му. Той е почувствал погледа на Любовта, но не я е разбрал. Очите на красивата мома не са Любовта, но през очите на тази мома е минал Божественият пламък на Любовта – той живее в душата на човека и оттам излиза навън. Ето защо дето видите Божественото, в мъж или в жена, спрете се да го погледате – то прави нещата красиви. Турците казват: „Благословение е за човека да гледа красивото в света“.

Съвременните хора още не разбират Любовта, вследствие на което са изопачили и най-красивите неща: тази е причината, поради която те изпадат в големи заблуждения и противоречия. Не, срещнете ли Любовта, спрете се и благодарете, че сте я видели. Не питайте коя е тази красива мома или момък, коя майка ги е родила: каквото и да правите, вие никога няма да намерите майката на Любовта. Красивата мома и красивият момък, които срещате, са израз само на Любовта, обаче красотата не е физическо качество. Красотата не принадлежи нито на физическия, нито на духовния свят, но се проявява чрез тях; красотата е достойние на Божествения свят: на физическия свят тя трае кратко време, в духовния свят остава за по-дълго време, а в Божествения свят – за вечни времена. Красотата е идеал за човека: той се стреми към красивото в света като към свой идеал. Красиви мисли, красиви чувства, красиви постъпки – това е идеалът на човешката душа; красотата радва човека. Лошото за човека седи в това, че при всяко изпитание той губи радостта и силата си и казва, че всичко е празна работа. Не, когато се радвате, вие сте дошли до вътрешната, а не до външната красота. Дръжте се за красивите мисли и чувства, които дават тласък в живота ви – те са онази светлина, онзи пламък, който излиза от очите на красивата мома и на красивия момък. Колкото пъти и да срещнете красотата, израз на Любовта, спрете се пред нея, не я отминавайте: ако първия път се спрете и я поздравите, тя ще ви срещне и втори път и ще се задържи за по-дълго време при вас.

Сега аз желая всички да бъдете захласнати от Любовта, без да изгубите съзнанието си; да сте готови, като видите Любовта, да забравите, че сте тръгнали някъде да правите зло. Например някой тръгнал да отмъщава на брата си, но на пътя среща Любовта – красива мома, която го поглежда мило и го поздравява. Той се спира захласнат пред нея и забравя, че е тръгнал да отмъщава. Като замине красивата мома, той започва да мисли: „Има Бог в света, има любов, има защо да се живее“. Радостен и доволен, той продължава своя път. Кажете ли, че това е празна работа,

той се излага на смърт. Който отрича живота, той приема смъртта: това е неизбежен закон. След живота иде смъртта, а след смъртта – животът. Кажете ли някой, че не иска да живее, той кани смъртта при себе си. Така не се живее: така живеят само своенравните деца, които се сърдят на баща си, на майка си, на близките си, че не им дават всичко, каквото желаят. Защо ще се сърдите на Бога, че сте създадени такива, каквито сте днес?

Едно време, когато създавал животните, Бог създал и слона, но като дребно, малко животно, не като сегашния слон. Хората го преследвали, гонили го, използвали го; недоволен от положението си, слонът се обърнал към Бога с думите: „Господи, дотегна ми този живот, да ме преследват хората и големите животни. Направи ме голямо животно, че още отдалече да внушавам страх, всички да бягат от мене“. Бог чул молбата му и го направил голямо, едро животно, какъвто го виждаме днес; и при това положение обаче хората го използват, впрягат го на работа. Значи като малки вие ще имате един род мъчнотии, като големи ще имате друг род мъчнотии. И при едното, и при другото положение вие не можете да бъдете господари: кой слон досега е станал господар?

Съвременните хора имат същото желание като на слона: да се освободят от едно положение, от влиянието на дадени условия, и да станат господари. Каквото и да правят, те никога няма да се освободят от влиянието на условията, при които са поставени да живеят; ако се освободят от едни условия, ще попаднат под други. Колкото красивата мома може да се освободи от момците, красивият момък – от момите, гладният – от мисълта за хляба, толкова и вие можете да се освободите от влияния. „Ама няма ли воля човек?“ Човек има воля, когато задоволи глада си; докато не е задоволил глада си, той мисли за хляб, за красиви моми и момци. Като гледа на една, на втора, на трета красива мома, най-последно момъкът казва: „Ще се ожения!“. Женитбата подразбира задоволяване на глада на човека; не задоволи ли глада си по някакъв начин, той е осъден на смърт. Така трябва да разбирате нещата: щом си гладен,

ще влезеш в гостилница, ще се нахраниш и ще благодариш, че яденето е било вкусно, след това ще отидеш на работа. По същия начин благодарете и вие, когато срещате красиви моми и момци, които са внесли нещо добро в душата ви, дали са ви подтик към възвишеното в света. Каквато и да е красотата, тя внася нещо хубаво в човешката душа: красотата е едно от великите блага на живота.

Като ученици вие трябва да вървите в правия път, без никакви отклонявания: всяко отклоняване води към лоши последствия. Вървите по един стръмен планински път, но пожелавате да се отклоните, да вземете друг, по-лек път. В желанието си да намерите по-лек път вие се задръствате някъде и с часове се лутате, докато излезете на пътя, от който сте се отклонили. През това време вие се сърдите на Бога, на хората: защо не са разработили всички пътища или защо са допуснали да се отклоните. Не се сърдете на никого – вие сами сте виновни за положението си. Защо не следвахте пътя, по който бяхте тръгнали – той беше най-краткият път, по него са минавали много планинци, той е изпитан път! Щом си се отклонил от правия път, ти сам се натъкваш на мъчности, на изпитания и на страдания; за да не страдаш, ти или трябва да минеш направо през пътя, който е изпитан, или като се отклониш отново, да се върнеш по същия път.

Днес всички хора правят известни отклонявания – големи или малки. Лошото не е в отклоняването, но в нежеланието на човека да се изправи, да се върне назад и да започне оттам, отдето се е отклонил. Например някой се е родил за земеделец, а става музикант: той ходи натук-натам, лута се, но нищо не излиза от неговата музика; най-после напуска музиката и става земеделец. Той може да учи музика, но да не очаква, че ще стане виден музикант; а така, като работи земята, той ще направи хубава плодна градина с доброкачествени плодове, и който мине покрай градината му, ще се спре, ще се полюбува на хубавите плодове – като влезе вътре, ще го угости със сладките плодове на своята градина. Каква по-хубава музика от тази може да очаквате? Ако някои от вашите гости са добри

музиканти, ще ви посвирят с цигулката си и ще задоволят вашия глад за музика; вие ще ги задоволявате с плодовете си, а те – със своята музика. Щом сте дошли на Земята да се учите, вие трябва да знаете коя дарба е най-силно развита във вас – и с нея да започнете. Работете първо със силните дарби и постепенно пристъпвайте към слабите.

Сега, като ученици, вие трябва да се пазите от еднообразието. Учете ли, молите ли се, избягвайте еднообразието – то действа убийствено върху човека. Един албанец напуснал Албания, за да избяга от боба, който навсякъде му предлагали. На гости ли ще отиде – боб ще му предложат; на гостилница ли отиде – пак боб. Един ден решил да замине за Цариград, да избяга от боба, обаче какво било учудването му, когато още в първата гостилница, в която влязъл, му предложили пак боб. Той гръмнал с револвера в чинията си и избягал навън. Пазете се от еднообразието, но пазете се и от критиката. Защо трябва да бързате с мнението си за картината на някой художник? Той едва е сложил няколко черти и точки върху платното – и вие веднага се произнасяте. „Ние разбираме какво ще излезе от тази картина.“ Нищо не разбирате: преди всичко картината не е завършена.

И тъй, когато се произнасяте за живота, казвам: не бързайте да давате мнението си. Не мислете, че разбирате живота – той едва сега се рисува. Велики художници, велики хора, разумни същества работят върху живота на Земята, а вие сте само зрители и слушатели. Вие сте покани на угощение от господаря на живота, който от време на време ви поканва да вземете участие в общата работа. Приятно е на човека да работи върху картината на живота: тази работа внася в него подтик към великия, Целокупния живот, а с това заедно и мисълта му закрепва. Без мисъл, без любов животът е безпредметен: колкото по-голяма е любовта на човека, толкова и мисълта му е по-обширна, толкова и животът му е по-приятен. Ако любовта на човека е малка, и мисълта му е малка, дребнава, а дребнавата мисъл създава нещастия за човека. Изобилната любов ражда изобилния живот, изобилният живот

ражда великата мисъл, великата мисъл пък прави човека щастлив. Щастieto и нещастieto в живота вървят едно до друго. Ако човек не е свързан с Любовта, ако животът му не произтича от нея и ако мисълта му не е свързана с живота, човек не може да бъде щастлив – той ще се намери в един мъртъв свят. Всички имате тази опитност, но не трябва да я повтаряте.

Продайте опитностите, които имате, за да си купите скъпоценния бисер на живота, който ще ви направи щастливи. Какво нещо е бисерът? Бисерът не е нищо друго, освен правилно разбиране на живота. Като не може вярно да реши задачите си, човек казва, че най-добре е да се откаже от живота. За да се откаже от нещо, човек трябва да бъде готов да постави на негово място нещо по-високо. Не е ли намерил нещо по-високо от живота, човек трябва да бъде доволен от това, което днес му е дадено. Той е изпратен на Земята в едно велико училище и трябва да е доволен, че има възможност да се учи. „Ама не съм пръв.“ Пръв или последен, това нищо не значи – достатъчно е, че можеш да учиш. Във всяко училище има и първи, и последни ученици; все трябва един от учениците да бъде последен, т.е. на опашката. „Кой ще бъде последният?“ Който е дошъл последен и който е с най-слаби дарби; обаче ако той изпълни задачите на последното място правилно, един ден главата и опашката ще се съберат на едно място. Това е целта и на съвременната наука.

И тъй, когато енергията отива от главата към опашката, образува се един кръг. При това преминаване на енергията се произвежда светлина. Значи светлината върви от главата към опашката. Опашката представлява човешкия ум, той не иска да бъде опашка – умът счита за обида да бъде опашка в живота; въпреки това гениалните хора са все опашки. Когато говорим за някой гениален човек, няма да казваме, че той е опашка, но ще кажем, че той е гениален човек с отличен ум. Докато движи опашката си, животното е здраво; престане ли да движи опашката си, казваме, че животното е болно. Докато движи очите си на една и на друга страна, човек е здрав; щом престане

да движи очите си, ръцете и краката му престават да се движат и той се вдървява, минава за мъртъв човек. Добре е човек да се движи, но движенията му трябва да бъдат правилни и разумни.

Сега дали ученикът е пръв, или последен в училището, не е важно; дали е завършил с отличие, или със среден успех, не е важно: за него е важно да учи, да върви напред. Има случаи, когато някои ученици са последни в училището, а първи в живота; други пък са първи в училището, а последни в живота. Като ученици вие трябва да учите, да разбирате предметите, които ви се преподават – това се изисква и от обикновения ученик, и от окултния. Окултният ученик е онзи, който познава себе си, т.е. познава силите и способностите, с които разполага: като погледне ръката си, той може да чете. Той знае своите слабости, той знае кое е станало причина някъде в миналото си да се спъне; като знае това, той може да изправи живота си. Но същевременно ученикът знае и своите добри черти. Не само това, но окултният ученик разбира законите на Природата и живее съобразно тях: щом се намери сред Природата, той знае къде може да бутне; той разполага с ключовете на Природата и знае как да се лекува, той познава тревите и техните лечебни свойства.

Като ви наблюдавам, виждам, че вие имате физическо разбиране за живота, вследствие на което искате да постигнете всичко по механически начин. Не, по физически, по механически начин ще разберете и придобиете само една трета от нещата. Искате ли да придобиете нещо повече, ще влезете в областта на духовния свят; искате ли да придобиете всичко, ще влезете в Божествения свят – там нещата се придобиват сто на сто. Вие сами не сте доволни от вашите възгледи и убеждения за живота: като ги прилагате, виждате, че те не работят, не дават никакви резултати. Какво трябва да направите, за да проработят вашите възгледи? Вие трябва да внесете повече светлина и широта във възгледите си.

Като ученици вие трябва да изучавате силата на вашите възгледи. Ако някой от вас заболее, нека приложи

своите възгледи, да види доколко може да се лекува с тях. Какво прави ученикът? Щом се разболее, той търси лекар да му помогне. Едно трябва да имате предвид: дали лекар ще ви лекува, или вие сами, преди всичко трябва да знаете причината на болестта. Който не знае причината на дадена болест, той не може да я лекува. Всяка болест има своя далечна или близка причина: намерете причината и я отстранете; щом отстраните причината на болестта, и самата болест ще изчезне. Ако някога сте се присмели на болестта на някой човек, тази болест непременно ще ви посети. Намерете човека, на когото сте се присмели, искайте извинение от него: щом се извините и докажете, че влизате в положението на страдащите, болестта ще ви напусне. В каквото положение и да се намирате, едни за други представлявате предметно учение и трябва да се учите, разумно да се ползвате от условията.

Съвременните хора искат да се освободят от страданията си, да забравят своето минало. Това може да се постигне само чрез Любов. Те трябва да бъдат отзивчиви към страданията на своите близки, да гледат на тях като на братя: когато между хората се възстановят братски отношения, страданията им изчезват. Както по-големият, по-ученият, по-силният брат в един дом помага на по-слабите, така и в по-големите единици – общества и народи, хората могат да спазват същите отношения. Природата балансира своите сили; тя разполага с всички форми, слаби и силни, и ги уравновесява. При това положение страданията са неизбежни: невъзможно е човек да живее на Земята, на физическия свят, без страдания; обаче има ли Божествената Любов в себе си, той може да бъде щастлив и в ада, и на Небето – единствена тя е в състояние да организира всички сили в човека, за да ги използва разумно.

Всички хора се страхуват от влияния. Ако им се каже, че някой човек е лош, че има лоши влияния, те ще се изплашат. Не, не казвайте на човека, че е лош или че е черен, но запитайте го колко хиляди лева е дал за боята; кажете му, че боята, която е на лицето му, е от най-скъпите бои. Научете се да гледате еднакво на всички хора: както

виждате злото в другите хора, така трябва да го виждате и в себе си. Не е въпрос да виждате злото и да се съдите, но вие трябва да разбирате произхода му и да го избягвате. Някой върви по улицата, но бърза; среща го един човек и се блъска в него, първият се разгневи защо са го бутнали. Кой е виновен, че са те бутнали? И двамата са виновни: първият е виновен, че бърза много, а вторият, че не внимава. Качвате се на трамвай, бързате да седнете; като бързате да седнете, този ще ви блъсне, онзи ще ви блъсне – и ще изгубите разположението си. За да не изгубите равновесието си, вървете пеш. Защо се блъскат хората? Защото са изгубили пространството, разстоянието, на което трябва да стоят един от друг; изменят ли тия разстояния, страданията неизбежно ги следват.

Следователно когато човек иска да се прояви, трябва да му дадете пространство и свобода, простор. Някой иска да пее, да се прояви: дайте му свобода, дайте му място на сцената – и той ще излезе да пее. „Ама не пее хубаво.“ Изслушайте го без присмех: ако днес не пее хубаво, в бъдеще ще излезе от него добър певец. Друг пък иска да чете нещо: дайте му подтик да чете, да се упражнява – един ден той ще излезе по-добър четец, отколкото е днес. Умните, силните трябва да помагат на невежите, на слабите. Всякога желайте доброто на своя ближен, за да желаят и вашето добро.

Един старец отишъл при един млад момък да го остриже. „Знаеш ли да стрижеш?“ „Зная, разбира се.“ Момъкът взема ножиците и стриже, както му падне. Поглежда се дядото в огледалото, но остава недоволен. След това той отива при майстор бръснар, който остригва косата му до кожа, но трябвало да минат месеци, за да израсте нова коса на дядото. Къде е погрешката му? Той искал да мине без пари. Ако беше отишъл при бръснаря, щеше да плати известна сума, но нямаше да става нужда да оголва главата си. Смешно е положението, в което дядото е изпаднал, но често и вие изпадате в такова положение. Като се отклоните от правия път, вие се натъквате на такива идеи, които ви оголват, и след това трябва да търсите майстори

да изправят погрешката ви. Окултният ученик често се натъква на стригачи, които стрижат безпощадно и причиняват големи пакости. Дойдете ли до такава идея, изслушайте я внимателно, без да се произнасяте дали е права, или не, и продължете пътя си. Както и да мисли човек в даден случай, мисълта му е права. Като мине през големи изпитания, човек казва: „Животът няма смисъл“. За дадения случай той е прав, но не и в абсолютния смисъл на думата. Друг пък се е оженил и е нещастен в женитбата си. Той казва: „Няма щастие в света“. Прав си. „Няма честни хора в света.“ Прав си. Този човек се е натъкнал на десетина души, които са го излъгали, вследствие на което вади заключение, че няма честни хора в целия свят. Обаче като помисли добре, той сам ще се убеди в обратното. Светът не се състои от десет души: милиарди хора има в света, между които ще срещнете и добри, и честни, и разумни. Някой казва: „Яйце да хвърлиш, няма къде да падне“. Това са хиперболи, фигури на речта; всъщност нещата не са така, както се представят. Като искаш да отидеш някъде, все ще намериш място.

Фигурите на речта показват, че човек понякога е склонен да преувеличава нещата, а понякога – да ги намалява. Някой казва за себе си, че от него нищо не може да излезе; друг пък казва, че всичко може да постигне. И двете неща не са верни: човек е дошъл на Земята да направи нещо. Следователно искаш ли да станеш учен, кажи в себе си: „Аз мога да стана учен“. Кажи и започни да учиш: така можеш да станеш и философ, и поет, и музикант, но от тебе се изисква непрерывна работа. Каквото желание и да имате, дръжте го в себе си, но не го изнасяйте пред хората. Кажете ли на някого, че искате да станете философ и говорите много за философия, тази философия ще избяга от вас. Това е един от окултните закони: не говорете за желанията си, но пристъпвайте към тяхното реализиране.

Като ученици вие трябва да работите върху себе си, без да се спирате върху мисълта доколко сте напреднали или дали сте вече към края на развитието си. В който момент помислите, че сте напреднали, че сте станали добри, вие

ще се спънете: изкушението дебне човека на всяка стъпка. Не мислете, че сте станали по-добри или по-лоши: вие сте толкова добри или лоши, колкото и по-рано. Проявите на човека са различни, но не и силите, които се съдържат в него. Някога човек ще се прояви като добър, а някога – като лош; обаче само един път в живота си човек може да се прояви като истински добър и един път – като истински лош. Това се дължи на силите и способностите в човека, които постепенно се издигат до своя зенит и постепенно слизат надолу. Например Толстой¹⁰ е писал много романи, но един е романът „Война и мир“. Той представлява зенита на неговото творчество в областта на романите. Най-хубавият роман на Виктор Юго¹¹ е „Клетниците“, на Сенкевич¹² – „Камо Грядеши“. Когато някой писател, поет или музикант дойде до зенита на своето творчество в известна област, по-високо от нея не може да се качи. Тази точка представлява плод, който е завързал и узрял. Щом стигне върха на своето творчество в дадена област, писателят трябва да мине в друга; остане ли още в първата област, той ще се прояви като обикновен човек.

Човек непрестанно расте от слава в слава, от знание в знание, от сила в сила. Мислите ли, че това, което сте достигнали, е достатъчно, вие се намирате в заблуждение: човек всякога има какво да учи; едва сега вие влизате в ученичеството. Ако мислите, че сте стари, вие се заблуждавате: нито сте стари, нито сте млади. Млад е онзи човек, който има правилни отношения към Природата; млад е онзи, който няма никакви противоречия, който има абсолютна вяра: каквото се каже на този човек, той напълно вярва. Младият има само едно разбиране за живота: той се ръководи от своите вътрешни чувства, от гласа на своето разумно сърце; каквото сърцето му каже да направи, така постъпва. Младият казва: „Каквото мога да направя за себе си, това мога да направя и за ближния си“. Това е Любов! Старият обаче има две разбирания за живота, вследствие на което изпада в големи противоречия и заблуждения.

Днес и религиозните, и светските хора говорят за братство, за братски живот. Братският живот представля-

ва градина, в която има хиляди първокачествени плодни дървета. Обаче тия дървета не са израсли наведнъж: години наред градинарят е посадил дръвче след дръвче, докато дойде до известен резултат. Следователно ако и вие ден след ден посадите в своята Божествена градина – в душата си – светли мисли и чувства, те непременно ще израстат. Който има плодове в градината си, той не може да се разочарова. Като нямат придобивки, мнозина дохождат до отчаяние и обезсърчение и казват: „Няма защо да следваме окултна школа – и религията ще ни даде същото, каквото и окултната школа“. Не, голяма е разликата между окултната школа и религията: религията изучава остатъците на предпотопните животни, а окултната школа изучава животните в сегашния има вид, както и тия, които сега се раждат; религията е наука за миналото, а окултната наука изучава сегашния живот, както днес се проявява.

Съвременните религии са остатъци от езичеството, вследствие на което като форми те не могат да спасят света. Днес хората се нуждаят от наука: да изучават живота тъй, както всеки момент се проявява. Религията е нещо установено, неизменно, а ние знаем, че само мъртвите не се изменят: нито растат, нито се смяляват. Житното зърно обаче, посадено в земята, израства в клас и узрява. Ученик е онзи, който постоянно расте и се развива; спре ли растенето му, той става религиозен. Като влезе в черква, религиозният започва да се кръсти. Ако се кръсти само, без да мисли, той нищо не придобива: кръстът подразбира, че човек трябва да мисли с ума си, да чувства със сърцето си, да работи с волята, с душата и с духа си. Не впрегне ли тия сили в себе си на работа, той не се е кръстил, но механически е движил ръката си.

Сега мнозина се спират на своето минало – дали са били добри, или лоши. Окултната наука не се занимава с тия въпроси – тя изисква от човека да учи. В света и доброто, и злото имат смисъл: лошото седи в това, че понякога злото е по-голямо, отколкото трябва. Докато е на огнището, огънят е потребен; щом излезе от огнището, той

става опасен, може да обхване цялата къща. Когато излезе от своето огнище, и любовта става опасна; когато излезе от своето корито, и животът става опасен. Животът е река, която дето минава, напоява, освежава, изчиства. Дойде ли наводнение и изкара живота от бреговете му, той става опасен – завлича растения, животни и хора. Изобилният живот обаче носи едновременно блага за всички души и помага за тяхното правилно растене. Днес всички хора се стремят към изобилие: изобилие на живот, на мисли, на чувства. Изобилието трябва да облагодетелства както отделния човек, така и неговите близки.

Следователно искате ли да се ползвате от изобилието на живота, благодарете на Бога за всичко, което ви е дадено. При каквито условия и да се намирате, благодарете: щом можете да учите при тия условия, вие сте ги използвали разумно; след това ще ви се дадат по-добри условия. Условията, при които живеете, са предметно учение за вас: гледайте да не ги пропуснете, без да научите нещо. За всичко благодарете на Бога, без да Му разправяте, че сте грешни или че хората не ви обичат, и т.н. Това са излишни разговори: Бог знае това по-добре от вас. Има смисъл човек да се изповядва, но той трябва да отиде при всички хора, които е обидил, изнасилил, онеправдал – и да изправи погрешката си: на този да даде едно угощение, на онзи едно угощение, и да се върне у дома си спокоен, с вътрешен мир и радост, с готовност за нов живот.

И тъй, приложете правилото: всеки ден да се изповядвате пред себе си и веднага след това да пристъпите към изправяне на своите погрешки. Ще кажете, че лесно се говори, но мъчно се прилага. Ако това не можете да направите, как бихте понесли грешките на своето далечно минало? Някои искат да знаят своите минали прераждания, за да се изправят. Те не могат да понесат и изправят грешките, на които всеки ден се натъкват, че ще изправят миналото си... Ако знаете своите минали животи, вие ще се спънете. И бъдещето може да спъне човека, както и миналото; и в бъдещето на човека има положителни и отрицателни възможности и условия. Като живее правилно,

човек незабелязано прониква в миналото си и го изправя, като същевременно чертае добър бъдещ живот. За да открие своите тайни, Природата изисква от човека чистота, доволство и правилно разбиране на живота.

Бог е Любов. Божията Любов носи щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост.

Божията Любов и Божията Мъдрост

носят пълното щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина
носят всичкото щастие.

17. лекция, 12 декември 1928 г., София, Изгрев

ИЗРАЗ НА ЖИВОТА

Размишление върху пълнотата на Божията Любов.

Сега ще прочета 71. псалом.

Като слушате този псалом, вие казвате, че той е писан преди 2500 години. От гледището на едно по-високо съзнание обаче този псалом е писан преди два дена и половина. Значи 2500 години за обикновеното човешко съзнание се равняват на два дена и половина за едно високо съзнание.

Днес ще говоря на тема *Израз на живота*. Изразът на живота представлява една съзнателна проява. През всички времена и епохи хората са се спирали повече върху несъщественото в живота. Несъщественото, това е външната страна на живота: например да се облече човек добре, да мебелира къщата си хубаво, да се вози с автомобили и файтони – това е външна, несъществена страна на живота. Под думите *израз на живота* ние подразбираме този момент от живота на човека, когато съзнанието му осмисля неговите идеи и ги свързва в едно цяло. Някой казва: „Трябва да се живее!“. За да живее, човек трябва да даде израз на своя живот. И реката може да каже, че трябва да тече, но за да тече, тя трябва да има израз, посока, в която да се движи: няма ли определена посока на движение, тя ще се движи в кръг, без да намери път и изход в своето движение; стремейт на реката е да влезе в морето.

И тъй, да даде човек израз на живота си, това значи да не очаква на окръжаващите да получи нещо от тях: дето и да влезе, човек трябва да даде нещо от себе си. Който очаква хората да го обичат, той не може да даде израз на своя живот; който обича, без да очаква да бъде обичан, той може да даде израз на живота си. Който слуша само какво хората говорят, той не може да даде израз на живота си; който сам говори, той дава израз на своя живот. Каквото човек върши с оглед на мнението на Бога, той

дава израз на живота си; върши ли човек всичко с оглед на общественото мнение, той не може да даде израз на своя живот.

Когато се каже думата *Бог*, мнозина се запитват какво нещо е Бог. За да разберете това понятие, ще си послужи с един пример за реката. За да се увеличи, т.е. за да се засили, реката не отива за помощ към морето, но тя получава силата си отгоре: дъждът, снегът, които идат отгоре, от пространството, правят реката силна, буйна, пълноводна. На същото основание казваме, че Този, от Когото идат всички притоци на живота, е над нас и ние Го наричаме Бог. Всеки дъжд, колкото и да е малък приток, в него се крие Божествено начало. Искра ли да даде израз на своя живот, човек трябва да се запознае с притоците на великия Живот. И най-слабият израз на живота причинява вътрешна радост в човека: да се радваш, това значи да съзнаваш, че прилагаш един велик закон, който обхваща целокупното съзнание на Битието и дава израз на живота. В това се заключава великата хармония на живота. Не може да не се радва онзи, който в най-малка степен даже участва в тази велика хармония. Достатъчно е да отпразвите мисълта си към този възвишен свят, към разумните същества, за да потекат техните енергии към вас като притоци към реки, за да се увеличи вашият живот, вашата мощ и вашата вътрешна радост. Каквото дъждът представлява за реките, такова нещо представляват възвишените същества за хората на Земята. Като гледат страданията и нещастията на хората, възвишените същества имат желание да слязат близо до тях, да им помогнат: те не мислят, че могат да се огрешат, да се оцапат – те знаят, че който се влива в морето, той не може да се оцапа. Само онази вода може да изгуби чистотата си, която е на тясно или край бреговете, но вода, която се влива във вътрешността на морето, в безпределната широчина и дълбочина, не може да се цапа. Следователно само онзи човек може да се огреша, да се цапа, който живее с тесни, с ограничени възгледи за живота. Тия възгледи ние наричаме кал, грях, който цапа човека, но само отвън: тази кал никога не може да

проникне в душата, т.е. в дълбочината и в широчината на морето, да го обхване; калта никога не може да обхване дълбочината на живота.

И тъй, който се спира върху калта, той не разбира смисъла на живота. Наистина, калта изменя условията на живота за съществата, които живеят във водата, но присъствието на калта във водата не е постоянно: водата ту се изчиства, ту се размътва. Хората наричат тия промени лоши и добри условия в живота. Когато човек е лишен от храна, от дрехи, от къща за живеене, условията са лоши за него; има ли всичко, което му е нужно за живота, условията са добри. Кой е виновен за лошите условия в живота на детето? То само е виновно. Всеки дом има свои закони, на които всички членове от дома се подчиняват; щом някой член от дома не се подчинява на тия закони, условията стават лоши за него. Значи който се оплаква от лошите условия, в които е поставен да живее, той е нарушил законите на своя дом; щом изпълни законите на своя дом, едновременно с това и условията му се подобряват.

Съвременните хора страдат, защото са изменили израз на своя живот; като следствие на това те са изгубили насоката на своя вътрешен стремеж. Например срещате един цигулар, който свири добре, но с цел да се прослави в света. Той не само че няма да успее в своето желание, но ще изгуби и това, което е придобил. Като излезе на сцената да свири, той ще разчита на благоволението на присъстващите, които не са на еднакъв уровень в музикално отношение, и ще се свърже с тях. Като се свърже със съзнанията на присъстващите, той ще усети известно неразположение: техните съзнания като притоци ще потекат към неговото като по наклонена площ и ще предизвикат едно вътрешно безпокойство. Законът е такъв: когато някой ви хвали, едновременно с доброто, което внася във вас, той внася и злото, което крие в себе си. Това са изпитали всички хора, това изпитват и младите моми и момци: докато се обичат, те имат определена насока на движение; щом се оженят, любовта между тях изчезва и те се стълкновяват. Докато Любовта действа между хора-

та, те се намират под влиянието на възвишени, разумни същества, които непрекъснато ги хранят със своите чисти и красиви мисли и чувства; щом Любовта ги напусне, те изпадат под влиянието на неразумни, низши същества, които всичко рушат и изкореняват. В първия случай хората минават през рая, а във втория – през ада.

Какво представлява адът? Адът представлява сбор от същества, които искат да създадат своето щастие на гърба на другите. Във всеки човек има същества, които мислят само за себе си: тия същества стават причина да се колят кокошки, агънца – да живеят на тяхна сметка. Като изядат голяма част от кокошките и агънцата, хората казват: „Ще оставим десетина кокошки и агънца за домазлък“. Като съберат десетина наполеона, те казват: „Ще запазим тия пари за черни дни“. Щом домазлъкът се увеличи, хората пак започват да ядат и да пият, да мислят само за себе си.

Като не знаят как да разрешат задачите в живота, си хората казват: „Защо светът е създаден така?“. На този въпрос ние отговаряме: защото в него няма никаква философия. Питате: „Защо това дете не се подчинява на законите на своя дом?“. Много просто: това дете преждевременно е израсло в съзнанието си; то си е въобразило, че представлява нещо особено, че е повече даже и от майка си, и от баща си; то мисли, че неговото присъствие в бащиния му дом е особено щастие за всички и счита, че е свободно от всякакви закони и задължения. Ако майката познава детето си и знае как да му въздейства, тя ще го застави да изпълнява законите на дома, както правят и неговите братя и сестри: тя няма да му казва, че е лошо дете, та да го накара да се гневи, но ще поддържа в него мисълта, че е добро дете – и постепенно ще му влияе.

Какво означават думите *добър човек*? Да бъде човек добър, това значи да има равновесие между силите на неговия ум и на неговото сърце. Този човек разбира законите, на които се подчиняват силите в неговия организъм. Както лодкарят знае в коя посока да постави платната на своята лодка, за да не се вълнува от вятъра, така и добрият

човек знае на коя страна на лодката си да постави платното, за да може по всяко време да уравновесява силите на своя организъм срещу бурите и ветровете, които бушуват навън. Разумният, добрият лодкар не може да измени посоката на вятъра, но може да измени посоката на своята лодка, да я запази от теченията на ветровете. Измени ли посоката на своята лодка, каквито ветрове и да веят, от каквата посока и да идат, той не се смущава. Понякога се случват попътни ветрове: те представляват благоприятни условия за лодкаря; не са ли попътни ветровете, той ги счита за лоши условия при движението му. Щом е разумен и добър, нищо друго не му остава, освен да измени посоката на своето движение, да превърне неблагоприятните условия в благоприятни.

Като ученици вие трябва съзнателно да работите, да разбирате условията, при които живеете, и разумно да се справяте с тях. Докато престане вятърът, вие трябва да обръщате платната на вашата лодка ту на една, ту на друга страна. Ако духа южен вятър, а вие отивате на изток, ще обърнете платното на север; ако духа северен вятър, ще обърнете платното на юг. Ако ви питат защо платното ви е обърнато на юг, ще кажете, че се пазите от северния вятър. Ами защо платното ви е обърнато на север? Защото духа южен вятър. „Може ли лодката да пътува без платно?“ Може. Едно време не е могло, но сега може; някога сегашното положение е било бъдеще, което днес е вече реализирано. Днес параходите пътуват без платна, но без дим не могат още; оттам и къщите не могат без дим. Значи всяка къща представлява особен параход, с който човек пътува. Било е време, когато не е имало дим: например в къщите на рибите, на птиците няма никакъв дим. Един ден и в къщите на хората няма да има никакъв дим. Дето има дим, горенето не е пълно; когато горенето е пълно, никакъв дим, никакви сажди не се образуват.

Учените хора се стремят да заменят въглищата и дървата с електрическата енергия. Внесе ли се електричеството навсякъде, никакъв дим няма да съществува, обаче и при електричеството горенето не е пълно; като се качим

в умствения свят, ще видим, че и там горенето не става пълно. Една от причините за неправилното горене се крие в комините, в кюнците. Често и комините в живота на отделния човек не са поставени на мястото си, вследствие на което горенето не става правилно. Какво трябва да прави човек, за да избегне дима? Той трябва да подобри вътрешния израз на своя живот.

И тъй, добрият, разумният човек трябва да се справи с условията на живота. Той е доволен от условията, при които е поставен, и разумно ги използва. Ако общата му са скъсани, той не изстива; излезе ли с тия обща на снега, той е доволен, че има възможност така да концентрира мисълта си, че да не се простуди: и с мокри крака да бъде, пак да не се простуди. Всичко зависи от мисълта на човека. Като знае това, човек може да излиза зимно време на снега бос и да тича по него около 5-10 минути, даже и повече, без да се простуди. Когато мисълта на човека е концентрирана към дадено място, простуда не може да има. Като концентрира мисълта си към краката например, човек привлича умствените си енергии към тях и по този начин се предпазва от простуда. Обаче този опит трябва да се прави само от силни хора, които могат да се концентрират. Като потича известно време по снега, човек трябва да влезе на топло, да изтрие краката си с вълнен парцал, докато се стоплят. Следователно никога не допускайте в себе си мисълта, че можете да се простудите; допуснете ли тази мисъл, вие сте поканили вече болестта на гости.

Съвременните хора сами канят болестите в дома си. Разболеят ли се, те се страхуват, че ще умрат. Казано е в Писанието, че Бог не съизволява в смъртта на грешника, но благоволява в живота на праведния. В Бога всички са живи: Той не желае смъртта на хората, но същевременно не поддържа тяхното чрезмерно размножаване. За Дървото за познаване на доброто и злото се казва, че имало 12 плода. Числото 12 е образувано от 1 и 2, от 10 и 2. Числото 10 показва пътя, който е изминала единицата, докато дойде до числото 2. Числото 10 е число на движение. Знаем, че животът е движение: следователно числото 10 е число

на живота. Когато радиусът се движи около една точка, образува се окръжност, едно цяло, т.е. единица. Диаметърът дели цялото, т.е. кръга, на две равни части, на две единици. Такова деление съществува между хората, както и в Природата.

Числото 2 показва, че когато е било единица, е образувало един кръг; след това е образувало още един кръг, т.е. то е минало в друга еволюция и се е превърнало в числото 2. От единицата можем да образуваме числата 12 и 21. Домът може да бъде основан или върху числото 12, или върху 21. Дом, в който мъжът, т.е. положителните сили, вземат надмощие, е основан върху числото 12; първото дете в този дом ще бъде момче. Ако творческите сили вземат надмощие в дома, т.е. ако женският принцип преодолява, това показва, че този дом е основан върху числото 21; първото дете, което ще се роди в този дом, ще бъде момиче. Следователно, за да се роди момче в един дом, бащата трябва да бъде много умен; за да се роди момиче в някой дом, майката трябва да бъде любеща. Когато Мъдростта има надмощие в даден дом, ражда се момче; когато Любовта има надмощие, ражда се момиче. Това показва, че децата не се раждат произволно, но по известни закони. Не се ли спазват тия закони, много момчета и момичета могат да се родят, но те по форма само ще бъдат такива: всъщност те не съдържат качествата на момчето или на момичето.

И тъй, който иска да има добре развит ум, той трябва да дава надмощие на положителните сили в себе си, т.е. на Мъдростта. Искан ли да има добро сърце, той трябва да даде надмощие на творческите сили в себе си, т.е. на Любовта. Който има и добър ум, и добро сърце, той е дал място в себе си и на Любовта, и на Мъдростта, той владее и двете числа – 12 и 21. Когато децата от един дом спадат в системата на своите родители, те остават да живеят при тях; ако не спадат към тяхната система, те напуштат бащиния си дом и отиват в друга някоя система. С това се обяснява защо синът на някое семейство, като се ожени, отива да живее при родителите на своята жена и се чувства там по-добре, отколкото при своите родители. Същото става и

с дъщерята: тя отива при родителите на своя мъж и понякога там се чувства по-добре, отколкото при своите майка и баща. От гледище на човешките разбирания това е неестествено, от гледище на Божествения порядък на нещата това е естествено. За хората е неестествено синът да влезе в някой дом като приведен зет: майката и бащата страдат за него, искат да бъде при тях. Защо трябва да страдат? Нека родят още един син. „Няма време: кога ще се роди, кога ще порасне и ще стане голям!“ Вечността е пред вас: има време за постигане на всички човешки желания.

Когато говоря за Вечността, аз имам предвид възможностите, които се крият в човешката душа. За реализиране на това, което душата носи в себе си, е нужна цяла вечност; милиони години са нужни за развиване на човека. Като знаете това, не ограничавайте своя живот, не мислете за сегментите на своя живот; не гледайте на живота си като на парче от целия кръг и не мислете, че животът ви е къс. Колкото и малка част да представлява вашият живот от великия Божествен кръг, все пак сте част от него и се сливате с Цялото. Ако разглеждате живота си като нещо отделно, вие няма да му придадете никакъв израз. Вие искате хората да ви почитат, а сами не се почитате. „Лош човек съм.“ В какво седи твоята лошавина? „Мога да убия човек.“ Какво ще спечелиш, ако убиеш една част? „Добър човек съм.“ В какво седи твоята добрина? „Мога да повдигна човека.“ Какво ще спечелиш с това? Добрината и лошавината на човека се заключават в това, как ще използва силите, които са вложени в него. Ако използва силите си за свое лично благо, той е извършил едно престъпление, той се е отделил от кръга. Всяко клонче, отделено от дървото, е осъдено на изсъхване; всяка мисъл, всяко чувство, отделени от цялото, са осъдени на изсъхване. Човешкият живот, отделен от Божествения, представлява непрекъснатата редица от погребения: погребения на мисли, на чувства, на идеали, на любов, на стремежи, на свои близки и т.н. И след всичко това някои казват, че животът им е идеален. Може ли да бъде идеален живот този, който е пълен с мъртъвци? На Земята идеален живот не може

да съществува. Здраве, сила, знание, любов не излизат от земята: всичко това иде отгоре, от възвишения свят.

Следователно които ви любят, те са горе; които служат, те са долу. Търсите ли слуги, на Земята ще ги намерите; търсите ли онези, които ви любят, на Небето ще ги намерите. Баща ми, който ме обича, ще напълни кесията ми със златни, със звонкови монети. Заради тези монети всички ме уважават: и гостилничарят, и хазиянът, и приятелите ми. Обаче това уважение ми се отдава заради любовта на баща ми: не ме ли обича баща ми, и хората не ме уважават; значи хората обичат и уважават баща ми, а не мен. Човешката душа е ценна за това, което е вложено в нея; кесията е ценна, докато има звонкови монети в нея; сърцето е ценно, докато излива красиви и благородни чувства. Добрият, умният човек представлява пълна кесия, пред която келнерът на живота оказва всичкото си уважение; лошият, глупавият човек представлява празна кесия, на която не се оказва никакво уважение.

И тъй, за да предаде израз на своя живот, човек трябва да има стремеж към нещо велико: той трябва да се стреми да даде израз на Божествения живот в себе си. Когато човек може да даде правилен израз на своя живот, Бог се весели в него. Някой казва, че иска да бъде радостен и весел. Ако Бог се радва и весели в тебе, и ти ще бъдеш радостен и весел; ако Бог не е радостен и весел, и ти няма да бъдеш радостен и весел. Отвори сърцето си да се всели Бог в тебе! „Калугерски ли да живея?“ Калугерският живот не е Божествен. „Сиромашки ли да живея?“ Сиромашкият живот не е Божествен. „Като учен ли да живея?“ Животът на учения не е Божествен. Ще живееш Божествен живот, без да си калугер, без да си учен, без да си сиромаш, без да си богат. Ще бъдете свършени, както е свършен Отец ваш небесен. Да бъдеш добър, учен, богат, сиромаш – това са методи за придобиване на нещо.

Студент по химия прави опити, но един от опитите му излиза несполучлив: ретортата му се пръсва и парченца от нея хвъркват във въздуха и го удрят по главата. Щом го превържат, той започва да мисли и вижда, че е пропуснал

нещо: той не е познавал свойствата на някои елементи, вследствие на което опитът му не е излязъл сполучлив. Този студент не е учен човек, той не знае свойствата на всички елементи и не знае, че и те имат свои особени прояви – като своенравни деца на богати родители. Ако не познавате характера и свойствата на тия деца, те ще ви създават пакости, които с години ще помните. Който иска да подчини тия деца на своята воля, той трябва да бъде по-умен от тях; ако е като децата умен, той ще влезе в борба с тях; ако е по-глупав от тях, те ще го подчинят и ще го заставят да им слугува. Някой казва: „Голяма борба имам с хората.“ Като тях си по ум. „Слуга ме направиха хората.“ По-глупав си от тях. „Господар станах на хората.“ По-умен си от тях.

Като ученици вие трябва да знаете как да се отнасяте с хората: това ще научите от числото 2. Числото 2 е добър търговец: като влезе някой клиент в неговия магазин, той не се изпъчва напред, но веднага излиза срещу него, учтиво му се покланя и любезно го запитва: „Какво обичате, господине? На ваше разположение съм“. Клиентите остават доволни от него и го препоръчват на своите близки – така работите на този търговец вървят добре. Прилагате ли неговия метод, и вашите работи ще вървят добре. Искате ли да спечелите сърцата на хората, не се изпъчвайте пред тях, но наведете се малко и учтиво ги приемете. Това са особени линии на поведение, на обхода, които човек трябва да спазва: измени ли една от тия линии, работите му остават назад. Който е тръгнал в Божествения път, той трябва да спазва красивите линии на Природата; изкриви ли една от тия линии, той се натъква и на съответни резултати. Всяко изкривяване на линиите говори за наследствени черти в човека, с които той разумно трябва да се справя. Тръгне ли по тия линии, той изразява своя живот. Външният израз на неговия живот е израз и на неговата душа; изразът на душата му е израз на неговия ум и на неговото сърце.

Сега, за да даде правилен израз на своя живот, човек трябва да бъде доволен от всичко, което му е дадено. Да

даде човек правилен израз на живота си, това значи да има красиви линии на тялото, на лицето, на движенията си. Това се постига само ако мислите, чувствата и постъпките на човека са красиви. Може ли човек да даде израз на живота си, всичките му работи се нареждат добре. Като става сутрин от сън, той не трябва да бърза: да прочете една-две молитви и да каже, че се е молил, но трябва да се измие, да се облече спокойно и да започне да размишлява, да нагоди нервната си система във възприемателно положение; след това той може да започне да се моли и да следи какво ще му се каже. В това време може да му се яви Небесната майка: тя ще се усмихне и ще му изпрати своето благословение. Това значи да решава човек задачите си правилно. Мнозина се стремят към разумен живот. Щом решават задачите си правилно, те ще дойдат до този живот. За това не се изисква много време: достатъчно е всеки ден да отделяте по 5-10 минути за размишление, за вътрешна работа върху себе си. По този начин човек ще се домогне до красотата в живота, която ще остави неизгладими спомени в него.

Един 70-годишен старец разправял една своя опитност. Някога, в младините си, той видял една млада красива мома, с ангелско лице и ангелски поглед. Тя го погледнала и му се усмихнала: той запечатал погледа и усмивката ѝ в себе си и ги носил цял живот. И жена имал, и деца имал: всички измрели и ги забравил, но погледът и усмивката на тази мома останали паметни и живи в съзнанието му завинаги. Красивото, великото, Божественото трябва да остане паметно в съзнанието на човека, както образът на красивата мома е останал завинаги в съзнанието на дядото. Красотата – това е израз на живота. Дядото се чудил каква е била тази мома, която през целия му живот не е излязла от неговото съзнание. Какви ли опити не е правил, за да я забрави, но не могъл: на пост и молитва се подлагал, пред свещеници се изповядвал, наказания си налагал, но красивата мома не излязла от ума му. Тази красива мома не е била нищо друго освен ангел, въплътен в човешка форма, дошъл на Земята да покаже на хората

смисъла на живота. Тя имала светъл ум, добро сърце, възвишена душа. Който веднъж срещне тази мома в живота си, той не може да бъде нещастен: тя носи своето благословение. Това, което се запечатва в човешката душа за вечни времена, е красотата, величието на живота – то е Божественото в света, което няма начало, няма край.

И тъй, не се измъчвайте от красивите неща. Дядото, който е видял красивата мома, цял живот се е измъчвал, но не се осмелил да каже на жена си или на някой свой близък, че носи в себе си спомена за красивата мома. Защо трябва да се измъчва? Той е срещнал ангел и не може да го забрави; той носи този ангел в себе си като велика идея. Добре е всички хора да имат такава идея в себе си. Имат ли тази идея, те могат да бъдат поети, писатели, учени, философи, майки, бащи. Тази идея представлява ръководно начало в техния живот; тази идея дава израз, насока на човешкия живот; тази идея представлява река, която се стреми към морето, към великия океан на живота.

Сега от всички хора се изисква чистота: те трябва да пресеят, да филтрират своя живот, да го освободят от неопределените мисли, чувства и желания, които като едnodневки минават и заминават през тях. Като пречистят живота си, в тях ще остане само Божественото. Какво трябва да остане в човека? Числата 12 и 21. Според кабалата числото 12 е израз на разумността, на мъдростта в човека; числото 21 е израз на великата Любов, която осмисля живота: тя внася безсмъртието в живота. Числото 21 се състои от $10+10+1$. Това са елементи, живи числа, които показват, че всяко число може да се разлага на своите съставни, живи единици. Двете десетки в числото 21 са от две различни категории. Едната десетка е свързана с един род разумни същества, а другата – с други разумни същества. Едните и другите същества взаимно си помагат, те имат отношение към хората, интересуват се от техния живот. Възвишените същества представляват ангели, красиви моми, които си служат с магическата пръчица: в който дом влязат, те турят всичко в ред и порядък. Ангелите, боговете не са нищо друго освен красивите моми, към които всеки се

стреми. С ангелите, които ви посещават, ще говорите по един начин, с боговете – по друг начин. Както и да се разговаряте с тях, те оставят своето благословение. Ангелите изучават и прилагат Любовта, а боговете – служенето. В това отношение човек може да бъде или ангел, или божество: като ангел той ще прилага Любовта, като божество той ще служи. Това значи да даде човек израз на своя живот, в това седи силата на човешкия живот.

Следователно който иска да бъде ангел, той трябва да пази законите и интересите на боговете; който иска да бъде божество, той трябва да пази законите и интересите на ангелите. Между всички разумни и възвишени същества има пълно разбиране; неразбиране съществува само между хората – те искат да бъдат ангели и божества, без да разбират техните закони, без да пазят интересите им. Като знаете смисъла на числата 12 и 21, работете съзнателно с тях. Като работите съзнателно с тия числа, вие ще преодолеете всички препятствия в своя живот. Ако искате да развivate сърцето си, прилагайте Мъдростта, т.е. законите на боговете; ако искате да развivate ума си, да бъдете Синове Божии, прилагайте Любовта като основен принцип в живота си. Като работите по този начин, вие неизбежно ще правите погрешки, но това да не ви спъва. Стремелът на човека е важен. „Готови ли сме за тази работа?“ Готови или не, вие трябва да прилагате; не прилагате ли, ангелът на смъртта ще дойде да ви вземе. „Ще бъдем ли готови за онзи свят?“ И това няма да ви питат: готови ли сте, или не, ще ви вземат. Като умре човек, тогава се определя мястото му: от мястото, в което се намира, той познава доколко е бил готов. Казва се в Писанието: „Умря бедният Лазар и го занесоха в лоното на Авраама. Умря богатият и го занесоха в мястото на мъчението“. Значи едни ще отидат при добри условия, а други – при лоши.

Сега, като ученици, научете се да разлагате нещата на съставните им части. Като ги разложите, непотребното ще турите на една страна, а потребното – на друга. Така ще разложите и живота си, за да отделите своите дарби и да ги развivate. Съвременните хора очакват да дойдат

благата отвън някъде. Те казват: „Да дойде Божието благословение върху нас“. Божието благословение се излива върху вас всеки момент, но вие трябва да умеете разумно да го използвате. „Ама не мога да се моля.“ Ще се научиш. Преди да се молиш, застани прав, със свободни, отпуснати мускули на тялото си, като за почивка, и отпрати мисълта си нагоре. В това време хората могат да ти се присмиват, да те ругаят, но ако останеш тих и спокоен, без да прекъснеш молитвата си, твоята мисъл е силна. Така са се молили светиите, мъчениците, апостолите: те са били подлагани на мъчения, на изгаряне, но не са прекъсвали връзката си с Бога. Какво са постигнали хората, като са преследвали светиите и апостолите? Ако са изгаряли един християнин, десет нови са се явявали; ако са изгаряли десет, сто нови са се явявали. Хората са се учудвали на държанието, на поведението, на устойчивостта на тия мъченици. Това означава вътрешен израз на живота.

Сега желая ви да бъдете спретнати в своите мисли, чувства и постъпки, да предадете израз на своя живот. И тогава, като дойде Божието благословение върху вас, вие ще го приемете и задържите в себе си за вечни времена.

Божията Любов носи щастие.

Божията Любов и Божията Мъдрост

носят пълното щастие.

Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина

носят всичкото щастие.

18. лекция, 19 декември 1928 г., София, Изгрев

НАПРАВЛЕНИЕ НА ИСТИНСКИЯ ЖИВОТ

Размишление върху Божията радост.

Съвременните хора трябва да разбират и оценяват истинския живот. Под думите *истински живот* разбираме реалния живот, който е неизменен и от който човек никога не се разочарова. Условиата на живота, при които сме поставени, представляват сянка на истинския живот, вследствие на което те постоянно се менят. Следователно промените, които стават в човешкия ум и в човешкото сърце, не произтичат от самия живот, но от неговите сенки, от обстановката на условията, които животът произвежда. Щом обстановката на условията се мени като часовете на деня, и състоянията на човека се менят. Смяната на тия състояния зависи от направлението на човешкия живот. Ако не попадне в направлението на истинския живот, човек може да изгуби и най-красивите си състояния. Например тъкмо придобие някаква велика радост, изведнъж я загубите. Защо? Какво е станало? Някаква микроскопическа спънка е дошла отвън и е станала причина да се измести човек от направлението на истинския живот. В това положение човек започва да прилича на празна бъчва, която вдига голям шум; пълната бъчва не вдига шум.

През време на Освобождението един руски войник барабанчик попаднал в дома на един български чорбаджия. Един ден чорбаджийката заклала няколко пуйки, изчислила ги добре и ги оставила настрана някъде да ги готви, когато им дойде време. Като видял пуйките, барабанчикът се съблазнил и в отсъствие на домакините отворил барабана и турил пуйките в него. В това време капитанът извикал барабанчика и му заповядал да бие тъпана. „Тъпанът не може да пее, Ваше високоблагородие.“ Войникът не казал, че барабанът е пълен с пуйки. Съвременните хора изпадат в положението на този барабанчик: не могат

да бият тъпана си, т.е. не могат да пеят. Защо? Защото животът им е пълен с неестествени желания, които им пречат да се проявят правилно. Мисли ли войникът, че като напълни барабана си с пуйки, е осигурен? Такава мисъл може да се загнезди в ума на всеки човек: да напълни своя барабан и след това да казва, че не е разположен. Кога човек не е разположен? Когато внася чужди мисли в ума си и чужди чувства в сърцето си. Като не може да се освободи от чуждите неща, човек търси правия път – направлението на истинския живот. Той търси пътя към Божественото учение чрез една идея, която не почива на здрава основа: той иска да придобие знание, да научи природните закони, както и тайните на Битието, с цел да прави чудеса, да се слави името му. В края на краищата, след като учи 10-20 години, той дохожда до състояние, в което вижда, че знае по-малко, отколкото е знаел по-рано: той не е измерил силите си, вследствие на което повече е изгубил, отколкото е спечелил.

Виден музикант излиза на сцената да свири. Първоначално той е смел, самоуверен в силите си, но като излезе на сцената, изгубва вдъхновението си и не може да свири. Защо? Станало е нещо, причината на което и той сам не знае. Публиката го освирква и той се прибира обезсърчен, недоволен: той счита публиката виновна за неговия неуспех и решава втори път да не излиза на сцена. Не се минава много време, той пак се насърчава, започва да свири и решава да даде втори концерт. Това показва, че има нещо вън от човека, което го обезсърчава и насърчава. Като знае това, човек трябва да познава силите си: и при обезсърчение, и при насърчение да знае колко са неговите сили и способности, да се справя с мъчнотиите на живота. Кое е по-добро за вас: да имате мъчнотии или да нямате? Добре е човек да влезе в градина, в която няма никакви бодили. И такива светове има, но в света, в който ние живеем, има бодили. И в науката има лъжливи положения: това са идеите, до които са дошли ония учени, които нямат достатъчно светлина. Те не лъжат съзнателно, но нямат светлина, за да видят фактите такива, каквито са в действителност.

В живота си хората се натъкват на съзнателни и несъзнателни лъжи. Например дали сте на някой човек сто лева назаем; след един месец той носи парите ви и казва: „Ето, давам ти 50 лева, още 20 лв., още 30 лв. – всичко сто лева“. Вие чувате, че ви дава 50, 20 и 30 лв., но това става толкова бързо, че не можете да разберете в действителност колко пари ви е дал. Като си отиде човекът, погледате в ръката си и виждате само 50 лева. Къде са останалите 50 лв., вие не знаете; търсите тук-там, но не можете да ги намерите. Това може да бъде съзнателна, а може да бъде и несъзнателна лъжа. Дойде ли до света на идеите, човек изпада в същото положение: в ума му изпъкват една, втора, трета, четвърта идея, сто идеи, но като рече да види какво е реализирал, вижда само 50 идеи налице, а останалите ги няма. Интересно е да се види как седи въпросът в психическо отношение. Ако търговец постъпва по този начин, вие трябва да знаете съзнателно ли задържа парите в себе си, или несъзнателно.

В живота се случва и обратното: даваш повече, отколкото трябва. Отивате някъде да говорите Истината; след като говорите повече, отколкото трябва, пипате в джоба си и виждате, че парите ги няма. Казвате: „Обърнах към Бога един човек, но и той ме обърна“. Някои казват, че това е изчерпване. Никакво изчерпване не е това, но вие сте поставили нещата там, дето не трябва. Когато говори Истината, човек трябва да постъпва така, както разумната майка постъпва с детето си: когато го храни, тя му дава толкова храна, колкото е необходимо; по никой начин тя не го пресища. Тъй щото и на вас казвам: никога не пресищайте човека – нека остане в него малко свободно място, той сам да работи, да прави усилия.

Когато говорим за направление на истинския живот, имаме предвид онзи път, онази посока, по която човек може да разреши всички въпроси в живота си, да трансформира своите отрицателни състояния в положителни. Съмнение, подозрение, завист, омраза – това са състояния, които ще минат през човека, но той трябва да се справи с тях, да разбере отде идат и да ги отбие от пътя си. Човек може да преживее едно любовно състояние, без да е

негово: той го е възприел отвън. Като намери причината на това състояние, той лесно може да го отстрани. Двама млади се любоват край брега на морето, а случаен човек, който се разхожда по брега, преживява едно любовно състояние. Той се чуди отде е дошло това чувство в него и търси причината: като се огледа натук-натам, той вижда двамата млади далече от него, че се разговарят любовно – значи той е възприел тяхното състояние. Те се разговарят за Любовта, т.е. за Бога: първо той говори за Бога, а тя слуша; после тя говори, а той слуша. Те се намират в положението на двама учени, които едновременно държат една книга: първият обърне един лист и чете, после вторият обърне друг лист и чете.

Двама млади, мома и момък, влизат в една евангелска църква и сядат един до друг. Момъкът харесва момата и като отваря Библията, намира стиха „Бог е Любов“. Той дава книгата на момата: тя отваря своята Библия, намира стиха „Ако ме любите, ще опазите моите заповеди“, и я подава на момъка. Той отваря Библията и дава на момата да чете: „Аз и Отец Ми едно сме“; тя пак отваря своята Библия и я подава на момъка: „Аз за този час дойдох“. Сега, от религиозно гледище, можем да кажем, че това, което тия млади вършат, е светотатство или пък един красив разговор. За да не мисли криво, да не вади криви заключения, човек трябва правилно да поставя нещата в живота си, както текат. Ще кажете, че човек трябва да бъде сериозен: да бъде човек повече или по-малко сериозен, това зависи от степента на неговата любов, разумност, интелигентност и т.н. Обаче влюбването още не е любов: влюбването е спор, война между двама души. Дето има спор, там непременно ще се яви някакво недоразумение. Любовта обаче се отличава от влюбването по това, че е крайно предвидлива: любещият човек предвижда всичко. Няма мъчнотия в света, която Любовта да не е в сила да разреши. Влюбването е само направление, посока, която води човека към Любовта, но не е любов.

Следователно, като върви в посоката на Любовта, човек люби целия свят. Отдето мине, ще играе, ще се изви-

ва като река: ту около дървета, ту около камъни, ту около треви и цветя; ще се движи, ще скача без никакво спиране, докато се влее във великото море. Човек трябва да се върне там, отдето някога е излязъл. Колкото и каквито хора срещате по пътя си, те представляват за вас растение, дърво, камъче, пеперудка, насекомо. Вие ще минете покрай тях, ще им се усмихнете и ще продължите пътя си; спрете ли се, вие измените посоката на движението си, т.е. отклонявате се – всяко отклоняване от правия път носи страдания на човека. Който е намерил посоката на своя живот, той за нищо на света не трябва да се спира. Пътят към Бога е вечен, непреривен. Колкото и малко да напредва, човек непрекъснато трябва да върви: в Божествения път не се позволява никакво отклоняване, никакво спиране.

Кое е отличителното качество на правия път? Който върви в правия път, той има ясна представа за нещата. Както изображенията на предметите във фокуса на телескопа са ясни, така и движението на човека в правия път му дава ясна представа за всички явления. Следователно когато мислите и желанията на човека в Божествения фокус на душата са ясни, и изображенията им са ясни. При това положение човек е спокоен, от нищо не се смущава; всяко смущение показва, че човек не е намерил посоката на своя живот.

Като се намерят в затруднения, в смущения, мнозина казват, че упоават на Бога – Той ги ръководи. Това ръководство се крие в техния ум, в тяхното сърце. Учителят дава светлина на учениците си, но той не решава задачите им: те сами трябва да ги решават. Правилното разрешаване на тия задачи определя бъдещето на ученика: от него зависи доколко може да се повдигне, доколко може да развие своите дарби и способности. Ще кажете, че човек трябва да вярва в Бога. Не е въпрос само до вярата: човек трябва да вярва в Божиата Любов, Мъдрост и Истина и да ги проявява. Казано е в Писанието: „Бъдете свършени, както е свършен Отец ваш небесни“. Това подразбира: проявявайте Любовта, Мъдростта и Истината в живота си, при каквото положение и да се намирате. Метачът трябва

да мете улиците, но същевременно да прилага великите принципи на живота. Какво от това, че е метач? Службите на хората са разпределени: едни събират, други хвърлят, т.е. изнасят навън, а трети метат: това са методи, по които хиляди учени, философи, музиканти, поети и писатели са работили в съответни области.

Нашата задача, както и тази на съвременните хора, се заключава именно в това – всеки да допринесе нещо към великия процес на Битието. Велико бъдеще се крие зад този процес! Когато проникнал във великото бъдеще на човечеството, апостол Павел казал: „Око не е видяло и ухо не е чуло това, което Бог е приготвил за тези, които Го любят“. До този момент той се е оплаквал, че имал някакъв трън в плътта си, но когато стигнал до Третото небе, казал, че вече може да се похвали със своята немощ и своето неразбиране. Не само апостол Павел може да се похвали със своята немощ и неразбиране, но всеки човек трябва да каже същото за себе си. Кой може да вдигне Земята на гърба си? Кой може да вдигне една планина? Кой може да мисли едновременно за всички хора? Невъзможно е за обикновения човек да направи тия неща. Какво може да направи той? Какво се иска от човека? Човек трябва да има такава вяра в себе си, че при всички условия на живота си да не се колебае. Той трябва да има непоколебима вяра в неизменните закони на Битието: Земята и небето да се мръднат от мястото си, той не трябва да се колебае в тия закони. Докато човек вярва в неизменността на тия закони, косъм няма да падне от главата му.

Когато дойдат мъчнотиите в живота, хората започват да се страхуват и губят вяра във всичко. Ако Бог е с вас, кой ще бъде против вас? Бог не съизволява в смъртта и страданията на грешника: каквито грехове и да имате, Той не се спира пред тях. „Какво да правим с кармата си?“ Ще плащате и ще вървите напред. Не само обикновени хора, но и адепти се спъват в своята карма, в живота на своите деди и прадеди, и тях ги притискат, но те прилагат Вярата, Любовта и Мъдростта и преодоляват своите изпитания. Всеки човек – малък или голям, ще бъде изпитан.

Като ученици на окултната наука вие ще имате по-големи страдания от тия на обикновените ученици. Защо? В окултната наука има опасни места, в които ученикът неизбежно ще нагази. Например той ще се натъкне на закона, според който каквото мисли човек, добро или зло, непременно ще го привлече към себе си. Ако мислиш, че някой човек е лош, ти непременно ще привлечеш лошавината му; ако мислиш, че някой ще те излъже, ти непременно ще привлечеш лъжата към себе си; мислиш ли положително за някого, че той ще изпълни дълга си, така става: каквото човек мисли, това става. „Нали трябва да се каже истината на човека?“ В какво седи Истината? Истината се заключава само в положителното: сенките на живота не влизат в Истината, те нямат нищо общо с положителния живот. Когато познава Истината, човек познава и лъжата; когато има знание, той познава и невежеството. Обаче ако си невежа, ти никога няма да знаеш какво нещо е знанието; ако познаваш лъжата, никога няма да знаеш какво нещо е Истината. Само Истината познава лъжата, само Мъдростта познава глупостта, само Любовта познава омразата, само Доброто познава злото. „Тогава как да научим злото?“ Злото не се учи: за да познаеш злото, ти трябва да изучаваш Доброто; щом познаваш Доброто, ти непременно ще знаеш какво нещо е злото. Отрицателното не се учи: в стремежа си към положителното, без да иска, човек греша и се поддава на отрицателното в живота.

И тъй, за да познаете дали даден човек лъже, вие трябва да знаете абсолютната Истина по дадения въпрос. „Еди-кой си не постъпва добре.“ За да знаете кой как постъпва, вие трябва да имате абсолютната мярка за Доброто. „Еди-кой си не свири правилно.“ Ти дай чист тон и му покажи как трябва да свири. Добрият музикант не си служи с камертон, защото и с него не може да получи чист тон. Материалът, от който е направен камертонът, се изменя: ту влагата му влияе, ту сушата. Верният тон е в самия човек: като пее или свири по този тон, той е доволен от себе си. Аз не говоря за доволство, което почива на неразбиране на музиката. Когато някой пее или свири,

всичките му способности трябва да участват, да подкрепят неговия тон; не е пеене това, когато умът и сърцето не вземат участие в самите тонове. Човек трябва да пее, за да привлече живота в себе си. Като падне духом, като се обезсърчи, човек трябва да пее, да свири, за да трансформира състоянията си. Колкото по-добре човек разрешава задачите, си толкова по-добре пее.

Следователно музиката се препоръчва като метод за трансформиране на състоянията, за премахване на известни недъзи в човешкия живот. Всички животни и птици, които могат да пеят, си служат с пеенето; които не могат да пеят, те скачат, играят. Когато някое животно, например куче или котка, не е разположено, то не позволява да се докосват до него; щом е разположено, то скача, играе. И животните търсят начин да трансформират състоянията си. Гледате: някое куче се търкаля по снега; от една страна то си играе, а от друга – сменя състоянието си.

Като ученици вие сами трябва да разрешавате задачите си; мъчни задачи ще срещате, но трябва да ги разрешавате. Ако сами не се грижите за себе си, никой няма да се грижи за вас. Казано е: „Помисли за Бога и Той ще помисли за тебе“. Някой се оплаква, че е сиромас, че ходи гладен, бос, окъсан – и не иска повече да живее. Това не е разрешение на въпроса! Не е само той сиромас – всички хора са сиромаси и окъсани: някой във физическо отношение, друг – в сърдечно, а трети – в умствено. Каквото и да е положението на човека, той може да намери някакъв изход. Ученикът не трябва да се обезсърчава, но да се учи. Когато сиромашията го посети, той трябва да знае, че му е дадена задача да мисли не само за физическия свят, но за сърдечния и за умствения. Той трябва да се заеме да работи и в трите свята: да облече тялото си със здрави, нови дрехи; сърцето си – с благородни, възвишени чувства; а ума – със светли и красиви мисли. Да оголее човек, това е в реда на нещата. Кога? Когато отива на баня. Като отиде на баня, човек се съблича съвсем гол, за да се измие, да се освободи от всички нечистотии. Така изчистен, той облича нови, чисти дрехи и излиза от банята. Банята представлява живота, в който човек е дошъл да се окъпе

и изчисти; като излезе от банята, ще изпие една чаша гореща вода, за да се стопли, и ще благодари, че се е окъпал и изчистил добре. Ще благодарите, че сте имали възможност да се облечете с нови, чисти дрехи и да продължите започнатата си работа.

Окъпването, изчистването е един от начините, по които човек може да се справи с противоречията си. От време на време и ангелите слизат на Земята да се окъпят в някоя човешка баня. Какво представлява къпането? Къпането е процес, при който порите на човешкия организъм се отварят, за да може да се възприеме животът. Когато ангелът се окъпва в някоя човешка баня, той отваря порите на тялото си, за да възприеме човешкия живот. Като го възприеме, той се радва, че е придобил едно ново разбиране на живота. Наистина, ангелът трябва да възприеме човешкия живот в себе си, за да разбере неговото вътрешно съдържание и смисъл. Щом се върне на Небето, ангелът разправя своята опитност от Земята, радва се, че е придобил нещо ново. Такова е положението на всеки човек, който е имал възможност да проникне в ангелския свят: той слиза на Земята обогатен, радостен, че е видял и разбрал нещо ново, по-високо от човешкия свят.

И тъй, когато се стреми към науката, човек трябва да се свърже с ония възвишени същества, които са истински нейни представители. Науката иде от възвишени области на невидимия свят, а не от Земята; на Земята науката само се проектира. Когато адепти, посветени хора отиват във висшите области на невидимия свят, те се стремят да видят и проучат културата, науката на онзи свят, и тогава слизат отново на Земята. Те изучават методите, чрез които там решават задачите си; като придобият нещо от тази наука, животът им на Земята се осмисля. За такива хора казват, че имат широки сърца и светли умове. Широко сърце и светъл ум има само онзи човек, който, макар че живее на Земята, е свързан с възвишени същества от невидимия свят: физически този човек живее на Земята, но с ума и със сърцето си е свързан с напредналите същества. Всички истински учени, професори, поети, музиканти са ходили и продължават да ходят в невидимия свят, между

възвишените същества. Който не е ходил там, той не може да бъде нито учен, нито поет, нито музикант. Тия хора са с широки души, с широки възгледи; едно от отличителните им качества е смирението; когато им разправят нещо, те слушат като деца.

Следователно докато не се качи горе, в духовния свят, човек никога не може да стане учен. Истинската наука иде отгоре, от духовния свят. На Земята ще работите, а в невидимия свят ще учите. Каквото научите в духовния свят, на Земята ще го обработвате и прилагате. Когато влезете в Божествения свят, вие ще имате истинска представа за нещата и явленията на физическия свят. Без този свят физическият остава неразбран. При това положение вие отчасти само можете да разберете физическия свят: той е малка отсечка от Божествения свят.

Съвременните хора говорят за реалния живот и не се интересуват от духовното. Според тях истински реален живот е този на малките отсечки или на обикновеното знание. Те наричат реално знание например $2+2=4$, $2 \times 2=4$, $3+3=6$, $3 \times 3=9$, $1+1=2$, $1 \times 1=1$, и т.н. Лесно е да събирате и да умножавате числата, но мъчно е да обясните защо е така. Например защо $2+2=4$ и $2 \times 2=4$. Както виждате, тук и при събирането на числото 2 с 2, и при умножаването му се получава един и същ резултат. Числото 2 е закон на Любовта; значи докато Любовта действа, резултатите и при събирането, и при умножаването са едни и същи. Дойдете ли до тройката, четворката и другите числа, резултатът вече не е един и същ. Например $3+3=6$, $3 \times 3=9$, $4+4=8$, $4 \times 4=16$ и т.н. При числото 3 срещаме една мъчнотия, която не може да отиде по-далече от числото 9 – закон за наследствеността. Значи всяко престъпление се проявява най-късно до четвъртия род. Това се отнася до рода, а що се отнася до личния живот на човека, всяка мъчнотия може да се разреши след шест години. Числото 3 е самият човек; като прибавите към него числото 6, ще получите 9 – резултат, разрешение на известна мъчнотия; ако мъчнотията е по-малка, ще се разреши след 6 часа. „Не може ли да се избегне дадена мъчнотия или страдание?“ Има закони, по които страданията и мъчнотиите могат да се

избегнат, но ако една мъчнотия се избегне, вместо нея ще дойде друга, два пъти по-голяма – такъв е законът. Като знаете това, бъдете готови да посрещнете с радост страданията, които Провидението ви изпраща. Сложете богата трапеза, облечете се с нови дрехи и поканете страданието на трапезата; разговорете се с него любезно, кажете му, че сте доволни от неговото посещение. Знайте, че това, което Бог е определил за човека, не може да се измени. Божествените работи носят придобивки, а човешките работи – загуби. Не мислете, че ако имате знания, ще избегнете страданията: знанието може да ви помогне само да смекчите страданието, да го понесете по-леко, но не и да го избегнете. Разумният човек лесно се справя със своя вътрешен живот.

Сега от вас се изисква да се справяте разумно със своите вътрешни състояния, за да можете да учите добре. Щом сте дошли на Земята, вие трябва да се учите, да завършите училището, за да помагате на своите близки. Да завършите училището успешно, това значи да разполагате с такова знание, че като видите човека, да можете да четете по лицето, по главата, по ръката му, по космите му даже. Ще кажат за вас, че сте магьосник – какво означава думата *магьосник*? Магьосник, маг е човек, който разполага със знания, с мъдрост. Знаем, че знанието облагородява; значи магьосникът е мъдър, добър човек. Всеки, който се занимава с магия, впряга ума си на работа; преди това умът му е бил в бездействие, а сега работи. Казват например, че някоя мома е завъртяла ума на един момък. Какво лошо има в това? Докато не беше видял тази мома, по цели дни и нощи той обикаляше кръчмите: в тази кръчма ще пие с приятели, в онази кръчма ще пие – и нищо не работи. Откак момата му завъртя ума, той напусна кръчмите и започна да пише: „Възлюбена моя, откак те видях, забравих кръчмите, забравих скитанията – искам да живея добър, чист живот“. Майката се чуди какво е станало със сина ѝ, че по цели дни седи вкъщи, пише и въздиша. Щом пише любовни писма, щом въздиша, живот има в този момък. Радвайте се на новия живот, който тече в него; научете се да тълкувате нещата правилно. Който не разбира тия ра-

боти, той се възмущава, че даден човек се е оставил една жена да го води. Не е така: важно е човек да бъде спасен. Кой ще го спаси, това не е важно: може да го спаси жена, дете, кон – безразлично е; ако един кон може да води човека в града, защо една жена да не може да го заведе?

В една от войните на човечеството един офицер паднал от коня си ранен и не могъл да стане от мястото си. Конят му го хванал със зъбите си за дрехата и го отнесъл далече от бойната линия, дето го превързали. Кой спаси този офицер? Конят му. Следователно ако един кон спасява господаря си, последният трябва свещено да държи образа на този кон в ума си и в съзнанието си. Ако момата спасява един момък, последният трябва свещено да държи образа ѝ в съзнанието си. Не е конят, нито момата, които спасяват: чрез тях действа Божественият Промисъл. Да разбирате Божествения Промисъл – това е велика наука: това значи да е дошъл човек до направлението на истинския живот. Този е пътът, по който човек може да се справи с противоречията в живота; справи ли се с противоречията си, той ще разбере Истината.

Днес мнозина говорят за окултната наука, без да са се справили с противоречията си, без да познават Истината. Що е окултната наука? Окултната наука е пособие на Божествената наука, както сегашната наука е пособие на окултната. Пред окултната наука днешната наука представлява малко дете, което едва сега започва да учи – такава е отношението на окултната наука пред Божествената. Изправен пред тази наука, окултистът заема положението на малко дете, което едва сега започва да учи. Каква по-голяма наука искате от тази, да превърнете стара баба в 21-годишна мома? Обаче сегашният човек със своя ум и със своето сърце, със сегашното си разбиране и възпитание не може да се домогне до тази наука. Тя не се предава по обикновен начин, пък и да ви се предаде, вие не можете да я задържите, не можете да я носите. Как ще носите един тон злато на гърба си? Ще кажете, че ще го пренесете на части; да, но този тон злато представлява цяла буца, не се реже, пък и не разполагате с инструмент да я надро-

бите по някакъв начин. Ще стоите пред златото, ще го гледате – и не можете да го поместите. Това злато обаче трябва да се пренесе в дома ви. Стоите пред него, гледате го и съжбялявате, че не можете да го постигнете. Такова нещо представлява Божествената наука за неподготвения: той чува, вижда, пипа я, но не може да я възприеме. За да възприеме Божествената наука, човек трябва да има в себе си такъв елемент, чрез който да влезе в контакт с нея. Затова Христос казва: „Да бъде според вярата ви!“. Христос изцеляваше само ония, които имаха вяра. Когато хората се трупаха около Христа да слушат проповедите Му, Той ги задържа да ядат заедно. Учениците Му обаче имаха на разположение само пет хляба. Христос благослови хлябовете, разчупи ги и нахрани с тях множеството, което беше се събрало около Него. „Факт ли е това?“ Като факт го изнасят. Христос знаеше закона да увеличава нещата: Той имаше вяра и с нея работеше.

Христос казва: „Да бъде според вярата ви!“. Вярата почива на знанието. Това, което за нас е вяра, в духовния свят е знание, наука. Понеже хората на Земята са още деца, те трябва да вярват: един ден тяхната вяра ще се превърне в знание, в наука. Днес хората се измъчват, безпокоят се, страдат, защото нямат вяра. Всички мъчнотии могат да се разрешат чрез разумността – в разумността е Бог. Когато човек стане разумно дете, всички негови нужди се задоволяват, всичките му мъчнотии се разрешават и той става радостен и весел. За да дойде до това положение, човек трябва да даде път на Божественото в себе си. Отнесе ли се критически към Божественото, той затваря пътя за неговото идване. За да отвори пътя си към Божественото, човек се нуждае от знание така, както млекарят – от цедилка за прецеждане на млякото. Знанието трябва да мине през ума на човека, както млякото – през цедилката. Това знание няма да дойде нито от горите, нито от планините, но от вашите лични опитности. Като страдате и се мъчите, вие трябва да изучавате начините, с които Бог работи и превръща всичко в добро. Бог разрешава и урежда мъчнотиите и противоречията на хората чрез самите

тях. Срещате един човек – огорчен, обиден от някого – не иска никого да погледне. Как ще се махне това огорчение? Провидението дава възможност на онзи, който е нанесъл обидата, да спечели десет хиляди лева; същевременно го праща при обидения да сподели с него печалбата си, да му даде пет хиляди лева. Като получи тази сума, обиденият изменя състоянието си – в лицето на този човек вижда вече свой приятел.

Хората се страхуват от даването, за да не би да осиромашеят. Те казват: „Ако човек дели всичко с хората, къде ще му отиде краят?“. Ако даваш, краят ще бъде добър; ако не даваш, краят ще бъде лош. Кое е по-добро: да сее човек или да не сее? И за него, и за близките му по-добре е да сее, отколкото да не сее. Даването е Божествен закон. Не е въпрос човек да раздава богатството си, но каквото прави, трябва да е от любов. Ако давате от любов, това ползва и вас, и онзи, на когото давате; не давате ли с любов, нищо не се ползвате. Вложите ли Любовта, тя ще оправи всичките ви работи: велика, мощна сила е Любовта.

Сега аз ви говоря много неща, но всичко не е разбрано – един ден ще разберете всичко. Когато гледате семето на някое растение, вие не го разбирате, не знаете какво ще излезе от него; обаче щом го посадите, то ще израсте и вие ще познаете какво е било това семе. Следователно мислите, които днес не разбирате, представляват семенца на растения. Щом се поставят в съзнанието ви, те ще изникнат, ще се развият – и вие ще започнете да разбирате. Вие сте дошли на Земята като ученици да свършите някаква работа за Бога; щом свършите тази работа, ще свършите и своята работа, и тази на своя ближен. Тази е задачата, която е дадена на всеки човек: той първо ще работи за Бога, после – за себе си, и най-после – за своя ближен. Тези три работи трябва да се съединят в едно, за да реши човек правилно задачата си.

Основната мисъл на тази лекция е, че физическият свят е отчасти само реален. Невъзможно е външният, физическият свят, който е свят на промени, да бъде реален. И духовният свят не представлява още абсолютната ре-

алност: той е наполовина реален. Затова именно хората на Земята са разделени на мъже и на жени, на умове и на сърца. Мъжът и жената представляват двете половини на Земята. Когато мъжът е осветен, жената е в тъмнина; когато жената е осветена, мъжът е в тъмнина. Невъзможно е едновременно мъжът и жената да бъдат осветени или тъмни. Когато жената казва, че мъжът ѝ е черен, тъмен, това показва, че той е в тъмнина. „Черна, тъмна е жена ми.“ Тя е в тъмнина. И двамата трябва да имат търпение, да почакаат 24 часа, за да се завърти Земята около оста си и да се освети. „Лошо сърце има този човек.“ Не е осветен от Слънцето. „Лош ум има този човек.“ Не е осветен от Слънцето. Това са фази, през които човешкото съзнание минава, това са неизбежни положения: като минава през деня и нощта на своето съзнание, човек се учи, придобива знания.

Съвременното човечество минава през нови области на живота. Сега става голямо преустройство на човешкото съзнание, всички неща се разместват: едни се изхвърлят навън, други се ремонтират, трети се разместват, но вие трябва да имате търпение, да дочакате новия ред и порядък на нещата, новите разбирания. Който не разбира това нещо, той ще изпадне в обезсърчение, че е загубил всичко, без да придобие нищо. Не, това е заблуждение: който върви в правия път, той нищо не може да загуби. Казано е в Стария Завет: „На онези, които чакат Господа, силата им ще се възобнови“. Любовта всичко предвижда.

Бог е Любов. Божията Любов носи щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост.

Божията Любов и Божията Мъдрост

носят пълното щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

*Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина
носят всичкото щастие.*

19. лекция, 26 декември 1928 г., София, Изгрев

ВТОРИЯТ ДЕН

Размишление върху послушанието.

Днес е вторият ден от новата година. Първият ден е ден на даване, на творчество; вторият ден е ден на послушание. Който разбира това число и го прилага, всичките му работи през годината ще вървят добре; който не разбира числото 2, той не разбира смисъла на послушанието, работите на този човек не вървят добре. За коя нова година се отнася това? Не е определено: всеки човек има по една нова година в живота си; кога ще дойде тази нова година, не е известно.

Сега ще прочета 5. глава от Книгата на пророк Даниил. Тази глава е в състояние да оправи човека, тя го учи на послушание: тук са описани последствията на непослушанието. Съвременните хора, религиозни и светски, приличат на малки деца. Когато майката отсъства от дома, те са много смели: отварят, затварят долапи, вадят от тях, каквото намерят, и за последствията не мислят. Като се върне майка им, те се скриват по кюшетата, седят мълчаливи, смирени. Защо се крият от майка си? Защото са направили много погрешки, а знаят, че майка им има тояжка, с която наказва: тояжката на майката внася страх и трепет в душата на детето. В ръката на майката тояжката не е нищо друго освен пръчицата, с която всеки капелмайстор си служи: тя взема тояжката си, вдига я нагоре, надолу, настрани, а детето пее, учи песента. Ако е недоволна от изпълнението, майката заставя детето си още да учи песента; след това му дава втора, трета, четвърта песен, докато го направи добър музикант. Майката обича хубави песни, но и добре научени. Колкото по-дълго време детето учи една песен, толкова повече я усъвършенства. Това се отнася за мъчните песни; леките песни обаче с едно изпяване са добре научени. При изучаване на песните има значение способността на детето: колкото по-способно

е детето, толкова по-лесно изучава урока си. Този закон има отношение към всички случаи в живота. Трябва ли да говориш на един човек много, за да го убедиш в Истината, той не е учен човек; учен човек е онзи, който от малко говорене много разбира. Учеността не зависи от силната памет: някой чете много и лесно запомня, но това е по-вестуване, не е ученост. Да преповтаряш четеното, както певицата изпява една песен, това още не е ученост: истински учен е онзи, който твори; той е майстор в областта на пеенето, на науката, на художеството – той твори, а другите изгълняват. В първия ден човек твори – тогава той е майстор; на втория ден той прилага, реализира създаденото – тогава той пее, свири, чете, работи. Природата върши най-хубавите си работи на втория ден – същото трябва да прави и човекът. Не започне ли човек една работа на втория ден, нищо няма да излезе от нея: първия ден той ще замисли тази работа, идейно ще се подготви, а втория ден ще пристъпи към реализирането ѝ.

Новата 1929 г. започва със сряда – значи тази година е под влиянието на Меркурий. Това показва, че вие ще започнете работата на втория ден за реализирането на своите стремежи чрез ума. Тази година ще работите с ума си, а не с воюване; дето отидете тази година, все ще ви бият, ще плащате данък. Тази година не позволява на ученика да носи тояга, нито сабя: тоягата, сабята ще бъде на челото ви. Каквото предприемете, ще мислите: първо ще мислите, а после ще действате. Като вършите нещо, все към носа си ще гледате: носът е символ на човешката интелигентност. Като знаете това, не пипайте безразборно носа си: той представлява пръчицата на капелмайстора, изработена в една от най-съвършените фабрики на Божествения свят. Тази пръчица не може да се пипа – тя е украсена със скъпоценни камъни. В старо време магите са носели дрехи с широки ръкави, дето криели тояжката си. Преди да направи нещо, магът поглеждал тояжката си; те не са знаели, че тази тояжка е на лицето им – техният нос. Днес обаче посветените знаят, че тояжката им е техният нос. Не е достатъчно само човек да носи тояжката в

ръкава си, но той трябва да отговаря на нейните изисквания: тя е закон, който се налага на всеки човек; който не изпълни този закон, той неизбежно ще изпита силата ѝ.

И тъй, Природата си служи с ред символи, които хората трябва да изучават – тия символи са азбука на Природата. Триъгълникът, квадратът, кръгът са символи, за създаването на които съществува цяла история. Първата фигура, която Бог е начертал, е кръгът: Той е взел пергел и е начертал окръжност, която е затворила в себе си кръга; значи кръгът е проекция на Вселената. Тя е наречена с това име, защото в нея се е вселил Божият Дух. По този начин Той е одухотворил Вселената, направил я е жива. Веднага след кръга Бог е начертал триъгълника, трите велики добродетели – Любов, Мъдрост и Истина. Първият дух, първата добродетел, която е послужила за създаването на триъгълника, е Любовта; от Любовта се е родил животът, който носи радост и блага за всичко живо. Втората добродетел е била Мъдростта, която носи светлина и знание. Третата добродетел е Истината, която дава свобода и простор; тя дава направление на живота. От всеки връх на триъгълника можем да спуснем перпендикуляр към една от страните. Перпендикулярът представлява отношение на две разумни същества едно към друго; същевременно перпендикулярът представлява разумна мярка за определяне на човешките постъпки.

Фигурите, с които днес си служим, имат приложение и в човешкия живот. Например кръгът не е нищо друго, освен самият човек. В първо време човек е доволен от положението си, той се радва на възможностите, които има в кръга; като обиколи кръга няколко пъти, той започва да се отегчава, търси друго нещо. Срещате млад жизнерадостен човек, който тръгва от град в град, от държава в държава – да обикаля, да учи езици, да се просвещава. По едно време той се отегчава от положението си, чувства се самотен и се връща в отечеството си, дето започва да търси другар, приятел, с когото да споделя впечатленията си. При това положение той излиза вече от възможностите на кръга и образува права линия.

Що е права линия? Правата линия представлява отношения между две разумни същества: сам човек никога не може да образува права линия. За да се образува права линия, нужни са две същества; в каквато посока и да се движат те, първите им отношения образуват права линия. Едното същество се намира в полюса на Любовта, а другото – в полюса на Мъдростта; като се движат от полюса на Любовта към полюса на Мъдростта, т.е. отпред назад, те образуват права линия. Следователно правата линия не е нищо друго, освен отношение между Любовта и Мъдростта. Когато казваме, че човек трябва да бъде праволинеен, разбираме, че между ума и сърцето му, т.е. между Любовта и Мъдростта, трябва да има идеални отношения. Като иска да каже на някого да не обърква, да не оплита работите, българинът му казва: „Не си криви душата“. Това значи: не образувай крива линия. Кривата линия е част от окръжността. Българинът знае, че да се движи човек по крива линия, това значи да усложни живота си. Всеки човек желае да има праволинейни отношения с хората и затова избягва тия, които вървят по крива линия. Само мъдрецът може да върви по крива линия, защото той знае законите, по които я изправя, превръща я в права линия.

Като ученици вие трябва да изучавате числата и геометрическите фигури, защото всяко желание се постига по пътя на числата и на геометрическите фигури. Като живее, човек ще се натъква и на прави, и на криви линии; последните създават големи противоречия в живота. Кривите линии създават сложни отношения: който не разбира законите на кривата линия, на кръга, той трябва да ги избягва. Не само хората, но и ангелите, и боговете не са изучили още законите на кръга. Човек може само да говори за кръга, но не и да го прилага в живота си. Хиляди и милиони години трябва човек да работи съзнателно върху себе си, за да научи законите на кривата линия и да живее съобразно тях.

Мнозина мислят, че са завършили развитието си на Земята и всичко знаят. И така да е, при това положение те знаят толкова, колкото онзи, който е завършил универ-

ситет. Какво знае този човек? Той знае онова, което е писано по книгите: той е завършил известна програма и вън от нея не може да излезе. И Валтасар¹³, вавилонският цар, знаеше много неща, но когато се яви светлата ръка на стената и написа думите: „Мене, текел и фeres“, той нищо не разбра; и след това трябваше да вика Даниил да му изтъкува значението на тия думи. Даниил тълкува тия думи в смисъл: „Свършиха се твоите глупости. Понеже не можа да водиш мъдър живот, ще се вземе царството от ръцете ти и ще се предаде в ръцете на друг“. Някои питат какво отношение има животът на Валтасар към нас, защо трябва да се пише всичко това? От живота на Валтасар се вижда, че човек няма право да вади Божиите съсъди от храма и да пирува с тях; той няма право да се поругава над Любовта, Мъдростта и Истината и да ги използва за свои користолюбиви цели. Не спазва ли тия правила, той е осъден на смърт. Валтасар мислеше, че Вавилон е силен и никой не може да го превземе. Вавилон беше обсаден и превзет: по този начин се доказа на Валтасар, че се туря край на глупостите му, които като цар той можа да направи.

Следователно когато глупостите, които мъдрецът може да направи, се свършат, той обезумява; когато глупостите на здравия човек се свършат, той се разболява. Кой е лекарят, който ще го лекува? Даниил. Като отива при болния, Даниил иска да види езика. Езикът представлява проявената Любов на Земята: по езика се познава как се е проявил човек по отношение на Любовта. Ако езикът на болния е бял, лекарят му препоръчва известна диета и казва: „Ако след три дена не се изправиш, животът ти е претеглен – ти си осъден на смърт“.

Сега това, което четох в книгата на пророк Даниил, е станало преди повече от три хиляди години. Тогава светът е бил обсаден. Положението на съвременните хора е същото. Искат ли само да ядат и да пият, те трябва да знаят, че положението им не е добро. Ако погледнат с окото на ясновидеца, те ще видят, че са обсадени: около тях има топове, пушки, картечници – всевъзможни оръжия. Като ученици вие трябва да разбирате положението, да знаете,

че не е време за ядене и пиене. За неразумните обсадното положение е страшно; за разумните обаче обсадното положение на света е добро: в това те виждат доброто, което иде. Светът ще претърпи големи преобразувания. Не е въпрос да се страхува човек – страхът не спасява. Казано е в Писанието: „Страхливият няма да наследи Царството Божие“.

Като говоря за Валтасар, това не значи още, че вие живеете като него. Съвременната култура се различава от тази, в която е живял Валтасар: днес ние живеем в християнска култура. Христос дойде преди две хиляди години на Земята и внесе закона на жертвата между хората, но все пак старият човек не е изчезнал абсолютно: във всеки човек е останала частица от стария човек, от Валтасар, който има желание още да яде и да пие. Той е голям мъдрец, обича да философства; като стане въпрос за служене на Бога, за приложение на някаква велика идея, той казва: „Не е дошло още времето за това, не бързайте много – моментът не е удобен, можете да отложите тази работа“. Не, ученикът никога не трябва да отлага. Помнете, че вторият ден от годината е ден на послушание: пропуснете ли този ден, пропуснали сте цялата година. Ако от София до Варна има само един трен през деня и го пропуснете, трябва да чакате цели 24 часа, докато дойде другият трен. От Божествено гледище 24 часа представляват цяла епоха; следователно пропуснете ли този ден, вие сте пропуснали цяла епоха. Всеки ден носи със себе си своето благо, което не трябва да пропускате. Годината е разделена на 365 дни, а в астрологично отношение – на 360 градуса. Астрологическият ден има отношение както към физическия, така и към духовния свят, физическият ден обаче има отношение само към физическия свят. Като съберете цифрите на числото 365, получавате 14 – рационално число, което се дели на 2 и на 7. Който разбира дните по физически начин, той има едно отношение към тях; който ги разбира и духовно, той има друго отношение към тях. В астрологическо отношение денят е малко по-голям от физическия, или повече от 24 часа. Числото 24 се дели на 2, на 4, на 6,

на 8 и на 12; и то е рационално число. Часът се състои от 60 минути – пак рационално число. Рационалните числа се отнасят към физическия свят; в духовния свят числата са ирационални, затова именно и в астрологическата година числата са ирационални.

И тъй, ако живее само физически живот, човек няма да среща никакви противоречия; живее ли и физически, и духовно, противоречията ще го следват. Защо? Изчисленията са други. Например каже ли човек, че не знае кое е право или не може да разреши дадена задача, това показва, че той има понятие за два свята: за физическия и за духовния. Той едновременно има отношения и към физическия, и към духовния свят, вследствие на което не знае какво положение да заеме. Щом изпадне в раздвояване, човек трябва да впише един триъгълник в кръга, да спусне перпендикуляр и да започне да решава задачата.

Как ще решите следната задача: двама братя получават наследство от баща си. Големият брат взема по-голям дял, а на малкия остава по-малък дял; малкият брат е недоволен от това деление и започва да се сърди на брат си. Дохожда един мъдър, разумен човек да разреши този въпрос. Той казва на малкия брат: „Прости на брат си, не му се сърди – той взема по-голям дял от наследството, но с него взема и по-голям дял от отговорностите и задълженията, които баща ти е имал“. Да приемете богатството на даден човек, това значи едновременно с богатството му да приемете и неговите задължения. Когато бащата оставя по-голям дял от богатството си на по-големия или на по-малкия си син като на свой любимец, той има предвид да се възплъти чрез него. Ако синът се откаже от богатството на баща си, той ликвидира със задълженията си към него. Този син благодари на баща си за възпитанието и образованието, което му е дал, а що се отнася до богатството му, той го отстъпва на братята и на сестрите си. Всеки син или дъщеря, които получават наследство от родителите си, подписват полица, която трябва в бъдеще да изплащат. Изплащането на тази полица се заключава в това, че те дават възможност на баща си или на майка си да се въз-

лътят чрез тях. Колкото такива полица е подписал човек, толкова пъти трябва да се жени в различните си животи, докато ги изплати; щом полиците се изплатят, женитбите престават. В това отношение женитбата представлява кармическо отношение между хората, което трябва правилно да се разреши.

Сега това са въпроси, отношения, които не трябва да ви смущават: те трябва да се изучават и правилно да се решават. За правилното им решаване трябва да се обърнете към математиката и геометрията – в тях е спасението на човека. Като разглеждаме новата година като число, виждаме, че сборът от цифрите ѝ е 21. Числото 21 можете да го делите, умножавате, вадите и събирате с други някои числа. Различните действия показват различни отношения, различните отношения пък дават различни резултати. Например да извадиш любовта си – това значи да я проявиш; да умножиш любовта си – значи да покажеш нейната сила; да разделиш любовта си – това значи да ѝ дадеш възможност да се развива; и най-после да събереш любовта си – значи да я увеличиш. В Природата тия процеси се извършват едновременно: двата процеса са външни, а двата – вътрешни. Ако човек не може да прекара любовта си през четирите процеса едновременно, той нищо не е разбрал. Който разбира нещата правилно, той може да превежда математическите действия и да ги прилага в живота. Числата, геометрическите фигури представляват азбука на Божествения език. Всяко число крие в себе си известни сили, вследствие на което всеки човек има по едно любимо число, по един любим ден в седмицата. Това не са суеверия, но изпитани неща. Кой не е изпитал доброто въздействие на някои числа или дни върху себе си? Някой ден човек е разположен, а друг – неразположен. Като пишете числата, вибрациите на някои от тях се отразяват благоприятно върху вашия ум и върху вашето сърце, а на други някои се отразяват неблагоприятно.

Сега, като говоря за числата, аз имам предвид простите числа от 1 до 10. Всеки човек има по едно любимо число, което се определя от особеностите на неговия характер.

Например индивидуалистът обича числото 1: той обича всякога да бъде сам, във всяко нещо да бъде единствен, но същевременно има нужда поне един човек да знае, че той е сам, че е единствен, че като него друг няма. В такъв случай той не е единица, но единица и половина: значи нещо не му достига. Въпреки това той има съзнание за себе си, че е по-голям от другите: той счита, че те произлизат от него и трябва да му се подчиняват. Когато някой иска хората да го обичат и да му се подчиняват, той трябва да им е дал нещо, да се е пожертвал за тях. Хората обичат Бога и Му се подчиняват, защото Той всичко им е дал и всеки момент се жертва за тях. Следователно за да обичате някого, той трябва да е вложил нещо във вас, той трябва да е пожертвал нещо от себе си заради вас. Жертвата не е външен, но вътрешен процес, тъй щото невъзможно е да обичате човек, който не ви е дал нещо от себе си.

Даде ли някой нещо от себе си на известен човек, двамата заедно образуват права линия. При тези отношения те могат да направят всичко онова, което се крие във възможностите на правата линия. Любовта и Мъдростта образуват правата линия. Триъгълникът представлява сложни отношения от тия на правата линия: той включва в себе си три добродетели – Любов, Мъдрост и Истина. Върху тия добродетели именно почива домът. Вън от себе си и вътре в себе си човек има дом. Вътрешният му дом е основан върху неговия ум, неговото сърце и неговата воля. Отношенията между духа, душата и ума на човека съставляват друг дом – друг триъгълник. Волята на човека определя посоката, към която трябва да се движат умът и сърцето. Волята се проявява правилно само тогава, когато е израз на ума и на сърцето. Когато говорим за сърцето и за ума на човека, имаме предвид разумното сърце и онзи ум, който е израз на интелигентност. Да набиеш човека, да го нагрубиш, това не е израз на воля: да възкресиш мъртвия, това значи воля. Като видиш някой умрял, приложи волята си да го възкресиш: кажи му, че той е заминал преждевременно и трябва да възкръсне, за да свърши работата, която му е дадена. В този смисъл възкресението

не е нищо друго, освен събуждане на човека от дълбок сън, за да свърши работата, която му е възложена. Хората умират, за да се скрият от съдбата, която ги чака. Като се приближи Господ към тях, те се преструват на заспали, за да не ги съди Той. Бог тихо им пошепва на ухото: „Станете, Аз ще ви възкреса. Не искам да ви съдя, но искам да свършите работата си“. Не свършите ли работата си, вие ще бъдете подведени под отговорност от други сили и ще имате големи страдания.

Бог не съизволява в страданията на грешника, но съизволява, взема участие в неговото добро, в радостите на неговия живот. Желанието на Бога е да подобри живота на хората. Че някой страдал, Той не се спира пред страданието му; обаче пожелае ли човек да направи добро на някого, Бог веднага му съдейства. Като правите добро на другите, и на вас ще правят. За да измени кармата си или за да подобри съдбата си, при всички свои страдания, мъчности и изпитания, човек трябва да вложи в себе си желанието да направи на някого поне едно малко добро. Това желание е в сила да привлече вниманието на Бога: обърне ли внимание на вас, Той ще се намеси в работата и ще ви помогне. Никога не казвайте, че работите ви няма да се оправят: дръжте в ума си мисълта, че работите ви ще се оправят. „Как ще се оправят?“ Начертайте един триъгълник и от двата му върха – на Любовта и на Мъдростта – спуснете перпендикуляр към срещуположните страни. По този начин ще получите отговор – отговорът ще определи посоката на вашето движение, т.е. Истината. Посоката на вашето движение дава изходен път за разрешаване на задачата. За разрешаване на всяка задача е нужно светлина и въображение: светлината разкрива предметите, а въображението ги оживява.

Млада мома среща един красив момък, който ѝ прави силно впечатление. Тя спира погледа си върху него и харесва устата му, която е израз на неговото добро сърце. Постепенно тя извиква образа му във въображението си и започва да се спира върху носа, върху челото му, върху ушите му като красиви удове на неговото лице. Колкото

повече мисли за него и го държи във въображението си, толкова повече образът му оживява – всеки уд на лицето му става жив и започва да се движи. Ако момата и момъкът могат завинаги да запазят това гледане на нещата, т.е. да оживяват образите на хората и да виждат само красивото в тях, те ще запазят своята младост, всички хора ще се вдъхновяват от тях.

Следователно искате ли да успявате в живота си, започнете със закона на послушанието: чрез послушание човек придобива Любовта. Любовта се проявява през втория ден на Божествената година, Мъдростта – през втория ден на ангелската година, Истината – през втория ден на човешката година. Това са идеи, върху които трябва да мислите. Като размишлявате върху тия въпроси, ще дойдете до положение навсякъде да виждате Божественото. И тогава като човек ще знаете за себе си, че едва сте навлезли във втория ден на Любовта, на Мъдростта и на Истината и едва сте започнали да се проявявате. В *Битие*, при създаването на света, за всеки ден е казано: „И видя Бог, че беше добро“. За втория ден обаче нищо не е казано: Бог оставя хората да се произнесат за този ден. Вторият ден е денят на Любовта. Който разбере този ден, той ще разбере и Любовта и ще види, че в нея всичко е добро; който не я разбере, той сам ще създаде злото.

Значи злото се ражда от неразбирането на втория ден, т.е. от неразбирането на Любовта. Щом не разбира втория ден, човек няма право да се произнася за него. Понеже Бог е Любов и като Любов присъства в човека, последният няма право да се произнася нито за себе си, нито за хората. За проявите си той може да се произнася, но не и за себе си. Стане ли въпрос за хората или за самия тебе, си кажи: „Бог е вложил нещо добро в мене. Какво е то, не зная; щом не зная, нямам право да се произнасям“. Ако Бог и досега още не се е произнесъл за Любовта, колко повече пък човек няма право да се произнася. Някой казва, че от него човек няма да излезе. Не бързай да се произнасяш върху това, което не знаеш: от някои твои теории, от някои твои предприятия може да не излезе нищо, но какво ще излезе от тебе като човек, ти нямаш думата.

Във всеки човек е внесено нещо добро, затова пазете свещено втория ден в съзнанието си. Това значи: пазете Любовта в сърцето и в душата си и не я ограничавайте – тя е единственото нещо, което не се ограничава. Който се е опитал да ограничи Любовта в себе си или в другите хора, той си е създал най-големите страдания. Любовта не търпи абсолютно никакво ограничаване: най-малкото ограничаване на Любовта внася отрова в човека. Не ограничавайте Любовта! Не ограничавайте Бога в себе си! Знайте, че всичко, което Бог е вложил в човека, е добро. Ако днес сте сиромаси, невежи, богати на страдания, един ден всичко това ще се махне и вие ще станете и богати, и учени, и здрави.

Бог е Любов. Божията Любов носи щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост.

*Божията Любов и Божията Мъдрост
носят пълното щастие.*

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

*Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина
носят всичкото щастие.*

20. лекция, 2 януари 1929 г., София, Изгрев

ЗАКОН ЗА ВЪЗМОЖНОСТИ – ЗАКОН ОПУЛЕНС

Размишление върху милосърдието.

Кое число сме днес? Девети януари. Каква част от годината представлява числото девет?

Срещате един търговец, който купува стока, пълни дюкяна си; по цели дни той търчи от един пазар на друг да купува стока. Сърцето му трепва, свива се – иска да купи колкото се може повече стока. Като напълни дюкяна си, сърцето му пак трепти, но сега има друго желание: час по-скоро да продаде стоката си, да изпразни дюкяна си. Как можете да си обясните тия противоположни състояния на търговеца? Не е ли това противоречие? Днес го виждате как пълни дюкяна си, след известно време се стреми да го изпразни, да продаде всичко. Този процес се извършва и в Природата. Най-големият търговец в света е сърцето: ту се пълни, ту се празни. Когато работите на този търговец вървят добре, всички го почитат, но забъркат ли се работите му, той се обявява във фалимент; при това положение всички негови клиенти го изоставят. Движението на сърцето показва, че в Природата съществува ритмус. През време на движението в сърцето първо се явява едно течение, което отговаря на възприемането; когато възприемането достигне най-високата си точка, в сърцето се явява течение, противоположно на първото – изпразване. Това са тъй наречените процеси на възлизане и на слизане. Сърцето на сегашния човек не е дошло още до своето усъвършенстване, още има да се развива. Ако разгледате сърцето на мъжа и на жената, ще видите, че те се различават по строеж, по кръв, по нерви, по пулс и т.н. Наблюдавано е, че между процесите, които се извършват в сърцето на мъжа и в това на жената, става пълна обмяна: когато сърцето на мъжа се пълни, сърцето на жената се празни; и обратно: когато сърцето на жената се пълни,

сърцето на мъжа се празни. Невъзможно е в един и същ момент две сърца да се пълнят или празнят. Сърцата на мъжа и на жената образуват елипса: в този смисъл двете сърца образуват човека.

И тъй, що е човекът? Човекът представлява елипса, която има два центъра, два полюса, две сърца. В Природата тия полюси се поляризират, а от време на време сменят местата си. Да се мести един център, това значи да се проявява. Мнозина говорят за природните закони, но не ги разбират. Не само обикновените хора, но даже и учени, капацитети в науката, не разбират какво всъщност представлява един природен закон. Всеки природен закон подразбира извършване на един процес в две противоположни посоки, докато се образува кръг. Например съдбата, съденето е природен закон. Когато съдят някого, започва един процес, който върви в две противоположни посоки – в лява и в дясна. Това показва, че когато отсъжда едно дело, Природата никога не съди само един човек: едновременно тя съди и мъжа, и жената в човека. Всякога делото се свършва в полза на жената: мъжът се осъжда, а жената се оправдава; за всяко нещо е виновен мъжът. От хиляди години насам мъжът се мъчи да осъди жената, но не успява: правото е на страната на жената. Защо? Защото мъжът никога не е страдал; какво нещо е страданието, той не знае. Мъжът мисли, че като воюва, като го раняват, като гладува, той страда. Не, това още не е страдание: ако става въпрос за страдание, само жената знае какво нещо е страданието.

Сега, като говоря за мъжа и за жената, аз ги разглеждам като принципи в живота. Мъжът представлява грубият принцип в живота, от който произлиза злото; жената представлява мекият принцип, от който произлиза доброто; обаче и двата принципа имат една и съща основа. Рече ли човек да се отдели от общата основа, да се прояви като самостоятелна единица, която мисли, чувства и действа по своя инициатива, той е дал път на злото в себе си, т.е. на грубия принцип в Природата. Докато мисли, че е независим, че няма подобен на него, човек е на крив път. Чо-

век е свободен и може да се прояви дотолкова, доколкото е дал път на Божественото начало в себе си; вън от Божественото той не е свободен. Това се отнася до мъжкия принцип в човека, който иска да се прояви, да се прослави, безразлично в каква външна форма се проявява, като мъж или като жена.

Двама души тръгват от един общ пункт. До известно място вървят заедно, после те се натъкват на един кръстопът. Единият настоява да вървят наляво, другият – надясно; всеки иска да се прояви, неговата дума да се чуе. Като не дойдат до никакво споразумение, единият тръгва надясно, другият – наляво. След известно време те се срещат, поздравяват се и пак тръгват заедно. Възможно е единият от тях да закъснее малко в пътя си: важно е човек да реализира желанията си; колко време е било нужно за реализирането им, не е важно. Такова е отношението между двата принципа в Природата, които излизат от общия център, но впоследствие се разделят, поляризират се. Всеки принцип трябва да реализира желанията си, като се движи по свой път и работи със свои специфични методи. В пътя на движението си човек образува и прави, и криви линии. По-леко е да се движи човек по прави линии, отколкото по криви; кривите линии подразбират сложно движение. Обаче не мислете, че всякога движението по права линия е свързано с доброто, а движението по крива линия е свързано със злото: има прави линии на доброто, но има и прави линии на злото; има криви линии на доброто, има и криви линии на злото.

Злото и доброто са относителни величини: това, което е зло за едного, за другото е добро; и обратно: това, което е добро за едного, за другото е зло. Например ако отидете на гости в дома на някой земеделец, той веднага ще заповяда да заколят за вас едно агънце и да го опекаат. Цялото семейство е доволно, че сте го посетили, и всички се нареждат около трапезата, ядат, смеят се. Те мислят, че са направили добро, като са заклали едно агънце, за да ви окажат по-голямо внимание. Всъщност клането на животни е престъпление, от гледището на животните

това е зло. Какво по-голямо зло можете да причините на едно животно от това, да отнемете живота му? В живота на човека има такива желания, които ако се реализират, причиняват един род страдания; ако не се реализират, причиняват друг род страдания. Обаче има и такива желания, които и като се реализират, и като не се реализират, причиняват радост. Има радости в живота на човека, които носят след себе си скръб; има и такива скърби, които носят след себе си радост.

Мнозина очакват радостите в живота им да следват една подир друга. За физическия свят обаче това е невъзможно: само в Божествения свят, който включва всичко в себе си, радостите могат да бъдат непрекъснати. В човешкия живот скърбите и радостите се намират в отношение 2:1 – на две скърби една радост, на две злини една добрина. Радостта е по-интензивна от скръбта, затова на две скърби се пада една радост. Колкото повече човек напредва в духовно отношение, толкова повече радости има; тогава отношението на скърбите и радостите е обратно: на една скръб се падат две радости – 1:2. Духовният човек и като страда, пак се радва. Такова е било състоянието на мъчениците във времето на християнската епоха, когато били изгаряни за своето верую: понеже разбирали смисъла на страданията, те се радвали, че били удостоени да страдат за своята идея. Който не разбира смисъла на страданията, той се мъчи, роптае: недоволен е, че страда. Ако искате да знаете дали сте обикновен човек, или духовен, проследете на колко страдания колко радости ви се дават. Ако на две страдания имате една радост, вие сте обикновен човек; ако на едно страдание ви се падат две радости, вие сте от напредналите ученици. Човек трябва да гледа на страданията като на условия да прояви душата си. В духовния свят между многото радости е допуснато едно страдание като един необходим дисонанс. Както в музиката е необходим поне един дисонанс, така и в духовния живот е нужно едно страдание.

Съвременните хора трябва да знаят, че в Битието съществува един велик закон, наречен *опуленс* – закон за

възможностите. Окултистите го наричат закон на радостите и на скърбите, на щастието и на нещастieto, на учеността и на невежеството, на богатството и на сиромашията, на здравето и на болестта. В кое от тия положения ще се намери човек, това е строго определено – зависи от работата, от усилията на човека. Срещате един търговец, който ви се оплаква, че дюкянът му е пълен със стока, добре е нареден, но няма клиенти, никой не влиза да паза-рува. Като гледа колко добре работят съседите му, той се чуди каква е причината на това. Много просто – другите търговци са работили, затова днес жънат последствията на своята работа и труд. Гледате две съседни ниви: на една-та нива житото е израсло високо, класовете му са едри, пълни; другата нива е обрасла с бодили, тук-там стърчат по няколко класа жито. Коя е причината за двата различ-ни резултата? Първият земеделец е разорал два-три пъти нивата си и след това я е засял с добро семе; вторият зе-мелец я е разорал само един път и небрежно е хвърлил семето. Първият земеделец е работил на нивата и е вярвал в добрия резултат; вторият е хвърлил житото и не се е ин-тересувал от резултата. Следователно ако търговецът, на когото работата не върви, вложи вяра, че ще дойдат кли-енти, че работата му ще напредне, наистина положението му ще се подобри: днес ще дойде един клиент, утре двама, докато един ден той се види заобиколен с много клиенти – стоката му ще се търси, както на съседите. Като вярва и мисли добро, човек постепенно привлича Доброто на своя страна.

Като ученици вие трябва да прилагате вярата в жи-вота си, за да постигнете своите желания. Какви са же-ланията на ученика? Ученикът има желание да придобие знания, да бъде талантлив, да бъде здрав, за да се прояви. Да се прояви човек, това е естествено желание, но важно е в каква посока ще се прояви. За да се проявят умът, сър-цето и волята на човека правилно, нужно е те да бъдат добре развити. Това не се постига изведнъж: камък по ка-мък трябва да слага човек в своя ум и в своето сърце, за да може един ден да изгради нещо цялостно. За да се об-

разува една капка вода, милиони частици водород и кис-лород трябва да се съединят; други милиони частици са работили, за да образуват втора капка вода. И така капка след капка те се събират, за да образуват реки, морета и океани. Така се групират мислите една с друга, за да обра-зуват една мисъл-форма, видима или осезаема от всички.

Човек трябва да разбира законите, за да се ползва раз-умно от условията на живота. Като не разбират законите, хората мислят, че могат да постигнат всичко по магически начин, като Моисей. Наистина, Моисей махна с тояжката и постигна нещо, но той имаше знания: Моисей беше изу-чавал великата Окултна школа в Египет, той беше посве-тен. Той трябваше да се роди евреин, да бъде хвърлен във водата, дето дъщерята на фараона да го види и възлюби. Моисей не беше обикновено дете: и като малко дете, туре-но в кошница, той беше с отворени очи. Царската дъщеря го възлюби и пожела да го вземе за свое дете. Това съче-тание на условията беше предвидено от невидимия свят, за да може Моисей да отиде в Египет, да се учи в Школата на Всемирното Бяло Братство, която по това време се на-мираше там. Моисей обичаше своя народ и като гледаше несправедливото отношение на египтяните към евреите, чувството на справедливост силно говореше в него. При една разправа между евреин и египтянин, на която Мои-сей беше зрител, в него възникна силно негодувание към египтянина като към виновник за разправията, и той се нахвърли върху него и го уби; след това той зарови тяло-то му в пясъка и се скри, като мислеше, че никой не го е видял. На другия ден двама евреи се разправяли помежду си. Моисей пожелал да ги примири, но единият от тях му казал: „Да не мислиш, че и мене можеш да убиеш и заро-виш в пясъка, както направи вчера с египтянина?“. Тогава Моисей се уплашил и избягал в пустинята, дето прекарал цели 40 години като овчар.

Какво представлява пустинята? Живот на чистота. В пустинята човек може да научи чистотата и после да вле-зе между хората да им помага. Цели 40 години трябваше Моисей да пасе овцете, да изучава живота на овчарите, за

да стане истински ученик и да бъде изпратен в Египет да освободи евреите от робството, в което се намираха. Следователно който иска да стане ученик, той трябва предварително да е минал през овчарството, да е пасъл овце, да е носил овчарска тояга. Окултният ученик трябва да има дълбоки разбирания за нещата. Цели 40 години трябваше Моисей да пасе овце в пустинята, да съзерцава, да размишлява, за да го изпрати Бог в Египет да освободи своя народ от египетското робство. В първия момент Моисей се отказа да изпълни мисията си, понеже заекваше. Бог му каза, че ще изпрати при него брата му Аарон за помощник. Кога човек заеква? Когато нещо не му достига. Моисей разбираше външната, механичката страна на живота много добре, но трябваше още много да мисли, докато дойде до онази дълбока мисъл да разбира вътрешния смисъл на живота. Да разбира човек само външната страна на нещата, това е индивидуалният живот. Законите на Моисей говорят именно за външно разбиране на живота. Те бяха много строги: ако тези закони се прилагат днес, човечеството не би ги издържало; всеки момент хората щяха да се намират под тяхната отговорност.

Моисеевият закон е съществувал на времето си, но и до днес още се прилага между хората: по външен или по вътрешен път, той всякога се налага. Когато човек наруши един от великите Божии закони, Моисеевият закон се прилага върху него във вид на нещастие, страдание, болест, смърт и т.н. „Нали човек е свободен да се прояви, както иска?“ Човек е свободен само в Любовта – вън от Любовта той няма никаква свобода; Любовта прави човека свободен, а безлюбието го ограничава. Казвате, че Моисеевият закон е строг. Той е чукът на скулптора, който удря върху камъка, за да извае нещо от него. Ако удря, без да извае нещо добро, чукът е безпредметен; обаче ако извае една хубава статуя, чукът е на мястото си. Често хората изпадат в една обща грешка, а именно: всеки си мисли, че като него друг няма. Това се отнася само за Бога, за Цялото: като Бога няма друг в света, но като частите има много. Много са частите в света, но и те имат нещо, по което

си приличат. Много търговци има в света и всички имат строго определена цел: да купуват стока и да я продават.

Сега, щом сте дошли на Земята, вие ще изучавате закона *опулентс*, за да видите, че човек минава през двете възможности на живота; той ще страда и ще се радва. Който не разбира този закон, търсят живот без страдания, или поне страданията да се разрешават сами по себе си, без никаква работа. Не, щом е дошъл на Земята, човек трябва да работи, разумно да се справя със страданията и мъчнотиите си. Само високо духовният човек може да мине сравнително лек живот, защото знае как да решава задачите си; обикновеният човек обаче ще мине през всички перипетии, през които семето минава: ще изникне, ще цъфне, ще завърже плод и ще узрее. Това са процеси, които създават ред противоречия в човека, но той неизбежно трябва да ги реши. Правата мисъл разрешава правилно задачите на човека. Лесно е да каже човек за себе си, че постъпките му са прави, но той трябва да знае как неговите постъпки се отразяват и върху ближните му, а не само върху него. Ако постъпката на един ученик е добра, тя първо трябва да срещне одобряването на учителя, а после и на съучениците му; не я ли одобри, учителят има право да изпъди ученика вън от класа. Ама постъпката на учителя била груба – това е въпрос на разбиране. Ако учителят е силен, той ще изпъди ученика навън, ще му даде добър урок; ако е слаб, той ще започне да му говори, да обяснява защо постъпката му не е добра. Има ли нещо лошо в изпъждането на ученика вън от класа? По отношение на този ученик учителят е силна, буйна река, която всичко завлича: за да не го завлече, тя го изпъжда навън. Като знае това, ученикът трябва да бъде послушен, да не излиза срещу силните течения и движения в Природата. Трябва ли човек да се постави срещу движението на Земята? За да не го завлече Земята, човек трябва да стои на километри далече от нея.

И тъй, когато дойде до положение да изправя своя характер или някои свои погрешки, човек трябва да бъде абсолютно безпощаден. Някои мислят, че като отидат на

Небето, там ще изправят погрешките си. Това значи да мисли човек, че като стане професор, тогава ще изправи погрешките си. Не, човек изправя погрешките си, докато е в училището, докато се учи. Мнозина се отказват от изправяне на погрешките си, понеже и без това животът им бил пълен с безпокойства и страдания. Наистина, човек има страдания, но той има и радости. Като хвърля мрежата във водата, рибарят размътва водата, но с това заедно и риба лови. Ако водата не се размъти от мрежата, никаква риба не може да се улови. Помнете: каквото изпитание и да ви дойде, не бързайте да се произнасяте върху него, не роптайте против Бога. Който се е опитал да каже празна дума по адрес на Бога, той всякога се е намирал вън. „Къде вън?“ Вън от Школата, вън от живота. Ще кажете, че това е страшна работа. Не е страшна, но разумна: човек трябва да знае какво и как да говори. Че някой страдал, че паднал на пътя и се окалял, това не влиза в сметката на разумния свят. „Ама достойнството си изгубих.“ Христос не изгуби ли достойнството Си, когато цял легион римски войници се поругаха с Него? При това Той не беше обикновен човек, но Син Божий, дошъл на Земята да спаси човечеството. Невидимият свят не можа ли да помогне на Христа? Друга беше задачата на Христа: Той трябваше да понесе тия страдания, за да прокара път към Божествения свят. С всеки удар, който идеше от камшиците на римските войници, Христос правеше връзка с разумния свят; всеки удар служеше на Христа за път, по който Божествената енергия течеше към Него.

Следователно, когато иска да възпита хората, Бог първо им взема ума и те започват да се бият едни други. Щом се бият помежду си, то е все едно, че въстават против Бога. Щом въстанат срещу Бога, те получават бой на общо основание. Няма човек в света, прост или учен, който като е влязъл в борба със силния, да не е платил. Казано е в Писанието: „Не води борба със силния“. Защо? Защото Божиите закони са всякога справедливи. Още преди създаването на Вселената Бог е предвидил всичко: Той е определил кои души кога трябва да се радват и кога да страдат; кои

да падат и кои да се повдигат. Всичко, което става в света, е допуснато да стане с цел човешката душа да се повдигне. „Не може ли светът да бъде създаден по друг начин?“ Тъй, както днес е създаден светът, по-добър начин от този не може да се намери. Щом сте дошли на Земята, вие трябва да бъдете готови да страдате и да се радвате, да умирате и да се раждате. Както добрият ученик пита учителя си за всичко и слуша неговия съвет, така трябва да постъпва и човек по отношение на Бога: той трябва да се допитва до Бога и да слуша Неговите съвети. Не се ли допитва човек до Бога и върши ли всичко по свое лично разбиране, той ще се намери вън: и жената ще бъде изпъдена навън, както и мъжът.

Като казвам, че правото е винаги на страната на жената, аз имам предвид принципа на Любовта, мекия принцип във всеки човек. Любовта никога не може да греши и не може да бъде съдена. Човешката мъдрост обаче, резултат на човешкия ум, всякога има условия да греши. Щом греши, човек ще бъде изпъден навън да изпита лошите условия на живота: студ, мрак, лишения. Който се поддава на съветите на човешкия ум, без да се допитва до Божественото в себе си, той има условия да греши. Значи всяка крива мисъл, всяко криво чувство в човека все ще имат някакво външно отражение върху него. Когато иска да смири някого, Бог му дава известен физически недостатък като противоречие в живота му, чрез което да расте и да се повдига. Моисей разполагаше с голяма сила – Той направи десет големи чудеса, но като ставаше въпрос за говорене, там отстъпваше. И тогава той трябваше да се обръща към брата си Аарон, човек красноречив. Моисей представя Божественото в човека, а Аарон – човешкото. Моисей възприемаше направо от Божествения свят, а Аарон предаваше: така съединени, те представляваха по-голяма сила, отколкото всеки един поотделно.

Законът *опуленс* – закон за възможностите, за благоприятните условия, показва, че човек е в сила да се справи с всички свои състояния. Защо е станало нещо така, а не иначе, не питайте: скъса ли се една струна на цигулката,

турете нова. Паднете някъде и навехнете крака си: превържете крака си и вървете напред. Кажат ви една обидна дума: турете я настрани и я забравете; ако кажете на някого една обидна дума, турете обидната дума настрани и изправете погрешката си. Дойде ли въпрос за постъпките ви, не чакайте хората да се произнасят за тях дали са прави, или не: сами преценявайте постъпките си и като намерите, че една постъпка не е права, веднага я изправете. Съвременните хора са дошли до положение сами да се изправят: в това отношение вие трябва да бъдете художници, всеки момент да работите в себе си, да изправяте кривите линии на вашия характер. Не работите ли върху себе си, вие ще се намирате под постоянен вътрешен гнет и ще се чудите какво сте очаквали, а какво е излязло. Какво може да очаква човек? Като се роди на Земята, човек трябва да живее добре. Колкото години му са определени да живее, той трябва разумно да ги използва; не живее ли добре, човек неусетно ще се намери пред смъртта и ще съжaliaва, че нищо не е разбрал от живота. Който е живял добре, той не съжaliaва, че заминава за другия свят: за него смъртта е промяна, през която всеки човек трябва да мине. Който се е родил, той трябва да знае, че ще умре: раждането и смъртта са един и същи процес. Който не иска да умира, той не трябва да се ражда. „Кога умря Адам?“ Когато роди Ева. „Кога умря Ева?“ Когато роди Каин, своя престъпен син. Ева живя и след това, но както раждането на Ева подготви смъртта на Адам, така и раждането на Каин подготви смъртта на Ева.

Следователно във всеки човек има такива мисли, чувства и желания, които подготвят неговата смърт; същевременно в него има и такива мисли, чувства и желания, които подготвят неговото раждане: първите водят в крив път, а вторите – в Божествения път. Ако човек приложи закона на вярата в живота си, той ще образува само един център в себе си, ще познае Бога и ще Го постави на Неговото място: това значи да придобие човек Вечния живот. Христос казва: „Това е Живот вечен, да позная Тебе, Единнаго истиннаго Бога“.

Успехът, знанието, придобивките на човека в живота зависят от вътрешната му връзка с Бога. Щом има тази връзка в себе си, човек трябва да знае програмата си за всеки ден и да я изпълнява. Не знае ли човек програмата си за деня, това показва, че връзката му с Бога или е неправилна, или е прекъсната. Изобщо силата на човека седи в тази връзка; щом връзката е прекъсната, човек е слаб. Тази е причината, поради която хората се съединяват в общества, в сдружения. Слушате да се говори, че хората трябва да се обединят, за да постигнат известна цел. Добре е да се обединяват хората, но злото седи в това, че след като се групират в едно цяло и постигнат целта си, отново се разединяват. Когато силни хора се обединяват, те образуват неразривно цяло. Мъдрецът, силният човек е подобен на Слънцето, което е на небето: само изгрява и залязва. Какво е мнението на астрономите за Слънцето и за звездите, не е важно в дадения случай, но Слънцето ни говори, че човек трябва да бъде мъдър, силен. Тъй щото ако човек иска да знае какъв трябва да бъде, нека погледне към Слънцето, към Луната и към звездите. Слънцето учи човека постоянно да дава, Луната го учи как да се пълни и празни, как да разбогатява и осиромашава, а звездите го учат как да задържа благословието в себе си. Звездите представляват учените хора, капацитетите в живота, Луната представлява науката, научните системи. Когато изгрее, Луната може да покаже пътя на човека, но живот не може да му даде. Същото можем да кажем и за науката: тя посочва пътя на човека, но живот не му дава. Единственото нещо, което дава живот на човека, това е Слънцето. Значи само Бог е в сила да ни даде живот, да ни достави всички блага, необходими за живота.

И тъй, за да бъдат отношенията на хората към Бога правилни, те трябва да разбират Божия закон така, както Моисей го е разбирал, както Христос го е разбирал и както днес се проповядва. Моисеевият закон беше закон за физическия свят, Христовият закон беше закон за децата. Христос имаше предвид възпитанието на човечеството, както децата се възпитават. Новият закон, който сега иде,

има предвид да научи хората да живеят. Досега хората са били носени на ръце, възпитавали са ги само, а днес вече ги учат. Свърши се времето на кърмачеството: днес хората изучават Божественото знание, от което зависи техният бъдещ живот. Този е пътът, по който човек може да се справи с условията, при които живее. Докато не разбере и приложи Божествения закон в живота си, човек всякога ще се намира под влиянието ту на своята личност, ту на обществото, ту на света.

Личността, обществото и светът са променливи величини, вследствие на което и резултатите на тяхната работа са непостоянни. Обаче народът, човечеството и Бог са постоянни величини. Народът, човечеството и Бог работят и тяхната работа внася живот в човека. Обществото представлява личността на народа, светът – личността на човечеството, а човешката личност – личността на индивида. Това са три преходни фази в човешкия живот. Казано е в Писанието: „Образът на този свят прехождат“. Това значи, че образът на сегашния свят, на сегашното общество и на сегашния човек прехождат. Никой човек не е запазил образа на своята личност неизменен: човек се стреми към неизменното, към вечното било в науката, в изкуството, в живота. Мислите, чувствата и желанията на човека трябва да бъдат вечни, както е вечно Словото на Христа. Всеки може да бъде подобен на Христа, на Бога. Казано е в Писанието: „Бъдете свършени, както е свършен Отец ваш небесни“. Затова човек трябва да приложи Божествения закон в живота си, а не Моисеевия. Моисеевият закон ограничава, а Божественият освобождава.

Следователно човек трябва да бъде свободен във физическо, в сърдечно и в умствено отношение. Тялото, сърцето и мозъкът му трябва да бъдат свободни. Когато тялото е свободно, органите изпълняват правилно своите функции; когато сърцето е свободно, чувствата се изявяват правилно; когато мозъкът е свободен, мислите се приемат и предават правилно. Всеки момент следете мисълта си, за да видите какви мисли ви занимават: положителни или отрицателни. В това отношение окултният ученик

трябва да бъде изправен: той трябва да трансформира мислите си, състоянията си, да живее в положителното; ученикът трябва да знае защо е болен, защо има неуспехи в живота си.

И тъй, който иска да бъде полезен на ближните си, да изпълнява Волята Божия, той трябва да има знания. Сегашното знание не допринася много на човека. Не е въпрос да обърнете човека към Бога по външен, механически начин: да научите човека на служене на Бога – това е вашата задача. Вяра без служене нищо не струва! Служенето на Бога и изпълнението на Волята Му, това осмисля живота на човека. Щом искате да изпълнявате Волята Божия, вие трябва да се вслушвате в Неговия глас, както и в гласа на всяко живо същество, изпратено от Бога. И адептът се вслушва в този глас: ако е объркал пътя си, той ще приеме услугата и на най-малкото дете, което може да го напъти.

Това, което говорих в днешната беседа, отговаря на числото 9 – резултат. Наистина всичко, което днес става в света, в обществото, в живота на личностите, е резултат вследствие на известни сили, на известни причини, които са действали в далечното минало. По силата на закона за причините и последствията хората казват, че родителите са виновни за постъпките на децата си, както и децата – за постъпките на родителите си. По новия закон обаче нито децата ще бъдат виновни за престъпленията на родителите си, нито родителите – за престъпленията на своите деца.

Сега от вас, като ученици, се изисква да имате търпение, спокойно да решавате задачите и противоречията в живота си, както Бог при създаването на света е имал великото търпение да събира микроскопически частици от материята, за да създаде великата Вселена, която виждаме пред нас. Знаете ли колко труд, какви усилия на милиони същества са вложени в създаването на Земята? Лесно е да се каже, че Земята е създадена в един ден, както е писано в Стария Завет, но ако отворите страниците на Живото Битие, там ще разберете какво представлява този един

ден. Като разберете как е станало създаването на Земята, вие трябва да кажете: „При това положение на нещата и аз мога да работя, както са работили всички същества преди мене, както работят тия същества и днес“.

Като ученици вие трябва да изучавате закона *опуленс*, според който можете да подобрите условията на вашия ум, на вашето сърце, на вашата воля. По този начин вие ще подобрите условията за развиване на вашите дарби и способности. Това е една от красивите работи в живота на всеки човек, както и на ученика специално.

Бог е Любов. Божията Любов носи щастие.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост.

*Божията Любов и Божията Мъдрост
носят пълното щастие.*

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

*Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина
носят всичкото щастие.*

21. лекция, 9 януари 1929 г., София, Изгрев

САМООПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪЗНАНИЕТО

Размишление върху живата вяра.

За следния път пишете върху темата *Произход на паразитите*.

Преди да пристъпя към въпроса за самоопределението на съзнанието, ще опиша две различни човешки състояния. На една страна имате двама души: единият от тях има пари и се счита за богат и щастлив, другият няма пари и се счита за сиромас и нещастен. На друга страна имате други двама души: единият от тях минава за герой, заслужил за отечеството, защото е убил десет души; държавата го е наградила с Георгиевски кръст за храброст и всички хора го почитат и уважават. Този човек се счита за щастлив. Другият пък с нищо не се е проявил към отечеството си, вследствие на което минава за обикновен човек, от никого неуважаван и почитан – този човек се счита за нещастен в живота. При първото положение щастиято на човека почива на нещо реално: този човек има милиони в банката, той се ползва от това богатство всеки момент. При второто положение обаче щастиято на дадения човек не почива върху реална основа. Първият човек е щастлив, защото има заслуги към отечеството си, в благодарност за което е получил кръста за храброст и уважението на хората. Каква е ползата от неговия кръст за храброст или каква полза има държавата от това, че той е убил десет души на бойното поле?

Какво виждаме в живота? В края на краищата състоянията на хората се сменят: щастливият става нещастен, а нещастният – щастлив. Този, който се е считал за щастлив, че е убил десет души за отечеството си, среща един проповедник, който му говори за убийството като за голямо престъпление, за отговорността, която човек носи за всички свои дела и т.н. Той му цитира стиха, че който

вдига нож срещу брата си, той сам от нож пада. Всичко това действа върху съвестта му и този щастлив герой започва да става нещастен. Отде е дошъл този проповедник, това не е важно: той може да е дошъл отвън някъде, а може и отвътре. Няма по-добър проповедник за човека от неговата съвест: събуди ли се съвестта на човека, тя ще му каже това, което никой друг не би могъл да му каже. Вторият човек обаче, който се е чувствал нещастен в живота си, че нищо не е направил за отечеството си, че никой не го почита и уважава, като разбере Истината, вижда, че щастиято му седи именно в това, че никого не е изнасил, никого не е убил, на никого зло не е направил. Той разбира вече, че това, което е считал за нещастие, днес го прави истински щастлив.

Сега да пристъпим към въпроса за самоопределението на съзнанието. Срещате един човек, който вярва в Бога. Как проявява своята вяра? Той вярва, че съществува Бог, че Той се намира някъде високо, че е всемоуш, всемоуш, всемоуш, любещ и т.н. Като става сутрин, този човек започва да се моли на Бога, кръсти се, чете нещо от Библията или Евангелието, но при всичко това той няма едно съзнателно, вътрешно отношение към самата реалност. Това не е истинска вяра – това е своеобразна вяра. Тази вяра може да се уподоби на някой добър, но беден човек, който вярва в добрите качества на своя цар, но въпреки това по цели дни прекарва по кръчмите и пие. Този човек казва, че вярва в своя цар, в неговото богатство и сила, в неговата разумност, в уменията му да управлява, но с това всичко се свършва. Той не си задава въпрос какъв израз изисква неговата вяра и обичта към царя му. Царят иска поданиците му да орат и да сеят, да работят, да продават и купуват стока, да внасят десетък от житото си, за да подкрепят държавата. Влезе ли тази идея в ума на бедния човек, той ще напусне кръчмите. В първо време той е мислил, че като хвали царя, с това изпълнява своята длъжност, но като се убеди, че с това негово разбиране нито държавата се ползва, нито той сам, в него се явява желание да работи, да стане почтен, достоен гражданин.

Който хвали своя цар като добър, разумен управител, той трябва да знае, че същото се иска и от него самия. Щом царят на една държава е добър и разумен, и членовете на това царство трябва да бъдат добри и разумни.

Сега аз ви навеждам на тази мисъл, за да изтъкна идеята, че съществува и едно друго царство – царство на съзнанието. За да бъде добър и честен гражданин на това царство, човек трябва да познава и трите негови области. В първата област той ще познава формите на нещата, във втората област той ще познава съдържанието на тия неща, а в третата – смисъла на нещата. При това не е достатъчно човек само да познава формите, но трябва да знае да ги прави; не е достатъчно човек само да разбира съдържанието на нещата, но да знае как да възстановява изразходваното съдържание; не е достатъчно човек само да разбира смисъла на нещата, но да прилага този смисъл в живота си. Да влезе човек като поданик в царството на съзнанието, това значи да познава и разбира формите, с които съзнанието си служи, да разбира съдържанието и смисъла на тия форми.

Следователно когато говорите по известни въпроси, вие трябва да се запитате докъде се простира вашето познаване: до формата, до съдържанието или до смисъла им. Например някой ще каже, че е религиозен. Как е религиозен той: по форма, по съдържание или по смисъл? Да бъде човек религиозен в пълния смисъл на думата – това е изкуство; да знае човек как да живее – това е изкуство; да бъде човек християнин в пълния смисъл на думата – това е изкуство; да бъде човек носител на новите идеи и да знае как да ги прилага – това е изкуство. Тия въпроси трябва да бъдат добре изяснени в съзнанието на човека. Щом ги изясни в съзнанието си, човек вече има ясна представа за своята религиозност, за християнството в широкия смисъл на думата, за новото в света и т.н.

Сега, като сте дошли на Земята, вие трябва да се запитате защо сте дошли, каква работа ви предстои да свършите. Някой казва, че е дошъл на Земята да учи – това е една трета от Истината. Друг казва, че е дошъл на Земята да стане добър – това е една трета от Истината. Трети каз-

ва, че е дошъл на Земята да служи на Бога – и това е една трета от Истината. Обаче Любовта не се изразява само чрез една форма, Любовта не се изявява само във външната форма на нещата, както материалистите поддържат идеята, че всичко е материя. Материалистите казват, че материята е създала всичко; други казват, че силата е създала всичко; трети казват, че Бог е създал всичко. Как е възможно неразумната материя да създаде всичко? За да наложат своята идея, материалистите казват, че материята наистина е създала всичко, защото тя едновременно е и разумна, и неразумна. Обаче каквито и доказателства да се дават, материята и силата не съдържат всичко в себе си. Материята представлява външната страна на нещата, силата представлява съдържанието на нещата, а Бог представлява смисъла на нещата. Всяка идея, всяко чувство, които не работят, които не могат да се приложат, са паразити. Паразитство съществува и в религията, и в науката, и в обществения живот. Следователно една идея е вярна, когато може да се приложи в живота, иначе тя остава само теория, философия без приложение.

Съвременните хора се нуждаят от истинска наука, която да им служи като пътеводител, да ги освободи от трудните положения в живота. Ще каже някой, че и без наука може. Кога? „Когато вярва в Бога и се моли по три пъти на ден.“ Това е длъжност, служба, но не и вяра. „Кой не постъпва така?“ Виждате, че чиновникът по два пъти на ден отива и се връща от работа – изпълнява длъжността си; виждате как проповедникът по цели дни се рови в книгите да събира материал оттук-оттам, за да държи една проповед пред своите пасоми, да направи впечатление. Обаче какво особено е придобил богомолецът, който се е молил по три пъти на ден? Какво особено е придобил чиновникът, който по цели дни е писал или е правил изчисления? Какво особено е допринесъл проповедникът със своите проповеди, събрани оттук-оттам? Какво особено е придобил беднякът със запознанството си с кръчмаря? В края на краищата беднякът ще получи изпълнителен лист да плати задължението си към кръчмаря. Тия примери от живота показват, че хората не са дошли още

до същината на нещата. Те се нуждаят от положителна наука, от положителна религия, от положителна философия на живота.

Често хората се произнасят за някой човек, че е добър. Коя е мярката, с която определяте добрината на човека? Ако един човек е добър за приятеля си и всякога има предвид неговото благо, той може да не е добър за народа си, за своето отечество; ако е добър за своя народ, той може да не е добър за човечеството. Това показва, че хората нямат една абсолютна мярка, според която да ценят нещата. Абсолютната мярка за познаване на нещата се крие вътре в човека, във вътрешното знание, в самоопределението на съзнанието. Който не разбира този въпрос, той лесно се произнася върху нещата – в смисъл дали са прави, или не, дали са морални, или не, и т.н. За да бъдат понятни, нещата трябва да се вземат от Природата и да се преведат в живота според истинското им съдържание и смисъл. От гледището на абсолютната реалност на нещата никой няма право да се произнася кой как живее, как постъпва, колко работи и т.н. Да кажете, че някой човек не живее добре, не постъпва добре или не работи, както трябва, това значи да разполагате с абсолютната мярка на нещата. Нямате ли тази мярка в себе си, по-добре не се произнасяйте.

Следователно всяко нещо, върху което човек говори, трябва да се оживи – за самия него то да стане живо, одухотворено. Например всички знаете какво нещо са геометрическите фигури – триъгълник, четириъгълник, петъгълник и т.н. Като фигури в геометрията те са мъртви величини, но като фигури в живота те оживяват. При това положение и най-простият земеделец знае, че неговата нива има четириъгълна форма с еди-колко си метра дължина и широчина. Ако към тази нива се придаде още една част земя, веднага две от страните ѝ се удължават; значи жива е тази нива, защото страните ѝ растат и се скъсяват – тя е във вечно движение. Всички форми, с които Природата си служи, са във вечно движение. Триъгълникът представлява дома – отношението между бащата, майката и детето; квадратът представлява пак дом, но с две деца – дъщеря и син. Когато родителите престанат да се развиват

физически, т.е. да растат на височина, те започват да растат на широчина, да надебеляват. В това време децата растат на височина, после те започват да учат, да се развиват умствено; и най-после, като свършат училище, те постъпват на служба, започват да прилагат наученото. Всичко това се изразява в линиите на фигурите, които постоянно се разширяват и удължават, т.е. постоянно се движат.

Това са процеси, които стават с всеки човек. В първо време човек расте и се радва на този процес в себе си; после той започва да учи, да придобива знание; като придобива нужното знание, той става майка и баща. Майката и бащата стават тил за децата: те отстъпват назад, а децата излизат напред. Синът учи заради баща си, а дъщерята – заради майката – това е първото отношение на членовете в дома. Като излязат от дома, синът и дъщерята се учат за обществото – второ отношение; после те се учат за народа си – трето отношение; най-после те се учат за човечеството – четвърто отношение. При смяната на тези процеси линиите на фигурите постепенно се удължават. С други думи казано: самоопределението на съзнанието минава във все по-висока степен. Това растене или повдигане на степенята върви до една точка; щом стигне най-високата точка, растенето спира и започва процес на постепенно смаляване.

И тъй, растенето и смаляването са два процеса, които се извършват в Природата непрекъснато. До едно място човек расте, после растенето спира и той започва да се смалява и да слиза надолу. Слизането надолу е заминаване за онзи свят, т.е. смърт. Смъртта не е нищо друго освен промяна на формата. За да се излюпи пиленце, яйцето трябва да умре; за да премине в млекопитаещо, птицата трябва да умре; за да мине в ангелска форма, човек трябва да умре. Следователно промените на формите ние наричаме смърт. Този процес може да стане по естествен, но може да стане и по неестествен начин. Като ученици вие трябва да имате определени, конкретни понятия за смъртта, за живота, за щастието. Всеки говори за смъртта, за живота, за щастието, без да може да определи какво представляват те всъщност. Всеки желае да бъде щастлив, без

да подозира, че за това се иска възвишен живот: щастието е резултат на възвишен живот. Който иска да се домогне до щастието, той трябва да има будно съзнание: да издебне момента, когато щастието почива и спира движението си. Ако в този момент човек успее да се качи на гърба на щастието, последното ще го носи през целия му живот.

Щастието е плод, който зрее на великото Дърво на живота. Ако човек успее да хване този плод в момента, когато е узрял и пада на земята, той ще бъде щастлив през целия си живот. „Може ли човек да хване щастието?“ Може – много хора са хванали щастието. Всяко освобождаване на човека от известна мъчителна идея не е нищо друго, освен придобиване на щастие. Сам по себе си всеки човек е в затвор, от който може да се освободи. „Позволено ли е човек да се освобождава от затвора, дето са го поставили?“ Чудно нещо: в кой закон е писано, че човек трябва да бъде в затвор?! Бог е направил човека свободен, а човешки закони са го турили в затвор. Мъчнотиите в живота не са нищо друго освен затвор, в който човек е попаднал и от който иска да се освободи. За да излезе сам от затвора, човек трябва да е дошъл до самоопределение на съзнанието си. И без да е дошъл до това положение, човек ще излезе от затвора, но трябва да чака да дойдат ония хора, които са определени да го извадят. Това обаче може да стане след 20 години. Следователно ако човек сам може да излезе от затвора 15 години по-рано, трябва ли да чака други да го спасяват? Тия, които сами излизат от затвора, от Божествено гледище минават за герои. Има смисъл човек да излезе от затвора, но като излезе веднъж, повече да не мисли за него. Това значи да е придобил човек Вечния живот. Казано е в Писанието, че вратите на затвора ще се отворят и затворниците ще излязат навън.

Съвременните хора се оправдават за неуспехите си, за лошия си живот с това, че са родени в грях. Казано е в *Битие*, че Бог вдъхна в ноздрите на човека дихание и го направи жива душа. Възможно ли е тогава човек да греши? Не, Божественото в човека нито греши, нито се цапа: грехът е външно нещо, той няма нищо общо с душата на човека. Както агнето прилича на своята майка, така и чо-

век трябва да прилича на Бога, от Когото е излязъл като душа. Щом не прилича на Него, това показва, че той се е отклонил от правия път на живота. Колкото и да се мъчите да се убедите, че и добрите, и лошите хора са излезли от Бога, вие няма да успеете. Който разбира нещата, той знае, че златото е злато, медта е мед и те коренно се различават по свойства, по произход. И човек с човек не си прилича, даже един и същи човек се различава през различните си възрасти – той се мени външно и вътрешно. Като дете той е имал един идеал, като възрастен – друг идеал, като стар – трети идеал, но и този идеал не го задоволява. Човек иска да учи, да придобива знания: щом придобие известно знание, той започва да търси друго нещо. Човекът придобива богатство, но и то не го задоволява; предава се на служене на Бога, но и това не го задоволява... Това показва, че в разбирането му и в приложението на нещата има нещо криво, нещо неестествено.

И тъй, да се говори за самоопределение на съзнанието, това значи човек да е дошъл до една абсолютна мярка за нещата, която да не се мени. Който е дошъл до самоопределение на съзнанието, той знае определено от какво се нуждае човек всеки даден момент. Ако пътувате вечер в тъмна, мрачна нощ, той ще ви предложи свещ или някаква лампичка. Този човек знае, че освен светлината нищо друго не може да ви помогне в този момент. Светлината ще разкрие пътя пред вас и ще ви помогне да разрешите всички мъчнотии и противоречия в живота си. Очите на човека не са нищо друго освен свещи, които осветяват пътя му. Много от дивите зверове са успели да акумулират светлината така, че да си служат с нея, когато пожелаят. Тази е причината, поради която очите на вълка, на лисицата светят вечер. Когато лисицата застане под някое дърво, на което има кокошки, очите ѝ започват силно да светят, вследствие на което кокошките се изплашват и започват да се мърдат натук-натам, докато две-три от тях станат жертва на тази неканена гостенка. Ще кажете, че това е жестоко. Колко пъти и вашата лисица е нападала кокошките ви – вашите добри мисли и чувства, които са били на дървото на вашия живот, и ги е изяджала! Обаче

вие трябва да знаете, че лисицата е в състояние да нападне само ония кокошки, които са отвън на дървото, но не и кокошките, които са добре затворени в курника на грижливия домакин.

Следователно докато човек се намира на Дървото на живота като кокошките, всякога има вероятност лисицата да го изплаши. Прибере ли се в някое добре запазено място, както кокошките – в курника, никаква лисица не е в състояние да го изплаши. Колкото и да обикаля със своята свещ, тя нищо не може да направи. Когато някой каже, че е преживял голямо нещастие, аз зная вече, че той е бил вън някъде, на Дървото на живота, и покрай него е минала лисица, която го е наплашила. Кой те кара да слизаш от дървото? Кокоша работа! И тъй седиш на дървото: седи си и кротувай; щом слезеш от дървото, неизбежно ще попаднеш в устата на лисицата, тя чака именно това. Значи страхът прави човека нещастен. Който е дошъл до самоопределение на съзнанието, той има присъствие на духа: той знае, че в света съществуват известни закони, които регулират отношенията между всички същества.

Като е дошъл на Земята, човек трябва да знае защо му са дадени тялото, умът и сърцето, какъв е техният произход и каква е задачата им. Същевременно той трябва да знае какво му предстои да свърши всеки ден. Това е наука. Не само това, но човек трябва да изучава живота, добрите и лошите условия, да знае кога какви неща се създават. Когато Адам беше в рая, при най-добрите условия, той роди Ева – женско дете. Ева беше първото дете, което се роди при добри условия: значи при добрите условия на живота Бог ражда мъжко дете, а човек – женско. Като съгрешиха, Адам и Ева напуснаха рая и излязоха вън, при неблагоприятни условия. Именно при тези условия Ева роди два сина, Каин и Авел: при неблагоприятните условия на живота човек ражда момчета. Който иска да роди момиче, той трябва да подобри условията на своя живот. Каин е първият син, който се роди при лоши условия. Той завидя на брат си Авел, задето димът на неговата жертва отивал нагоре, а на Каиновата – към земята: димът послужи като повод за убийство. И до днес още отношенията

на хората се определят все от този дим: те обичат онзи човек, димът на когото отива нагоре, а не обичат онзи, димът на когото слиза към земята.

Съвременните хора още не са дошли до самоопределение на съзнанието си, вследствие на което се оплакват от живота, считат, че са нещастни. Нещастieto на хората се дължи на отсъствието на Любовта. Срещате двама млади, които се обичат. Като се оженят, те се радват, че любов царува в дома им; на втората година обаче животът им се разваля. Защо? „Любовта ги е напуснала.“ Не, Любовта никога не напуска човека. Ако употребите насилие срещу нея и затворите вратата на дома си, тя ще отстъпи, ще си замине; докато вратата на дома ви е отворена, тя никога няма да ви напусне. Вижте какво прави момъкът, който обича някоя мома: той гледа дома ѝ, гледа през прозорците, иска да я види. Тя не му обръща внимание, но той върви подир нея. Щом момата се ожени, тя затваря вече вратата си за всички и Любовта я напуска. Любовта отстъпва само пред затворената врата – докато вратата е отворена, никой не е в състояние да изпъди Любовта. Апостол Павел казва: „Заради любовта си към Бога станаме посмешници на хората и на ангелите“. Лошо ли беше положението на апостол Павел? Мъчнотията му се заключаваше само в това, че той живееше и на физическия, и в духовния свят, вследствие на което изпадаше в противоречия. Например той често се молил да го освободи Бог от тръна, който се намирал в плътта му, но Господ му отговарял: „Достатъчна ти е благодатта, която имаш“. Какво представлява трънът за човека? Всеки недостатък, всяка липса в човека е трън в неговата плът. Ако няма пари, ако няма здраве, ако няма знание, ако паметта на човека е слаба, това са разни видове тръни. Добре е човек да има силна памет, но да помни само доброто; помни ли и злото, нека благодари на Бога, че паметта му е слаба. Да има човек трън в плътта си, който постоянно да го безпокои, това значи да се пробуди съзнанието му, да започне добре да разбира нещата.

Един българин отишъл на една турска баня да се къпе. Това било в турско време. В този момент в банята влязъл един турски бей и седнал до една от курните, съседна

на тази, на която българинът се къпел. Като се обливал с вода, българинът поглеждал към тялото си, потупвал се от време на време и тихо си приказвал: „Никой досега не се е докоснал даже с пръст до тялото ми“. Като чул тези думи, боят скочил от мястото си, отправил се към българина и казал: „Гяур, махни се оттук!“. Българинът напуснал мястото си, поклонил се учтиво на бейа и отишъл на друга курна. Турчинът го проследил с погледа си и пак му извикал: „Махни се оттук! Аз искам да се мия на тази курна.“ Българинът веднага напуснал и тази курна, поклонил се и отминал на трета. Като видял всичко това, боят се обърнал към българина с думите: „Слушай, приятелю, докато носиш този ум и докато имаш този характер, никой няма да се докосне до тебе“. След това и двамата продължили спокойно да се къпят.

Човек трябва да бъде разумен и отстъпчив. Ако на една курна не може да се мие, на друга ще отиде. Банята има много курни – все ще се намери една свободна курна, дето човек може да се измие; дето има свободно място, там човек може да се окъпе. Не считайте, че като сте дошли на Земята, вие трябва да бъдете на първо място, да бъдете учени, добри, силни, богати. Това са идеи, към които човек трябва да се стреми, но туй не значи, че тези идеи могат да се реализират в един живот. Някой казва, че иска да роди нещо хубаво. Щом желае да роди нещо хубаво, човек непременно ще излезе от рая; излезе ли от рая, лошите мисли и чувства ще го последват. Не е въпрос човек да роди нещо хубаво, но той трябва да се стреми да се върне към Бога, към Първата Причина на нещата, да подобри своя живот. „Как да подобря живота си?“ Като счита, че всичко, което става в света, е за добро. Не гледаш ли по този начин на нещата, ти си слаб човек. Както житното зърно се справя с пръстта, която е над него, и излиза на повърхността на земята, дето вижда Слънцето и се отправя към него, така всеки човек може да се справи със своите мъчнотии и противоречия и да излезе на бял свят, да се грее на топлите слънчеви лъчи. Всеки човек трябва да преодолее мъчнотията, която е над него, да я смекчи и да

подаде главата си навън. Всяка мисъл, която води човека към отчаяние, не е нищо друго, освен пръстът, който е засипала неговото съзнание. Освободи ли се от тази пръст над съзнанието си, той е дошъл до самоопределение на съзнанието. Като се намери в някаква мъчнотия, човек казва: „Тази работа няма да я бъде, ще се мре“. От човека зависи да умира или не: ако той реши, че трябва да изпълни задачата на живота си правилно, животът му може да се продължи.

Като ученици вие трябва да знаете, че каквото желаете, можете да го постигнете. Искате ли да бъдете учени, богати, щастливи, можете да станете такива, но трябва да учите. Започнете от най-малките величини, от микробата например, и постепенно вървете към по-големите. Не е достатъчно да кажете за вълка, че е вълк: като изучавате вълка, вие трябва да знаете кое качество го характеризира като вълк. Егоизмът е качеството, което определя вълка. Следователно когато срещаме човек, който е вложил духа, душата, ума и сърцето си за служене изключително на себе си, казваме, че това е вълк, облечен в човешка форма. Много неща изучават учените, без да разбират техния дълбок смисъл. Например те говорят за петогълник, за четиригълник, за тригълник, за ъгъл, за права линия, за точка – но къде, при какви условия в живота си могат да ги приложат, не знаят. Те казват, че точката няма никакво измерение, но кога трябва да се приложи, не знаят. Много просто: когато иска да разреши въпроса за собствеността, човек трябва да се превърне на точка, да не заема никакво пространство. Ако някой иска да стане богат чрез храната, той трябва да влезе в устата на някой милиардер и оттам да проникне в клетките на неговия мозък, да започне да му влияе. Милиардерът ще отвори кесията си и ще започне да раздава. Обаче човек трябва да владее изкуството да се превръща в точка.

Сега, като ученици на окултна школа, вие трябва да изучавате освен обикновената още и Божествената наука, да знаете каква е програмата ви за всеки ден, да знаете смисъла на числата и да познавате кога какво число сте. За

всеки даден момент човек представлява известно число, което съдържа в себе си определен брой енергии, както и определени качества. Докато числата на физическия свят са делими без никакъв остатък, те не създават спор между хората; обаче ако при делението им се явява остатък, те пораждаят спор между хората. Първите числа са рационални – те имат приложение на физическия свят; вторите са ирационални – те имат приложение в духовния свят. Следователно всяко нещо, което човек може да направи на физическия свят, показва, че той работи с рационални числа; не може ли да направи нещо на физическия свят, това показва, че той работи с ирационални числа. Ирационалните числа представляват връзка между физическия и духовния свят. Искате ли да приложите ирационалните числа в живота си, поддържайте навсякъде морала *от мен да мине*. Пазарили сте един работник с 50 лв. надница: като му плащате, дайте му 51 лв. – от вас да мине. Някой ви дължи 50 лв., но не му достига един лев, дава ви 49 лв. – от вас да мине. Всеки най-малък придатък към нещата служи за съграждане на нещо добро и красиво в човешкия характер. Всяка добра мисъл, всяко добро чувство, които храните към даден човек, се складира в подсъзнанието му като резервен материал за неговото бъдещо развитие.

Съвременните хора, както и съвременните окултни ученици, страдат от ненужна критика: къде какво видят, те всичко критикуват, без да подозират, че по този начин, чрез отрицателните мисли и чувства, те създават една тъмна атмосфера, в която сами могат да се изгубят. Христос казва: „Не съдете, за да не бъдете съдени!“. Това значи: не внасяйте нищо отрицателно, за да не се заблудите. Любете враговете си и правете добро на всички: като правите добро на неприятелите си, ако не ви отговорят със същото, поне ще престанат да ви пакостят. Като прилагате това правило, вие отчасти ще се домогнете до науката за живота. Една част от задачите на ученика е да преодолее своята среда, да се справи с наследствените си черти. Това зависи от самоопределението на човешкото съзнание. Това е велик закон на Битието, според който, за

да се развиват правилно, частите трябва да бъдат в хармония с Цялото.

Тази година всички трябва да работите за самоопределение на съзнанието. Като работите по този начин, вие ще разберете, че за да станете учени, трябва да дружите с учени хора – като среда, която може да ви помогне; за да станете добри, трябва да дружите с добри хора – като среда, която може да ви помогне. Ако искате да придобиете добра обхода, трябва да дружите с хора, които имат добра обхода: малко хора имат правилна обхода. От гледището на невидимия свят физическият представлява богато изложение. Всеки човек, колкото и малък да е, представлява свещ, от светлината на която някой може да се ползва. Човек не може да живее, както иска. Отклони ли се от правия път, той ще носи последствията на своето отклоняване. Човек може да живее и като Каин, но в края на краищата ще извърши едно престъпление, за което скъпо ще плати. Ако живее като Авел, той може да бъде убит, но за предпочитане е да бъде убит, отколкото да убива. За предпочитане е човек да се роди в рая, отколкото извън рая. Който се е родил извън рая, той всякога е недоволен. Недоволството показва, че извън рая човек ражда мъжки деца, от които едното непременно ще убие другото; най-после той трябва да роди трети син, който ще остане жив.

Същият закон се отнася и до мислите и чувствата на човека: всяка лоша мисъл ражда още една мисъл, които започват да се борят, докато едната унищожи другата; всяко лошо чувство ражда второ чувство, които също влизат в борба помежду си. Всеки ден човек може да бъде в положението на Адам или на Ева, да се намира пред Дървото за познаване на доброто и на злото; всеки ден човек може да бъде изкушаван и да греши; всеки ден човек може да бъде в рая и вън от рая; всеки ден човек може да бъде в положението на Каин и да убива или в положението на Авел и да го убиват, или в положението на Сит – и да живее, да радва родителите си.

Едно трябва да знаете: човек още не е разрешил задачата на Адам и на Ева. И до днес той още продължава да влиза и да излиза от рая. Това са процеси, които всеки момент стават в човешкия живот. Всеки ден човек може да бъде Христос, Който отива за Египет и след това започва да проповядва; всеки ден човек може да бъде Пилат, Юда, Павел и т.н. И най-после, човек може да бъде възкръсналия Христос. „Кога може човек да възкръсне?“ Когато влезе да живее в Божествения ден; докато е в човешкия ден, никакво възкресение не може да се очаква. Това не става по буква: милиони пъти трябва да се завърти Земята, докато влезе човек в Божествения ден на живота и възкръсне. Когато дойде до самоопределение на съзнанието си, човек е влязъл вече в Божествения ден, дето го очаква възкресение. При това положение той включва в себе си всичко най-красиво и велико. Това е човекът в пъления смисъл на думата, който е станал, оживял и възкръснал. Това е човекът, който служи на Бога по всички правила. Докато не мине през процесите ставане, оживяване и възкресение, човек не е още завършен процес. Ставането подразбира събиране на материал за градеж, оживяването подразбира развиване на тялото, възкресението пък представлява развиване на съзнанието.

Желая тази година всички да възкръснете. Възкръснете ли веднъж, никакъв страх да не остане във вас. Вложете Любовта вътре, а страхът да е отвън: при това положение вие ще придобиете живот, сила, знание и слава. Вложите ли страха вътре, а Любовта остане отвън, вие сте изложени на смърт. Когато Доброто е вътре във вас, а злото е отвън, вие ще победите всички мъчнотии и противоречия; ако злото е вътре, а Доброто е отвън, вие ще бъдете победени. Когато Мъдростта е вътре в човека, а глупостта отвън, той върви от слава в слава, от величие във величие. Когато глупостта е вътре в човека, а Мъдростта – отвън, той върви от безчестие в безчестие. Любовта, Мъдростта, Истината, Доброто, за които говорим, не са абстрактни понятия, но реални – те се проявяват в живота. Вън от живота Доброто не съществува, вън от живота Любовта не съществува.

За да проявят Любовта си, много ангели слизат на Земята и се влюбват в някои хора с цел да ги подигнат, да им дадат нещо хубаво от себе си. Като прекарат известно време на Земята, те заминават, като оставят адреса си на своите възлюбени да им пишат всякога, когато се намерят в нужда. Обаче най-малката неточност в адреса може да стане причина за загубване на писмото: изгуби ли се писмото ви, никакъв отговор не чакайте. Не само това, но съдържанието на писмото трябва да бъде красиво. Като пишете писма до възвишените същества, никога не трябва да се оплаквате: никога не пишете, че сте сиромаси, че сте нещастни и т.н. Когато съдържанието на писмото е красиво, отговорът никога не се забавя.

Сега нека всеки от вас напише едно красиво писмо до невидимия свят и да чака отговор. „Ще получим ли отговор на писмото си?“ Ако житното зърно е посадено, както трябва, то непременно ще изникне. Щом храната отиде в стомаха, тя непременно ще се смели. Когато мисълта попадне в мозъка и започне да расте, тя непременно ще се реализира. Когато желанието попадне в сърцето, не го мушчай с остен, остави го спокойно – то само ще достигне своята крайна цел. Всяко нещо, поставено на своето място, дава добри резултати.

Сега вложете в себе си идеята всеки ден да внасяте в ума си по една красива мисъл, да градите мисъл-форми, които да се материализират на физическия свят. Внасяйте всеки ден по едно красиво желание в сърцето си, което да расте и да се развива, да даде плод на физическия свят. Бъдете добри зидари и строители! Всеки ден принасяйте жертва жива и благоугодна на Бога в знак на благодарност за живота и здравето, които ви е дал. Имате ли живот и здраве, всичко можете да постигнете.

Любовта носи пълния живот.

22. лекция, 16 януари 1929 г., София, Изгрев

ЛИЧНОСТ, ОБЩЕСТВО И СВЯТ

Размишление върху кротостта.

За следния път пишете върху темата *Отношение между мир и радост*.

Какво ще разберете, ако ви кажат следните думи: „Не туряй край на нещата!“. Бог казва за Себе Си: „Аз съм алфа и омега, начало и край на нещата“. Какво ще разберете от думите: „Това, което е възможно за Бога, е невъзможно за човека. И това, което е възможно за човека, е невъзможно за Бога“. На вас ще ви се види чудно как така Бог, Който е създал цялата Вселена, да се намира пред невъзможност да направи нещо, което човек може да направи. Много естествено! В правенето на грях, на престъпления, човек е всемоушен, обаче за Бога е невъзможно да греши. Силата на човека в правенето на грехове го обезсилва за доброто; безсилието на Бога в правенето на грехове Го усилва в правенето на добро. Всяко нещо, което Бог прави, е без край. „Аз съм алфа“ – това се отнася до Бога. „Аз съм омега“ – това се отнася до човека. Буквата *м* в думата *омега* означава материалния свят, който създава противоречията и греха в света. Буквата *м*, обърната надолу, означава *ш* – знак на противоречие. Ева произлезе от Адам; със създаването на Ева се създаде и противоречието. Това показва, че противоречието не произлиза от Бога.

Следователно когато човек казва за себе си, че всичко може да направи, че е всемоушен, ние имаме предвид неговото всемоушие в греха. Човек трябва да се учи да прави добро, а не да греши. Той трябва да стане подобен на Бога в добро, в разумност, в чистота и святост. Понякога човек, колкото и да е умен, колкото и да е учен, с една дума може да създаде цял катаклизъм в света. В миналото, на един от християнските събори, видни водители на християнството се биха помежду си само за един въпрос – дали Христос произлиза от същината на Бога и е като Него или коренно

се различава. Този въпрос и до днес не е разрешен. Какво разбираме под думите *същина на Бога*? Всяко разумно същество, което мисли, чувства и действа като Бога, е едно с Бога. Няма ли тия качества, то се различава коренно от Бога.

И тъй, дойдете ли до въпроса какво нещо е човекът, ще знаете, че той е същество на контрасти, на противоположности в света. Египтяните са изобразявали човека във вид на малко яйце – знак за Вселената. С това те искали да кажат, че човек е малка вселена, в която се крият всички възможности. Докато яйцето е било в покой, светът не е съществувал; когато са го турили под квачката, то се е измътило и така са се създали всички материални светове. И до днес се повдига въпросът квачката ли е съществувала по-рано, или яйцето. Едни са поддържали, че яйцето е съществувало преди квачката; други са поддържали, че квачката е съществувала преди яйцето. Въпросът обаче и досега още не е разрешен: той е един въпрос, подобен на ирационалните числа. Колкото и да се дели това число, все остава една малка, неделима част от него. Този остатък е свързан с други светове, за които днес хората нямат понятия: тия светове имат свои представители на физическия свят, които минават незабелязано между хората.

Като изучавате човешкия живот, виждате, че три фактора влияят върху индивида: личността на човека, обществото и светът – в тях той се движи. Личността на човека не е нищо друго освен отражение на Бога, т.е. Неговата единична проява върху човека. Обществото представлява отражение на ангелския живот върху човешкия. Светът в неговата пълнота представлява отражение на Божествения свят върху физическия. Думата *общество* започва с буквата *о* – закон на движение. Значи обществото е в постоянно движение напред, вследствие на което представлява променлива, преходна величина. Искате ли да знаете каква е същината на обществото, ще я намерите между ангелите, а същината на света е в Бога. Като отражения човек не може да разчита нито на обществото, нито на света: от отражението той ще върви към самата реалност.

Сега онези от вас, които не разбират смисъла на символите, казват, че човек трябва да възненавиди света, да се откаже от него. Да възненавиди човек света, това значи да се откаже от него като отражение и да търси реалността на нещата – Бога; той трябва да се откаже от своята собствена личност и да потърси Бога в себе си. Не уповавайте на обществото, а на ангелите, които са същина на самото общество. Тъй щото, дойдете ли до своята личност, обикнете Бога в себе си; дойдете ли до обществото, дойдете ли до света, обикнете Бога, Който се проявява в цялата Вселена. Изучавайте света заради Любовта си към Бога, служете на човечеството от Любов към ангелите, зачитайте себе си, своята личност от Любов към Бога в себе си. При това положение личността, обществото и светът като символи придобиват смисъл. „Трябва ли човек да живее в света, в обществото или в личността си?“ Човек не може да живее нито в света, нито в обществото, нито в своята личност, но той трябва да изучава света като отражение на Великия Божествен свят, дето Бог се проявява; той трябва да изучава обществото като отражение на разумните същества – ангелите, неговите братя; той трябва да изучава личността като отражение на Бога вътре в себе си. Това са идеи, върху които трябва да мислите, за да си създадете прави разбирания и понятия за нещата. А тъй, да се произнасяте, че Бог е всемъдър, без да имате опитност върху това, няма смисъл. Всяко нещо, върху което човек се произнася, трябва да бъде изпитано, преживяно. Кажете ли думите *живот, смърт, добро, зло*, вие трябва да ги разбирате, да имате ясна представа за тях като понятия.

Какво разбирате под думата *любов*? Ще кажете, че да люби човек, това значи да обикаля някоя мома или някой момък. Виждате, че един момък цял ден обикаля къщата на някоя мома, караули като стражар. „Докога ще обикаля?“ Докато началникът му го смени. „Къде е началникът му?“ В къщата: той седи в къщата и оттам дава заповедите си. Ще кажете, че сърцето на този момък е вързано и не може да се освободи. Чудни са хората, като говорят по този начин: те търсят реалността на нещата, а допускат нереални работи. Може ли някой да върже сърцето

на човека и да бъде жив? Значи тази връзка не е външна, но вътрешна, както човек изпада под влиянието на магнитни течения, от които не може да се освободи. Някои хора се поддават на един род течения, други – на друг род течения. Това показва, че човек не може да бъде свободен от влияния: колкото и да е силен, той все ще се поддаде на някакво влияние. Железните стърготини се привличат от магнита, а песъчинките не се привличат: това, от което едни се влияят, други не се влияят. Казват за някого, че не може да обича – поставете го в положението на желязото към магнита и той ще започне да обича, да се привлича. Някой се оплаква, че никой не го обича – стани злато, всички ще те обичат. Значи за да те обичат, ти трябва да имаш нещо ценно в себе си, което при никакви условия да не се мени.

Каквото и както и да се говори на съвременните хора, те не разбират всичко по единствената причина, че имат свои, субективни разбирания за нещата, обаче техните разбирания са преходни, променчиви. Например разбиранията им, които са имали в своето детство, коренно се различават от тия, които имат на младини, в зряла възраст и на старини. Тази е причината, поради която и задачите, които решават в живота си, изглеждат мъчни. Всяка задача, която човек решава на времето си, е мъчна; след години същата задача му се вижда лесна, но новата, която в дадения момент разрешава, пак е мъчна. Едно време се е мислело, че електрическата енергия не може да се предава без жици; днес виждаме, че електрическата енергия се предава и без жици. Оттук следва, че тия задачи, които днес ни се представят за трудни и невъзможни за решаване, някога, в близкото или далечно бъдеще, те ще се разрешат. Трудна задача е например човек да бъде добър: да бъдеш добър, това е цяла наука, цяло изкуство. Човек трябва да знае, че доброто е съществувало и съществува във всички светове, но злото – само в материалния свят. Преди създаването на материалния свят злото не е съществувало; със създаването на този свят злото се е явило като необходимост, като неизбежно противоречие. Понятията на хората за добро и за зло са свършено относителни: ако

някой открадне пари от касата на банкера, за последния това е зло; за апаша обаче това е добро.

Два коня вървят един до друг с господарите си. Единият кон е натоварен със сто килограма злато, а другият върви празен. Господарят на първия кон е радостен и доволен, че има злато; конят му пък е недоволен, защото носи на гърба си сто килограма тежест. Господарят на втория кон не е радостен: той се счита за нещастен, че конят му е празен, че не носи поне един килограм злато; конят обаче е доволен, че му е леко, никакъв товар не носи. Кое е добро и кое е зло в дадения случай? Това са състояния, на които човек се натъква в живота си. Доброто в човека се развива: то не може като семка да се насади и да израсте, да даде плод и плодът да узрее. Значи доброто не се седи, но се прави. Да направиш добро на някого, това значи да отделиш половината от своите благоприятни условия за него. Двамата господари, които вървят с конете си, лесно могат да си помогнат. Как? Онзи, който има сто килограма злато, ще даде 50 килограма на този, който няма нищо, и по този начин и двамата ще бъдат радостни и доволни: първият ще бъде доволен, че е облекчил положението на коня си; вторият ще бъде доволен, че има възможност да подобри материалното си състояние. Тази задача лесно се решава на думи, но стане ли въпрос да се приложи в практическия живот, там ще има мислене, пъшкане, отлагане, решаване. Цял ред процеси стават в човека, докато най-после реши да даде нещо от себе си. Какви ли причини няма да приведе човек, за да се оправдае, че не може да раздели благото си със своя ближен; щом реши да го направи, той дели и къса.

Сега мога да ви представя и друго положение. Допуснете, че и двамата господари имат по сто килограма злато на конете си; и двамата са радостни и доволни, няма какво да мислят. По едно време единият от тях се раздвоява в себе си, започва да мисли, че му са нужни повече пари, и решава да опиеш по някакъв начин другаря си и да го обере. Както е мислил, така е направил: по пътя той опиша другаря си и задига парите от гърба на неговия кон. Злото, престъплението, което този човек е извършил, се

дължи на факта, че той се е раздвоил в себе си, вследствие на което е изгубил представа за истинските отношения на нещата. Раздвои ли се в себе си, човек не може да бъде щастлив. Като половини на едно цяло, мъжът и жената не могат да бъдат щастливи, щом излизат вън от цялото. Тази е причината, задето казваме, че нито мъжът може да направи жената щастлива, нито жената може да направи мъжа щастлив. С други думи казано: нито сърцето може да направи ума щастлив; нито умът може да направи сърцето щастливо. Между ума и сърцето на човека могат да съществуват известни отношения, но и умът, и сърцето ще имат свой собствен живот.

Има случаи в живота на хората, когато между ума и сърцето им няма никакви отношения, вследствие на което те са нещастни. Когато силите на ума и на сърцето вървят паралелно, човек е щастлив и доволен; измени ли се отношението на тия сили, едновременно с това се изменя и хармонията между ума и сърцето. За да запази хармонията на своя живот, човек трябва да запази успоредните линии между силите на ума и на сърцето си. Всяка дисхармония в човешкия живот се дължи на известно отклоняване на силите на неговия организъм; това отклоняване е причина за погрешките на човека. Искан ли да изправи погрешките си, човек трябва да се върне назад, да дойде до мястото, дето е станало отклоняването, и да го изправи.

Често хората говорят за кармата, за кармическия закон, и търсят начин как по-лесно да се справят с него. Кармата се дължи на известни отклонявания в живота на човека. Следователно иска ли да се справи с кармата си, човек трябва да се върне назад в живота си, да намери причината за това отклоняване и да я отстрани. Ако причината за това отклоняване се дължи на известно нарушаване на отношенията му с някой човек, той трябва да изправи тия отношения. Щом изправи отношенията си с този човек, едновременно с това той изправя отношенията си и към Първата Причина. Следователно всяко пресъплнение, всяка грешка към кое и да е същество, едновременно е погрешка и към Първата Причина, към всички разумни и възвишени същества. Достатъчно е в човека да

се яви най-малкото желание да изправи погрешката си, за да му се притече Бог на помощ. Тъй щото от човека не се иска нищо друго, освен желание да изправи погрешките си. Има ли това желание, условията за изправяне ще му се дадат. От човека се иска добро желание за изправяне на погрешките, а условията и възможностите за това се дават от възвишения свят. Човек сее, Бог възраства посятото. Ето защо човек трябва да има търпение, да чака момента да възрасне онова, което той е посял. Не спазва ли този закон, той ще изгуби и това, което е посял. Докато човек мисли, че е единственият фактор в света, че всичко зависи от него, той е на крив път.

Сегашните хора страдат, чувстват се нещастни, когато изгубят любовта си. Това показва, че любовта се явява и изчезва. Обаче всяко загубено нещо може да се върне назад. Има Един, Който е по-силен от всеки грабител. За да освободите любовта си от ръцете на грабителя, вие трябва да се обърнете към Единия, към Първата Причина на нещата. Не се ли обърнете за помощ към Първата Причина и не се ли свържете с нея, вие отчасти само можете да разрешите задачите си. „Ако не ги разрешим в този живот, ще ги разрешим в друг живот.“ Не, така не се разсъждава: да отлагате нещата за втори, за трети живот, то е все едно да повдигате едно число в n -та степен. Знаете ли какво нещо е да повдигнете едно число в n -та степен? Дойде някой при вас, иска да му платите сумата, която ви е дал. „Ще ви платя някога.“ „Кога?“ „Някога.“ Значи по някое време, повдигнато в n -та степен. „Ще ти направя едно добро.“ Кога? Някога, по време, повдигнато в n -та степен. „Кога ще дойде това време?“ „Когато благоволя.“ „Кога ще благоволиш?“ „Може да благоволя днес, а може и след години, не зная положително кога ще бъде този момент.“ Човекът днес се нуждае от парите си, днес има нужда да му се направи едно добро; за него е важен днешният момент, а не времето след сто или хиляда години. Има въпроси, които човек трябва да разреши още днес. Разреши ли ги днес, той ще бъде щастлив; отложи ли ги за далечното бъдеще, щастието и нещастието ще вървят паралелно в неговия живот. При това положение човек

ще се движи в четириъгълника, който е образуван от две успоредни линии на щастието и от две успоредни линии на нещастието. Значи в живота на всеки човек има две условия, при които той може да бъде щастлив, и две условия, при които може да бъде нещастен. Ако не спази едното условие, другото ще дойде: ако не прави добро, зло ще прави; ако не иска да бъде добър, лош ще бъде. Ако някой бяга от нещастието, а същевременно не прилага Любовта в живота си, нещастието неизбежно ще го следва.

Следователно който иска да бъде щастлив, той трябва да даде място на всички добродетели в себе си. Рече ли, че този или онзи не може да търпи, щастието е избягало от него. Мъжът и жената могат да бъдат щастливи, докато живеят по Бога. Пресекат ли пътя на Бога в своя дом, щастието отстъпва мястото си на нещастието; пресекат ли пътя на ангелите в своя дом, те стават нещастни. И в двата случая човек сам е виновен за положението си. Какъв е изходният път, по който мъжът и жената могат да избегнат нещастието? Те трябва да вървят по диагоналите на четириъгълника. Като фигура четириъгълникът и диагоналите представляват мъртви линии, но в действителния живот те са живи линии, които се намират в постоянно движение. Да се движиш по живите диагонали на четириъгълника, това значи да се огънеш, да измениш посоката на движението си: ако си се движил надолу, към земята, да обърнеш движението си нагоре, към Слънцето.

Един богат човек не обичал съседа си, беден и трудолюбив човек, и постоянно му правел пакости: днес прашал слугите си да му разградят плета, утре запалвал плевника му, на третия ден осакатявал коня му. Като срещал сина или дъщеря му, говорел лоши думи по техен адрес. Не се минало много време, някакво голямо нещастие сполетяло и него, и дома му. Той започнал да съзнава погрешката си, да вижда своя лош живот и да търси начин да се изправи. Молил се на Бога да му покаже как да изправи погрешката си. Най-после му дошла на ума идеята да вземе една торба с пари и да отиде при съседа си, да се извини за всички пакости, които му е причинявал. Той отишъл при него, изповядал се, признал всичко, което му е направил,

и дал торбата с парите, за да изправи всички повреди и да подобри материалното си положение. Той казал на съседа си, че отсега нататък иска да живее с него братски. Съседът се зарадвал, че отношенията помежду им се подобрили, и си казал: „Това значи човек с характер!“.

Какво представлява човешкият характер? Характерът на човека е форма, в която той внася своето благо, своите добродетели. Каква е формата, това не е важно: тя може да бъде стомна, шише, каса и др. Обаче от характера на човека има нещо по-високо – човешкото сърце. И от сърцето има нещо по-високо – човешкият ум. И от ума има нещо по-високо – човешката душа. И от душата има нещо по-високо – човешкият дух. И от духа има нещо по-високо – това е Бог. Идеята за Бога е отвлечено понятие. Тя е дотолкова разбрана, колкото е разбрано едно число, което е съставено от 40-50 цифри. Човек е дошъл до положение да разбира и познава само живота на сърцето и на ума си, а останалите – душа и дух, още не разбира. Но и с ума, и със сърцето си той все пак може да служи на Бога. Като служи съзнателно, той ще види, че колкото и малко да прави за Бога, ще получи четирикратно на това, което жертва от себе си. Каквито блага получава, той трябва да ги разделя със своите ближни. Дава ли на ближните си, и благодатта към него се увеличава. Това значи да обичаш ближния си като себе си, да обичаш Бога в своя ближнен.

Тази е една от мерките в живота: не прилагате ли тази мярка, вие никога няма да разрешите задачите си. Обичайте Бога, обичайте ближния си, без да философствате върху идеята какво нещо е Бог. Каквата работа и да ви се представи, не се отказвайте да я направите. Щом е за добро, колкото мъчна и да е тя, кажете в себе си, че заради Бога всичко можете да направите. Кажете ли така, Бог ще ви се притече на помощ. При това никога не мислете, че вие сами сте свършили тази работа. Помнете, че вие сее-те, а Бог възраства посятото. Това значи: в човека се явява желание да свърши някаква работа, а Бог го ръководи, дава му посока, линия, по която да върви. Тази линия е диагоналът. Тъй щото, реши ли човек да изправи живота

си, той трябва да бъде смел, да се изповяда пред Бога, както трябва. Дойдеш ли до най-големия грях, не се спирай: изповядай се, както трябва. Щом си пред лицето на Бога, не се стеснявай: бъди смел, искрен пред себе си. Щом се изповядаш, тури в себе си желанието за нов живот и престани да мислиш за старото: Бог се грижи за старото – Той носи в Себе Си четка, с която заличава греховете на онези, които са решили да живеят по нов начин, да приложат Любовта. Бог е велик майстор в чистенето: Той така изчиства петната по дрехите на хората, че помен не остава от тях.

Тази година от всички се иска да поставите здрава основа на живота си. Да поставите здрава основа на живота си, това значи да живеете по новите разбирания. Вие сте живели по някакви разбирания досега, но те са били стари разбирания. На всяка стъпка вие носите последствията на своите разбирания: ту конят ви е ритнал, ту волът ви е мушнал с рогата си. Защо? Защото сте искали да им турите юлар. Ако и с тях постъпвахте по новия начин, те нямаше нито да ви ритат с копитата си, нито да ви мушкат с рогата си. Ако едно ваше желание ви ритне или една ваша мисъл ви мушне, това показва, че вие не знаете как да се отнасяте с тях. Вие се намирате пред великата наука на Живота, която изисква от всички хора добра обхода: да знаят как да постъпват със своите мисли, чувства и желания. Волът, конят, както и всички останали животни, са в самия човек: той няма право нито да ги пъди, нито да ги коли. Понякога те отиват в гората на разходка, но пак се връщат. Какво трябва да прави човек с тях? Животните в човека представляват неговите желания. Лошите прояви на тия животни са лошите, низки желания в човека, с които той трябва да се справи разумно, по естествен начин: той трябва да превърне своите лоши желания в добри. На окултен език казано: соковете на лошите желания трябва да се прекарат в корените на добрите растения, те да ги обработват.

Като изучаваме живота на хората, виждаме, че всеки човек има три възможности: да върви по пътя на Доброто, по пътя на злото, или по диагонала, който съединява

крайните точки на злото и на Доброто. С други думи казано: в пътя на своето развитие човек има три възможности – или мъж да стане, или жена, или дете. Казано е в Писанието: „Ако не станете като децата, не можете да влезете в Царството Божие“. Под думата *дете* разбираме детско състояние, в което грехът не е проявен. Детето се отличава с вяра, която минава в лековерие, но не в суеверие: в този смисъл човек трябва да стане лековерен, но не суеверен. Излъжете ли веднъж детето, то преставя да ви вярва и започва да мисли. Много от съвременните хора мислят, че имат вяра, а всъщност те са суеверни. Каквото благо и да получат, те се радват: те не подозират, че в това благо понякога се крие някакво зло.

Следователно иска ли човек някакво благо или известно богатство, той трябва да чака времето, което е определено да го получи. Богатството, което иде от Божествения свят, пристига точно на определеното за него време, на определен час и по определен градус. Часът, градусът и зодията, които са определени за идването на богатството на някой човек, не отговарят на нашия час или на нашия градус – това е Божествено време. Затова е казано и в Писанието: „Последните ще бъдат първи и първите – последни“. Под думите *първи* и *последни* не се разбира това, както на Земята разбират първите и последните. В притчата за господаря, който наел работници за лозето си, се казва, че той заплатил на всички работници по два пеняза, безразлично в кой час на деня са дошли. На онези, които са работили от сутринта, както и на тия, които са дошли в единадесетия час, господарят на лозето заплатил все по два пеняза. Първите завидели на последните. Господарят им казал: „Какво ще кажете на това, ако моето сърце е добро и желае и на последните да даде, колкото и на вас? На вас дадох толкова, колкото искахте, с нищо не съм ви ощетил. Злото не седи в това, че и на тях съм дал, колкото и на вас, но в лукавото човешко око“.

Следователно рече ли да гледа на нещата чрез своето лукавство, човек непременно ще се спъне. Като ученици вие трябва да се пазите, да не се бъркате в Божиите работи: на кого колко е дал, не е ваша работа. Не се произнасяйте

върху неща, които не знаете: каквото и да видите в света, знайте, че щом е дадено от Бога, то е добро. Всяко благо, всяко богатство, получено от Бога, е добро и намясто дадено. Щом сме се събрали тук, това е добро, защото Бог ни е събрал: Той събира, изважда, умножава и дели, Той извършва всички процеси в живота. Процесите събиране и умножаване са положителни – те са процеси на доброто; изваждането и деленето са отрицателни процеси – те са процеси на злото. Когато иска да даде нещо на човека, да го повдигне, Бог си служи с първите два процеса; когато иска да го освободи от някакво нещастие, Той си служи с вторите процеси. Какво по-голямо добро може да очаква слугата, ако Божественият свят го извади от дома на неговия лош господар? Слугата има желание да учи, да се развива, но господарят му се отнася зле с него, не му дава възможност да чете. Разрешението на тази задача не седи непременно в изваждане на слугата от дома на господаря му: той може да остане при господаря си, но трябва да знае как да смекчи сърцето му. Ако се случи господарят да заболее сериозно, слугата трябва да гледа господаря си толкова добре, че последният да е готов да отстъпи пред своите интереси и да задоволи жаждата на слугата си за придобиване на знание.

Като изучавам живота на съвременните хора, виждам, че всички се стремят към нещо по-високо от това, което имат: те искат да влязат в общество на учени, на знатни, на видни хора. Кое общество е по-високо от човешкото? Ангелското: те искат да влязат между ангелите. За да влязат между ангели, те трябва да имат обхода, поведение, ум и сърце, с които да отговарят на ангелите. Не е ли добре за вас, като се движите във високи общества, да не ви считат за смахнати хора, но да виждат в лицето ви хора с висок морал, със знание, с обхода? Видят ли това във вас, нека разберат, че вие сте хора на Новото учение, носители на новата светлина. Какво представлява Новото учение? Запалена свещ, която никога не гасне. По това се познава, че Учението е Божествено. Всяка свещ, която може да се запали и да изгасне, е носител на нещо човешко. Като изгасне, човешкото има възможност отново да се запали, но

запали ли се Божественото веднъж, никога не може да изгасне. Искате ли да предадете светлината на знанието си, както и Истината на някой човек, вие непременно трябва да му се изявите в достъпна за него форма – иначе вие ще минете и заминете покрай него, без да му предадете нещо от себе си.

Мнозина се запитват дали Бог ги обича. По този въпрос не трябва да се говори. Любовта на Бога е неизменна – Той никога не се мени. Човек обаче се мени. Като се променя, човек се оглежда в Божественото огледало и му се струва, че Бог се мени. Човешкото се мени, а Божественото – никога. Единственото желание на Бога по отношение на нас е да ни помогне да не страдаме. Той иска да придобием новия живот, новото знание и да се откажем от стария живот, от старото и повърхностно знание. В пътя на това постижение страданията неизбежно ще ни следват. Надпреварвайте се в изпълнение на Волята Божия и във взаимно почитание едни към други; не казвайте, че не се интересувате от този или от онзи, защото и от вас няма да се интересуват. Какво ще кажете обаче, ако Бог се интересува тъкмо от този, когото вие не искате да знаете? Всеки човек е ценен за Бога. Следователно обичайте този, когото Бог обича. Само по този начин вие ще придобиете мир и радост в душата си. Има смисъл човек да обича всичко и всички: така той ще обича и Бога.

И тъй, напуснете стария живот и влезте в новия. Дойдете ли до думите: „Не мога да обичам еди-кого си“, поставете се в положението на Бога и кажете: „Не мога да мразя, но мога да обичам, както Бог обича“. *Мога и не мога* – това са крайности, полюси, които постоянно трябва да се сменят. Не можете ли да сменяте тия състояния в себе си, в края на краищата вие ще завършите живота си на Земята, както всички хора свършват – в безсилие. Вие ще мязате на огън, който гори в безвъздушно пространство. Каква е съдбата на този огън? Постепенно изгасване. Живеете ли в Новия живот, вие ще се намерите в първичното състояние на Земята, когато е била каша, но постепенно се е оформяла, докато днес я виждаме превър-

ната в цветна градина, пълна с живот. От каша вие ще се превърнете в съзнателен човек с красиви мисли и чувства, с красиви и благородни постъпки.

Сега ще искате заключение на тази лекция: тя няма заключение, има начало само – тя е начало на цяла серия от лекции. От вас се иска само да разсъждавате. Ако човек не влезе в това начало, той само ще цитира стиха „Бог е Любов“, без да го разбира. Любовта е сложно съединение, което трябва да се тури под призмата на новия живот и да се разложи на съставните си елементи, на съставните си цветове. Безбройни са цветовете на Любовта, но всеки от тях трябва да се изучи по свойства, по прояви. Много и разнообразни са цветовете на Любовта. Велика наука е Любовта: ангелите, възвишените същества са я изучавали хиляди години наред и още продължават да я изучават.

Съвременните хора са в началото на Любовта. Те едва са огрени от първия ѝ лъч. Като залюбят някого, те мислят, че са познали Любовта. Не, те едва са се докоснали до крайчеца на нейната дреха. Те мислят, че като се запали сърцето им, познават вече Любовта. Да любиш, това не значи да изгориш, но и умът, и сърцето, и цялото ти тяло трябва да светнат: дете минеш, всичко да осветяваш; дете минеш, всички да заразиш с любовта си. Любовта трябва да бъде желана епидемия от всички. Любовта примирява всички противоречия, тя разрешава всички задачи. Същевременно Любовта освобождава човека: тя го прави свободен в чувствата, в мислите и в действията му. Няма по-красиво нещо от свободата в чувствата и мислите, в които разумността присъства. Дойдете ли до Божията Любов, бъдете свободни в проявите си: дайте израз на нещата тъй, както Бог изисква. Ще скачате ли, ще играете ли – правете всичко заради Бога, за Неговата Любов.

Божията Любов носи пълния живот.

23. лекция, 23 януари 1929 г., София, Изгрев

ЗНАЙНО И НЕЗНАЙНО

Размишление за Сина Божий.

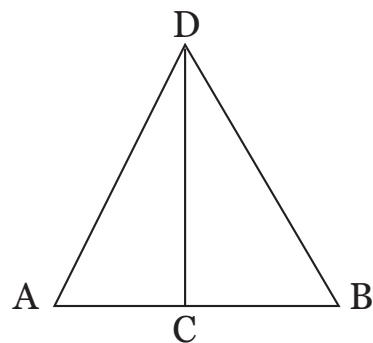
Чете се темата *Отношение между мир и радост.*

Често се говори за знайни и за незнайни неща. Кои неща са знайни и кои незнайни? Всичко, което се учи, е знайно; всичко, което не се учи, остава незнайно. Всяко нещо, което се проявява, е знайно. Дето има проява на нещата, там разумността присъства; без разумност няма проява. Прояви, в които разумността отсъства, ние ги наричаме механически или физически. Например изгонването на богомилите е неразумен процес: той се е извършил под влияние на антипода на България, който се намира някъде на Запад. Всяка държава, всеки човек има свой антипод, който оказва две влияния върху него: отрицателно и положително. По това време върху България са оказвали силно влияние отрицателните сили на нейния антипод, вследствие на което богомилите били прогонени из цяла Европа. Това отрицателно влияние върху България е било много силно: то е предизвикано от кривото разбиране, от дивацината в човека. За да се изправи тази грешка, е трябвало да дойде по-голяма култура между народите. Днес обаче върху България действат положителните, разумните сили на нейния антипод и тя се стреми да изправи погрешката си.

Законът на антиподите е такъв, че ако единият полюс е активен, другият е пасивен; ако единият създава, другият твори; ако единият воюва, другият е в мир. В този закон действат контрастите. Следователно ако човек иска да побеждава, да се справя с мъчнотиите в живота си, като антипод на себе си той трябва да постави Божественото, разумното начало; постави ли неразумното, човешкото начало като антипод на себе си, той непременно ще бъде бит. Да поставиш Бога за свой антипод, това значи Бог да ти бъде задна стража: при това положение каквото пред-

приемеш, ще успееш. Положението на България и в миналото, и днес е зависело и зависи от нейния антипод: той крие в себе си големи сили, голяма енергия.

Това, което се изучава, е знайно; това, което не се изучава, е незнайно, тайно. Например ако изучавате Слънцето, то е знайно за вас, не го ли изучавате, то е незнайно; ако изучавате небето, то е знайно за вас, не го ли изучавате, то е незнайно. Човек има два полюса, два антипода, към които се стреми: единият е центърът на Слънцето, другият – центърът на Земята. Умът на човека трябва да бъде свързан с центъра на Слънцето – само при това положение човек може да има светла, възвишена мисъл. Свързан ли е умът на човека с центъра на Земята, мисълта му е низходяща. Низходящата мисъл е причина за нещастията на хората. Ако Слънцето със своето влияние би се отдалечило от човека, всякаква дейтелност в него би престанала.

Фиг. 1

Като говорим за антиподите, трябва да знаете, че те съществуват не само на физическия свят, но и в човешкия свят – в организма на човека. Например ако линията АВ (фиг.1) представлява дължината на човешкия мозък, мерена от едното до другото ухо, и прекараме височина от средата С на правата АВ, можем да намерим антипода на точка С. Той ще бъде горе, в точката D на мозъка, дето е

мястото на моралните чувства. Колкото по-развити са моралните чувства в човека, толкова по-издигната и закръглена е главата на това място. Горната част на главата на змията е свършено плоска и срасната с гръбначния стълб в права линия, което показва, че моралните чувства у нея отсъстват. В кучето горната част на главата е малко издигната, което говори за начало на морални сили в него. Които изучават тази наука, те се намират пред знайни ра-

боти; които не я изучават, те се намират пред незнайното, пред тайното, и са принудени да предполагат. Те казват: „От този човек може да излезе музикант или художник“, обаче нито музикант излиза от него, нито художник. Те казват: „Този човек може да бъде щастлив, но може да бъде и нещастен“. Така не се говори: щастието почива на нещо определено, на нещо знайно. Не е достатъчно човек да каже, че нещо е станало случайно или някакво съвпадение се е явило, или че щастието на човека е проработило. Всичко в света се управлява от закони: това, което за едно е случайност, за друго е закономерност, разумност.

Три души се срещат на едно и също място; единият от тях казва, че случайно са се срещнали. Двамата знаят положително, че не са се срещнали случайно, защото те предварително са уговорили срещата си, определили са деня, мястото и часа, когато трябва да се срещнат: за тях срещата е знайна, а за третия е тайна. Когато естественият изучава развитието на семената, на растенията, той постепенно върви от незнайното към знайното, започва да разбира как и защо клончетата вървят нагоре, защо до едно място спазват едно положение, а после – друго и т.н. Те виждат влиянието на външните условия върху растенията и ги изучават. Който не се занимава с растенията, той се намира в областта на незнайното: за него всичко е тайна, гадание.

Срещате млад момък и млада мома и чувате за какво мечтаят. Момъкът мечтае да се ожени за царска дъщеря, момата мечтае да се ожени за царски син. Това е възможно, но те не знаят при какви условия ще попаднат. Преди всичко в живота им ще настъпи голямо ограничение в храненето, в обличането, в обходата: те не могат да ядат, да се обличат, да се обхождат свободно, както би правил един обикновен човек. Ще кажете, че и без това нещата се нуждаят от граници, от известно ограничаване; същевременно казвате, че Бог е безграничен, Вселената е безгранична. Не се ли запитвате защо Бог, Който е безграничен, е създал един граничен свят? Бог е създал граничния свят, понеже е знаел, че съществата, които живеят в него, няма

да спазват законите Му, ще ги нарушават, ще причиняват големи пакости. Бог ги е ограничил и тогава ги е пратил да живеят в ограничения свят. Разбиранията на ограничените същества коренно се различават от тия на Бога като неограничено същество. Например когато стомната тече, човек е недоволен. Защо човек е недоволен, че стомната тече? Защото била пукната. Че и земните пластове са пукнати някъде и водата изтича през тях. Значи има случаи, когато някои пукнати неща ни радват, а някои ни причиняват неприятност. Има случаи, когато някои неща трябва да изтичат от човека, а някои не трябва да изтичат. Човек трябва да има неограничени разбирания, да знае кога да се радва и кога да скърби.

Човек трябва да разбира закона на съответствието, да знае на всяко нещо кое е антипод. Например антипод на Доброто е злото, на Любовта – омразата, на Истината – лъжата, и т.н. Когато изучава антиподите в своя живот, човек трябва да знае кога коя врата да отваря. Ако не затваря вратата на злото, на омразата, на лъжата, той е изложен на страдания. От време на време човек трябва да отваря тия врати, само когато са нужни като условия за смяна на известни състояния. Казвате: „Какво да правя, като не обичам еди-кой си човек?“. Ти трябва да го обичаш, да му отправиш един мил поглед и да си заминеш. В това отношение ти си назначен на служба „раздавач на писма“ и дали си разположен към някого, или не, трябва да предадеш писмото му, иначе ще те уволнят от службата. Уволняването от служба не е нищо друго освен заминаване за онзи свят – смърт.

Следователно човек трябва да разбира и прилага закона за съответствието на нещата, да знае своите антиподи, за да направи живота си добър и разумен. Антипод на разумното в живота е неразумното. Неразумно е например да копаяш кладенец с игла, неразумно е да събираш стотинка по стотинка, да ги връзваш в кърпа и вечер да ги броиш една по една. Неразумно е да се налагаш на човека с любовта си, да искаш непременно да те обича: настояваш ли да те обича, той ще ти даде гръб. Защо? Защото

между тебе и него няма нужното съответствие. Съответствие между двама души съществува само тогава, когато те взаимно са туряли пари в своите банки и днес има какво да теглят: човек първо ще внася, а после ще изнася. Някой казва, че не иска да вярва. Как ще вярваш, когато още нищо не си внесъл в банката? Ако си внесъл нещо, има какво да теглиш; щом теглиш, ти си от вярващите. Да вярва човек, това значи да внася капитала си в Божествената банка. Като внася известно време, касиерът на банката ще му каже: „Достатъчно си внасял“. Продължаваш ли още да внасяш, има опасност да станеш безверник; щом престанеш да внасяш, ще започнеш да теглиш.

Днес всички говорят за вяра и за безверие, за омраза и за любов, но не ги разбират. Да вярваш, значи да внасяш, да не вярваш, значи да теглиш, да вземаш; да обичаш, значи да внасяш нещо в Божествената банка; да мразиш, значи да вземаш от това, което си внесъл. Когато влезе в закона на Любовта, човек не трябва да се състезава с нея, но да се остави доброволно в нейните ръце. Тя може да го направи голям, тя може да го направи и малък – от нея зависи; тя може да го повдигне, може и да го унищожи. Искате ли Любовта да ви повдигне, не ѝ туряйте никакви граници: бъдете доволни и на малкото, което Любовта ви дава. Който обича, той трябва да служи: щом научи и приложи закона на служенето, човек може да постигне всичко, каквото желае. Служенето подразбира учене: ще учиш, както учат децата в училището, и постепенно ще вървиш към по-висока наука. Като ученици вие се нуждаете от ново разбиране. Това разбиране именно ще ви даде възможност да разбирате закона на съответствието и да се ползвате от него; не го ли разбирате, вие ще се натъквате на ред противоречия.

Сега, като говорим за закона на съответствието, ние имаме предвид две величини или двама души, които си отговарят. Казват, че еди-кой си са активни хора. Че са активни, това подразбира, че и двамата са готови за работа. Ако единият само заповядва, а другият изпълнява, между тях няма съответствие. И двамата трябва да са го-

тови самостоятелно да свършат дадена работа: рекат ли да викат този или онзи да свърши работата, те не са активни. Двама души си отговарят в доброто, ако и двамата могат самостоятелно да правят добро; двама души си отговарят в учеността си, ако и двамата самостоятелно могат да правят научни изследвания.

За да разбира и прилага закона на съответствието, човек трябва да носи в себе си положително знание. Положително знание е това, което изключва всякакво съмнение: за науката съмнението е особен род болезнено състояние, по-страшно от проказата. За да дойде до положителната, до Божествената наука, човек трябва да мине през човешката еволюция, която обхваща числата от 100 до 1000; през ангелската, която обхваща числата от 10 до 100; най-после той ще дойде до Божествената еволюция, която обхваща числата от 1 до 10. За да стигне до последната еволюция, човек от всичко трябва да се учи. Дали ще среща учени, или невежи, богати или бедни, щастливи или нещастни, човек трябва да гледа на всичко като на предметно учение. Искан ли да бъде щастлив, човек трябва да започне да работи от вътре на вън, да коригира своите мисли, чувства и постъпки, да разбира отде идат неговите мисли и чувства и накъде отиват. Ако през ума ви мине някаква мрачна мисъл, вие трябва да знаете ваша ли е, или не е. Може би в антиподите на вашите мисли с тия на някой ваш близък е станало преплитане, вследствие на което сте приели някоя негова мисъл, а мислите, че е ваша. Като знае това, човек трябва да бъде внимателен, да се пази от такова преплитане. Ако е разумен и внимателен, човек може да подобри линиите на съдбата си.

Кое се изучава, е знайно; което не се изучава, е незнайно. Някой накривил шапка: седи, мечтае, мисли, че всичките му работи са наредени. Той не знае, че след половин час ще плаче. Този човек се намира в областта на незнайното: той не е предвидлив, не знае какво ще му се случи, вследствие на което не може да вземе мерки да предотврати известно нещастие. За да предотврати известно нещастие, човек трябва да се свърже с щастливи

хора, които имат сила да изменят неговата лоша съдба. Изобщо искате ли да станете учен човек, свържете се с общество на учени хора, отдето ще потекат умствени енергии към вас. Искате ли да станете добър човек, свържете се с общество на добри хора, които ще бъдат благоприятна среда за вас – с каквито дружиш, такъв ставаш. Искате ли да развивате вярата си, свържете се с вярващи хора, които имат жива вяра. Вярата на такива хора почива на ред опитности. Правете опити, за да видите силата на живата вяра. Представете си, че цял ден пътувате през една дълга гъста гора, без парче хляб в ръката си. От дългото пътуване огладнявате и започвате да мислите отде да намерите хляб. Турете в ума си мисълта, като стигнете до някой камък, да намерите един килограм хляб, приготвен от прясно хубаво жито. Съсредоточете се в себе си, вложете вяра в мисълта си и не мислете повече дали е възможно да получите хляб, или не. Никаква философия, никакво съмнение не допускайте в себе си. Вложете ли вяра в ума си, ще видите, че като стигнете до определения камък, там ви чака хляб, какъвто сте пожелали.

Възможно ли е наистина това? За онези, които са имали такава опитност, това е знайно и възможно. Каквото и да ви говорят, след тази опитност вие не можете да се разколебаете. Вие носите в ума си килограм хляб като магическа тояжка – с тази тояжка можете да разрешавате всички въпроси. Вие можете да направите този опит у дома си, но все ще влезе в ума ви съмнение, че някой ваш близък ви е донесъл хляба. Ако го направите в гората, съмнението е изключено, защото сте сам, няма хора около вас. Ако опитът ви излезе несполучлив, не се смущавайте – нищо няма да изгубите; имате ли успех в опита, ще придобиете магическата тояжка.

Като ученици на окултна школа вие трябва да изучавате закона на съответствието навсякъде. Например този закон ще го намерите и в ръката си, като изучавате линиите на съдбата, на живота, на ума и на сърцето. Ще видите, че има живи и мъртви линии на щастието, на живота, на ума и т.н. Между едните и другите линии има известно

съответствие, което трябва да се изучава. Когато има съответствие между линиите на ръката, животът на човека се нарежда добре. Дойдат ли няколко такива хора в контакт, те започват да живеят в хармония помежду си: те се обичат, готови са да се жертват едни за други. Такова хармонично съчетание на линиите на ръцете се явява не само между хора, които живеят на Земята, но и между техните заминали, както и между същества от други системи, от други слънца и планети.

Като ученици стремете се да прилагате закона на антиподите, т.е. закона на съответствието. Например ако една мисъл ви безпокои, турете веднага съответната ѝ, т.е. нейния антипод. Ако мисълта, която ви измъчва, е човешка, срещу нея поставете антипода ѝ – съответната Божествена мисъл. Няма да мине много време и мъчнотията ще изчезне. Достатъчно е Бог да отправи мисълта си към едно същество, за да дойдат всички да му помагат. Следователно всяко място, към което Бог отправя мисълта Си, става център на култура: така са се създали всички учени, всички велики хора в света; затова казваме, че учените, великите хора не са от света. Който не мисли така, той не разбира закона на съответствието. Културата е плод на невидимия свят: всеки подтик в областта на науката, на музиката, на изкуството е дошъл от невидимия свят, а не от Земята. Всеки подтик, който иде от Земята, е внесъл изопачаване и в науката, и в религията, и в изкуствата. Истинска наука е тази, която може да въведе човека от областта на незнания в областта на знания. Изучавайте човека от първичната му клетка до формата, в която го виждаме днес. Интересен е животът на клетката, защото тя е безсмъртна. Голямата форма, човекът изчезва, но клетката не изчезва: тя се размножава, видоизменя, докато множество клетки отново се групират в едно цяло и образуват нов организъм; тогава казваме, че човек се ражда, явява се в нова форма. Човек живее, докато разумно използва енергиите на своя организъм. Не може ли да ги използва разумно, клетките се отделят една от друга и той умира. Цялата компания или сдружение умира, но

членовете му не умират – те минават в друго сдружение.

Сега, като размишлявате върху лекцията, ще отделите важните мисли от второстепенните, т.е. от вметнатите. Вметнатите мисли са подобни на линии, безразборно наредени. Например ако вземем един триъгълник, с него можем да изразим чело на китаец. Който има такова чело, е голям материалист: духовното е слабо развито в него; чувствата на този човек се намират на върха на триъгълника. Ако обърнете този триъгълник с върха надолу, животът ви ще стане възходящ: тази форма на челото говори за отличен ум. Колкото повече линията на челото се закръглява и разширява, вие имате идеалист човек – той е напълно безопасен, не може да прави зло. Злото е наклонена плоскост, по която планинската вода слиза буйно и с голяма бързина; щом слезе в равнината, водата се разлива широко и става съвсем безопасна.

Следователно искате ли да сте вън от всякаква опасност, турете Бога като антипод в живота си. Само при това положение вие ще имате вътрешен мир, ще бъдете радостни и весели и ще проявявате добродетелите си; каквато работа започнете, ще имате успех.

И тъй, поставете Божествените мисли и чувства като антипод на своите мисли и чувства и не се смущавайте: каквото пожелаете, всичко ще постигнете.

Божията Любов носи щастие.

Божията Любов и Божията Мъдрост

носят пълното щастие.

Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина

носят всичкото щастие.

24. лекция, 30 януари 1929 г., София, Изгрев

ДВЕТЕ СЪЗНАНИЯ

Размишление върху въздържанието.

Нека съберем следните числа:

9 + 1 = 10	Само ония числа могат да се събират,
8 + 2 = 10	които имат еднакъв стремеж. Знакът плюс,
7 + 3 = 10	с който си служат при събирането, е знак на
6 + 4 = 10	противоречие. При събиране на тия числа се
5 + 5 = 10	получава един и същ резултат – десет. Дали
4 + 6 = 10	ще съберем 9+1, или 1+9, получаваме един и
3 + 7 = 10	същ резултат. Обаче елементите, с които си
2 + 8 = 10	служим, не са еднакви. Това показва, че ние
1 + 9 = 10	можем да получим един и същ резултат от
	различни елементи.

Простият човек казва: „Девет гроша и един грош правят десет гроша; или един грош и девет гроша правят десет гроша“. Той събира тия числа и повече не мисли върху тях. Обаче онзи, който се занимава с отвличената мисъл, той разглежда тия числа като живи и вижда, че те разменят местата си: в първия случай числото 9 беше на първо място, а после единицата зае това място. Оттук вадим заключението: когато една сила действа в човешкия ум или в човешкото сърце, тя може да произведе или еднакви, или различни действия. Който се занимава с кабалата, той може да обясни тези действия кабалистически. Кабалата представлява сбор от закони, които работят в материалния свят. Като знаете тия закони, вие сами ще ги прилагате в материалния живот. От гледището на тия закони числата биват щастливи, или благоприятни, и нещастни, или неблагоприятни.

Когато попадне на някое щастливо число, човек започва да печели. Впусне ли се с това число в някоя хазартна игра, печалбата му е осигурена; щом спечели в първата игра, човек може да се впусне и втори, и трети път – печалбата е осигурена. Ако първия път още изгуби, повече

не трябва да играе: надеждата, че втори път може да спечели, е празна работа. Ако съдбата ощастливи човека в началото на живота му, тя ще го ощастливи и накрая; ако в началото не го ощастливи, и накрая няма да го ощастливи. Ако работата, която човек започва, му се отдава още в началото, това показва, че съдбата го е ощастливила и той ще има успех. Не върви ли работата му още в началото, по-нататък да не продължава: всички опити в това направление ще бъдат безуспешни. Ако приятелството ви с даден човек не върви още в началото, по-нататък не насилвайте: излъже ли ви веднъж, не разчитайте на неговото приятелство. Защо? Защото в него не е развит центърът на приятелството, на дружбата. Ако в момъка и в момата не е развит центърът на любовта към ближния, те не са един за друг.

Като не разбират този закон, някои от съвременните хора насилват Природата, като мислят, че ако между двама души днес няма любов, утре ще има. Да се мисли така, това значи да вярвате, че сакатият, който има само една ръка, може да свърши работа, каквато здравият върши. Не, за работа се изисква здрав, умен, положителен човек. Не започвайте работа със сакат, с недъгав човек. „Ама Бог ще свърши работата.“ Какво Бог ще направи, това е Негова работа: важно е какво човек може да направи в дадения случай. Когато става въпрос за Божиите работи, там човек трябва да мълчи. Нека вземе цигулката, кавала или гайдата си и да свири: какво ще стане със Земята, как ще се оправи светът, това не е негова работа. Каквото и да разправят учените за движението на Земята, на Слънцето, на различните планети, те все още не са се домогнали до същинските причини на тия явления. Има тела в пространството, които се въртят от изток към запад; други – от север към юг; трети – от юг към север; едни тела пък се движат от горе на долу и т.н. Истинските учени, които знаят тайните на Природата, виждат с каква бързина се движат, и т.н. Всяко явление, което се извършва в Природата и живота, има свой външен израз. За онзи, който разбира явленията, няма нищо скрито-покрито. Напри-

мер невъзможно е човек да яде кисело и да се усмихва: щом яде кисело, мускулите на лицето му непременно ще се свият. Киселините винаги отнемат светлината и топлината на човешкия организъм; при такива случаи, за да запази топлината си, човек неволно свива мускулите си. Като знаят действието на киселините, лекарите ги препоръчват като средство за отнемане на възпалението от някой орган на тялото.

Всички хора се стремят към живота, но не знаят как трябва да живеят. Изкуство е да знае човек да живее. Да живее човек правилно, това значи да има предвид двата принципа на добро и на зло и да се съобразява с тях. Някои хора казват, че зло не съществува в света; други пък казват, че добро не съществува. Наистина, за умрелите хора на Земята няма нито добро, нито зло; за живите хора обаче съществува и добро, и зло. Разликата между човешкия и ангелския живот се заключава в това, че в човешкия живот злото е отвътре, а в ангелския – отвън. Понеже злото е вътре в човека, той има да се бори с враг, който е завладял половината от неговия свят. Мъчно се пъди този враг. Някой човек още със ставането си от сън се чувства неразположен и се чуди на кого да отмъсти, на кого да излее гнева си. Той се озърта натук-натам, дано намери някаква причина да се кара, да се отпусти по някакъв начин. Най-после вижда, че една чиния е счупена или че печката не е запалена, както трябва. Щом започне да вика, да се кара, той се освобождава от гнева си, т.е. отпущва се. Не е лошо нещо гневът, но човек трябва да знае защо гневът иде и защо си отива. Когато подсъдимият отива при съдията, последният иска да знае защо е дошъл. Когато някой ученик отива при един учител, последният се интересува какво иска ученикът от него; като разбере защо го търси, учителят иска да знае какви са способностите на ученика.

Дойдем ли до гневенето на хората, ние виждаме нещо изопачено в тях. Гневът е енергия, която, разумно впрегната, дава добри резултати. Който не знае как да използва тази енергия, той хвърля този или онзи предмет, става, сяда, разхожда се в стаята, вика, сърди се на този, на онзи,

докато се отпусти. Щом изразходва тази енергия, той утихва, лицето му приема спокоен израз, след това той се залавя за работа. Обаче който разбира гнева като творческа енергия, а не като разрушителна, той веднага започва да работи нещо: реже дърва, пише, чете, свири на някакъв инструмент и т.н. Ще кажете, че човек е грешен, че не може да не се гневи. Ако грешният само се гневи, както и да е, но какво ще кажете, когато праведният се гневи? Казано е в Писанието: „Гневете се, но не съгрешавайте“. Значи човек може да се гневи, без да греши. „Нужен ли е гневът в Природата?“ Без гняв не може: гневът е огън; да се гневиш, това значи да кладеш огън. Има същества, които много се гневят: за тях се казва, че огънят им гори цял ден. На химически език гневът се обяснява със силния афинитет или със силното стремление на елементите да се съединяват едни с други, вследствие на което между тях се образува голяма топлина, голям огън. Произходът на гнева не е Божествен, но въпреки това той съществува в Природата. Това не значи, че гневът трябва да се премахне: като природна сила гневът трябва да се впрегне на работа, но не да се премахне.

Сега, като събирате числата от 1 до 10, вие трябва по някакъв начин да ги оживите. Например $1+9=10$ можете да го оживите, като си представите, че единицата е бащата, а деветорката – деветте му синове. Всички заедно правят десет, всички заедно харчат десет хиляди лева. Действието $2+8=10$ можем да го представим по следния начин: двойката е женената дъщеря, а осморката – старата майка, която живее при зетя си: и те харчат десет хиляди лева. Като съберем $3+7$, пак получаваме десет. Числото 3 е внукът, а числото 7 е дядото, който живее при внука си: и те харчат по десет хиляди лева. Като съберете $4+6$, пак получавате числото 10: и 4 е мъжко число, а шесторката представлява търговец. Както се нареждат числата в гами, така се нареждат мислите, чувствата и желанията на хората. Числото 9 е резултат: само по себе си то не действа. Изобщо числата 9, 6 и 3 не вземат никакво участие в живота. Когато се намира в пълна индиферентност, в пълно

безучастие, човек е в положението на 9, 6 и 3. Каквито болести и страдания да му дойдат, той размишлява, философства, не губи мира си: той е свършено тих и спокоен. Когато става активен, когато иска да се прояви, човек се намира в положението на числата 2, 5 и 8: той е бременен, иска час по-скоро да роди, да се освободи от мъчнотията си. Момче ли ще роди, или момиче, не е важно, обаче той непременно трябва да роди нещо: това е съдба.

Произволно нещо ли е съдбата? Съдбата не е произволна, но е строга, а понякога безпощадна. Когато човек нарушава Божествените закони, съдбата го преследва до девети род: тя иска да му даде добър урок, да го научи как да постъпва с великите закони на Битието. Временно тя може да отложи урока, който е предвиждала за даден човек, но никога няма да го забрави. Гледате: някой човек учи, занимава се – и тъкмо се готви да заеме някоя добра служба, съдбата излиза срещу него и му препятства. Като види, че работите му не вървят добре и загази материално, той се впуска в лотария, дано тук успее: взема един, втори, трети билет, но и тук съдбата го преследва. За да успее в предприятията си, човек трябва да се обърне към съдбата си с молба да не го преследва, като обещае, че ще работи съзнателно, за да изправи погрешките си; иначе каквото и да прави, все няма да успява. Колко художници има в света, картините на които стоят непродадени; колко музиканти има в света, които няма на кого да свирят; колко поети и писатели има в света, чиито произведения не се оценяват. Защо? Съдбата ги преследва.

Време е вече хората да пристъпят към новото разбиране на Божиите пътища. За да дойде новото разбиране на живота, човек трябва да бъде чист, той трябва да ликвидира със своите погрешки и престъпления; не ликвидира ли с тях, съдбата непременно ще го преследва. Никой не може да избегне от ръцете на съдбата си: какъвто и да е човек – прост или учен, цар или обикновен, съдбата ще му даде нужния урок. „Ама ние сме ученици, искаме да учим, да се развиваме.“ И ученици да сте, пак няма да избегнете от ръката на съдбата. „Ние се молим по три пъти на ден.“

Съдбата ще ви хване в момента, когато не се молите. „Ние се стремим.“ Колкото и както да се стремите, съдбата ще ви посети със своята пръчица. Какъвто и да е стремежът ви, преди всичко вие трябва да изправите погрешките на своя минал живот. Миналият ви живот се извява в сегашния: страданията, нещастията, неприятностите, които сега ви се случват, се дължат на миналия ви живот – те са резултат на погрешки, правени в миналото.

В това отношение съдбата е неумолим закон. Със съдбата заедно вървят много същества, които пазят човека от нейните тежки удари: достатъчно е човек да върви в Божествения път, за да се ползва от помощта на тия светли същества. Например някой добър човек мисли да пътува по море, нещо го подбутва да тръгне още на другия ден, да се ползва с половин билет. Кое е това, което го подтиква? Съдбата му: този ден именно е предвидена някаква катастрофа, от която той трябва да загине. Добрите същества обаче, неговите приятели, го съветват да не пътува утре, да отложи за друг ден. „Ама с половин билет ще пътувам!“ Отложи пътуването си, макар да платиш и цял билет. Друг някой иска да заеме някаква добра служба, за която му обещават десет хиляди лева месечна заплата. Той се радва, че като вземе тази служба, ще подобри положението си. Съдбата му нашепва да вземе тази служба, но приятелите му нашепват: „Откажи се от тази работа! Наистина, парите са много, но господарят е лош човек, ще одере кожата ти“.

Като ученици вие трябва да различавате тия два гласа в себе си. Трябва да знаете при това, че непременно ще минете през своя минал живот и ще платите за всички свои погрешки. Докато не се справите с миналото си, вие няма да се освободите от страданията. Както Христос пострада за греховете на човечеството, така и вие ще страдате за своите грехове: сега става развързване на кармата. Човек трябва да се върне в своето минало, да дойде до онзи живот, дето се е отклонил от правия път, да коригира грешките си и да продължи живота си. При това положение работите на човека се нареждат добре и той може да бъде

щастлив. Щастливият, колкото и да иска да помогне на ближните си със своето щастие, не може. За да се ползва човек от щастието на другите, това трябва да е определено: има причини, които не позволяват на човека да се ползва от благата на другите.

Един цар, като правел разходките си в гората, често срещал един беден стар човек, който събирал дръвчета и ги носел на гърба си. Като го виждал как се мъчи, царят решил да му помогне, да го извади от трудното му положение: той заповядал на един от слугите си да тури една торба с пари на моста, през който старецът минавал, за да ги вземе и да подобри положението си. Слугата направил, както царят му заповядал, и се скрил да види какво ще стане с торбата. Този ден обаче се случило голямо наводнение, вследствие на което реката доста придошла. Като наближил моста и погледнал към придошлата река, старецът се уплашил и си казал: „Сега ще мина моста със затворени очи, да не гледам буйната река“. Той затворил очите си, минал моста, без да забележи, че точно на пътя му имало торба с пари. Значи старецът затворил очите си пред щастието и го отминал. Слугата взел торбата с парите назад и разказал на царя за случката със стареца.

Христос казва: „Аз и Отец Ми едно сме“. Така може да каже Христос, но не и всеки обикновен човек. За да бъдете едно с Бога, вие трябва да сте платили дълговете си. Ако отивате при Бога, за да ви плати дълговете, вие сте на крив път. Не отивайте при Бога като грешник, но като човек, който е изплатил дълговете си, който е изправил своя живот. Който не разбира това, той казва: „Днес, докато съм млад, ще си поживея. Един ден, като остарея, като се наживея, ще служа на Господа“. Значи той ще отиде при Господа като остарее, като изхарчи всичката си енергия, като натрупа дългове и никой не го иска. Не, тогава и Бог няма да го приеме: Той не се нуждае от стари хора, от инвалиди. Човек трябва да служи на Бога още от млади години, докато е пълен със сила, с живот. Дядото вика внука си и започва да му разказва своя живот: „Синко, бъди внимателен в живота си, гледай да не правиш гре-

хове. Едно време, като бях млад, направих много грехове. Тази мома любих, онази мома любих, но после разбрах грешката си, изправих живота си и започнах да служа на Бога“. Каквото и да му е разправял, внукът е мислел за момите, които дядото е обичал, и е подражавал на него: тук задирял една мома, там друга, докато най-после се върне у дома си ранен, като че е бил на фронта. Внукът пак сяда до дядото и го моли да му разправя нещо от своя живот. Дядото започва да разправя, а внукът слуша. Това е забавление, но не е истински живот.

Историята на дядовците е подобна на романите, които се пишат, но за да се използват разумно, те трябва да се четат от 60–70-годишни хора. И младите хора могат да четат романи, но те трябва да вземат само положителната им страна. Когато разправя своите опитности или опитностите на други хора, човек трябва да знае какво да разправя и на кого да разправя. Има хора, които са положителни в доброто, а отрицателни в злото; има и такива, които са положителни в злото, а отрицателни в доброто: във всеки човек съществуват и двата типа. Като знаете това, вие сами трябва да се пазите. Човек трябва да бъде буден, защото не знае откъде какво може да получи. Например срещате един човек, който влиза в положението ви, вижда, че вие имате нужда от една голяма сума, но външно изглежда суров, груб. Той ви казва: „Знаете ли какво мога да направя с вас?“. Вие веднага започвате да треперите. Той изважда една кесия, пълна с пари, и казва: „Заповядайте, услужете си с тия пари“. При друг случай срещате човек, който е готов на всички жертви заради вас. Считате, че той ви е приятел. Той знае, че вие се нуждаете от пари и ви донася една торба с диаманти, като казва: „Вземете тия диаманти и си услужете с тях“. Вие вземате диамантите, но веднага стражата влиза в дома ви да ви обискира. Защо? Тия диаманти били крадени: приятелят ви, за да се освободи от преследването на полицията, дава диамантите на вас. Това е привидно добро: за да се освободи от злото, той прави добро на вас. С крадени пари, с крадени вещи човек нищо не може да постигне.

Сега от всички се изисква будност, да знаете как да постъпвате със съдбата си. Когато съдбата дойде при тебе и започне да те съди, ти мълчи, нищо не казвай. Кажеш ли една дума против нея или в твоя защита, тя веднага ще те хване и ще каже: „Добре, че те намерих. От много време те търсех, но сега си вече в ръцете ми“. Ако съдбата мине покрай тебе и не те докосне, мълчи и благодари, че не те е видяла. Пред съдбата и мъдрецът мълчи: съдят ли, убиват ли, бесят ли някого, мълчи. Представете си, че някой се дави. Наблизо минава една лодка. Ако турите давящия се в лодката, последната ще потъне. Какво трябва да направите? Който иска да го спаси, той трябва да излезе от лодката, да се бори с вълните, а давящият се да отиде на негово място. Ако спасите давящия се, а вие се удавите, оправдана ли е вашата жертва? Ако е оправдана, тя има смисъл, но ако не е оправдана, вие се натоварвате с чужди грехове.

Следователно има случаи в живота, когато и като прави добро, човек може да носи лоши последствия. Той трябва да знае кога да прави добро и кога да не прави. В правенето на доброто човек трябва да бъде умен, да се вслушва в Божественото начало в себе си – то всякога носи светлина. Божественото не се занимава с големи величини, с големи цифри. Ако в дома ви дойде някой беден, дайте му един обяд: за втори обяд вие не трябва да се задължавате. Остане ли бедният и за втори обяд при вас, съдбата ще го хване; щом се нахрани добре, той трябва да благодари и да продължи пътя си. Когато отивате в някой дом да се повеселите, направете същото – останете само един ден. На другия ден си заминете: станете рано сутринта, натоварете камилите и продължете пътуването си; останете ли повече от един ден, вие ще развалите работата. Отивате на религиозно събрание: молите се, пеете, дохождате до голямо въодушевление и пожелавате да продължите събранието. Щом продължите събранието, вие минавате границата, а с това заедно разваляте цялата работа. Никога не се стремете да стигнете върха на нещата.

Този закон действа навсякъде в живота. Връщате се

у дома си за обяд, на пътя срещате един свой приятел и започвате да се разговаряте. Говорите пет-десет минути, но разговорът е интересен и вие не искате да се разделите. Прекъснете разговора, оставете нещо и за друг път. Ако не прекъснете разговора си, вие ще закъснееете за обяда и ще се принудите да ядете бързо; при бързото ядене има опасност да се задавите. При всяко ядене животът на човека е изложен на опасност – съдбата дебне човека всеки момент. Като знаете това, бъдете постоянно в молитва, без молитва не сядайте да ядете. Молете се на Бога да ви пази от лошата съдба, която всеки момент ви преследва. Това не значи, че трябва да се страхувате, но всякога бъдете будни сами да се пазите. За да се пазите, вие трябва да имате знания.

Следователно яжте бавно, съсредоточено, без да преяждате, но всякога бъдете свързани с Първата Причина. Щом сте свързани с Първата Причина, лошата съдба няма да ви преследва. Дето ходите, с когото и да говорите, бъдете всякога в молитва. Като говори, неусетно човек може да каже една дума или някаква шега, която да обиди околните и да предизвика спор, недоразумение и т.н. Помнете, че лошата съдба, или както индусите я наричат – карма, всякога преследва човека. Понякога тя е глуха: минава и отминава човека и нищо не му казва; но чуе ли една дума, която не ѝ харесва, тя веднага го хваща. Някой седи и си дава отчет за живота, за постъпките си: той намира, че е живял добре, не е вършил грехове, на никого лоша дума не е казал. Щом започне да мисли така, съдбата веднага поставя на пътя му изкушения и го заставя да греши: с това тя иска да му каже, че като е толкова праведен, нека плаща. Ако някой казва за себе си, че е грешен, съдбата още повече го товари, като му казва: „И така дължиш много, можеш да задлъжнееш още повече“.

Мнозина мислят, че като влязат в Божествения път, Небето ще гледа на тях като на царски синове и няма да смее да ги бутне. Някой от вас се изправи пред съдбата си и казва: „Знаеш ли кой съм аз?“ „Кой си ти?“ „Аз съм член на Бялото Братство!“ „Член на Бялото Братство ли? Чакай

да видиш аз коя съм!“ Хване те и те разтърси: след това ти се връщаш с пукната глава. Тази съдба хвана даже и Христата – този Велик Учител на човечеството. Тя хвана и мъченика Стефан¹⁴, и апостол Павел¹⁵, и други. Няма пророк в света, който да е проповядвал новите идеи и да не е бил в ръцете на съдбата. Като чуе, че някой проповядва новите идеи, съдбата казва: „Ти ли си този, който проповядваш? Чакай и аз да те опитам!“ Като знаете това, не мислете, че вие можете да избегнете от съдбата си.

Няма човек в света, който да не е страдал от ударите на съдбата. Ще кажете, че само глупавите страдат: и глупавите, и умните страдат; понякога умните страдат повече от глупавите. Съдбата е безпощадна – тя има свои дълбоки причини, поради които се налага; тя не е механически закон. Има случаи, когато човек може да мине без страдания, но не всякога. Защо трябваше апостол Павел да страда? Когато някои искаха да му принесат жертва като на боговете, той започна да ги разубеждава, да им казва, че и той е човек като тях. Той трябваше да мълчи, да ги остави свободни, да правят, каквото искат: те трябваше да му принесат жертва, а той щеше да продължи пътя си; затова съдбата остави да го бият. След като го биха няколко пъти, той каза: „Братя, с много скърби ще влезем в Царството Божие“. С други думи казано: с голямо разбиране ще влезем в Царството Божие, ще се научим да не се бъркаме в Божиите работи. Стане ли въпрос за вашите постъпки, не се произнасяйте дали те са добри, или лоши. Когато хората се произнасят за вашите постъпки, вие трябва да мълчите: нито те са меродавни да се произнасят върху вашите постъпки, нито вие сте меродавни да се произнасят за техните или за своите постъпки. Помолете се да влезете в Светлината на Бога, в Неговото съзнание, и оттам да разгледате постъпките си, да се произнесете върху тях и да ги коригирате. Днес всички хора грешат, защото бързат: без да проверяват нещата, те се произнасят. Проверката трябва да става в Божественото съзнание: там има плодове, които смело можете да изнесете на пазара или да дадете на вашите ближни. От това, от което вие

се ползвате, могат да се ползват и другите; това, което е вредно за вас, ще бъде вредно и за другите.

И тъй, помнете: животът на човека се движи между две съзнания. Едното съзнание е неспокойно, постоянно се тревожи; другото съзнание всякога е тихо и спокойно. Самият човек не е нито в едното, нито в другото съзнание: човек е онзи, който съзнава и едното, и другото положение. Човек е свободен да участва и в едното, и в другото съзнание. Ако не иска да остане в едното съзнание, може да отиде в другото. В което съзнание и да участва, той все ще има известни резултати. Човек трябва да изучава проявите и на двете съзнания в себе си, за да се кали, да си създаде характер, да организира своето тяло.

Тайна молитва

25. лекция, 6 февруари 1929 г., София, Изгрев

СИЛНИ И СЛАБИ ЖЕЛАНИЯ

Размишление върху разумността.

Чете се резюме на темата *Отношение между мир и радост*.

Тема за следния път: *Най-малката форма в Природата*.

За какво мисли гладният човек? За хляб. За какво мисли болният? За здраве. Оттук можем да извадим заключението, че при известни случаи в живота всички хора си приличат. Ако влезете в салона, в който избират най-красивата мома, всяка от присъстващите моми мисли едно и също нещо – че ще бъде избрана за първа красавица. Интересно е човек да изследва своите желания, като започне от силните и постепенно върви към слабите. Като изучава желанията си, човек се натъква на случаи да желае такива неща, каквито никога не е допускал. Например срещате един образован човек, който търси работа: тук похлопа – не му отворят; там похлопа – не му отворят. Най-после, отчаян и обезсърчен, в него се заражда желание да бръкне в касата на някой банкер и да извади оттам една сума. Той започва да си представя как банкерът седи на стол и брои златни монети. Като ги преброи, той ги туря пак в касата си и я заключва. Това поддържа в него мисълта, че тия пари не са само на банкера, но и той има право да вземе няколко златни монети, за да подобри положението си. Ако извади пари от касата на банкера, в първо време работите му ще се наредят добре, но последствията на тази постъпка ще бъдат лоши. Ако не го хванат, ще дойде ден, когато и с него ще постъпят по същия начин, както той е постъпил с банкера.

В света съществува закон за периодичността, според който каквото човек прави по отношение на другите, след известен период от време същото ще се върне и към него. Това показва, че между силите, които действат в Приро-

дата, има известно отношение; тия сили зависят от ред причини. Например ние не знаем защо, след като се заповяда на човека да не прави това или онова, както Бог заповядал на Адам и Ева да не ядат от Дървото за познаване на доброто и на злото, иде изкушението. Защо трябва човек да се подлага на ред изкушения? Докато Адам бил сам в рая, никаква заповед не му е била дадена; щом се яви Ева, веднага заповедта дойде. Въпреки това Бог е знаел, че те няма да устоят, че трябва да напуснат рая и да излязат вън от него, дето ги чакат нещастия и страдания. Защо е станало това, не знаете. Много неща можете да предполагате, но предположението още не е истина. Едно е забелязано в живота: докато е сам, човек не е изложен на изкушения; свърже ли се с някой човек, изкушенията идат едно след друго.

Един млад, добър, морален момък живял със стремеж към красивото. По едно време той срещнал млада красива мома, влюбил се и решил да се ожени за нея, обаче и двамата били бедни. Момата искала да има хубави дрехи, да живее охолно. Момъкът бил готов да ѝ достави всичко, каквото желае, само да я вземе за своя жена. Най-после те се оженили. Той започнал да мисли как и откъде да ѝ достави средства, да задоволи нейните желания. От любов към нея той започнал да бърка в чуждите каси. Един ден полицията го хванала, турила го в затвор, осъдили го на десет години строг затвор. През това време възлюбената му се отказала от него и се оженила за друг. Като минали десетте години, той излязъл от затвора и се видял сам в живота. Той започнал да разправя историята на живота си, която завършила с лош край.

Съвременните хора са изложени на подобни изпитания. Първоначално те живеят в райската градина, въодушевяват се от велик морал, но по едно време в сърцето им се явява едно малко желание, което разваля всичките им работи. Наистина, една микроба е в състояние да създаде големи страдания на човека. Обаче всички страдания и изпитания са необходими за пробуждане на човешкото съзнание. „Няма ли друг път, по който може да се пробу-

ди човешкото съзнание?“ Засега Природата си служи със страданията като с метод за пробуждане на човешкото съзнание. Няма човек в света, който може да избегне страданията. И светиите, и пророците минават през страдания: техните страдания са по-големи от тия на обикновените хора. Щом е дошъл на Земята, човек неизбежно ще страда: чрез страданията той ще изправи някои отрицателни черти на характера си. Колкото и да са повдигнати, и светиите, и пророците са имали някакви отрицателни черти в характера си, които те са изправили чрез страданията си.

Когато Бог изпратил Йона¹⁶ да проповядва в Ниневия, той се отказал да изпълни Волята Му под предлог, че Бог ще се смили, няма да устои на думата Си и ще го изложи пред хората. Затова Йона си взел билет, качил се на един кораб и тръгнал за Испания. Като видял последствията на своето непослушание, той бил принуден да се върне в Ниневия, да проповядва Словото Божие. Пророк Йереми¹⁷ пък казва: „Зарекох се вече да не говоря“. Защо? Защото намира, че хората няма да послушат думите, които Бог говори чрез него. Същевременно хората казват, че Бог може да направи всичко. Как е възможно тогава Бог да праща някой пророк да говори на хората, а те да не го слушат? Други пък казват, че Господ говори и учи хората отвътре. Ако наистина Господ говори само отвътре, защо праща пророци да говорят на хората отвън? И за Христа казваха, че е изпратен от Бога. Тогава защо Господ изпрати Христа при хора, които не Го разбраха? Това са положения, които създават противоречия на хората. Те сами не могат да си обяснят кое е право и кое не е, те сами не знаят в какво да вярват и в какво да не вярват.

Преди години срещам един човек, пишещ медиум. Чрез неговата ръка се изявяваха духове и пишеха. Той сам виждаше това, но не вярваше, че има духове: той мислеше, че пише това, което минава през ума му. Между поетите, които пишат, и между своето писане той намираше следната разлика: „Поетът пише, когато пожелае, а аз пиша под чуждо влияние“. Той вижда, че друг някой му

диктува, но не вярва в съществуването на духове. Понякога започва да дращи с перо върху хартията, но след време някакви мисли се оформят в ума му и той пише. Като изучава своите мисли, чувства и желания, човек забелязва, че ония от тях, които са по-силни, се очертават по-ярко, а по-слабите едва се очертават. Силните мисли и желания на човека хвърлят отпечатък върху организма му. Ако от ред поколения насам някой човек е бъркал в чужди каси и джобове, в този живот той ще се роди с дълги ръце и пръсти. Които не разбират значението на дългите ръце, те мислят, че са признак на голяма сръчност. Ученият обаче не се лъже: той знае, че сръчността на този човек се дължи на способността му да бърка в чуждите каси. Достатъчно е ученият да погледне очите на човека, за да се произнесе кога се е родил – сутрин или вечер. Който има големи и отворени очи, той се е родил вечер; който има малки очи, той се е родил през деня, когато Слънцето е греело силно. Това не става само при раждането: и впоследствие човек може да разшири очите си, да ги отвори повече, отколкото първоначално са били отворени. Няма желание в човека, което да не се е отпечатало някъде в човешкия организъм: колкото по-силно е желанието, толкова по-големи следи е оставило върху човека.

Като ученици вие трябва да правите различни опити, за да видите доколко можете да издържате на изкушения. Ако някой от вас е изпаднал материално и няма пет пари в джоба си, нека си представи мислено, че се намира пред отворената каса на някой банкер и всеки момент може да бръкне, да вземе, колкото пари са му нужни. Ако може да издържи на изкушението, той е морален човек. За предпочитане е в това положение човек да си представи, че е богат, облечен със скъпи нови дрехи, отколкото да мисли по какъв начин да се домогне до касата на някой богаташ. Човек трябва да бъде смел, геройски да понася трудностите на живота, а не при най-малкото изпитание да се отчайва и да търси начин да се самоубива.

Един млад търговец фалирал, но понеже не могъл да понесе това положение, решил да се самоубие. Той си ку-

пил един револвер, заел една стая в един хотел, дето се затворил с намерение да се убие. Дигнал револвера, доближил го до челото си, но веднага го дръпнал назад: не се решавал да се самоубие; пак дигнал револвера, доближил го до челото си, но пак не се решавал да се самоубие. През един от прозорците на стаята един англичанин го наблюдавал; той бързо влязъл в стаята и го запитал: „Господине, какво правите?“ „Аз съм пропаднал материално, не мога да понеса това положение, искам да се самоубия...“ „Колко пари ви трябват?“ „Хиляда английски стерлинги.“ „Ето, вземете този чек и си услужете. С тези пари аз купувам вашия револвер – искам да го взема за спомен“. Със своята благородна постъпка англичанинът спасил младия търговец.

Изобщо ако разглеждате вътрешния живот на хората, ще видите, че той не е толкова морален, както се представя. Ако вътрешният живот на човека се изнесе на филм, човек би бягал далече от себе си. Някой казва: „Добре, че всичко, което мисля, не го правя“. Той мисли например да убие някого, да вземе парите му, но не е в състояние да го направи. Това са вътрешни изкушения, на които човек се натъква. Ученикът трябва да знае произхода на всяко изкушение и да се предпазва от него.

И тъй, когато се натъквате на изкушения, не съжалявайте, че не знаете защо идат и какъв е произходът им – не само вие, но и много от възвишените същества не знаят това. Вашата задача е да намерите начин как да се справите с дадено изкушение, а защо е дошло, това не е ваша работа. Защо съществува един или друг обществен строй, не е важно: какво ще научите от този строй, това е важно за вас. Човек е дошъл на Земята да се учи от всичко. Казвате, че Бог ще оправи света. Вярно е, че Бог ще оправи света, но от своя страна и вие ще претърпите коренна промяна, ще минете от едно състояние в друго. Човек трябва да дойде до голямо вътрешно самообладание, да понася изпитанията и страданията разумно, иначе той ще изпада в големи противоречия. Слушате някой да казва, че всичко в света се определя от Волята Божия. Същият човек,

като не може да издържи едно изпитание, самоубива се: Волята Божия ли е това? Друг пък обича да лъже: Волята Божия ли е това? Не: самоубийствата, кражбите, лъжите, престъпленията стават по човешка воля. Хората се женят, раждат деца, събират се на едно място все по своя воля, по някакъв вътрешен стремеж. За да дойде до положение да върши нещата по Божествен подтик, човек трябва да е минал през големи изпитания: след това само той ще започне да разбира Волята Божия и да я изпълнява. През големи изкушения ще мине човек, докато разбере Волята Божия. Той ще търси красиви момичета и момци, но космите на главата му ще изпаднат от тях: не е лесно човек да задоволи изискванията на една красива мома.

Един княжески син се оженил за една красива мома. Тя била много взискателна. Князът се чудел как да задоволи нуждите ѝ, той се видял в голямо затруднение: колкото пари имал, всички отишли по нея. Най-после му дошло наум да отиде при царя на гномите и да му иска пари назаем. „Какво ще ми дадеш срещу това?“ „Готов съм роб да ти стана.“ „Не искам да ми ставаш роб, но срещу всяка торба злато, която ще ти давам, искам по десет косъма от главата ти.“ „Лесна работа: ето, още сега вземи десет косъма.“ Радостен, той взел торбата със злато и отишъл у дома си. След десетина дена торбата се изпразнила, той пак отишъл при царя на гномите, дал му десет косъма от главата си и се върнал с торба, пълна със злато. Това продължило десетина години. Един ден князът трябвало пак да отиде при царя на гномите да получи торба с пари, но се видял в невъзможност да направи това – нямал нито един косъм на главата си. Както виждате, скъпо струва издръжката на една красавица.

Един американски милиардер се оженил за една красива мома. Като отишъл с нея на разходка в Париж, тя се впуснала в харчене, след което му представила грамадна сметка. Като видял това, той разбрал, че тя ще го съсипе материално, и решил да ѝ даде 30 милиона долара, но да се освободи от нея. Наистина, той успял да се освободи от нея, но в скоро време я заместил с друга красавица, която

го поставила в същото положение, при което го поставила и първата. Какво заключение можем да извадим от този пример? Че това, което става вън от човека, преди всичко става вътре в него. В човека има такива силни желания, които са в състояние да погълнат красивото, възвишеното в него и да го разрушат. Човек трябва да знае, че външната красота, към която се стреми, не се отнася към моралния свят: тя не е резултат на моралното в човека. Да бъде човек само външно красив, това е резултат на човешкото в него: външната красота е най-високото положение, до което човешкото може да се изяви. Не само в хората, но и в животните, и в птиците, и в пеперудите има стремеж към красота. Това чувство, този стремеж към красота е вложен във всички живи същества. Външната красота не разбира още и вътрешна красота, която почива на нещо високо морално в човека, на голяма устойчивост. Често външната красота служи за примамка.

Едно от отличителните качества на света е неговата външна красота. Външно светът е красив, величествен, вследствие на което изкушава хората. Ако става въпрос за красота, търсете я в света; ако става въпрос за хармония, търсете я на Небето. Обаче красотата на света е повече външна. Ако се вгледате в едно красиво човешко лице, ще забележите в него желания, които нарушават красотата му: в тия желания няма нещо морално. Човек още не е изработил своето лице. Казва се, че човек е създаден по образ и подобие Божие, но това се отнася до първия човек; впоследствие обаче, след грехопадението, човек е изгубил красивото, онази вътрешна хармония, онази вътрешна симетрия, която Бог първоначално е вложил в него. Истински красива мома е онази, която може да отклони и най-големия крадец от желанието му да краде от чуждите каси. Истинска красота е тази, която е в състояние да отклони човека от желанието му да върши престъпления, да се обижда, да се огорчава и т.н. При вида на тази красота човек трябва да е готов на всякакви жертви. Красота, която подтиква човека към кражби, престъпления, обиди, не е никаква красота.

Съвременните хора се обиждат за нищо и никакво. Това говори за отсъствие на устой в техните постъпки. Човек трябва да бъде честен, морален в отношенията си. Ние наричаме честен човек онзи, който в отношенията си с хората е точен, изправен. Честност и морал не са едно и също нещо. Външно човек може да бъде честен, а вътре в себе си да има никакви користолюбиви желания. Обаче ако човек едновременно е и честен, и морален, той разбира вече Божествените закони и живее съобразно тях. Такъв човек може да се нарече красив. Тази красота задоволява човека и повдига духа му. Истински красивият никога не помрачава лицето си: той знае, че добрите му желания ще се реализират, затова има търпение да чака времето на тяхното реализиране. Моралният човек е доволен от положението си, от това, което му се дава. Ако на всички дадете по една голяма красива ябълка, а на него дадете последната и най-малката ябълка, той ще бъде доволен, ще се радва, както и другите се радват на своите големи ябълки.

Когато иска да възпита човека, Природата го подлага на различни изпитания. Тя ту го лишава от известни блага, ту го поставя да живее при изобилие на блага. Ако при оскъдните условия на живота той ходи бос, окъсан и се оправдава с това, че живее за Бога и не се интересува от външността на нещата, той не говори Истината. Истината седи в това, че този човек или не обича да работи, или няма стремеж към красивото. Ако пък живее в разкош и не използва разумно благата на живота, той не е умен човек. За кого се облича момата? За момците. За кого се облича търговецът? За клиентите си. Човек все трябва да живее за някого. Когато изгуби вътрешния стимул в живота си, човек отпада духом и напуска своята външност, става небрежен към себе си. Когато учени, философи се увличат в мисълта си и станат небрежни към себе си, донякъде са оправдани, но когато обикновените хора подражават на тия философи и учени, те стават смешни. Защо? Защото нямат ума на учените хора. Човек става смешен, когато подражава на другите хора. Външно човек трябва

да представлява себе си, т.е. това, което се крие в него. Пазете се от подражание. Често и религиозните хора подражават на други, вследствие на което изпадат в смешно положение.

Човек трябва да се стреми към Божествения живот, който ще го освободи от преходното и ще му даде възможност да се домогне до истинската наука, до положителната наука на живота. Това не се постига с молитви. С честите си молитви, с големите си добрини, с многото искания хората дотягат на Бога. Преди всичко те не знаят доколко техните желания трябва да се реализират. Има желания, които трябва да се реализират, но не всички. Като не разбират на кои от желанията си трябва да дават ход и на кои да не дават, хората изпадат в големи противоречия. Често мислят на хората така се объркват, че те трябва да приложат алхимията, за да отделят потребните от непотребните. Някой се хвали, че молитвата му била приета от Бога. За да познаете дали молитвата ви е приета, вие трябва да се намерите в пустинята, изложени на глад и на жажда. Ако при това положение получите хляб и вода, молитвата ви е приета: хлябът и водата са отговор на вашата молитва. Казано е в Писанието: „Потърсете Ме в ден скръбен“. Кога трябва да потърсите Бога? Когато се изчерпят всички възможности да получите помощ от хората и от обществото. При това положение човек има право да се обърне към Бога. Само така той може да се убеди, че е получил отговор на молитвата си. Следователно докато не е дошъл до критически момент в живота си, човек няма право да безпокои Бога: над човека има редица напреднали същества, които са готови всеки момент да му помагат.

Като ученици вие трябва да се научите да пресявате своите мисли и разбирания, за да дойдете до правата мисъл. Като казвате, че всичко е от Бога, вие трябва да знаете кое е това „всичко“. Като се разболеете някой, като грешите, като го уволнят или назначат на служба, вие казвате, че това е все Божия работа. Не е така: Бог се проявява в абсолютното, в безграничното, в свършената хармония,

в безсмъртието. Що се отнася до смъртта, казано е: „Бог не благоволява в смъртта на грешника“. Човек трябва да работи върху себе си години и векове наред, за да придобие правилни разбирания за Божествения живот. Придобие ли това разбиране, човек може спокойно да напусне земния живот и да влезе в новия живот, да продължи учението си.

Божията Любов носи щастие.

*Божията Любов и Божията Мъдрост
носят пълното щастие.*

*Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина
носят всичкото щастие.*

26. лекция, 13 февруари 1929 г., София, Изгрев

ФОРМИ В ПРИРОДАТА

Размишление върху светлината.

Чете се темата *Най-малката форма в Природата*.

Когато се говори за малка форма, в обикновения живот имаме предвид капка вода. Обаче със своите микроскопи учените откриват в една капка вода милиони живи същества. Вие нямате представа за големината на тия същества: те са толкова малки, че едва се виждат с микроскоп. Като ги наблюдавате, ще видите, че и между тях има същите отношения, каквито и между висшите същества: и те спорят помежду си кой да вземе по-голям дял от нещо; и те се менят, сърдят се едни на други, преследват се и т.н. Ако гледате водните капки с обикновено око, ще кажете, че те представляват свят на спокойствие, на чистота. Микроскопът обаче открива реалността и тогава ние казваме: най-малката форма се е проявила при създаването на света, т.е. при изявяване на живота; най-голямата форма се проявява при свършване на живота. Аз вземам думата *свършване* в ограничен смисъл.

Следователно всяко тяло, което има най-малка форма, се намира далече от нашето съзнание. Колкото по-голяма е формата, толкова по-близо е тя до нашето съзнание; колкото повече се увеличава формата, толкова повече се приближава към нас. Според някои философи нещата в Природата нито се увеличават, нито се намаляват. Ние знаем, че живите неща растат, развиват се и се увеличават. Ако се съгласим с твърденията на философите, ще излезе, че растенето и развиването на телата е привиден, а не действителен процес. Тия философи са прави в едно отношение, а именно: материята и енергията в Природата не се увеличават, нито намаляват, но се видоизменят. Например ако налеем вода в едно шише, ние сме преместили тази вода от едно място на друго, но като вода в Природата тя нито се е загубила, нито се е увеличила. Когато

телата растат и се увеличават по големина, по обем, към тях наистина се прибавя нещо. Възможно е това, което се прибавя, е взето от Природата: значи нещата се вземат от едно място в Природата и се турят на друго място.

Мнозина казват, че някой човек като дете е бил глупав, но като пораснал, е поумнял. Това е невъзможно: какъвто е човек в началото на живота си, такъв остава и до края. Глупавият е винаги глупав, а умният – винаги умен. Кой човек е глупав и кой – умен? Глупавият никога не работи – той се труди, мъчи се и не се тревожи; умният работи и се тревожи, безпокои се от постъпките на глупавия. Глупавият винаги има господар: той може да стане слуга на умния, но умният никога не може да стане слуга; само умният е господар. Когато глупавият стане слуга на умния, той ще му причини ред пакости. Глупавият слуга коства на господаря си много повече, отколкото работата, която ще му свърши: днес ще счупи нещо, утре – друго, и т.н.

Съвременните хора искат да живеят добре, да бъдат щастливи, но не правят никакви усилия, за да придобият щастие. Щастлив може да бъде само онзи, който е изправил погрешките си. Не се изправят лесно погрешки, затова е казано, че Бог е дълготърпелив: Той чака времето, когато хората ще изправят погрешките си и ще поумнеят. Докато са здрави, те са недоволни от здравето си, намират, че със здраве само нищо не могат да постигнат; като са болни, от болестта си са недоволни. Като дойде зима, недоволни са, че облуката и чорапите им не са дебели, топли; като дойде лято, недоволни са, че чорапите им са дебели, а облуката – тежки. Малко се иска от човека, за да стане доволен: щом има летни и зимни чорапи и облуката, нека задържи летните за лятото, а зимните – за зимата; когато е здрав, да се пази да не се разболее; когато е болен, да се лекува. Който не се съобразява с времето и не цени това, което му е дадено, той е глупав.

Всички хора нямат еднакви разбирания за нещата, нито еднакъв вкус: това, което за едного е красиво, за друг е нещо обикновено. Някой вижда най-малките неща, а друг не вижда и най-големите; някой вижда най-мал-

кото петно на дрехата си и бърза да го изчисти, друг не вижда и големите петна: ако му кажете да ги изчисти, той намира, че не заслужава да се занимава с дребни неща. Ще кажете, че това зависи от културата на човека. Срещате обаче културен човек, но съзнанието в него не е пробудено. Това показва, че съзнанието на човека има разни фази. Нещата се определят от съзнанието и вътрешното разбиране на човека: тази е причината, поради която един счита за добро това, което за друг не е добро. Това показва, че понятията за добро, за ученост, за сила са относителни, а не абсолютни величини. Някой може да брои до милиони и милиарди и минава за учен; друг може да брои само до десет и минава за глупав, за прост човек. Ако накараш учения, който може да брои много, да обясни какво нещо е Вселената, той нищо не може да каже. Ако Вселената беше образувана от много слънца, би ли могъл този учен да ги обхване всички в съзнанието си? Може ли той да изчисли каква е тежината на един квадрилион микроскопически пращинки? Ако една прашинка тежи една двадесетмилионна част от грама, колко ще тежи един квадрилион пращинки?

Тъй щото не е достатъчно само да кажете, че някой е добър или красив, но трябва да знаете в какво седи добротата или красотата на този човек. Ще кажете, че очите му са хубави, носът е правилен, веждите – красиви, и т.н. И това не е достатъчно. Всяко нещо трябва да отговаря на една вътрешна мярка. Има една норма, която определя правилността на нещата: щом отговарят на тази норма, те са красиви. Въпреки това всяко общество, всеки народ има свое специфично разбиране за красота. Ако отидете между черните, ще видите, че те считат за красив онзи, който има дебели устни и черно лъскаво лице: тънки устни и бяло лице те не харесват; според тях белите са грозни и затова ги ядат. Тъмнината всякога се стреми да погълне светлината – това показва, че и двете са живи. Тъмнината намира, че светлината е грозна и се стреми да я погълне. Срещате един престъпник и го предавате на властта, защото е извършил престъпление. Той е недоволен от ваша-

та постъпка и намира, че вие нямате право да се месите в неговата работа; той казва, че държавата само има право да го преследва, но не и вие, който имате грехове като него. За оправдание вие ще кажете, че държавата изисква съдействието на гражданите си, вследствие на което вие сте длъжни да ѝ помагате. Вие сте прави отчасти, докато сте в дадена държава: излезете ли вън от тази държава, вън от влиянието на нейните закони, вие попадате под друг закон. Ако излезете от държава, в която законите са свободни, и влезете в държава с драконовски закони, няма да се чувствате добре.

Съвременните хора се оплакват, че не се разбират, че нямат любов помежду си. Защо? Защото идат от различни държави – с различен морал, с различни култури. Всеки човек е представител на отделна държава – с различни понятия за добро и зло, с различна обхода. Всеки човек носи в себе си специфичен морал. Ако всички хора бяха граждани на една и съща държава, те щяха да имат еднакъв морал, еднакви разбирания, и нямаше да им се говори за морал, за добро и т.н. Днес чувате да се говори, че трябва да се проповядва на хората да се обърнат към Бога. Чудно нещо! Ако Бог е направил човека, защо трябва той да се обръща към Него? Когато скулпторът направи една статуя, трябва ли тя да се обръща към него? Статуята трябва да прилича на създателя си и да може да говори. Това се иска от една статуя: тя говори, когато трябва; ако не трябва да говори, тя мълчи. „Може ли статуята да говори?“ Може: в статуята говори това, което скулпторът е вложил. Под думата *статуя* разбираме неорганизирана материя, която принадлежи към особено царство; тя има живот в себе си и може да говори, когато я накарате. Не само статуята, но всяко нещо може да стане ценно, да проговори. Тебеширът, който нищо не струва, може да стане ценен. Как? Ако някой велик човек, когото обичате, напише една дума върху тебешира, тебеширът веднага става ценен за вас. Кое придава цена на този тебешир? Думата, която великият човек е написал. Сам за себе си тебеширът е ценен, защото пише; като пише, той постепенно се

изхабява. Не само тебеширът, но и човек се изхабява: като се радва, като скърби, човек се изхабява, и то по естествен начин.

По какво се различават радостта от скръбта? Радостта в началото, когато иде, носи щастие за човека; в края, когато си отива, тя носи скръб. Скръбта в началото носи скръб, а в края – радост; значи в края радостта се превръща в скръб, а скръбта – в радост. Понеже умният човек иска всякога да бъде радостен, затова той трябва едновременно да има и радост, и скръб. Глупавият обаче всякога носи скръб: едва се зарадва за нещо – и веднага изгубва радостта си; щом я изгуби, той започва да скърби. Умен човек е този, който в началото е скръбен; глупав човек е този, който в края е скръбен. Едни хора носят скръбта, а други – радостта. Скръбта и радостта са полюси на живота.

Когато изучавате човешката психология, наблюдавате следното: колкото и каквото благо да се даде на човека, то всякога му се вижда малко; колкото и каквото страдание да му се даде, то всякога му се вижда много. Например ако ви дадат 20 лв., виждат ви се малко; ако вие трябва да дадете 20 лв., виждат ви се много. Защо при една и съща величина имате две различни състояния? Ако в дома ви дойде ваш приятел, когото обичате, и ви гостува десет дена, вие ще кажете, че е седял малко време при вас; ако ви дойде на гости човек, когото не обичате, и поседи в дома ви няколко часа, вие ще се отегчите от него. Защо в първия случай сте радостни, а във втория се отегчавате? Този, когото считате за приятел и му се радвате, е княжески син, който не иска нищо от вас; той е донесъл много блага, тъй щото има и за него, и за вас. Вторият гост, на когото не се радвате, е пак княжески син, но е обеднял, нищо не носи – очаква на вас вие да му дадете нещо. От този гост всички се оплакват, както е било в турско време. Когато някой турчин е отивал на гости в българска къща, той веднага се е поставял на мястото на господар и са започвали да му пекат кокошка или агне, за да го нагостят добре.

Сегашните хора се нуждаят от будност на съзнанието. За тази цел те трябва да повдигнат съзнанието си поне на

една степен по-високо, за да могат да превръщат скръбта си в радост, както в математиката превръщат дробни с различни знаменатели към еднакъв знаменател. В един момент господарят може да обикне слугата си и в един момент може да го намрази и да го изпъди от дома си. Достатъчно е да кажете на един господар, че слугата му е получил наследство от един милион лева, за да измени той отношенията си към него: веднага господарят се вглежда в положението на слугата си, вижда, че няма обуца, дрехи и му купува. И обратно: ако кажете на господаря, че бащата на неговия слуга е пропаднал и че сега търсят сина му, господарят веднага ще го изпъди от къщата си, за да се освободи от всякаква материална отговорност. Каквито промени стават в отношенията на хората, такива промени стават и в човешкото съзнание. Например някога човек намира, че някоя негова идея е ценна, че заслужава да я задържи в себе си, както задържа слугата си, който е получил наследство от един милион лева. Не се минава много време, той казва: „Нищо не струва тази идея“. Защо? Защото вместо да му даде нещо, тя взема от него. Промените, които стават в човешкото съзнание, показват, че човек няма постоянен вътрешен мироглед в себе си, той няма една постоянна величина в себе си, с която да работи. Докато живее в объркания човешки свят, човек непрестанно ще се лута и един ден ще каже: „Теле доход, вол си отивам. Нищо не разбрах от живота: каквото направих в живота си, все насила го правих, доброволно нищо не направих; трябваше да чакам с остен да ме мушкат, за да се проявя“.

Това не се отнася само до вашия личен живот: такова е състоянието на всички хора. Това, от което те се смущават, е тяхното минало. Миналото върви след човека като сянка, хората не могат лесно да се освободят от него. Да се освободи човек от миналото си, това подразбира да стане вътрешен преврат в него. Докато не стане този преврат, той ще живее във временни, в преходни отношения и разбирания. Днес ще уважават и почитат човека, докато се надяват, че ще получат нещо от него; убедят ли се, че

нищо няма да получат, ще го отхвърлят настрана. Докато човек е здрав, всички го използват; щом се разболее, почват да го пренебрегват. Ако е чиновник, държавата ще му даде няколко месеца отпуск да се лекува; не оздравее ли, тя ще го уволни. Даже и майката се радва на детето си, докато е здраво; ако се разболее и боледува няколко години, тя казва: „По-добре да го прибере Господ, че и то да се освободи, и ние да се освободим“.

Които не разбират дълбокия смисъл на живота, обезсърчават се и мислят, че доброто не съществува в света. Те казват: „В живота може да се обича само богатият, здравият, ученият човек“. Останалите хора, които не са богати, здрави и учени, ще се изоставят. Едно е вярно: човек обича това, от което може да вземе нещо. Как ще обичате сухите кости, как ще обичате пресъхналата чешма, как ще обичате изгореното дърво? Но като обичате някого, вие трябва да бъдете внимателни, никога да не докоснете, да не отнемате ценното, същественото в него, което той пази като зеницата на окото си. Не разрушавайте, не разваляйте красивото чувство, което човек има в себе си. На същественото, на ценното в човека, което съставя неговия живот, гледайте по същия начин, както и той гледа. Свещено пазете в човека това, което и той пази: това наричам аз Любов, това наричам обич.

Кое е същественото качество на ученика, за което може да бъде обичан? Ще кажете, че за да бъде обичан, ученикът трябва да учи. Не, това е негова длъжност. Кое е същественото качество на учителя, за което трябва да бъде обичан? Ще кажете, че учениците обичат учителя си, защото ги учи. Че учителят учи учениците си, това е негова длъжност. Учениците обичат учителя си, когато той ги учи да се обичат, свещено да пазят и зачитат чувствата си. Човек трябва да си изработи правилни отношения към всички разумни същества, които съставят един общ организъм. Следователно засегне ли се само един уд на този организъм, целият организъм страда. Ето защо ученикът трябва да има отношения не само към няколко души, но и към цялото Битие. Като греши, ученикът причинява вреда

не само върху своя живот, но и върху цялото Битие; като живее добре, неговият живот се отразява и върху цялото Битие. Предаде ли се на човешка любов, ученикът се излага на големи изпитания. Защо? Защото днес ще обича, утре няма да обича. В началото любовта носи радост, а в края – скръб; в омразата процесите са обратни: в началото омразата носи скръб, а в края – радост. Наистина, когато се освободи от омразата, човек изпитва радост.

Сега, като говоря върху тия въпроси, мнозина се запитват реални ли са тия неща, или не са. Питам: как познавате реалността на нещата? Мислите ли, че реалните неща могат да се пипат? Реалността не се пипа, не се чува, нито се помирихва: Реалността издава благоухание, но досега никой не се е докосвал до нея; даже умът не се е докосвал до Реалността. Няма същество в света, което е могло да се докосне даже до дрехата на Реалността, вследствие на което тя остава всякога чиста. Такава е дрехата на Природата, такава е дрехата и на човешката душа. Следователно всяко нещо, до което човек не може да се докосне, е реалност; всяко нещо, към което човек не може нито да прибави, нито да отнеме нещо, е реалност. Не само човек, но и целият свят да се събере, никой не може нито да прибави, нито да отнеме нещо от Реалността. Тя е свършена: нито може да се прибави нещо към нея, нито може да се отнеме нещо от нея.

27. лекция, 20 февруари 1929 г., София, Изгрев

ОТНОШЕНИЕ МЕЖДУ ЧИСЛАТА

Размишление върху упованието.

Хората са дошли на Земята да учат, но след дълго учене те казват: „През целия си живот човек се учи и все ненаучен остава“. Не е право да се казва, че човек остава ненаучен. Той научава много неща, но все остава нещо в съзнанието му, което не е научил. Всички хора се стремят да бъдат добри, учени, силни, но в края на краищата виждат, че добродетелите, знанията, силата не се придобиват лесно. Колкото по-добродетелен, по-силен и по-учен е човек, толкова по-лесно се справя с мънотиите си.

Сега ще напиша няколко реда числа. Първият отвесен ред съдържа числата от единица до 10; вторият – от 10 до 100; третият – от 100 до 1000.

1	10	100	Който погледне тия числа, ще каже, че това е детинска работа. Наистина, детинска работа е тази, но съществено тя е и философска работа. Тя е детинска работа, но и децата не се занимават с нея; тя е философска работа, но и философите не я разбират. Какво означава единицата и какво – двойката? Като съберете две единици, те дават числото 2. Като съберете единицата и двойката, образува се числото 3.
2	20	200	
3	30	300	
4	40	400	
5	50	500	
6	60	600	
7	70	700	
8	80	800	
9	90	900	
10	100	1000	

Тройката съдържа качества на единицата и на двойката; двойката пък съдържа качества на единицата. Двойката е закон на противоречие; ако напишете две единици една до друга, без никакъв знак между тях, получавате числото 11 – закон на противоречие. Който разбира значението на числата, той може да превръща енергиите, които те съдържат в себе си: положителните енергии в отрицателни и отрицателните – в положителни.

Какво значи да превърнете енергията на числата в себе си от положителна в отрицателна? Представете си, че някой човек засегне вашата чест, вашето достойнство, вследствие на което силно се разгневите – гневът е положителна енергия. Същевременно вие имате желание да станете богат човек – желанието да забогатеете също представлява положителна енергия. Тия енергии като положителни взаимно се отблъскват. Как ще ги примирите? Да примирите тия енергии в себе си, това значи да ги превърнете: едната да стане положителна, а другата – отрицателна. Да примирите тия енергии, ще рече да ожените един мъж за една жена. Забелязано е, че когато родителите искат да оправят сина си, да го поставят в правия път, те решават да го оженят: значи жената ще го оправи. Как може жената да оправи мъжа? Чрез качества, които носи в себе си. Жената представлява числото две. Двойката съдържа качества и на едното, и на двете, но тя съдържа в себе си едно особено качество – примирение. Значи жената има сила да примирява нещата: тя проявява силата си, когато дойде числото 3 – солта.

Следователно ако човек иска да запази достойнството си, да си пробие път, всички да го почитат и уважават, той ще изгуби богатството си; ако придобие богатство, ще изгуби възможност да си пробие път, да влезе в правата насока на живота. Човек трябва да избере едно от двете положения: или правия път, или богатството. Ако някой бяга от бойното поле или напада неприятеля си, той трябва да избере правия път пред богатството; обаче ако влезе в някое общество да работи за неговото материално и духовно повдигане, той трябва да бъде богат. Парите не обичат правия път: отивате ли някъде да вземете пари, вие ще се изкривите малко, няма да бъдете съвсем прав. Тъй щото човек трябва да знае кога да търси правия път и кога – богатството. Когато отстъпва от бойната линия или когато напада неприятеля си, войникът търси правия път? Когато създава отношения с хората, човек се огъва – тогава той разчита на материални придобивки, на някакво забогатяване. Обаче и двете положения – проправянето на

пътя, както и забогатяването, са еднакви. Защо? Защото и в двата случая няма никакъв морал: човек трябва да избере трето положение, което да се диктува от висок морал. За да се домогне до това положение, човек трябва да има познания, да знае как да постъпва.

И тъй, като ученици вие трябва да изучавате числата, да придобиете гъвкавост като тях. Ако ученикът не изучава математика и музика, той не може да води морален живот. Когато единицата, двойката, тройката, четворката... до деветорката се поставят пред нулата, те се увеличават десет пъти; обаче поставени след нулата, те се намаляват десет пъти. Това показва, че не е безразлично дали едно число се намира пред нулата, или след нулата. Ако тия числа бяха живи, разумни същества, нямаше да бъде безразлично дали мястото им е пред или след нулата. Числата представляват разумни същества, но не и морални, защото обикновеният морал е нещо, което се налага отвън. Например човек се жертва за отечеството си по принуждение: хората, обществото, държавата налагат на човека да се жертва за отечеството. Казват например, че човек трябва да умре за отечеството си. Къде е писано това? Никъде. Хората казват, че човек трябва да се жертва за отечеството си, за жена си, за децата си и т.н. Това не е морал! Морал, който се налага на хората, е безморалие; морал, който изхожда от обикновения физически живот на хората, създава ред противоречия.

Истинският морал произтича от Божествения живот – той е носител на голяма светлина. Обикновеният морал обаче издава такава малка светлина, на която не може да се чете. Какво може да направи човек с такава малка светлина? Ако обикновеният морал представлява капка вода в морето, какво може да се направи с тази капка вода? Ако десетки капки се съберат на едно място, все може да се направи нещо, но с една капка нищо не се постига. Ето защо всеки трябва да се стреми към морал, който да е поне шише, пълно с вода от извора на Великия живот. Мисълта пък представлява мярка, с която черпим вода от извора и я наливаме в съдове. Мисълта има възможност да сипва

вода и да я прелива от едно място на друго: в това именно седи силата на мисълта. Но и мисълта черпи силата си от великия извор, т.е. от Живота. Ако искате да се ползвате от живота, никога не си съставяйте план как да живеете, нито определяйте посоката на движението си. Който се опитва сам да определя посоката на своето движение, без да иска той поддържа в себе си идеята, че е създател на живота. Който е създал живота, той сам е определил посоката на неговото движение, както и тази на своя живот.

Водата сама може да намери своя път: щом изтича от някой извор, тя сама ще намери пътя си; изворот сам намира своя път. Като тече надясно и наляво, нагоре и надолу, водата си пробива път и отива към морето. Дето и да отива, тя все избира правия път; даже и да спре за известно време или да направи някакъв завой, тя пак не е в лош път. В това отношение човек мяза на извор: като намери Бога, той се радва, върви в правия път и мисли, че може да направи всичко; като се натъкне на известни препятствия, той започва да криволичи надясно-наляво и ако не намери лесно пътя си, казва, че работата му няма да върви. Вие мислите, че работите ви трябва да вървят по права линия, без никакво криволичене, и като срещнете първото препятствие, веднага се обезсърчавате и намирате, че животът няма смисъл. Това е неразбиране на живота: човек може да криволичи, да извива надясно-наляво, но всякога да държи в съзнанието си правата насока на своето движение. Докато държи в съзнанието си правата насока на своето движение, човек е в правия път; изгуби ли тази насока в съзнанието си, той сам се ограничава и започва да се безпокои, че е изгубил насоката на своето движение.

Съвременните хора често губят насоката на своето движение, т.е. прекъсват връзката си с Бога по много причини – една от причините е богатството. Богатството представлява бент, който спира движението на водата. Когато човек се подпуши, той изпада в заблуждения. Ето защо той трябва да знае, че богатството, към което се стреми, може да бъде само средство, но не и цел, нито кумир в живота

му. Човек е създал парите, следователно те не могат и не трябва да седят по-високо от него. Като средство за взаимна услуга, като разменна монета, парите имат смисъл, но не и като кумир, като божество, на което да се кланят. Ще кажете, че без пари не може да се живее. Да, без пари не може да се живее, както и без мост не могат да се минават големите реки: Дунав например не може да се минава без мост. Обаче мостът, който е нужен за човека, не е нужен нито за птицата, нито за рибата; това показва, че морал е само онова, което е задължително за всички. Морал, който не обхваща Целокупния Живот, е относителен – той не е валиден за всички живи същества.

Често хората се оплакват, че никой не ги обича, че и Бог даже ги е изоставил. Как разбират те обичта? Да обичаш човека, това не значи да го туриш на първо място; да обичаш човека, това не значи да го облечеш с най-хубави дрехи, според последната мода – обичта по такъв начин не се изказва. Да се стреми човек към първо място, към големи служби, към разкошно и богато облекло, това говори за неговите големи, ненаситни желания. Ако всички хора се стремят към големи служби и първи места в обществото, кой ще заеме малките служби и последните места? Всеки човек има желание да заповядва, да разполага със слуги, които да му се подчиняват. Който има желание да заповядва, той представлява числото 10: следователно той може да заповядва на 10 души. Махне ли се нулата от него, той изгубва възможността да заповядва, защото остава сам, единица. Единицата е мъж, който има власт да заповядва, само когато нулата стои зад него; двойката пък е жена. Докато е сама, тя няма никаква власт да заповядва; тури ли се нула зад нея, тя придобива власт и може да заповядва на 20 души. Жена, която заповядва на 20 души, това показва, че тя е директорка на някой пансион или на някой приют, дето има 20 подчинени. Тази жена не излиза от частен дом, но от някакво учреждение, защото в един дом може да има най-много две-три слугини, но по никой начин двадесет. Числото 3 представлява дете. Турите ли нула след тройката, получавате 30: това число

показва, че детето е ученик, че влиза в клас, в който има 30 ученици. За да може това дете да заповядва на своите другарчета, предполага се, че то е по-възрастно от тях или поне най-способно. За да заповядва, човек трябва да има някакво качество, с което да се налага на другите. Значи единицата представлява мъжа, двойката – жената, а тройката – детето.

Като ученици от вас се иска съзнателно отнасяне към числата не само като към количествени отношения, но и като към живи, разумни същества. Всяко число представлява живо, разумно същество, което разполага с известна енергия в себе си. Ако напишете числото 5674, вие имате известен брой енергии, които се различават не само по количество, но и по качество. Размените ли местата на цифрите в това число, изменят се и значенията им. В числото 5674 петорката е от най-голямо значение. Турите ли я на последно място, тя става по-маловажна, т.е. тя губи цената си. Не е все едно да има човек пет хиляди лева или пет лева. По-рано числото 5 е заемало висок пост, а като пет единици заема долно положение. Обаче както и да местите числата, те никога не се оплакват: на каквото място и да ги турите, на първо или на последно, те винаги изпълняват службата си с радост. Приложете тяхната философия във вашия живот при самовъзпитанието; дето и да ви турят, кажете си: „И при това положение аз ще изпълня задачата си, както трябва“. Важността на службата не седи в големината ѝ, но в съзнателното ѝ изпълняване и използване. Ако някой има пет хиляди лева на разположение и не знае как да ги използва, той не е разумен човек; ако има само пет лева на разположение и ги използва намясто, той е разумен човек: с пет лева човек може да си купи една хубава книга за четене. Силата на човека не седи в положението, което заема, но в разумното му използване. Човек трябва да има такова смирение, че дето и да го поставят, да бъде доволен. Смирен е онзи, който има качества на числата: да бъде винаги доволен от мястото, което му е дадено; дали ще бъде единица, или една стомилионна част от единицата, човек еднакво трябва да бъде

доволен. И в двата случая той трябва да работи: за него е важно да реши задачата си правилно, а от кое място я решава, това не е важно.

Като ученици вие трябва да бъдете готови на всичко: дето и да ви поставят – на високо или на ниско място, вие трябва да бъдете доволни. Ако днес сте професор, държите лекции на студентите за създаването на света, за Слънцето, утре могат да ви отнемат тази служба и да ви направят фурнаджия, да продавате хляб. Ще кажете, че това положение е обидно за вас: според мене правенето на хляб е пак преподаване – от това преподаване хората ще разберат повече, отколкото от лекциите, които сте им държали като професор. Каквото и да се преподава на хората за създаването на Земята, за състоянието на Слънцето, един ден те сами ще проверят това. Първо ще се дават свободни билети на учените – сами да отиват до Слънцето и да проверят своите теории. Като стигнат на Слънцето, те ще започнат да се смеят на теориите си, ще намерят, че не са съгласни с това, което сами виждат: нито състоянието от Слънцето до Земята е такова, каквото те са изчислили, нито съставът на Слънцето е такъв, какъвто те са изследвали, нито състоянието на Слънцето е огнено, каквото те са предполагали. Напротив, те виждат, че на Слънцето има ниви, овощни градини, лозя, както на Земята, но там всичко е свършено като в рай; и там има училища, университети, в които жителите на Слънцето се учат. Обясненията, които учените на Земята дават за слънчевите петна, не излизат верни: това показва, че още много неща има, които човек трябва да изучава, за да ги разбере в тяхната същина. За да дойде до абсолютната наука, до реалността на нещата, човек трябва да се справи с желанията си, да знае кои желания са съществени и кои не са. Младият например желае да се ожени: като се ожени, разочарова се. Момата мечтае да се ожени за княжески син, а момъкът – за княжеска дъщеря. Всеки търси нещо необикновено, но като го намери и постигне, и от него се разочарова. Не е лошо нещо женитбата, но човек трябва да знае кога и как да се жени: всяка женитба, станала чрез насилие, води към страдания и нещастия.

Що е женитбата? Разумно отношение между души. Женитбата подразбира такова съчетание между душите, което никой не е в сила да разлъчи – такова съчетание прави само Бог. Така съчетани, душите се събират, за да извършат Волята Божия, а не за щастие; които се събират, за да бъдат щастливи, те не разбират законите. Какво щастие може да очаква човек на бойното поле? Той отива на бойното поле здрав, силен, а се връща ранен, безпомощен. „Поне ще се прославя!“ Каква слава е тази – да се осакати човек? Вие трябва да ликвидирате с тия разбирания: те са стари разбирания, които не носят нищо добро. Старите разбирания правят човека нещастен: при тези разбирания хората се оплакват, че никой не ги обича, никой не ги посещава. Това е най-лесната работа: сложете трапеза и ще видите как ще започнат да ви посещават; или вземете от няколко места пари назаем и вижте няма ли да ви посещават. Ако пък сте майка на две-три красиви момичета, домът ви ще бъде пълен с гости. Достатъчно е търговецът да разполага със стока, за да има клиенти. Обаче това са външни отношения, но не и отношения между души. В Божествения свят нещата коренно се различават от тези на Земята. Каквито важни работи да имат хората на Земята в сравнение с тия в Божествения свят, те не са нищо друго освен детински работи. Ако човек е неразумен, каквато работа и да му се даде, тя все е детинска, защото и той сам е дете. Обаче разумният човек всякога свършва работата си добре: той работи и от всичко се учи, не очаква на други наготово да получи нещо. Който не обича да учи, той иска наготово да му се каже Истината.

Да кажеш Истината на човек, който не е готов за нея, това значи или да го умъртвиш, или да му дадеш да опита благата на живота. Истината не може да се обясни с думи; също така и реалността не се обяснява. Някой иска да разбере какво представлява реалността. Давам на този човек ключа от касата си и му казвам: „Аз заминавам за странство. Вземи този ключ и когато имаш нужда от пари, отвори касата ми и вземи, колкото искаш...“ „Ама пълна ли е касата с пари? Какви са парите – сребърни или злат-

ни?“ „Не питай: отвори касата и сам ще видиш какво има в нея“. Едно трябва да знаете: само онзи има право да се ползва от ключа на Реалността, който е добил доверието на Бога. Всеки трябва да се стреми да добие това доверие, да получи свободен билет до Слънцето, да получи ключа от касата на Реалността, както и еликсира на живота, за да се превърне от стар дядо в млад красив момък. Който го види, ще се чуди къде е останал дядото и кой е този млад момък вместо него. Младият момък минава за наследник на дядото, а всъщност той е самият дядо.

„Можем ли и ние да получим еликсира на живота?“ Всеки може да го получи, но при условие да има готовността на числата – дето го турят, да бъде доволен от положението си. Дали сте едно от числата 5000, 600, 70, 4 или нула, да ви е все едно. За вас е важно да изпълните работата си, както трябва, а на кое място сте, това не е важно. Нулата означава връщане на човека в миналото: да прегледа живота си, да разбере на какво се дължи някоя негова добродетел и на какво се дължи някой негов недъг. Недъзите на хората могат да се намерят най-много в четири поколения на миналото: това показва, че грехът няма дълъг живот. Често грехът произтича от желанието на човека да придобие известно знание, вследствие на което може да направи крив избор и да сгреша. И като прави добро, човек пак има възможност да направи някаква грешка; в придобиване на известни добродетели човек пак има възможност да греша. „Не може ли да се избегне грехът?“ Не може! В Божествения свят, когато се гради едно здание, всякога се предвиждат две врати – през едната се влиза, а през другата се излиза. Същото виждаме и в човешкия нос: въздухът влиза през едната ноздра, а излиза през другата. Когато искате да поемете дълбоко въздух, затворете дясната ноздра на носа си и поемете въздуха през лявата ноздра; след това затворете и лявата ноздра, като задържате въздуха известно време в дробовите си; после отворете дясната ноздра и бавно изпускайте въздуха навън. По този начин ще се образуват две противоположни течения в дробовите ви, които отговарят на двете течения в жи-

вота. Когато сте неразположени или смутени вътрешно, правете тези упражнения за дишане, като се свързвате с Божественото съзнание.

Следователно теченията на живота трябва да влизат през лявата ноздра, а да излизат през дясната. При това положение теченията на живота ще влизат в човешкия ум и ще отиват към душата му: това значи да възстанови човек своето вътрешно равновесие. Ще възразите, че може да се диша едновременно и през двете ноздри на носа. Не е така: ако двете врати на човешкия нос не функционират самостоятелно, човек е осъден на страдания. Този закон има отношение и към човешките уши: с лявото ухо ще изучавате Любовта, а с дясното – Мъдростта. Същото можем да кажем и за ръцете: каквото и да прави, човек трябва да сменя ръцете си – ту дясната, ту лявата. Когато ходи, човек пак сменя краката си. Това показва, че колкото е важен десният крак, толкова е важен и левият: с един крак не може да се ходи. Числото 2 работи навсякъде в Природата. В ума винаги се пораждат две мисли, а в сърцето – две чувства: това са полюси, между които човек се движи. Интелигентността и разумността са други два полюса на човешкия живот: чрез интелигентността си човек се свързва с животинския свят, а чрез разумността – с ангелския свят. Обаче за да се развива правилно, човек трябва да постави живота си върху Божествените закони – при това положение човек не само ще се развива правилно, но каквото придобие и изработи, ще го задържи в себе си. Няма същество, което би се осмелило в Божие присъствие да отнеме от човека онова, което той сам е придобил и изработил.

В заключение на всичко, говорено досега, казвам: бъдете пъргави, пластични и подвижни като числата, че дето и да ви поставят, да бъдете доволни от мястото си и всякога да сте готови да сменяте мястото и службата си. Вие трябва да знаете, че местата, на които се намирате, са временни, затова каквито мъчности и страдания да ви дойдат, бъдете доволни. Знайте, че само тялото страда, а не и душата; физическият човек страда, но не и духов-

ният. Ако страданията на човека станат непосилни и той реши да се самоубие, преди да реализира решението си, нека се нахрани добре: щом се нахрани, той непременно ще се откаже от решението си да се самоубива.

При един богат и учен човек се явил един млад момък, отчаян и обезсърчен от живота. Той казал на учения: „Господин професоре, преди да изпълня решението си да се самоубия, искам да чуя вашето мнение – как вие гледате на живота“. Професорът погледнал към младия момък и разбрал, че каквото и да му говори, ще бъде безпредметно, затова му казал: „Добре сте намислили да заминете за другия свят. Аз ще ви дам препоръчително писмо до моя дядо – да ви приеме, както трябва. Но преди да ви изпратя, бих желал да останете у нас на обяд, да се запознаете с жена ми и с двете ми дъщери“. Момъкът се съгласил да остане на обяд заедно с любезния професор. Във време на обяда той поглеждал ту към едната, ту към другата дъщеря на професора, които били много красиви. Като свършили обяда, момъкът казал на професора: „Господин професоре, аз се отказвам от намерението си да се убивам. Разбрах, че животът има смисъл“. Да, животът има смисъл, но човек трябва да знае как да живее и как да реализира желанията си. Човек неизбежно ще мине през обезсърчения, но той трябва да има силна мисъл, с която да реагира на всички отрицателни влияния, които идат отвън. Ако във време на война хората се въоръжават с маски срещу задушливите газове, не трябва ли ние да се ползваме от такива маски срещу отровното действие на отрицателните мисли и чувства, които идат от външния свят?

Сега за 30 дни ще ви дам едно упражнение за дишане: ще поемате въздух през лявата ноздра; в това време дясната ноздра ще бъде затворена. При поемане на въздуха мислено ще произнасяте формулата: „Само Божията Любов е любов“. Като задържите въздуха известно време в дробовете си, ще отворите дясната ноздра и бавно ще изпущате въздуха навън, като произнасяте същата формула; в това време лявата ноздра ще бъде затворена. Правете упражнението три пъти на ден: сутрин, на обед и вечер, ко-

гато имате разположение и време. При всяко упражнение ще правите три или десет пъти вдишвания и издишвания; значи ще правите упражнението или три пъти на ден по три пъти, или три пъти на ден по десет пъти. Това упражнение трябва да се прави от всички, без изключение: то ще ви отнеме най-много 15 минути на ден. От всички се иска послушание: без послушание ученикът не може да влезе в Божествената школа.

Тайна молитва

28. лекция, 27 февруари 1929 г., София, Изгрев

ПЪРВАТА БУКВА

Размишление върху светостта.

Съвременните хора се оплакват, че не успяват в живота си. Неуспехът им се дължи на факта, че не прилагат това, което са научили. Всяко нещо, което не се прилага, се вкисва. Същото се отнася и до знанието: всяко знание, което не се прилага, се вкисва. Като не успяват в науката, някои хора казват, че и без наука може в живота. Да, трудно се придобива наука и знание, но без знание е по-лошо, отколкото със знание. Ще кажете, че за да придобие знание, човек трябва да счупи главата си. За предпочитане е човек сам да чуши главата си, отколкото други да му я чупят. Едно трябва да имате предвид: каквото учите, изучавайте го добре; каквото изучавате като дете, ще го прилагате и като възрастен, и като стар. В първо отделение детето изучава числата от 1 до 20, но като стане виден математик, той си служи със същите числа, само че ги взема в различни комбинации. В първо отделение детето изучава азбуката; като стане виден писател, той си служи със същите букви, но ги съчетава в срички, в думи и т.н. Колкото по-добре ги съчетава, толкова по-добър писател е той.

И тъй, знайте, че и най-простите идеи имат приложение в живота: в умствения, в сърдечния и във физическия свят. Има известни мисли, които представляват азбука на Божествената наука: ако не знае тия букви, човек не може да изучава Божествената наука. Тъй щото, каквото и да правите, вие не можете да се освободите от азбуката на нещата. Всички езици, всички изкуства започват с буквата *а*. Каква мисъл представлява буквата *а*? Аз живея. Наистина, по-важно нещо от живота няма. Всички неща са възможни само когато има живот; без живот нещата са непостижими. Каквото е буквата *а* за писателя, каквото е числото 1 за математика, такова нещо представлява дума-

та *живот* за всяко живо същество. Буквата *а* и единицата съставят елементи на човешкото съзнание. В Божествения свят обаче първата буква на азбуката е думата *живот*: който е научил тази буква, той е ученик в първо отделение на Божествената школа. Който се е научил да пише, да прилага първата буква на Божествения език, той може да живее правилно.

Съвременните хора разглеждат живота в обикновен смисъл на думата и казват, че животът е добър или лош. Животът не е нито добър, нито лош: когато говорите за доброто или за лошото в живота, това показва, че не сте поставили елементите на живота на техните места. Дали животът е добър, или лош, това зависи от уменията на човека да поставя буквите на определените им места. Искате ли да се освободите от кривите понятия за добро и за зло, човек трябва да постави буквата *а* – живота – на неговото място. Злото и доброто в света съществуват като възможности, като пермутации в математиката. Ако не знае къде кой тон да постави, музикантът може да направи такива погрешки, че да го свалят от сцената. Има известни тонове, от съчетанието на които се образуват хармонични акорди; обаче има тонове, които, както и да ги съчетавате, по никой начин не могат да образуват хармонични акорди: те всякога образуват дисонанси.

Тъй щото, като ученици вие трябва да схващате живота в неговата чистота, като основна буква на Божествената азбука. Живот има само в съзнанието, живот има само там, дето съзнанието е пробудено. Следователно само онзи човек живее, който има пробудено съзнание; онзи, на когото съзнанието не е пробудено, живее механически, механическите процеси обаче са лишени от съзнание. Когато говорим за живот, ние разбираме съзнание не в обикновен смисъл на думата, но в широк смисъл. При обикновеното съзнание човек се терзае, но живее ли във висшето, в Божественото съзнание, той има възможност да постигне най-големите височини и най-големите дълбочини. Какво по-велико нещо може да очаква човек от това, да се качи на най-високата планина и да слезе в най-

дълбоката долина? Качването и слизането са състояния на съзнанието. Някой казва, че се е качил много високо, друг пък казва, че е слязъл много ниско. И едното е добро, и другото е добро: дали се е качил високо, или е слязъл ниско, човек не става по-добър или по-лош, отколкото е всъщност. Ако разбойникът се качи на някоя висока планина, той пак разбойник ще си остане; и ако светията слезе в най-голямата долина, пак светия ще си остане. Където и да поставяте нещата, те не изменят същината си – и животът сам по себе си е неизменен: той представлява една основна буква – буквата *а* – първата буква на Божественния език.

Като се говори за живота, мнозина се запитват какво представлява той. Животът представлява усилие на Духа да се прояви във външния свят, към периферията. Следователно когато Духът се прояви на периферията и започне своята работа, ние казваме, че животът се изразява в своето елементарно състояние. Каквито и определения да се дават за живота, в края на краищата тази идея пак остава неизяснена. За понятието *живот* има богата литература. Каквата биография и да четете, навсякъде ще срещнете нещо особено върху понятието *живот*. Идеята за живота прониква цялото Битие. Като се намерят пред някакви мъчнотии, хората търсят начин да изменят живота си, да внесат известно подобрение в него. Обаче каквото и да правят, те няма да изменят живота. Защо? Защото животът е неизменен. Както и да пишете буквата *а*, с каквито и знаци да я изразявате, тя се изговаря по един и същи начин. Тъй щото, когато се казва, че животът може да се подобри, това е крива идея: сам за себе си животът не е нито добър, нито лош. В живота може да има примеси само, но той нито се подобрява, нито се влошава: Животът излиза от Бога и се връща към Него, затова по същина той е абсолютно чист.

Като окултни ученици вие трябва да имате определени идеи за нещата; нямате ли определени понятия за нещата, вие не сте окултни ученици. Окултен ученик е онзи, който разполага с всички окултни науки. Само онзи човек

разполага с известна наука, който познава основните ѝ белези, които се групират помежду си в едно ядро, в една ядка. Може ли от тази ядка да извади живот, човек може да се ползва от тази наука. Наистина, докато познава условията, при които яйцето може да прояви своя живот, човек знае какво нещо е яйцето; не може ли да изкара живот от яйцето, човек не знае какво нещо е яйцето. Щом не познава яйцето, човек го лишава от условията да прояви живота си, вследствие на което в скоро време то се разваля. Човешките яйца, които могат да се уподобят на човешки идеи, лесно се развалят: те носят живот в себе си, но нетраен. Божествените яйца обаче са подобни на Божествените идеи, вследствие на което не се развалят и са вечни. Оттук вадим заключението: животът като Божествена проява никога не се разваля. Докато отношенията на човека към Бога и към ближните му са постоянни, неизменни, и животът му не се изменя; измени ли той отношенията си към Бога и към ближните си, и животът му се изменя, в смисъл, че приема чужди елементи в себе си, които намаляват неговата чистота. При това положение човек приема в себе си повече или по-малко живот.

И тъй, когато човек приема в себе си по-малко живот, отколкото трябва, явява се злото в света; когато приема повече живот, отколкото трябва, явява се пресищане. Приеме ли човек в себе си толкова живот, колкото трябва, явява се Доброто в света; Доброто пък причинява радост за човека, изобилието също причинява радост. Кой дава всичко в изобилие? Природата. Например ако отивате с шише или със стомна за вода на извора, водата прелива навън, но човек взема от изобилието толкова, колкото му е потребно. Тъй щото, отивате ли на извора, напълнете шишето си догоре и чакайте да прелее, да се измие отвън, никога не оставяйте шишето си недопълнено. Мнозина отиват на чешмата с празна стомна и като я напълнят, гледат да не прелее навън. Това говори за скъперничеството на човека. Не, наливате ли вода, оставете я свободно да тече, даже и да прелее. Човек трябва да бъде широк във възгледите си, да не се страхува, че водата ще прелее. Ама

стомната щяла да се изгърка... Смешна работа! Стомната ще се изгърка толкова, колкото можете да обръснете едно яйце. Един бръснар се наел да бръсне яйце – това е заблуждение. Каквото върши, човек трябва да мисли може ли да очаква някакъв резултат, или не може.

И тъй, всяка сутрин, като става от леглото си, човек трябва да благодари за първата буква: за живота, който му е даден. Ще кажете: „Коя е втората буква?“. Това не е важно: първата буква е важна. Животът е важен като реалност, която няма нито начало, нито край. Когато се намери при неблагоприятни условия на живота, човек казва: „Дотегна ми вече да живея“. Изпадне ли в това положение, човек е на крив път: заради условията той не трябва да се отказва от живота. Например, когато изпадне в общество на хора, които не обича, човек казва, че не му се живее. Щом не обича тия хора, нищо друго не му остава, освен да напусне това общество, обаче не е право да се отказва от живота си заради известна обстановка на нещата или заради лошите условия, в които е попаднал. Сам по себе си животът е движение, което не трябва да се спира. Когато слиза от височина, планинският извор непрестанно се движи, като извива на една и на друга страна, напоява всичко, каквото срещне на пътя си, но по никой начин не спира движението си в зависимост от това, какви предмети среща. Някъде изворът се движи по-бързо, някъде – по-бавно, но непрестанно се движи. Следователно каквото и да срещнете на пътя си, не се отбивайте, нито спирайте движението си. Спрете ли се на едно място, има опасност във вас да се образува благо или да стане голямо бълникане, вълнение, каквото става в морето; тогава нищо друго не ви остава, освен да потърсите някой учен човек – да пробие някъде дупка, да отвори пътя ви, отново да почнете да се движите.

Сега каквото и да правите, колкото и да не желаете, все ще има спирания, отклонявания в живота ви, докато най-после дойдете до Първичния живот, от който някога сте се отклонили. Влезете ли в Божествения път, от който сте се отклонили, вие ще се освободите от всички мъчности и страдания. „Какъв е Божественият живот? Как се

живее в този възвишен свят?“ Докато човек задава такива въпроси, той не може да се ползва от този живот. Той е в положението на ученик, който едва е влязъл в училище – и започва да пита кога ще свърши. Щом задава този въпрос, той не е ученик и не може да бъде ученик. Щом влезе в училището, ученикът трябва да има само една основна идея – да се учи. Кога ще свърши и как ще свърши това, не трябва да го интересува – това са човешки работи. Като ученик той не трябва да се стреми към отличие, но към съвършенство: каквото знае, да го знае в съвършенство, да може да го прилага. Да изучаваш живота, това значи да изучаваш първата буква, която ще ти помага да се справяш с всички мъчности, с всички болести. Например хората често страдат от хрема и не могат да си помогнат.

Едно се иска от човека – чиста кръв. Чистата кръв е в състояние да се справи с всички болести, тя не позволява да се развият в нея никакви бацили. Трептенията на чистата кръв са толкова силни, че всички бактерии отскачат от нея. Може ли да има прах на тъпан, който постоянно се удря? Напуснете ли тъпана, престанете ли да го удряте, прахът веднага се натрупва върху него. Хората искат да бъдат кротки. Какво разбирате под думата *кротък*? Да бъдеш кротък, това не значи да престанеш да биеш тъпана си. И като спи даже, кроткият трябва да бие тъпана си, но музикално. „Няма ли да се повреди тъпанът, като се бие непрекъснато?“ Колкото повече биете тъпана си, толкова повече той се развива. Тъпанът представлява човешкия ум. Човек трябва непрестанно да мисли, да се пази от нечистотиите, от примесите в живота, които могат да покварят неговата кръв. Да мисли човек право, това значи да владее граматиката добре, да знае къде да поставя думите; не знае ли да поставя думите на място, човек ще прави такива погрешки, каквито правят децата в училището.

Като е дошъл на Земята, ако иска да не греши, човек трябва да съзнава отде е дошъл и накъде отива. Човек е излязъл от Бога и отива към Него. Това значи: човек е излязъл от великото Божествено съзнание, живял е и живее в Него, докато един ден напълно се слее с Него. Ако

разбира този закон, човек никога няма да се безпокои. Когато познава и разбира приятеля си, човек не се безпокои; щом не го разбира, той постоянно се безпокои да не го излъже някога. Разбирайте живота, разбирайте елементите му, ако искате правилно да се развивате, без страх и съмнение. Първата буква на думата *живот* на славянски език представлява елипса с два диаметъра. Елипсата в живота не е нищо друго освен яйце, което може да се пукне и да излезе от него пиле; щом яйцето се пукне, от него излиза животът.

Животът е съставен от няколко елемента, които отговарят на буквите, от които се състои тази дума: *ж* означава пропукване на яйцето и излизане на пилето, буквата *и* означава посока на движение на самия живот, буквата *в* означава деление на кръга с един от неговите диаметри, буквата *о* означава условия, които се крият в Божествения живот. Двата диаметъра на този живот се крият в буквата *т*. Като изучавате елементите на думата *живот*, ще видите, че буквите, които образуват думите, не са произволно съставени: те се основават на вътрешни закони на Битието. Който разбира вътрешния смисъл на азбуката, той пише съзнателно, за него всяка буква е жива. Като погледне буквата *и*, той вижда теченията в живота: той вижда как едни течения слизат, а други се качват. Обаче който не разбира вътрешния смисъл на буквите, той е в положението на ученик от първо отделение, на когото учителят преподава нещо по дескриптивна геометрия: той гледа, чува, но нищо не разбира.

Като слушат да се говори за живота, за елементите му, мнозина мислят, че това са празни работи, някакви фантазии. Животът си служи с фантазии, без фантазии животът не може да работи. Преди да е постъпило в училище, детето е знаело само това, което майка му и баща му са казвали. Щом влезе в училището, учителят започва да разкрива букви и числа и детето се връща у дома си с фантазии: то започва да пише буквата *а* и фантазира вече. Това не значи, че детето влиза в стълкновение с онова, което е научило от родителите си: то задържа в себе си оно-

ва, което е получило от родителите си, но и новото приема. Същото се отнася и до вас: старото пазете, но и новото приемайте. „Как ще живеем?“ Или като светия, или като грешник. В един ден човек може да стане светия, в един ден може да стане грешник – от него зависи. Усъмни ли се в Бога, човек моментално става грешник; повярва ли в Бога, той веднага става светия. Една светла мисъл прави човека свят, една тъмна мисъл прави човека грешник. Вярата на човека в Бога е в състояние моментално да го очисти. Вярата може да се уподоби на Едисоновия електрически кръг¹⁸, с който той чистил петната от дрехите си. Следователно изцапате ли дрехата си с някакви нечистотии, влезте в областта на вярата, т.е. в Божествения кръг, пуснете в него силен електрически ток и ще видите, че в един момент сте придобили чистотата си: това наричат някои разкаяние. Добре е човек да се разкайва, но трябва да знае как да се кае.

Сега да оставим разкаянието настрана – то се отнася към старите дългове на хората. Кой какво има да плаща, това е негова работа. Приятно нещо е плащането: да плащаш, това значи да даваш нещо от себе си. Даването има двойко значение: човек дава това, което дължи; човек дава и без да дължи. Във втория случай даването е по-приятно – с това даване именно човек си създава условия да го обичат. Който дава, той прави връзки с хората и те започват да го обичат. „Даром сте взели, даром давайте!“

Тайна молитва

29. лекция, 6 март 1929 г., София, Изгрев

ПРАВИЛНИ ИЗВОДИ

Размишление върху Правдата.

Представете си, че виждате една стонига: какво заключение ще извадите от нея? Защо тя трябва да има толкова много крака? Това е един въпрос за разрешаване. В усиления, което мозъкът прави, за да разреши известен въпрос, се крие растенето на човека. Според закона на растенето силите обикновено се движат нагоре. Например когато расте, детето обича често да се мери: то почти всеки ден се мери и отбелязва докъде е достигнало. Дохожда най-после ден, когато растенето на физическия свят спира: човек расте на височина само до известен предел и по-нататък престава да расте. Понеже човек е отражение на Макрокосмоса, растенето му се определя от известни величини в Природата. В пътя на развитието си човек трябва да се наблюдава, да изучава своите желания, своите импулси, да знае от какво естество са те и от какъв източник произтичат. Като изучава себе си, човек трябва да бъде справедлив: на всяко нещо да дава съответна цена и значение. Няма ли това справедливо отнасяне към себе си, човек може да отдаде особено значение на някоя физическа идея, вследствие на което да очаква от нея големи резултати. Не постигне ли желаното, той се обезсърчава. Като знае това, човек трябва да различава мислите, чувствата и желанията си, да знае какво трябва да очаква от тях.

Съвременните хора не познават себе си, не се познават и помежду си. Това се дължи на голямото разнообразие между тях. Всеки човек, външно и вътрешно, е построен по особен начин, вследствие на което стремежите и разбиранията на едного коренно се различават от тия на другите. Срещате двама братя, родени от една майка и от един баща, но първият, по-големият, обича красиво, великото и от него се възхищава, а по-малкият обича парите, по цял ден ги брои и мести от една каса в друга.

Първият обича да чете, да се занимава с научни въпроси, а вторият по цели часове се оглежда в огледалото. Кое е за предпочитане: да чете човек и да учи или да брои пари? Според случая: ако се движи между учени хора, човек трябва да учи, да разбира техния език и интересите им, обаче ако е отворил кантора, той непременно трябва да има пари. Следователно някога човек ще бъде в положението на учен, друг път – в положението на банкир, на войник или на търговец и т.н. „Ама аз не искам да бъда войник, да нося пушка, да се бия.“ И войник ще бъдеш с пушка в ръка, и банкир, и учен ще бъдеш. Няма човек в света, който да не е воювал, да не се е бил с никого, няма миролюбиви хора на Земята. Вижте какво правят малките деца: ако не се бият помежду си, ще ги видите да се сражават с дърветата в гората. Не е лошо да воюва човек, но той трябва разумно да воюва. „Защо се бият хората?“ За да се смекчат сърцата им. Сърцата на повечето хора са корави, жестоки: като се излагат на ужасите на войната, като се осакатяват, те започват да страдат и по този начин сърцата им постепенно се смекчават. Ако войната е в състояние да смекчи, да облагороди човешкото сърце, тя е за предпочитане пред жестокостта на хората.

Днес всеки се стреми към морал, който внася мекота в отношенията на хората. Думата *морал* в ограничен смисъл означава правилни отношения между хората. Моралът на хората се вижда ясно в техните отношения на вземане и даване. В старо време хората са уреждали отношенията си на вземане и даване в натура: една крина жито за една крина грозде. Днес обаче разменната монета в търговските отношения на хората е парата: една каса грозде срещу 30–40 лв.

И тъй, дойдем ли до човешкия морал, там виждаме две страни на отношенията: морал, който се прилага при вземане, и морал, който се прилага при даване. Когато моралът се отнася до вземането, всеки човек знае как да постъпи. Стане ли въпрос за даване, там се проверява истинският морал на човека. Който е готов доброволно да изплаща своите задължения, той е морален човек; който не е готов доброволно да изплаща задълженията си, той не е морален – към него се прилага законът. Значи зако-

нът се прилага към морално слабия човек: той знае, че ако не плати задължението си навреме, ще има бой. Какво представлява боят? Боят е музикален такт, удар, музика. Наистина, като получи няколко музикални такта върху гърба си, човек се научава вече да бъде точен, изпълнителен към задълженията си. Като изучавате музикалните тактове, ще видите, че мъжът бие, т.е. дава такт по един начин, а жената – по друг начин. Както и да гледате на живота, сам по себе си той е сериозен; за онзи, който не разбира нещата, животът е забава.

Като ученици вие изучавате числата, без да подозирате, че те имат отношение към психическия ви живот, както и към Целокупния живот. Например вие не знаете защо $1 \times 1 = 1$, $1 + 1 = 2$, $2 - 2 = 0$, $2 : 2 = 1$. Числата вземат участие в мислите и чувствата на човека. За да разбере живота, човек трябва да изучава числата. Например всяка мисъл и всяко чувство, добри или лоши, отговарят на сили, които известни числа съдържат в себе си. Когато обичате някого и пожелавате да му направите нещо, вие избирате най-добрите материали за целта; не го ли обичате, ще си послужите с долнокачествени материали. Баницата за любимия ви човек ще бъде направена от най-чисто и прясно брашно, масло и сирене; за онзи, когото не обичате, ще си послужите с по-долнокачествени материали. Ако днес хората страдат и не успяват в работите си, това се дължи на факта, че те често си служат с числа, на които качествени енергии са отрицателни. Казват, че $1 + 1 = 2$. Какво означава това действие? Това показва, че след като си работил цял ден, получаваш заплата за деня един златен лев. Защо обаче $1 \times 1 = 1$? Това показва, че единицата, умножена сама на себе си, дава пак единица. Когато се оглежда в огледало, човек вижда себе си. Този, който е пред огледалото, и този в огледалото представляват един и същи човек. Те не могат да се събират, не могат и да се умножават – образът в огледалото не е реален. Следователно невъзможно е да умножавате реален образ с нереален: и да ги умножите, ще получите едно и също число – това означава действието $1 \times 1 = 1$. Умножават се само реални величини. Дойдете ли до единицата, тя може да се събира, да се вади, да се дели

сама на себе си, но по никой начин не може да се умножава: $1 + 1 = 2$, $1 - 1 = 0$, $1 : 1 = 1$, $1 \times 1 = 1$.

Сам по себе си човек не може да се увеличава, т.е. не може да расте, нито да се намалява – това се отнася до душата. Душата не расте, нито се увеличава или намалява: душата може само да се развива, т.е. докато живее, човек може да развива своите сърдечни, умствени и душевни сили, вложени в неговото сърце, в неговия ум и в неговата душа. Смисълът на живота не седи нито в сиромашията, нито в богатството. Ако искате да живеете добре, обърнете внимание на честните и на добрите хора, които ви обичат.

Хората се нуждаят от право разбиране на вътрешния живот. Някой казва, че е разбрал живота: разбирането на живота не е еднократен процес, както и намирането на Бога не подразбира още познаването Му. Че си намерил една свещена книга, това не значи, че си я чел и разбрал: след като намериш книгата, ти трябва да се впрегнеш на работа, да я четеш и да я изучаваш. Следователно след като намериш Бога, тогава ще започнеш истинската работа и учене. „Баща ми е богат, не ми трябва наука.“ Това е криво разбиране: щом баща ти е богат, ти трябва да учиш още повече, понеже имаш всички възможности за това. Че баща ти е богат, това ни най-малко не подразбира, че и ти ще бъдеш богат. Баща ти е богат, защото е работил: ако ти не работиш, каквото богатство и да наследиш, в скоро време ще го изядеш.

Следователно когато казвате, че Бог е свят, всемъдър и всемогъщ, това още не значи, че и вие, като чада Божии, ще бъдете силни, святи и мъдри. Тези неща са вътрешни, вследствие на което не могат да се предават по външен начин. Свят човек е онзи, който има правилни отношения към своя ум, към своето сърце, към своята воля, към своята душа и към своя дух. Святият човек не си служи с никакво насилие. Мнозина мислят, че святият човек прави чудеса. Не, чудесата не се дължат на светостта. Има лекари, които правят чудеса, без да са светии; има музиканти, които правят чудеса, без да са светии. Мисълта на святият човек трябва да бъде пластична, да си пробива път нався-

къде. Като мисли, човек не трябва да разглежда нещата външно само, но той трябва да прониква и в най-скритите им места, да ги разглежда в тяхната дълбочина и смисъл. Трябва ли човек да остане затворен в някоя къща и да се примири с мисълта, че не може да излезе от вратата? Ако вратата на къщата е заключена, той трябва да излезе през прозорците; ако през прозорците не може, той трябва да излезе през комина. Изобщо човек трябва да се примири с дадено положение само след като е опитал всички възможности да го преодолее; ако по никой начин не може да го преодолее, тогава само той трябва да се примири и да очаква на някаква външна помощ. „Морално ли е от негова страна да прави толкова усилия?“ Морално е, разбира се.

Представете си, че някой човек е уличен в някакво престъпление, за което полицията го търси да го хване и да го тури в затвор. Свободно ли ще се разхожда този човек из града? По цели дни той ще се крие тук-там, а вечер, когато трябва да излезе, ще избира тъмни, кални, забутани улици, за да не го види полицията. Който го види кален, мръсен, веднага ще познае, че този човек е вървял по нечисти, кални улици. Това положение му се е наложило: той не ходи по калните улици доброволно. Тъй щото, когато човек се стреми да влезе в Царството Божие и не може да мине през царската врата, той ще се принуди да влезе през затънтените улици, но това става по необходимост, а не по негова добра воля. За човека е важно да постигне своята идея, а през какъв път е минал, дали се е окалял, или не, не е важно. Като го видят, домашните ще му дадат вода да се умие, ще му дадат чисти дрехи да се преоблече и ще го нахранят: те няма да го упрекнат в нищо, но ще го похвалят за неговата смелост и ще кажат: „Идея има този човек!“. Лесно се минава през царската врата, но през тясната врата, през канала мъчно се минава. Който минава през тесния път, за да се домогне до своята свещена идея, той е истински герой – този човек има Любов в душата си, вследствие на което побеждава всички мъчнотии на пътя си. Да върви човек по широките пътища и така да побеждава мъчнотиите си, това всеки обикновен човек може да

направи; обаче да минава през най-големите мъчнотии и препятствия и така да постига своите желания, това само героите го правят.

Мнозина искат да имат постижения без мъчнотии. Тъй както е създаден светът, това е невъзможно. Това не значи, че човек неизбежно трябва да мине през канал или през кални, тъмни улици, но ако Провидението застави човека да мине през такъв път, за предпочитане е да мине през него, отколкото да бъде в бездействие. Веднъж сте дошли на Земята: вие трябва да знаете, че ще се натъквате и на чисти, и на кални улици; вие ще се натъквате на светли и на тъмни същества. За да се развивате правилно, вие трябва да бъдете разумни, да се вглеждате в живота на напредналите и учени хора, да видите по какви пътища са минали те и да се поучавате от тях. Както вашият живот, така и животът на другите хора трябва да ви служи като азбука, като настолна книга, по която да четете. Ако сами не знаете отде и как да започнете, обърнете се към вашите напреднали братя – те ще ви кажат какво трябва да правите.

Всеки човек носи в себе си някакъв талант, който трябва да разработва. Достатъчно е да дойде при него някой учен или напреднал брат, който да събуди таланта му и да го застави да работи в това направление. Мнозина прекарват живота си почти в бездействие, без да използват условията за развиване на своя талант. Като не могат да постигнат нещо в живота си, те се оправдават с това, че Природата не ги е надарила, че нямат никакъв талант. Който е работил съзнателно върху себе си, той непременно се е натъкнал на своя талант и го е развил. Представете си, че ви поставят в затвор и ви държат там, докато намерите своя талант. Какво ще правите? Мислите ли, че няма да го откриете? Много затворници са проявили талантите си именно в затвора. Като се намери в трудно положение, котката може да скочи от голяма височина, без да се осакати: тогава тя прилага това изкуство, което в други случаи не би приложила. Същото се отнася и до човека: когато се намери в трудно положение, човек може да направи това, което в никой друг случай не би могъл

да извърши. За предпочитане е някога човек да се хвърли отвисоко, отколкото без никаква съпротива да се предаде в ръцете на неприятеля си, който ще му върже ръцете и ще го подкара да върви напред.

Сега, като казвам, че човек трябва да бъде смел, това не значи, че трябва да върши глупости. Човек трябва да бъде смел в постъпките си, но разумен. Животът често поставя хората в трудни положения, за да развият своята разумност. Казва се, че на смелия Бог всякога помага: щом е така, човек трябва да бъде смел, за да решава трудните си задачи. Има случаи, когато само с тояга в ръка човек може да разпръсне многобройна тълпа: след това всички се чудят какво е станало, че толкова хора не са могли да се справят с един човек. Смелият действа бързо, решително и с вяра: остане ли да мисли много, работата му е пропаднала. Вярата върши чудеса. Приложете вярата в живота си и не се безпокойте. Човек трябва да размишлява върху нещата, но същевременно трябва и да действа. Какво допринася мисленето на някой мъж или на някоя жена, ако нищо не работят? Те нямат пари, нямат хляб и по цели дни седят вкъщи и мислят какво да правят, как да си доставят необходимите неща. Мъжът мисли на една страна, жената – на друга, но положението не се подобрява. Какво трябва да направят? Да се опретнат да работят. Мисленето им е дотолкова нужно, доколкото да намерят начин как да работят. Щом измислят някаква работа, те трябва да се впрегнат задружно, за да реализират намисленото. „Ама може да им дойде помощ отвън.“ И това е възможно, но за да дойде външна помощ на човека, без да е работил, друго нещо се иска от него. Това подразбира, че той е работил някога, а днес жъне плодовете на своята работа; иначе невъзможно е човек да не работи и да получава всичко наготово.

И тъй, казахме, че единицата сама по себе си нито се умножава, нито расте. Такова нещо представлява и Вечността: тя не се размножава, не расте, нито се развива. И за човека като единица може да се каже същото: ако се огледа в огледало, получава се едно изображение, което е негово отражение, но той ни най-малко не се е размно-

жил. Ако десет огледала се наредят под специални ъгли, човек се оглежда в тях, но вече се получават десет изображения на същия човек: това не значи още, че той се е размножил. Човек сам по себе си е единица, която може да има много отражения, без да се е размножила. Отраженията не са реални образи, въпреки това хората се лъжат именно от нереалните, от недействителните положения в живота. Те се натъкват на много недействителни и относителни неща в живота си и наричат това нещо наука.

Каква наука представляват предсказанията на съвременните хиромантици? Отивате при някой хиромантик и той ви казва, че сте родени при едни-какви си условия, какъв е характерът ви, но дойде ли до ония тънки подробности на вашия живот, нищо не може да ви каже. Колко души е имало в дома ви, когато сте се раждали; какво е било времето тогава, какво е било материалното положение на родителите ви – нищо не може да каже. Това не е наука. Ще дойде ден, когато науката ще си служи с абсолютни факти. Ще кажете на някой човек, че е сприхав – това е относително твърдение. Ще му кажете още, че е добър или лош човек – и това е относително твърдение. Думите *добър* и *лош* са пособия на един стар език. Кажете ли на някого, че е лош човек, той казва: „Вярно е това, но днес съм ликвидирал с тази фирма. Бях богат човек, милионер, търгувах с големи капитали и направих големи дългове. Днес всичко изплатих и останах беден, без пет пари в ръка, но започвам отново да работя. Сега ще се задоволя с малка фирма, но с името на добър, честен човек; ще работя само с двете си ръце и на тях ще разчитам – никой няма да ме познава. Да бъда виден, знатен човек, това подразбира да живея с чужд труд и капитали, да завърша живота си с неприятности“.

Един баща казал на сина си: „Синко, от тебе човек няма да излезе. Тъй ще минеш и заминеш, без да знае някой за тебе – дума няма да се чуе за твоето съществуване“. Един ден синът извършил някакво престъпление, за което всички вестници писали. Като чул, че вестниците са писали за престъплението му, синът взел един от тях и радостно казал на баща си: „Татко, ето, аз се прочух – днес

всички вестници пишат за мене“. Казвам: не е достатъчно вестниците да пишат за човека, но това, което пишат, трябва да е положително, да повдига самия човек, а не да го унижава; при това каквото вестниците пишат, каквото хората говорят, трябва да е вярно. Често хората говорят едни за други неща, които не са верни.

Като ученици вие трябва да имате ясна представа за себе си, да знаете какво сте всъщност, какво можете да направите, кои са вашите добри и лоши черти. Всяка добра или лоша черта на човека може разумно да се използва. Например някой обича да се гневи: гневът е сухият барут в човека, който може да се използва във време на война. Следователно ако е военно време, вие можете да се ползвате от гнева си, да го употребите като сух барут; ако е мирно време, ще избягвате да се гневите. Как ще избегнете гнева? Ще намокрите барута си, за да стане влажен: влагата пречи на барута да избухва. Влагата представлява мекотата в човека. Човек трябва да бъде мек, но не мекушав. Щом се отвори война, влажният барут трябва да се изсуши. Значи всяко нещо е на мястото си. Ангелът, който изразява любов и мекота, като се намери пред един грешник, ще приложи друг някакъв метод, съвършено различен от този, който би приложил към праведния. Христос казва за Себе Си: „Не дойдох да туря мир на земята, но нож“. Когато греши и не изпълнява Божиите закони, човек ще срещне на пътя си ангел с меч в ръка, който ще му даде добър урок. Когато Бог изпъди Адам и Ева от рая, Той постави на райската врата два ангела с меч в ръка да пазят да не се върнат назад. Ако не върви в правия път, човек ще се натъкне на меч на някой ангел и ще падне на земята; след това учените ще казват, че еди-кой си е умрял от разрыв на сърцето. Ангелът казва на човека: „Или ще вървиш в пътя, който ти е определен, и ще вършиш това, което Бог ти заповядва, или ще платиш с живота си!“ „Ама аз съм свободен да живея, както разбирам, и да говоря, каквото искам...“. Не, не си свободен да живееш и постъпваш, както искаш. Това, което мнозина считат за свобода, не е никаква свобода: истинската свобода разби-

ра разумни отношения между живите същества, които не нарушават интересите помежду си.

Хората се оплакват от противоречия, от мъчнотии в живота си, без да подозират, че причината за това се дължи на техните криви разбирания. Например някой мисли за себе си, че е кротък човек, и се чуди защо, въпреки неговата кротост, се натъква на толкова големи мъчнотии и противоречия. Много просто: той мисли криво за себе си – той не познава още какво нещо е кротостта. Кроткият човек е предвидлив и съобразителен, при всички случаи на живота си той знае как да постъпва. Като се намери в материално затруднение, без работа, той няма да тръгне от къща на къща да проси, да иска пари назаем, но ще разбере, че Провидението му дава задача да живее без пари – и ще гледа разумно да се справи с положението си. Той ще тръгне по приятели, по познати – да им работи без никакво възнаграждение. Като останат доволни от работата му, те ще го нахранят добре и ще го облекат. Ако и това не му се нареди, той ще прекара няколко дена гладен – ще знае, че така му е определено. Понесе ли и глада, както трябва, условията му ще се изменят. Само по този начин човек ще разбере, че всичко, каквото се случва в живота му, е намясто и за негово добро: така той ще види ръката на Провидението и Любовта на Бога.

Следователно при каквито тежки условия и да е поставен, човек ще види най-после, че има един естествен Божествен начин, по който той може да се освободи. Който прилага Божествените методи в живота си, той никога не опетнява Името Божие. Като става сутрин от сън, той чува вътрешния глас да му казва, че няколко дена няма да яде. Щом е решил да слуша Бога, той ще понесе това изпитание с търпение. На четвъртия ден той ще види на пътя си една голяма зряла череша и ще разбере, че има право да си откъсне 40 череша и да ги изяде. Като изяде черешите и задоволи отчасти глада си, той ще разбере смисъла на изпитанието, което му е било дадено. Всяко изпитание има за цел да развива в човека вътрешно послушание. Когато се говори за послушание, хората мислят, че притежават това качество. Те са послушни, когато са слаби и невежи.

Обаче срещате някой силен, учен човек: върви гордо, с изправена глава, с ръце в джобовете си или отзад – никого не иска да знае. Преди всичко не е правилно да туря човек ръцете си в джобовете си или отзад: нито едното положение на ръцете е правилно, нито другото; човек трябва да държи ръцете си в естествено положение, отстрани на тялото. Тъй щото човек трябва да има послушание към Бога не само когато е слаб, глупав или невежа, но и като силен, учен и разумен човек: това е истинско послушание.

Съвременните хора са дошли до един възел, до един кръстопът в живота си, и ако не знаят коя посока да вземат, те ще се натъкнат на такива изпитания, които ще им костват живота. Като не могат да се проявят, като не знаят коя посока на движение да хванат, те дохождат до областта на недоволството. Според мене недоволството, на което хората се натъкват, не е нищо друго освен психическа краста: каквото и да им се даде, каквото и да предприемат, те са все недоволни. Естествено е за човека да бъде недоволен, но недоволството трябва да му даде подтик да върви напред; недоволство, което спъва човека, не е намясто. Каквото и да прави, човек неизбежно ще мине през изпитания и мъчности – те имат за цел да го калят. За да се справи с мъчнотиите си, човек трябва да разполага с известно знание. Истинско знание е онова, в което няма никакво колебание – знаеш нещо и пристъпваш към реализирането му. Знаеш, че на еди-кое си място има заровени пари: вземаш мотиката и започваш да копаяш; копаяш ден-два и намиращ парите. Какво правят някои иманяри? Те започват да търсят пари: с години копаят на едно или на друго място, но нищо не намират. Защо? Не знаят къде са парите.

И тъй, сегашните хора се нуждаят от истинско, положително знание. Тази наука, която днес им се преподава, е само предговор към Божествената. Ако не разполага със светското знание, човек не може да се домогне и до духовното, защото знанието, било то духовно или светско, почива върху едни и същи закони. Докато дойде до възвишената Божествена наука, човек трябва да прави ред опити и упражнения, да прилага наученото – без приложение

няма напредък. Това се отнася не само до науката, но и до музиката, до художеството, до речта и т.н.

Сега от всички хора се иска стабилност, устои във възгледите им. Някои хора мислят, че могат да оправят света, и се заемат за тази работа. Като се натъкват на известни мъчности, те се обезсърчават и казват, че нищо няма да излезе от тази работа: това показва, че те не са измерили силите си. При това положение те намират, че трябва да се върнат по релсите на обикновения живот. Ако върви по обикновения път, човек нищо не може да постигне, обаче ако върви по необикновения път, той все ще придобие нещо.

Следователно като ученици вие трябва да сте в постоянно движение, да не спирате на едно място. В мислите, в чувствата и в постъпките ви трябва да има непреривно движение. Всяко спиране в пътя води към недоволство, а недоволството е място, дето живеят паразити. Спре ли човек за по-дълго време в тази област, паразитите ще го нападнат. Всяко съмнение, колебание, безверие са паразити, които развалят красивото и великото в човека. За да се справи с тия отрицателни състояния в себе си, човек трябва да се изучава. Който не познава себе си, той не може да разбере онова, което е вложено в него, и не може да се домогне до положителната наука. Днес хората изучават предмети и явления, които стоят далече от тях, а не познават себе си. Да изучава човек себе си, това значи да влезе в една свещена област на познания, които ще го доведат до истинската наука. Само това знание е в състояние да създаде правилни отношения между хората. Когато между хората съществуват правилни отношения, те знаят кой от какво се нуждае и могат да задоволят своите нужди. Когато иска да задоволи желанията на човека, Бог не задоволява изведнъж всичките му желания, но само онова, за което той е копнял с години: Той намира, че това е същественото му желание и го задоволява.

Само Божията Любов носи пълния живот.

30. лекция, 13 март 1929 г., София, Изгрев

НЕПРЕРИВНО ДВИЖЕНИЕ

Размишление

Сега ще прочета 90. псалом. Опитайте се да направите превод на този псалом според сегашните си разбирания. Ще кажете, че лесно се превежда от един нов език на друг, но мъчно се прави превод на смисъла на известно произведение. Като четете 7. стих от 90. псалом, вие изпадате в противоречие. Защо? Вижда ви се чудно как може Бог да се гневи и да проявява ярост. Стихът е следният:

*Защото изчезваме от гнева Ти
и от яростта Ти смаяни сме.*

На мнозина думите *гняв* и *ярост* се виждат странни. Според мене няма по-разбрани думи от думите *гняв* и *ярост*: разгневи ли се човек, прояви ли яростта си, всички разбират смисъла на тия думи. Обаче кажете ли думата *любов*, всички я считат отвличена дума. Като не могат направо да я разберат, те започват да тълкуват смисъла и съдържанието ѝ.

Като ученици от вас се иска правилно разбиране на философията на живота. Ако напишете последователно числата от 1 до 10, без да турите запетая между всяко едно от тия числа, това представлява незавършена работа; турите ли запетая между всички числа, това показва завършена работа. Който не употребява в живота си препинателни знаци, той минава за прост човек. Който изучава графологията, той разбира смисъла на препинателните знаци и ги употребява намясто. Много писатели и учени поставят препинателни знаци, дето не трябва, а дето трябва, поставят повече, отколкото са нужни. В граматиката има ред правила, които се подчиняват на специални за тях закони: който иска да спазва правилата, той трябва да познава законите, по които те се създават.

Представете си, че имате числото 1567. Това число е предметно, т.е. означава някакъв предмет, взет в специ-

ално количество. Например ние можем да имаме 1567 кг вода, жито, пясък, пращинки или друго нещо. Превърнете ли това число в някаква жива величина, психологически то представлява число с особено значение, като дадена формула. Всяка формула има приложение в живота. За какво и къде се прилага формулата: 5 грама сакъз, 6 грама дървено масло, 7 грама катран и 1 грам вода. Значи имате формулата или числото 1567, което се употребява за лекуване на циреи. В тази формула водата е взета в най-малко количество, понеже тя крие в себе си най-голяма динамическа сила. Всяко число съдържа известна сила, известна интензивност. В това отношение числата приличат на семена. Обаче по интензивност те се различават така, както и семената. Като изучавате числата и семената, ще видите, че всяко едно от тях съдържа различно количество жизнена сила. Онези, които са се занимавали с динамиката на ботаниката, те разбират всички процеси, които стават в развитието им: покълване, растене, цъфтене, завързване на плод и узряване.

Следователно докато човек не разбира силата, която Природата е вложила в числата, той няма да разбере вътрешния им смисъл и отношението, което те имат към него. Като измервате дължината на пръстите си, виждате, че те не са еднакво дълги: първият пръст, показалецът, може да бъде дълъг 9, 10, 11 см; средният – 9.5, 10.5, 11.5 см; безименният – между показалеца и средния; малкият – 6, 7, 8 см. Това са числа, които представляват приблизителната дължина на пръстите. Който разбира динамическата сила на числата, той може да ги приведе в известен ред. Числото 9 е резултат, завършено число: по-далече от себе си това число не може да отиде. Ако срещнете човек, който се движи в реда и порядъка на това число, ще знаете, че каквото ви обещае, ще го изпълни: външните условия го заставят да го направи, понеже няма време за отлагане на нещата. Този човек обича живота: заболяе ли, той веднага ще отиде при лекар; той никога не отлага нещата. Има числа, които съдържат в себе си противоположни сили на числото 9. Човек, който включва в себе си порядъка на

тия числа, обещава, но никога не изпълнява. Като не изпълни обещанието си, той казва: „Исках да направя това нещо, но нямах благоприятни външни и вътрешни условия“. Силите в този човек са отрицателни.

Мнозина изучават динамиката на небесните тела и си представят, че те се движат около някакъв център, подобен на нашето Слънце, като описват около него окръжност. Всъщност нито едно тяло при движението си не образува окръжност: орбитата на тия тела е или елипсовидна, или спирална – според близостта или далечината, на която отстоят от даден център. Ще кажете, че това е в динамиката само: каквото е в динамиката, това е и в самия живот. Често виждате, че бащата в един дом обича сина си повече от дъщеря си. Защо? Той е по-близо до него. Друг пък обича повече дъщеря си. Защо? Тя е по-близо до неговата орбита. Колкото повече хората приближават орбитите си в своето движение, толкова повече те се обичат; започнат ли да се отдалечават, те по-малко се обичат. Някой казва: „Не зная защо, но този човек по-рано ме обичаше повече: днес е поизстинал малко в любовта си към мене“. Много естествено: този човек по-рано е бил по-близо до тебе, а сега се е отдалечил.

И тъй, ще знаете, че каквито са отношенията на небесните тела помежду им, такива са отношенията и на хората един към друг. Както съзнанието на хората се ръководи от едно Разумно начало, така и физическите явления, които хората считат за механически, неразумни, се ръководят от същото Висше съзнание. Зад механическите процеси в Природата се крие разумна сила, която малцина познават. Като не разбират разумността в Природата, хората казват, че както в Природата има приливи и отливи, такива съществуват и в живота, но в тях няма никаква разумност. Който разбира и познава разумността, която действа и в Природата, и в живота, той вижда, че навсякъде съществува пълно уравновесяване на силите. Дето има равновесие на нещата, там съществува разумност. Например някъде има прилив – точно на противоположното място става отлив; ако някъде става отлив, на друго място има при-

лив. Като изучавате съзнателно процесите в Природата, ще дойдете до дълбокото разбиране да видите, че всеки процес има свой вътрешен смисъл.

Учените казват, че всичко в Природата е в движение; въпреки това мнозина считат, че техният живот е спрял вече. Това е криво твърдение. Когато отива на гарата да се качи на някой трен, човек е в движение. Щом влезе в един от вагоните, видимо той спира движението си, но тренът се движи. Ако стане някаква повреда с трена, движението му спира, но веднага телеграфите и телефоните започват усилена дейност – веднага вземат мерки да махнат причината, която е спряла движението на трена. Значи движението в Природата е непреривно и се предава от едно място на друго.

Следователно когато тренът на някой човек спре, веднага всички разумни същества, на които съзнанието е свързано с неговото, т.е. всички същества, които влизат в неговата система, проявяват усилена деятелност. По този начин силите в Природата се уравновесяват. Някой казва, че не иска да върви по пътя, по който всички хора вървят. Ако не върви по същия път, по друг път ще върви, но не може да спре. Който сам не иска да върви, други ще го носят. Защо умират хората? Защото не искат да се движат. Като се разсърди на близките си, човек започва да се инати и казва: „Не искам да работя – ще седя вкъщи и няма да работя, няма да се движа“. Като остане дълго време вкъщи, дохождат най-после с кола и с попове и го изнасят вън; като го опеят, заравят го в земята. Не се минава много време, и на гроба му виждате изникнали трева, цветенца; те казват: „Като не искаш доброволно да излезеш навън, ние насила ще те заставим“. Хората мислят, че тялото на умрелия гние и се загубва. Не, тялото му не гние, но се разлага, за да могат семенцата да вземат някои елементи от него и на части да го изнесат вън.

Едно трябва да знаете за Природата, а именно: колкото е строга и взискателна, толкова е мека и снизходителна – види ли, че някой се противопоставя на нейните закони, тя го оставя свободен. Не иска ли той да излезе

вън от къщата си, да се движи, тя казва: „Щом не искаш сам да излезеш, други ще дойдат да те изнесат“. Ако съвременните хора нямат резултати във възпитанието и самовъзпитанието си, това се дължи на факта, че те се противопоставят на Природата, понеже мислят, че са свободни да правят, каквото искат: те считат себе си фактори в Природата. При сегашното положение, в което се намира, човек нито е свободен, нито е фактор. Според разбиранията на сегашния човек свободата му седи в това – да прави, каквото иска, да не се подчинява на никакви закони. Това е невъзможно: Природата никога няма да остави човека да нарушава нейния ред и порядък, да нарушава нейната хармония. Силният никога няма да се остави в ръцете на слабия, да разполага с него, както иска; умният никога няма да се остави в ръцете на глупавия, добрият никога няма да се остави в ръцете на злия.

Днес всички се питат съществува ли добро и зло в света. Който отрича доброто и злото като сили в Природата, той лесно може да отрече и задълженията си. Обаче да отричаш задълженията си, това не значи, че няма да ги плащаш. Ако откажеш, веднага ще ти представят полица-та, която сам си подписал; след това ще извикат свидетели, пред които си получил парите – при това положение, искаш или не, ще признаеш дълга си и ще платиш. Каквото и да прави човек, колкото да се отказва от дълга си и каквато лъжлива клетва да даде, задължението не се маха. Докато не изплати задълженията си, човек не може да бъде свободен. Природата пише всичко, което дава; това, което Природата е написала върху човека, никой не може да го заличи.

Следователно, като върши нещо, човек трябва да знае кои са причините, които го заставят да го върши. Например някой върши Волята Божия доброволно, от любов към Бога; друг пък отказва да върши Волята Божия. За него ще дойде остенът: като го боднат няколко пъти, човек започва да върши Волята Божия от страх, а не по свобода. Който не иска да излезе от къщата си доброволно, насила ще го заставят; ако и при това положение не иска

да излезе, ще го вземат на ръце и пак ще го изнесат. „Аз не вярвам в нищо.“ Ще те заставят да вярваш. Като дойдат в дома ти и те изнесат на ръце, тогава ще повярваш; тогава умът ти ще започне да работи – от последствията да намира причините на нещата.

И тъй, каквото и да прави човек, по-далече от числото девет не може да отиде. Ако девет пъти е вземал пари назаем и не ги е връщал, на десетия път вече няма да му дадат; ако пък девет пъти е вземал пари назаем и всякога ги е връщал, и на десетия път ще му дадат. Когато говорим за числата, за динамическите сили, които те съдържат, ние трябва да бъдем абсолютно свободни. Който не е свободен, той ще се смущава, ще се безпокои защо пръстите му например са къси или дълги; при това, ако започне да ги мери, няма да знае как и отде да мери и ще изпадне в погрешки. Това вече не е наука: прави ли човек погрешки, и заключенията му ще бъдат неверни. Като знаете значението на дългите и на късите пръсти, вие можете точно да определите какви добродетели се крият в човека – и тогава, ако някой дойде при вас да ви иска пари назаем, вие ще погледнете пръстите му, ще ги измерите и ще знаете можете ли да му дадете, или не. По-добри поръчители за човека от ръката му, както и от неговите пръсти, няма – те определят кредита, с който човек може да се ползва.

Искате ли да се ползвате от числата, вие трябва да знаете какви сили се крият в тях и какво действие оказват върху човека. Има случаи, когато банкер дава известна сума назаем, обаче съчетанието на силите, които действат в дадената сума, се отразява фатално върху него и той умира. Затова казваме, че има благословени пари, но има и несчастни пари: благословието и нещастieto им се дължи на съчетанието на силите, които се крият в тия числа. Например никога не давайте пет стотинки на просяк. Число, в което петорката е в началото, като 5, 50, 500, 5000, 50 000 и т.н., не е благословено. Ако някой ви даде 50 000 лв., откажете се от тази сума. За предпочитане е да вземете само дванадесет лева за един обяд, отколкото да вземете цялата сума – с дванадесетте лева вие ще се свър-

жете с разумни същества, които ще ви помагат.

Като ученици вие трябва да знаете, че всички числа не съдържат благоприятни сили в себе си. Следователно вие не можете всякога да се ползвате от числата, както не можете на всяко време да правите добро. Има моменти в живота, когато доброто, което човек прави, е намясто. Човек не може да прави добро непрекъснато и безразборно: прави ли непрекъснато добро, това значи да се изтощи, както се изтощава майка, която едновременно кърми няколко деца. Може ли малкото изворче едновременно да напои хиляда души? В един и същи момент малкото изворче може да задоволи жаждата на няколко души само, но по никой начин не и на хиляда. Това показва, че има неща, които и Природата в даден момент не може да направи. Та когато казваме, че някои дни, седмици, месеци или години са неблагоприятни за човека, разбираме, че енергията на Природата през това време е ограничена: тази енергия се използва на друго място.

Сега да се върнем към числото девет. Ако показалецът на човека е дълъг 9 сантиметра, това говори за отстъпчив характер: този човек е внимателен, добре разположен към хората; ако същият пръст е дълъг 11 см, този човек е упорит, своенравен, вечна опозиция на хората – кой каквото каже, той всякога ще се обяви на противно мнение. Този пръст е свързан с личността на човека: когато е много дълъг, човек има особено мнение за себе си и поставя личността си над всичко. Като заповядва, човек всякога сочи с показалеца си; средният пръст е свързан с правото. Обаче в живота само слугата търси правото си – господарят не търси никакво право, защото го има. Дали съзнателно човек повдига показалеца си, или несъзнателно, това означава заповед. Хора, които обичат да заповядват, често повдигат показалеца си; ако искат да не заповядват, те трябва да наблюдават движенията си, да се контролират. Повдигането на показалеца може да спаси човека, а някога може да го окачи на въжето. Ето защо, каквито движения и да прави човек, съзнанието му трябва да бъде будно.

И тъй, като се стреми към добър живот, човек иска да се свърже с едно по-високо съзнание от своето, което да оказва благотворно влияние върху него – това високо съзнание е Божественото. Как може човек да се свърже с Бога? Ще кажете, че за това е нужна вяра, обаче да вярва човек или да не вярва, това не зависи от него. Да вярва човек, това не значи по цели дни да се моли и да очаква наготово да му се донесе всичко, което му е нужно: вярата изисква работа. Земеделецът трябва цял ден да дига и слага мотиката, за да роди лозето му добро грозде; като работи по този начин, той ще вярва в добрите резултати.

Ще каже някой, че не е свикнал на работа, че обича само да се моли. Молитвата и работата вървят заедно. Молитвата не изисква специална обстановка и място: човек може всякога и навсякъде да се моли – той може да се моли и като ходи, и като работи. Ама времето не благоприятствало за молитва... Човек може да се моли по всяко време. Ама съдбата му била тежка, препятствала му във всички работи... Какво нещо е съдбата? Казват хората, че съдбата била добра и лоша. Добрата или лошата съдба на човека се определя от съотношението на числата на неговите пръсти. Ако отношението между числата, които получавате при измерване на пръстите на някой човек, е хармонично, съдбата на този човек е добра: ако е беден, в скоро време той ще обърне внимание на някои добри, богати и разумни хора и те веднага ще му се притекат на помощ. Не е ли хармонично отношението между тия числа, и богат да е, той всичко ще изгуби – това значи да има човек лоша съдба.

За добрата или лошата съдба на човека има значение не само отношението на числата, които отговарят на дължината на неговите пръсти, но и отношението между числата, получени при измерване на лицето, на ръцете, на краката, на цялото тяло. Даже и простите хора разбират от красивото и хармоничното в човека. Като имат един красив образ в ума си, когото видят, все с него го сравняват. Например ако харесва майка си или сестра си, момъкът търси мома, която да прилича на майка му или на сестра

му. Това показва, че в Природата съществуват постоянни величини, към които човек се стреми – те са мярка, която ръководи човека. Като знаят, че има постоянни величини в Природата, учените превръщат тия числа в геометрически форми, геометрическите – в органически, а органическите – в психически, които проникват в човешкото съзнание. Това преминаване на формите от една в друга подразбира вътрешна хармония в живота.

Всички хора се стремят към вътрешната хармония на живота. Дойдат ли до тази хармония, те са придобили вече онзи вътрешен мир в себе си, който регулира всичките им отношения. По своя вътрешен мир те познават ще успеят ли в работата, която са предприели, или няма да успеят. Назначават ви на някаква служба, но вие сте раздвоени, нямате мир в себе си: ще знаете, че работата ви няма да върви. Отивате на изпит, но сте раздвоени. Защо? Няма да издържите изпита си. Обаче ако сте тихи и спокойни в себе си, каквато работа да започнете, ще имате успех. Природата е строго определила мястото, както и работата на всеки човек. Попадне ли човек точно на мястото и на работата, които Природата му е определила, той всякога е доволен; не попадне ли на мястото и на работата, които са определени за него, той е недоволен и всякога роптае. Въпреки всичко това повечето хора се стремят към големи работи, към първи места. Първото място, първото число е опасно; последното място, последното число е спасително.

Числата играят важна роля в живота на отделния човек. Има числа, които помагат на човека; има числа, които му препятстват. Човек трябва да знае за себе си кои числа му помагат и кои му противодействат. За да познаете кои числа ви помагат, напишете едно след друго числата 1, 2, 3, 4, 5 и т.н. Като пишете тия числа, спирайте се за известно време пред всяко едно от тях и следете какво чувствате. Числото, което ви харесва, което внася радост и спокойствие във вас, е числото, което ви помага. Като дойдете до познаване на силите, които действат в числата, вие ще можете да определите кой лотариен билет печели и него

именно да вземете. Каквото представляват числата в живота, такова нещо е животът на всеки човек. Животът на човека не е нищо друго, освен лотариен билет, на който е точно написано ще спечели или не, ще има ли страдания, или няма да има.

Който разбира законите на числата, той може да измени съдбата си, т.е. да я подобри. Забележете ли, че дадено число, ден или месец не ви благоприятстват, изменете ги и наблюдавайте какви резултати имате при новите числа. Ако строите къща, спазвайте числата; каквото правите в живота си, правете го с оглед на науката за числата. Някой казва: „За мене е важно да си направя една къщичка, да се прибера, а колко голяма ще бъде, с какви размери, не е важно“. Не, от размерите на къщата, на стайте, зависи вашето благосъстояние. Добре е размерите на стаята да бъдат 5:6, а не 3:3 или 2:2. Като учи и работи съзнателно, човек се домогва до положителните числа в живота и се ползва разумно от тях – това е една от задачите на всеки човек.

Божията Любов носи пълния живот.

31. лекция, 20 март 1929 г., София, Изгрев

ВТРЪСВАНЕ

Размишление върху изворите на живота.

В живота на хората съществува закон на втръсване. Кога се втръсва човек? Когато дълго време прави едно и също нещо: най-после в човека става реакция, която се придружава с едно особено състояние, което наричаме *втръсване*. Втръсването не е природен закон, но резултат на неестествения живот на хората. Като закон втръсването има свои добри страни, но желателно е човек да не изпада под неговото влияние. Втръсването се явява в помощ на човека, когато всички други средства са се оказали безрезултатни. Когато човек е болен и всички изпитани средства не му помагат, втръсването му идва на помощ: той повръща храната си и положението му се облекчава. Втръсването иде в крайния момент. Не оставяйте нещата да дойдат до този момент! Една от причините за втръсването се дължи на това, че човек очаква от живота повече, отколкото той може да му даде. Обикновено човек си поставя голяма програма, която не може да реализира; щом не може да реализира програмата, която си е поставил, човек се разочарова. Едно трябва да знаете: човек никога не може да изпълни програмата, която сам си е поставил. Ако успее по някакъв начин да я изпълни, той пак ще свърши с разочарование и втръсване.

Законът на втръсването съществува не само в обикновения живот на хората, но и в религиозния им живот. Някои религиозни хора очакват чрез религията да оправят работите си. Какво оправяне на работите си могат да очакват? Щом са се родили на Земята от баща и от майка, работите им са оправени. Ако има нещо объркано в материалните работи на хората, това се дължи на техните криви разбирания за живота. Наистина, срещате един млад човек и виждате, че той е успял вече да обърка работите си. След това започва да мисли, че като умре баща му, той

ще го наследи, ще получи голямо богатство, с което ще оправя работите си. Бащата пък мисли, че като остава богатството си на своя син, с това осигурява прераждането си. Обаче така се създава едно колело на движение, което нищо не разрешава. Онези бащи, които не могат да оставят наследство на децата си, казват: „Бог ще ги осигури, Той ще промисли за техния бъдещ живот“. Значи някои хора вярват в Божия Промисъл, а други не вярват: тази е причината за изникване на различни възгледи за Бога. За Бога може да съществува само едно мнение: има ли много мнения, те отговарят на самите хора. Значи за всеки човек Бог представлява такова нещо, каквото е самият той. Какъвто си ти, такъв е и твоят Господ; затова казват, че идеалите на всеки човек отговарят на самия него. Понеже идеалите на хората не са високи, те са недоволни от живота, от баща си и майка си, от окръжаващата среда и т.н. Хората се страхуват да не дойде някой да отнеме и малкото им богатство, което имат. Обаче умния човек никой не може да го обере, глупавия всеки може да го обере; никой не може да обере добрия човек, но лошия всеки е в състояние да обере. Защо? Защото разумността, добротата са Божествени качества, които не се губят, нито се отнемат.

Съвременните хора често губят това, което са придобили, понеже не са постигнали крайното си развитие. Като губят по нещо от себе си, те казват, че усещат някаква липса: тази липса именно ги заставя да работят. Един ден, когато завършат развитието си, ще видят, че всички празнини, които са имали в различните животи, са запълнени. Те ще минават от една планета на друга, докато дойдат до пълно познаване на Битието. На мнозина се вижда чудно как ще живеят на различните планети, когато според тях само на Земята има живот. Като обиколят всички планети, те сами ще видят има ли живот там, или няма. На Луната например има живи същества, по-културни от хората. Може ли да бъде пуста, ненаселена Луната, щом е създадена от Бога? До четвъртия ден от създаването на света небесните светили са били неустроени, но от четвъртия ден насам те са устроени вече и живот съществува на

тях. В Божественото няма никакви празнини. Ще дойде ден, когато планетите ще си почиват. Временно само животът ще изчезне от тях, но засега навсякъде има живот. Тъй щото, искате ли да придобиете нещо положително от Луната, наблюдавайте я с мисълта в себе си, че в нея има живот, че тя е населена с разумни, културни същества. Както кучето отдалече познава господаря си, така и учените хора отдалече познават има ли разумни същества на Луната, или няма.

Какво показва това? Това показва, че в човека има едно чувство, чрез което той познава и възприема Истината. Човек се интересува от Истината, както и от всички планети дотолкова, доколкото може да влезе във връзка с тях, да приеме нещо от техния живот и да го приложи в своя. „Как може да стане това?“ Чрез неговото вътрешно радио. Като изучава планетите, слънцата и живота им, човек дохожда до познаване на Бога. Ако не разбирате и не познавате Бога в проявеното, в това, което Той е направил, как ще Го познаете в не проявеното? Ако човек не познава относителната истина в живота, как ще познава абсолютната?

Сега да се върнем към закона на втръсването. Забелязано е, че и най-хубавите неща могат да произведат втръсване в човека: например ако много пъти човек пее някоя хубава песен, в края на краищата и тя ще му втръсне.

Сега ще ви дам една нова песен: *Хади х'ензи*. Заглавието ѝ е на чужд, непознат на вас език. Едно време тази песен се е пяла от хора с високо съзнание. Тези хора са вървели по друг път на еволюция, а не по пътя на обикновените хора. Днес тази песен не се пее на езика, на който някога са я пели, защото ще изгуби смисъла, който е вложен в нея. На български език тя се превежда с думите *Благата песен*. Съдържанието ѝ е приблизително следното:

*Ти съзнавай, ти люби,
безспирно сей, гради
и в живота всичко давай,
тази истина в Бога ти познавай!*

Под думите *всичко давай* разбираме даване от изобилието. Който няма, той не може да дава; освен това има неща, които по никой начин не могат да се дават. Който дава, и на него се дава; не дава ли, и на него не дават. Преведена на български, тази песен става разбрана за всички. Щом е разбрана, тя може да храни човека: всяко нещо, което човек разбира, лесно се усвоява.

Като ученици вие трябва да имате право разбиране за Бога. Вие трябва да съзнавате, че Той е в сила да воюва заради вас. Гледате ли така на въпроса, вие никога няма да се застъпвате за себе си, да търсите своето право. Благодарете за това, което Бог прави за вас; бъдете доволни и на най-малкото, което ви се дава; не се стремете към големи работи, с които не можете да се справите. Какво ще правите, ако ви дадат да управлявате някоя планета? Какво ще правите, ако ви изпратят на Луната, как ще се справите с големия студ на Луната? Според някои учени там има голям студ – около -250°. Ако сте на Земята, лесно се носи и големият студ, и голямата горещина. Не е лошо нещо студът, но за онзи, който го разбира и може да се справи с него. Студът и топлината лекуват човека от недоволството, от апатията, от ред противоречия. Като се освободи от тия състояния, човек започва да разбира смисъла на студа и на топлината като енергии в Природата, които могат разумно да се използват. Докато енергиите на студа и на топлината не са подпушени, те не причиняват никаква опасност; подпушат ли се, те причиняват изгаряне, а с това и ред пакости. Разликата между студа и топлината се заключава само в посоката, по която се движат техните енергии: те се движат в две противоположни посоки.

Тайна молитва

32. лекция, 27 март 1929 г., София, Изгрев

ПРОТИВОПОЛОЖНИ ПРОЦЕСИ

Размишление

Какво ще стане с човека, ако отиде сам на бойното поле да воюва? Ще бъде убит. За да не го убият, той трябва да отстъпи по всички правила на военното изкуство. Значи човек сам не може да воюва: воюването е процес на колективно съзнание. Следователно щом става въпрос за воюване, човек трябва да се свърже с хората и така да предприеме войната. Докато не е разбрал какво представлява воюването, човек мисли, че е силен, умен, способен, вследствие на което е готов всеки момент да воюва. Първоначално той е самонадеян, но като срещне големи препятствия, постепенно започва да отстъпва не само по теоретически, но и по практически съображения.

Сега например вие четете Посланията на апостолите, но не разбирате техния вътрешен смисъл. Ако четете Посланието на Павел към римляните, 8. гл., в стиховете 28-31. е казано:

*Знаете пък, че на тези, които любят Бога,
които са призвани според Неговото предопределение,
всичкото към добро им съдейства.
Защото които предузна,
тях е и предопределил да бъдат
съобразни с образа на Сина Му,
за да е Той първороден между многото братя;
а които предопредели, тях и призва;
а които призва, тях и оправда;
а които оправда, тях и прослави.*

Мнозина четат Евангелието, Посланията, но като не разбират вътрешния смисъл на думите, чудят се защо всичко е така писано. Питам: ти защо отиваш сам на бойното поле? Не знаеш ли, че който отива сам на бойното поле, той отстъпва? Ако воюва с много хора, ще отстъпи ли? Следователно ако цялото човечество воюва за една велика идея, ще отстъпи ли? Няма да отстъпи.

Съвременните хора четат Свещената книга, както и ред книги, в които се описва животът и страданията на великите хора, но като дойдат страданията до тях, бягат, не искат да губят разположението и спокойствието си. За колко време човек може да бъде разположен? Срещате един човек: весел, разположен – мисли, че нищо не е в състояние да го смути. Кажете му една обидна дума и вижте какво става с неговото разположение; дайте му няколко грама рициново масло и вижте къде отива неговото спокойствие. Преди да е взел рициновото масло, той не иска да го безпокоят, да развалят спокойствието му: той иска да чете само, да се занимава с научни въпроси. Обаче като изпие рициновото масло и се прочисти, той се усеща облекчен, подмладен, подвижен. Докато рициновото масло действа в стомаха и червата, човек не се чувства добре – в него става голяма реакция. Рициновото масло е подвижна течност, която се бунтува в стомаха на човека, иска да излезе вън. Щом раздвижи известни енергии, които са застояли в стомаха и в червата на човека, рициновото масло излиза навън; излезе ли навън, човек се успокоява и се чувства облекчен и подмладен. Има мисли, попаднали в ума на човека, които действат като рициновото масло: те произвеждат реакция в човешкия ум, защото искат да излязат вън от него. Тази реакция ние наричаме борба. Човек се бори, докато се освободи от тия мисли; освободи ли се от тях, той се облекчава и подмладява. В резултат на тази борба в него се явява някаква светла, възвишена мисъл. Както след рициновото масло апетитът на човека се усилва, така и след всяка отрицателна мисъл се усилва желанието на човека да учи, да придобива нещо ново. Който лекар и да извикате при някакво физическо неразположение, той непременно ще ви препоръча рициново масло.

Като ученици вие трябва да разбирате процесите в Природата правилно, за да се ползвате от тях. Например някой се оплаква, че му казали една лоша дума. Лоша дума е само онази, която не е в хармония с човека, до когото се отнася. В това отношение вие трябва да знаете какви сили крие всяка дума в себе си, за да можете предварително да разбирате ефекта, който тя би произвела; вие трябва

да знаете какви сили се крият в мислите и в чувствата, с които си служите, за да разбирате какъв ефект могат да произведат върху човека. Ако поставят някой човек в магнетически сън и чрез внушение му кажат, че на ръката си има рана от изгоряло, като се събуди от този сън, той ще изпитва на ръката си болка от изгоряло. Това показва, че докато човек е ограничен, докато се поддава на влиянието на чужди мисли, той никога няма да бъде свободен. Свободата е процес на съзнанието: свободен човек е онзи, съзнанието на когото действа в рядка, ефирна материя. Потъне ли съзнанието на човека ниско вътре, в гъстата материя, той изгубва свободата си. Гъстата материя представлява сбор от същества, подобни на разбойници, които имат единствена цел – да оберат човека. „Вярно ли е това? Как може да се провери Истината?“ Много просто: всички хора, които говорят Истината, имат приблизително еднакъв строеж на думите. Какви и кои са тия думи, вие не можете да знаете – Истината сама избира думите, с които си служи. Турите ли една от нейните думи, дете не трябва, тя ще предизвика изгаряне в съзнанието. Човек може да бъде изгорен от една дума, от един поглед, от една мисъл или от едно чувство. Всяко изгаряне не е нищо друго освен дисонанс в съзнанието.

И тъй, за да се справи с процесите, които стават в съзнанието, човек трябва да има знания. Някой се страхува от влияния, друг се страхува да не изгуби любовта си, трети се страхува да не го отделят от идеала му. Кога се страхува човек? Когато няма знания. Апостол Павел казва: „Кой ще ме отдели от Любовта Христова?“. Който е възлюбил Бога, той не може да бъде отделен от Него; който не е възлюбил Бога, той сам по себе си е отделен. Каква е разликата между този, който не е отделен от Бога, и онзи, който е отделен? Разликата между двамата е такава, каквато между благородния и неблагородния метал – благородният метал не се окислява, а неблагородният се окислява. Каквато е разликата между праведния и грешния, такава е и между онзи, който люби Бога, и този, който не Го люби. Тялото на праведния е устроено по един начин, а на грешния – по друг: това зависи от техните мисли и

чувства. Добрите мисли и чувства строят по един начин, а лошите – по друг. Това, което човек гради с помощта на добри мисли и чувства, е устойчиво и никога не се губи; съграденото обаче с лоши мисли и чувства не е устойчиво и лесно се губи.

Казва се, че човек трябва да пази това, което е съградил в себе си. Това се отнася до връзката му с Бога. Следователно човек трябва да пази свещено връзката, създадена между Бога и неговата душа. Никоя външна сила не е в състояние да скъса тази връзка, освен самият човек. Никакви страдания, нещастия, изпитания, мъчности не са в състояние да скъсат връзката между човешката душа и Бога. Човешките връзки обаче лесно се късат: достатъчно е да кажете нещо обидно за някой човек, за да го накарате да се отдалечи от вас. Някой върви и се оглежда на сам-натам какво ще кажат хората за него. Какво ще кажат хората? Каквото виждат. Ако виждат, че не си облечен, както трябва, ще кажат, че не си облечен; ако намерят, че си прост или учен, непременно ще си кажат мнението. Когато хората дават мнението си, дай и ти своето. Ако намериш, че говорят истината, нищо друго не ти остава, освен да потвърдиш думите им; ако намираш, че не говорят истината, ще се опиташ да ги коригираш. Кажат ли за тебе, че си учен човек, ще им кажеш, че не са прави, защото има много неща, които не знаеш. Пазете се да не скъсате връзката си с Бога; що се отнася до човешките връзки, те лесно се късат, лесно се завързват.

Като ученици вие трябва да работите върху себе си, да се справите с всички мисли и чувства, които като рициновото масло идат да отнемат разположението на духа ви. Какво можете да кажете за човек, който от всичко се плаши? Ако всяка мисъл може да го застави да се откаже от убежденията си, този човек не заслужава да бъде свободен – той е роб на условията, на злото в света. Ще кажете, че Бог е Любов и прощава на всички. Бог е Любов, но за разумните; Бог е Мъдрост за мъдрите, Бог е Истина за истинолюбивите. Какво е Бог за грешните, те сами знаят; ако аз отговоря на този въпрос, ще предизвикам изгаряне в съзнанието ви. Какво е отношението на Бога

към грешните, не ме интересува – аз се интересувам само от отношението на Бога към праведните, които вършат Неговата воля. От две хиляди години насам християните се занимават с отношението на Бога към грешните, но светът още не е оправен. Те говорят за страшния съд, за ада, но хората още продължават да грешат. Защо? Защото се занимават с неразрешими въпроси. Не разрешавайте неразрешимите въпроси! Защо хората грешат, защо говорят лошо едни за други – това са въпроси, които днес не могат да се разрешат; оставете тия въпроси настрана, за далечното бъдеще. Какво мислят хората за вас, не е важно – интересувайте се от това, какво Бог мисли за вас, какви са Неговите отношения към вас. „Къде е Бог?“ Той е извън времето и пространството. Като хора, дошли на Земята да се учат, вие живеете в ограничен свят, във време и пространство. Дойдете ли до Вечността, вие трябва да излезете от ограничения свят и да влезете в области извън времето и пространството.

Следователно искате ли да знаете какво представлява Бог във времето и пространството, изучавайте себе си. Всеки може да познае Бога дотолкова, доколкото Му е дал достъп в съзнанието си. Някой се оплаква, че съзнанието му било обхванато от някое чуждо същество, което внасяло в него мрак. Това чуждо същество му нашепвало отрицателни мисли с цел да го отклони от правия път, то му казвало, че е заблуден, че не трябва да се занимава с философски въпроси, че от него нищо няма да излезе и т.н. Изпаднете ли в такова положение, ще знаете, че това е злото в света, което се изразява чрез същества, които имат за цел да спъват хората. Значи човек може съзнателно или несъзнателно да даде ход на тия същества в себе си. Ако това е възможно за злото в света, колко повече човек трябва да даде път на доброто в себе си, колко повече човек трябва да бъде готов да изпълнява Волята Божия!

Като наблюдавам лицата на хората, виждам какви са страданията им. Те се мъчат, страдат, но въпреки това не могат да разрешат задачите на своя живот: те искат да ги разрешат механически. Механическото разрешаване на задачите е намиране на неизвестните X и Y – това не е ис-

тинско разрешаване на задачите. Да се наяде човек днес, това не е разрешение на въпроса – това е временна помощ само. Докато живее на физическия свят при преходни условия, човек се нуждае от храна, за да извади живота, който е вложен в нея. Днес хората дъвчат храната си; ще дойде ден, когато те ще се хранят по друг начин.

Сега, както изучавате влиянието на различните храни върху организма си, така трябва да изучавате влиянието на мислите върху ума си и на чувствата върху сърцето си. Да може човек да се справя със своите мисли и чувства, това значи да е постигнал нещо положително. Външно човек може да се показва тих и спокоен, като че нищо не е изгубил, а вътрешно да се усеща отмалял, неразположен. Това е състояние на обиране: този човек е изгубил всичкото си богатство. Силен човек е онзи, който може да запази докрай събраното богатство, което Бог му е дал. Ако Бог е във вас, кой може да вземе богатството ви?!

Като ученици вие трябва да пазите своето вътрешно богатство. Всеки човек е изложен на изпитания, на изкушения, с единствената цел да го оберат. За да запази своето богатство, човек минава през ред вътрешни борби. Всеки чувства, че нещо го дебне. Това дебнене съществува навсякъде в Природата: лисицата дебне кокошката, вълкът – агнето, крадецът – богатия, съдията – престъпника. Като знаете това, съзнанието ви трябва да бъде будно. Будно съзнание има само онзи, който свещено пази връзката си с Първата Причина на нещата – той винаги разчита на Божественото в себе си и му дава път да се прояви. Човек трябва да знае как да се справя с мъчнотиите си; не знае ли, той ще бъде победен. Вземете пример от борците: години наред те се упражняват, за да могат да се противопоставят на всеки, който ги напада отвън или отвътре. Българите се нападат едни други с тояга, с кривак. Искат ли някой да си отмъсти, той дига кривака си и не гледа къде удря; англичаните пък се боксира. Обаче злото не се побеждава нито с кривак, нито с юмруци, нито с боксиране. Човек трябва да знае как да постъпва със злото; не знае ли, злото ще го повали на земята. Като се бори дълго време с мъчнотиите си, както и със злото, човек изгубва

най-после своя вътрешен мир, вследствие на което животът му се обезсмисля.

Съвременните хора постоянно се оплакват, че са изгубили нещо. Някой се оплаква, че е изгубил мира си, друг – любовта си, трети – някоя светла мисъл или благородно чувство. Ако отидете в някое село, ще чуete, че селянинът плаче за изгубената си кокошка или овца. При това хората губят най-породистите си кокошки и овце, най-красивите си мисли и чувства. Къде отиват те? В някой чужд курник или в някое чуждо стадо, или в устата на някой звяр – вълк, лисица и т.н. Какво трябва да прави човек, за да не губи своите красиви неща? Трябва да се ограда със здрав бодлив тел или с будно съзнание. За разумния човек по-добра ограда от силната мисъл няма; за военния по-добра ограда от револвера няма; за овчаря по-добра ограда от бодливия тел няма. Слаб ли е човек, още при първото сражение отстъпва. Той трябва да се кали, да издържа в борбата с тъмните сили. Съществата, които работят с тъмните сили, познават всичкото изкуство на отбрана и нападение, разполагат с всички методи: те убиват, крадат, кошунстват, палят, горят – те са майстори във всички области.

Силата на духовния човек седи в познаването на Истината. Познава ли Истината, той никога няма да бъде излъган. Ако в борбата си с някое тъмно същество не бъдете излъгани, победата е на ваша страна. Победите ли го, всичкото негово богатство е на ваше разположение. Духовният човек пък употребява Любовта като бойна сила при сражението. Мощна сила е Любовта: достатъчно е тя да ограда човека, за да го победи. Като се намери в обръча на Любовта, и най-лошият престъпник отстъпва – той предава оръжието си и тръгва след нея. И при това положение обаче човек трябва да бъде буден, да се пази от хитрините на тъмните същества.

И тъй, който попадне в обръча на Любовта, той трябва да знае, че е неин пленник. Докога? Докато дойдат да го откупят. Черното братство плаща скъпо за всеки свой човек, попаднал в плен. Любовта не иска да го задържи завинаги при себе си, но само докато му предаде един

урок; след това тя го изпраща доволна, разположена и кани и втори адепт да я посети. Обаче така може да постъпва само адептът – обикновеният човек не може още да воюва със злото. Той не трябва да му се противи, защото като породиста кокошка или овца злото ще го изяде. Един ден, когато се въоръжи с Любовта, той ще воюва със злото и сигурно ще го победи. Днес всеки човек може да стане жертва на злото, но не трябва да се страхува от него. Когато човек изпълнява Волята Божия, Бог воюва заради него. Как? Той го превръща от овца в лъв, от лъв в лъвица. Ако сте овца и вълкът дойде да ви нападне, вие веднага ще се превърнете на лъв: вълкът лъв не напада; ако сте лъв и дойде друг лъв срещу вас, веднага ще се превърнете в лъвица: лъв лъвица никога не напада.

Мнозина се смеят на тия думи, защото не са се спирали да изучават проявите на всички живи същества. Като изучават живота на животните и растенията, хората ще дойдат и до познаване на себе си; и обратно: като познава себе си, човек ще познава и другите. Срещате например някого, който маха с ръка около главата си. Който не разбира състоянието му, ще го нарече смахнат. Не е смахнат човекът – той маха с ръката си, за да се освободи от някоя лоша мисъл, която е налегнала съзнанието му. Искате ли човек да се освободи от някаква тежка, отрицателна мисъл, няма защо да маха с ръка – нека вземе една лъжица рициново масло да се прочисти. В психическия живот влиянието на рициновото масло можем да уподобим на влиянието на добрите мисли.

В прочетената глава от Евангелието се казва, че човек не трябва да къса връзката си с Бога, с Любовта. Запази ли тази връзка, той ще има правилна обхода към хората. Как да се отнася човек към хората, това не може да се учи: правилната обхода произтича от човека. Който има Любов в себе си, той знае как да се отнася с хората, с всички живи същества. Ако три дена е жадувал и намери една чаша вода, той ще бъде готов да раздели водата си с всеки, който би му поискал. Няма ли Любов в себе си, той ще каже: „Аз съм жадувал три дена, следователно първо аз трябва да задоволя жаждата си“. За свое оправдание той

ще каже: „Човек не може да обича друго повече от себе си. Трябва ли да режа от месото си, за да дам на другите да се хранят?“. За човека, който не носи Любовта в сърцето си, е оправдано първо да мисли за себе си, а после за другите; обаче има хора, които са готови да режат месо от себе си, за да дадат на някого, който умира от глад.

Един пример из английския живот илюстрира добре какво се крие в човешкото естество и на какво е способен човек при критични моменти. При една катастрофа по море един английски параход пострадал, само десет души от екипажа могли да се спасят. Те се качили на една лодка и се понесли по бурните вълни на морето. Така прекарвали осем дни без троха хляб в устата си. Огладнели, отслабнали, те започнали да се поглеждат какво да направят, за да не умрат от глад; най-после, по силата на атавизма, те единодушно решили да нападнат едного от тях и да го изядат – въпросът се решил с жребий. Като пътували още няколко дни и не могли да стигнат някое пристанище, под напора на глада те били принудени да изядат още един от групата си. В дългото си пътешествие, лишени от хляб, от всякаква храна и от изглед за скоро спасяване, те изяли още шестима от своите другари. В деня, в който стигнали до едно пристанище, в лодката останали само двама души.

Този пример очертава слабостта на човека. Щом се намери в критично положение, той се натъква на известни атавистически състояния. Това е едно разрешаване на въпроса, обаче има и друг начин за разрешаването му. Ако предстои на някого да умре от глад, това ни най-малко не му дава право да изяде друг някой, за да спаси себе си. Това нещо става и в съзнанието на човека и това именно представлява драмата в човешкия живот. Когато се намери в трудно положение като тия англичани, човек сам не забелязва как посяга даже върху някоя своя добра мисъл или върху някое благородно чувство и го изяжда. Това говори за неустойчивост на човешкото естество. Животът подлага човека на ред изпитания, за да познае той себе си и да се кали.

Днес всички хора се намират пред този изпит и трябва правилно да го решат. Ако не може да го реши правилно, човек се чуди какво е станало с него, че е сгрешил. „Трябваше ли да сгреша?“ Това не е важно – важно е като си сгрешил, да изправиш погрешката си. Щом си подписал една полица, нищо друго не ти остава, освен да я платиш. „Ами ако сгреша втори път?“ Пак ще платиш: колкото пъти прегресиш, толкова пъти ще плащаш – важното е да изправяш погрешките си и да се учиш от тях. Изправяй погрешките си и напред върви! Докато не изправи погрешките си, човек не може да бъде свободен. С други думи казано: докато не стане приятел с доброто, човек не може да се освободи от злото. Щом се сприятели с доброто, човек напуска вече бойното поле. Не е ли свързан с доброто, той непременно ще бъде бит; свърже ли се с доброто, това значи да се яви добре въоръжен срещу злото.

Мнозина казват, че като вярват в Бога и Го обичат, лесно могат да се справят със злото, с мъчнотиите си. Важно е как обичат Бога и каква е вярата им в Него. Един млад момък тръгнал със своята възлюбена на разходка в една гъста красива гора. Той ѝ казал: „Цонке, докато си с мен, не се страхувай от нищо, имай пълна вяра в мен! При каквато опасност и да се намерим, аз ще стрелям с револвер...“ „Напълно вярвам в тебе“, отговорила момата. По едно време те чули пред себе си тежки стъпки и някакво шумолене. Момъкът пръв зърнал мечка пред тях и моментално, без да разсъждава, се качил на една дива круша и гледал оттам какво става долу. Момата, останала сама с мечката, започнала да вика и да плаче, обаче мечката спокойно минала и заминала покрай нея, без да я засегне. След това момъкът слязъл от крушата и казал на момата: „Както виждаш, Цонке, мечката се уплаши от моя револвер и нищо не ти направи“. Не, с такива заблуждения не се живее. Аз бих казал на момата: „Цонке, много ще плачеш, докато ходиш по ума на своя възлюбен“.

И тъй, ако човек вярва и уповава на нещо, това е Божественото в него, а не човешкото; докато вярва на човешкото, всякога ще има плач и ридание. За да не плаче, от човека се иска абсолютна вяра в Божественото. Ако е

въпрос за вяра, днес всички хора вярват, но не в едно и също нещо. Едни вярват в силата на човека и казват, че човек може да направи всичко – това са тъй наречените светски хора; другите, тъй наречени религиозни, вярват в духовете – те казват, че духовете могат да направят всичко. И едните, и другите се заблуждават – така не се проповядва. Искате ли да проповядвате на хората, говорете им за Любов и за вяра в Бога: ако всички хора дойдат до Любовта към Бога, те ще имат еднакви резултати в работите си, те влизат в областта на вечната хармония. Най-малкият дисонанс в живота на човека показва, че той е влязъл в религиозния материализъм. Нито светският материализъм, нито религиозният материализъм могат да спасят човека; нито човек е всемоушен, нито пък духовете и светиите, на които религиозните се кланят. Единственият, Който може всичко да направи, това е Бог – дръжте в ума си тази свещена идея за Него. Не е лошо да изучава човек светския и религиозния материализъм, но той трябва да ги постави на определените за тях места: човека ще постави на неговото място; духовете и светиите – на тяхното; дойдете ли до Бога, и Него ще поставите на мястото Му. Най-хубавото, красиво и чисто място в човешката душа се пада на Бога – Той е слънцето на човешкия живот; Той огрява и най-забутаните ъгли на неговото естество и го прави добър, силен и красив. „Къде е Бог, накъде да Го търсим? На коя страна да се молим?“ Ако обичате Бога, вие ще знаете къде е Той: Любовта открива всички неща.

Дали Бог е на Земята, или на Небето, вие ще Го намерите по пътя на Любовта. Казвам: дето е Бог, там е изток; противоположната страна на изток е запад, т.е. човешкото. Значи Бог е на изток и отпред, а човек – на запад и отзад; злото – отляво, доброто – отдясно. Това са четирите посоки на съзнанието, които определят движението на човека.

Размишление

33. лекция, 3 април 1929 г., София, Изгрев

СПОРНИ ВЪПРОСИ

Размишление върху Царството Божие.

В живота на човека има основни, съществени мисли, които винаги държат съзнанието му будно. Това, което свързва човека с външния, физически свят, са предметите, с които той борави. Наистина, когато се вгълби в себе си, човек престава да се интересува от външния свят, от предметите, които го заобикалят; за такъв човек казваме, че живее повече вътрешно. Това не значи, че той е прекъснал връзката си с външния свят: щом съзнанието му е будно, той не може да бъде далече от външния свят. Съзнанието е връзка между външния и вътрешния живот на човека, от една страна, както и между сегашния и бъдещия му живот, от друга страна.

Какво представлява физическият живот на човека? Живот на постоянни промени: той е ту радостен, ту скръбен; ту е гладен, ту сит; ту е доволен, ту недоволен. Всичко това произтича от факта, че човек иска повече неща, отколкото са му нужни. Вследствие на това той носи излишен товар. От какво се нуждае ученикът? От перо, мас-тилница, буквар и торба, в която да туря хляб, тетрадка и книга, от която ще учи. Книгата представлява паметта или ума, с който той си служи, за да прави връзка между явленията, които наблюдава и изучава.

Като не разбират смисъла на живота, хората се стремят единствено към уреждане на своите работи. Те не знаят, че ако човек мисли да нареди своите работи, никога няма да постигне това свое желание. Искан ли да уреди живота си, човек трябва да го урежда с оглед на общото благо, на живота на другите хора; при това положение, като урежда своя живот, той ще съдейства за уреждане живота и на своите близки. Като учи, човек помага и на ближните си да учат. В пътя на развитието си човек се натъква на закона на обмяната – щом обмяната става правилно, човек

правилно се развива. Ние виждаме този закон и в живота: един човек се качва, друг слиза; един печели, друг губи; един дава, друг взема; един учи, друг преподава. Този закон подразбира вечно движение и смяна на явленията: който се е качил, той започва да слиза; който е слязъл, той започва да се качва. Този закон уравновесява силите в Природата.

Който не разбира закона за обмяната, той изпада в недоволство и започва да страда. Недоволството не е присъщо само на човека: всички живи същества са недоволни. Вълкът е недоволен, че не е могъл да открадне една овца от кошарата и да се нахрани; лисицата е недоволна, че не е могла да си открадне една кокошка от курника на селянина. Ученият е недоволен от критиката на своето съчинение: той чете по списания и вестници, че еди-кой си глава от книгата му не е вярна, не изяснява добре фактите, и т.н. Недоволство съществува навсякъде в живота, но то не разрешава въпросите. Някъде критиката е по-мека, някъде е остра, язвителна. Дето има справедлива критика, там непременно има някое слабо място.

Всички хора, които са дошли на Земята да се учат, имат слаби страни. Слабостите не трябва да смушават ученика. Който иска да напредва, той трябва да бъде свободен: какво ще кажат хората за него, това не трябва да го смушават. Щом учи, той непременно ще прави погрешки. За да не те критикуват хората, говори малко, но смислено: за пет минути човек може да каже много нещо. На човека се позволява да говори най-много от 5 до 15 минути; не може ли за 15 минути да изкаже същественото, и часове няма да му стигнат. Днес еволюцията на човека е съкратена, вследствие на което той трябва да пести времето и енергията си. Казват на някого: „Бягай!“ „Защо да бягам?“ „Бягай, нищо повече – ако река да ти обяснявам, ще пострадаш“. Ти си на бойното поле, дето всеки момент прехвъркват куршумите – не бяга ли от бойното поле, някой куршум ще те повали на земята. Много говорене не помага, многото приказки не оправят работите на ученика. Искат ли да оправят работите си, ученикът трябва

да учи. „Ама не мога да уча.“ Не можеш да учиш, защото умът ти е раздвоен. Кога ученикът не може да учи? Когато носи в ума си мисълта за полици, които трябва да плаща – тази мисъл е динамическа сила, която смушават ученика. Ще кажете, че човек не трябва да се смушават: лесно се казва, но мъчно се постига. Ще кажете, че човек трябва да се владее: добре е да се владее, но как ще постигне това? Ще кажете, че човек може лесно да се справи с неприятеля си – като го бутне, ще го повали на земята. Лесно е да повалиш слабия, но какво ще правиш със силния – ако неприятелят ти е силен, как ще го повалиш? Лесно се говори, но нещата в живота стават мъчно.

Хората не успяват в живота си, защото се занимават с неразрешими въпроси. Например те разискват върху въпроса защо съществуват страдания, защо животът не е пълен с радости. Един ден тези въпроси ще се разрешат, но днес не могат. „Защо радостта не иде?“ Много просто, тренът е закъснял. „Защо скръбта е дошла?“ Защото е пътувала с експрес. Скръбта иде, без да я очакват: понякога тя иде по-рано, отколкото сте я очаквали. Както виждате, животът е пълен с изненади: вие очаквате радостта, а скръбта пристига. Защо? Радостта е закъсняла, а скръбта е прибързала.

И тъй, за да разбере въпроса за страданията и радостите, човек трябва да има права, трезва мисъл. Дойде ли до своето страдание, човек трябва да разгледа страданията на всички живи същества и да види на кое място е неговото страдание: ако е на опашката, той трябва да свърже главата на страданието с опашката му и да образува един кръг. Щом започне да се върти около този кръг, човек е решил вече въпроса за страданията и скърбите в живота. Кръгът показва, че страданията, скърбите и мъчнотиите в живота се разрешават само с Любов. Ако млад 30-годишен човек дължи няколко хиляди лева на някой банкер, но не може да ги плати, той ще разреши въпроса само с любов. Как? Ще залюби дъщерята на банкера: обикне ли го и тя, въпросът е свършен. Докато младият момък не залюби дъщерята на банкера и не я носи в ума си, работите му никога няма да се наредят.

Следователно докато човек не обикне Бога, работите му няма да се наредят; докато човек не носи една светла идея в ума си, животът му не може да се подобри. Доброто е съзнателен, а не механически процес; да любиш, да бъдеш добър, това е най-голямото изкуство в живота. Когато изпитва нещата, Любовта си служи с чувствителни везни – тя туря всяко нещо на везните и ако се окаже, че един грам само не достига, веднага го отстранява. Разумният живот изисква голяма точност, всяка проява на разумния живот подразбира абсолютна точност. Всеки, който е попаднал на везните на Любовта, той е опитал нейните прояви: ако не му достига само един грам, той веднага се намира далече от Любовта. Ще кажете, че един грам не представлява някаква голяма величина. Не, един грам представлява голяма динамическа сила: имаш ли един грам повече или по-малко, Любовта непременно ще те тури настрани.

Същият закон се отнася и до музиката: когато цигулярят нагласява цигулката си, той трябва да я нагласи точно – ни по-високо, ни по-ниско. В музиката има един основен тон, по който се нагласяват всички инструменти. Не само в музиката, но и в живота съществуват основни тонове, по които човек постъпва. Не знае ли тия основни тонове, не може ли правилно да ги взема, той не може и правилно да постъпва. Който взема правилно тоновете на живота, той всякога е радостен, независимо от това дали работите му вървят, или не вървят добре – това значи да владее човек изкуството на живеене. Лесно е да прави човек добро, когато има средства, когато е богат; обаче да прави човек добро, когато няма средства, това значи да има идея в себе си. Да учи човек под някакъв външен натиск, това още не значи любознателност: истински любознателен човек е този, който по свое желание учи и преодолява всички препятствия и мъчности. За да отиде на училище, детето не трябва да чака да се стовари върху гърба му тоягата на бащата или на майката; преди да са станали бащата и майката от сън, детето трябва да се е приготвило за училище. Майката и бащата трябва да се радват, че имат прилежен син.

Следователно като ученици вие трябва да бъдете прилежни: каквато мъчнотия и да се представи на пътя ви, вие трябва да я решите правилно. Мъчнотиите, препятствията, болестите, страданията – това са задачи за ученика. Ако не сте ученици и заболете от ставен ревматизъм например, вие ще търсите лекар да ви помогне. Обаче ученикът не търси никакъв лекар: като заболее от ставен ревматизъм, той трябва да научи езика му и да се разговаря с него, докато го изпъди вън от организма си. Ще ви се види чудно как е възможно човек да говори с ревматизма. Когато ревматизмът започне да стяга ту крака, ту ръката на човека, трябва да знаете, че това е неговият език. Разбере ли човек езика му и започне ли да му отговаря, те стават приятели. Когато отношенията между двама души, които някога не са се обичали, се смекчат, те стават приятели. Щом ревматизмът се смекчи, това показва, че той се готви да напусне своя приятел. Когато сам се лекува, човек придобива увереност в себе си, в своите сили; остави ли се на лекар, той отдава всичко на него и постепенно губи вяра в своите сили. Болестите не са нищо друго освен задачи, които трябва правилно да се решават; не се ли решават, както трябва, тогава идат истинските болести, които мъчно вече се лекуват. Като знаете това, не се страхувайте от болестите: всеки бодеж в плешката, в гърба, в гърдите не е нищо друго освен поздрав от някой ваш приятел, който ви обича. Всички бодежи, всички болезнени състояния на човека научно се обясняват с неправилно разпределяне на енергиите в неговия организъм. Колкото по-лесно и правилно човек се справя с болезнените си състояния, толкова по-дълбоко е проникнал в смисъла на живота; не може ли да се справи с тях, той се натъква на големи противоречия в живота си.

Болестите, от които съвременните хора страдат, биват три вида: физически, т.е. такива, които засягат тялото; сърдечни – засягащи чувствата, и умствени – засягащи мозъка. С други думи казано, болестите могат да засягат твърдата, течната и динамическата, нервна материя на човешкия организъм. Болестите на физическото тяло се

лекуват по един начин, на чувствата – по друг, а на нервите – по трети начин. Съвременната медицина не разполага още с методи, чрез които окончателно да лекува болестите. Като видя болния при къпалнята, Христос му каза: „Стани и ходи!“. Това показва, че Христос е разполагал с положителна, с абсолютна наука. Който има тази наука, и той може да си каже: „Стани и ходи!“. Това е формула, с която човек може да преодолява всички мъчности и изпитания. Говори ли на разумността в себе си, човек може да стане, да ходи и да постигне всички добри и благородни желания. В това отношение човек трябва да прави ред опити. Намери ли се в известна мъчнотия като болния, който лежал 38 години при къпалнята, той трябва да си каже: „Стани и ходи!“. След това ще дойдат да го питат: „Кой те излекува?“ „Христос, т.е. разумното начало в мене“. Дали ще вярвате в това, или не, то е друг въпрос. „Важно е, че бях болен, а сега съм здрав.“

Съвременните хора искат за всяко нещо доказателства. Обаче има неща, които не могат да се доказват по физически начин – те се доказват от резултатите, които виждаме налице. Колкото повече съзнанието на човека забогатява с опитности, толкова повече и вярата му се усилюва. Искане ли да оправи работите си, човек трябва да бъде весел. „Може ли човек всякога да бъде весел?“ Може, разбира се. Като ставате сутрин, мислете за живота в неговата целокупност, за живота на всички хора, които са минали преди вас и днес се намират някъде, дето също продължават да работят и да учат. И те са имали скърби и страдания, които са разрешавали по някакъв начин. Всяка задача, дадена на ученика, може да се разреши. Кога? На определеното за нея време. Не поставяйте срок за разрешаване на задачите си. Когато работите съзнателно, вие ще решавате задачите си правилно. Има задачи, които човек трябва да реши още в този живот; има задачи, които ще реши в друг живот, обаче кога и как ще реши задачите си, това не трябва да го смущава. Ако имате приятел, който е завършил развитието си на Земята и заминава за друга някоя планета, трябва ли да съжалявате, че не е останал

при вас? „Ама кога ще го видя?“ Някога ще го видиш, но за да постигнеш това, трябва да се стремиш към него – той трябва да остане в съзнанието ти като идея, към която да насочиш мисълта си.

Като не разбират законите на живота, хората спорят върху постъпките си: защо някой постъпил така, а не иначе. Обаче спорът нищо не допринася – в края на краищата се явяват ред недоразумения. Двама светии живеели заедно в една гора, дето изучавали законите на Природата. Те взаимно си услужвали: един ден работел единият, на другия ден – вторият. Случило се един път, че бобът, който единият от тях варил, се оказал безсолен. Понеже бил зает, светията забравил да тури сол, но мислел, че поставил. Като започнали да ядат, вторият светия казал: „Бобът е безсолен...“ „Не, аз го солих!“ „Да, но моят език казва, че не е солен“. Започнал малък спор, който лесно се разрешил: като опитали боба, и двамата се уверили, че наистина е безсолен.

Днес всички хора спорят все за малки работи – дали бобът е осолен, или безсолен. Колкото по-разумни са хората, толкова по-бързо се решава спорът между тях: достатъчно е да се опита бобът, за да се реши спорът. Всъщност правилно е да се готви или безсолно, или с малко сол; и после, според вкуса си, всеки ще си тури толкова сол, колкото му е нужно. Всеки човек може да направи тази погрешка – да забрави да тури сол в боба. Обаче не се минало много време, и вторият светия направил същата погрешка, каквато и първият: като варил боб, покрай него минала една красива мома, която той проследил. Като се върнал, той продължил да вари боба, но забравил, че не е турил сол. Така само той разбрал погрешката на приятеля си и си казал: „Навярно и край него е минала красива мома, която е отклонила вниманието му“.

Моралистите ще кажат: „Трябва ли светия да се увлича, да гледа красиви моми?“ Ако красивата мома става причина да не се осолит бобът, но да осолит светиите, т.е. да просвети умовете им, заслужава да се увлече човек в нея. Преди да видят красивата мома, светиите са мислели, че

могат да помагат на хората, когато са далече от тях, обаче като видели красивата мома, те разбрали, че за да помагат на хората, за да им покажат как да живеят правилно, трябва да отидат между тях. След това те напуснали гората и отишли да живеят между хората. Красивата мома внесла в тях нов подтик, ново разбиране за живота: до това време те гледали на живота по особен начин; като видели красивата мома, те разбрали, че човек може да живее добър, чист живот и в сред хората – по този начин именно може да им се помага повече, отколкото ако стоите далече от тях.

Щом веднъж физическият свят съществува, човек не трябва да го отбягва. Животът на Земята е училище, през което всеки неизбежно трябва да мине. „Ама ще греши човек.“ Като греши, ще изправя погрешките си и ще се учи. Какви са погрешките на днешните хора? Че забравят да осолят боба и хляба, с които се хранят. Погрешката на хората не е в това, че не са осолили хляба и боба, но в това, че мисълта им се отклонява от ненужни и дребнави работи в живота. Колкото за това, трябва ли сол в боба, или не, вкусът има думата. Докато е на Земята, човек се нуждае от сол, но всеки ще туря повече или по-малко, според вкуса си. Замине ли на другия свят, човек не се нуждае от никаква сол.

Следователно, като е дошъл на Земята, човек трябва да се занимава не само с външните, но и с вътрешните процеси на живота. Например в който дом влезете, ще видите, че всички хора говорят за чистотата като за първо условие на живота, обаче те имат предвид главно външната чистота. Външната чистота трябва да води човека към вътрешна чистота. Ако е въпрос за външна чистота, рибите първи са дали образец за тази чистота; въпреки това и до днес още те не са разрешили въпроса за чистотата. Чрезмерното размножаване на рибите показва, че в техния живот има нещо неестествено. Ако вникнете в живота на птиците, ще видите, че те са разрешили въпроса за облеклото и за семейните отношения, но и това разрешение е външно само. Като изучавате живота на млекопита-

ещите, ще видите, че и те са разрешили някакъв въпрос, но външно само. Какъв въпрос са разрешили те, сами ще си отговорите. Като разумно същество човек трябва да се ползва от въпросите, които рибите, птиците и млекопитаещите са разрешили външно, и да отиде по-нататък, да ги разреши вътрешно. Днес човек се намира пред разрешение на важния въпрос – въпроса за Любовта. Той не трябва да го разрешава нито като рибите, нито като птиците, нито като млекопитаещите, нито като ангелите – човек трябва да разреши въпроса по свой начин. Ще кажете, че за да разрешите въпроса за Любовта, трябва да постигнете съвършенство. Не, за да се усъвършенства, човек преди всичко трябва да люби; за да постигне желанията си, човек трябва да люби – без Любов нищо не се постига.

Какво представлява Любовта? Велика, мощна сила е Любовта. Внесете ли най-малкия подтик на Любовта в душата на човека, той коренно ще се преобрази. Любовта е в състояние да повдигне и падналия човек, да го направи силен, здрав и да го застави да учи. Една млада мома боледувала 12 години от някаква болест, лекарите нямали никаква надежда за нейното излекуване. Един ден тя видяла един млад красив момък, който така я погледнал, че събудил живот в нея. Тя станала моментално от леглото си и започнала бавно да пристъпва. Ден след ден тя се чувствала все по-добре, докато в скоро време съвършено оздравяла. Тя започнала да се облича добре и да излиза навън да се разхожда. Кое ѝ е дало сила да прави това? Мисълта за младия момък: тя постоянно го носела в ума си. Какво показва това? Това показва, че само Любовта е в състояние да свърже човека с живите сили на Природата, с красивото и великото в света, и да вдъхне желание в него да живее. Това, което освобождава човека от болезнените му състояния, е Любовта.

И тъй, Любовта не е нищо друго освен живата, разумна Природа. С други думи казано, Бог е Любов. В този смисъл всеки трябва да обича, да люби, но никога да не излага Любовта на позор. Обичайте, любете, без да се стеснявате, но никога не излагайте Любовта на позор, ни-

кога не изнасяйте свещените работи на позор. Казано е в Писанието: „Не хвърляйте бисерите си на свинете!“. Това значи: не подлагайте Любовта на опозоряване. Постигнете ли това, вие ще придобиете Мъдростта и Истината. Който опозорява Любовта, той ще опозорява и Мъдростта, и Истината. Видите ли, че някой човек върви в пътя на Любовта, не го критикувайте – никой няма право да критикува пътищата на Любовта. Щом Любовта внася живот и свобода в човека, тя трябва да се приеме с уважение. Отнасяйте се към Любовта със свещен трепет – тя осмисля живота. В Любовта няма нищо неморално. Това, което хората считат за неморално в Любовта, говори за техните криви, изопачени разбирания. Истинската Любов почива на великите Божествени закони, тя не се определя от човешкия морал, който е безморалие. Моралът на Любовта е морал за светиите, за ангелите, но не и за обикновените хора. Истинска Любов е онази, която внася в човека подтик към добро; истинска Любов е онази, която събужда в човека благородни чувства и светли мисли. Любов, която не събужда в човека подтик към добро, нито благородни чувства и светли мисли, е любов на човешкия егоизъм, на користолюбието в човека. Човек не трябва да допуска нито една користолюбива мисъл, нито едно користолюбиво чувство в себе си – те покваряват чистотата на неговата душа, те опозоряват Любовта.

Користолюбието ограничава човека и създава кармически отношения между него и ближните му. В кармата работи законът на необходимостта: значи по необходимост човек ще се натъква на кармически отношения от миналото си и ако не може правилно да ги реши, ще страда. За да не страда, за да ликвидира правилно с кармата си, човек трябва да приложи в живота си закона на Любовта. Любовта гледа еднакво на млади и стари, на бедни и богати, на учени и прости – за нея всички хора са млади и богати: те са млади, защото могат да работят и учат, а богати, защото истинското богатство се крие вътре в човека. Богатството е вътрешно качество, а не външно. От гледището на Любовта всички хора са учени, понеже

истинското знание е написано в самия човек, то не е нещо външно. Достатъчно е човек да вдигне завесата на забравата, за да си спомни всичко, което е учил в далечното минало.

Любовта е свещено чувство, което се таи дълбоко в душата на човека. Обичате ли някого, не му говорете за своята любов: този, когото обичате, не трябва да знае какви чувства имате към него; ще му давате от себе си, без той да подозира отде иде тази благодат. Правете Добро, без да говорите за него: Доброто трябва да бъде импулс на човешката душа, да радва човека, но да знае, че Бог в него прави доброто, а не той сам. Бог дава еднакво и на праведни, и на грешни, както Слънцето еднакво изпраща светлината и топлината си на всички живи същества. Разликата между всички същества седи в пътя, по който те вървят: всеки човек, всяко живо същество има свой определен път на движение.

Любовта примирява всички противоречия, тя разрешава всички мъчнотии. Казано е: „Любовта не дири своето право“. В този смисъл тя дава, без да очаква нещо. Не спазва ли законите на Любовта, човек ще понесе последствията на това нарушаване. Често най-малката причина може да предизвика големи последствия – понякога кибритената клечка може да произведе голям пожар. Който живее според законите на Любовта, той никога не може да пострада: дрехата на този човек остава завинаги здрава и чиста – той е придобил безсмъртието. Безсмъртието е свързано с чистотата, със свободата и със светлината. Тъй щото ще знаете, че хората умират, когато излязат от областта на Любовта; върнат ли се в областта на Любовта, те отново оживяват. Това наричаме възкресение.

34. лекция, 10 април 1929 г., София, Изгрев

ТРУДНИ ЗАДАЧИ

Размишление върху силата на Доброто.

Сега ще прочета 4. глава от Книгата на пророк Даниил. За следващия път всеки сам да прочете тази глава и да си извади кратки бележки от нея. В тази глава цар Навуходоносор¹⁹ се обръща към всички народи, племена и езици, които обитават Земята, със следните думи: „Мир да се умножи на вас!“. Това е било обръщението на един езически цар към неговия народ. Как се обръщат съвременните царе в манифестите си към своя народ?

Сегашните хора лесно разрешават задачите си. Като се намерят пред някакво затруднение, те се чудят откъде им е дошло то, когато са толкова добри и кротки. Че някой човек е добър или кротък, това още не разрешава задачите на живота. Ти си добър човек, но гърнето е счупено. „Аз не съм го счупил.“ Намери тогава виновника! „Няма го, избягал е някъде.“ Ако виновникът е избягал, ще хванат онзи, когото намерят в къщата – той е добър човек, затова трябва да направи ново гърне на мястото на счупеното.

Сега, като на учени хора, ще ви дам следната задача. Представете си, че някой ви подари един автомобил, който се движи с бързина сто хиляди километра в минута. При това, дадена ви е задача с този автомобил да пропътувате цялата Земя с право да спрете само на десет станции по пет секунди. Направете изчисление за колко време ще обиколите Земята с този автомобил. Ще кажете, че това е невъзможно. За онзи, който не разбира законите на движението, не е възможно с автомобил да пропътува Земята; обаче онзи, който разбира тия закони, знае, че е възможно – той знае, че човек разполага не само с външни, но и с вътрешни средства, чрез които може да пропътува не само Земята, но и цялата Слънчева система. Това може да постигне човек с автомобила на своя ум – с мисълта си. Наистина, с мисълта си човек може да се движи с бързина,

по-голяма от тази на светлината. Направете изчисление да видите за колко време светлината може да пропътува цялата Слънчева система; след това направете изчисление за колко време човешката мисъл може да пропътува същия път. Като имате тези данни, направете сравнение между тях, за да видите каква е разликата в бързината на автомобила, на светлината и на човешката мисъл.

В древността, в царството на Соломон-Ра, съществувал закон, според който всеки престъпник се наказвал с десетгодишен строг тъмничен затвор, а на краката му туряли златна верига, тежка десет килограма. По това време желязото не било известно, затова си служили със злато. Царят сам подписвал всички присъди, като давал възможност на поданиците си в известен срок да представят някакви мотиви за оправдаване на престъпника. Първият човек в царството на Соломон-Ра, върху когото трябвало да се приложи присъдата, бил един от видните философи по това време. Обвинението му се заключавало в това, че в едно от своите съчинения той написал Името Божие с проста буква. Ако съчинението му било печатано, лесно би могъл да се оправдае, като каже, че погрешката е в печатането; обаче по това време печатници не съществували, вследствие на което погрешката била негова. Като писал съчинението си, по незнание вместо с главна буква, той написал Името Божие с проста буква. Поданиците на царя чули за издадената присъда към техния любим философ и започнали да търсят начин да го освободят. По това време за всеки престъпник правели специална верига – следователно и за философа трябвало да направят специална. Неговите приятели се изредили при майстора, който правел златните вериги, да го молят да се откаже да направи верига за философа. Майсторът не могъл да задоволи молбата им, понеже му било заповядано от царя да прави златни вериги. Като не могли да успеят тук, те се обърнали с молба към един от учениците на философа – да се откаже да заключи веригата на философа: според тогавашния закон винаги избирали някой гражданин, който да заключи веригата на престъпника. Тази тежка участ се паднала на

един от добрите ученици на философа. Той мислил дълго време какъв предлог да намери, за да не изпълни царската заповед. Дошло му на ума най-после да претегли веригата, да види колко тежи. Голяма била радостта му, като видял, че веригата тежи десет грама повече от определеното тегло: по закон тя трябвало да тежи точно десет килограма, нито грам повече или по-малко. По този начин ученикът освободил учителя си от затвора.

Съвременните хора и до днес търсят начин да се освободят от затвора. Те трябва да се сетят да претеглят веригата, която слагат на краката им: ако се окаже един грам по-тежка от определеното тегло, ще бъдат свободни. Какво ще правят обаче, ако теглото на веригата излезе точно толкова, колкото е определено? Те ще се намерят пред нова задача за разрешаване.

Сега, като изучавате живота, вие ще дойдете до заключение, че днешните ви прояви имат отношение към миналото ви, от една страна, и към бъдещето – от друга. Който съзнава това, той казва, че отношенията му към хората не са нищо друго, освен връзки на миналото му. Едни от връзките му са силни, а други – слаби, обаче това зависи от будността на човешкото съзнание. Колкото по-будно е съзнанието на човека, толкова по-здрави са връзките му с хората; колкото по-слаби са връзките му, толкова и съзнанието му е по-заспало. Кога една връзка е силна? Ако се говори за сила на въже, лесно можете да определите силата му. За да бъде силно, здраво, въжето трябва да бъде направено от здрави конци и те да са много на брой. Колко конци трябва да влизат в едно въже? При това конците трябва да бъдат равни, т.е. еднакво дебели и дълги.

Какво се разбира под думата *равенство*? В обикновения живот под думите *равни величини* разбираме величини, които съдържат поне еднакво количество енергии. Във висшата математика обаче, т.е. в живата математика, функциите на малката частица могат да бъдат равни на функциите на цялото. При равенството на такива величини е от значение работата, която се извършва, а не енергията, която се изразходва. В този смисъл малката величина

е равна на голямата, защото ако тя не извърши работата си, както трябва, голямата величина, т.е. цялото, ще прекрати своята дейност.

Сега ще напиша отношенията 1:2 и 2:4 като задачи за решаване. Числото 3 означава закон на растене; числото 4 означава разпределяне на материалите в Природата на четири категории. За да има здраво тяло, човек трябва да разбира отношенията на числата от 1 до 4. Единицата пък дава право на човека да живее на Земята и да има отношения към всички живи същества. Числото 2 е закон на противоречие, на контрасти в живота. Някога човечеството е живяло в числото 1, което представлява северното полушарие. Сега животът на цялото човечество се е пренесъл в числото 2, т.е. в южното полушарие. Това показва, че твърдостта трябва да се превърне в мекота, т.е. от единицата да мине към двойката. Като ученици вие трябва да разбирате отношенията на числата 1:3, 2:3 и т.н.

Мнозина мислят, че като са завършили университет, знаят много неща и няма какво повече да учат. Достатъчно е само да отворят Книгата на живота, за да видят колко задачи им предстои да решават. В невидимия свят и децата решават тия задачи, но на Земята и най-големите философи и мъдреци се затрудняват от тях. Много работа се иска от човека, докато реши задачите на живота си. Например как бихте решили задачата да влезете в една гостилница, да не искате да ядете и да излезете навън? Гостилничарят ще ви съди за това, че влизате в гостилницата му и не искате да ядете. Казвате, че яденето не ви харесва, и си излизате. Гостилничарят ще се обиди от постъпката ви и може да ви даде под съд. Той е завършил специално по готварство, задоволявал е вкуса на видни хора, князе, министри, а вие се осмелявате да не ядете и напущате гостилницата му. Според мене разрешението на тази задача седи в следното: щом не сте готови да ядете от яденето, което гостилничарят ви предлага, не трябва да влизате в гостилницата му.

Следователно човек не трябва да отива на места, за които не е готов. Велико изкуство е да знае човек как да

постъпва. Когато рисува, художникът трябва да поставя всяка линия на мястото ѝ; когато пише, поетът трябва да туря всяка дума на нейното място. В царството на Соломон-Ра всеки художник, поет, философ или музикант се наказвал с десетгодишен строг затвор даже за една малка погрешка в работата си. Така постъпва и Природата: тя наказва човека за малките прегрешения повече, отколкото за големите. Природата си служи с малки величини: когато изпраща малки страдания на хората, тя прави това с цел да ги предпази от големи страдания, от големи злини. Защо Навуходоносор се обръща с думите: „Мир към всички племена и народи“? Защото е опитал голямото зло. Като минал през тази опитност, той придобил голямо смирение и научил как трябва да живее. Искате ли да избегнете опитността на Навуходоносор, издайте манифест към всички клетки на тялото си, поданици на вашата държава, за мир и съгласие помежду им. Мислете върху думите: „Мир да се умножи на вас!“.

Красиво нещо е да мисли човек върху въпроса как да живее правилно и на всяко време да знае какво да прави. Човек започва да остарява, когато се убеди, че няма какво да прави и няма защо да живее. Чудно нещо: малкото дете знае, че трябва да иска от майка си да суче; като израсне, то знае да играе на камъчета, с пясъка и т.н. Юношата знае да играе на хорото, младият момък знае, че трябва да се ожени, бащата знае какво трябва да прави за своя дом. Щом дойде до пределна възраст, човек казва: „Не зная какво трябва да правя, умът ми не стига вече – такъв виден философ бях, толкова трудни задачи решавах, но какво стана с мене, че не мога да решавам и най-простата задача? Не мога повече да нося това безчестие“. Какво става най-после с този философ? Умира. Следователно дойде ли до положение да не може да решава задачите си, човек умира.

Тайна молитва

35. лекция, 17 април 1929 г., София, Изгрев

ПОСТИЖЕНИЯ НА БОГАТИЯ И НА СИРОМАХА

Размишление върху чистата мисъл.

Написахте ли манифест към поданиците на своята държава? Ще кажете, че лесно се пише, но мъчно се прилага; изобщо нещата лесно се говорят, а мъчно се правят. Защо е така? Защото на физическия свят човек среща много препятствия, които мъчно може да преодолее. Лесно е да каже човек, че ще се качи на Монблан; дойде ли да реализира това желание, той ще срещне ред препятствия, които ще му попречат. Лесно е да каже човек, че е християнин; рече ли да приложи Христовите принципи в живота си, той ще се натъкне на ред изпитания, които ще му попречат. Много години са нужни на човека, докато се качи на онази височина, която го определя като истински християнин. Нещата стават мъчно, защото се изисква време; в мисълта обаче всичко става лесно. Като гледате, че някой цигулар свири добре, вие мислите, че лесно можете да се научите да свирите. Като вземете цигулката в ръце, виждате, че не се свири лесно: този цигулар е свирил 20-30 години непрекъснато по няколко часа на ден.

Лесно се казва, че $2+2=4$, но нещата в живота не стават така лесно. Докато дойдете до числото 4, трябва много да работите. Единицата е творческо число, двойката – число на работа, тройката – число на равновесие, четворката – число на движение. Значи докато дойде до положение да каже, че $2+2=4$, човек трябва да се е научил да твори, да работи, да уравнисява силите си и да се движи правилно – това значи да е постигнал съвършенство. Съвършеният човек не е нито мъж, нито жена. Докато човек се раздвоява в чувствата и в мислите си и се проявява ту като мъж, ту като жена, той не е съвършен. Жената мисли и чувства по женски, а мъжът мисли и чувства по мъжки. Обаче има положения, при които и мъжът, и жената мислят,

чувстват и усещат еднакво. Например и мъжът, и жената казват: „Спи ми се, яде ми се“. Какво означават яденето и спането в живота? Преведете тия процеси в духовния свят и вижте какво означават те там.

Като не разбират живота, хората казват, че от човека се искат дела, а не думи. Колко дела се искат от човека? Според вас много дела се искат. Не, едно дело се иска от човека, т.е. едно начало. Под думите *много дела* подразбираме силите, вложени в човека, които съдействат за проявяване на първото начало в него. Казвате, че трябва да правите добри дела. Кои дела са добри? Ако заколите кокошка, за да угостите гостите си добре, това добро е само за гостите ви, но не и за кокошката; ако отстъпите леглото си на своя гост, той ще бъде доволен, но вие няма да бъдете доволни. Следователно истинско добро е онова, което е добро едновременно за всички, истинското добро прави всички хора доволни. Доброто е мярка, с която се определят всички неща в живота. Добро нещо е, когато човек се ражда, но добро е, и когато умира: щом се е родил, той трябва и да умре. За да се роди човек, има причина; и за да умре, пак има причина: човек може да умре за греховете си, но той може да умре и за спасението на човечеството.

И тъй, за да се помогне до истинското добро, човек трябва да се замисли какъв трябва да бъде неговият живот, той трябва да се замисли какъв трябва да бъде неговият морал. Трябва ли човек да спори с хората дали е добър, морален или учен? Съберат се двама души и започват да спорят кой от тях е по-добър, по-морален, по-учен. Като не могат да дойдат до някакво разрешение, те търсят трети, който да служи като арбитър, да им разреши въпроса. Човек трябва сам да знае дали е добър, учен, морален – и сам да се харесва. Остане ли другите да го харесват и да се произнасят за неговите качества, той далече още не е постигнал това, за което спори. Такъв, какъвто е, човек трябва да бъде доволен: щом е доволен, той всеки ден ще прибавя по нещо към своя характер.

Истинското доволство води към щастие. Щастливият човек познава законите на живота и намясто ги прилага.

Как ще дойде човек до тия закони? Чрез щастието. Като знае да пее, човек ще познава законите на пеенето; като знае да смята, човек ще познава законите и на смятането. Когато казваме, че едни хора разбират смятането по-добре, а други – по-слабо, подразбираме, че те не познават еднакво законите на смятането. Същото се отнася и до говоренето, до правенето на добро и т.н. Това са дарби, които не са еднакво развити във всички хора: всички хора не могат еднакво да правят добро – това се дължи на дарбата им за правене на добро. Лесно е да каже човек, че трябва да прави добро, но мъчно е да го реализира; лесно е да каже човек, че иска да се качи на Монблан, но мъчно може да се качи. Да се качи човек на Монблан и да слезе оттам, това значи да изпита всички трудности и мъчности, каквито планината представя. Лесно е да се говори за добрия живот, но това мъчно се прилага; обаче за разумния, за смелия човек животът е лек и приятен.

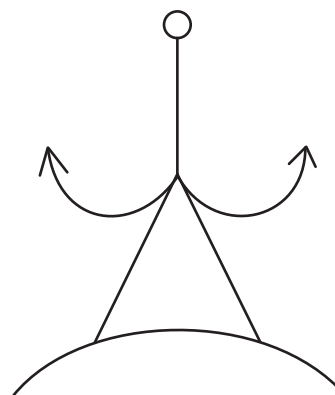
Следователно най-голямото изкуство, до което човек може да се домогне, е да знае как да живее. Който разбира това изкуство, той никога не свързва живота със смъртта: свързвате ли живота със смъртта, вие сте в относителния живот. Дойдем ли до същината на живота, ние включваме в него безсмъртието. Обикновеният човек не знае какво нещо е безсмъртието – само безсмъртният познава безсмъртието. Безсмъртен е онзи, който от нищо не се смущава, който не нарушава своя вътрешен мир. Докато се смущава от всяка болест, от всяка неприятност в живота, човек е в областта на смъртта – той е смъртен човек. Когато турците искат да кажат какво нещо е вътрешният мир, те си служат с поговорката: „Целият свят да изгори, но моята черга да не изгори“. Възможно е чергата на човека да не изгори, но при положение на безсмъртие; на смъртния чергата всякога изгаря, защото тя е направена от същата материя, от която е направена Земята. На свършения човек обаче чергата не може да изгори, защото когато светът гори, той ще бъде някъде в пространството, на Луната или на Слънцето – той ще вземе своята черга със себе си и ще се разхожда из пространството.

Животът на съвършения е живот на правата мисъл. Няма ли прави, трезви мисли, човек не може да разбере живота. Щом не разбира живота, той всякога ще е недоволен. Ако не е женен, той казва: „Да бях се оженил поне, че да разбера смисъла на живота“. Като женен именно той няма да разбере смисъла на живота. Нежененият е сам, няма с кого да се кара. В желанието на човека да е женен се крие стремежът на душата към обединяване, към хармонизиране на душите. Постигне ли това хармонизиране, човек е намерил вече своето място в живота и в Природата, което Провидението му е определило. Това е задачата, която всеки човек сам трябва да реши. „Нали Бог знае кое място ми е определил?“ Бог знае, но и ти трябва да знаеш: веднъж си дошъл на Земята, ти трябва да изпълниш всичко онова, което Бог е определил за тебе. Човек живее благодарение на Божията мисъл: докато Бог мисли за човека, последният има условия да се усъвършенства. Усъвършенстването е дълъг процес: човек не може да стане съвършен за няколко години; десетки, стотици и хиляди години са нужни на човека, докато стигне известно съвършенство. Стане ли въпрос за съвършенство, българите си служат с поговорката: „Зяй, коньо, за зелена трева!“. Тази поговорка не е вярна, защото конят никога не зяе за зелена трева. Казваме: „Зяе и прозява“. Кога човек се прозява – когато не се интересува от нещата или когато няма работа? Прозявката показва, че в известни сили и енергии на човека има застой. Прозявката, като природен процес, има предвид да възстанови известен ред и порядък на нещата. При всяко прозяване в човека се влива нова енергия: само живите хора, само хора с будно съзнание могат да се прозяват. Радвайте се, когато хората се прозяват, защото са живи, будни; обаче умрелите и заспалите хора никога не се прозяват.

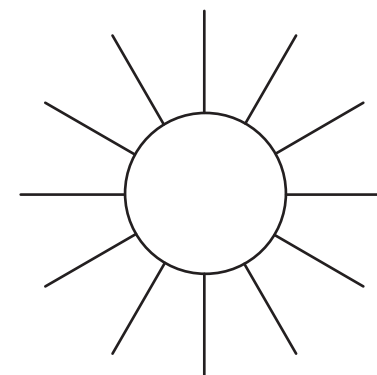
Как се е създало понятието *прозявка*? На френски език думата *прозявам* означава *biller*. От корена на тази дума се образува българската дума *бая*: значи който се прозява, той бае, т.е. прави нещо. Всяка дума има дълбок вътрешен смисъл, който показва, че създаването на буквите, на

думите в езика не е произволен, но разумен, съзнателен процес. Например думата *мамо* е съставена от две срички: първата сричка *ма* означава това, което е дало нещо от себе си; втората сричка *мо* означава това, което е взело нещо и се е отделило. Щом нещо се отделя, то трябва да се върне. Тези две срички показват, че между идеите трябва да има обединяване; следователно всяка идея, която излиза от човека, отива в пространството, прави цял кръг и се връща там, отдето е излязла. Същото се отнася и до доброто, и до злото: като излязат от човека, те образуват един кръг и пак се връщат към него; значи законът за обединяване на нещата съществува навсякъде в живота.

Какво представлява злото като сила в живота и в Природата? За да разберете поне отчасти какви сили се крият в злото, разгледайте как се пише на български език думата *зло*. Тя е съставена от три букви. Буквата *з* е закон на размножаване – значи зло е само онова, което се размножава и расте без закон. Като се размножават, тия същества искат да се хранят; понеже са се размножили без закон, и храна няма да имат достатъчно; щом храната им не е достатъчна, те се изяждат едни други. Следователно когато човек дава възможност на мислите, чувствата и желанията си да се размножават без закон, той създава

Фиг. 1

Фиг. 2

злото. Знакът на фиг. 1 представлява знака на злото, т.е. знака на Луцифер. Луцифер е стъпил на Земята, с което иска да каже, че тя е негово притежание. Двете линии, отправени нагоре, показват раздвояване. И наистина, дето злото се явява, там всякога настъпва раздвояване, т.е. разединяване. Докато бащата в един дом е жив, синовете и дъщерите живеят в съгласие; щом бащата замине за другия свят, злото веднага влиза в този дом – синовете и дъщерите започват да спорят кой да вземе по-голяма част от наследството. Когато двама души ядат и пият заедно, ако не са разумни, злото ще се вмъкне между тях и те ще започнат да се карат кой от двамата е ял и пил повече.

Символът на доброто, представен на фиг. 2, е противоположен на злото. Тази е причината, поради която доброто освобождава човека и му дава простор, а злото го ограничава и заробва. Обаче колкото и да мислят хората, че злото е силно, в края на краищата не излиза така. Макар и да е стъпил на Земята и мисли, че я владее, Луцифер сам изпада в противоречие – той вижда, че същата Земя, която си въобразява, че владее, го носи из пространство. Какво заключение можем да извадим от това? Заключение е следното: невъзможно е човек да владее това, което го носи. Някой язди кон и мисли, че го владее: не, щом конят носи човека, последният не може да го владее; преди всичко физически конят е по-силен от човека. Добре е човек да язди кон, да се качва на автомобил, на аероплан, но само от време на време, а не постоянно. Ще кажете, че не можете без кон или без автомобил. Има неща, без които човек не може, но те не са нито кон, нито автомобил, нито файтон: човек не може да живее без импулса на своето сърце и на своя ум. Обаче и като живее с импулса на своето сърце и на своя ум, той трябва да избягва еднообразието. Защо? Еднообразието убива човека.

И тъй, човек не може без сърце и без ум, т.е. без мисъл и чувства. Той трябва да дава път на ония мисли и чувства в себе си, които турят ред и порядък в живота му. Има мисли и чувства в човека, които могат да го изхвърлят вън от живота, както водата изхвърля на брега всички

умрели животни, всички предмети, които нямат опорна точка; обаче водата не може да изхвърли навън живата риба – тя е пригодена именно към условията на водата. Параход, вързан за котвата си, не може да излезе вън от водата – откъсне ли се от котвата и се понесе по вълните на водата, без надзора на опитния капитан, водата ще го изхвърли вън от себе си. Какво представлява морето? Морето символизира живота: както морето се вълнува, така и животът се вълнува под влиянието на въздушните течения. Влезе ли в живота, човек трябва да има опорни точки, на които да се държи здраво; не се ли държи здраво за нещо, животът ще го изхвърли вън от себе си.

Едно трябва да имате предвид: щом сте влезли в живота, вие трябва да бъдете съсредоточени – какво става около вас, това не трябва да отвлича вниманието ви. Щом вниманието ви се отвлича на една и на друга страна, вие сте осъдени да попаднете във вълните на живота, които ще ви изхвърлят далече някъде. Следователно отидете ли на събрание да слушате някаква реч или беседа, отправете вниманието си към говорителя и слушайте какво той говори. Ако можете така да се съсредоточите, че да не виждате нито кой е бил до вас, пред вас или зад вас, нито да видите колко души са присъствали на събраниято, вие сте използвали беседата. Иначе разсее ли се вниманието ви, вие сте присъствали само с тялото си, т.е. с автомобила си, в който е седял шофьорът, но не и господарят: господарят е бил другаде някъде и нищо не е чул и разбрал от това, което се говори.

Следователно когато казваме, че хората се карат и бият помежду си, всъщност техните слуги се карат, но не и господарите им. Като карат автомобилите си, слугите се карат помежду си кой от двата автомобила да мине пръв. Кой ще отстъпи? Слабият: слабият трябва да бъде разумен, да отстъпва на физически силния. Това подразбира стихът: „Не противи се на злото!“. Злото е дяволът в света, който се отличава със своята експедитивност: дето ходи, каквото прави, дяволът все бърза; който смее да се изпреди на пътя му, той го поваля на земята. Отличителното

качество на човека пък е това, че той всякога и навсякъде търси правото; като търси правото, той има възможност да се спира на много места и да се учи. Обаче въпросът за правото днес е неразрешим – той представлява ирационално число; колкото и да делите това число, все ще се получи остатък. Дойдете ли до остатъка, турете точка и кажете: „От мене да мине“. Животът работи с ирационални и с рационални числа, тъй щото не се опитвайте да делите числата на живота без остатък.

Който издирва нещата в тяхната точност, той не разбира живота. Животът постоянно сменя числата, с които работи: днес работи с някое рационално число, утре – с ирационално. Това значи, че няма вечно щастие на Земята: ако човек днес е щастлив, утре ще бъде нещастен. Колко щастлив може да бъде онзи баща, на когото тримата синове са на война и му съобщават, че двамата от тях са убити? Как ще бъде щастлив онзи човек, на когото къщите са съборени от земетресение? При сегашните условия на живота и съвършеният човек ще опита дисхармонията, която съществува на Земята. Христос, най-великият и съвършен човек, дойде на Земята, но и Той опита голямата дисхармония между хората. Той вдигна камшик и се опита да изгони продавачите от Божия храм, но не успя. И до днес храмовете са пълни с продавачи, обаче идеята, която Христос прокара с тази Своя постъпка, и досега още живее в сърцата на хората.

Христос дойде на Земята да покаже на хората как да приложат Любовта. За да живеят по любов, хората трябва да изменят разбиранията си, да приложат Христовите принципи. Живеят ли със старото, те трябва да бъдат на различни планети. За да се обичат хората, един трябва да бъде на Земята, друг – на Слънцето, трети – на Венера, четвърти – на Луната, и т.н. Като им домъчнее, те ще се срещнат на Земята, ще си поговорят сладко и ще се разделят; засега обаче и това е невъзможно.

Мнозина се заблуждават, като мислят, че са ходили в духовния свят. Ходили са в духовния свят, а не могат да кажат нищо ново. Те си представят духовния живот като

този на Земята. Не, духовният свят се различава коренно от физическия – духовният свят е свят без никакви противоречия, там владее пълна хармония и чистота.

И тъй, човек трябва да има права мисъл, която да му служи за мярка в живота, за да различава обикновеното от необикновеното, човешкото от Божественото. Обикновеното, т.е. човешкото, създава тревоги, безпокойствия, недоразумения, скърби и страдания; Божественото обаче носи щастие, мир и свобода. Човек се безпокои, че няма пари да довърши къщата си; майката се безпокои, че детето ѝ е заболяло от някаква болест или че е отишло някъде и не се е върнало навреме; търговецът се безпокои, че не може да плати полиците си навреме. Започне ли човек да гледа на нещата от Божествено становище, той ще види, че всичко, каквото се случва в живота му, е за негово добро. Добро е, че някой човек няма пари да довърши къщата си, защото наскоро ще стане голямо земетресение, което ще събори много къщи. Като мине земетресението, той ще намери пари да довърши къщата си, иначе земетресението щеше да засегне и неговата къща и щеше да го съсипе материално. Майката не трябва да се безпокои, че детето ѝ е болно, защото тази болест ще развие в него известна мекота, която му е нужна в живота. Майката не трябва да се безпокои, че детето ѝ е закъсняло някъде, защото ще разбере, че това закъснение е било за добро – то е срещнало на пътя си друго дете, което е паднало и е счупило крака си и му е помогнало да го заведе у дома му. Гледа ли на живота по този начин, човек ще види, че зад всяко зло се крие някакво добро. За да не изразходва напразно енергията си, щом се намери пред известни неприятности, мъчности и страдания, човек трябва да трансформира състоянията си – по-леко да понася тия неща. Като се изучава, човек вижда, че при всички изпитания в живота си има нещо в него, което се безпокои и смущава, но има нещо, което остава спокойно и гледа на нещата философски.

Като не разбират законите на разумния живот, хората спорят за нищо и никакво. Техните спорове са подобни

на детските. Учителят влиза в отделението си и задава въпроса: „Колко е 5×5 ?“. Няколко ученици дигат ръка да отговорят, обаче учителят извиква този ученик, който последен е вдигнал ръка. Ученикът, който пръв е вдигнал ръка, се обижда защо учителят не го е предпочел и се явява спор. Всички ученици имат право да вдигат ръка, но и учителят има свобода да вдигне, когото иска. В един час е невъзможно да бъдат изпитани всички ученици: учителят ще изпита двама-трима ученици, а останалите ще слушат. При това нужно ли е всички ученици да отговорят на въпроса колко е 5×5 ? Един ученик ще отговори на въпроса колко е 5×5 ; друг ще отговори на въпроса колко е 5×6 ; трети пък ще отговори на въпроса колко е 5×7 и т.н. Пазете се от еднообразието на нещата. Отговори ли един ученик, че $5 \times 5 = 25$, въпросът е свършен; трябва ли след това да дойде друг някой да казва, че на същия въпрос може и по друг начин да се отговори? Какъв ще бъде другият начин? Той ще започне да доказва, че $5 + 5 = 10$, $10 + 5 = 15$, $15 + 5 = 20$, $20 + 5 = 25$. И това е вярно, но по-бързо е решението на 5×5 .

Умен трябва да бъде човек! Умен човек е онзи, който върви по пътя на най-малките съпротивления, по пътя на най-малките разходи. Тъй щото, дойдете ли да решавате някакъв въпрос, вие трябва да бъдете справедливи. Истински справедлив човек е онзи, който никога не внася противоречия в своите постъпки. Природата никога не поставя противоречия в живота на хората. Следователно като ученик, който изучава Живата Природа, постъпвай като нея. Питат ли те колко е 5×5 , отговори направо, без никакви извъртания: кажи, че $5 \times 5 = 25$ – нищо повече.

Следователно задачата на човека е да не внася никакви противоречия нито в своя живот, нито в живота на своите ближни. Внесе ли най-малкото противоречие някъде, той е длъжен да го отстрани. Тази е причината, поради която хората трябва да се раждат и прераждат: те трябва да дохождат много пъти на Земята, за да изправят погрешките на своето минало. Някой виден философ е създал някаква теория, с която е внесъл големи заблуждения в умовете на хората – този философ трябва отново да се роди като

малко дете, да опита последствията на своята теория и да се заеме с изправянето ѝ. Докато е малко дете още, майката го повива в пелени, къпе го, храни го както и когато намира за добре. То плаче, иска да ѝ каже, че е виден философ и не трябва да постъпва с него против желанията му. Като го повива и разповива, с това майка му иска да каже: „Едно време и ти по този начин си завързвал умовете на хората със своите теории, но сега ще ги развържеш, т.е. ще ги освободиш“. Този философ не трябва да живее със своето минало величие, но да се примири с положението си на дете и да желае майка му да го къпе често. Като го къпе често, майка му ще освободи съзнанието му от ред наслоявания на неговото минало. Като се освободи от тия наслоявания, той може да изправи погрешките си към човечеството. Всяка негова погрешка е погрешка и на цялото човечество; и обратно: погрешката на цялото е погрешка и на частта.

Веднъж дошъл на Земята, задачата на всеки човек е да изправи както своите погрешки, така и тия на своите ближни. Като изправяте своите погрешки, вие правите добро на себе си и на ближните си. Бъдете доволни от малкото, което можете да постигнете в един живот – не мислете, че в един живот можете да станете свършени. Свършенството на човека се заключава в това, което той може да постигне днес. Това, което ще постигне утре, представлява неговият идеал – идеалът на човека е въпрос на неговото бъдеще. Като знаете, че всеки човек е длъжен да изправя погрешките си, вие лесно ще се справите с противоречията си. Ако човек не разреши малките противоречия и мъчнотии, той ще се натъкне на по-големи.

Един светия често минавал край домовете на един богат и на един беден. Като го виждал, богатият му казвал: „Моля ти се, кажи на Господа, че ми дотегна богатството – искам да ме освободи от него“. Сиромашът пък му казвал: „Кажете на Господа, че ми дотегна сиромашията – искам по някакъв начин да ме освободи от нея“. Светията предал молбата и на двамата пред Господа; Господ му

отговорил: „Иди при богатия и му кажи да започне всеки ден да роптае против богатството; като чуя недоволството и роптанието му, ще го освободя от богатството, което днес има. На сиромаша пък ще кажеш всеки ден да благодари за сиромашията си; като видя, че той е благодарен от сиромашията си, веднага ще го освободя от нея“. Като чул тия думи, богатият казал на светията: „Как е възможно да бъда неблагодарен и недоволен от богатството си?“ „Щом това е невъзможно за тебе, богатството ти ще остане“. И сиромашът казал на светията, че му е невъзможно да благодари за сиромашията. „Щом е така, сиромашията и занапред ще остане с тебе.“

И тъй, иска ли човек да се освободи от някаква неприятност или мъчнотия, той трябва да направи невъзможното. Не прави ли големи усилия да преодолее лошите условия, вместо да се освободи от тях, те още повече ще се влошат. Ако иска да се освободи от богатството си, богатият не трябва да очаква на Бога, Той да му го отнеме, но доброволно да го раздаде на сиромасите. Сиромашът пък да не очаква на богатите или на Бога да получи всичко наготово, но да се заеме да работи, сам да изкарва прехраната си. Човек трябва да разчита на себе си, а не на онова, което случайно иде отвън.

Като говоря тия работи, ще кажете, че лесно се говорят, но мъчно се прилагат. Разумният обаче, каквото говори, веднага го прилага, той е внимателен в постъпките си и никога не греши; случи ли се да направи някоя погрешка, той веднага я изправя.

Само Божията Любов носи пълния живот.

36. лекция, 24 април 1929 г., София, Изгрев

ПЪТЯТ НА СЛАБИЯ И НА СИЛНИЯ

Размишление върху благата вест.

Сега ще ви дам няколко правила за живота.

Първо правило: колкото и както да разчепквате една прежда, тя съдържа толкова конци в себе си, колкото в началото е имала; при това не мислете, че като я разчепквате на конци, животът ви ще се нареди по-добре, отколкото по-рано е бил нареден. Това правило се отнася за всички положения в живота. Следователно както и да разчепквате даден въпрос, той ще си остане такъв, какъвто първоначално е бил.

Второ правило: ученикът никога не трябва да се влияе от окръжаващата среда. Постъпи ли веднъж в училището, той трябва да учи за себе си, да се стреми да завърши с успех. Дали другарите му ще се учат, или не, това да не го смущава: като учи добре, с това той косвено помага и на другите; ако не учи, той ще влияе зле и на околните.

Трето правило: никога не се товарете повече, отколкото трябва – всеки да носи толкова, колкото може. Не мислете, че ако натоварите магарето си повече, ще свършите много работа. Не претоварвайте ума си с повече знания, отколкото можете да носите.

Това са правила, които всички хора знаят, но не са ги приложили. Ония, които не са приложили тия правила, нека ги приложат.

Като ученици, каквато работа и да вършите, покрай нея вие трябва да изучавате и музиката. Музиката, пеенето не служат само за развлечение на човека, но те му помагат за правилно разрешаване на трудни проблеми в живота; чрез музика и пеене човек трансформира състоянията си. Освен вокална и инструментална музика съществува още и музика на живота, която е различна за различните хора – според гамите, в които се движат. Има гами на живота, в които попадне ли човек веднъж, мъчно може да се осво-

боди от тяхното вредно влияние. И като пее или свири той, всяка песен е в сила да освободи човека от неговото тежко положение или да смени състоянието му. Песните на птиците, пеенето на славея например внасят някаква поезия в душата на човека. Има певци, чиято песен внася радост, подем в човешката душа. Който се занимава с музика и пеене, той има възможност да се натъкне на източната и западната музика, да ги сравнява и да се ползва от тях.

Изучавайте живота във всички негови прояви и се ползвайте от тях. Доброто дръжте, а злото туряйте настрана. Ще срещате и приятни, и неприятни неща в живота си, но не се смущавайте. В Природата има и долини, и върхове: като слизате в някоя долина, вие ще имате едно състояние; качвате ли се на някой планински връх, ще имате друго състояние. Каквото виждате в Природата, същото срещате и в живота. Животът не е площ, но изучавате ли го съзнателно, ще видите, че в него има долини, върхове, морета, реки, океани и т.н. В живота, както и в Природата, има недосегаеми по своята височина планински върхове и недостъпни по дълбочината си долини. Както туристът се стреми към високи планински върхове, така всеки човек се стреми да се качи на някой връх на живота, оттам да разглежда нещата и да се поучава.

Сега, като слушате да се говорят такива неща, вие ще се запитате защо човек живее, защо се радва и скърби, защо се ражда и умира и т.н. Колкото и да се запитвате за едно или за друго, ще знаете, че може да се отговаря само на такива въпроси, които имат математическо разрешение. Щом даден въпрос не може да се разреши математически, той не може да има никакъв отговор. „Какво нещо е небето?“ Това е въпрос, за който още не сте готови да ви се говори. Някой иска да знае защо гладува често. Отговорът е следният: човек гладува, за да познае страданието; като се нахрани, той ще се радва. Това не са философски отговори, но разумният ще си послужи с тях, както с брашното, и ще направи една прясна пита. Ще кажете, че не разбирате това нещо и трябва да ви се обясни.

Знайте, че Природата си служи само със загадки, за да застави хората да мислят; ако им обясни всички явления, те няма да мислят; на същото основание и ние загатваме нещата, без да ги обясняваме докрай. За да развие своя ум, човек трябва сам да мисли, да не очаква наготово да му решават въпросите. Като ученици вие трябва да се занимавате главно с ония въпроси, които допринасят нещо за разбиране на живота.

Като ученици на Великата Школа преди всичко вие трябва да бъдете здрави – не само физически, но и психически. „Кой е психически болен?“ Който е недоволен, който се съмнява, който не владее ума, сърцето и волята си. Човек не е виновен, че се е разболял, но е виновен, ако не се лекува; човек не е виновен, че не може да владее ума, сърцето и волята си, но е виновен, когато не работи върху възпитанието си. Той трябва да възпитава ума, сърцето и волята си, за да дойде до пълно самообладание.

Сега да се върнем към въпроса за музиката. Като ученици вие трябва да пеете и да свирите, да си служите с музиката. Няма човек на Земята, който не знае да пее – и говорят е музика, песен. Колкото по-музикален е човек, толкова по-музикално говори. Казват за някого, че говори сладко, че говорят му е песен: разумното говорене е музика, песен. Някой казва, че не се нуждае от музика. Не, без музика човек не може да съществува! Яденето, говорят, писането, ходенето, движенията са все музика. Българинът се движи между две гами: мажорна и минорна. В българските народни песни преобладават минорните гами. Тези гами не се отразяват добре върху възпитанието на българина – той трябва да измени нещо в своята песен, за да придобие онзи елемент, който му липсва. За да разбере какво му липсва, той трябва да изучи добре физическия свят – този свят е предговор към духовния. Не познава ли физическия свят, човек няма да разбере и духовния. Ако човек изобщо, не само българинът, не разбере физическия, видимия свят, той по никой начин няма да разбере невидимия, духовния.

Сега ще ви дам една нова песен – *Нева санзу* – на чужд, източен език. Тя не може да се преведе на българ-

ски език, понеже сричките няма да съвпадат; освен това, ако думите ѝ се преведат на български, те ще изгубят силата си. Като пее вдъхновено, човек твори – в този смисъл пеенето е творчески процес. В песента *Ти съзнавай, ти люби* пътят, по който човек минава, е гладък, без препятствия; в песента *Нева санзу* пътят не е равен – човек трябва да слезе от височина в долина, да разреши някой мъчен въпрос в живота. Изобщо музиката помага на човека при известни болести – с нея той може да се лекува. Музиката е по-добро средство за лекуване от всякакви лекарства и инжекции. И когато не може да реши някоя задача в живота си, човек пак трябва да пее. Пеят не само обикновените хора, но и най-великите адепти и светии – тяхната музика съществува по-отдавна от тази на Земята. Музиката на съвременните хора представлява малка светлинка в сред голяма тъмнина. Колкото и малка да е тази светлинка, един ден тя ще се усили – тя е начало на бъдещата музика, без която Новата култура не може да дойде на Земята. Ако не се създадат нови музикални форми, и новата музика не може да дойде. Като професия музиката е едно нещо; като творческа сила, като дарба, вложена в човека, тя е друго нещо.

Човек не трябва да пренебрегва в себе си това, което Природата е вложила: човек трябва да пее, да свири, да се развива музикално. За да пее и свири, той трябва да бъде свободен, да не се стеснява; не е ли свободен, човек не може да успява. Като слуша някоя хубава песен, той иска да я изпее, но се стеснява. Мине ли през ума му някоя светла мисъл, той иска да я приложи, но изведнъж се спре, изгуби вяра в себе си. Една песен е добре изпята или една идея е правилно приложена, когато може да създаде нещо в човека.

Песента *Нева санзу* ще остане с думите, които ви дадох, макар и неразбрани за вас. Неразбраните неща са далечни, а разбраните – близки. Това, което човек не може да възприеме, е далече от него; това, което възприема, е близо до него. Непостижими неща са ония, които стоят далече от човека; постижими са ония, които са близо до него. Като се стреми към непостижими неща, човек

трябва да бъде внимателен – да не се натъкне на някаква опасност. Стръмен е пътят към непостижимото, той е пълен с изненади и опасности, каквито човек среща вечер в гората или в тропическите места. Колкото и да са опасни местата, през които адептът минава, той е защитен от тях, защото вътрешно е въоръжен; обаче слабият може да пострада и в безопасните места. И окултните науки крият в себе си големи опасности, които могат да изненадат всеки невъоръжен човек. Много религиозни хора са полудявали от страх, много хора са полудявали при пътуване по море или океан – случвало се е параходът, с който пътуват, да се запали; като няма къде да бягат, те полудяват от страх. Има случаи, когато човек полудява само като му съобщят някаква неприятна вест: или че парите му са пропаднали, или че къщата му е изгоряла, или че синът му е умрял. В такива случаи човек трябва да има самообладание първо да провери вярно ли е това, което му съобщават. На каквито изпитания и да се натъква, човек трябва да пее, да се хармонизира.

Сега, ако речете свободно да задавате въпроси, вие първо ще питате какъв е смисълът на страданията и радостите, какъв е смисълът на живота и на смъртта, защо човек трябва да се ражда и преражда. Като отидете на онзи свят, там ще видите своите минали животи като на кино. Като разглеждате своите добри и лоши постъпки от миналото, вие ще разберете защо днес имате добри или лоши отношения с хората. Отношенията ви с хората отчасти само обясняват въпросите за радостите и страданията в живота. Като разглеждате своите минали животи, ще видите, че на някои хора сте правили големи добрини, жертвали сте се за тях, а на други сте правили големи пакости и злини. Като проследите дългата история на вашия живот, вие ще разберете причината и последствията на нещата. Това, което ще видите на другия свят, можете да го видите още докато сте на Земята, но за това се изисква високо съзнание. Докато дойдете до това високо съзнание, остане миналото си настрана: миналото ви нека бъде развлечение за бъдещето, а сегашното да ви бъде като работа, която ви предстои да свършите.

Веднъж дошли на Земята, вие трябва да бъдете внимателни, защото ще се натъкнете на опасни места: минавате ли през тия места, вие трябва да бъдете добре въоръжени, за да не пострадате. Ако искате да преминете някоя дълбока река, вие трябва да имате здрав пояс; искате ли да минете през някоя гъста гора, трябва да носите револвер в джоба си, да не ви изненада разбойник или някой звяр. Отивате в някой магазин да си купите дрехи: търговецът ще ви изгледа внимателно от главата до краката – той иска да разбере носите ли револвер, т.е. звонкови пари в джоба си, за да ви стане на крака, или не. Ако разбере, че разполагате със звонкови, той веднага скача на крака и предлага услугите си; убеди ли се, че сте беден, той не мърда от мястото си. Като проследите живота на съвременните хора, виждате, че все има нещо, което ги уважава: това може да бъде парата, силата, знанието, доброто и т.н. Търговецът обслужва заради звонковите, а клиентът е внимателен и учтив към търговеца, за да го предразположи да му даде добра стока. Учтивостта и вниманието и на двамата е користоно – всеки иска да получи нещо.

Като се натъкнат на грубия материален живот, религиозните и духовните хора казват, че не се нуждаят от пари. Щом живеят на Земята, те се нуждаят от пари, но парите не трябва да бъдат идеал в живота им. Те се нуждаят от знание, от сила, от някаква велика идея, на която да служат. Каква по-велика идея може да търси човек от идеята да служи на Бога? Някои казват, че не се нуждаят от Бога. Това е неразбиране на нещата: Бог е глава на човешкото тяло. Какво представлява тяло без глава? Казано е в Писанието: „Глава на Твоето Слово е Истината“. Както тялото на човека не може без глава, така и душата, и духът не могат без глава – главата е начало на нещата. В широк смисъл на думата начало на нещата е Бог: следователно без глава, без начало, без Бога нищо не се постига. Който разбере значението на думите *служене на Бога*, той е влязъл вече в духовния свят, дето владее пълна хармония, пълен ред и порядък, абсолютен вътрешен мир. Духовният свят не е някъде далече от хората – той е около тях. От съзнанието на човека зависи дали ще живее на Земята

само по физически начин, или ще живее и духовно. Като развива своите духовни центрове, човек влиза във връзка с духовния свят, главно с разумните същества от този свят, и се учи от тях. Човек сам определя своя път; от живота му зависи и посоката на неговото движение.

Сега, като говорим за духовния живот, ние не искаме да налагаме на хората правила как да живеят. Искане ли да живее добре, човек трябва да спазва само един морал: или страх от Бога, или любов към Бога; страхът е отрицателна страна, а Любовта – положителна. За предпочитане е човек да влезе в положителната страна на живота и така да се повдига, отколкото в отрицателната.

Като говоря за страх от Бога, аз имам предвид онзи свещен трепет към Бога, който освобождава човека. Да се бои човек от Бога, това значи да мисли какво прави. Като се страхува от Бога, човек се стреми каквото прави, да е благоугодно на Бога. Няма ли това чувство в себе си, човек допуска в ума си различни мисли, които го сковават, както циментовата каша сковава предметите. И в окултната наука има мисли, които са подобни на циментовата каша: постави ли човек крака си там, мъчно може да го извади. Щом се втвърди, кашата трябва да се счупи. Не може ли сам да счупи втвърдия се цимент, човек трябва да търси външна помощ. Освободи ли веднъж крака си от циментовата каша, втори път не трябва да го поставя – втората каша ще бъде по-лоша от първата.

И тъй, иска ли да води морален живот, човек трябва да има или страх от Бога, или любов към Бога. Има ли едното или другото, той ще се превъзпита, човек ще стане. Чрез страха човек ще придобие Мъдрост, която ще го спаси; чрез Любовта пък той ще влезе в закона на благодатта. Любовта е път на най-малките съпротивления – по този път и децата вървят. Обаче пътят на страха е път за гениалните хора, за адептите, за боговете: божествата никога не вървят по пътя на Любовта. Ако нямаха страх от Бога, със силата си те биха разрушили света, но понеже имат страх, те вървят по пътя на Мъдростта. С Любовта работят малките, слабите същества, а със страха – великите същества, боговете. Само страхът от Бога е в състояние

да смири, да укроти силните хора: нямат ли този страх, те щяха да проявяват силата си навсякъде, но с това щяха да предизвикват силите на Природата. Да предизвикаш силите на Природата срещу себе си, това значи да бъдеш тъпкан на общо основание. Ето защо силните същества, адептите и боговете, са предпочели да имат страх от Господа и Той да ги тъпче, отколкото хората; нямат ли страх от Господа, те ще бъдат давени, както кучетата се давят.

Едно голямо силно куче хванало едно по-малко, повалило го на земята и започнало да го дави. Малкото куче се борило, падало, ставало на земята, докато успяло да се освободи от голямото и хукнало да бяга. Скоро то настигнало друго куче, по-малко, и постъпило с него по същия начин, както голямото, което му дало добър урок. Като се освободило, и малкото куче хукнало да бяга: по-малките кучета бягат от по-силните, но от страх, а не от любов – даване е това. Някой иска да е силен, че каквото и да става с него. Не е така: силният трябва да има страх от Бога; не се ли страхува, той сам ще се разруши. И най-големите и силни гранати се пукат сами – пукне ли се веднъж, нищо не остава от силата ѝ.

Човек трябва да бъде разумен, да не изразходва силите си напразно. Всяка граната, като се пукне, трябва да извърши някаква работа. Природата не изразходва силите си напразно. За да не правите големи грешки в живота си, препоръчвам ви да вървите по пътя на Любовта. Който иска да ходи по пътя на Мъдростта, той трябва да знае, че този път е мъчен: като грешите, Бог ще ви тъпче. Благословение е за човека Бог да го тъпче, но това не става често: малцина са хората, които се ползват от тая привилегия. Това не значи, че Бог ще слезе на Земята като човек и ще почне с краката Си да тъпче онзи, който е пристъпил Неговия закон. Когато благоприятните условия се сменят в неблагоприятни, това е Божият крак, който тъпче. Някой човек се е издигнал до положението на генерал, който командва цяла армия, но ако пристъпи Божия закон, кракът на Бога започва да го тъпче: уволняват го от служба, лишават го от права, от пенсия, изгубва уважението на своите другари и войници. Той се чувства сам, изоставен,

без никакво внимание от страна на приятели и познати. Такова беше положението и на цар Давид, който взе жената на Урий Хетееца. Бог му даде един добър урок: синът на Давид започна да го гони и той трябваше да бяга бос, без царска корона на главата. С това Бог му напомняше положението, от което го въздигна – от прост овчар Давид стана цар, Божий избраник.

Това, което стана с Давид, ще стане с всеки, който нарушава Божиите закони: за никого не е направено изключение, и за вас няма да се направи. За да не изпада в такива окултни каши, човек трябва да бъде разумен, да се въоръжи със знание. Като учи добре, човек може да мине спокойно и през най-опасни места. Като учи, човек разработва и ума, и сърцето си, той е готов да се жертва за Бога, за ближните си. Каквито блага придобие, той дава от тях и на ближните си; даде ли нещо от себе си, той го забравя. Такъв човек обича работата и не очаква други да работят за него. Каквото човек придобие със своя ум и със своето сърце, това остава за него; при това всяка работа, която човек върши с любов, колкото и да е маловажна, е на мястото си – тя е толкова почтена, колкото и най-големите и високи служби. Обаче колкото и да е добра работата, която човек върши, тя не трябва да заеме целия му живот: като работи нещо няколко години, нека той смени тази работа с друга. И цар да е, човек пак няма да царува цял живот: като царува 40–50 години, ще отстъпи престола си на своя син.

Сега, като вървите по пътя на обикновения живот и на обикновената наука, вие постепенно навлизате в своя вътрешен, разумен живот, дето работите са постоянни, а явленията не стават в ограниченото време и пространство, както във физическия свят – те стават извън времето и пространството. Човек всякога може да бъде цар на себе си, да господарува на своите поданици – клетките си, и да ги възпитава. Това, което става вътре в човека, става и вън от него; и обратно: това, което става във външния свят, става и в човека. Като съпоставя външния свят с вътрешния, човек дохожда най-после до Истината.

Сега, каквото и да се говори на хората, те трябва да прилагат. Как ще разберете каква е семката, ако не я посадите и не видите плода ѝ? Как ще разберете живота, ако не го изучавате? Красив и сериозен е животът. Сегашният живот на хората не е нищо друго, освен външна дреха на истинския живот. Ще дойде ден, когато тази дреха на живота ще се махне, както затворникът сваля затворническия халат при излизане от затвора. И Христос беше затворник, с венец на глава и с мантия, която свалиха от гърба Му. Освободи ли се животът от своята външна мантия, вие ще го видите такъв, какъвто е в действителност.

Когато се говори за страдания, хората започват да се страхуват. Вземете пример от Христа: Той понесе най-големите страдания без страх, защото обичаше Бога и се страхуваше от Него; Той пазеше свещено законите Му. Който не спазва Божиите закони, той е страхлив човек. Бият ли ви, кажете като Христа: „Вие не биете, както трябва – не сте научили още това изкуство“. Обират ли ви, кажете им, че не са научили това изкуство, както трябва. Дайте пример на хората как се бие, как се обира и т.н. Да биеш някого по правилата на Любовта, това значи ако е болен, да го излекуваш, ако е умрял, да го възкресиш.

Съвременните хора се страхуват да не ги оберат, да не ги уволнят, да не ги бият и т.н. Колкото и да се страхуват, всичко това ще стане, но да стане поне навреме; не стане ли навреме, тогава е лошо. Ще дойде ден, когато ще ви оберат, ще ви уволнят от работата ви, ще ви набият и от вас ще останат само сухи кости. Като минете покрай къщата си, ще кажете: „Всичко това едно време беше мое“. Каквото и да е останало от вас, знайте, че то е нещо реално – работете именно за тази реалност. Как ще работите? Или по пътя на Любовта, или по пътя на Мъдростта. Обичайте Бога и страхувайте се от Него, за да изпълнявате Волята Му и свещено да пазите Неговите закони.

Тайна молитва

37. лекция, 1 май 1929 г., София, Изгрев

АКСИОМА НА ЖИВОТА

Размишление върху милосърдието.

Съвременното човечество е дошло до положение, в което трябва да стане смяна на енергиите му; тази смяна ще се отрази и на неговото съзнание. Да се сменят енергиите на човека, това значи да се сменят формите на материалния свят, формите на самата материя. Щом формите се изменят, заедно с тях се изменя и посоката на енергиите, т.е. посоката на силите в човека.

Сега ще съставим пропорцията $M:C=Ч:M_1$. Това значи: материята (М) се отнася към силата (С) така, както чувствата (Ч) към мислите (M_1). Под думата *материя* разбираме формата на нещата, чрез която силата се проявява; под думата *сила* разбираме проява на ума, т.е. резултат на работата на човешкия ум или на Божественото в човека. Когато умът работи повече от сърцето, силата на човека е по-голяма; когато сърцето работи повече от ума, гъстотата на материята е по-голяма. Тази е причината, поради която някои хора са слаби, сухи, а други – пълни. Който повече мисли, а по-малко чувства, той е сух, тънък; който повече чувства, а по-малко мисли, той е пълен; този човек не обича много да философства. Следователно сърцето не се нуждае от философия, а умът не се нуждае от гъстота. В сърцето се събира повече потенциална енергия, а в ума – кинетическа. Човек трябва да знае методите, чрез които да превръща потенциалната енергия в кинетическа. Докато не е запалена, свещта съдържа потенциална енергия в себе си; щом се запали, потенциалната енергия постепенно се превръща в кинетическа, т.е. в светлинна енергия; и ако човек чете на светлината на тази свещ, той приема енергията ѝ и я използва за възприемане на мислите, които книгата съдържа в себе си. Как ще се използва светлината на свещта, това зависи от съзнанието на човека: който има будно съзнание, той ще запали свещта и ще чете на

нейната светлина; който няма будно съзнание, той може да запали свещта и да заспи. Който разбира законите на Природата, той запалва свещта и започва да работи; щом свърши работата си, той изгасва свещта и заспива.

Това са положения, които съграждат живота на човека. Като живее, човек се ръководи от свои мисли и чувства, които обаче са резултат на неговия минал живот. Задачата му в сегашния живот е да се откаже от старите си разбирания, които са му причинили ред страдания, и да се стреми към новото, което единствено може да съгради неговия бъдещ живот. Страданията са резултат на миналото, радостите – резултат на бъдещето; искате ли да живеете в радости, изменете посоката на живота си. „Ама беден съм.“ Защо си беден? „Болен съм.“ Защо си болен? Болестта и сиромашията показват, че човек се е свързал с един нисш, неорганизиран живот, който се движи в посока, диаметрално противоположна на истинския живот. Влезе ли в неорганизирания живот, човек трябва да познава законите му и да знае как да ги избягва; не ги ли избягва, той непременно ще попадне под техните удари и ще носи последствията им: сиромашия, болести, страдания и смърт. Представете си, че едно малко дете се качва на здрав силен кон и се мъчи да го управлява. Докато има сили, то може да го владее; в най-скоро време силите му изчезват, то отмалява и конят тръгва, накъдето иска. Такова е положението на всеки човек, който влиза в нисшия неорганизиран свят. Докато не е изгубил силите си, той се справя с него; изгуби ли силите си, този живот започва да го владее. Като отслабне, човек казва: „Животът няма смисъл – няма защо да живея“. Не, във всички свои прояви животът има смисъл, но човек трябва да познава силите си и да се нагърбва с работи, които може да носи.

Сега ще напиша следните отношения: 1:2:3; 3:4:5; 5:6:7; 7:8:9. Какво означават тия отношения? За да разберете смисъла им, вие трябва да ги пренесете в живота. Числото 1 например е първото отношение – то представлява артист, който има отношение към двете си ръце (2) и към публиката (3); колкото по-добре пее или свири, тол-

кова повече хора ще дойдат да го слушат и повече пари ще събере. Това отношение е положително. Дойдете ли до отношението 3:4:5, имате един инженер (3), който се наема да строи къща, без да разполага с големи знания. Не се минава много време, къщата се събаря (4); като резултат той не получава никакво възнаграждение (5). Това отношение е отрицателно: усилията на този инженер са отишли напразно. Това е обяснение на двете отношения, но още много обяснения могат да се дадат.

Като изучава живота си, човек вижда, че понякога работите му вървят добре, като на артиста, а понякога – зле, като на инженера. Това показва, че енергиите в човека постоянно се сменят: той е ту пасивен, ту активен; понякога е отрицателен, а понякога – положителен. Да бъде човек пасивен, това значи да събира енергии в себе си, т.е. да бъде в състояние на почивка. Когато е активен, той изразходва събраната енергия – в този смисъл ние виждаме, че човек е изложен на постоянни промени: ту се качва, ту слиза. Той се качва по планини, но слиза и в долини; той върви по прави линии, но върви и по криви. Като върви по прави линии, той насочва енергиите си ту в хоризонтално, ту в перпендикулярно положение към земята. Дали се движи по вертикална, или по хоризонтална линия, човек среща малко или почти никакви препятствия; движи ли се по права линия, каквато мъчнотия да срещне на пътя си, човек лесно я разрешава. Когато разумният човек се движи, т.е. разрешава задачите си, Природата широко отваря вратите си за него; за глупавия обаче тя затваря всичките си врати. Защо вратите на Природата са отворени за разумния? Защото той може да прониква и през най-малките пространства. Той се вмъква и между най-малките частици, защото знае, че колкото малки да са частиците на материята, и между тях има празни пространства. Глупавият обаче търси широко отворени врати, той търси широкия път, вследствие на което се натъква на големи изпитания и страдания. Както птицата може да ходи там, дето млекопитаещото не може, така и умният човек може да минава през такива отвори, през които глупавият не може.

На какво можем да уподобим птицата и на какво – млекопитаещото в човешкия живот? Птицата представлява човешката мисъл, която лети високо; млекопитаещото представлява чувствата на човека, които се движат по земята; затова именно мисълта представлява рядка среда, а чувствата – гъста среда. Следователно когато се натъкне на някаква голяма мъчнотия в сърцето си, за да я реши правилно, човек трябва да се качи в ума си, да влезе в порядъка среда, дето препятствията са по-малки. „Възможно ли е това?“ С питане въпросите не се разрешават. „Мога ли да свиря добре? Ще завърша ли училище, ще бъда ли здрав?“ Това са въпроси, за които не се пита: искаш ли да добиеш всичко това, ти трябва да работиш; не работиш ли, нищо няма да постигнеш. Кой баща и коя майка нямат желание синът им да има същите дарби, каквито и те имат? Следователно Бог, Който ни е изпратил на Земята да учим, има всичкото желание да постигнем онова, с което Той разполага. „Възможно ли е това?“ Щом питаш, ти се съмняваш в това, което е вложено в тебе; щом грешиш, ти отричаш живота; щом отричаш живота, ти приемаш смъртта; дето е смъртта, там са страданията. „Не съм ли човек? Нямам ли право да мисля?“ Че си човек, това никой не отказва, но покажи своята човещина; че имаш право да мислиш, и това никой не отказва, но покажи своята права мисъл. „Не съм ли свободен?“ Никой не отрича свободата ти, но не поддържай в себе си желания, които могат да те заробят: като храниш в себе си нисши желания, ти сам създаваш веригите на твоето робство; заробиш ли се ти сам, и окръжаващите ще те заробят. Като знаят това, източните народи казват: „Изхвърли навън всички желания, които те заробват“. Наистина, всяко желание, което не е в съгласие с човешкия ум, заробва човека; и всяка мисъл, която не е в съгласие с човешкото сърце, също го заробва. За да не изпадне в робство, човек трябва да отхвърли от себе си всички желания и мисли, които не са в съгласие помежду си. Къде съществува такова съгласие? В разумния живот – само разумният живот се движи по успоредни линии. Щом тия линии започнат да се преси-

чат, разумността изчезва; дето разумността изчезва, там се явяват ред мъчнотии и препятствия.

Като е дошъл на Земята, колкото и да е умен, човек неизбежно ще се натъкне на мъчнотии, но той трябва правилно да ги разрешава. Който е обърнал конците, той сам трябва да ги разплете. Казвате, че срещате мъчни задачи за решаване: за професорите, които разполагат с много знания, тия задачи са лесни. Когато се е създавала Природата, в нея са поставили задачи, които човек в далечното бъдеще ще разреши; днес с всичката си философия и знание той едва решава лесните задачи – това показва степента на неговото развитие. По отношение на големите и сложни въпроси, които седят пред него, човек е малко дете; за да расте и да се развива правилно, даден му е капитал, който да пуца в обръщение. Този капитал се увеличава и намалява, но има един основен капитал в живота му, който никога не се мени – това е неговият мозък. Като умре, човек всичко оставя на Земята; единственото нещо, което взема със себе си, това е капиталът, вложен в неговия мозък. Когато човек умира, душата му стои до главата, чака последното му издъхване, за да вземе веднага този капитал. Цял живот тя е работила върху него, превръщала е нисшето във висше, организираща го е и сега слиза да го вземе със себе си. Тя взема само есенцията на мозъка, както фабрикантът на розово масло взема есенцията от розите: от три хиляди килограма рози той изкарва само един килограм розово масло. Този фабрикант с право може да каже, че носи три хиляди килограма рози със себе си. „Възможно ли е това?“ Възможно е. „Как?“ Като есенция.

Мнозина питат какво ще правят след смъртта си. Много просто – ще отидете при главата си и ще гледате да вземете есенцията на мозъка със себе си. Ако можете да превърнете материята на мозъка във фина материя, в есенция, която да вземете със себе си, вие ще напредвате и на онзи свят; не можете ли да превърнете мозъчната материя в есенция, нищо не можете да придобиете. „Вярно ли е това?“ Ще го опитате – всички Божествени неща са

верни и разумни.

И тъй, душата, за която се говори, не е вън от човека – тя се проявява чрез човешкия мозък. Доколкото тялото и мозъкът на човека са организирани, дотолкова и душата му се проявява; ако тялото и мозъкът на човека не са организирани, никаква душа не търсете в него. Погрешката на съвременните хора се заключава в това, че те отделят тялото от душата, т.е. материята от силата. За да се прояви, силата се нуждае от материя, от форма; сама за себе си материята никога не може да се обработи – за да се обработи, за да се организира, в помощ ѝ дохожда силата. Едно от отличителните качества на материята е инертността – тя не се мърда от мястото си. Ако някой иска да я помести, това значи да я вдигне на ръце, да я носи: тя не се влюбва, подир никого не тича; за да я нахраните, вие сами трябва да ѝ донесете храна, да отваряте и затваряте устата ѝ. В това отношение материята е голяма аристократка – става ли въпрос за работа, не я търсете. Въз основа на свойствата на материята казваме, че тя нито се губи, нито се създава, но само се видоизменя. Всеки може да носи толкова материя, с колкото сили разполага; без сила материята не може да се обработва. Благодарение на силите в Природата от материята се образува тяло, чрез което Божественото се проявява. Казваме *сила и енергия*. Под думата *енергия* разбираме разумното начало, което работи; под *сила* разбираме интензивността, с която разумното се проявява; материята пък е формата, чрез която силата и енергията работят. Колкото по-големи и по-интензивни са силата и енергията, толкова по-голямо напрежение предизвикват върху материята. Ако не може да издържи това напрежение, материята се пръска, както гранатите се пръскат под напора на експлозивните вещества в тях.

Сега, като изучавате човешкото естество, виждате, че понякога човек изпада в състояния, подобни на експлозивите – в такива случаи той е готов да избухне като бомба. Например минава някой ваш приятел покрай вас и на шега ви казва една обидна дума. Понеже обичате приятеля си, вие нищо не му отговаряте, правите се, че не сте чули

какво ви е казал, обаче независимо от това обидната дума работи във вас. Приятелят ви продължава да се шегува с вас, но вие не можете повече да мълчите: още при първата шега вие сте се подпушили и не можете да издържате – вие търсите в себе си каква по-силна дума да му кажете, за да се отпуснете. Това показва, че всяка дума съдържа в себе си известни сили, които оказват съответно влияние върху човека. Не само думите, но и хората взаимно си оказват известно влияние. Например ако срещнете човек, когото обичате, колкото и да се въздържате, непременно лицето, движенията ви ще се изменят; ако срещнете човек, когото не обичате, лицето ви пак ще се измени. Който разбира тия психологически състояния по лицето на човека, по движенията му, той може да чете като по книга. Две естества има в човека: едното естество се поддава на контрол, второто естество обаче мъчно се контролира. В това отношение индусите правят ред упражнения, за да контролират именно второто човешко естество; въпреки това то мъчно се поддава на контрол.

Мнозина мислят, че светиите са свършени, че са постигнали пълно самообладание и пълен себеконтрол. Не, има неща в човешкото естество, които и светиите още не са преодолели: те са работили цял живот върху известна своя черта и в края на краищата пак не са успели да се справят с нея. Много окултни ученици са забелязали същото: като искат да се справят с някоя своя отрицателна черта, те работят усилено в това направление и мислят, че са постигнали нещо. Минават дни и месеци – те не проявяват тази черта. Докато мислят, че са се справили с нея, изведнъж става нещо – и те пак я виждат в себе си, като че никога не са работили върху нея. Това се дължи на някакво неочаквано прекъсване на връзките с Природата – и след това трябва да мине много време, докато тия връзки отново се завържат. Същото забелязваме и в Природата – след всяко земетресение става прекъсване на водните течения. Вие виждате, че там, дето е имало извори, след земетресението те изчезват, а дето е нямало, нови се явяват; след известно време изчезналите извори отново се явяват

на същите места. Следователно когато човек греши, изворите на неговата душа се прекъсват и изчезват; изчезнат ли тия извори, заедно с тях изчезва и растителността на около. Като се намери в такива условия, човек трябва усилено да работи върху себе си, да възстанови връзката си с Божественото: щом тази връзка се възстанови, изворите на живота отново потичат.

Казано е в Писанието, че както Бог прощава, така и човек трябва да прощава. „Защо е необходимо хората да си прощават?“ За да възстановят връзките помежду си. Обаче прошката е за съвършени хора, за светии, за велики хора: наука е нужна на човека, за да знае как да прощава. На думи човек казва, че е простил, но в края на краищата вижда, че не е простил. Казано е, че Бог ще заличи греховете на хората и няма да ги помене – както виждате, само Бог е в състояние да направи това. Дойде ли до хората, те днес прощават и заличават дълговете си, на другия ден отново ги изнасят на лице. Какво се ползва човек, ако постоянно бърка в старата каша? Нищо не печели; и не само че нищо не печели, но губи. Не споменавайте грешките на миналото си или на младините си: щом сте изправили погрешките си, не говорете вече за тях. „Все трябва човек да поплаче за погрешките си.“ Няма защо да плаче – плачът означава слабост, той не разрешава задачите на човека. Като плаче, човек несъзнателно търси помощ от някого, въпреки това и най-силните и велики хора поне един път в живота си са плакали, търсили са помощ отнякъде.

Веднъж дошъл на Земята, човек трябва да разбира дълбокия вътрешен смисъл на живота, той трябва да разглежда живота като нещо разумно. Следователно натъкне ли се на някакво противоречие, на някаква отрицателна проява, той трябва да я трансформира в себе си, да знае, че това не е истинският живот. Животът в своята цялостност е разумен. Дали разбирате това, или не, то е друг въпрос, обаче дръжте в ума си тази мисъл като аксиома. Става ли въпрос за света, ще знаете, че светът, създаден от Бога, е абсолютно разумен: това да бъде за вас аксиома и да не се стремите да я доказвате. Всеки за себе си ще знае,

че светът, в който се движи, е разумен, в този свят живеят разумни същества. Така трябва да гледа човек и на живота: мисли ли той, че животът е нера разумен, всички негови усилия да измени живота остават напразни. Невъзможно е нера разумното да стане разумно. Казано е в Писанието, че човек трябва да умре за света. Това значи, че човек трябва да умре за стария живот и да започне нов живот; човек трябва да умре за старите си разбирания и да започне с нови разбирания, с новия живот. Новият живот изисква от човека да живее за Бога, а не за старото, за светското разбиране на нещата. Пророците са разбирали аксиомата на живота и са живели според нея. Ще кажете, че пророците не са били толкова учени, каквито са учените в сегашните времена. Не, пророците са имали такива знания за живота, каквито днес малцина имат. Пророците на миналото и днес живеят между хората, и днес пророкуват. Пророците са разбирали езика на Бога. Който разбира този език, той не може да бъде прост човек – такъв човек познава законите на Великата Природа и живее съобразно с тях. Да издържат пророците на големите противоречия, които са съществували в техните времена, това говори за тяхната сила. Гиганти са били те!

И тъй, ние туряме в мисълта си аксиомата: светът, в който живеем, е абсолютно разумен; съществата, които живеят в този свят, също са разумни. Приеме ли тази мисъл в себе си, човек трябва да изучава пътищата, по които разумното се проявява. Като изучавате проявите и пътищата на разумния живот, вие ще разберете къде сте се отклонили и ще се изправите. По този начин само ще направите разлика между разумния и нера разумния живот, между богатия и сиромаха. Богатият може да даде всичко, каквото искате; сиромахът не може да даде всичко, каквото искате. Здравият може да свърши всякаква работа, болният не може да свърши никаква работа. Следователно искате ли пари, търсете богатия; искате ли работа, обърнете се към здравия. Под сиромах, в абсолютния смисъл на думата, подразбираме грешен човек, който не е изгълнил Божиите закони; не е сиромах онзи, който няма пари и

имоти. В този смисъл всеки трябва да бъде богат не с пари и имоти, но с добродетели: добродетелният човек всякога е бил богат, защото всякога е изпълнявал Волята Божия. Христос казва: „Богатият не може да влезе в Царството Божие“. Под думата *богат* Христос разбирал човек, богат с пороци – такъв човек наистина не може да влезе в Царството Божие; обаче богатият с добродетели и сиромашът, беден от пороци и слабости, еднакво могат да влязат в Царството Божие. Разумните сиромаси и разумните богати ще влязат в Царството Божие, неразумните сиромаси и неразумните богати няма да влязат в Царството Божие.

Едно от условията за влизане в Царството Божие е да знае човек да пее и да свири. Кракът на онзи, който не знае да пее, не може да стигне до вратата на Царството Божие: който не може да пее, той непременно ще бъде върнат назад. За да бъдете приети в Царството Божие, вие трябва да се учите да пеете: всеки ден трябва да пеете, да благодарите за всичко и да славите Бога.

Изпейте песента *Ти съзнавай, ти люби*.

Новата песен *Нева санзу*, която днес ви дадох, изисква пълно участие на ума, на сърцето и на волята.

Тайна молитва

38. лекция, 8 май 1929 г., София, Изгрев

АБСОЛЮТНА РЕАЛНОСТ

Размишление върху чистотата.

Казано е в Писанието: „Истината ще ви направи свободни“. Свободата на човека седи в неговите разбирания. Съществуват два вида разбирания, два вида възможности, две реалности: абсолютно и относително разбиране, абсолютно и относителна възможност, абсолютна и относителна реалност. Ще кажете, че не е важно дали нещата се разглеждат в тяхната абсолютност или относителност; или че не е важно дали разбиранията на хората са стари, или нови. Не, не е така: не е безразлично дали човек ще бъде облечен с нови или със стари дрехи. Вижте колко голяма е радостта на детето, когато майка му го облече в нови дрехи! Все едно ли е да пие човек вода направо от извора, или да пие от шише, което цели месеци е стояло затворено? По-добре да пиете от извора, отколкото от шишето: човек трябва да пие вода направо от извора. Изворът подразбира Първата Причина, от която човек може да черпи вода – тази вода поддържа живота му. В този смисъл Истината представлява отношение на хората към Първата Причина на нещата. Излезе ли от Бога, човек разполага само с една възможност: да намери Истината.

Следователно Бог е вложил в човека само една възможност – да намери Истината и да я познае. „Защо Бог е създал света?“ За да живеем. За да живее, човек трябва да е свободен – без свобода животът не може да се прояви. Който не е свободен в живота си, и да придобие Любовта, тя ще му причини големи страдания. Защо? Защото Любовта живее в абсолютна свобода, а не в ограничения: всяко ограничаване на мислите и на чувствата на самия човек внася ограничаване и на любовта му, а Любовта не може да живее в ограничения. Ограничи ли Любовта в себе си, човек ограничава и Бога. Рече ли да ограничи Бога в себе си, човек се натъква на големи противоречия – той влиза в стълкновение със себе си. Когато две тела влизат

в стълкновение едно с друго, винаги побеждава по-силното, по-голямото. Ако един автомобил се сблъска с трен, автомобилът ще се разруши напълно, а тренът ще усети слабо разтърсване.

И тъй, човек има само една възможност – да познае Истината. Тази възможност обаче има отношение към две точки на правата – началната и крайната, както и радиусът има отношение към центъра на кръга и към всяка една от точките на окръжността. Казано е в Писанието, че Бог е възлюбил Истината в човека. Оттук дохождаме до извода: за да намери и познае Истината, човек трябва да възлюби Бога. Да възлюби човек Бога, това значи да възлюби ближния си, защото Бог живее в ближния на човека. Първото отношение, към което човек трябва да се стреми, е да възлюби ближния си заради Бога, Който живее в него: щом възлюби ближния си, и ближният му ще го обича; не може ли човек да обича ближния си, и ближният му няма да го обича; не може ли човек да обича Бога, и Бог няма да го обича.

Сега ще се яви възражението: „Не може ли да се живее без любов?“ И това може, но който живее без Любов, той сам ще се унищожи. Запитали веднъж Паганини²⁰ може ли да свири на три струни. Той излязъл на сцената и свирил на три струни. После го запитали може ли да свири на две струни. Той свирил и на две струни. „Ами на една струна?“ На този въпрос Паганини нищо не отговорил. Да се задава такъв въпрос, това значи да се запитва може ли да се живее без Любов или може ли светът да бъде другояче построен? На тези въпроси не може да се отговаря: единицата не дава отчет за постъпките си. Щом е тъй, ще знаете, че единствената връзка между човешката душа и Бога е Любовта. Тя може да се проявява само по един абсолютен начин. Пожелае ли човек да бъде като Бога, това значи другите същества да имат отношение към него. Абсолютната Любов включва едно отношение само: човек да обича Бога и Бог да обича човека. Спазва ли това отношение, човек има правилно отношение към всички живи същества. Ако при това положение запитат човека защо е

нужно да служи на Бога, той трябва да отговори: „Защото Го обичам!“ „Защо трябва да страдам за Бога?“ „Защото Го обичам!“ „Защо трябва да се раждам и умирам?“ „Защото обичам Бога“. Има ли любов към Бога, човек може да си обясни всички прояви на човешкия живот: загуби и печалби, страдания и радости, недоразумения и противоречия и т.н. Вън от Любовта тия неща остават неразбрани.

Влезете ли в закона на Мъдростта, там противоречията се изясняват по друг начин, обаче знание се изисква за това. Ако дадете една хубава цигулка на някое дете, то ще върти ключовете ѝ, ще ги вдига и сваля, без да придобие нещо; в края на краищата детето ще развали цигулката, но няма да се научи да свири. Докато не може да нагласява цигулката си, човек по никой начин не може да свири; щом нагласи цигулката си, той започва да свири и всеки ден придава по нещо ново към свиренето си. Същият закон се отнася и до човешкия живот: не може ли да настройва струните на своя живот, т.е. да ги нагласява в хармония със своето сърце и със своя ум, човек не може да свири правилно, т.е. не може да живее правилно. Следователно между струните на човешкия живот, от една страна, както и между струните на човешкия ум и на човешкото сърце, от друга, трябва да съществува пълна хармония.

Защо трябва човек да люби ближния си? Защото Бог живее в него. Щом люби Бога, човек трябва да люби и ближния си, в когото Бог живее. Не спазва ли това отношение, човек изпада в крива линия на живота си. Що е кривата линия? Какво представлява окръжността? Окръжността е крива линия, на която всички точки са еднакво отдалечени от една вътрешна точка, наречена център. Всички радиуси имат еднакви дължини, т.е. еднакви отношения и възможности към центъра на кръга. Ако един от радиусите на кръга стане по-дълъг или по-къс, хармонията в този кръг се изменя. За да се запази тази хармония, всички същества в кръга трябва да имат еднакви отношения към центъра. Следователно окръжността е крива линия, съставена от неограничен брой прави линии, които имат еднакви отношения към центъра.

Като знаете това, вие вадите заключение, че човек трябва да има само едно отношение – към Първичния център на живота, към Бога. Движи ли се около повече центрове, той се натъква на големи противоречия. Спази ли своето истинско и единствено отношение, човек ще знае какво да прави, какво да си позволява и какво не. Като не разбира този закон, човек понякога се отказва да яде и мисли, че с това ще постигне нещо; обаче като погладува няколко дена, той започва да се страхува да не умре от глад. Кой му е забранил да яде? Има нещо, което Бог е забранил на човека, но ни най-малко не му е забранил да яде хляб. Бог е забранил на първия човек да яде от Дървото за познаване на доброто и на злото; от плодовете на всички останали дървета той има право да яде. Следователно не яжте само от тия плодове, които могат да ви огрешат – щом сгреша нещо, човек прибягва вече до лъжата. „Ама аз искам да бъда добър.“ Не поставяй тази мисъл в ума си: за човека е важно да люби Бога – първото и главно отношение в живота му. Първото отношение е праволинейно, от периферията към центъра, по линията на радиуса. Второто отношение на човека е любов към ближния му, криволинейно движение – това движение започва от центъра на кръга и върви към всяка точка на окръжността. В първото си отношение човек се стреми само към Бога, а във второто – към всички живи същества, към ближните си, които са излезли от същото Начало – от Бога. Първото отношение е абсолютно, а второто – относително.

И тъй, като държите в ума си мисълта за двете отношения в живота, вие можете да се предпазите от ред изкушения. Например отивате при някой ваш познат, искате да ви даде пари назаем. Той ви погледне, помисли си малко, но ви отказва – няма вътрешно разположение да ви даде пари. Вие започвате да говорите по негов адрес, че той е несправедлив, че не е християнин и т.н. Това е изкушението, на което се натъквате: колкото сте вие християнин, толкова и той е християнин. Ако вие бяхте дали първо място на Бога в себе си, този човек, в когото също така Бог живее, щеше да отвори сърцето си за вас и да ви обслужи. Който те обича, той всякога е готов

да те нахрани: като отидеш в дома му, ти няма да носиш голяма торба и да очакваш да я напълни, но ще вземеш със себе си своята естествена торбичка – стомаха си, и ще вложиш в него една малка част, без да го претоваряш. Речеш ли да вземеш повече, отколкото можеш да носиш, ти вършиш престъпление. Ходиш ли на гости, никаква външна торбичка не трябва да носиш със себе си. Канят ли ви някъде на гости, всеки да вземе толкова, колкото стомахът му нормално приема. Не само това, но нямате право да вземате за когото и да е от вашите близки: който иска да опита гостоприемството на ближния си, той сам трябва да го посети, иначе ще произлязат ред недоволства, недоразумения, осъждания и т.н. Слушате някого да казва, че някой не го погледнал, както трябва. Как трябва да го погледне? Един е погледът, който човек трябва да отправя към ближния си – той е погледът на Любовта. Вън от Любовта всеки поглед представлява отклонение от Божественото, от правия път на живота.

Съвременните хора са недоволни от себе си, от отношенията помежду си: те намират, че отношенията им не са правилни. Какво показва това? Това показва, че те нямат Любов към Бога. Дето Любовта не съществува, там няма никакви възможности – Любовта съдържа в себе си всички възможности. Любящият човек е подобен на извор: който отиде при този извор, той ще задоволи жаждата си и ще благодари за благото, което е получил. Ще кажете, че не е лесно човек да отиде при извора на Любовта. Това зависи от бързината, с която човек се движи. Ако някой пътува с бързината на светлината, за осем минути той може да слезе на Земята, да задоволи жаждата си и да се върне назад; който се движи с малка бързина, той се отегчава от дългия път. Като види, че му предстои дълъг път, докато постигне своята цел, той се обезсърчава. Живее ли в закона на Любовта, човек няма да се обезсърчава, нито да се отегчава, страданията ще бъдат изключени за него. Любовта изключва всякакви страдания, всякакъв страх: когато даде път на Любовта в себе си, човек може да направи всичко, каквото желае. Любовта е вложена в човешката душа – достатъчно е човек да отвори душата,

ума и сърцето си за Божественото, за да изяви любовта си към всички живи същества. „Ама да не осиромашее човек от това?“ Когато човек изявява любовта си, от ден на ден той повече забогатява. Дето е Любовта, там е изобилието; дето Любовта отсъства, там сиромашията царува.

И тъй, иска ли да забогатее, човек трябва да прояви Божественото начало в себе си. Като се говори на хората за Божественото начало, мнозина от тях се съмняват в съществуването на това начало, въпреки това те казват, че Христос е Син Божий. Тогава как примиряват в себе си противоречието Син Божий да бъде предаден от Свой ученик? Някои се чудят как така Христос, Син Божий, да се остави на един ученик да Го предаде – Той не го ли позна? Не само това, но Христос направи Юда касиер, да има възможност да обира касата. Как се поддаде Христос на евреите и остави да бъде разпнат? Обаче Христос доказа силата Си по обратен път – Той доказа на човечеството, че Онзи, Който Го е изпратил на Земята да изпълни Неговата воля, и от смъртта ще Го възкреси. Наистина, хората първо се съблазниха в Христа, но после повярваха; първоначално се разочароваха, но после се очароваха. Не е лесно човек да познае Истината.

Кой може да познае Истината? Само онзи може да познае Истината, който има абсолютно отношение към Бога. Познае ли Истината, човек придобива пълна свобода: дето е Свободата, там Любовта царува. Яви ли се някакво недоволство, Любовта изчезва – Любовта изключва всякакво недоволство. Обичате ли някого, не го учете как трябва той да ви обича: Любовта не се проявява по правила. Човек обича разумното в хората: синът обича баща си, защото е разумен; дъщерята обича майка си, защото е разумна. Въз основа на същия закон Бог обича човека, понеже е Негово разумно дете – Бог обича това, което е излязло от Него. Измени ли отношенията си към Бога, човек сам си поставя препятствие за великата Божия Любов. Каквото и да прави, при каквото и положение да се намира, човек никога не трябва да изменя на своето първо отношение: дълбоко в душата си той трябва да знае, че обича Бога и че

каквото прави, всичко е все за Него и в Негово име. Той трябва да пази това свято чувство в себе си – никой да не знае от какво се вдъхновява в живота си; започне ли на всички да разправя за Любовта си към Бога, той скоро ще я изгуби. Няма защо да разправяте за отношенията си към Първата Причина: какви са отношенията ви, доколко са трайни – това и вие не знаете – Бог сам ще ви изпита. Освен Бога никой друг няма право да изпитва брата си: който си позволи да изпитва любовта на ближния си, той е оръдие на лукавия.

Мнозина се страхуват да се предадат в ръцете на Бога и да Го обикнат, за да не изгубят отношенията си и към другите хора. Обикнете Бога и не се страхувайте! Щом обикнете Цялото, вие непременно ще обичате и частите, ще имате отношения и към тях. Когато обича Цялото, човек дава простор на любовта си; не Го ли обича, той внася ограничения в любовта си. Щом Любовта се ограничи, с нея заедно и Истината се ограничава. При първото положение човек живее в Абсолютната реалност; при второто положение той се намира в относителната реалност на нещата. Влезе ли в относителната реалност на живота, човек си служи с много мерки; влезе ли в Абсолютната реалност, той си служи само с една мярка. Който люби Бога, той се движи от светлина в светлина; който върви в пътя на относителната реалност, той върви от светлина в светлина и от тъмнина в тъмнина, от светлина в тъмнина и от тъмнина в светлина – той минава в различни фази. За такъв човек казваме, че се движи в света на вечните промени: днес обича някого, утре не го обича. Този човек се движи в относителната реалност, която е свят на постоянни промени – в този свят нещата се разлагат, гният и миришат.

Трябва ли тогава да се обличате с дрехите на умрели хора? За предпочитане е човек да ходи гол или със своите скъсани дрехи, отколкото да носи дрехи на мъртвци. Каквито дрехи носи човек, с такива влияния се огражда. Съвременните хора носят вълнени дрехи, от вълната на овцете, и неизбежно се поддават на техните влияния. Да-

мите особено носят кожи от лисици, от котки, от зайци по вратовете си, вследствие на което се поддават на техните влияния. Най-добрите дрехи, които човек трябва да носи, това са ленените и памучните. Всяко животно си има свои специфични качества, които се предават и на хората. Например мечката е интелигентна, но много отмъстителна, много злопамятна: достатъчно е някой да си позволи да я обиди с нещо, за да не го забрави цял живот. Обаче както не забравя злото, което някой ѝ е причинил, така също не забравя и доброто, което човек може да ѝ направи.

Един дървар някъде из Юндола рязал дърва и се натъкнал на особено явление. Срещу него се движела една мечка с някакво определено намерение. Като я видял, дърварят се уплашил много и не знаел какво да прави. Като приближила до дърваря, мечката вдигнала едната си лапа и я насочила срещу него. Той се успокоил, защото разбрал, че мечката има нужда от него, погледнал към вдигнатия ѝ крак и видял един голям трън, дълбоко забит в лапата ѝ. Дърварят извадил тръна на мечката, намазал мястото с дървено масло и здраво го превързал с кърпата си. След това мечката тръгнала да си отива, но повела със себе си и дърваря. Той тръгнал след нея да види какво иска да му покаже. Мечката го завела до едно място, дето имало няколко кошера, пълни с мед – по този начин тя искала да му благодари, да го възнагради за услугата, която той ѝ направи.

Като изучавате своя живот, както и този на ближните си, ще бъдете внимателни да не се поддавате на лоши влияния. Колкото е силно влиянието на добрите навици, толкова е силно влиянието и на лошите навици. Има писатели, които поддържат мисълта, че човек може да живее по разни начини. Не, човек може да живее само по един начин – по закона на Божията Любов. Всички страдания и разочарования, всички падания и нещастия на хората се дължат именно на многото начини, по които те живеят. Ще кажете, че човек трябва да прави различни опити, за да се спаси човечеството, за да се оправи светът. Има кой да мисли по този въпрос: Който е създал света, Той ще го

оправи, Той ще го спаси. Човешкото спасение е относително – светът трябва да се спаси абсолютно. Това може да направи само Онзи, Който го е създал. Искате ли вие да спасите света, трябва да се върнете към Първата Причина на нещата – това значи да възлюбите Бога и Христа. Христос казва: „Отец Ми живее в Мене, и Аз живея в Него“. Следователно обичате ли Христа, вие ще обичате и Неговия Отец. Можем ли да обичаме Христа, без да сме Го виждали? Да задавате този въпрос, това значи да си представяте Христа като обикновен човек, Който е съществувал само преди две хиляди години. Христос и днес съществува, и днес живее; Той казва: „Отивам да ви приготвя жилища“. Това показва, че Той отива там, дето има жилище за Него. Щом има жилище за Него, Той има грижа и за Своите ближни, Той отива да им приготви жилища.

И тъй, пазете се от отрицателното в живота, за да не изгубите любовта си, т.е. да не изгубите първото си отношение – отношението към Първата Причина. Държите ли се здраво за това отношение, вие сте в пътя на Любовта. Дето е Любовта, там са и Мъдростта, и Истината; дето е Любовта, там е знанието, там е животът, там е свободата, там е чистотата. Чистата вода никого не опетнява, нечистата вода обаче опетнява всичко – дето мине, тя оставя ред утайки и наслоявания. Да възлюбиш Бога, това значи от последен сиромаш Той да те въздигне до най-голям богаташ, външно и вътрешно. Колко сирачета са се повдигали в живота, щом са се свързвали с Първата Причина; обаче скъса ли се тази връзка, човек разлюбва Бога: разлюби ли веднъж Бога, той всичко изгубва. „Може ли да става това?“ Може: докато е свързан с Първата Причина, човекът расте и развива своите дарби и способности – чрез тях той дохожда до високо обществено положение, става министър. Обаче забрави ли Първото Начало, от Коего е излязъл, той изгубва всичко, каквото е постигнал. Докато е бил свързан с Първата Причина, той се е ползвал от любовта на всички хора. Скъса ли тази връзка, всички хора се оттеглят от него: от голям човек с високо обществено положение той слиза на най-ниското стъпало, дето го очакват страдания и разочарования.

И тъй, запишете си следното правило: докато Бог ви люби, вие ще имате всичко, каквото душата ви желае; разлюбите ли Го, всичко ще изгубите. Христос казва: „Отец Ми ви люби, защото повярвахте, че Бог живее в Мене и аз излязох от Него“. Може ли Бог да живее в лошия човек? Бог живее във всички хора. Привидно човек е лош, но по вътрешно естество, по Божествено начало човек е добър. Докато не прояви любовта си към Бога, човек всякога ще бъде слаб; щом е слаб, той никога не може да постигне желанията на своята душа. Следователно искате ли да бъдете силни, да реализирате стремежите на душата си, обикнете Бога. Защо се радва човек на Слънцето? Защото животът иде от него. Защо обича той Природата? Защото тя носи всички блага на живота. Природата отваря широко обятията си за онези, които я обичат; не я ли обичат, тя се затваря. Тя казва на хората: „Всички свои богатства оставям на ваше разположение. Ходете, дете искате: по гори, по планини и долини, преплавайте всички реки, морета и океани, но се учете“. Като видят толкова богатства пред себе си, хората се забравят, започват да властват над тях, а с това затварят вратите, които Природата им е отворила. Който се е опитал да ограничи Природата, той сам се е разрушил. Това подразбира стихът: „Не убивай!“ – не убивай себе си, не убивай и ближния си.

Спазва ли законите на Природата, човек ще спазва и тази велика заповед. Човешката душа е безсмъртна, но веднъж слязъл на Земята, човек живее в относителната реалност, в смъртта на материята, на плътта. Докато дойде до Абсолютната реалност, човек минава през относителната реалност, през живота на страданията и смъртта. За да влезе човек в Абсолютната реалност, Писанието му препоръчва да не люби света, т.е. временното, преходното, смъртното. Да люби човек света, това значи да живее в относителната реалност на нещата; да люби Бога, това значи да влезе в Абсолютната реалност. Влезете ли в тази реалност, Бог ще ви запознае със света; възлюбите ли света, преди да сте възлюбили Бога, вие сте осъдени на страдания и смърт. Това подразбира стихът: „Не любете света“.

Не схващате ли вътрешния смисъл на този стих, вие ще изпаднете в противоречие: как е възможно да се казва на човека да не люби света, когато е казано в Писанието, че Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син в жертва, за да не погине всеки, който вярва в Него.

Следователно искате ли да се запознаете с членовете на едно семейство, първо трябва да се запознаете с бащата на това семейство. Познавате ли бащата и майката на едно семейство, вие ще познавате и техните синове и дъщери; обичате ли бащата и майката, вие ще обичате и техните деца. Невъзможно е човек да обича хората, ако не обича Бога, ако няма правилни отношения към Него; има ли любов към Бога, той ще обича и хората. Който има тази Любов, той има живот в себе си; дето има живот, там има и отношения между хората. Това виждаме и в ежедневиия живот: хората работят и взаимно си помагат във физическия, в сърдечния и в умствения свят. Някой работи в известна област на умствения свят и като дойде до някакви постижения, той ги споделя с всички ония, които се интересуват от този въпрос – по този начин хората взаимно си помагат. Върху този закон се създава и крепи обществото: един обработва земята, втори шие дрехи или обуца, трети прави научни изследвания и т.н. Тъй щото семействата и обществата се поддържат благодарение на обмяната в труда на всички хора. Колкото по-правилни са отношенията на хората към Първата Причина, толкова и обществата са по-добре организирани.

И тъй, иска ли да запази своя вътрешен мир, човек не трябва да нарушава своето първо отношение – любов към Бога. Щом има любов към Бога, той ще обича и ближните си. В Абсолютната реалност съществува само едно отношение – Любов към всичко живо. В относителната реалност обаче съществуват две отношения: или ще любиш, или ще мразиш; средно положение там не съществува. В относителната реалност съществуват два полюса на живота: положителен и отрицателен; в Абсолютната реалност съществува само един път – път към Любовта, към възхождащото, към положителното в живота. Докато живее на

Земята, човек ще се натъква и на Любовта, и на омразата като сили в Живата Природа. Дойдете ли до омразата, не се борете с нея, но приложете Любовта: само Любовта е в състояние да се справи с омразата; същият закон се отнася и до злото.

Не събуждайте злото в себе си преждевременно, обаче събуди ли се то по някакъв начин, не се борете с него. Трябва ли овцата да отиде при заспалия вълк, да го разглежда куче ли е, или нещо друго? Срещне ли на пътя си заспал вълк, овцата трябва да се отбие от пътя си, да го отмине и да не се интересува от него. Като се събуди от сън, вълкът веднага ще почувства, че овца е минала край него, и ще съжалява, че я е пропуснал. Види ли, че вълкът се е събудил от сън и се промъква към кошарата, овцата трябва да го гледа отдалече, като през тръба, да не се мърда от мястото си; докато е в стадото, около господаря си, тя е в пълна безопасност. Съвременните хора сами си правят пакости: като нямат работа, те обикалят злото, философстват за произхода му, докато го събудят; щом го събудят, те попадат в примките му и започват да страдат. Следователно докато сте слаби още, не събуждайте злото в себе си: видите ли, че спи, оставете го спокойно – нека продължава своя сън; видите ли, че е вързано, не го развързвайте преждевременно.

Това са максими, които трябва да спазвате в живота си. „Може ли злото да съществува в Любовта?“ Както микробите съществуват навсякъде, така и злото прониква и през най-малките отверстия, но човек трябва да бъде разумен, да знае как да се справя с него. Дали вярвате в съществуването на микробите, това не е важно; факт е обаче, че микробите всеки ден задигат десетки и стотици хора и ги отправят на онзи свят. Които не разбират и не познават разрушителната сила на тия микроскопически същества, мислят, че злото иде от Бога. Не, Бог не съизволява в смъртта на грешника: Той има предвид доброто на всички души и ги поучава. Обаче ония, които не изпълняват Волята Му, те сами се отклоняват от пътя си и се натъкват на страдания и болести.

Това, което днес говоря, се отнася за ония, които искат да се учат; които не искат да се учат, те ще вървят по стария път, ще живеят със старите си разбирания. При сегашните условия на живота старите разбирания не са нищо друго, освен стари песни на нов глас – време е вече човек да ликвидира с тия песни. Днес хората се нуждаят от нови песни, на нов глас; хората се нуждаят от нови, чисти дрехи – човек трябва коренно да се преобрази, да облече всичко ново. „Как ще се постигне това?“ Като възстанови своето първо отношение – Любов към Бога. Възстанови ли първото си отношение, човек придобива вътрешен мир и се справя с всички отрицателни състояния в себе си. С други думи казано: придобие ли Любовта, човек лесно се справя със злото; злото остава вън от него и престава да го безпокои. За да отиде при Бога, човек неизбежно ще мине през царството на злото, което ще му каже: „Като се връщаш, пак мини покрай мене“. Така беше казал Ирод²¹ на мъдреците, които отиваха да се поклонят на Христа. Обаче Ангел Господен им каза: „Като се поклоните на Христа, ще минете по друг път, който ще ви се покаже – няма да се връщате в царството на Ирод²¹“. Следователно стигнете ли веднъж до Царството Божие, на връщане ще минете през друг път, който сам Бог ще ви посочи.

Сега, като пеете новите упражнения: *Ти съзнавай, ти люби* и *Нева санзу*, вие трябва да влагате нещо дълбоко в тях, да не пеете механически. Пеете ли „ти съзнавай, ти люби“, трябва наистина да любите, да се проникнете от Любовта, да повдигнете съзнанието си поне една степен по-високо от обикновеното. Като пеете по този начин, вие ще въздействате както на себе си, така и на ближните си, ще събудите в тях желание да пеят. Добър певец е този, който преживява това, което пее; истински поет и музикант е този, който пее и свири без пари, от любов към пеенето и свиренето. Този певец или музикант се вдъхновява от любовта на публиката, от вниманието, с което тя го слуша, а не от парите, които ще събере; не го ли обича публиката, не го ли слуша, както трябва, той напуска сцената.

Като ученици вие трябва да пеете, да свирите, защото на Небето се допускат само добри певци и музиканти. Ако не знаете да пеете или да свирите добре, дълго време ще стоите пред райската врата, без да се удостоите да влезете вътре. Какво ще правите, ако животът на някой ваш близък зависи от умението ви да пеете или да свирите? Ако пеете добре, ближният ви ще бъде помилван. При това положение вие ще пеете, ще вложите всичката си любов, знание, сила. Следователно ще знаете, че всяко ваше недоволство и неразположение се дължат на факта, че някой ваш близък в самите вас е осъден на смъртно наказание. От вашето пеене зависи да бъде ли помилван той, или не. Щом неразположението ви изчезне, това показва, че вашият близък е помилван. Много певци и музиканти има в света, но те са в областта на относителното пеене – малцина са влезли в областта на абсолютното пеене. Само онзи може да влезе в тази област, който има Любов в себе си – той пее с душата си. Кажете ли човек, че не може да пее, че е остарял, той е влязъл в областта на относителното пеене. Млад или стар, човек трябва да пее. Дето Любовта отсъства, там безлюбието царува; дето е безлюбието, там е сиромашията, там са болестите, там е смъртта; дето е Любовта, там и музика има.

И тъй, искате ли да възстановите Любовта си към Бога, дайте място на Божественото в себе си: то работи в човека, както Слънцето – върху семенцата, както Духът Божий – върху душите. Духът има свои помощници, свои съработници във Великото Божие дело – това са всички хора, надарени с таланти и способности. Няма човек в света, в когото Бог да не е вложил някаква дарба. От човека се иска работа, за да развие дарбите, които Природата е вложила в него.

Тайна молитва

39. лекция, 16 май 1929 г., София, Изгрев

БИТИЕ И ОТКРОВЕНИЕ

Размишление върху живата светлина.

За следващия път пишете върху темата *Първият подтик на живота*.

Всяка проявена дейност в света има свое начало, но има и свой край. Като четете Библията например, виждате, че тя започва с *Битие*, начало на нещата, и свършва с *Откровение*, край на нещата. *Битие* започва със стиха: „В началото създаде Бог небето и земята“. Какво ще разбере човек, ако прочете Библията и Новия Завет? В началото той все ще разбере нещо, обаче дойде ли до *Откровение*, нищо няма да разбере – езикът на тази книга е образен, фигуративен, пълен със символи. Животът на всеки човек, на всяко живо същество, има свое начало – раждането, създаването, и свой край – откровението; краят на живота свършва с откровението. Какво се открива на човека в края на живота му – само той знае това. Всяка добра и лоша постъпка на човека също има начало и край. Първо човек обмисля какво да направи, как да постъпи – начало на постъпката му; после той извършва доброто или злото, което е намислил – край на постъпката му. Видите ли някой човек в затвор, ще знаете, че той е дошъл вече до откровението на своята постъпка: откровението на дадено престъпление подразбира откриване на това престъпление. Какво е откровението на човешката любов? Съмнение и разочарование.

Млад образован момък се влюбва в красива млада мома. Докато се ожени за нея, той я идеализира, мечтае за красив живот, купува ѝ най-хубави дрехи и накити – начало на любовта му. Като се оженият, около тази красива жена започват да обикалят много мъже, да искат приятелството ѝ. Младият мъж започва вече да се съмнява в нея, да я ревнува – откровението на неговата любов. Щом получи това откровение, той губи вече идеалите и мечти-

те си. Какво придобива от това откровение? Не само че нищо не придобива, но той изгубва красотата на своя живот, той губи смисъла на живота.

Сега, като слушате тия неща, вие казвате, че ги знаете. Какво разбирате под думата *знание*, кога човек знае нещо? Лесно е да кажете например $1/4$, $2/4$, $3/4$ или $4/4$, но какво представляват тия дробни? Ще кажете, че дробта $1/4$ подразбира деление на цялата единица на четири равни части, от които е взета само една част. Това знание обаче не е достатъчно: човек трябва да знае каква е мярката, с която е разделил цялата единица на четири равни части; при това той трябва да знае отде е взета мярката, с която единицата се дели на по-малки части. Ако някой раздели една ябълка на две равни части, всъщност еднакви ли са те по тегло, по форма, по външен вид? Какво представляват частите и какво – цялото? Ако се вгледате в живота, ще видите, че частите са повече от цялото. Абсолютно цяло е само Бог; всички хора, всички живи същества са относително цели. Например в дома майката и бащата представляват цели единици, децата съставят части на майката и на бащата; човекът обаче – мъжът, е част от Бога, а жената – част от мъжа.

Казано е в Писанието, че Бог взел едно ребро от мъжа и направил от него жената. Първоначално човек имал 13 чифта ребра, но Бог извадил от него 13-я чифт и направил жената – човек останал с 12 чифта ребра. По този начин той се освободил от фаталното число, от числото 13 – фаталността е влязла в жената. Дето влезе, жената създава нещастия: за нея се бият мъже, за нея се развалят семейства; жената ражда деца, но след време те умират. Злото не е в самата жена, но в желанието на Адам да има другарка. Жената не е дошла навреме, при това тя се е явила като резултат на едно неестествено желание на първия човек. Като я видял, Адам казал: „Това е плът от плътта ми и кост от костта ми“. Какво може да се очаква от едно материализирано желание на човека, което се е явило в него при вида на животните, всяко от които си имало другарка?

Когато се говори за жената и за мъжа, явяват се различни уподобявания. Мнозина уподобяват жената на сърцето, на любовта, а мъжа – на ума, на мъдростта. Каква любов е тази, която внася раздори; или каква мъдрост е тази, която внася разрушения в света? Любовта, за която хората говорят, е човешка. Любовта има степени: лична, семейна, обществена, народна, общочовешка, идейна и Божествена любов. Една от проявите на човешката любов е скарването: щом двама души се обикнат, те непременно ще се скарат. Това показва, че в човешкото естество има някакъв елемент, който предизвиква спор, скарване, недоразумение. Това не се дължи на Любовта – Любовта служи само като почва, върху която нещата се посадят. Когато двама души се обичат, те са готови за нищо и никакво да се карат: единият е недоволен от другия, че не го обичал много; и другият иска да бъде обичан повече. Колко трябва да бъде обичан човек, каква е единицата мярка на Любовта? С колко единици любов трябва да бъдете обичани? Любовта на едноможе да бъде единица, на друг – две единици, на трети – три единици, и т.н. Любовта може да бъде най-много десет единици – един завършен цикъл. Знаете ли колко е голяма единицата любов, на колко единици любов най-много човек може да издържа?

Какви са качества на единицата любов? Мъжът представлява единица любов, жената – две единици, синът – три единици, дъщерята – четири единици, целият човек, семейството или обществото – пет единици, народът – шест единици. Знаете ли какво нещо е да ви обича един народ? За да отговорите на любовта на един народ, вие трябва да бъдете много богат човек, да има какво да му дадете. Когато някой ви обича, той иска нещо от вас. Вие обичате ябълката не толкова за нейното дърво, колкото заради плодовете ѝ; при това колкото по-сладки са плодовете ѝ, колкото повече плодове ражда, толкова по-голямо е вниманието и любовта ви към нея. Престане ли ябълката да дава плодове, вие веднага измените отношенията си към нея. Тогава кой е плодът, заради който хората трябва да се обичат? За да обичате някого, вие все трябва да

очаквате някакъв плод от него. Ще кажете, че еди-кой си човек трябва да ви обича, защото Господ е казал така. Да, но и ти трябва да го обичаш по същата причина.

Следователно който прилага Божия закон спрямо мене, и аз ще го приложам спрямо него; не изпълни ли Божия закон към мене, и аз няма да го изпълня към него. Казано е в Писанието: „Любете враговете си“. Ако аз съм готов да любя врага си, това правя заради Бога, заради Неговия закон; не съм ли готов да изпълня Божия закон, не мога да обичам врага си. Казано е още в Писанието: „Да възлюбиш Господа Бога твоего с всичкото си сърце, с всичкия си ум, с всичката си душа и с всичката си сила“. Как може човек да люби Бога по този начин, щом не знае какво нещо е душата? Как може да Го обича с всичкото си сърце и с всичкия си ум, щом не знае как сърцето люби и как – умът. Ум, сърце, воля, душа – това са неопределени идеи за човека.

Съвременните хора си служат с много идеи, които са мъртви за тях. Мъртви идеи са тия, които не внасят живот в човека – това са идеи на книга, които никъде не могат да се приложат. Да живее човек с такива идеи, това значи например да познава цигулката на книга, да чете ноти само с устата си, без да вземе цигулка и лък в ръка, без да свири, без да чуе какъв тон издава всяка нота. Да говорите за Любовта е едно нещо, да прилагате Любовта е друго нещо. Който ви обича, той е готов да ви умие, да ви облече, да ви нахрани, да ви даде подслон, да ви изпрати на училище да учите и т.н. Обаче и слугата, на когото плащате добре, е готов да направи всичко за вас. Тогава каква е разликата между любовта на слугата ви и на този, на когото нищо не плащате? Голяма е разликата.

Следователно когато говори или прави нещо, човек трябва да влага известно съдържание. Всяка дума, която има съдържание и смисъл, крие в себе си магическа сила. Такива думи са подобни на кибритени клечки – достатъчно е да драснеш такава една дума, за да произведе пламък и топлина. Думи, които при драсване не произвеждат топлина и светлина в ума и в сърцето на човека, са опороче-

ни. В сегашния живот много неща са опорочени; в музиката даже има известно опорочаване, вследствие на което често слушате големи дисонанси. Вземате например два камертона, които издават тона *ла*, но в тях има някакво различие, не звучат еднакво. Ако хората се оплакват от живота си, това се дължи на факта, че са изгубили основния тон. Разумният, добрият живот има точно определен основен тон. Който е попаднал в този живот, той познава неговия тон. Всяко нещо в живота, всяка негова проява има свой специфичен тон, който трябва да се спазва. Спазвате ли основния тон на нещата, вие всякога ще бъдете доволни. Първичният живот, който представлява начало на Битието, има свой основен тон. Следователно казваме ли, че човек трябва да се върне към Първичния Живот, разбираме намирането на основния тон на този живот.

И тъй, началният тон в музиката е тонът *do*, крайният тон в музиката е *si*. Тонът *do* е цял, а *si* – полутоние, т.е. между *si* и *do* има половин тон; значи началото на музиката започва с цяло число, а края на музиката свършва с тона *si*, с полутоние, т.е. с дробно число. Защо музиката свършва с дробно, а не с цяло число, за това има ред причини.

Като изучавате живота и създаването на човека, виждате същия закон. Бог е създал първо мъжа, а после жената, която е направил от реброто на мъжа. Първоначално мъжът е бил цял човек и животът му е бил смислен; обаче като дошла жената, и мъжът станал половин човек – от този момент животът му се обезсмислил. Мъжът, който първоначално е бил цял човек, със създаването на жената се раздвоил – сърцето му отишло в жената, той запазил само ума си; в този смисъл и жената е раздвоена. За да се допълнят като цели числа, те се стремят един към друг, вследствие на което забравят Бога. Обикне ли някоя жена, мъжът започва да я затваря вкъщи, не я пуца да излиза навън сама, да не гледа чуждите мъже. С това той иска да каже, че понеже е направена от реброто му, жената трябва да влезе в него, да се намести там, отдето е излязла. Докато се върне в дома си, мъжът постоянно мисли за жена

си – какво прави, да не би да е излязла някъде. В това отношение той става художник, започва да рисува картини във въображението си. Той не е свободен, но и жената не е свободна, и тя постоянно мисли за мъжа си – къде ходи и какво прави. Обаче когато жената дружи с жени, а мъжът – с мъже, те пак не са свободни: и жената е художник, и тя рисува картини за мъжа си.

Какво може да се очаква от хора, които се натъкват на такива отрицателни състояния? Какви деца могат да родят такива бащи и майки, които по цели дни държат в умовете и в сърцата си най-изопачени образи, мисли и чувства? Синовете и дъщерите на такива родители ще играят точно такива роли, каквито родителите им са създали в умовете си. Тази е причината, поради която в живота на хората забелязваме вътрешна деформация или изопачаване на техния сърдечен и умствен живот.

Христос е дошъл на Земята именно затова – да извади човечеството от неестественото положение, в което се намира. Той казва: „Ако не се роди отново от вода и от дух, човек не може да влезе в Царството Божие“. Всяко нечисто нещо трябва да мине през вода, за да се очисти. Малцина разбират вътрешния смисъл на стиха, в който Христос говори за новораждането на човека от вода и дух. Които не могат да се новородят още сега, те отлагат нещата за друг живот, когато ще се преродят физически. Ако не могат и тогава да разрешат въпросите на живота, те ги отлагат за трето, за четвърто прераждане. Обаче прераждането не разрешава въпросите на живота – прераждането има смисъл само тогава, когато човек придава нещо положително в своя живот, с което повдига и разширява съзнанието си; не постигне ли нещо в един живот, прераждането е безпредметно.

Какво означава дробта 4/4? Тя показва, че цялата единица е раздробена на четири равни части, които са взети отново с цел да образуват цялата единица. Можете ли от тия четири части да получите същата единица, която първоначално сте имали? Ако разделите една ябълка на четири равни части и съберете тия части отново, можете

ли да получите същата ябълка? Както и да закрепвате тия части, вие не можете да възстановите първоначалния вид на ябълката. Защо? Нещо е изгубено от нея. Следователно както и да са свързани, мъжът и жената никога не могат да образуват онова единство, което е съществувало в първия човек. Защо? При раздвояването, т.е. при поляризирането на човека, се е изгубил един съществен елемент. В този смисъл никога 4/4 не могат да се съединят така, че да образуват единицата, от която са получени. На четирите четвъртини липсва нещо – в тях има един минус, който трябва да се допълни.

Съвременните хора, светски и религиозни, имат един минус в живота си, който им създава страдания и мъчности. Те започват добре с цял тон, с *do*, а свършват с полутоние, със *si*. Това се забелязва и в личния, и в семейния, и в обществения, и в религиозния им живот. Хората не познават още тоновете на живота, не могат правилно да ги пеят, вследствие на което работите им не вървят добре. Всеки музикален тон на живота има отражение в Природата. Попадне ли в това съзвучие на тоновете, човек се ползва от магическата сила, която се крие в тях. Великите адепти, светии и учители могат да се ползват от магическата сила на тия тонове, вследствие на което са в състояние да правят всичко, каквото желаят. Мощни са думите на учителите, защото в тях има музика. Човек трябва да говори музикално. Всяка дума съдържа по няколко музикални тона. Ако човек взема тия тонове правилно, думите произвеждат нужния резултат. Ако произнесете думата *люби* правилно, тя произвежда приятно чувство в човека. Кажат ли ви: „Люби майка си, баща си, брата си, сестра си!“, вие изпитвате приятни чувства, понеже се намирате в началото на живота си, в битието. Кажат ли ви: „Люби врага си!“, вие изпитвате неприятно чувство, понеже се намирате в края на живота си, в откровението. Обикнете ли врага си, както трябва, любовта към дома ви ще бъде съвършена. Ако обичате началото, ще обичате и края.

Следователно ако е начало, човек трябва да разбира и познава себе си като начало; не разбере ли това нача-

ло, той не може да разбере себе си. Щом не познава себе си, човек не може да познава и другите. Затова е казано още от древните философи: „Познай себе си!“. Не познава ли началото на живота си, човек не може да познае и края. Началото на живота, т.е. битието, е мъжът; края на живота, т.е. откровението, е жената. Който иска да изучава откровението, той трябва да изучава жената – това са въпроси на съзнанието. Ако не може да разбере проявата на Бога в своето съзнание, човек никога не би могъл да разбере проявите Му нито в съзнанието на мъжа, нито в съзнанието на жената.

Сега, за да изучавате проявите на Бога в съзнанието си, не е нужно по цели дни и часове да мислите по това: достатъчно е да наблюдавате живота, проявите на хората, за да разберете кой ги подтиква към тях. Бог се проявява чрез ума, сърцето и волята на човека; обаче за да имате ясна представа за тия прояви, вие трябва да изучавате съзнанието си. Съзнанието на човека трябва да му служи като мярка на нещата – той трябва да застане в съзнание-то си и оттам да изучава проявите на своя ум и на своето сърце. Докато разглежда нещата от положението на сърцето и на ума си, човек не може да има ясна представа за тях. Чувствата не представляват още сърцето, нито мислите представляват ума. Докато живее изключително в сърцето и в ума си, човек всякога ще минава от светлина в тъмнина, от ден в нощ. Искан ли да преброди тъмната нощ, в която е попаднал, той трябва да се качи в съзнанието си, дето ще види малка, но сигурна светлинка, която ще му покаже изходния път. Недоволни от тази светлина, мнозина я загасват и тръгват да търсят голяма светлина, голям огън; обаче който не може да се ползва от малката светлина, той не може да се ползва и от голямата. При малката светлинка именно човек би могъл да чете, да прехвърля листата на своя живот и да се поучава; от малката мъдрост той ще върви към голямата, която ще осмисли живота му и ще го постави в правия път. За да дойде до малката светлинка на съзнанието си, на която ще чете книгата на своя живот, човек трябва да мине през

големи мъчности и страдания. Не е ли минал през тях, той не може да говори за тази опитност. Каквото и да му говорят ония, които са минали през тази опитност, той всякога остава на особено мнение.

И тъй, иска ли да разбере своя живот, човек трябва да се ползва от светлината на своето съзнание: в тази светлина той ще познае себе си, а същевременно и своя ближн. Познае ли себе си, той ще бъде готов да помага и на своите ближни; той ще бъде готов да плати дълговете на своя ближн, както и на себе си. Иначе всеки друг човек, пред когото се обърнете за услуга, за помощ, и той може да плати дълговете ви, но два пъти ще ви разплаче: преди да ги изплати и след като ги изплати. Не е лесно да каже човек, че прощава дълговете на своя ближн; това значи: не е лесно човек да се откаже от стария си живот.

Какво представлява старият живот? Това е жената, за която всеки човек е женен. Каже ли някой, че не е женен, той се самоизлъгва. И детето, което се ражда на Земята, се свързва със стария живот, следователно и за него може да се каже, че е женено. Що се отнася до женитбите, през които хората минават, това са известни институти, дето те се учат. Женен или неженен, всеки човек има деца, с които мъчно се справя: децата на човека представляват неговите добри и лоши желания. Когато казват, че децата на някой човек са добри, ние подразбираме неговите добри и възвишени желания. Този човек има висок идеал, той се стреми да разбере живота, който му е даден. Ако не разбере ограничения живот, който му е даден, той не би могъл да разбере великия неограничен живот. Домогне ли се до разбирането на този живот, човек се изпътва с велика благодарност към Бога. Да е благодарен човек от всичко, което му е дадено, това значи при всички противоречия, при всички изпитания да запази своя вътрешен мир. Той може да се бори в себе си, без да се поддава на отрицателни състояния. Остане ли верен на Божествено-то в себе си, на своите вътрешни убеждения, той е придобил онази велика благодарност, която го прави истински човек.

Кой е истински човек? Само онзи може да се нарече човек в пълния смисъл на думата, който е разрешил правилно своите отношения, т.е. който се е развързал от всички връзки. Няма човек в света без връзки. Развърже ли се правилно от връзките на своето минало, човек влиза в закона на свободата; обаче докато не е разрешил връзките на миналото си, човек не разбира свободата и не може да се ползва от нея: и между ангели да попадне, той ще гледа по-скоро да се върне на Земята между подобните си. Колкото и да се грижите за някое гълъбче, то ще стои при вас, докато не е срещнало някое от подобните си: срещне ли друго гълъбче, то веднага ще напусне вашия дом. Гълъбчето отива при гълъбите, кокошката – при кокошките, овцата – при овцете, и т.н. Следователно хване ли ви Бог, и вие като гълъбчето ще гледате да се освободите от ръцете Му и да се върнете при подобните си, при гълъбите. Това е неразбиране на живота. Гълъбът, мъжът, жената, личността, семейството, обществото представляват идеи, които трябва да се разбират. Не разбира ли човек идеите, както и формите, с които Природата си служи, животът остава за него неразбран; в края на краищата той казва: „Животът е безсмислен“. Не, животът има велик смисъл. За кого? За разумния, за философа, за светията: когато заминават за другия свят, те знаят какво нещо е животът. Когато грешникът напуска Земята, той не знае защо е живял и какво представлява животът.

Като ученици вие трябва да работите върху себе си, за да дойдете до онази светлина, която е в състояние да ви преобрази, да реформира стария ви живот. Не придобие ли нова светлина в съзнанието, вие ще се намерите в положението на гълъба, който като види отворена врата, веднага отива при гълъбите. Подражайте на гълъба, но в чистотата му. Гълъбът се храни с най-чистата храна: откак е създаден, та досега той не е изменил на убежденията си по отношение на храната. Човек трябва да бъде чист в чувствата и в мислите си: каквото и да става около него, той трябва да бъде тих и спокоен – и да убиват човек пред него, той трябва да остане тих и спокоен. Чистотата, коя-

то има, го прави мощен: той може да помогне на ранения, да заздравя раните му – достатъчно е да се приближи при него, за да го успокои. Ако види, че някой има четири рани, той веднага ще познае, че раненият е мъж. Без да се гледа лицето му, по броя на раните се познава какъв е раненият, мъж или жена. Когато бият или раняват жена, никога няма да я ударят четири пъти – жената може да я бият или раняват един, два, три, пет или повече пъти, но никога четири пъти. Числото четири е закон, който има отношение към мъжа. Тъй щото, ударят ли някого четири пъти, той непременно е мъж; ударят ли някой мъж повече или по-малко от четири пъти, той по форма само е мъж, а по енергия и сила в себе си е жена.

Това, което говоря, е факт, който може да се провери. Възможно е да срещнете изключения, но изключенията се дължат на други причини. И Христос получи четири рани. Някои евреи, които съзнават своята погрешка, казват, че тяхната задача е да загълънят раните, които са нанесли на Христа – докато не направят това, те не могат да ликвидират със своята карма. Четирите рани, които нанесох на Христа, показват, че Той пострада за греховете на човечеството. Като видяха, че е умрял, нанесох му още една рана – петата рана беше рана на греха, на злото в човека. Всички хора очакват втори път да дойде Христос на Земята, но Той току погледне раните на ръцете и на краката Си, помисли си малко и казва: „Много ще чакате, докато дойда на Земята“. Христос ще дойде на Земята само когато раните Му съвършено изчезнат. Това ще стане във времето на шестата раса. Значи докато хората не изправят живота си, Христос няма да слезе на Земята. Със слизането на Христа Земята ще се запали и ще изгори: огън ще слезе на Земята да изгори всички нечистотии – всички лоши и нечисти мисли и чувства на хората ще изгорят и ще остане само идейното, красивото в тях. Те ще започнат нов живот – живот на Любов и знание, на истинска Свобода. Това се отнася за ония, които ще бъдат готови: те ще разберат живота и ще приложат Любовта; които не са готови, те ще чакат нови условия.

Защо идат страданията в живота? За да обработят, да стопят твърдите тела в човека, да превърнат неблагородните метали в благородни. Отрицателните състояния в човека, както и мъчнотиите, на които се натъква, са твърди тела, които трябва да се стопят. Какво прави химикът, когато иска да огъне някой метал? Той подлага дадения метал на известна температура, различна за различните метали, и го стопява, т.е. превръща го в течност; от течност той може да го превърне във въздухообразно тяло. В тези случаи огънят, температурата играе важна роля. Следователно попадне ли човек на огъня на Любовта, всички твърди тела в него се стопяват, като се превръщат в течни и въздухообразни; обаче това още не е достатъчно. Понеже неблагородните метали – калай, олово, мед, желязо – се окисляват и внасят отрови в човешкия организъм, те трябва да се превърнат в благородни – в злато и платина. Само Любовта е в състояние да преобрази тия метали, да ги превърне в благородни.

Една от задачите на човека е да приеме жизнената енергия, т.е. праната от Природата, и да я използва разумно. Когато праната минава през калая, резултатът е един; когато минава през оловото, резултатът е друг; обаче минава ли през златото и платината, резултатите са съвсем други. Колкото повече злато има в кръвта си, с толкова повече възможности разполага човек: златото е добър проводник на висша енергия. Няма ли злато в кръвта си, човек не може правилно да приема жизнената енергия от Природата и да се ползва от нея. Следователно каквато е преобладаващата среда в човека, такива ще бъдат и резултатите на неговия живот.

Мнозина се стремят към духовен живот, но за да придобият този живот, те се нуждаят от вътрешна светлина като условие за разумна работа. Има ли човек вяра и любов към Бога, нищо друго не му остава, освен да работи съзнателно, да преобрази живота си. Целият Космос иде в помощ на човечеството – той разполага с разумни реторги, в които поставя човека да го обработи. Докато е в ретортата, човек страда, плаче, измъчва се, но в края на

краищата той вижда, че това е неизбежен процес: по този начин само неблагородните метали се превръщат в благородни. Този процес се извършва постепенно: когато огънят силно напече човека, дава му се възможност да излезе навън, да се разхлади малко. Разумният свят предвижда всички положения, вследствие на което е оставил в ретортите дупки, през които човек може да излиза. Обаче постави ли го невидимият свят в ретортата, преди да се е разтопил докрай, той не трябва да излиза. Бог изпитва човека доколко е силна вярата и любовта му. Някои хора, едва усетят огъня, веднага бягат навън. С бягане въпросите не се разрешават. Защо трябва да страда човек? За да се усъвършенства, да се облагороди. Страданията са условия за разумен живот – разумният живот определя отношенията на човека към Бога.

И тъй, влезете ли в ретортата на Природата, не бягайте. Имайте търпение да минете през различните температури, при които металите се топят, докато стигнете температурата на топенето на платината. Следователно ще минете през температурата на топенето на всички метали: на калая, който се топи при 233° , на оловото – при 328° , на медта – 1084° , на желязото – 1535° , на златото – 1064° и на платината – 1768° . През колкото по-висока температура човек минава, толкова по-добре и право мисли. Правата мисъл води към право разбиране. Ако не мисли, човек дохожда до механическо разглеждане на въпросите; механическото разбиране не разрешава нещата. Като живее по закона на Любовта, човек ще бъде добре и на Земята, и на Небето – той ще се учи и ще види такива неща, каквито не е предполагал; живее ли в безлюбие, пак ще види много неща, но те ще го разрушат. Животът на Любовта носи радост, светлина и знание за човека; животът на безлюбието носи страдания, разочарования и смърт. Живейте в закона на Любовта, за да се ползвате от нейните привилегии.

Божията Любов носи пълния живот.

40. лекция, 22 май 1929 г., София, Изгрев

ОПРЕДЕЛЕНИ ДВИЖЕНИЯ

Размишление върху добрия живот.

Една от причините за страданията на хората е точността. Природата обича точността, тя наказва всеки, който не е точен в постъпките си. Въпреки това мнозина мислят, че могат да живеят, както искат, и да говорят, каквото искат. Не е така! Който иска да страда, той може да живее, както намира за добре; който иска да страда, той може да говори, каквото му дойде на устата; обаче който не иска да страда, той трябва да живее според разумните закони на Природата и да говори само върху онова, което е съществено. Слънцето има определен път на движение, Земята има определен път на движение и точно определена скорост, растенията се развиват по строго определени закони. В Природата съществува една разумна закономерност, на която всичко се подчинява. Следователно като разумно същество човек трябва да спазва законите на Природата: колкото и да е свободен, той не може да излезе вън от законите на Природата.

Свободата подразбира разумно ограничаване. Докато е на Земята, човек трябва да бъде ограничен; на Небето законът е обратен. На Земята, за да бъде абсолютно свободен, за да не зачита никакви закони, човек трябва да стане лош; на Небето, за да бъде абсолютно свободен, човек трябва да бъде добър. На Земята добрите хора са ограничени, а лошите са свободни; на Небето е точно обратно: добрите са свободни, а лошите са ограничени. Любовта освобождава човека: който живее според законите на Любовта, той е напълно свободен; живее ли в безлюбие, той е ограничен. Следователно човек може да живее на Земята и да бъде свободен – това зависи от законите, на които служи. Той може да бъде на Небето и пак да е ограничен. Човек носи Небето и Земята в себе си: Небето подразбира закона на Любовта, а Земята – закона на безлюбието.

Като говорим за точност, ние разбираме мерките, с които Природата си служи. От човешко гледище това, че някой е стигнал на определеното място една или две секунди по-късно, това не е закъснение, обаче от гледището на Природата той е закъснял много. Ако измервате нещата с мярката на светлината, за две секунди тя е изминала грамадни разстояния и човек е останал много назад. Ако едно разумно същество се движи с бързината на светлината и вие закъснеее само с пет секунди, това същество се намира вече на голямо разстояние от вас: каквито усилия и да правите, вие не можете вече да го стигнете. Ето защо в отношенията си с хората вие трябва да се съобразявате с бързината на движението им. Ако имате отношения със същество, което се движи с бързината на биволска кола, вие можете да закъснеее и цял час; обаче имате ли отношения със същество, което се движи с бързината на светлината, вие трябва да бъдете точен до секунда. Ще кажете, че знаете тия неща, знаете какво нещо е точност. Не е достатъчно човек само да знае, но той трябва да прилага нещата. В първо отделение детето знае всички букви, но дадете ли му някоя книга вън от неговия буквар, то нито може да срича, нито може да образува думи и цели изречения. В това отношение човешките мисли и чувства представляват елементи, азбука на добрия, на разумния живот. Човек трябва да познава елементите на този живот, да знае правилно да ги съчетава, за да живее добре.

Какво представлява добрият живот? Добрият живот не седи само в една или в две добри постъпки, но той е съзнателно отношение на частта към Цялото. Докато мисли как трябва да постъпва с хората, човек не може да подобри живота си. Започне ли да мисли какви трябва да бъдат отношенията му към Цялото, човек е на път да подобри живота си. Личният живот не е отношение на частта към Цялото; животът на ума и на сърцето също не са отношения на частта към Цялото; обаче свърже ли човек живота на своята личност, на своя ум, на своето сърце, на своята душа и на своя дух в едно цяло, той има вече правилни отношения към Цялото. Животът на личност-

та е едно нещо, а този на душата и на духа – друго нещо. Малцина имат ясна представа за душата и за духа, но въпреки това често си служат с израза: „Наболяла е душата ми“. Те си представят душата подобна на тялото – и както тялото страда, така и душата страда. Това е толкова вярно, колкото е вярна мисълта, че добрият човек на Земята е лош на Небето и че лошият на Земята е добър на Небето. В буквален смисъл взето, това изречение внася противоречие в човека, по дух и по смисъл обаче то е вярно. Това значи: който е живял само за себе си и за хората – да им угажда, той е бил добър за тях; отиде ли на Небето, между разумните същества, които живеят за Цялото, той минава за лош човек. Частта трябва да живее за Цялото, а цялото – за частите.

Като изучавате живота на хората, виждате, че те си поставят далечни и близки цели за постигане. Обаче кои неща са съществени и кои несъществени, това зависи от времето, от момента и от условията. Например зимно време запалената печка в стаята е съществено нещо; лятно време обаче, когато Слънцето силно грее, когато цветята цъфтят и плодовете зреят, запалената печка е несъществено нещо. Значи всяко нещо, направено на своето място и време, е съществено; не се ли направи намясто, то е несъществено. Всъщност съществени неща са ония, които са нужни на човека за всяко време и място. Като разглеждаме нещата като съществени и несъществени, ние дохождаме до тяхната абсолютност и относителност. Казваме: абсолютен и относителен морал, абсолютно и относително знание, абсолютна и относителна свобода и т.н.

Като говорим за относителния морал, ние имаме предвид морала на обикновените хора – този морал ограничава и опетнява хората. Всяко нещо, с което обикновеният човек си служи, е опетнено; и всяко нещо, с което светията си служи, е подобно на чиста монета. Например ако 20 души разбойници се сдружат, числото 20 вече е опетнено; ако 20 светии се съберат на едно място, числото 20 е чисто, свещено. Кое е отличителното качество на светията? Свободата, която има в себе си. Въпреки голямата

свобода, която е изработил, щом дойде на Земята, светията се ограничава: по-ограничен човек на Земята от светията не съществува. Както бащата, майката и господарят не са свободни, така и светията не е свободен; често слугата е по-свободен от господаря. Изобщо колкото по-големи задължения има даден човек, толкова по-големи са отговорностите му; щом отговорностите му са големи, заедно с това и ограниченията му са големи. Ако не е разумен всеки момент, човек може да опетни живота си. С какво? Със своите лоши мисли и чувства. Разумен ли е, със своите добри мисли и чувства той може да повдигне, да пречисти живота си. Най-малката постъпка може да повдигне или да опетни живота на човека. Като не знае това, той всеки момент се натъква на едното или на другото положение – той живее несъзнателно, а несъзнателният живот не е истински. Дрехите, с които се обличате, не представляват истинския живот; парите, на които разчитате, не представляват същината на живота. Колкото и да пазите тия пари, в края на краищата те ще ви причинят пакости, нещастия: разбойници и крадци ще ви нападнат заради тия пари и дълго време след това вие ще носите раните, които са ви причинили за тях.

Защо трябва човек да страда? За да страда човек, все има някакви причини. Дали човек съзнава това, или не, то е друг въпрос. Факт е обаче, че за да страда човек, има ред причини. Ако мечка ви срещне в гората и ви плюе, и за това има причини. Мечката плюе човека само при един случай – когато има мечета. Щом усети, че някой минава край леговището ѝ, тя веднага излиза срещу него и го плюе – с това тя иска да обърне вниманието му, че като умен човек той трябва да знае, че тя има малки, и да не нарушава спокойствието им. Кой обикновен човек не постъпва като мечката? Опитайте се само да кажете една лоша дума на приятеля си за неговата възлюбена и вижте как той ще се нахвърли отгоре ви и ще почне да ви плюе: неговата възлюбена е мечето, което той храни. Днес и мечето, и мечката се страхуват от чужди погледи. Израсне ли мечето и стане ли голяма мечка, никой няма да

се страхува. Като знаете това, не се отклонявайте от пътя си, та да плашите малките мечета или да говорите лоши думи за възлюбената на своя приятел.

Сега, като разсъждавате върху този пример, ще видите, че това се случва навсякъде в живота: навсякъде слушате все речено-казано и в края на краищата уплашвате мечето на някоя мечка, за което тя започва да ви плюе. За свое оправдание хората казват, че интересите им налагат да постъпват по един или по друг начин. Дали право, или криво постъпвате, резултатите ще покажат. Ако приложите някоя своя добродетел не намясто, вие ще опорочите и себе си, и своята добродетел; ако употребите един свой порок за добро, вие повдигате и себе си, и своя порок. Например влизате в дома на един милионер и вземате от касата му сто хиляди лева, срещате след това млад способен момък, който отива да се самоубие, защото има силно желание да учи, а няма средства. Вие веднага му давате стотите хиляди лева и го пращате в странство да учи. Ще кажете, че това не е морално! За предпочитане е да изчезнат сто хиляди лева от касата на един богаташ, отколкото да се изгуби един живот. Богатият човек е касиер на Бога – Бог е позволил на крадеца да вземе сто хиляди лева от касата на богатия човек и да ги даде на бедния, но способен момък, който има силно желание да учи. Един ден тия пари пак ще влязат в касата на богатия. Това ни най-малко не дава право на човека да краде. За всяко нещо, което прави, добро или зло, човек отговаря: каквото и да прави, той трябва да мисли за резултатите. Мислете за последствията на делата си, без да се страхувате. Понякога последствията могат да бъдат толкова големи, че да счупят гръбнака на човека.

Коя е причината за счупването на човешкия гръбнак? Представете си, че някой човек си строи здрава, солидна къща: плочата, която дели първия етаж от втория, е поставена на здрави железни греди. Като разчита на здравината им, той поставя върху тях много материал, който всеки ден увеличава. Наистина, гредите са здрави, но е определено колко товар могат да издържат. Не се ли

вземе под внимание тяхната издръжливост, един ден господарят на къщата ще се намери пред изненада: вторият етаж се разрушава. Такава погрешка правят всички съвременни хора: като не познават силите си, като не познават издръжливостта на своя гръбнак, те се товарят с непосилни за тях идеи, вследствие на което един ден се виждат разрушени.

Природата не обича натрупвания: идеите са подвижни и трябва да се турят на работа. Колко капитал е нужен на човека? За да работи, човек се нуждае от малък капитал, т.е. от малко идеи. Който има знания, той може да работи с малък капитал; който няма знания, той работи с голям капитал. Силният може да носи големи товари, а слабият – малки: силният е по-умен от слабия. Според човешкия морал обаче глупаво е човек да проявява силата си, за да не го впрегнат на работа; според него по-добре е човек да бъде слаб, отколкото силен. Не е така: на Небето силните хора са умни, а слабите – глупави; на Небето силните хора са лоши, а на Земята силните хора са добри. Привидно това са противоречиви мисли... Силен човек е онзи, който притежава не само физическа сила, но и добродетели; слаб човек пък е онзи, който е лишен от добродетели. Можете ли да обичате човек, който тежи 5-10 хиляди килограма? Обаче ако тежи 50-60 кг, вие ще го обичате. Слоният може да носи цели тонове товар, а човекът, който тежи едва 50-60 кг, не може да вдигне една гредка на рамото си; въпреки това вие обичате този слаб, малък човек. Добродетели има този човек, вследствие на което в най-трудните моменти на живота си вие разчитате на него.

Това са символи, които трябва да се преведат в живота; това са истини, на които трябва да се разбере вътрешният смисъл. Като говоря за слона, имам предвид силното в живота. Силното се стреми към слабото, а слабото – към силното. Така е в обикновения живот. Ще кажете, че Бог обича слабите същества. Това, което Бог прави, човек не може да го направи. Бог има две специфични качества, които Го отличават от всички живи същества. Тези качества представляват две неизвестни, които вие сами трябва

да намерите. Като изучавате човека, който е излязъл от Бога, виждате, че той иска да бъде голям, учен, силен, богат; никой човек не желае да бъде малък, слаб, сиромаш и невежа. Добре е човек да бъде силен, но не чрезмерно – голямата сила втвърдява мускулите. Голямата слабост, както и голямата мекушавост, представляват каша, кал, в която нищо не може да расте. Значи животът не се проявява в голямата сухота, нито в голямата влага: от сушата растенията изсъхват, а от голямата влага изгниват. Животът може да се прояви само там, дето сушата и влагата се допират: щом се допират, между тях става правилна обмяна. Дето обмяната е правилна, там всякога има растене.

Какво ще разберете от изречението: „Грей се на огъня, но не го гаси!“. Не гаси това, което не гасне! Да изгасиш огъня, това значи да изгасиш своя живот. Дойдете ли до водата, вие ще знаете, че водата не трябва да се подпушва: не подпушвайте водата, но оставете я свободно да тече. Водата представлява живота – в този смисъл животът не трябва да се подпушва. Щом се намерите пред живота, вие можете да пиете от него, но по никой начин да не му туряте бентове. Що се отнася до земята, казвам: ходи по земята, без да я тыпчеш. Тыпчеш ли земята, ще видиш прах; тыпчеш ли земята, ти ще сгазиш всички треви, цветя и растения и животът ти ще се превърне в пустиня. Следователно, като си дошъл на Земята, ходи по нея, без да тыпчеш на едно и също място. За въздуха пък казвам: пушай въздуха свободно да влиза и да излиза от дробовете ти, без да му препятстваш.

Казвате: „Човек трябва да служи на Бога“. Как ще Му служите, като не знаете какво иска Той от вас? Ако отидете при някой виден учител по музика да му служите, вие трябва да знаете да пеете или да свирите. Нямате ли глас, не можете ли да свирите на някакъв инструмент, той ще ви изпъди: на музиканта могат да служат само добри, способни ученици. Следователно, за да служи на Бога, човек трябва да бъде способен, даровит; не е ли способен, той нищо не може да постигне. И царският син нищо не представлява, ако не е даровит и ако не работи за развива-

нето на своите дарби. Ще служиш на музиканта само ако си способен, ще служиш на художника само ако знаеш да рисуваш.

Съвременният човек е дошъл до механическо разбиране на живота. Срещате млади хора, които казват, че трябва да си поживеят. Да си поживеят, както те разбират, това значи да изразходват силите си напразно и преждевременно да остарееят. Като остарееят, смъртта ще ги задигне, след това ще ги заровят в земята, дето ще чакат хиляди години да дойдат благоприятни времена за тях. Когато тялото на умрелия свършено изгние и се разложи, той започва да го мести частица по частица, да брои от колко частици е бил съставен всеки орган. Като го пренесе далече от гроба си, като преброи частиците, които го съставят, той мисли, че разполага с голямо знание. Какво се ползва човек от това знание? Тъкмо броите частиците, които съставят окото ви, дохожда един човек при вас и ви моли да му продадете тия частици, защото е решил да слезе на Земята и се нуждае от съответен материал за съграждане на своето око. Вие продавате частиците, от които окото ви е било направено, и срещу тях получавате известна сума. Вместо частиците на окото си вие започвате да броите парите, като ги туряте от една страна на друга, но виждате, че в духовния свят парите нищо не струват. Така вие започвате да различавате същественото от несъщественото и си съставяте понятие за тях. Съществени неща са тия, които никога не губят своята цена и които могат на всяко време да се използват разумно.

Тъй щото съществено нещо е пеенето, но когато е придружено с мисъл. Може ли да изпее тона до, когато е обхванат от някаква сериозна мисъл, човек е разбрал силата и значението на този тон. Когато някой от близките в един дом умре, никой не пее; обаче роди ли се в този дом дете, всички пеят и се веселят. Майката взема детето си на ръце, потупва го и пее. Защо? Тя има някаква важна мисъл: тя започва да мисли за бъдещето на детето – как ще порасне, ще се изучи, ще стане велик човек. Песента на майката не е класическа, нито модерна, но чрез нея тя

изказва своя идеал. Майката пее чисто, безкористно, докато не е излязла на сцената. Всяка певица, която излиза на сцената, крие в себе си нещо користно: тя пее или за пари, или за някой човек – често певицата търси между публиката своя възлюбен. Щом го намери, тя престава да пее – тя пее вече само за него, защото той най-добре я разбира. При това певицата не пее всички свои песни пред публиката – има песни, които тя задържа само за своя възлюбен. Идея има тази певица: щом има идея, тя пее отлично, без никакви правила; гласът ѝ звучи меко, естествено, без никакво принуждение.

Какво представлява идейният живот? Идейният живот подразбира живот на вътрешно доволство, на истинско творчество и градеж. Много хора са дошли до положение всеки ден да градят и да събарят съграденото, вследствие на което се натъкват на големи разочарования. Щом дойдат до тия разочарования, те търсят някой да им каже Истината, да ги упъти в живота. Прави са тия хора – все трябва да дойде някой да им каже Истината и да ги упъти; обаче те не се запитват готови ли са да разберат Истината, готови ли са да поемат правия път, който може да им се посочи. Който е създал света, Той е посочил правия път на хората, открил им е Истината, но въпреки това в света съществува голяма дисхармония. Дисхармонията в света се дължи на хората; изчезне ли тази дисхармония, хората ще намерят правия път и ще разберат Истината. Веднъж дошъл на Земята, човек трябва да работи; като работи, той все ще подобри положението си както материално, така и духовно. Някой седи без работа и се чуди какво да прави. Щом е останал без работа, той трябва да бъде готов на всичко: каквато работа му предложат, той трябва да я приеме. Представете си, че покрай този безработен мине един художник и му предложи да му позира – трябва ли да откаже на това предложение? Колкото и малко да му се плати, той трябва да приеме предложението. Ако за четирикратно позиране получи от 2 до 5 хиляди лева, той трябва да бъде доволен. Пък и художникът от своя страна трябва да бъде щедър, защото има възможност картината му да

бъде купена от някой богат човек. Колкото по-щедро човек отваря сърцето си за малките, за слабите и немощни същества, толкова повече и на него се дава. Такова нещо представляват новите идеи: колкото и малка да е новата идея, щом човек я приеме в себе си, тя започва да расте и да се увеличава. Не гледа ли на живота по този начин, човек се намира пред пълно обезсмисляне на нещата.

И тъй, човек трябва да се стреми към същественото, но да не пренебрегва и несъщественото. Мнозина смятат някои работи за несъществени и мислят, че и без тях може. Например те казват, че облеклото, яденето, учението, музиката не са съществени неща и човек не трябва да се спира дълго време върху тях; те казват, че човек трябва да се облича, както намери, да яде, каквото намери, да учи малко, колкото да не е съвсем неграмотен. Всъщност не е така: човек трябва да се облича чисто, хубаво, без да направи облеклото култ в живота си; той трябва да употребява чиста и здрава храна, без да изразходва всичкото си време и сили само за ядене; що се отнася до учението, човек трябва да учи, да просвещава ума и сърцето си. Облеклото, храната и учението са нужди, общи за цялото човечество, макар че всички хора се обличат, ядат и учат по различен начин – в тия процеси има нещо специфично за всеки човек. В яденето например има един абсолютен закон, който напълно трябва да се спазва. Не спазва ли човек този закон, Природата няма да му даде нужното количество храна – той може да яде много, без да използва приетата храна. Природата обича постоянството в човека: на постоянните, на трудолюбивите хора тя лесно намира работа, за тях тя създава даже специални работи. И на непостоянните Природата дава работа, но такава, която не е по угодата им: по този начин тя насила ги заставя да работят, да развиват постоянството в себе си. И червеят е заставен да работи: той не прави това от любов, доброволно, но по принуждение. Всеки човек може да попадне в ограничителните условия на червея, на кърта, на магарето и на много още животни, без да може да излезе от тия условия. За да се освободи човек от ограниченията на

живота, в помощ трябва да му дойде някое силно, добро и разумно същество.

Един принц от древността живял лош, разпуснат живот, вследствие на което след смъртта си не могъл да продължи работата си, която му била определена, и трябвало душата му да се скита по Земята, да влиза ту в някой паднал, пиан човек, ту в някое животно. Един ден той влязъл в едно магаре, което често носело дърва на господаря си. Случило се, че един от придворните, в чийто дворец някога живял принцът, купил дърва на пазара и те трябвало да се пренесат със същото магаре, в което принцът често се приютявал. Като дошло до вратата на двореца, магарето се спряло и не искало да направи крачка напред; господарят му го удрял, но то не мърдало от мястото си. В това време минал един дервиш, който се спрял пред магарето и започнал да наблюдава какво ще стане с него. Като видял, че магарето не мърда от мястото си, той разбрал причината за неговото упорство. Дервишът се приближил при магарето и тихо му пошепнал: „Влез вътре, никой не те познава“. Като чуло тия думи, магарето влязло в двореца, дето го разтоварили. Значи принцът, който бил в магарето, не искал да влезе в двореца, за да не го познаят близките му.

Следователно, докато не се справи с ограничителните условия на живота, човек неизбежно ще минава през състояния, подобни на тия, в които се намират и животните. Всяка животинска форма не е нищо друго, освен математическа задача, която трябва правилно да се реши. Затова казват, че докато не стане праведен, човек не може заслужено да носи името си. Всяко противоречие в живота трябва правилно да се разреши. Всяка Божествена идея, влязла в ума на човека, трябва да се реализира, да даде плод; не я ли приеме, разбере и реализира, човек дохожда до индиферентност, до втръсване. Не е достатъчно човек само да казва, че трябва да бъде добър, но той трябва да прилага своята доброта. Ако говори само за доброто, без да го прилага, човек влиза в механическите процеси на живота. Влезе ли доброто в човека по механически начин,

неговите обръчи се късат; щом обръчите на нещата се късат, с това заедно се нарушава и единството в живота.

И тъй, искате ли да се развивате правилно, използвайте разумно и най-малкото, което ви се дава, вложете в обръщение и най-малкия капитал, който ви е даден. Колкото и малки дарби и способности да имате, впрегнете ги на работа за съграждане на вашето велико бъдеще. Кажете ли някой, че не е надарен от Природата, това показва, че не е вложил своята дарба в работа или пък не я е приложил намясто. Каквото и да прави, човек не може да измени Божествения ред на нещата. Никой не може да застави водата да тече нагоре. Никой не може да ходи с ръцете си, а с краката си да върши работата на ръцете: това, което ръцете правят, краката не могат по никой начин да го направят; това, което очите виждат, краката никога не могат да го видят. Всеки орган извършва специфична работа, каквато другите не могат да изпълнят. Следователно същото се отнася и до човека: на всеки човек е дадена специфична работа в Макрокосмоса, която само той може да извърши. Ако някой от вас представлява косъм от главата на Космическия човек, той трябва да знае, че голяма задача му е дадена. Някой счита за обида да бъде косъм и да е принуден да изпълни предназначението на косъма. Който разбира, той знае, че службата на косъма е голяма. Всяка служба, колкото и малка да е, щом е изпълнена, както трябва, тя е сериозна. Много нещо е да бъде човек косъм на главата на Космическия човек. Защо? Велико нещо е Космическият човек. Следователно бъдете доволни от службата, която ви е дадена: достатъчно е да бъдете на служба около Космическия човек, а каква ще бъде службата ви, това не е важно. Сега от Космическия човек ще слезем на Земята, дето се изисква работа от всеки човек. Щом е дошъл на Земята, човек трябва да работи.

Пишете върху темата: *Защо трябва да живее човек?*

Някой се учи да свири на цигулка и се запитва защо трябва да свири. Случва се, че този човек изпада в живота, остава гладен, бос и се чуди какво да прави, как да изкара прехраната си. Като погладува няколко дена, най-последно

му дохожда наум да вземе цигулката си и да започне да свири от къща на къща. Сега той разбира защо Природата му е дала тази дарба: чрез изкуството си да свири той изкарва прехраната си; художникът пък чрез четката си изкарва своята прехрана. Музикантът се оплаква, че му е дотегнало да свири; художникът се оплаква, че му е дотегнало да рисува. Радвайте се на изкуството и на дарбата, която ви е дадена, защото втори път няма да ви се даде. В Природата не съществува еднообразие – ако в един живот сте философ, в следващия ще бъдете музикант, поет, художник и т.н.

Някои се съмняват в прераждането и не искат да го приемат. Ако вярват в това, което им се говори, и на тях ще вярват. Доколкото вярвате на хората, дотолкова ще вярват и на вас; каквото мислите за хората, това ще мислят и за вас. Дръжте в ума си мисълта, че всичко, каквото ви се случва, е за добро. Това не значи, че зло не съществува в света, но мислете за доброто, за да го привлечете към себе си. Щом доброто влезе във вас, злото веднага излиза навън: значи всеки за себе си може да привлече доброто, а да отблъсква злото. Що се отнася до злото вън от човека или в самия него, трябва да знаете, че всеки отговаря за себе си. Следователно всеки има право да признае и да приеме доброто в себе си, а да отрече злото и да го изпъди вън. Като мислите по този начин, вие ще привлечете доброто към себе си. Каквото мисли човек, това става: ако мисли, че Божите работи не стават, както трябва, човек съди себе си. Ако искате да растете и правилно да се развивате, никога не допускайте подобни мисли в ума си.

Като не разбират законите на Природата, хората се произнасят бързо за нещата и по този начин грешат. Щом чуят някой да говори бързо, високо или нервно, те веднага започват да разправят, че е сприхав, нервен, лош човек. Да говори човек високо или тихо, това зависи от неговия слух; да го слушате с разположение или с неразположение, това зависи от вашите чувства към него. Едно се иска от човека: да говори Истината. Когато някой проповядва Истината, той не може да говори лошо: този човек изна-

ся фактите тъй, както са, без да се спира върху начина, по който ги изнася. Ама внасял противоречие в умовете на хората... Това, което не е в съгласие с живота на Земята, е в съгласие с живота на Небето. Това, което хората наричат безумие, ангелите го наричат Мъдрост; това, което хората считат за нелогично, на Небето го приемат за смислено и разумно; на реч, от която хората се възхищават, ангелите не ѝ обръщат никакво внимание. Някой прави усилие да говори красноречиво: щом прави усилие, речта му е обикновена. Прави ли усилие водата да тече? Достатъчно е да отворите крана на чешмата и водата започва да тече изобилно, без да държи сметка какво количество се излива навън – тя знае, че друг се интересува от това и не се меси в неговата работа. Докато някой има желание да се рови в работите на Великия човек, всякога ще бъде бит. Той иска да заеме високо положение, да стане господар, обаче поставят ли го господар, той ще преживее последствията на заблудата, в която е попаднал. След големия бой той ще легне болен и ще му пеят песента *Девет години болен лежи*. Защо лежи девет години болен? За любовни работи.

Под думите *любовни работи* подразбираме материални работи, а не истинските отношения между младите. Любовта на младите е абсолютно духовна проява – Любовта няма нищо общо с физическия свят. Любов, която става достояние на всички хора, не е истинска любов. Такава е любовта на всички млекопитаещи, птици, насекоми и т.н. И те се сърдят, обиждат се, флиртуват. Любов, която почива на материални интереси, е търговска сделка – така обичат всички търговци. Истинската любов не се изразява нито с усмивки, нито със сладки думи – тя няма материален характер. Любовта внася живот и сила в човека. Един поглед на Любовта е в състояние да дигне болния от одъра, а умрелия да възкреси. Когато отиде при гроба на Лазар, Христос вдигна очите Си нагоре, отправи Своя любовен поглед първо към Бога, а после към Лазар, и каза: „Лазаре, излез вън!“. Като чу гласа на Христа, Лазар веднага излезе от гроба. Само онзи може да възкресява,

който обича и когото обичат: няма ли Любов в себе си, човек нищо не може да направи. Който люби, само той може да върне падналия човек от лошия път и да го напъти към Бога. Кой не би желал да получи любовния поглед на такъв човек?

И тъй, погледът на Любовта е израз на Божественото начало в човека, което не се мени, нито променя. Каквото и да се говори, Божественото не се опетнява. Хвърля ли някой кал върху него, то лесно се измива – върху него не може да се задържи нищо нечисто. Няма сила в света, която е в състояние да опетни Божественото в човека.

Тайна молитва

41. лекция, 29 май 1929 г., София, Изгрев

ВЕРНИ ПОЛОЖЕНИЯ

Размишление върху въздържанието.

Чете се темата Защо трябва човек да живее?

За следния път пишете върху темата *Може ли човек да живее без страдания?*

Колкото е възможно да живее човек без страдания, толкова е възможно да живее и със страдания: и двете положения са верни. Както и да разглеждате нещата в Природата, вие не можете да дойдете до техния абсолютен смисъл. Докато е на Земята, човек не може да има абсолютни познания – на Земята всичко е относително, преходно. Например ако напишете числото 1234 така, че разместите цифрите, ще получите нови числа: 2341, 3214, 4321. Тази система от числа съществува ли в Природата? Може да съществува, а може и да не съществува – тя е създадена от човешкия ум и от човешкия дух по известни съображения; обаче трябва да се знае, че всичко, каквото човешкият дух създава, непременно съществува и в Природата.

Когато числата се разместват, едновременно с това те изменят своята цена и своето значение. Какво заключение ще извадите от промяната на числата по количество и стойност? Представете си, че ви кажат числото 3 килограма: вие веднага разбирате, че това число може да се отнесе към теглото на някое новородено дете. Наистина, новороденото дете може да тежи 3 килограма, но всяка година теглото му се увеличава с по няколко килограма. Забележете ли, че това число постепенно се увеличава, казвате, че става растене, увеличаване на материята. За да има известна стойност в съзнанието на човека, всяко число трябва да съдържа в себе си интелигентност и чувствителност. За да отговаря на известна степен интелигентност, числото, което определя теглото на детето, трябва да съдържа покрай цялото и някаква дроб: $1/4$, $1/3$, $1/2$ и

т.н.; при това различните дробни определят различни интелигентности. Изобщо числата, както и ъглите, по които е построено човешкото тяло, имат значение върху неговия характер, върху неговите дарби и способности.

Като знае това, човек може да определи в какво направление да работи, какво да изучава в живота си. При това, като разглеждате линията на раменете, веднага можете да определите дали даден човек върви по женска, или по мъжка линия. Ако линията на раменете е права, човек върви по мъжка линия; ако линията е огъната надолу, човек върви по женска линия. Следователно човек трябва да познава силите и способностите, с които разполага. Хората страдат именно поради непознаване на себе си. Виждате, че някой човек не може да раздели сено на две магарета, а се сили философ да стане. Като не може да се справи с такива леки задачи, той казва, че може да живее и без сметки в живота. Не, без сметки не може да се живее. Който се е опитвал да живее без сметки, той се е натъквал на големи страдания. Като не знаят причините за страданията и недоволството си, хората отдават всичко на външните условия. Не, всяко страдание има освен външни, още и вътрешни причини. Например всяка болест има своя външна и вътрешна причина, която всеки човек може да намери: намери ли я, той лесно може да я отстрани.

Човек трябва да знае причините и произхода не само на болестите си, но и на своите дарби. Не знае ли отде произлизат неговите дарби, един ден той ще се намери пред едно страшно положение – да пресуши извора на своите дарби. В Природата съществуват известен род червеи, които живеят дълбоко в земята. Излизат ли на повърхността, изложени на слънчева светлина и топлина, кожата им изсъхва и те умират. По този начин Слънцето иска да им каже, че те са още малки, недорасли за живота на повърхността. Често и хората приличат на такива червеи: има условия на живота, за които те още не са готови. Те дълго време трябва да работят в земята, да организират своето тяло: щом съградят организма си, както трябва, те могат

да излязат на повърхността на земята, при новите условия на живота. Искат ли да работи при новите условия, човек трябва да организира мозъка си, за да устоява на всички напрежения. За да обработи мозъчните си центрове, човек трябва да е готов да учи, да решава задачите си.

Когато влиза в клас, учителят извиква някой ученик да решава задачи. Ученикът излиза от чина, отива на черната дъска, взема тебешира, обръща се с гръб към учителя и започва да решава задачи; щом реши задачите, той веднага се обръща с лице към учителя си. На същото основание ние казваме, че всеки човек е дошъл на Земята да решава сериозни, трудни задачи. Той взема тебешир в ръка – мотика, перо, четка, инструмент, и отправя погледа и вниманието си към земята като към черна дъска и започва да решава. Докато решава задачите си, той е обрънат с гръб към Господа; щом ги реши, той вдига погледа си нагоре и се обръща с лице към Бога. Каквото и да прави човек – копае ли, яде или пие, чете или пише, облича ли се, той е все пред черната дъска с поглед, отправен към земята. Ще кажете, че служите на Бога, че се молите по няколко пъти на ден. Дали се моли, дали мисли и работи за Бога, човек все търси нещо на Земята.

Докато учи, човек се страхува да не се изложи пред учителите и съучениците си. Чудно нещо! Той се е изложил пред Бога, пред невидимия свят, а се страхува да не изгуби почитта и уважението на съучениците си; той се е изложил пред ангелите, а се страхува да не изгуби почитта и уважението на другарите си. Той трябва да се върне назад или да тръгне напред – нищо друго не му остава.

Като млади вие говорите за идеали, за святост и чистота, но щом минат годините и се прегърбите, казвате: „Едно време имахме идеали, но сега изгубихме всичко“. Защо сте изгубили всичко? Това е актьорство – вие играете роля на стар човек. Щом сте живели много години на Земята и сте остарели, вие непременно сте научили много неща. Какво сте научили от живота? Ще кажете, че животът няма смисъл, че не струва да се живее. Тъкмо тази е ролята, която играете: вие играете роля в пиесата *Не*

струва да се живее. Кой е авторът на тази пиеса? Забелязано е, че всеки, който е изгубил здраве, пари, знание, свобода, сила, в края на краищата той казва, че не струва да се живее. Този човек иска да каже, че условията, при които е поставен, не са добри, вследствие на което не струва да се живее. Обаче разумният, добрият живот има смисъл. Само старият човек, който е изгубил условията за живот, има право донякъде да казва, че не струва да се живее, но всеки друг, който не е дошъл до положението да изгуби условията за живот, той няма право да поддържа философията на стария. Какъв е изходният път за човек, който се е отчаял и обезсърчил в живота? Изходният път за този човек е само смъртта: той трябва да ликвидира със старите условия и да влезе в нови. Всеки човек умира, но един напуска Земята с радост, а друг – с мъка. Първият е живял съзнателно и е решил задачите на своя живот, а вторият нищо не е придобил; последният даже е изгубил това, което е имал.

Какво представлява смъртта? Смъртта е особен род женитба, при която човек ще се ожени или за ангел, за някое светло същество, или за някой черен. Не става ли същото и в живота? Срещате млада красива мома, която се жени за княжески син: тя е щастлива, доволна от своята женитба и с радост напуска бащиния си дом; момата е готова да отиде с възлюбения си на края на света. Тя се намира в положението на човек, който с радост заминава за другия свят. Обаче какво ще бъде положението на онази мома, която е принудена да се ожени за някой черен човек, от негърско произхождение, груб, недодялан? Тя отива на венчило, но със скръб, с мъка за своята младост. Тази мома се намира в положението на онази душа, която всичко е изгубила на Земята и трябва да замине за другия свят.

Съвременните хора имат ограничено разбиране за женитбата – според тях женитбата е акт само на физическия свят. Не, женитбата е процес, който се извършва във всички светове! Да обичаш някого или нещо, това значи да се свържеш с него, да се ожениш за него. Не е лошо човек да

бъде женен, но той трябва да даде свобода на онзи, когото обича. Какво виждаме днес? Мома и момък се обичат, оженват се и веднага се ограничават. Господарят обича слугата си и го ограничава, задържа го за себе си; двама приятели се обичат, но се ограничават; някой обича коня си и веднага го ограничава – затваря го в дама да не избяга. Измъчени от ограниченията на живота, мнозина търсят ангелска любов, за да бъдат свободни и неограничени. Какво ще бъде положението им, ако при тази любов се намерят в дама на някой ангел, както техният кон? Когато пророк Илия се възнесе на небето с огнена колесница, коне теглеха колесницата. Значи и вие можете да бъдете в положението на кон, впрегнат в царска колесница. Да бъдеш велик, знатен човек, пророк – това значи да бъдеш впрегнат в колата на някой народ и да я теглиш.

Тъй щото не мислете, че духовният живот е по-лек от физическия: дето и да отидете, навсякъде работа ви чака. Красив е духовният свят, но за онзи, който е готов да влезе там. Влезе ли неподготвен в духовния свят, човек ще вижда и ще чува, без да разбира нещата. Срещате един човек, който ви разправя, че бил в духовния свят, че видял Бога и Христа, че видял и ангели. Като го питате как са били облечени, какви са били очите им, нищо не може да каже; най-после казва, че видял някаква светлина. Тази светлина може да е била запалена свещ. Според мене където и да влезе човек – в духовния или във физическия свят, като види някое живо същество, той първо трябва да разгледа очите, носа, устата, челото, цялото му лице. При това положение само той може да каже, че е видял човек или някое светло същество. Имате ли представа за човешкото лице, вие можете вече да разположите силите, които се крият в него, като върху площ и да го изучавате. Лицето не представлява още човека, но в него се крият силите и способностите, с които той работи.

Съвременните учени изучават много неща, но те не са дошли още до онази положителна наука, която изучава линиите на лицето, на ръцете, на цялото тяло. Тази наука едва сега се развива, обаче без да я познават, много хора

се вглеждат в отделни части на лицето – било в очите, в носа, във веждите, в брадата, и правят своите заключения. Те казват, че очите на даден човек са изразителни, красиви; за друг пък казват, че брадата му е хубава, има някаква особена вдлъбнатина, която придава на лицето особена красота. По този начин те изучават чертите на човешкото лице, линиите на тялото му и т.н. В старо време е съществувала една практическа наука, наречена *трепетник*, според която хората са познавали какво ще им се случи. Например те са забелязали, че ако дясното им око играе, ще се случи нещо добро; ако лявото им око играе, ще се случи нещо лошо. Случи ли се да трепне нещо под лъжичката на човека, непременно го очаква голямо добро: ако човек е оратор, речта му ще излезе бляскава; ако е професор, учител, музикант, художник, ще има успех в работата си. Понеже тази наука днес е изгубила своите обяснения, мнозина приемат тия неща за суеверия – те гледат на тях с недоверие, защото не знаят, че всяко нещо си има своите вътрешни причини; това не са произволни явления.

Всяко явление в Природата има своите разумни причини. Както великите, гениалните хора на Земята работят за обикновените хора и им помагат, така и разумните, светлите същества на Небето помагат на хората, уреждат работите им, правят ги щастливи. От човека зависи дали ще използва момента, когато някое разумно същество е насочило вниманието си към него; не използва ли този момент, отнесе ли се към него с недоверие, това разумно същество отправя вниманието си към друг човек и на него помага. Когато казват, че някой е под благодатта на добрите условия незаслужено, това не е вярно: всяко същество, което разумно използва добрите условия, които му се дават, заслужава тия условия. Когато казваме, че Бог помага на хората, ние имаме предвид разумните същества, с които Той си служи. Бог може да отдели за човека само една стотиленна част от секундата – през това време Той изпраща в помощ на човека някое светло същество, което разполага с повече време. Това същество

се отправя към друго, което разполага с още повече време; последното пък се отправя към трето, което живее в по-големи възможности на времето и т.н. По този начин Божията заповед стига до онова разумно същество, което разполага с толкова време, с колкото и хората, и помага на човека, към когото Бог пръв е отправил Своето внимание. От човека до Бога са наредени множество разумни същества, които едни други си помагат – така именно всички изпълняват Волята Божия.

Казано е в Писанието, че никой не живее и не умира за себе си. „За кого живее и умира човек?“ За някого... Човек живее за себе си дотолкова, доколкото разбира и прилага Волята Божия, затова е казано, че в изпълнението волята на Бога се крие силата на човешката душа. Човек живее по благодат, но умира по закон; затова виждаме, че някой умира веднага след раждането си, друг – на 10-, 20-, 30-годишна възраст, трети доживява дълбока старост. На всеки е дадено толкова, колкото му е нужно: някой човек за малко време научава много нещо, а друг за много време придобива малко знания и опитности. Човек се учи и чрез живота, и чрез смъртта. Не е лесно да мине човек през смъртта, обаче всички хора не умират по една и съща причина: светията умира по едни причини, а грешникът – по съвсем други. И за единия, и за другия е страшен пътят през смъртта.

Мъчно се минава през тъмната зона на смъртта – там душата среща своите приятели, които ѝ се притичват на помощ; колкото повече приятели има човек, толкова по-лесно минава през тази зона. Мине ли благополучно тъмната зона, душата влиза в духовния свят. Тук тя е свободна от всякакви задължения и отговорности – каквото прави, тя го върши от любов. Животът на душата в духовния свят е блаженство. Човек може да опита това блаженство и на Земята, докато е жив още. Мнозина са казвали, че са били на Третото небе – това е състоянието на блаженство. Човек може съзнателно да излезе от тялото си, да отиде в духовния свят и пак да се върне на Земята. Понякога това става и несъзнателно – душата му се отделя от тялото и

той се намира в света на блаженството, на Третото небе. „Възможно ли е това?“ Както майката може свободно да ходи, дето иска, без да дава сметка на детето си, така и душата, висшето Аз, може временно да напусне тялото и да се разхожда, дето намира за добре. Духът и душата живеят самостоятелен живот, независим от този на личността, на нисшето аз.

Духът и душата представляват бащата и майката на детето, т.е. на човека. Детето расте, развива се правилно, докато майка му и баща му са около него; напуснат ли го, то се лишава от любовта, т.е. от добрите условия на живота, и заминава за другия свят, дето започват да му строят нова къща – по-здрава, по-хигиенична от старата. Щом се съгради ново тяло, душата и духът се вселяват в него и започват да се грижат, да работят върху това дете, да го приготвят за съзнателен духовен живот. Човек става мощен само когато се съедини със своята душа и със своя дух.

И тъй, задачата на човека е да намери баща си и майка си, да се съедини с тях и да ги познае. Този процес е вътрешен, а не външен. Значи убеди ли се човек в мисълта, че трябва да се съедини със своя баща и със своята майка, той може да върви вече смело в живота: той знае, че има тил зад себе си, който го крепи. Разколебае ли се, усъмни ли се само за един момент, целият ход на работите му се изменя. За да дойде до това съзнание, човек трябва да мине през ред опитности: тук не е нужна само вяра, но живот, опит. Човек трябва да усили вярата си, да се свърже с Първичното съзнание, а не да се занимава теоретически с въпроса какво нещо е Бог. Държите ли връзката си с Бога, вие дохождате до съзнанието, че всичко красиво, че всичко хубаво в света е проява на Божественото начало. Видите ли чист извор, който непрестанно блика, знайте, че той е проява на Божественото в света; узрелият плод, ароматният цвят, добрият човек също представляват прояви на Божественото. Бог прониква навсякъде и във всичко; красивият ден е също така една от проявите на Божественото. Като живее, човек трябва да вижда навсякъде проявите на Божественото начало и да се убеди в

съществуването Му. Убеди ли се в съществуването на Бога, човек не може да се колебае – никоя сила в света не е в състояние да разколебае неговото убеждение, той е твърд, положителен в своята идея. Стане ли въпрос за доказване съществуването на Бога, човек не се мъчи да Го доказва – никакви научни доказателства не са в състояние да го убедят в съществуването на Първата Причина.

Трябва ли да се доказва на хората съществуването на Бога, или не? Когато запитаха Христа какво доказателство може да им даде за съществуването на Бога, Той отговори: „Който е видял Мене, видял е и Отца Ми. Отец Ми живее в Мене и Аз живея в Него“. Кой може да повтори думите, които Христос е казал? За да може човек да нарече Бога свой Отец, това подразбира съзнателна връзка с Бога. Преди всичко хората нямат ясна представа за Бога като идея, вследствие на което не могат да Го разберат. Каквато и да е тяхната идея, преди всичко тя е материална. Повечето съвременни хора свързват понятието за Бога с парите. Наистина, ако им се покаже къде има заровени пари в земята, те веднага ще отидат да копаят; намерят ли парите, те ще повярват и в Бога. Докато е богат, учен, силен, здрав, човек е склонен да вярва; изгуби ли тия условия, с тях заедно той губи и вярата си. Вярата, която се обуславя от условията, не е истинска. Големи богатства крие земята, но те са достояние само на разумния човек: като знае къде има скрито богатство в земята, той разполага с него и взема само толкова, колкото му е потребно за деня. Земята крие в себе си особен род магнетични и електрични енергии, носители на живот. Изсхването на дърветата се дължи на отбиването на жизнените енергии, т.е. на жизнената прана от нейния път. Голямата суша и големият студ са причина за отбиването на тия течения от пътя им, обаче те могат отново да дойдат, да минат през своя път и да подобрят живота на растителността.

Това, което казваме за теченията в земята, се отнася и за човека. Животът на човека днес е изгубил нещо от себе си по причина на отбиването на жизнената прана от него. Ще дойде ден, когато това течение ще се върне. „Кога ще

дойде този ден?“ От човека зависи да дойде по-скоро или пък да се забави. Срецам един болен и му казвам: „Вземи мотика и копай!“. Ако ме послуша и започне да копае, той ще се намери пред чиста изворна вода и ще се окъпе и измие с нея; щом се окъпе в тази чиста вода, той веднага ще оздравее. Изворот, който лекува човешкото тяло, представлява Божествено течение в живота. Достатъчно е човек да се заеме да го изкопае от земята, за да се ползва от него. Мойсей вдигна тоягата си, удари с нея канарата и вода потече. „Къде беше тази вода?“ В земята. Човек трябва да знае как да удари с тоягата си, за да изкара от земята ония Божествени блага – жизнен еликсир и скъпоценности, дълбоко заровени в нея. Човек трябва да разполага с положителни знания, да разбира теченията на Природата, да знае къде има злато, сребро, платина в земята, за да може на всяко време да се ползва от тях. Които не искат да учат, те казват, че като отидат на онзи свят, тогава ще учат. Онзи свят е място за учени хора – там влизат само ония, които разполагат със знания.

Животът на Земята започва с философия, с развлечение, и най-после дохожда до работата. Работата е Божествено нещо, затова казваме, че човек се развлича, т.е. труди се, ангелът работи, а Бог създава и твори. Каже ли някой, че познава Бога, веднага ще му дадат тояжка в ръка и ще го заставят да изкара вода от земята. Не може ли да направи това, той ще ходи бос и гол, като последен сиромас в света, да се моли на този, на онзи, да му даде пари да се прехрани. Щом е дошъл на Земята, човек трябва да придобие изкуството да си служи с магическата тояжка, че като удари канарата, да потече вода; като вдигне два-три пъти мотиката, да намери в земята гърне, пълно със злато. Като намери тия пари, той няма да ходи от банкер на банкер да иска пари назаем, но ще вземе торбата си, пълна със злато, ще отиде при един банкер и ще му каже: „Заповядай, сложи тия пари в своята каса. Когато ми потрябват, ще дойда да ги взема“. Това значи да има човек знание.

Мнозина се опитват да приложат знанието си за лекуване на хората. Не е лесна работа да лекуваш хората. Ле-

куваш някого по известен начин, но вместо подобряване настъпва влошаване. Лекуваш одного с един цяр – оздравява; лекуваш друго със същия цяр, но положението му се влошава. Изобщо невъзможно е всички хора да се лекуват с един и същи цяр – за всяка болест, за всеки човек е нужен специфичен цяр. Колкото болести и хора има в света, толкова и цярове съществуват. Всяка болест се дължи на известен недоимък в човешкия организъм. Например ако стомахът на някого е слаб, това показва, че той е лишен от онази жизнена енергия, която го подтиква към работа. Следователно иска ли да се лекува правилно, а с това заедно и да помага на ближните си, човек трябва да изучава онази наука, която разкрива тайните на Природата. Ще кажете, че сте възрастни вече, че е минало времето ви за учене. Не, на каквато възраст и да сте, започнете да учите – за учене никога не е късно.

Всеки човек трябва да започне още днес да учи и което не може да довърши, ще го продължи в следващия живот. „Е, каквото Бог каже.“ Бог е казал най-доброто – Той е вложил в човека дарби и способности, които трябва да се развиват. Тъй щото ако човек не иска да работи, и Бог няма да му помага. Има неща, които ако човек ги иска, и Бог ще ги иска; и обратно: когато Бог иска нещо, и човек трябва да го иска. Искате ли нещо положително от Бога, Той непременно ще ви го даде. Ако сте болен, искайте от Бога здраве – Той ще ви даде. Някой казва: „Ако иска Бог, ще оздравея“. Не поставяйте въпроса така. Какво направи онази жена, която страдеше цели 12 години от кръвотечение? Тя не попита Христа може ли да се допре до дрехата Му, но като Го видя, веднага пристъпи: допря се до дрехата на Христа и оздравя. Тя вярваше в силата на Христа и като се опря до дрехата Му, тозчас оздравя. Тази жена имаше големи мъчнотии, но вярваше, че като се допре до дрехата на Христа, ще оздравее. Рече ли човек да чака Бог сам да се сети да му помогне, той е застанал на крива основа.

Съвременните хора се отказват от Бога под предлог, че са се молили, но Той не ги е послушал. Няма защо Бог да

ги слуша – те имат голямо мнение за себе си: Бог няма на разположение даже по една минута за всеки човек, а хората искат Той да ги слуша. Достатъчно е човек да отправи молитвата си към Бога и да очаква отговор с пълна вяра и упование в Него. Бог не се нуждае от много приказки: отидете ли при Него, кажете Му същественото и спрете. Не учете Бога какво да прави и как да ви помогне: кажете ли същественото, отстранете се и чакайте. Условието, при които сегашните хора живеят, са мъчни. Каквото днес придобият, на другия ден го изгубват; сутрин излизат радостни, разположени, вечер се връщат скръбни. Правилно е човек да излиза сутрин весел и да се връща весел и радостен с някаква придобивка. Това е новият живот, който иска да застави хората да работят.

Сегашните религиозни системи не са нищо друго освен методи, които поставят човека в правия път. Те водят човека в правата посока, в пътя на съвършения, който сам е намерил най-красивия и чист път. Като вървите по този път, вие ще дойдете до въпроси, които се разрешават с най-малко мъчноотии и с най-малко разходи. Още много методи има за работа, но те са скъпи. Например ставаш сутрин весел, разположен, влязъл си в рая, а се връщаш недоволен, скръбен. Защо? От ада идеш. Ставаш сутрин чист, спокоен, молиш се, благодариш на Бога за доброто разположение, но се връщаш вечер изцапан, окалян; на другия ден ставаш, измиваш се, обличаш чисти дрехи, но до вечерта пак падаш и се окаляш. Най-после казваш: „Дотегна ми да живея, дотегнаха ми тия противоречия“. Ученикът трябва да се освободи от противоречията на живота и да върви напред.

Като ученици вие трябва да работите съзнателно, да дойдете до магическата пръчица – да вадите с нея злато от земята. Ако говорите на светските хора за пари, те намират, че парата е нещо съществено и от първа необходимост за живота; говорите ли на религиозни хора за пари, те започват да се страхуват от тях под предлог, че парата разваля човека. Не е въпросът там: те трябва да се калят, да издържат на изкушения. Ако имат много пари

и се страхуват да не се поддават на влиянието им, нека ги раздадат на бедни. Дойдете ли до някакво изкушение, гледайте да се справите с него разумно, но по никой начин не се подпушвайте – оставете водата свободно да тече, без да ѝ поставяте никакви бентове.

И тъй, ученикът трябва да се стреми към вътрешно богатство, а не към външно: той трябва да бъде богат по ум, по сърце, да бъде господар на себе си. Същественото, към което ученикът трябва да се стреми, е духовното богатство, а не материалното. Колкото и да е богат материално, човек ще остави това богатство на Земята, няма да го вземе със себе си на онзи свят. Обаче има едно богатство, което му е нужно и на Земята, и на Небето – това богатство той ще носи със себе си. Христос казва: „Търсете първо Царството Божие и Неговата Правда и всичко друго ще ви се приложи“. Това значи: търсете онези пътища и методи, чрез които да разрешавате противоречията и да забогатявате; като станете богати, ще можете да помагате на всички ваши братя и сестри, които се намират в нужда.

Желая ви всички да станете богати, щедри, да раздавате на ближните си. Не можете ли да помагате на ближните си, вие нищо не сте придобили в живота си. Работете съзнателно върху себе си, за да придобиете материално и духовно богатство и да можете да помагате.

Божията Любов носи пълния живот.

42. лекция, 5 юни 1929 г., София, Изгрев

СТАРИ НАВИЦИ

Размишление върху Божията благод.

Чете се темата *Може ли да се живее без страдания?*

Като ученици на Великата Школа вие трябва да се освободите от старите си навици. Който иска да се освободи от старите си навици, той трябва да живее в чистота и святост. Докато е в обикновения живот, той не може да се освободи от старото. Обикновеният живот на човека е подобен на живота на бакалина: в този смисъл животът на обикновения човек може да се нарече бакалски живот. Този човек постоянно тегли нещата: това не му дали, онова не му дали, не го посрещнали, както трябва, и т.н. Той навсякъде носи везните си и постоянно тегли; после отваря тефтера си и пише: толкова дадено, толкова получено. В който дом влезе, бакалинът мери, изучава, записва нещата и казва, че не го погледнали, както трябва, че липсвало нещо в погледа, в отношенията на тия хора. „Как позна, че липсва нещо в отношенията им?“. Чрез везните. Той туря отношенията им на везните си и вижда, че липсват няколко грама. Умен човек е бакалинът: дето ходи, той все опитности купува и продава; при това той купува евтино, а продава скъпо.

И тъй, колкото по-горе се качва човек, толкова и животът му става по-красив, по-идеен. Говорим ли за идейния живот, ние имаме предвид поета – той живее с красиви спомени за миналото. Като говорите с някой поет, слушате да ви разправя къде е ходил някога, как добре го приели, колко любезни били домакините, колко хубаво били облечени и т.н. Като се връща към миналото си, поетът изправя погрешките си: да се връщаш към миналото си, това значи да изправяш погрешките си. Поетът и светията си приличат по това, че изправят погрешките си – те купуват скъпо, а продават евтино. Като види някое малко клонче, поетът започва да го възпява – от

нищо нещо прави. Поетът пише някаква книга с години, а в края на краищата я продава евтино. Поетът и светията изправят погрешките си и придобиват опитности. Не изправят ли погрешките си, те ще бъдат наказани не по закон, но поради факта, че не са научени да живеят в греха. Те приличат на онези хора, които никога не са ходили боси, но през някоя майска сутрин събуват обувката си и тръгват по росната трева. Те не са привикнали да ходят боси и считат това за нещо извънредно, за сиромаша обаче това е в реда на нещата. За богатия е необикновено нещо да ходи бос, но на небето и богатият, и сиромашът могат да бъдат боси.

Следователно ако не изправя погрешките си, човек ще бъде подложен на страдания; живее ли добре, той няма да има никакви страдания. Добрият живот е подобен на чиста вода, която не каля човека, но и той не я каля. Краката на добрия човек са винаги чисти, обаче който не живее добре, той всякога ходи с кални крака. Докато е на Земята, положението му не е много лошо, защото на всяка стъпка има чешми, дето може да мие краката си. Отиде ли на онзи свят с кални крака, по никой начин няма да го пуснат да влезе вътре. Там няма чешми: за да измие калните си крака, човек трябва да използва водата, която носи със себе си. Употребил ли тази вода за измиване на краката си, той ще се лиши от нея и ще живее във вечна жажда. Като знаете това, вие трябва да живеете добре, краката ви да бъдат всякога чисти. Не оставяйте нито едно петно на краката си: видете ли малко кал на краката си, веднага ги измийте. На физическия свят водата е в голямо изобилие, следователно не оставяйте калта да засъхва на краката ви. Видете ли, че някой човек мие краката си по няколко пъти на ден, ще знаете, че животът му не е много добър – от много миене той е осиромашал. Добрият живот води към дълъг живот.

Колко години трябва да живее човек на Земята? Казано е, че сегашният човек може да живее 120 години. Числото 120 представлява всички възможности, които се крият в човека. Според астролозите животът на човека представлява кръг, който те разделят на 12 дома: все-

ки дом съдържа в себе си по едно Божие благословение. Според астролозите първият дом е домът на Овена. Кое е отличителното свойство на овена? Съберат ли се два овена на едно място, първата им работа е да се поборят: те се затичват един срещу друг, удрят главите си, после се изправят нагоре и се оттеглят. Като удрят главите си, овните намират някаква точка, в която става сблъскването. Така постъпва и българинът – той взема кремъка и огнивото в ръката си и ги удря, докато получи искра. Следователно когато две тела се търкат едно в друго, винаги се произвежда светлина. Тъй щото, когато човек удари главата си някъде и стане известно разтърсване, всякога се произвежда светлина; дето има светлина, там има мисъл.

Защо идат страданията? Чрез страданията човек блъска главата си, за да придобие повече светлина; чрез светлината пък той разрешава големите противоречия в живота си. Докато не мисли право, човек всякога страда. Всяко блъскане на главата е страдание, което внася светлина в човешкия ум. Човек все трябва да има един приятел, който да му блъска главата. За онзи, който разбира Божиите пътища, блъскането на главата е благословение; за онзи, който не разбира Божиите пътища, блъскането е разтърсване, което създава противоречия. За да се справи с това противоречие, човек трябва да се обърне към разумността в себе си. Дойде ли разумността, човек лесно се справя с противоречията си, обаче без разумността той е изложен на изненади. Причина за големите изненади е своенравие в човека: своенравният не търпи никого и нищо, той не се поддава на никакви съвети. Искате ли да помогнете на своенравния, не поставяйте никакъв бент в живота му: той сам ще се стълкновява и ще се учи от себе си.

И тъй, като ученици работете върху себе си, без да се занимавате с работите на хората. Много работа предстои на човека. Рече ли да мисли за работите на хората, че не живеят, както трябва, той ще пропусне благоприятните моменти за работа върху себе си. Като работи върху себе си, човек вижда колко трудно се преодоляват стари навици: тъкмо се успокои, че е постигнал нещо, че се е справил с известен недъг, изведнъж остава изненадан от по-

стъпките си. Не е въпрос човек да плаче и да се вайка, че не е постигнал нещо, но той трябва да бъде разумен. Ако не е разумен, той ще изгуби живота си; изгуби ли живота си, с него заедно ще изгуби и любовта си. Изгуби ли всичко това, човек ще се превърне в кукувица: ще кука, ще съжالياва, че е изгубил разумността, живота и любовта си. Който разбира живота, той е човек, който мисли и люби.

Следователно, за да дойде до вътрешно разбиране на живота, човек трябва да се домогне до положителната философия и наука. Съвременните хора обичат да философстват и често разсъждават върху въпроса кое се е явило в света по-рано – кокошката или яйцето. За да съществува яйцето, трябва да има кокошка – без кокошка яйце не може да има. Когато яйцето се измъти, от него излиза животът, т.е. проявяват се ония сили, които са били в ограничено състояние. Докато се оплаква от ограничителните условия на живота, човек е затворен в яйце. Ако иска да излезе от тези условия, той трябва да отиде под квачката: спасението на яйцето е под квачката. „Не може ли яйцето да се измъти без квачка?“ Не може. Първото яйце е било създадено без квачка – то се е самородило; всички останали яйца се мътят от птици. Тъй щото, искате ли да се измъти яйцето ви, сложете го под някоя квачка, но с добър характер. Внимавайте да не сложите яйцето си под някоя своенравна квачка: ако е своенравна, тя ще напуска яйцата си, ще се разхожда нагоре-надолу. Много учени, философи, поети, музиканти напускат работата си и се отказват от добрия, от чистия живот; те казват: „Искаме да си поживеем“. Това е своенравие, подобно на кокошето: те напускат яйцата си и отиват в света да си поживеят. Правилно е каквато работа започне човек, да я свърши.

Мнозина се запитват какво трябва да правят, щом са дошли на Земята. Като е дошъл на Земята, човек трябва да излюпи яйцето си и да се освободи от ограничителните условия на живота. Бог е във всяко яйце, във всеки зародиш, във всеки благороден акт, във всяко велико дело, и подтиква човека към работа. Като ученици вие трябва да знаете кой е първият плод, който ще родите. Животът на човека е един кръг, т.е. плод, който се разпуква на две

части: едната е Божествена, а другата – човешка. Ето защо каквато работа свърши човек, едната част трябва да определи за себе си, а другата – за Бога. Като започне да яде, първата хапка ще вземе за себе си, а втората – за Бога. Да отделя човек по няколко хапки от яденето си за Бога, това значи да държи в ума си мисълта за бедните, страдащите, за нещастните. Само онзи се е научил да яде правилно, който всякога мисли за душите, които Бог е създал, и е готов всеки момент да им се притича на помощ.

И тъй, искате ли да се развивате правилно, разделяйте живота си на две части: едната да бъде определена за служене на Бога, а другата – за служене на себе си. Човек все трябва да има някого, с когото да разделя живота си; това значи, че човек трябва да споделя с някого радостите и скърбите си, благата и лишенията си. Затова е казано в Писанието, че човек не живее за себе си. За кого живее? За Бога, за ближния си и най-после – за себе си; в ближния си той ще намери себе си. Следователно иска ли да расте и да се развива правилно, човек трябва да бъде свързан с висшите светове, с добрите планетарни влияния; не се ли свърже с висшите светове, човек изпада в големи трудности. Страданията и мъчнотиите в живота на човека показват, че той се намира в ограничителните условия на яйцето – само Бог е в състояние да го извади от тия условия. Всеки човек има нужда от кокошка, която да измъти неговото яйце и да го освободи от затвора, в който е поставен. Освобождаването на човека от ограничителните условия на живота наричаме *пробуждане на съзнанието*. Всяко обезсърчаване, всяка мъчнотия и всяко лишние на човека падат пред погледа и усмивката на Бога. Като види, че някой се е обезсърчил и отчаял от живота, Бог заповядва да му се даде всичко онова, за което душата му копнее. Задоволи ли желанията си, човек се насърчава и тръгва напред. При каквито и трудни положения да се намери човек, всякога може да му се помогне. Бог се изявява на човека чрез ближните му, чрез децата, чрез животните, чрез растенията и му помага. В това отношение вие трябва да бъдете внимателни, да не пренебрегвате и най-малките същества, чрез които ще получите помощта от възвишения свят.

Съвременните хора имат особена идея за Бога – те си Го представят като някой страшен, строг стар човек. Всеки човек има особена представа за Бога. Някой е виждал страшния вид на Бога, вследствие на което е запазил този образ в себе си. Всъщност Бог е същество, което никога не остарява. Ако може да се говори за лице на Бога, както за лице на човека, ще знаете, че лицето на Бога е винаги младо, като лице на дете. Бог никога не остарява, но същевременно е и най-старият. Що се отнася до хората, те всякога остаряват. Дойдете ли до човека, който живее физически, в него всичко остарява: и идеите му, и разбиранията му. Има нещо в човека, което постепенно остарява, но има и нещо, което остава всякога младо. Младото в човека е зародишът на яйцето, който има условия да расте и да се развива. Докато е на Земята, човек яде, пие, строи къщи и ги разваля. С една дума, на физическия свят човек живее с физически нужди, които преждевременно го състаряват. Каква къща трябва да си прави човек? Къщата на човека трябва да има много прозорци, през които да влиза по възможност повече светлина. Колкото по-голяма е светлината на човека, толкова по-малко са противоречията му.

И тъй, всичко, каквото човешката душа желае, трябва да ѝ се даде, но то трябва да се използва разумно. За да използва разумно всичко, което му се дава, човек трябва да има вяра, вярата трябва да върви паралелно с Любовта. Обичаш ли някого, трябва да му вярваш. Трябва ли да се съмняваш в Любовта? „Ама той ме погледна някак особено, с недоволство.“ Само онзи може да ви гледа с недоволство, който вижда в лицето ви един скъперник, затворил сърцето си за всичко онова, което ще му донесе известно благо. Искате ли някакво благо, отворете сърцето и кесията си за всички ония, които истински се нуждаят – това значи да живее човек за Бога. Живее ли за Бога, той няма да се поддава на никакво недоволство. В живота на такъв човек всичко трябва да бъде от първо качество, както плодовете се делят на първокачествени и второкачествени. Първокачественият плод означава чист, свят живот.

Като ученици вие трябва да се изучавате, да знаете какви сили се крият във вас. За да познаете силите и способностите, които се крият във вас, вие трябва да изучавате окултните науки, като същевременно изучавате движенията на ръцете, на краката си, на всички мускули на лицето си. Изобщо всички движения на човека, съзнателни или несъзнателни, изявяват известни прояви. Например пляскането с двете ръце показва, че любовта и мъдростта на човека се съединяват в едно, за да създадат нещо хубаво. При отдалечаването и при приближаването на ръцете си човек използва всички сили в себе си за извършване на някаква велика работа. Дойде ли скръбта при тебе, хвани я с ръцете си, от които изтичат космически енергии, и я запитай какво иска. Скръбта и радостта представляват разумни същества, които искат нещо от човека: скръбта иска да вземе нещо, а радостта – да даде. Щом разберете какво иска скръбта от вас, поканете я, разговорете се с нея приятелски и след това я нахранете; щом я нахраните, тя се задоволява и си отива. Щом скръбта напусне човека, той казва: „Олекна ми на душата – много се измъчвах“. Не, друго същество се е измъчвало в човека, а не той сам. Докато скърби и страда, човек мисли, че губи ума и сърцето си, но после вижда, че всичко му е намясто. Намери ли се в трудно положение, човек трябва да плесне с ръцете си и да призове Господа. Намери ли ума и сърцето си, човек ще пее, ще скача и ще благодари на Бога за това, което е придобил. Бог е в състояние да възвърне на човека всичко, което е изгубил: живот, сили, здраве, богатство, знание. Види ли, че носят някой умрял, Бог му казва: „Ставай веднага от носилката – не се прави на умрял!“. Небето не се нуждае от умрели хора: там приемат само живи хора, готови за работа; който е умрял за Господа, той трябва да възкръсне.

Съвременните хора се нуждаят от здрави, солидни идеи и мисли. Някой върви и не знае с кой крак е тръгнал, нито коя ръка е подвижил първа. Съзнателен човек е онзи, който знае кога с кой крак да тръгне, той знае, че очите му са дадени да гледа с тях красиви и чисти образи. Човек разполага с големи богатства, а при това се оплак-

ва, че бил нещастен, сиромаш, че е побеляла главата му от мъчнотии. Той има голяма, богата къща, а се оплаква от сиромашия; що се отнася до побелялата му глава, нека я боядиса. „Ама окалял съм се.“ Вземи вода и се измий. Всички хора се стремят към чистотата, към красив живот. Те трябва да знаят, че на Земята не съществува абсолютна чистота и красота: това нещо те ще намерят само в другия свят. За да влезе в другия свят, човек трябва да има будно съзнание, да различава нещата, да намира красивото във всички форми. Там всички същества напълно си приличат: те са красиви, светли същества, отражение на Великото. Будно съзнание трябва да има човек, за да различава реалността от отраженията.

Следователно, за да се ориентира както във физическия, така и в духовния свят, човек първо трябва да намери центъра, около който нещата се движат. Всички живи същества се движат около известен център, специфичен за всяко едно от тях. Всички тия центрове изхождат от общ център, наречен Любов. Намерите ли центъра на една душа, вие завързвате приятелски отношения с нея, тя внася нови идеи във вас; за такава душа казваме, че Бог живее в нея. И при това положение човек ще има мъчнотии, страдания, но няма да бяга от тях – той съзнателно ще носи страданията и ще се повдига: той различава истинските положения в живота от недействителните. Такаъв човек никога не може да изпадне в положението на онзи турчин от Цариград, който, като гледал на сцената пиесата „Отело“ от Шекспир²³, на другия ден срещнал актьора, който играл ролята на Отело, и му казал: „Слушай, приятелю, каква беше тая работа от твоя страна? Аз смятах, че си човек, пък ти направи такова престъпление...“ „Ама това не беше в действителност: някога някой човек е извършил това престъпление, пък аз само го представих пред хората“.

Като ученици вие трябва да познавате същинския живот. За тази цел трябва да различавате Божественото от човешкото и да се стремите да се освобождавате от ненужните страдания и мъчнотии. Много от скърбите и страда-

нията на хората не са нужни. Например трябва ли човек да се безпокои как ще прекара живота си? Още утре могат да го повикат на онзи свят: защо трябва тогава да мисли за целия си живот? Разумният свят е предвидил нуждите на всяко същество. Съмненията, колебанията пречат за идването на Божиите блага – човек сам си пречатства. На всеки човек е дадена задача сам да разреши мъчнотите си. За да реши правилно задачите на живота си, човек трябва да има висок идеал, а именно – да живее за Бога. Дали ще живее за себе си, или за Бога, човек трябва да знае как да живее. Това са два живота, съчетани от самата Природа; така съчетани, тези два живота представляват онзи вътрешен подтик в човека, който го кара да работи, да се движи, да мисли и да чувства. Под влияние на този подтик именно човек е готов всяка вечер да си дава отчет за своите постъпки през деня и да ги изправя. Реши ли да изправя погрешките си и да желае доброто на своя ближен, както на себе си, човек придобива Божия живот – това значи пробуждане на съзнанието. Докато една идея безпокои човека, тя има човешки произход; всяка идея, която внася радост в човешката душа, има Божествен произход.

С други думи казано: човешките идеи умъртвяват човека, а Божествените го обновяват и възкресяват. Следователно който иска да се обнови, той трябва да възприема Божествените идеи и да им дава ход в себе си. Държите ли тия идеи в ума си, от нищо не трябва да се плашите. Живеете ли с идеята, че Бог царува в света, нищо не трябва да ви смущава: никаква сиромашия, никакво невежество, никакво безсилие да не ви безпокои. Като дойдат сиромашията, невежеството, безсилието при вас, вие ще ги поканите, ще се разговорите любезно с тях, ще ги нахраните и ще ги изпратите сити и доволни. „Ама ние трябва да живеем разумно.“ Да живее човек разумно, това значи да е приел в себе си идеята, че Бог царува навсякъде. Бог е мислил цяла вечност, докато създаде света, който днес виждаме. Засега този свят е най-красивият – по-красив свят от него няма, той е замислен и създаден много добре. Какъв ще е бъдещият свят, това е друг въпрос, обаче днес

по-добър план от този, по който Бог е създал света, няма. Достатъчно е да се вгледате в живота на съществата под вас: млекопитаещи, птици, риби, насекоми, за да видите колко по-красив, смислен и щастлив е вашият живот пред техния. Всяко животно би пожелало да смени живота си с вашия; въпреки това сегашният човек не е доволен от живота си и като капризно дете постоянно изисква от баща си и майка си да задоволят нуждите му.

Съвременните хора са още деца; въпреки това те постоянно говорят за своята побеляла глава. Не, аз не вярвам в побеляването на главите: побеляването на човешката глава се дължи на снега, който го е навалил. Космите на съвременните хора са покрити със сняг; утре, когато се стопи снегът, космите отново ще почернеят. Бръчките, които се образуват по лицата им, не са нищо друго, освен бразди от ралото; като израсте и узрее житото, браздите ще изчезнат. Като изучавате Писанието, виждате, че всички стари пророци са знаели Божествения език на нещата и са живеели според Божиите закони. За да се домогне до тия закони, човек трябва да е свободен; и тогава, като му говорите Истината, той разбира нещата; който не е свободен, той не разбира Истината и се обижда. Например срещам един човек, от горе до долу окалян, и му казвам: „Съблечи дрехите си и се измий добре с чиста вода!“ „Срам ме е да се съблека...“ „Закрий се с нещо и се съблечи; след това измий се от главата до краката по всички правила – да не остане и най-малкото петно върху теб“.

Следователно, когато изнасяте погрешките на хората, вие трябва да им говорите на Божествен език. Ако не искате да им говорите, ще ги заведете на някоя чешма, която тече в изобилие, и ще им покажете как трябва да перат дрехите си; след това ще ги накарате да се окъпят и да облекат чисти дрехи. Голяма привилегия е за човека да го научите да пере дрехите си и да се къпе. Докато не придобиете тази елементарна чистота в себе си, вие не можете да бъдете любими на Бога. Идете при Него измит и с чисти дрехи – да ви се зарадва; речете ли да отидете при Бога кален, нечист и започнете ли да Му говорите

за страданията си, Той ще ви каже: „Добре, че пострадахте малко, че да Ме намерите“. Само чрез страданията вие можете да познаете Божиата благост и изобилие. Страданията имат смисъл само тогава, когато човек е постигнал нещо; не постигне ли нещо, страданията го правят корав. Лицето на човека трябва да бъде пластично.

Христос казва: „Ако не станете като малките деца, не можете да влезете в Царството Божие“. Това не подразбира да станете глупави деца, но разумни деца на живота. Всеки може да бъде стар, но всеки не може да бъде малко, разумно дете. Колко години задържате детинството си? Най-много четири-пет години; след тази възраст детето изгубва своето детинство: то започва да лъже, да крие, да се осигурява, а това вече не е дете. През целия си живот човек трябва да пази в себе си онова детинско състояние на чистота и вяра – да знае, че Баща му е създал всичко за него, разумно да се ползва от благата на живота. След всичко това хората искат да им се каже нещо за Бога. Какво повече може да им се каже? Четете Откровението и вижте какво се говори там. Косите ви ще настръхнат от това, което ще прочетете, но нищо няма да разберете. Това е все едно да се говори за добрия съдия, който по външен закон е отсъдил да закачат някого на въжето; обаче според закона на Любовта той заповядва да го откачат от въжето. Ще кажете, че този съдия е добър, разумен човек. Вие ще разберете това само тогава, когато сте в положението на този подсъдим. Космите ви ще настръхнат, като ви закачат на въжето. Чуete ли след това гласа на същия съдия, който заповядва да ви откачат от въжето, вие ще разберете какво нещо е Божиата милост и любов.

Съвременните хора искат да имат големи успехи, без да се спират върху мисълта, че една от причините за неуспехите им се крие в миналите поколения, т.е. в техните бащи, деди и прадеди, които еднакво трябва да носят отговорностите на цялото човечество. Един баща завел детето си на училище и казал на учителя: „Детето ми е много своенравно, мъчно се поддава на възпитание. Аз и майка му не можахме да го възпитаваме: вие го учете и

възпитавайте, но не го бийте. Когато трябва да го биете, отбелязвайте си на книжка колко пъти през седмицата е трябвало да го биете: накрая на всяка седмица аз ще дохождам да видя как върви то и колкото бой е трябвало да получи – и аз ще го получа вместо него“. На детето пък всяка сутрин, като отивало на училище, казвал: „Слушай, моето момче, гледай да правиш по-малко погрешки, за да ме бият по-малко“.

Питам: колко хора днес имат това съзнание – да се считат отговорни за поведението и постъпките на своите деца? Който има това съзнание, той се е домогнал до метода, чрез който може да изправи живота си. Всеки трябва да съзнава, че неговата длъжност е да изправи своя живот, а не живота на другите хора. Искан ли да изправи живота си и да живее разумно, човек трябва да се свърже с Божественото съзнание. „Ама дали съществува Бог?“ Искан ли да знаеш дали съществува Бог, обърни се към птичките, които пеят. Щом пеят, те са направили връзка с Божественото съзнание; щом дърветата цъфтят и връзват, те са направили връзка с Божественото съзнание. Трябва ли след всичко това да отивате при философите да ви доказват съществува ли Бог, или не? Бог казва на всяка душа: „Стани рано сутринта и запей песента на живота. След това иди до Витоша и като се върнеш, започни да работиш“. Отиването до Витоша символизира отиването до извора на живота. Само онзи може да има успех в работата си, който всяка сутрин отива до извора на живота да почерпи сила и енергия за през деня. За да работи с успех, човек трябва да разбира законите, които определят работата. За да свържете приятелство с един човек, вие трябва да разбирате законите на приятелството. Само онзи може да ви бъде приятел, който е отворил душата си за вас. Няма ли да обичате онзи човек, който е отворил душата и сърцето си за вас? Няма ли да обичате онзи богаташ, който е отворил кесията си за вас?

Мнозина се страхуват от даването: те мислят, че като дава, човек ще осиромашее. Какво става с река, която се втича в морето? Като се втича в морето, тя полива всички

треви, цветя и растения, които среща на пътя си, без да създава пакости на хората. Прекратят ли пътя ѝ към морето, тя може да се подпуши някъде и да причини ред пакости на хората. На същото основание казвам, че като вярва в Бога, човек поне пакости няма да прави на ближните си. Причината, поради която хората си правят пакости едни на други, се дължи на факта, че не се втичат в морето. Някой казва, че иска да живее за себе си: той може да живее за себе си дотолкова, доколкото и реката, която не се влива в морето, живее за себе си.

Смисълът на живота седи в това – да се освободим от всички ограничителни условия и да живеем за Бога. Човек е поставен в едно яйце, от което трябва да се освободи. Ще кажете: „Как не сме се освободили досега, като живеем само за Бога?“. Кой е този, който живее само за Бога? Покажете ми един човек в света, който още в първия ден на живота си е призовал Името Божие. В първите години на живота ви майка ви се е молила за вас. Едва от десет години нагоре детето започва да се моли за себе си, да призовава Името Божие. Кой човек помни деня, часа и минутата, когато за пръв път се е молил на Бога? Свещен е този момент – той представлява връзката на душата с Бога. Първата молитва в живота на човека е най-важна – тя е молитва на очарование; всички останали молитви са молитви на разочарование. Всички хора познават тия молитви, но малцина познават молитвата на очарованието. За да отправи такава молитва към Бога, човек трябва да бъде поет. Докато философира, човек не може да се моли: той започва да разглежда нещата от причини към последствия и от последствия към причини, но това не е молитва. За да отправи истинска молитва към Бога, философът, ученият, майката, бащата трябва да станат поети.

Тайна молитва

43. лекция, 12 юни 1929 г., София, Изгрев

ЕСТЕСТВЕНИ ВРЪЗКИ

Размишление върху пътя на светлината.

Две състояния има, през които човек минава: плач и радост, страдание и веселие. Понякога човек плаче и скърби, а понякога се радва. Между тези състояния има още много средни състояния. Лесно е да се зададе въпросът защо човек плаче и защо се радва, но мъчно се отговаря на този въпрос.

Ще ви задам следния въпрос: „Защо колата скърца?“. На този въпрос лесно се отговаря: колата скърца, защото не е мазана. В сегашния живот ние се намираме пред процеси, които са станали преди хиляди години. Ние виждаме последствията на известни процеси, но кои са били причините за тях, нищо не знаем. Например ние виждаме, че лимонът има жълт цвят, но защо е станал жълт, не знаем. Жълтият цвят е във връзка с умствения свят. Характерно свойство на лимона е киселият вкус – значи лимонът се е развивал в такава епоха, когато киселините са имали надмощие. Той е образувал достатъчно киселина в себе си, след което е спрял развитието си: в това отношение той представлява незавършен процес. Лимонът не е разполагал с повече материя, за да завърши процеса на своето развитие: в развитието си той е стигнал до умствения свят. Затова се казва, че който иска да мисли, трябва да яде лимон. Който е апатичен, всяка сутрин трябва да употребява по едно парче лимон, за да се свърже със силите, които действат в него. Киселините в лимона придават активност на човека. Ако разглеждате внимателно формата на ябълката, виждате, че тя е кръгла – това показва, че в пътя на развитието си ябълката се е стремилa към красота и удоволствие, вследствие на което е избрала пътя на най-малкото съпротивление. Като вкусите една ябълка, вие оставате доволни от нея и казвате: „Сладка, вкусна е тази ябълка“.

Сега, като изучавате характера и проявите на хората, виждате, че някой от тях има нещо общо с ябълката, друг – с крушата, трети – с лимона. Значи прадядото на първия е имал нещо общо в чувствата си с това, което ябълката съдържа в себе си; прадядото на втория е имал нещо общо в чувствата си с това, което крушата е съдържала в себе си; прадядото на третия е имал нещо общо с лимона. Ябълката се е създавала в астралния свят, а крушата и лимонът – в умствения. Като погледнете формата и цвета на домата, ще забележите, че той е останал назад в развитието си: като е разрешил въпроса за яденето и пиенето, доматиът се е спрял в стомаха; по-далече от живота на стомаха той не е отишъл. Доматиът казва: „Освен ядене и пиене нищо друго не съществува. Яж, пий, весели се и бъди благодарен! Имаш ли да ядеш и да пиеш, никаква друга философия не ти трябва“. Материалистите са подобни на доматиите, те казват: „Ние трябва да уредим материалния си живот, да задоволим материалните си нужди“. От тези идеи нагоре материалистите не могат да отидат, обаче техният живот е незавършен.

Сега, дойдем ли до живота на ябълката, виждаме, че тя представлява обществен живот: ябълката дава образ за устройване на обществен живот. Когато срещнете днес, всеки казва, че трябва да се живее добре. Какво разбирате под думите *добър живот*? Да живеете добре, това значи да събирате нектара на своя живот в стъклени шишета. Не е достатъчно само да имате нектар, но вие трябва да имате съобразителност, да знаете в какви шишета да го слагате и как да ги пазите да не се счупят. Нектарът е богатството, съкровището, което сте събрали, което трябва внимателно да пазите, понеже ще срещнете в живота си ред препятствия. Представете си, че както вървите по пътя, спъвате се някъде, счупвате шишето си и разсипвате нектара на живота – казвате, че ви се е случило нещастие. Кой е виновен за това нещастие? Ще кажете, че или пътят не е бил равен, или съдбата ви не е била добра, обаче коя е истинската причина, задето се лишавате от благото на живота? За свое оправдание мнозина казват, че всич-

ки хора са минавали през същото положение, т.е. всички хора са счупвали шишетата си с нектара поне един път в живота си. Това още нищо не значи. Ако хората са сити, а вие три дни не сте яли, какво се ползвате от това; или какво се ползвате от това, че се движите между гладни хора? За човека е важно да бъде нахранен, да не гладува. Ако човек е гладен, по-добре е за него да живее между хора, които ядат: като ядат, те ще се сетят и за него и ще го нахранят.

Съвременната култура се крепи главно върху въпроса за задоволяване на глада, т.е. върху въпроса за хляба. Разреша ли се въпросът за хляба, след него идат редица материалични въпроси. Например синът прави дългове, но в края на краищата разчита на баща си и казва: „Баща ми ще плати“. Докато е жив, бащата може да плаща дълговете на сина си, но умре ли, всички дългове остават на гърба на сина. На същото основание съвременните хора имат много вярвания, на които разчитат така, както синът – на баща си. Обаче какво ще стане с тях, ако умре едно от желанията и вярванията им, на които те разчитат? Днес вярват в Бога, но след десетина години казват: „Аз съм се лъгал, никакъв Бог не съществува“. На какво се дължи промяната във вярванията на хората? На промените, които стават и в самата Природа. Например като знаят положението, формата, големината и мястото на звездите, след години учените ще говорят друго нещо за тях. Защо? Защото и те се менят, както всички неща в Природата. Случва се, че като влезе в идейния свят, човек изгубва някоя идея и после казва: „Не вярвам вече в тази идея“; щом намери идеята си, той казва: „Аз пак повярвах в своята изгубена идея, отново се връщам към нея“. Защо човек губи вяра в идеите си? Защото не е излязъл още от своето детинско състояние.

Апостол Павел казва: „Като бях младенец, по младенчески разсъждавах; като станах голям, напуснах младенческото“. Кой работи са младенчески и кои – на възрастен човек? В алгебрата имате формулата $A+B=C$. Какво представлява тази формула в живота? Като се казва $A+B=C$, величината C съдържа ли по количество сумата на енер-

гии $A+B$? Математиците знаят това. Онези, които не са математици, намират, че тази формула е проста работа; обаче простите работи същевременно са и сложни. Представете си, че A е дясното око на човека, а B – лявото. Като казваме, че $A+B=C$, подразбираме, че количеството на светлината, която минава през двете очи, е равна на C . Ако по някакъв начин едното око на човека се затвори, тогава $C-B=A$. Кой може да бъде причина да се затвори окото на човека? Или докторът чрез някоя несполучлива операция, или той сам. Членовете A и B в бинома $A+B$ могат да се уподобят още на човешкия ум и на човешкото сърце: човешкото сърце е A , човешкият ум – B , а волята – C . Значи силата на човешката воля се обуславя от силите на неговия ум и на неговото сърце – това значи човек да чувства, да обича; щом има ум, той ще мисли; дойде ли до волята, той ще прояви своята любов и мисълта си.

Като се говори за Любовта, ние имаме предвид трите й начина на изявление: физическа любов, каквато е любовта на домата; любов на сърцето, т.е. на чувствата, каквато е любовта на ябълката; и любов на умствения свят – любовта на лимона. Любовта на физическия свят представлява любовта на стомаха, който мисли за ядене и пиене. Докато тази любов движи хората, всякога ще съществуват отношения между гостилничар и клиенти. Втората любов представлява отношения между мома и момък. Те се обличат по няколко пъти на ден, за да се харесат един на друг – в тази любов играят роля чувствата; такава е любовта на ябълката. Дойдем ли до третата любов, любовта в умствения свят, любовта на лимона, там съществуват отношения между лекар и пациент. Лекарят лекува пациента си, а последният е доволен от него, че му помага; постепенно той започва да обича лекаря за грижите, които полага за него.

Сега аз изнасям факти, които съществуват в самия живот. Някой държи в ума си една светла мисъл и търси случай да я реализира. Красивата мисъл представлява млада мома или млад момък, които се оженват. Оженването им не е нищо друго, освен реализиране на красивата мисъл.

Не се минава много време, и разположението на младите се изменя: те започват да плачат, да се оплакват един от друг. Защо? Изменило се е нещо между тях – красивата идея е изчезнала. Кога плаче човек? Когато е болен. За да не плаче, човек трябва да разбира и трите вида любов: на домата, на ябълката и на лимона; разбере ли трите вида любов, това значи да разбира вътрешния смисъл на живота. Понякога ябълката оправя живота на човека, а понякога го разваля; същото може да се каже за домата и за лимона. Докато не свърже съзнанието си с Първата Причина, която е създала ябълката, домата и лимона, човек никога не може да разбере и последствията, произлезли от тази Причина.

Днес мнозина говорят, че трябва да се служи на Бога. По какъв начин? Чрез закона на Любовта. С колко букви се пише думата *любов*? Най-много с три букви. Първоначално думата *любов* се е писала с две букви. Кои са тези букви? Умът и сърцето на човека: това са двете букви, с които Любовта постоянно оперира. Когато слиза от Божествения свят към Земята, човек започва от ума и върви към сърцето. И обратно: когато се качва от Земята към Божествения свят, той започва от сърцето и постепенно отива към ума; обаче тези процеси в човека стават едновременно. Това показва, че едната енергия слиза, а другата възлиза нагоре: ако душата е на Земята, духът се качва; щом духът слезе на Земята, душата се качва горе. Едновременно, когато духът слиза, умът се повдига; когато душата слиза, сърцето се повдига; и обратно: когато умът слиза, духът се повдига; когато сърцето слиза, душата се повдига; а когато духът слиза, душата се повдига; когато душата слиза, духът се повдига.

При какви случаи в живота сърцето слиза и при какви – умът? За да помогне на някои паднали, страдащи и нещастни души, човешкото сърце непременно трябва да слезе на Земята. Когато сърцето помага на падналите и грешни души на Земята, по никой начин то не може да запази своята чистота. Когато сърцето се оцапва, душата непременно трябва да бъде чиста; или ако душата се оца-

па, сърцето трябва да бъде чисто. Изобщо невъзможно е да работи човек и да не се оцапа. Под думата *оцапване* разбирам правене на грешки – погрешките са неизбежни в живота. За да се оцапа човек, не е нужно голямо количество материя: човек може да се оцапа с една стотинка, с един лев, с един наполеон или с един милион и т.н. Човек може да се оцапа с една стотинка, може да се оцапа и с един милион, само че за очистването му от едната стотинка се изисква по-малко време, отколкото при един милион.

И тъй, за да се освободи от погрешки, човек трябва да живее в Божественото съзнание. Влезе ли в това съзнание и живее ли по стар начин, той нищо не печели. Положението на човека в това съзнание е подобно на съзнанието на дете, което постоянно се бие с другарчетата си. Децата са в състояние да се карат и да се бият само за една ябълка. Представете си, че с вашето обикновено съзнание влизате в Божествения свят и за една ябълка се скарвате с другарите си: какво ще спечелите? Не само че нищо няма да спечелите, но веднага ще се намерите във от този свят. Защо трябва да се карате с другарите си? Вие се карате, защото едно от другарчетата ви е взело ябълката, която ви е дадена. Вие го хващате за косата, разтърсвате го и започвате да философствате има ли право това дете да ви взема ябълката. Нито детето има право да взема ябълката ви, нито вие имате право да го дърпате за косата. Човек трябва да дойде до положение да се самоограничава – не се ли ограничава, той не може да остане дълго време в Божествения свят.

Днес от всички хора се изисква будно съзнание. Не е достатъчно да констатира човек нещата, нито да ги тълкува криво, но той трябва да разбира дълбоките причини, които се крият в тях. Някой казва, че еди-кой си човек минал покрай него и не го погледнал добре. Той констатира само един факт, но дали в действителност е така, не се знае. Какво представлява добрият поглед и кой всъщност е добър поглед? За да види човек, че някой не го е погледнал добре, това показва, че и той не е погледнал

добре. Какво може да се мисли за човека, който вижда само недостатъците на хората, без да вижда добродетелите им? Кой е по-добър: който първо дава хляб, а после взема пари, или който първо взема парите, а после дава хляб? Има и такива хора, които дават хляб, без да вземат пари: тези хора не са от този свят, нито от сегашната култура, тези хора се отнасят към друг ред и порядък на нещата. Да даваш, без да вземаш – такъв закон не съществува на Земята; да искаш да обичаш само, без да те обичат – и такъв закон не съществува на Земята. Обаче в Божествения свят такъв закон съществува: там дават хляб, без да искат пари, там обичат и не очакват да ги обичат. Животът почива върху Любовта. На Земята всеки иска да бъде обичан: господарят иска слугата му да го обича, учителят иска да бъде обичан от учениците си. Майката иска да бъде обичана от детето си: когато е здраво, тя си играе с него, подхвърля го във въздуха, целува го, но същевременно иска и детето да отговаря на нейните ласки и милувки; не ѝ ли отговаря, тя е недоволна.

Съвременните хора разбират Любовта малко егоистично: като обичат и като ги обичат, те искат да не срещат никакво противодействие; те искат, като целунат своя възлюбен, той веднага да им отговори. Не, целувката не е механически процес: има смисъл да целуваш човека, когато той може да ти даде нещо. Чрез целувката се предават известни енергии, от които хората се нуждаят; не може ли човек да предаде от себе си енергия, която да повдигне ближния му, по-добре да не целува. Целувка, която понижава състоянието на човека, води към падение; в този смисъл целувката трябва да внася живот, енергия, здраве в човека. Не внася ли това нещо, тя не е намясто – тя е целувка, която умъртвява човека. Ако целувката може да отпусне запушения извор и водата в него да започне да блика, тя е намясто; ако целувката внася здраве в болния и възкресява мъртвия, тя е намясто.

И тъй, целувката съществува и в Природата като подбудителна причина. Така е било първоначално, но днес тя е изгубила своето значение и е станала навик. От устата,

от устните на човека трябва да изтича такъв нектар, какъвто срещаме в Природата. Например цветята съдържат нектар, към който пчелите, насекомите налитат. Пчелите целуват цветята, за да вземат част от техния нектар. Трябва ли цветята да дават своя нектар? Както хлебарят има право да продава своя хляб, както бакалинът има право да продава стоката си, така и цветята имат право да раздават своя нектар на всеки, който може разумно да го използва. Аз засягам въпроса за целувката в неговата чистота – тъй, както е в Природата. Когато нещата стават правилно, както са поставени в Природата, тя възнагражда всички живи същества; когато не стават правилно, Природата наказва. Следователно каже ли човек, че е недоволен, това показва, че той не е постъпил според Божиите закони. По колко пъти на ден човек трябва да целува? По един път – повече от един път не се позволява; при това всяка целувка, отправена към някого, трябва да е проникната от абсолютна чистота. Така целува Бог, така целуват и ангелите: в това отношение човек трябва да възстанови в себе си вътрешната чистота, която е изгубил.

Съвременните хора се стремят към духовния, към Божествения свят, без да знаят първата дума, която трябва да произнесат при влизане в този свят. Щом знае първата дума, човек ще знае езика, на който се говори в Божествения свят; не знае ли този език, не знае ли поздравя на съществата от този свят, той ще се върне обратно на Земята. Знаете ли какъв е поздравът на Земята? Хората се поздравяват с кланяне на глава или със сваляне на шапка.

Сега за една седмица ще ви дам един нов поздрав: като се срещате, всеки ще вдига ръка, ще вдигате ръката си до известна височина с длан към този, когото поздравявате. Ще се поздравявате само по един път на ден по този начин. Този поздрав се отнася само до ония, които разбират неговия смисъл; ония, които не го разбират, ще се отнесат към него така, както слепите се отнасят към светлината. Вие ще се поздравявате помежду си свободно, без да се стеснявате; какво ще кажат хората, това да не ви смущава. Стеснява ли се онзи, който пуши? Той вади

цигарата от джоба си и свободно пуши пред хората. Срещате една дама напудрена, червисана, ходи насам-натам и току си вее с ветрилото – и тя е свободна, от никого не се смущава. Като вдигате ръката си нагоре, вие се свързвате с Божествения свят, с разумни, светли същества: ръката представлява възвишеното, благородното в човека.

Засега ви давам този поздрав само за една седмица; като видя резултатите, мога да го дам за повече време. Като поздравявате близките си по този начин, ще внимавате съзнанието ви да бъде будно.

Божията Любов носи пълния живот.

44. лекция, 19 юни 1929 г., София, Изгрев

ВЪНШНИ ЛИНИИ НА КРАСОТАТА

Размишление върху справедливостта.

Известно е на всички, че телата в Природата се движат; изобщо всичко в Природата е в движение. Какво става с едно тяло, когато светлината му се намалява? Щом светлината на телата се намалява, те се отдалечават. Може ли от намаляването и увеличаването на светлината да се определи бързината, с която известно тяло се движи?

Съвременните хора свързват проявите на своя живот с живота в неговата широта, т.е. с Целокупния живот. В Целокупния живот човек се натъква не само на радости, но и на скърби, на страдания. Целокупният живот е резултат на проявите на Духа. Като знаете това, вие трябва да гледате на много от вашите страдания като на фиктивни. Например вие страдате, че сте изгубили парите си – това е фиктивно страдание. Невъзможно е парите да се изгубят – те са се преместили само, от ръцете на един човек са минали в ръцете на друг. Някой страда, че баща му и майка му са умрели. И това е фиктивно страдание: бащата и майката на този човек са заминали само занаякъде, но не са умрели. Раждането и смъртта на хората са неопределени идеи, вследствие на което предизвикват в човека особен род чувства. Всяка неопределена идея в ума на човека предизвиква в него особен род чувства, които не са фиктивни. Истинските идеи трябва да събуждат във всички хора един и същи вид чувства.

Следователно животът сам по себе си не се поддава на описание. Само онзи може да разбере живота, който е дошъл до абсолютно, истинско схващане; докато се движи в несъществените прояви на живота, човек е далече още да го разбере. Ще кажете, че човек страда и се радва, обаче чрез страданията и радостите той е дошъл до нещо положително в живота. Страданието на едного предизвиква радост на друг някой; и обратно: радостта на едного

предизвиква страдание на друг. Изобщо в живота на човека съществува известна относителност. Например когато дава, човек някога се радва, някога скърби: като дава нещо на човек, когото обича, той се радва; ако пък е заставен да даде нещо на човек, когото не обича, той страда; защо е така, и той сам не си дава отговор. Всеки е забелязал, че по отношение на някой човек е любезен, разположен, а към друг е неразположен. Той изпитва такива чувства не само към външни хора, но и към себе си: погледне се някой път в огледалото, но не се харесва и изпитва неприятно чувство към себе си. Защо? Защото иска да бъде красив.

Защо човек се стреми към красотата? Защото красотата е необходимо качество на неговата душа – душата се стреми към красотата. Всяка завършена форма е красива, следователно на физическия свят красотата се изявява в завършените форми. Когато се говори за красотата на човека, подразбираме неговото лице; що се отнася до красотата на животното, подразбираме известна пъргавина, подвижност на неговото тяло, но не на неговото лице. Изобщо красотата на човека е не само външна, но и вътрешна – тя има отношение към неговото съзнание. Колкото по-будно и по-широко е съзнанието на човека, толкова по-красив е той. Красотата и грозотата са явления от един и същи свят. Красивият съзнава, че е красив, защото някога е бил грозен; грозният пък съзнава своята грозота, защото някога е бил красив. Красотата и грозотата са полюси на едно и също нещо, както светостта и греховността са полюси на човешкия живот. Красота съществува във всички светове: физически, ангелски и Божествен. Колкото по-горе се качвате, толкова по-мъчно се познава кое същество е по-красиво. В ангелския свят красотата е вътрешна: външно всички ангели са еднакво красиви, вътрешно обаче те се различават.

Мнозина изучават линиите на носа и според тях казват, че един нос е красив, а друг – грозен. Линиите, които образуват човешкия нос, представляват известно течение на мозъчни енергии, които излизат от мозъка и обикалят цялото тяло на човека. В мозъчните течения има известна

гъстота, известна интензивност на движението. Колкото по-интензивни са мозъчните енергии, толкова по-красиви линии придават на носа; колкото по-дълъг е носът, толкова по-интензивни са мозъчните енергии. Колкото по-дълъг е една ръка, толкова по-голяма сила се крие зад нея; колкото по-широка е ръката, толкова по-издръжлива е тя. Същото може да се каже и за човешкия нос: широкият нос показва голяма издръжливост. Дължината на носа определя човешката мисъл, а широчината на носа определя чувствата на човека. Следователно когато човек мисли, носът му се удължава; когато чувства, носът му се разширява. Същият закон се отнася и до лицето на човека: удължаването на лицето зависи от мисълта, а разширяването му – от чувствата. Широчината и височината на челото зависят пак от мисълта и чувствата на човека: мисълта прави челото високо, широкото и ниско чело говори за известна практичност. Практичният човек е пригоден за физически живот, човек с високо чело минава за философ – той не се интересува от обикновения живот.

Като ученици на окултна школа вие трябва да разбирате законите на красотата, за да знаете как да изправите чертите на лицето си. Ако не познава линиите на мекотата, човек не може да придобие мекота; ако няма понятие за красотата, художникът не може да рисува красиви картини. Изобщо човек може да създава само онова, за което той има определено мнение и разбиране. Каквото човек изработва, то трябва да бъде израз на красота: от работите му ще съдят за самия човек; от картината на художника съдят за неговия вътрешен живот, за вътрешните му качества. „Ама аз съм добър човек.“ Дай си картината! „Аз съм добър писател.“ Дай си картината! „Аз съм добър философ.“ Дай си картината, т.е. своето съчинение. „Аз съм учен човек.“ Дай си теорията, с която обясняваш създаването на света. „Аз съм свят човек.“ Дай си картината! От човека се иска работа и дела, които да отговарят на думите му – работата отваря пътя на човека.

Представете си, че някой учен, философ, музикант или художник заминава за онзи свят. Докато е бил на Земята,

всички са мислили добре за него, той е минавал за виден човек; обаче щом отиде на онзи свят, веднага ще го спрат и ще му искат да каже онази дума, с която ще го пропуснат да мине; не знае ли тази дума, той ще остане вън. „Ама от 20 години насам аз съм вярващ.“ Това нищо не значи: син, който не мяза на майка си или на баща си, на дядо си или на баба си, нито на когото и да е от рода, не е признат за техен син. Щом бащата и майката не го признават за свой син, той остава вън. Майката и бащата обичат детето си само когато то мяза на тях или на някого от техния род; няма ли нещо общо с тях, те го държат далече от себе си. Това е закон, който се отнася до връзките на всички хора: ти не можеш да обичаш един човек, ако той няма нито една черта, подобна на твоята; срещнете ли човек, който има нещо общо с вас, вие го обиквате.

Изобщо от всеки човек се иска нещо изработено, което той може да занесе със себе си на онзи свят. Колко души в света могат с положителност да кажат, че благодарение на своите качества са били допуснати в онзи свят; колко души между вас са дошли поне до вратата на рая? Ще кажете, че вечер в съня си сте ходили на Небето, хвъркали сте из въздуха. Може да сте ходили, но какво доказателство носите в себе си? Ако не сте влизали още в рая, това не значи, че не можете да влезете – раят е място, достъпно за всички. Мнозина се стремят към рая, но същевременно се страхуват да влязат вътре: те мислят, че като влязат веднъж в рая, не могат да се върнат назад. За да влезе в рая, човек трябва да има чисто, благородно сърце. Ето защо има случаи, когато прости хора са отивали до вратата на рая, а някои даже са влизали вътре, докато кракът на учени хора мъчно може да дойде до райската врата. В това отношение има прости хора, които по опитности са по-богати от учените: учените са богати със знания, а простите – с опитности. Понеже простите са богати с опитности, във време на изпитания те издържат повече от учените. Защо? Понеже опитностите, през които човек минава, го правят дълбок и пълноводен, способен да издържа на големи бури и мъчнотии. Дълбоката и пълно-

водна река мъчно пресъхва, плитката река лесно пресъхва. Като знаете това, учете се да прилагате: каквото разберете и научите, приложете го, за да придобиете известна опитност.

Представете си, че ви дадат задача да опишете красотата. Как ще я опишете, чрез какви линии може да се опише красотата? Казвате, че някой човек има красиви движения – в какво седи красотата на движенията? Да мига с очите си, да маха с ръцете си на една и на друга страна – това не означава красота. Когато движенията на човека се диктуват от хармонични мисли и чувства, те всякога са красиви; колкото по-голяма хармония съществува в човека, толкова по-красиви са неговите движения. Кривите мисли са по-красиви от правите; правите мисли, поставени намясто, също са красиви. За да придобие пластичност и пъргавина на тялото си, човек трябва да прави физически упражнения; не прави ли упражнения, не живее ли правилно, човек е изложен на ред заболявания. Заболяванията се дължат на изтичане на жизнените енергии на човека; безпокойството, смущението, недоволството също така произвеждат изтичане на енергии в човека. Да живее човек правилно – това значи да е придобил науката да запазва енергиите на своя организъм да не изтичат навън.

Човек може да бъде здрав дотолкова, доколкото е в състояние да запази енергиите на организма си и доколкото е придобил голямо самообладание. От това зависи не само здравето на човека, но и успехът на неговите работи. Който е придобил самообладание, той знае кога какви думи да употребява. Всяка дума, всяка мисъл и чувство крият в себе си динамически сили. Има думи, мисли и чувства, които съдържат в себе си свойствата на барута, на динамита. Всеки знае каква грамадна експлозивност съдържат барутът и динамитът в себе си. Обаче дойдете ли до психическите избухвания, те са много по-страшни от физическите, от избухването на барута и на динамита; изобщо психическото избухване е по-страшно от химическото. Колкото по-голяма динамическа, избухлива енергия съдържат думите, толкова по-голям район на действие

те обхващат. В религиозните общества често произлизат големи избухвания – те се дължат на факта, че всеки иска да бъде свободен, да се проявява навсякъде пръв. Говори ли ви някой, имайте търпение да го изслушате; чакайте да се изкажат всички по известен въпрос, а вие последен дайте мнението си. Не мислете, че вашето мнение е най-важно: каквото и да кажете, все ще се намери един, който да е по-умен от вас. Колкото и да е добър човек, все ще има по-добър и от него; колкото и каквото и да е постигнал човек, все ще се намери такъв, който да е постигнал нещо повече от него.

Често религиозните хора сами себе си спъват. Защо? Те искат да знаят какво представлява Господ. Няма човек в света, който да е могъл да разбере Бога чрез философстване. Искате ли да познаете и разберете Бога, вие трябва да Го обичате; иска ли човек да познае Бога, без да Го обича, нищо няма да постигне. Да обичаш Бога, това значи да дадеш възможност на съзнанието си да се разширява. Искате ли да дойде до пълно познаване на Първата Причина, човек трябва да приложи в действие всички свои добродетели; приложи ли само една от добродетелите си, това значи да стъпва само на част от ходилото си – това значи да куца. Не, човек трябва да стъпва на цялото си ходило, да приложи в живота си всички свои добродетели и способности. Ако стъпва само на пръстите си, човек ще мяза на котка; ако стъпва на петите си, ще мяза на кон. Котката има само пръсти, затова стъпва на тях; конят има копито, затова стъпва на него. Човек обаче има стъпало, цяло ходило, и трябва да стъпва на цялото си ходило. Не може ли да стъпва самоуверено на цялото си стъпало, човек е лишен от добродетели. От правилната стъпка на човека зависи проявата на неговите добродетели. Дали вярвате в това, или не, ще го опитате. Няма движение в човека, което да не е свързано с неговия вътрешен живот: къде и как слага ръцете си, какви движения прави с тях – това е в зависимост от вътрешните подбуждения на човека.

Време е вече всички хора да започнат съзнателна работа върху себе си, да влязат в новата култура, в новия жи-

вот. Съзнателно ли ще работят, или несъзнателно, новата култура ще се наложи; старото ще се заличи, спомен няма да остане от него. Срещате някой, който прави резки движения, маха с ръце и крака, дава вид, че е весел. Не, това е актьорство – веселият не съзнава, че е весел; скръбният не съзнава, че е скръбен. Истински прояви на човека са тия, които изтичат отвътре без никакво принуждение. Видите ли, че някой човек си дава вид, че е сериозен, ще знаете, че това е актьорство. Едно от качествата на сериозния човек е точността – каже ли нещо, той веднага го изпълнява. Обещае ли, че ще отиде някъде в определен час, той е на мястото точно в този час – нито минута по-късно. Този човек назовава нещата с техните имена и с определени им мерки: ако една река е дълга хиляда метра, той не казва, че тя е дълга две хиляди метра; ако не знае колко е дължината ѝ, той нищо не казва за нея. Рече ли, че ще направи нещо, той го изпълнява. Ако е гладен, не казва, че не е гладен, както някои постъпват: каниш ги да ядат, те отказват под предлог, че не са гладни; като започнат да ядат, не можеш да ги нахраниш. Сериозният човек е съвременен искрен. Турците не обичат да канят много госта си; те казват: „Заповядай!“. Който седне и започне да яде, ще яде; не се ли отзове на първата покана, втора не следва. Турчинът не разполага с много време, затова не обича да го пилее. Българинът обаче е богат на време: тръгне ли за някаква работа, докато я свърши, той ще спре на десетина места. Като разполага с много време, българинът изпада в друга крайност – отлага нещата. Опасно нещо е човек да отлага нещата – чрез отлагане той губи ония условия, които втори път не се връщат; могат да се върнат някога, но за това са нужни десетки и стотици години.

Когато се дават задачи или упражнения, всички трябва да бъдете на един ум. В Школата не се приемат особени мнения: щом е казано да бъдете боси във време на гимнастика, всички трябва да събуят обувката си. Ама щели сте да изстинете... Никакъв страх не се позволява! Има ли деление между вас, работата няма да върви. Каже ли се, че трябва да тръгвате на екскурзия, всички трябва да бъ-

дете на крак: в един часа след полунощ ли ще бъде, в два, в три или в четири, всички ще тръгнете в определения час. „Ама не сме се наспали.“ Спали-недоспали, ще тръгват: които не са се наспали, на планината ще си доспят. Като ученици от вас се иска съзнателна дисциплина: няма ли нужната дисциплина, отсъства ли единство в работата, никакви резултати не могат да се очакват. „Ама хората не ни разбират!“ Вярно е това, но знайте, че когато хората ви разберат, вие ще бъдете вече на онзи свят; на Земята между хората не може да има разбиране. Ако искате хората да ви разберат, знайте, че с това те ще ви причинят най-голямата пакост. Децата искат да знаят какво нещо е лукът, защо е обвит в толкова много люспи. Това не може да се разбере: голяма наука, голяма философия се крие в люспите на лука, всяка люспа има особено предназначение. Лукът казва на хората, че трябва да дойдат до себепознаване, без да се обезсърчават.

Съвременните хора често не успяват в работите си, защото се обезсърчават. Някой казва за себе си, че е сприхав човек, че нищо не може да излезе от него. Именно от сприхавия може да излезе нещо: сприхавият има голяма енергия в себе си, която може да впрегне на работа, да създаде нещо ценно, да развие благородни чувства. „Лош човек съм.“ От лошия човек може да излезе нещо добро: като съзнава, че е лош, той има желание да стане добър, да се изправи. Добрият пък, като съзнава, че е добър, има склонност да попадне в обратен път, да стане лош. Добрият взема, а лошият дава. Добрите хора се карат помежду си, а не лошите. Срещате двама добри, благородни хора; единият казва: „Слушай, приятелю, ти имаш да ми даваш – още днес искам да платиш полицата си.“ „Ще почакаш малко, не съм готов...“ „Не, повече не чакам – ще те дам под съд“. Като се разправят, те се скарват и развалят отношенията си. Обаче лошите хора, като няма какво да делят, не се карат. Виждате двама пияни – пият и приятелски се разговарят. Единият пиян казва: „Загазихме ние с тебе, изгубихме човешки образ. Дотегна ми това положение, но здраве да е – все ще излезем на някакъв край“. И след

това двамата започват да се целуват. В този смисъл лошите хора са добри, а добрите – лоши.

Какво означава думата *лош*? Буквата *л*, с която започва думата *лош*, означава стремеж нагоре, към красивото, към великото в света; буквата *о* показва условията, при които човек може да стане добър. Буквата *ш* показва човек, който говори истината: случи ли се някога да излъже, той веднага признава, че е излъгал. Следователно *лош* човек е този, който се стреми към Бога, има условия да стане добър и говори истината. Какво означава думата *прав*? Буквата *п* показва човек, който е затворил пътя си към Небето, а е отворил пътя си към Земята. Буквата *р* показва човек, който държи тояга в ръката си и де кого среща, бие: той прилича на Крали Марко с боздугана си. Буквата *а* показва бременност: праведният човек е бременен с идеи, с желания, които иска да реализира, той има голям хамбар, в който туря желанията си. Праведният навсякъде се хвали със своята правота; в края на краищата лошите хора ще наследят Царството Божие, а не праведните. Съдържанието на думата *лош* е по-добро от това на думата *прав* – думата *прав* е двусмислена. Ето защо, за да се измени съдържанието на думата *прав*, трябва да се прибави към нея буквата *с*, да се превърне в *справедливост*. В случая буквата *с* изменя целия ход на работата. Следователно човек трябва да бъде справедлив, а не *прав*. Правият човек съзнава, че е *прав*, но все за земята мисли; той съзнава, че е *прав*, но боздуган носи в ръцете си; той съзнава, че е *прав*, но хамбарите си пълни. Дойде ли до положение да слиза надолу и да се закрепва за земята, правият трябва да спре, да стане справедлив. От Божествено гледище и праведният е направил много опущения, много грешки в живота си, които трябва да изправи.

Тъй щото, когато се говори за *лош* и за *добър* човек, мъчно може да се определи кой е *добър* и кой – *лош*. От лично гледище човек е *лош*, но от колективно гледище е *добър*. Дали човек е *добър*, или *лош*, не е важно. От човека се иска будно съзнание, да даде ход на Божественото в себе си. Когато Божественото в човека се събуди, той

започва да мисли *право*; който мисли *право*, той се стреми към Бога и става *добър*.

И тъй, иска ли да се изправи, човек не трябва да крие погрешките си, но всякога да ги излага на Божествената светлина. Отваряйте съзнанието си, за да прониква Божествената светлина в него: само Божествената светлина е в състояние да извади *вън* от съзнанието всичко *необработено*, за да го *обработи*. Когато къщата ви е *влажна*, отворете прозорците, за да се *проветри*. Когато в човека се крият елементи, *негодни за работа*, той трябва да отвори прозорците на съзнанието си и да *изхвърли навън* всичко *непотребно*. Човек трябва да *съзнава*, че *едновременно* е и *лош*, и *добър*; мисли ли се само за *лош* или само за *добър*, той се *намира* в две крайности. Ако мисли, че е само *лош*, човек ще се *остави на Бога* и ще *очаква* само на *Него*; ако мисли, че е *добър*, човек ще *уповава* *изключително* на себе си. Обаче като мисли, че е и *добър*, и *лош*, човек *първо* *разчита на Бога*, а *после* – на себе си: при това *положение* само *Духът* може да *работи* в човека.

Днес аз говоря за живота според сегашното състояние на човешкото съзнание. Съзнанието на съвременния човек може да се *измени*, но за това се *изисква* *положителна наука*, *положителни знания*. За да *дойде* до тия *знания*, човек трябва да *превръща* *величините*, с които *работи* – от *мъртви* да ги *прави живи*. Например *истинският математик* трябва да *превръща* *мъртвите величини* и *числа* в *математиката* в *живи*. Знаете ли какво *благо* би било за *човечеството*, ако *имаше* *десет математици*, *десет философи*, *десет музиканти*, *десет поети*, които *могат* да *превръщат* *мъртвите величини* от *тяхната област* в *живи*? Следователно *има смисъл* да се *жени* човек, но ако може да *роди* *десет красиви дъщери*; *има смисъл* да *бъдеш учен*, но ако *родиш* *десет красиви идеи*, които *могат* да те *повдигнат*. С *красивите идеи*, както и с *красивите си дъщери*, човек ще *отиде при Бога* – Той да ги *определи* на *съответна работа*. Бог ще *постави* *първата красива дъщеря* *надясно* от Себе Си, *втората* – *наляво*, *третата* – *пак надясно*, *четвъртата* – *наляво*, и т.н. *Дясно* и *ляво* – това са *поло-*

жения, места, дето човек трябва да работи. Тия, които са наядно, са определени за умствена и духовна работа; тия, които са наляво, са определени за физическа работа. Това се отнася до човека: той трябва да знае, че и като добър, и като лош, трябва да бъде справедлив. Дали е наядно, или наляво, той трябва да бъде добър. Който отстъпва стола си на друг, той е добър човек; не е ли готов доброволно да отстъпи стола си, той е лош човек. Това, което някой прави на Земята за цялото човечество, се отнася и за отделния човек; и това, което човек направи доброволно и с любов за едного, същевременно е добро за всички.

Поздравът, който ви дадох за една седмица, ще го продължите още една седмица. Онзи, който пръв поздравява, ще вдига дясната си ръка; този, който приема поздрава, ще вдига лявата си ръка.

Сега аз ви давам прости, елементарни упражнения, и постепенно ще отивате към по-сложни. Индуските факири правят ред упражнения. Те седят неподвижно с дни, седмици и месеци, докато развият голяма концентрация и самообладание. Някои факири стоят с месеци със затворена ръка, докато ноктите им пораснат и пробият дланта. Казвате, че ръката им изсъхва. Наистина, не е добре да изсъхне ръката на човека и да седи с месеци затворена, но ако чрез затваряне на ръката си човек придобива известни добродетели, това упражнение е намясто; и ако при отваряне на ръката си човек проявява някакви добродетели, отварянето ѝ също е намясто. Следователно човек трябва да отваря и затваря ръката си правилно. Когато спасява някого, човек трябва да го хване с ръката си и здраво да го стисне. Когато уловите добрия човек с ръката си, вие трябва да го пуснете, т.е. да отворите ръката си – това отваряне на ръката е намясто. Любовта учи човека да не насила съзнанието на своя брат, да му даде свобода да се проявява, както той намери за добре.

Днес от всички хора се иска пълно самообладание. Постигне ли вътрешно самообладание, човек знае, че каквото става в света, е за негово добро. За праведния, за разумния, за добрия човек и доброто, и злото са равни ве-

личини, еднакво нужни за развитие и проява на обществения живот. Като знаете това, изпълнявайте съзнателно и с любов работата, която ви е дадена. Някой не иска да бъде търговец. Не, ще изпълняваш работата си като търговец, но с любов и съзнателно, докато научиш нещо, докато придобиеш положително знание. Щом човек научи нещо от една работа, разумният свят ще му даде друга, по-добра. Всяка работа, дадена на човека, може да продължава ден, седмица, месец, година, десетки години, но от един живот повече не може да продължи. За да свърши работата си с успех, човек трябва да има търпение.

Тайна молитва

Божията Любов носи пълния живот.

45. лекция, 26 юни 1929 г., София, Изгрев

ДВАТА СТЬЛБА

Размишление върху 69. псалом.

Животът има две страни: физическа и духовна. Щом е дошъл на Земята, човек трябва да изучава и двете страни; на Земята той изучава физическия живот, а на Небето – духовния. Земята и Небето са на едно място, следователно човек живее едновременно и на Земята, и на Небето: когато е на изпитания, той е на Земята; когато минава през радости, той е на Небето. Че е така, виждаме какво прави човек, когато страда: като се натъкне на големи изпитания и страдания, той започва да търси изходен път – той знае, че някъде има едно светло, уютно място, дето може да се скрие от бурите и ветровете. „Кое е това място?“ Небето – мястото на веселие и радост. „Кога може да бяга човек?“ Когато е сухо. В кално време той не може да бяга. „Не може ли без страдания?“ Не може: кога да е, човек все ще мине през страдания – колкото и да се пази, човек все ще се контузи, все ще се нарани някъде, все ще охлузи кожата си. Когато срещнете днес философ, учен, поет, светия, щом кожата му се нарани, непременно и състоянието му ще се измени. Понижи ли човек мислите и чувствата си, и състоянието му се понижава.

Докато се движи в един преходен свят, какъвто е физическият, човек постоянно изменя състоянията си: ако днес е весел, утре ще бъде скръбен; ако днес се усеща бодър, силен, утре ще бъде слаб; обаче това са илюзии, преходни състояния. Силен човек е онзи, който владее закон на смаяването и увеличаването – никакво сито не може да хване този човек; слабия всички сита го хващат: всяка микроба, която попада в кръвта на такъв човек, е в състояние да го застави да легне болен. Като не разбират законите на живота, хората се запитват защо човек е създаден толкова слаб, че една микроба може да го отнесе на другия свят. Дали човек е създаден слаб, или силен, това

е въпрос, който и до днес не е разрешен. Важно е човек да се стреми да бъде силен, а как е създаден, това е въпрос, който някога ще се разреши.

„Ама защо трябва човек да яде, защо трябва да се движи, защо трябва да ляга и да става?“ Това са въпроси, на които могат да се дадат различни отговори. „Защо трябва човек да се качва и да слиза?“ Не е важно да си отговорите на въпроса защо човек трябва да слиза и да се качва, но важно е, когато се качва и слиза, да постигне целта си. Кое положение е по-лесно: да се качва човек или да слиза? Зависи от това, къде се качва и къде слиза. Когато се качва по високи планински върхове, човек се задъхва, мъчно върви, изпотява се; когато слиза от високи планински върхове, той не се измъчва – в този случай слизането е по-лесно от качването. Ако слиза в кладенец, дълбок две хиляди метра, човек е изложен на големи мъчности и страдания; когато излиза от кладенеца, той се радва – в този случай слизането е по-мъчно и страшно от качването. Изобщо слизането е по-лесно, но животът долу е по-мъчен и тежък. Каквото и да прави, човек или ще слиза, или ще се качва – средно положение не съществува; средното положение подразбира състояние на покой, а такова състояние в Природата не съществува. Значи човек е в постоянно движение: или се качва, или слиза; или се радва, или скърби. Някои наричат радостите и скърбите в живота илюзии. Ако наистина радостите и скърбите са илюзии, тогава кое е действителност? Ще кажете, че единствената реалност в живота е Любовта. Коя любов считате за реална: между майка и деца, между приятели, между братя и сестри или между мома и момък?

Днес всички хора говорят за Любовта, но въпреки това всеки се опитва да я коригира. Например момъкът казва на възлюбената си: „Много те обичам“. Тя му отговаря: „Аз те обичам“. Тя изхвърля думата *много* в обяснението си с него. Защо момата изхвърля думата *много*? Защото не намира мярка, с която да изкаже любовта си. Който много обича, той много дава; който малко обича, той малко дава. Една от мерките, с която се определя силата и големината

на Любовта, е даването; значи щедростта е мярка, с която се определя степента на Любовта. Когато обича, човек е снизходителен към слабостите и погрешките на хората. Казват, че Любовта е сляпа: не, Любовта е с отворени очи, но понеже е снизходителна към погрешките на хората, тя ги намалява до минимум, за да не ги види. Когато посети човека, Любовта му дава условия да зрее; като узрее, той хвърля старите си дрехи, за да покаже на света своя плод. Същото става и в Природата: например когато житото, царевичата и плодовете узреят, те хвърлят старата си изсъхнала дреха, за да покажат плода си – своята нова дреха. Тази нова дреха трябва пак да се посади в земята, за да мине отново през процеса на узряването. Докато зрее, плодът е красив, приятен наглед; щом узрее напълно, той постепенно губи външната си красота, но увеличава качествата на съдържанието си. Съдържанието е по-ценно от формата: щом подобри съдържанието на живота си, с него заедно човек подобрява и формата му.

Сега, като говорим за зависимостта между формата и съдържанието на нещата, имаме предвид и промените, които човек може да направи в своя живот. Човек може да измени живота си, той може да направи лицето си красиво, с правилни черти. Кога може да постигне това? Когато разбере вътрешния смисъл на живота, когато намери източника на този живот и изправи отношенията си към него. И Слънцето изменя лицето на човека, но тази промяна не е резултат на вътрешна, съзнателна работа. Като се грее човек дълго време на Слънцето, кожата на лицето му почернява и огрубява; същевременно той започва да усеща болки в плешките, в раменете, в коленете – Слънцето изкарва навън всички скрити болки в човека. Ако не знае кога да се грее на слънце, той може да получи слънчев удар. Причината за това не е в Слънцето, но в самия човек. Когато се лекува по природен начин, човек трябва да се остави на действието на разумните сили в Природата без никакъв страх и съмнение. Най-малкият страх препятства на тия сили: щом срещнат известно препятствие, те не могат да свършат работата си.

Човек носи в себе си всички възможности сам да се лекува. Ето защо, като ви заболи зъб, не бързайте да търсите лекар: концентрирайте мисълта си към Разумната Природа и започнете да пеете на болката си – след известно време болката ви ще престане. Песента и музиката лекуват всички болести – те са сили, чрез които човек уравновесява енергиите в своя организъм. Щом енергиите на човека се уравновесят, с това заедно се подобрява и кръвообращението му. Всички изпитания и страдания в живота на човека целят неговото растене и развитие: като страда, човек се вглъбява в себе си, търси смисъла на живота; и тогава, дойде ли до известно постижение, той изправя отношенията си към себе си, към ближния си и към Бога.

Като не разбират вътрешния смисъл на живота, хората постоянно се запитват защо идат страданията, не може ли без тях и т.н. Каквито и отговори да им се дадат, те все ще останат недоволни – никой човек досега не е получил абсолютен отговор на тези въпроси. „От Бога ли идат всички страдания и изпитания?“ Има страдания, които хората сами си създават – те са тъй наречените ненужни страдания. Обаче има страдания, дадени от самата Природа – те имат свой дълбок вътрешен смисъл. Натъкне ли се на такова страдание, вместо да роптае, да се ожесточава, човек трябва да си каже: „Божия работа е това“. Кажете ли така, той ще възстанови своя вътрешен мир и ще започне да учи. Като учи и работи съзнателно, човек все ще се домогне до някакво разрешение на въпроса за страданията. Следователно каквото и да се случи в живота ви, на което не можете да отговорите, кажете си: „Божия работа!“. „Ама защо да е така?“ Колкото и да запитвате защо е наредено така, никакъв отговор няма да получите.

Когато страдате, Йов също така запитваше защо му са дадени толкова големи и тежки изпитания, но никакъв отговор не получи. След като мина през големите страдания, мътната вода изтече и той получи Божието благословение. „Защо трябва да боледувам?“ Не питай, но си кажи: „Божия работа е това“. Ако страдате от ревматизъм

в крака или в ръката, не питайте защо страдате, но започнете да се разговаряте мислено с ревматизма си, като му обърнете внимание, че той е забъркал пътя си – мястото му не е във вашия крак или във вашата ръка; кажете му, че вън от вашия организъм условията за живот за него са по-добри. Ако този метод не даде резултат, можете да приложите други методи. Много методи има за лекуване на различните болести, но хората не са готови още да ги приложат. В това отношение те приличат на онзи адвокат, който носил в джобовите си два револвера, но като бил нападнат от разбойници, от страх не могъл да си послужи с тях. Разбойниците го запитали защо носи два револвера със себе си. „За тежки моменти в живота ми.“ „Ами какъв по-страшен момент в живота си от този можеш да очакваш?“ Наистина, на какво по-страшно положение може човек да се натъкне, ако се види заобиколен от всички страни с разбойници, които всеки момент могат да отнемат живота му?

Следователно като се натъкне на известно изпитание, човек не трябва да мисли как да се бори с него, но трябва да се въоръжи с търпение, да го осмисли и да научи нещо от него. „Ама трябва да бъдем чисти и святи.“ Как се придобива святост и чистота? Това не са механически процеси. За да придобие чистота и святост, човек трябва да мине през Божествения огън, който гори, без да изгаря и без да причинява болки; огън, който изгаря и причинява болки, е човешки. Обаче докато дойде до Божествения огън, човек неизбежно ще мине през човешкия и през ангелския огън. За да не се изгори от тези огънове, човек трябва да повдигне трептенията на своето тяло толкова, че да надмине трептенията на огъня; не може ли да постигне това, той непременно ще опита силата му. Който не е господар на този огън, той непременно ще се изгори от него – и светия да, е пак ще се изгори. Ето защо, преди да пипа огъня, т.е. преди да се докосне до страданието, човек трябва да е готов да се справи с него. Не се ли е приготвил предварително, огънят непременно ще го изгори, т.е. страданието неизбежно ще го сломи. При това

положение и свети хора са били сломявани от ударите на страданието.

Съвременните вярващи се нуждаят от правилни разбирания за живота. Ще кажете, че вярвате в Бога, че имате прави разбирания за живота. Ако вярвате в Бога, с това ни най-малко не можете да Го заставите да направи всичко за вас. Добре е да вярва човек: като вярва, той може да се спаси. Кой човек обаче, след като е вярвал в Бога, е получил всичко, което е желал? Не е въпрос само да се говори, но трябва да се прилага: вяра без дела е мъртва.

Една богата жена останала вдовица. Докато мъжът ѝ бил жив, тя не работила нищо – слуги вършели всичката ѝ работа. След смъртта на мъжа ѝ слугите я напуснали; тя се видяла в чудо какво да прави, как да си донесе дърва от гората. Една от съседките ѝ казала: „Иди в гората, набери си дърва, направи ги на сноп и започни да викаш Неволята. Веднага от гората ще излезе една жена, която се казва Неволя. Тя ще сложи дървата на гърба си и ще ги занесе в къщата ти“. Както я посъветвала съседката ѝ, така направила: седнала пред снопа дърва и започнала да вика Неволята. Цял ден викала, но никаква жена не видяла. Като се мръкнало, тя нарамила дървата на гърба си и ги занесла у дома си – така жената разбрала какво означава името *Неволя*. От този ден тя започнала сама да върши всичките си работи.

И тъй, като се моли ден, два, три, човек ще се убеди най-после, че молитвата изисква работа. Той ще се моли и ще копае с мотиката – само при това положение хлябът ще дойде. Ще се молиш на Господа, ще вземеш мотиката на рамо и ще тръгнеш на работа. Някой богат човек ще те извика да копаяш лозето му: той цял ден ще те ругае, но ти трябва да търпиш, да намериш онова чувствително място в него, дето с едно побутване да го смекчиш. И най-грубият и жесток човек има такова чувствително място, и в този човек живее Бог, но ти трябва да Го намериш. Този богат човек се е ожесточил, защото окръжаващите не го обичат: всеки гледа да го обере по някакъв начин, вследствие на което той е затворил сърцето си за всички.

На другия ден ще работиш на някой добър човек, който е готов да даде всичко, каквото има. Тази щедрост не е негова – щедростта е качество на Бога. Тъй щото задачата на човека седи в това – навсякъде да търси Бога: и в добрия, и в лошия. Ако срещнете някой добър, щедър човек, това не значи, че той трябва да даде и последното си парче хляб. „Ама просяк е дошъл на вратата му.“ Това нищо не значи! Той може да раздели и последното си парче хляб с просяка само ако последният е готов да изпълни Волята Божия; няма ли тази готовност в себе си, нека гладува известно време, да научи урока си. Не е въпрос до буквата на нещата, но до техния дълбок вътрешен смисъл.

Съвременните хора се оплакват от живота, от неуспехите си. Защо? Защото мнозина от тях разглеждат въпросите по буква. Не, буквоедството не разрешава въпросите. Да бъдеш щедър, това не значи да даваш безогледно на всички хора. Трябва ли да давате на болния да яде от същата храна, с която и вие се храните? Щом стомахът му е развален, известно време няма да му давате нищо да яде; на здравия обаче можете да дадете повече ядене – неговият стомах е здрав, може да понася всякаква храна. Ако пък сиромашът яде, без да благодари за храната, която му е дадена, той минава за болен човек; щом е недоволен, ще вземат хляба му назад. За предпочитане е човек да бъде гладен, отколкото да яде с недоволство. Всяко благо, прието от човека с недоволство, разваля живота му, недоволството пък уморява човека. Тъй щото искате ли някакво благо, искайте го с разположение и приемоте го с разположение. Някой желае нещо от Господа, но запоява, иска по-скоро да го придобие. Така не се искат нещата. „Ама казано е в Писанието, че трябва да хлопаш.“ Ще хлопаш първо на своята врата – на своето сърце, на своя ум и на своята воля; щом изпълниш това, тогава ще получиш благото, което си пожелал. Пожелаеш ли нещо от Господа, втори път не хлопай – Бог знае нуждите на човека и преди да е пожелал нещо, Той му отговаря. Не получите ли отговор на молитвата си, грешката е във вас: или не сте работили, както трябва, или преждевременно сте пожелали нещо.

Някой казва: „Повторението е майка на знанието“. Ако тази поговорка е права, питам: какво знание придобива мухата, която десет пъти наред каца върху носа на човека? Какво знание придобива пияницата, като вдига чашите една след друга? Каквото има в първата чаша, същото има и в десетата: разликата се заключава само в това, че след първата чаша той е още трезв, с будно съзнание, и знае какво върши; след десетата чаша обаче той изгубва съзнанието си и не знае какво прави. Да се стреми човек към желанията на пияницата, това значи да живее в астрални кръчми. Влезе ли в такава кръчма, човек изгубва своята права, трезва мисъл – той счита, че Бог му е дал тия блага. Не, блага, които опиват човека и отнемат съзнанието му, не са от Бога. Някой обира касата на богатия и казва, че Бог е отговорил на молитвата му да забогатее. Утре хващат този човек и го турят в затвора. Може ли Бог да отговаря на такова желание, за което ще те турят в затвор и ще те лишат от свобода? Някой човек ще открадне 50 000 лева, а за да излезе от затвора, ще плати 100 000 лева. Какво е придобил той? Не само че нищо не е придобил, но е изгубил – той е платил глоба за желанието си бързо да забогатее, а същевременно е изгубил свободата си.

Съвременните хора трябва да работят съзнателно върху себе си, за да изменят начина на своето мислене. Права мисъл, прави чувства, прави действия и разбирания са нужни на човека, за да подобри живота си. Възпитанието на младото поколение също трябва да се постави на здрава основа. Какво възпитание ще дадат майката и бащата на децата си, ако те сами не са възпитани? Ще кажат след това, че те са приложили всички нови методи за възпитанието на децата си, но условията на живота, обществото, външната среда са им повлияли зле. Не, денят се познава от сутринта: достатъчно е да разгледате семето под микроскоп, за да знаете какво ще излезе от него. Онзи, Който изпраща човека на Земята, Той знае какви стремежи, какви дарби и способности се крият в него – Той вижда това в зародиша му още, в неговата първична клетка. Затова е казано, че няма нищо скрито-покрито в света.

Когато разумните същества видят, че известно желание може да спъне човека, те противодействат за реализиране на това желание. Например някой иска да се ожени, да има поне едно дете. Той не подозира, че това дете именно, този син или тази дъщеря, ще му отнемат живота. Като не може да реализира своето желание, той страда, измъчва се, животът му се обезсмисля, не знае какво да прави. Хиляди работи има, с които човек може да се занимава. Кое е по-добре: да родиш едно дете по плът или по дух? Ако родиш едно дете, което само по плът прилича на тебе, цял живот ще проклинаш деня и часа, когато си го родил. Ако родиш едно дете по дух, т.е. ако можеш да възпитаеш едно дете и да му предадеш онзи красив стремеж на своята душа и на своя дух, ти ще благославяш деня и часа, когато си го срещнал. За предпочитане е тогава човек да ражда деца по дух, а не по плът.

Като ученици вие трябва да се стремите към ония блага, които носят истинско щастие и богатство за човека; ние не говорим за временните блага и богатства. Големи богатства има скрити в земята, но и да намерите тия богатства, пак сиромаси ще останете. Всяко богатство, придобито по външен начин, лесно се изгубва; обаче всяко богатство, което човек придобива по вътрешен път, чрез усилията на ума, на сърцето, на волята, на душата и на духа, прави живота му радостен и весел; този човек е готов да служи на Бога. За такова богатство може да се говори и в Школата; всяко друго богатство нарушава мира и разположението на човека.

Един беден, скромен общар живеел на края на града със семейството си. Той бил благочестив човек, молел се редовно на Бога и благодарил за всичко, което му било дадено. Който минавал край дюкянчето му, с удоволствие се спирал пред него да чуе песента му: той всякога пеел, когато кърпел общата на своите клиенти. Един богат човек минал край дюкянчето му, спрял се и той да чуе неговата песен и си казал: „Ако този човек при сиромашията си пее с благодарност и разположение, как ли би пял, ако се намира при добро материално положение? Аз ще вляза при него, ще му дам една голяма сума да подслади живо-

та си“. Обущарят взел парите и благодарил на богатия за голямото добро, което му направил. Няколко дена след това богатият минал пак край дюкянчето на бедния да чуе как пее сега. Голяма била изненадата му, когато не чул никаква песен! Защо? Защото с парите, които получил от богатия, общарят приел и един трън в себе си: като се почувствал осигурен, той престанал да се моли на Бога; щом престанал да се моли, с това той изгубил мира и разположението си.

Следователно ако материалното положение на човека се подобри, преди да е постигнал нещо духовно, вместо да използва разумно богатството си, той ще си причини ред пакости. Ако е ученик, ще напусне училището си – ще мисли, че се е осигурил; ако е бил обикновен човек, без власт в живота, той ще се почувства силен – ще мисли, че може да заповядва на всички. Искане ли някакво благо, човек трябва да е готов за него. Същото се отнася и до Любовта. Мнозина искат да придобият Любовта, преди да са развили нежност, деликатност, добра обхода. За да се направи известно добро на човека, той трябва да знае пътя, по който го иска; не го ли иска правилно, никакво добро не може да му се направи. Направите ли добро на човека по крив път, тогава вие ще слезете, а той ще се качи. Има само един начин, по който можете да правите добро на човека – той е Божественият начин. Направите ли доброто по този начин, и двамата ще се ползвате. Всяко добро, направено по свобода, от любов, причинява вътрешна радост в човека; направи ли се чрез принуждение, то е механическо добро.

И тъй, когато се прави добро по Божествен начин, там няма никакви разсъждения. Рече ли човек да мисли да прави ли добро, или не, заслужава ли даденият човек да му се направи добро, въпросът е свършен. Ако и онзи, на когото правят добро, започне да разсъждава да приеме ли това добро, и неговата работа е свършена. Искате ли да излекувате болния, последният трябва да е готов да изпълнява. Ако той започне да разсъждава как ще му помогнете, какви са разбиранията ви, ще остане да лежи още дълго време. Това показва, че той не е страдал достатъчно.

Който е страдал, той иска само едно: да се излекува. Кой ще го лекува, как ще го лекува, това не е важно за него. Който се съмнява в Божественото, той ще пада и ще става, ще боледува и ще оздравява, ще ходи в пустинята да служи на Бога и ще се връща оттам разочарован и т.н. Бъдете като болния, който 38 години лежал пред къпалнята. Христос му казва: „Стани, дигни одъра си и ходи!“. Той моментално изпълни заповедта на Христа, без да Го пита кой е, откъде е и кой Му е дал право да лекува.

Съвременните хора се нуждаят от правилни разбирания за живота. Като не разбират законите на Разумната Природа, нито тия, които управляват живота, те често се оплакват, че са се вкиснали. Каквото и да правите, вие не можете да избегнете процеса на вкисването, т.е. процеса на ферментацията – той е природен процес. Като е дошъл на Земята, човек непременно ще се вкисне; все ще му турят някъде малко квас, за да се вкисне. Няма човек в света, който да не се е вкисвал. Лошото не е във вкисването, но в неразбирането на този процес. При всяко вкисване, при всяка ферментация се образуват някои ценни вещества, които човек непременно трябва да използва. Учениците подлагат гроздовия сок на ферментация, за да получат от него вино; също така те подлагат сливите и други плодове на ферментация, за да получат от тях ракия, спирт.

Вървете по пътя на учените и изучавайте процесите, които стават във вашия физически и психически живот, като използвате разумно ония ценни продукти, които се получават от тях. Няма човек в света, който да не е казал на някого една обидна дума. Обидната дума предизвиква вкисване. Вие трябва да изучавате вкисването като неизбежен процес в живота и да използвате ценното, което се крие в него. Няма дом в света, дето вкисването да не е влязло. Това не е за упрек – обаче човек трябва да работи, да намери методи, чрез които да се освободи от вкисването. Науката познава ред методи против вкисването. Дадете ли ход на Божественото в себе си, вие ще се справите с всички отрицателни процеси, които стават във вас.

И тъй, като ученици вие трябва да дадете първо мястото на Божественото в себе си, а после на човешкото; вие

трябва да изпълните първо Волята Божия, а после своята. Всички хора са ученици на Великата Школа на живота. Щом е така, от всички се изисква изпълнение на Волята Божия. Преди да са разбрали това, хората искат от Бога да им даде дълъг живот, знание, сила, свобода, богатство. Дълъг живот може да се даде на разумния, който знае как да го използва. Какъв смисъл има да се даде дълъг живот на престъпника? Да му се продължи живота, това значи да му се даде възможност да върши повече престъпления, да мъчи хората. Ако разумният е учен, дългият живот е намясто; обаче ако неразумният е учен, той ще направи хиляди погрешки. Ето защо пожелайте дълбоко в себе си да имате светлина, за да изпълнявате Волята Божия, а що се отнася до другите неща – знание, сила, свобода, те сами по себе си ще дойдат. „Ама еди-кой си има много блага, без да ги заслужава.“ Кой каквото има, заслужено му е дадено. Благодарете за всичко, което ви е дадено; бъдете доволни от положението, което заемате. Има същества, които са над вас, но много същества са под вас – вие не сте последен в света. Като погледнете нагоре и благодарите за положението си, и вие ще се качите по-високо. На ония, които са под вас, кажете им да бъдат благодарни от положението си, за да се качат и те на вашето място.

Човек може да се качва от едно стъпало на друго само ако е благодарен. Не е ли благодарен от днешното си положение, той никога няма да се повдигне. Казано е в Писанието: „Ние няма да умрем, но ще се изменим“. Да се измени човек, това значи да се повдигне от едно стъпало на друго. Това е възможно само когато човек благодари. Защо да не благодари човек за всички условия, при които се намира? Че бил сиромаш – нека благодари: щом е благодарен, сиромашията ще го напусне. Да благодари човек за всичко, което му е дадено, добро и лошо, това значи да е научил урока си. Като научи урока си, ученикът дава добри отговори и минава от едно отделение в друго, от по-долен клас в по-горен. Може ли ученикът да повтаря класа, ако редовно и добре е учил уроците си? Само онзи ученик повтаря класа, който е бягал от училище и не е учил уроците си. Благородство, чистота се иска от човека!

Как може да постигне човек благородство и чистота в своя живот? Вижте какво става с изворите в Природата. Виждате един голям извор, от който непрестанно блика чиста, кристална вода. Не се минава много време, виждате, че същият извор едва шурти – водата е намаляла. Търсите причината тук-там и дохождате до убеждението, че е станало някъде подпушване, някакви мътилки са заприщили пътя му, вследствие на което водата е намаляла. Какво трябва да направите? Ако искате да помогнете на извора, трябва да проследите движението на водата, да видите къде е станало подпушването. Щом намерите мястото, духнете. Това може да направи и самият извор. Достатъчно е да дойде по-силна струя вода, за да отнесе със себе си мътилките и да отпуси извора. Силната струя представлява духането, което всеки човек може да направи със себе си. Запуши ли се някъде отворът, отдето тече чистата вода на вашия живот, спрете се за момент и духнете. Щом духнете няколко пъти, мътилката ще се махне: първо ще започне да тече нечиста вода, но след нея ще дойде чиста. Следователно видете ли, че някъде тече нечиста, мътна вода, не се страхувайте: спрете се за момент, докато изтече тази вода, и пийте от чистата, която иде. По-добре е да отпусите крана, за да изтече нечистата вода навън, отколкото да я държите затворена в чешмата и да се лъжете, че вътре има чиста вода. Щом нечистата вода изтече, след нея ще дойде чиста. Дето тече чиста вода, там е естественият живот.

И тъй, докато човек не влезе в естествения живот, в живота на чистата вода, той няма да се справи с мъчнотията и противоречията на своя живот. Никоя съвременна философия не е в състояние да разреши и отнеме противоречията в човешкия живот. Единствената философия, която може да разреши противоречията на човешкия живот и да го освободи от ненужните страдания, това е философията на Великата Любов, на Словото Божие. Време е вече да се приложи тази философия. Обикновено тя започва само с една дума, различна за различните хора. Всеки трябва да намери тази дума и да я скрие в себе си – тя е неговата обична дума. Произнесе ли я тихо, за себе си

само, човек изменя цялото си състояние: от скръбен става радостен и весел, от недоволен става доволен. Тази дума може да е за някого едносложна, за някого – двусложна или многосложна, но тя крие в себе си магическа сила: няма мъчнотия в света, която тя да не разреши. Свещена е тази дума! Искате ли да запазите силата ѝ, на никого не я казвайте – крийте я даже и от себе си. Докато тя е във вас, вие сте силни; щом я изгубите, с нея заедно изгубвате и живота си. Тя е Божественото начало в човека. Христос казва: „Не само с хляб може да живее човек, но и с всяко Слово, което излиза от устата на Бога“. Това Слово е основа на живота – то е подквасата, от която се ражда всичко велико и красиво в света. Словото е живо, докато човек вярва в него; престане ли да вярва и да го прилага, то губи вече своята сила и мощ.

Съвременните хора са обезсмислили живота си, защото са изгубили основата, на която седят. Основа, стълбове са нужни на човека – без тях той не може да живее. Значи Божията Любов, Мъдрост и Истина представляват основата, на която човек стъпва, и стълбовете, на които се крепи. Има ли за основа Любовта и за подкрепа – двата стълба – Мъдростта и Истината, той свободно може да пропътува широкия океан на живота от единия до другия бряг. Той ще се домогне до тия неща само в най-тежките моменти на живота си. Бог се проявява през всички времена и условия, но човек Го вижда в трудните моменти на своя живот. Когато изпитанията дойдат в живота, тогава Бог се изявява най-силно; затова е казано в Писанието: „Потърси Ме в ден скръбен!“. Щом се намери в това положение, човек търси двата стълба, на които да се опре. „Кои са тия стълбове?“ Някога Мъдростта и Истината, а някога Любовта и Истината. Когато се намери в трудно положение в живота си, изоставен и забравен от всички, в пълно отчаяние, човек трябва да разчита на нещо.

Единственото нещо, в което човек никога не се е лъгал и на което всякога разчита, това е Бог, основата на неговия живот: само Той е в състояние да разпръсне мрака около него. В каквото и затруднение да се намерите, кажете си: „Има Един, в Когото никога не се съмнявам“. При най-

трудните задачи в живота ви Бог е около вас и ви нашепва как да постъпите, за да решите правилно задачата си. В това време ще срещнете някой ваш близък, който ще ви каже: „Не се смущавай, всичко ще се нареди!“ Тези думи са Божествени – те са слова, излезли от устата на Бога. Това значи да бъде човек проводник на Божественото. Срещнете ли такъв човек, скръбта ви ще се превърне на радост. За да се домогнете до двата стълба на живота, вие трябва да минете през ред изпитания, външни и вътрешни.

Мнозина питат защо идат изпитанията. Изпитанията са необходими, за да познае човек Божията Любов, да разбере, че не е сам в света, че има кой да мисли и да се грижи за него. Един млад човек останал без работа и цели три дена не ял нищо. През това време той усилено се молил да намери някаква работа, за да си купи хляб. Силно уморен от трудностите в живота си, той задрямал на улицата; като се събудил, видял един хляб до главата си. Кой донесъл хляба, не видял, но веднага го разчупил, изял го и задоволил глада си. Така именно той разбрал, че има Промисъл в света. Този Промисъл се изявява по много прост, но красив начин. Красивите и велики неща са невидими. Истинската красота седи главно в съдържанието на нещата, а не в тяхната външна форма – съдържанието на нещата задоволява хората. Добре е и външната форма да бъде красива, но по-добре е, когато съдържанието е красиво. Кой е Този, Който успокоява, задоволява и утешава човека? Това е Проявеният Бог, Който влиза във всички живи същества и чрез тях помага. Щом получи успокоение и утешение, човек трябва да благодари.

Сега и на вас казвам: благодарете за хляба, който сте получили в момента, когато сте били в голямо затруднение. Този хляб може да се изпрати в различни форми. Формата не е важна, съдържанието е важно. Благодарете за хляба и започнете да се повдигате нагоре. Кажете ли, че малко сте получили, и него ще изгубите. Благодарете и за малкото: който малко дава, той може и много да даде; който много дава, той отнема и малкото, което човек има. Божественото се проявява в малкото: в една малка мисъл,

в едно малко чувство, в една малка постъпка. От кого излиза малкото, не е важно: Божественото може да се предаде и чрез детето, и чрез възрастния, и чрез простия, и чрез учения. Златната монета е еднакво ценна и в ръката на учения, и в ръката на простия, в ръката на детето и на възрастния. От човека обаче се изисква смирение, за да приеме с благодарност благото, което произлиза от Бога. Всяко благо, всяко добро нещо произлиза от Бога; чрез кого иде това благо, не е важно.

Един селянин пътувал два-три дни, но свършил хляба си, вследствие на което нямал сила да върви, едва вдигал краката си. По пътя той срещнал един човек, помолил го за парче хляб, но пътникът се извинил, че нищо нямал в торбата си. По-нататък селянинът видял един овчар. Помолил и него да му даде парче хляб, но се оказало, че той го е изял вече – готвел се да слиза в селото си. Уморен и измъчен от глада, селянинът видял край пътя една круша. Бързо се отправил към нея, но не намерил нито един плод. Отчаян от положението си, той седнал под крушата да си почине. В това време от крушата паднало нещо. Като погледнал на земята, пътникът видял как три круши една след друга паднали до него. Той взел крушите и благодарил на Бога, че в този момент се погрижил за него: крушите се задържали на дървото до това време за него. Трите круши дали на селянина това, което той ще запази не само на Земята, но ще отнесе и със себе си и на Небето. Няма човек в света, който в най-трудните моменти на живота си да не е получил поне три круши от някого.

Благодарете за трите круши, които са ви дали възможност да познаете Божията Любов, да видите, че Божият Промисъл работи в света. Трите круши – това са трите велики добродетели, които всякога трябва да носите в душата си.

Божията Любов носи пълния живот.

46. лекция, 3 юли 1929 г., София, Изгрев

ГОСПОДАР И СЛУГА

Размишление

Това, което ще говоря на Мусала, другаде не може да се каже. Значи за всяко нещо се изисква специална обстановка, специални условия. Например на неразорано поле жито не може да се сее, в празна саксия цвете не може да се сади; на цигулка без струни не може да се свири, от празно шише вода не може да се пие; поет без перо не може да пише, без очи човек не може да вижда, без уши не може да чува, без език не може да говори, без ръце не може да работи, без крака не може да ходи.

Сега, като наблюдавате водните капки във въздуха, виждате, че макар и по-тежки от него, те се държат във въздуха, без да падат долу. „Кой ги държи във въздуха?“ Една особена сила. Това показва, че невъзможното за въздуха е възможно за тази сила; сам по себе си въздухът не може да задържи водните капчици на тази височина. Следователно невъзможното за човека е възможно за Бога. Макар човек да е по-тежък от средата, в която живее, Божественото може да го вдигне във въздуха, в света на възвишената мисъл. Дръжте в ума си мисълта, че тази сила, която крепи света, е всесилна. Тя е всесилна, защото е всеразумна; тя е всеразумна, защото е вселюбеща; като вселюбеща тя се проявява по единствената причина, че е всеистинна. За тази сила няма нещо невъзможно – тя може да пресъздаде и преустрои света, както пожелае. Човек обаче може само да подражава на тая сила, но по никой начин не носи в себе си тази велика инициатива и мощ. Това не значи, че човек не трябва да се проявява: той трябва да се проявява, но без страх. Който се страхува, той скоро осиромашава; който се страхува, за него животът изгубва своята красота и смисъл. Човек трябва да се освободи от животинския страх в себе си, а да остане само със свещения страх, за който е казано, че началото на мъдростта в човека е в зависимост от страха му от Господа.

Сега дръжте в ума си мисълта, че всичко, което става в света, в каквата форма и да е и колкото и да е противоречиво, се допуска, за да се прояви Природата с всичките ѝ разумни сили и закони. Дали човек разбира всичко това, е друг въпрос – за Природата това е необходимо. Като знаете това, пазете се да не влизате в противоречие с Природата и с нейните разумни закони – тя е единственият приятел и учител на човека, тя е негова майка, негов баща. Трябва ли тогава да се стълкновявате с нея? Сблъскате ли се с Природата, вие се сблъсквате с най-добрия си приятел. „Ама защо страдаме?“ Ако страданията ви са дадени от Природата, те представляват за вас велико благословение. Ако сами си ги причинявате, въпросът е друг – те са ненужни страдания, а всички ненужни страдания трябва да се избягват.

Следователно всяка раница, която човек сам туря на гърба си, може да я снесе, когато пожелае – на тази раница той е господар. Обаче раница, сложена от Природата, е свещена – тя не може да се сваля и туря по желанието на човека; по отношение на тази раница човек е слуга – турят ли я веднъж на гърба му, той ще я носи, докато му я снемат. Колкото и да се потите и пъшкате под тежестта на тази раница, ще мълчите, ще чакате момента, когато Природата дойде при вас: тя сама ще разкопчае ремъците, ще снесе раницата ви, ще я тури на земята и ще ви каже да отидете на баня, да се преоблечете с чисти дрехи и да се явите при нея, да кажете какво сте научили. Не питайте защо Природата е сложила раница на гърба ви, но си кажете: „Това е Божия работа!“ „Защо съм болен?“ „Това е Божия работа!“ „Защо съм беден?“ „Това е Божия работа!“ „Защо съм богат?“ „Това е Божия работа!“ „Защо съм невежа?“ „И това е Божия работа!“ Ако всичко това е от Бога, то е намясто; ако е от хората, не е намясто. Има знание и невежество, които се причиняват от човека – това знание и невежество могат да създават големи нещастия на човека. Дойдете ли до знанието, което произтича от Бога, пазете го свещено в себе си; дойдете ли до невежеството, и него пазете. „Ама празен съм, нищо нямам в главата си.“

За предпочитане е стомната ти временно да бъде празна, но чиста, отколкото да бъде пълна с нечиста, мътна вода. Ще дойде ден, когато твоята празна стомна ще се напълни с Божествено съдържание. Ако е пълна с нечиста течност, Божественото знание ще дойде при тебе, но като не намери място къде да се налее, ще мине и замине, без да ти даде нещо.

Каква е разликата между човешкото и Божественото? Човешкото всякога се намира пред невъзможности. Когато човек заболява сериозно, температурата му се повишава постепенно от 37 и достига до 41 градуса: всички лекари се произнасят, че положението е сериозно и болният не може да издържи. В момента, когато очакват края на болния, температурата му се понижава и постепенно слиза до нормалната – тук действа Божественото. Дето човешкото свършва, там Божественото започва да се проявява; дете Божественото свършва, там човешкото се проявява. Престане ли да уповава на Бога, човек се намира под влиянието на човешкото; дете човешкото работи, там краят е всякога лош. При човешкото началото е добро, краят е лош; при Божественото е точно обратното: началото е лошо, краят е добър. Божественото туря тежка раница на гърба на човека: той страда, пъшка – мисли, че товарът не е по силите му. Той не подозира, че раницата му е пълна със сняг: в момента, когато се обезсърчи, Слънцето започва да грее силно и снегът в раницата му се стопява. Какво е станало, че товарът му изведнъж олеква, и той не знае. Който обезсърчава човека, Той го и насърчава. Когато човек изпадне в най-тежко положение, Божественото в него го успокоява, насърчава го, казва му, че работата ще се оправи. Откъде и как ще се оправи работата, човек не знае: той е сам в гората, забъркал е пътя си, не вижда никакъв изходен път. Но какво става? От изневиделица му иде помощ. Докато очаква на хората, човек всякога свършва с разочарование; уповава ли на Бога, той ще получи помощ и в най-тежките и безизходни положения. Искате ли работите ви да вървят добре, сложете Божественото за основа на живота си, а човешкото – за допълнение. Направете ли обратното, човешкото да сложите за основа, а Божест-

веното – за допълнение, работите ви не само че няма да се оправят, но ще се объркат още повече.

Какво значи човек да даде първо място на Божественото в себе си? Това значи да спре вниманието си върху най-малките величини, в които Бог живее. Виждате как ученият изживява десетки години за изследване живота на микробите. Обаче ако някой овчар помоли този учен да се спре при него и да му поговори нещо, ученият ще откаже под предлог, че му предстои сериозна работа – да държи реферат върху важен научен въпрос. Този учен не подозира, че ако се спре да поговори малко с овчаря, рефератът му ще излезе по-добър, отколкото ако му откаже. Прост е овчарят, но желанието му да поговори с един учен човек е божествено. Този овчар има дълга житейска опитност – той е подобен на извор, който постоянно блика. Водата в него не пресъхва, но постоянно извира и пои, каквото срещне на пътя си. Всички овчари не са извори, но вие трябва да познаете добрия овчар, който носи Божественото в себе си. Един е този овчар, но вие трябва да го познаете между многото и да се отзовете на желанието му да поговори с вас. Като знаете това, бъдете всякога готови да се спирате пред Божественото. Щом ви покани да се разговаряте с Него, не Го пренебрегвайте – в каквата външна форма да ви се представи, във формата на учен или на прост, на дете или на възрастен, отдайте му известно внимание.

Като ученици вие трябва да бъдете внимателни към Божественото във всеки човек и да го зачитате, както зачитате себе си. Не му ли отдавате нужното внимание, вие ще се намерите в положението на онази млада княгиня, която заради лошото отношение със слугите си всяка вечер била заливана с кофа студена вода от неизвестно за нея лице. Младата княгиня била женена също така за княз – добър, разумен човек, който се отнасял с нея внимателно, любезно. Княгинята била работна, спретната, но много нервна: за най-малкото неизпълнение на нещо от страна на слугите си тя прибегвала до бой. Не се минавало ден да не бие слугите си. Като се връщал князът от работа, жена му го посрещала с оплаквания, че слугите ѝ не я слу-

шали, не вършели работата си добре. Князът я изслушвал, без да каже дума по нейните оплаквания. От друга страна той често наблюдавал поведението ѝ към слугите, но никога нищо не казвал. Княгинята имала обичай да излиза вечер на разходка в градината, да си почива от дневната работа и от безпокойствата. Мъжът ѝ знаел това и решил да я възпита. Той се преобличал, дегизирал се и отивал в градината, дето жена му ходела, за да я залива с вода. Той носел със себе си кофа със студена вода и в момента, когато жена му минавала край него, бързо я заливал със студената вода и се скривал някъде между дърветата. Недоволна и обидена от постъпката на неизвестния, тя веднага се връщала у дома си и разказвала на княза за случката. Той я изслушвал внимателно, вземал участие в обидата ѝ, но не предприемал нищо, за да я запази от непознатия човек.

Това се случвало няколко вечери наред: княгинята се връщала от разходката си все по-сърдита и недоволна. Като се оплаквала на мъжа си, той ѝ казвал: „Помисли малко, да не би някой от слугите да е подкупил непознатия да ти отмъсти вместо тях“. Тя започнала да мисли по това и решила в себе си да измени отношенията си към слугите. Щом престанала да ги бие, непознатият изчезнал от градината. Оттук можем да извадим следното заключение: когато човек изправи своите вътрешни отношения към Първата Причина на нещата, към Божественото в себе си, заедно с това се подобряват и неговите външни условия. Значи между външния и вътрешния живот на човека има известна зависимост.

Често хората страдат от много желания. Като не могат да ги реализират, те търсят причината вън някъде, вследствие на което стават нервни, сприхави. Много желания на човека представляват брашно, което той иска да замеси, да направи хляб от него и да го опече. Той има брашно, но вода няма на разположение. Какво трябва да направи? Ако изнесе брашното навън, вятърът ще го отвее. Докато не намери вода, която да спои частиците на брашното, да го превърне в тесто, всичките му желания

остават нереализирани. Значи за реализиране на едно желание или на една мисъл са нужни два елемента. Когато човек разсъждава по даден въпрос, пак му са нужни два елемента. Искате ли да омесите хляб, ще знаете, че нито брашно без вода може, нито може вода без брашно. Христос казва: „Аз съм живият хляб, слязъл от небето“. Това значи: всяко чувство, всяка мисъл и всяка постъпка могат да се реализират, да се превърнат в хляб, ако има поне два елемента. Като се говори за хляб, мнозина имат предвид физическия хляб и считат, че това е работа на фурнаджията. Не, всеки човек трябва да знае да меси хляб: ако може сам да си прави хляба, той е разрешил един важен въпрос в живота. Нека в ума на всички остане идеята за живия хляб, от който ако ядете, вечно ще живеете. За да дойде до идеята за живия хляб, човек трябва да започне от физическия хляб. За този хляб се изисква чиста вода, чисто, прясно брашно, получено от жито, расло и узряло на лъчите на Любовта.

Днес всички религиозни и духовни препоръчват на хората вяра. Няма защо да се говори на хората за вяра – всъщност няма човек в света, който да не вярва, както няма човек, който да не може да си меси хляб. Вярата е храна за душата, както хлябът – за тялото. Кой може да омеси по-хубав хляб – господарката или слугинята? Слугинята. Господарката доставя материал за приготвяне на хляба, а слугинята замесва този материал и прави от него хляб. Господарката представлява идейния живот на човека, отдето слизат идеите; слугинята пък представлява човека, който може да реализира идеите: той само ги омесва и прави от тях хляб. Недоволството на човека се предизвиква от слугинята. Защо? Като мисли, че е господарка, тя иска да ѝ се отдаде нужното почитание и уважение. Щом не получи това, тя започва да се сърди, става недоволна от положението си. Защо трябва слугинята да заеме положението на господарката си? По-добри слуги и слугини от самия човек не съществуват. Сегашният свят е пълен с господари, но не и със слуги. В миналото господарите са били все слуги и слугини – единственият господар в

света е Бог. Следователно човек е в заблуждение, докато мисли, че е господар в света. Този господар иска да заповядва на хората и с това мисли, че е изпълнил предназначението си на Земята. Той иска да заповядва на подобните си – също така господари като него. Обаче невъзможно е господар да заповядва на господар. Щом не може да заповядва, човек се чувства нещастен и казва: „Защо никой не ме слуша?“. Защото не си господар по призвание, а сам си се произвел за такъв, както Дон Кихот²⁴, който постоянно воюва в името на своята Дулсинея, и както Санчо Панса, който иска да заеме високо положение.

И тъй, като е дошъл на Земята, човек трябва да служи, да стане слуга, да познае себе си. И Христос дойде да служи; Той казва: „Не дойдох да Ми служат, но да послужа“. Той разбираше Своето предназначение: когато искаха да Го направят цар, Той се отказа. Христос знаеше, че Неговото царство не е от този свят. Съвременните хора още не съзнават своето предназначение и като се натъкнат на някакво страдание, те роптаят, не искат да страдат. Когато срещнете, ще чуете да казва: „Все на мен ли трябваше да се дадат тия страдания, все аз ли трябва да страдам?“. Кой друг ще страда, ако не слугата? Страданието е за слугата, а радостта и веселието – за господаря. Закон е: ако господарят е щастлив, и слугата ще бъде щастлив; ако слугата направи господаря си нещастен, заедно с него и той ще бъде нещастен. Няма по-добро положение за човека от това, когато дълбоко в душата си съзнае, че е слуга, дошъл на Земята да направи нещо и за другите хора, а не само за себе си. Много хора са нещастни, понеже не могат да слугуват даже и на своя господар. Щом е дошъл на Земята, човек трябва да признае господаря в себе си, да му служи с любов: каквото му заповяда, да го изпълни и да каже: „Да бъде Твоята воля!“. Каже ли ти господарят, че днес трябва да ядеш само хляб, изпълни заповедта му, без да питаш защо. Когато господарят види, че слугата му е готов да изпълни всичко заради него, и той ще му отговори със същото.

Защо хората не успяват в живота си? Защото слугите измъчват господарите си: нисшето измъчва висшето

в човека. Обикновените идеи се налагат на великите, вследствие на което човек минава през големи страдания. Какво прави тогава Божественото? То полива човека с кофа студена вода. Страданията, които човек преживява на Земята, не са нищо друго освен заливане със студена вода. Какво трябва да направи човек, за да се освободи от страданията? Той трябва да изпълни своето велико предназначение – да служи на Бога. Велико е това предназначение, защото като служи на Бога, човек ще познае себе си и своите ближни, ще служи и ще помага и на тях с любов. Хората се страхуват от думата *слуга*, понеже имат предвид слугите, които работят за пари и без любов, без съзнание за своята служба. Ние говорим за служене от любов, както са служили пророците и апостолите. Думата *служене* е свещено звание. След като си служил на Бога добре, тогава само можеш да се наречеш Син Божий. Докато не си бил слуга, ти не можеш да бъдеш син – само синът знае как трябва да служи на баща си. Най-добрият слуга на един баща – това е неговият син. Не може ли синът да служи на баща си, той не може да бъде негов син. И ангелите са Божии служители. Ще кажете, че на Земята званието *слуга* е презряно. На Земята е така, но не и на Небето – презрените неща на Земята са почитени на Небето. Хората са изопачили понятието *слуга* и въпреки това искат да бъдат щастливи. За да бъде щастлив, преди всичко човек трябва да е бил слуга. Само в служенето човек познава себе си – истинският живот се изразява в служенето.

Първото положение, което човек трябва да заеме, е да стане слуга и да съзнае своята работа, да я изпълнява с любов. „Защо животът няма смисъл?“ Защото още не си станал слуга. „Много страдам!“ Господар си още: стани слуга, съзнателно изпълнявай задълженията си и страданията ти ще изчезнат. „Не мога да уча.“ Слуга не си станал. Съзнаваш ли, че можеш и трябва да слугуваш, всичките ти работи ще се оправят. В каквото положение и да поставите слугата, той е в състояние да разреши всички мъчнотии. Кога е така? Когато слугата има разположението на господаря си. На такъв слуга и камъните, и водата,

може да обича само онзи, който носи Истината в себе си; в който ден разбере, че този човек не носи Истината, той се затваря за него. Любовта посещава само човека на Истината; убеди ли се, че Истината отсъства от него, тя го напуска.

Любовта не обръща внимание на външността на човека – тя гледа какво крие човек вътре в себе си; тя се интересува от вътрешното облекло на човека, а не от външното. Невъзможно е да ви обича човек отвън, ако преди това не ви е обикнал отвътре. Човек може да бъде обичан дотогава, докато някое светло същество живее в него; щом светлото същество го напусне, едновременно с това го напускат всички ония, които са го обичали. Докато някое светло същество живее в теб, всички хора те обичат и казват, че си идеален човек; напусне ли те това същество, хората се произнасят за теб, че си прост човек, празна глава и т.н.

Велико нещо е за човека да бъде посетен от някой ангел; и ангелът се радва, когато го изпращат на Земята да посети някой човек. Този ден за човека е наречен *ден на Любовта*, през този ден всички прозорци на душата му са отворени, навсякъде е светло. Идея има този човек – той знае защо живее, животът му е пълен с радост и веселие; каквато работа започне, дето и да отиде, той е доволен от всичко. За този ден именно Давид казва: „Господи, не отнемай Светия Си Дух от мене!“. За същия ден апостол Павел се изказва в следния смисъл: „Всичко считам за измет, само да позная Тебе, Единаго истиннаго Бога“.

И тъй, искате ли да придобиете Любовта, да живеете в деня на Любовта, станете слуги на Бога или Божии служители. Малко нещо се иска от човека, за да бъде служител на Бога: чист поглед, красив жест, блага дума. Не е нужно много да се говори на човека, за да го задоволите. Понякога сто сладки думи не струват колкото една сладка дума, един чист поглед или едно благородно чувство. Едно ангелско чувство струва много повече от хиляда човешки чувства. Днес всички хора се стремят към това именно – да ги посети един ангел, да им остави нещо светло и възвишено от себе си. Как ще посрещнете този ангел? Преди

всичко вие трябва да разбирате неговия език, да разбирате какво ще ви говори; не го ли разбирате, вие ще се натъкнете на някакво противоречие.

Един турски ага отишъл в едно българско село и казал на селяните: „Ще бъдете внимателни да не говорите пред мене на български, защото добре разбирам вашия език“. Те се разположили с него на една маса, яли, пили, докато се напили добре. По едно време чалмата на агата се запалила. Един от селяните забелязал това и му извикал на български: „Ага ефенди, чалмата ти гори!“ „Зная това“. После пак му казал: „Агачо ефенди, чалмата ти гори!“ „И това зная“. Понеже никак не разбирал български език, агата продължавал спокойно да пуши, но и чалмата спокойно си горела. Като видели, че агата не разбира български, един от тях му извикал силно, но вече на турски: „Ага ефенди, чалмата ти гори!“ „Така кажете, че да ви разбере човек“.

В същото положение изпадат някои от съвременните хора. Докато им се говори на непознат за тях език, те казват, че знаят какво им говорят – не искат да покажат своето невежество. Като дойдат до някое трудно положение в живота, вие се принуждавате вече да им говорите на техния език, да им кажете, че чалмата им гори. Тогава те ще ви разберат и ще вземат мерки за избягване на нещастията, което ги очаква.

Като ученици вие трябва да бъдете естествени, да не изпадате в положението на този турчин – да се представяте пред хората, че сте нещо повече от това, което сте в действителност. Добре е човек да бъде оригинален, но на място. От вас се иска да отворите душите си за ония блага, които Природата всеки ден праща на Земята. Задачата на цвета е да се отвори за влагата, за слънчевата светлина и топлина; как ще се оплоди, как ще узрее – това не е негова работа. И на вас казвам: отворете душите си за Божиите блага, които слизат отгоре: как ще ги обработите, това не е ваша работа – това е работа на Онзи, Който ги изпраща.

ЗАКОН НА ОТНОШЕНИЯ

Размишление върху благостта.

В Природата съществува закон на отношенията: отношения между формите и между силите или енергиите. Когато се говори за правилно отношение на нещата, в съзнанието на човека изпъква идеята за вътрешна връзка между тия неща. Отношенията могат да бъдат разумни и неразумни, хармонични и дисхармонични. Когато отношенията са неразумни и дисхармонични, в живота се явява разрушаване; когато отношенията са разумни и хармонични, навсякъде в живота виждаме растеж. Хармоничните отношения произвеждат живот, а дисхармоничните – смърт. Колкото и да философства човек, животът и отношенията му към Бога могат да бъдат хармонични или дисхармонични. Ако отношенията му са хармонични, той ще се радва на живота, т.е. Бог ще живее в него и той в Бога; не са ли хармонични отношенията му, смърт го очаква.

„Защо един човек трябва да живее, а друг да умре?“ Такъв е законът на Земята: за да живее един човек, друг трябва непременно да умре. Ако този закон не се спазва, физическият живот не би се проявил. Много кокошки, прасета и агнета умират, за да живеят хората; много мушици умират, за да живеят птиците; много скали се разрушават, за да поддържат живота на растенията. Значи за да се поддържа животът на едни същества, други трябва да умрат. Тези същества, които умират на физическия свят, създават условия за живот в духовния свят; и обратно: тези, които умират в духовния свят, създават условия за живот на физическия свят. Оттук виждаме, че има два вида смърт: духовна и физическа. Който иска да живее в духовния свят, той трябва да умре за физическия; който иска да живее на физическия свят, той трябва да умре за духовния. Смъртта във физическия свят ражда живот в

духовния свят, смъртта в духовния свят ражда живот във физическия свят.

В умовете на съвременните хора идеите *раждане и смърт* имат съвсем друг смисъл от този, който всъщност трябва да се разбира. По отношение на смъртта хората имат криво разбиране: те гледат на смъртта като на неприятел, който ги разделя от близките им, от техните възлюбени. Наистина, смъртта лишава човека от близките му, от неговите приятели, но същевременно го освобождава и от неприятелите му. Следователно смъртта причинява на хората толкова злини, колкото и добрини: смъртта едновременно е плюс и минус. Ако кокошката умира, вие имате плюс, т.е. някаква придобивка; ако човек умира, вие имате минус, т.е. някаква загуба. Това са временни отношения: излезете ли вън от тия отношения, вие нито ще умирате, нито ще живеете. Това състояние учените наричат *състояние на покой*.

Мнозина се стремят към състоянието на покой, но те не са опитали какво значи покой. Една точка може да бъде в покой, когато от всички страни я налягат сили, равни една на друга. Когато всички сили се съсредоточат към тази точка, тя ги уравновесява и остава в покой – тя съсредоточава в себе си тежестта на всички сили, които са отправени към нея. В Природата това състояние е известно под името *зреене на плода*. В този смисъл плодът не е нищо друго освен събирателна точка на сили. Обикновено плодът е в покой: всички сили, които действат в плода, се събират в един център, в една точка, която е в пълен покой. Когато изпадне в такова положение, човек казва: „Какво ли ще излезе от моята работа? Никаква перспектива, никакъв изходен път не виждам пред себе си“. Когато всичките пътища пред човека се затворят, когато всички проходи в Природата се запушат за него, той се намира в едно успокоително състояние на ума и на сърцето си с цел да не се разсейва, докато дойде до вътрешно, правилно разбиране на живота.

Като изучавате живота на човека, вие виждате неговите различни стремежи. Докато живее само на физическия

свят, той иска да бъде голям, силен; ако живее в духовния свят, той иска да бъде обичан от всички; ако живее в умствения свят, той иска да бъде свободен, независим, да прави, каквото желае; ако живее в Божествения свят, той се движи безпрепятствено навсякъде. Обаче не е достатъчно човек да иска само, но той трябва да отговаря на всяко свое искане. Искане ли да бъде голям и силен, той трябва да си изработи правилни отношения към окръжаващите; иска ли да бъде обичан от всички, и той трябва да обича всички; иска ли да бъде свободен, и той трябва да дава свобода на всички живи същества; иска ли да се движи без никакви препятствия в света, и той не трябва да поставя препятствия на другите. Спазва ли всички тези правила и закони, всички сили ще се съсредоточат към него като към общ център, който може да ги уравни. Тази точка е подобна на банка, в която хората внасят капиталите си. Внесените капитали сформират банката, след което тя започва да функционира, както Слънцето функционира и изпраща навсякъде своите лъчи. Като изпраща лъчите си по целия свят, по този начин Слънцето уравнива всички природни сили.

И тъй, времето, през което едно тяло се оформя, е наречено от науката *състояние на покой*. Обаче човек не трябва да мисли, че ще остане завинаги в състояние на покой, когато всички хора му дават: щом вземе, каквото му е нужно, колелото на живота ще се завърти и той ще влезе в друга фаза на живота, когато ще дава. Каквото е взел, човек трябва да го върне назад, но обработено. Който не разбира закона на даването, той ще попадне под закона на пръскането: който не иска доброволно да дава, той ще се пръсне като бомба. Смъртта не е нищо друго освен пръскане. Има естествена смърт, има и неестествена смърт, т.е. смърт на бомбите. Казано е, че Писанието иде в помощ на праведните хора – да ги предпази от неестествената смърт. Тази смърт не иде случайно – тя произлиза от самия човек. Който не мисли, не чувства и не постъпва правилно, той може да се спъне в своите мисли и да попадне в ноктите на неестествената смърт. „Ама защо све-

тът е създаден така?“ Това не е ваша работа! Никой няма право да се меси в Божиите работи: ако признавате, че Бог е създал света, вие нямате право да се произнасяте дали е създаден добре, или не. Който си позволи да съди Божиите работи, той ще опита Неговия крак. Стъпи ли Божият крак върху него, хиляди години ще минат, докато се съвземе отново и заживее правилен живот. От човека се иска да живее добре, а що се отнася до въпроса как е създаден светът, това не е негова работа.

Следователно който се е опитвал да влезе в Божественото съзнание като трън, той е бил изхвърлян навън. „Ама защо така грубо?“ Как трябва другояче да се постъпи с тръна? Какво правите вие, когато в крака ви се забиет трън? Вземате игла, обгаряте я малко, изваждате с нея тръна и го хвърляте навън. От единия до другия край животът на Земята е пълен с грубости. За да надникне само за един момент в живота на ангелите, и най-добрият човек трябва да стои хиляди години пред вратата им. Светлината, която излиза от човешките очи, от човешкия ум, е толкова груба, че за да не се опетни, Небето е затворило всичките си прозорци за нея. „В какво седи грубостта на светлината, която излиза от човека?“ В цвета ѝ: тази светлина няма още онзи цвят, който човек сам желае. Когато казваме, че човек работи върху себе си, ние разбираме, че той работи за смекчаване на своята светлина.

Като гледате образа на човека върху фотографическо стъкло, вие не го харесвате. Какво не харесвате в него? Черния цвят. Ще кажете, че някой човек е красив. Красотата на човека се заключава главно в линиите. Дойдем ли до черния цвят, ние го наричаме цвят на падане, на отрицание на нещата, на гъстота на материята. Когато казваме *черна светлина*, *черна душа*, подразбираме нещо грозно. Който иска да се освободи от черната светлина в себе си, той трябва да работи хармонично и съзнателно върху своя ум, върху своето сърце и своя организъм. Като работи по този начин, човек ще дойде до обединяване с всички души, които работят по същия начин. Тези души имат общ идеал, стремят се към общ център, към Слънцето на Вели-

кия живот. Времето и пространството не представляват никаква пречка за тях. Когато това слънце стане обект, към който всички хора се стремят, тогава само може да се говори за съгласие и разбирателство между тях; нямат ли за обект на своите стремежи това слънце, никакво съгласие не може да съществува.

Сега се явява въпросът: защо е трябвало човек да излезе от Бога и след време пак да се върне при Него? Това е един отвличен въпрос. Всъщност човек нито излиза от Бога, нито се връща при Него – никакво излизане и връщане не съществува; това са човешки понятия. Кой налива водата в шише и кой я излива: водата сама ли се налива и излива от шишето? Човек сам налива водата в шише и после сам я излива и въпреки това казва, че водата се налива и излива. Не, водата сама не може нито да се налива, нито да се излива. И като се налива, и като се излива, тя не придобива никакви качества; и като се събира на едно място, и като се разпръсва, водата не придобива никакви особени свойства – човек я застава да прави и едното, и другото. Кой са съществените свойства на водата? Съществените свойства на водата са нейната способност да разтваря твърдите тела, да смекчава коравите и да утолява жаждата. Значи задачата на водата в живота е да смекчава коравото човешко сърце и да овлажнява изсъхналия човешки ум. Когато сипете няколко капки жива вода върху коравото човешко сърце, то веднага ще се смекчи, ще затрепти, ще се повдигне нагоре, както се повдигат листенцата на изсъхнало цвете, полето с вода.

Водата съществува във всички светове, но навсякъде носи различни имена. От който свят и да иде, водата смекчава коравите неща. Мнозина мислят, че благата на живота идат само от физическия свят. Не, физическият свят носи само една трета от благата, които човек търси. Физическият свят може да се уподоби на фабрика, която прави шишета, гърнета от стъкло, от порцелан: колкото и да са хубави, те представляват благо, което не може да задоволи човека напълно. Колко ще го ползва празното шише? Обаче като влезе в духовния свят, човек ще на-

пълни шишето с някакво съдържание: така напълнено, шишето придобива смисъл. С това шише човек влиза в умствения свят и опитва съдържанието му – значи в умствения свят човек проверява идеите. Щом съдържанието на шишето се изпразни, отново го изпращат във фабриките да се напълни.

Когато хората се запитват какво нещо е смъртта и какво – раждането, ние отговаряме: смъртта не е нищо друго освен празнене на шишета, а раждането – пълнене на тия шишета. При всяко раждане човек носи със себе си ново съдържание. Щом шишето се пълни и празни, т.е. щом човек се ражда и умира, все има някакъв смисъл в тия процеси. Когато домакинята напълни едно шише със зехтин, тя знае защо трябва да го напълни; и като го изпразва, тя пак знае защо прави това. Трябва ли шишето да се запитва защо го пълнят и празнят? Щом са го напълнили, непременно ще го изпразнят – то не може да остане всякога пълно. Шише, което не се пълни и празни, е безпредметно – домакинята го изхвърля навън. Същото се отнася и за човека – докато не се пълни и празни, човек не може да живее. Ако приема Божественото знание, без да го предава навън, човек сам приготвя условия за своята смърт. Един от законите на Божествения свят гласи: човек е длъжен да дава от благата, които приема, и на другите. След като задържи за себе си толкова, колкото му е нужно, останалата част, колкото и малка да е, той трябва да я даде на своите ближни; задържи ли всичко за себе си, той приготвя условия за собствената си смърт. Тъй щото кажем ли, че човек трябва да живее безкористно, ние подразбираме спазването на този закон. Всяко нещо, което Бог е вложил в човека, трябва да излезе навън, да се употреби за благото на самия човек, както и за благото на неговите ближни. Не постъпва ли така, той изгражда своето нещастие, своята смърт. Върху тия отношения именно се съграждат ред философски учения, теории, системи. Една от тия теории е теорията за кармата.

Какво представлява кармата? Каквито обяснения и да се дават за кармата, те нищо не допринасят за благо-

то на човека. Кармата не обяснява фактите и явленията в живота, но само ги констатира. Например някой взема от приятеля си една голяма сума назаем и обещава, че след две години ще ги върне. Още като обещава, той не говори истината: не само че след две години не може да ги върне, но и до края на живота си не ги връща. Като е услужил, приятелят му се е лишил от едно необходимо условие за своя живот, вследствие на което изпада в големи лишения и затруднения. Не се минава много време, по силата на кармическия закон онзи, който е взел тия пари назаем и не ги е върнал, ще се намери в същото затруднение. Той сам ще се чуди отде му е дошло това затруднение. Който признава закона на кармата, ще разбере, че и той някога е постъпил по същия начин. За да излезе от трудното положение, в което е изпаднал, той трябва да изправи погрешката си. Кармата изключва всякакво неизпълнение на обещанията. Който иска да избегне закона на кармата, той трябва да е внимателен в обещанията си: обещае ли нещо, той трябва да го изпълни; не може ли да го изпълни, по-добре да не обещава. Някой казва: „Аз ще бъда добър“. Ако днес не си добър, никога не можеш да станеш добър. „Аз ще изправам живота си.“ Кога? „В бъдеще.“ Ако днес, когато се намираш под благодатните лъчи на Слънцето, под благодатта на Бога, ти не можеш да изправиш живота си, в бъдеще още повече няма да го изправиш. В отлагането на нещата няма никаква наука, никаква философия – отлагането представлява философия на празните гърнета. „Ама аз съм лош човек.“ Дали си лош, или добър, това не е важно – от тебе се иска да изправиш отношенията си към Бога, към своя близък, към себе си. Божественото в тебе ще те съди, а не хората – следователно ти трябва да спазваш Божествените закони, да не ги нарушаваш; нарушиш ли ги, ти изгубваш своя мир, своето здраве, своите дарби и способности.

Щом е дошъл на Земята, човек трябва да изправа живота си и да изпълнява Волята Божия. Обаче да изпълниш Волята Божия, това не значи да ти се дадат всички материални блага, да те осигурят. Да имаш всички материални

блага на разположение, това още не значи, че ти си решил задачите на живота: всяко благо има смисъл до толкова, доколкото човек може да го използва разумно. Какво ще се ползва бръмбарът, ако го поставите да живее в светла, голяма стая? Каквата стая и да му се даде, бръмбарът не може да я използва и пак бръмбар ще си остане. Същото може да се каже и за човека: каквито блага и да му се дадат, ако той не е готов за тях, те ще останат неизползвани. Смисълът на живота не седи в материалните блага, външните условия не съдържат живота. Животът носи всички блага в себе си – той е подобен на турист, който носи всички блага в раницата си. Туристът знае, че ако не носи благата си в своята раница, ще остане гладен: в гора, на планината, дето отива, няма нищо за ядене. Искан ли да яде, да подкрепи силите си, туристът трябва да слезе в долината, при благата на живота, и като напълни раницата си, отново да се качи на високия планински връх.

Човек трябва да има правилни разбирания за живота, да различава обикновения от възвишения живот. Да водите чист и свят живот, това значи да имате правилни, свършени отношения към всички живи същества. Да бъде човек свършен, това значи между Бога и неговата душа да съществува пълна хармония. Тази хармония се поддържа от три велики сили в света: от Любовта, от Мъдростта и от Истината. Любовта е достъпна за всички, но не може да се изясни; тя регулира външните и вътрешните отношения на човека. Мъдростта пък иде в услуга на Любовта – тя обработва всички неща, с които Любовта си е служила, и ги поставя на техните места във времето и пространството. Истината определя вътрешните стремежи на човека, като му показва какво трябва да реализира. Има съществени постижения, но има и несъществени. Когато постигне нещо несъществено, човек изгубва своята вътрешна свобода и своя вътрешен мир. Реално е само това, което човек се стреми да постигне, но не може да го постигне. Да ядеш, без да се наядеш напълно – това значи да живееш; да ядеш и да се наядаш напълно – това значи да приготвяш условия за смъртта си. Да постигне човек

нещо, това значи да направи връзка с Първата Причина на нещата. Да се свърже човек с Първата Причина, това не значи, че напълно е разбрал нейните прояви: достатъчно е човек да върви напред, а въпросът за разбиране и познание на Божественото е въпрос на бъдещето. Човек трябва да е доволен от най-малкото постижение – то е необходимо като стимул в живота му да върви напред. Който разбира смисъла на малките величини, той ще разбере смисъла и на големите; който може да използва едно житно зрънце разумно, той ще използва и многото житни зърна. И най-малката мисъл може да избави човека от едно голямо нещастие.

Като не разбират законите на живота, хората се запитват защо страдат. Човек страда, за да намери щастieto; човек умира, за да намери живота; човек е невежа, за да придобие знание. „Защо хората мразят?“ За да намерят Любовта. „Защо лъжат?“ За да намерят Истината. „Защо хората са недоволни?“ За да намерят доволството. Следователно за да дойде до положителното в живота, човек неизбежно ще мине през отрицателното. Колкото и да се пази, човек все ще мине през закона на контрастите: ако в един момент е щастлив, на другия ще бъде нещастен. Този закон има отношение не само към отделния човек, но и към всички хора на Земята – той е закон на единство и закон на общност. Например ако тук някъде някой човек е болен, на противоположния полюс на Земята някой се радва на голямо здраве; ако тук някой е богат, другаде някъде някой е сиромаш; ако тук някой е учен, другаде някой живее в пълно невежество. Следователно при каквото и тежко положение да се намира, човек все има възможност да излезе от това положение, но трябва да знае как да мине от единия полюс на живота в другия. Като минава през мъчности и трудности, човек влиза в ретортата на живота, дето се подлага на действието на киселини, на основи, на огъвания, на масажи. Като мине през тия изпитания, като мине през огъня на живота, човек излиза чист, обновен и отива на другата страна на живота, дето цари радост и светлина, простор и свобода.

Христос казва на едно място, че е дошъл на Земята да запали огън. За да се запали този огън, нужно е огнище, горивен материал и мех, който да раздухва огъня. „Кой ще бъде горивният материал?“ Нечистите гърнета. Христовите последователи, които минаха през големи гонения, бяха нечисти гърнета: те трябваше да минат през огън, да се очистят, да се обновят, и така да влязат в новия живот. Такова е положението на всички съвременни хора. Материята, от която са направени техните гърнета, е чиста, но от дългото стоене на открито е прашасала. Те трябва да се очистят от наслоения върху тях прах. Като е дошъл на Земята, въпреки желанието си, човек е изложен на оцапване. Човек постоянно се цапа от своите мисли, чувства и действия, както и от храната, която употребява, затова трябва постоянно да се чисти. Чрез хляба, чрез храната човек възприема онова, което фурнаджията или търговецът е вложил. Праведният и здрав фурнаджия внася нещо хубаво в човека; грешникът ще внесе нещо болезнено в своите клиенти. Идеите и светлите мисли влизат в ума на човека чрез докосване на някое светло същество до неговия ум; без докосване нищо не става. Милиони слънчеви лъчи трябва да се докоснат до плода, за да узрее; при това всеки лъч предава на плода нещо специфично. Милиони разумни същества са се докоснали до човешката душа, за да ѝ предадат това, което тя днес съдържа; и още милиони същества трябва да се докоснат до човешката душа, за да ѝ предадат онова, което ще ѝ бъде нужно за далечните времена и епохи. Затова е казано в Писанието, че никой не живее за себе си.

Сега какви са вашите възгледи за живота, за човешката душа, това не е важно. Ако знанието, добротата, силата, свободата и богатството на човека представляват здрава основа, на която той може да се държи при всички условия на живота, те са онази основна валута, която се приема във всички държави. Не се ли приема навсякъде, тази валута не може да бъде основа на живота му. Когато влиза в общество на учени, на добри хора, човек трябва да има такава обхода, заради която да бъде приет; не знае ли как

да се обхожда с тях, те веднага ще го изпратят навън. Когато минава през широка врата, човек ще върви свободно, без никакви ограничения; минава ли през тесен проход, той ще се огъне на една, на друга страна, за да излезе на другия край неповреден.

Какво представлява широкият път, който може да минава през този път? Широкият път е за мъдреците, за великите адепти в света; за грешниците, за слабите е тесният път. Защо е така? Защото ако слабият, грешният прави погрешки, той още повече ще се оплете и не може да се оправи; обаче когато ученият, светият човек прави погрешки, той сам ги изправя. Ако синът е глупав, а бащата е умен, последният трябва да предпазва сина си от погрешки – той не трябва да му дава условия да греши. Ако синът обича да пие, бащата не трябва да му дава пари, та да задоволява желанието му за пиене. В такъв случай за предпочитане е този син да стане работник, да впрегне енергиите си на работа, отколкото да отиде в странство да учи и да даде възможност на своята слабост да се развива. На пиан човек пари в ръцете не давай.

Днес мнозина търсят лесния път: те искат с малко труд големи постижения и се оплакват, че им е дадена много работа. Докато човек не познае себе си и не знае какви възможности и сили се крият в него, той все ще се намира под опеката на Разумната Природа. Тя ще го тури на такава работа, чрез която той да се опита и познае. Само разумният човек е измерил силите и способностите си и знае с какво разполага. Този човек има будно съзнание, той живее не само с външно, но и с вътрешно съзнание. Рече ли някой да преувеличи способностите си, Божественото съзнание веднага му представя хора, които разполагат с по-големи способности и дарби от неговите: то има предвид да го застави да гледа правилно на нещата. Божественото съзнание съпоставя фактите. Ще каже някой, че върши Волята Божия. И това може да се провери лесно: който върши Волята Божия, той носи светлина и за себе си, и за другите; не върши ли Волята Божия, той сам живее в тъмнина. Когато Божественото начало в хора-

та е взело надмощие над човешкото, те светят еднакво и светлината им се прелива от един в друг. Това подразбира равенство между хората: те са равни по проявите на Любовта, на Мъдростта и на Истината. Щом хората престанат да живеят по законите на Любовта, на Мъдростта и на Истината, равенството между тях се нарушава и те започват да живеят в неравенството.

Спазвайте законите на Великия живот, спазвайте законите на хармоничните отношения, за да се движите в равенството на живота.

Божията Любов носи пълния живот.

48. лекция, 24 юли 1929 г., София, Изгрев

ПОСТОЯННИ И ПРЕХОДНИ НЕЩА. КОЗМЕТИКА

Размишление

Ще прочета 108. псалом и 2. глава от Посланието към ефесяните.

*Вие, които някога си бяхте далеч,
станахте близо чрез кръвта Христова.*

Думите *чрез кръвта Христова* се превеждат с думите *чрез учението Христово*.

В религиозния живот на хората съществува известна козметика, каквато съществува и във физическия им живот. Козметиката е остатък от миналото, от далечните времена, когато хората са се намирали в първобитно състояние. Козметиката не е достойние само на хората, главно на жените, но и на животните, и на птиците. Жената ще направи косите си, ще се парфюмира, ще сложи червило и пудра на лицето си, а птицата ще намаже крилцата си, ще ги разпери. Съществено нещо ли е козметиката? Не, тя е нещо, което лесно се губи – тя не придава нищо особено на човека. Достатъчно е човек един-два пъти да измие лицето си, за да изчезне всякаква козметика. Всяко нещо, което се придобива и губи, не е съществено – в този смисъл и козметиката не е съществено нещо.

Защо човек се спира върху несъществените неща? Защото няма възможност да придобие вътрешна красота. Следователно когато човек не може да се домогне до вътрешната наука за живота, която го прави вътрешно красив, той се ползва от външните придобивки на науката, които могат да го направят външно красив. Докато дойдат до вътрешната красота, хората прибягват към средства, които могат да ги направят външно красиви. Кои прибягват до външна козметика? Децата: само децата си служат с козметични средства. Що се отнася до възрастните и старите, и въпрос не става за козметика: който е

отминал периода на детството си, той не мисли вече за външна козметика. Когато децата прибягват към външна козметика, това е естествено за тяхното развитие, обаче ако възрастният и старият мислят за своята външна красота, те сами се натъкват на противоречия. Противоречията в живота се раждат всякога, когато човек не поставя нещата на техните места. За детето е естествено да върши детински работи; за възрастния – да върши неща, които отговарят на възрастта му.

Влезе ли в Божествения път, човек трябва правилно да разбира вътрешните прояви на Природата. Природата има свой език, в който всяка буква, дума и мисъл са поставени точно на мястото си. Като знаете това, вие не можете да имате различни мнения за явленията ѝ. Разглеждате ли едно явление, вие ще имате за него точно определено разбиране. Яденето в Природата е също намясто. Докато живее, човек трябва да яде, но умерено; като приеме 15-20 хапки, той трябва да спре. Не спазва ли този закон, човек дохожда до пресищане, което се отразява вредно върху организма. Природата е щедра, но разумна и възискателна – като срещне някой лаком човек, тя заповядва да му дадат всичко в изобилие, за да се задоволи. Всяко нещо има своя тежест, която някога ще се отрази върху организма. Следователно като даде на човека повече, отколкото може да носи, с това Природата го наказва. Тя не прави това нарочно, с цел да измъчва човека, но го учи, показва му как трябва да живее.

Когато се казва, че човек не трябва да има много желания, това подразбира освобождаването му от тежестите на живота. Не спазва ли човек този закон, без да иска, Природата го мачка. Същият закон може да се формулира по следния начин: не желай това, което може да те смачка. Когато Природата мачка някого, той казва: „Нищо не искам, нищо не ми трябва“. Това е крайност. Като поглъдува няколко дни, той казва: „Гладен съм, дайте ми малко хляб“. Аз се задоволявам с малко“. Друг път ще каже, че иска много хляб. Колко малко иска единият и колко много – другият, това са неопределени величини: малкото и

многого е в зависимост от това, колко може човек да носи. Ако носи по-малко, отколкото може, човек запазва енергиите си; ако носи повече, отколкото са възможностите му, човек губи енергиите си. В първия случай човек печели, а във втория – губи, но и в двата случая се получават два крайни резултата. Когато чувате някой да казва, че нищо не иска от живота, ще знаете, че неговите чувства са нахърнени; когато казва, че много иска, той е във възходящо състояние на чувствата си. В първия случай човек страда, а във втория се радва.

Като ученици вие трябва да имате ясна представа за скърбите и за радостите. Щом е дошъл на Земята, човек неизбежно ще страда и ще се радва. Ако знае смисъла на радостите и страданията, той ще се радва и в двата случая. Закон е: когато един страда, друг някой се радва; когато един се радва, друг някой страда. Например радостта на господаря е скръб за слугата. Последният се е облякъл добре и се готви да отиде на разходка. Господарят го извиква: иска да му донесе чиста, прясна вода от близкия извор. Слугата взема стомните и отива за вода, но през целия път роптае, недоволен е, че разходката му се е развалила; господарят пък с нетърпение и с радост го очаква да му донесе чиста изворна вода. Значи недоволството на слугата е доволство на господаря. Ето защо, когато страдате, знайте, че в този момент друг някой се радва; когато се радвате, в същия момент някой страда. При това положение радостите и страданията са на мястото си. Обаче ако човек мисли, че радостите и скърбите му са само за него, той е на крив път.

Докато не схванете отношението между вашите радости и скърби и тия на вашите ближни, вие нямате дял в общите блага на човечеството. Това е закон за физическия свят. Влезе ли човек в Божествения свят, там законът е обратен: в Божествения свят радостта на едного е радост на всички; скръбта на едного е скръб на всички. Законите на физическия свят са точно обратни на законите в Божествения свят. Защо е така, днес не може да се обясни – има неща, които колкото и да се обясняват, все необяснени ще останат. Има неща, за които човек не трябва да

пита – ако пита, няма да получи никакъв отговор. При известни условия на живота човек може да пита защо нещата стават така, а не иначе; при известни условия обаче той не трябва да пита.

Представете си, че хващате един човек за врата и го потопявате във водата: може ли той да пита защо го потопяват във водата? Докато е във водата, нищо друго не му остава, освен да рита и да се брани; щом излезе от водата, той е свободен вече да пита защо са го потопили във водата. Ако беше си отворил устата още във водата да пита защо го потопяват, смърт го очакваше. Значи има известни страдания, които човек трябва да носи, без да пита защо идат. Щом не пита нищо, това показва, че той е под водата и не трябва да отваря устата си. Докато е във водата, човек има право да рита, да прави движения, за да се освободи, но през всичкото време трябва да мълчи. Лесно е да се каже, че човек трябва да носи страданията си, но важно е да знае как да ги носи. Страданието не е нищо друго освен малко дете, което носиш на гърба си, докато порасне. Щом порасне, ти ще го свалиш от гърба си и ще го оставиш на земята свободно да се движи. Като израсне и стане на 21 години, ти ще ходиш рамо до рамо с него, ще се разговаряте приятелски; като се умориш, ще се качиш на гърба му да те носи. Както ти си носил страданието на гърба си, така и то ще те носи: като те носи на гърба си, ще те учи, ще ти обяснява защо идат страданията в света.

Сега, като говоря за страданието, аз си служа с фигуративен език, с езика на Природата. Тази промяна в отношението на човека към страданието се обяснява с превръщането на страданието в радост. На физическия свят както страданието се превръща в радост, така и радостта – в страдание. Това показва, че физическият живот се движи между полюси: Природата поставя човека ту в единия, ту в другия полюс, вследствие на което човек сам не може да смени положението си. Този, Който е поставил човека на известно положение, Той сам ще го смени. Ако човек сам е създал положението си, сам може да го отмени, обаче ако друг някой го е поставил на известно положение, колкото и да е недоволен, той ще чака, докато дойде времето

да го сменят. Има страдания, за които човек сам може да си помогне; има страдания, за които друг някой човек може да му помогне. Например ако някой счупи ръката или крака си, той сам не може да си помогне – трябва да дойде някой лекар отвън, да намести счупената ръка или крак. Щом се намерят в мъчнотии и страдания, хората казват: „Човек трябва да бъде търпелив“. Кой може да търпи? Само разумният човек понася всичко с търпение. И през най-трънливи пътища да минава, разумният човек остава незасегнат: тръните, т.е. страданията, го познават и не одират кожата му – той минава и заминава край тях без никаква повреда. Нетърпеливият човек е подобен на електрически волтаж, от който постоянно се отделят искри, които създават неразположение на духа. Искате ли да се справите с един нетърпелив човек, вие трябва да дадете нещо от себе си, с което да уравновесите енергиите на организма му. Докато не смекчат характерите си, хората не могат едни други да се търпят; за да се търпят, те трябва да бъдат на известно разстояние един от друг. Хора, които са дисхармонично разположени помежду си, никога не трябва да спят на едно легло.

И тъй, за да се справи с мъчнотиите и противоречията в живота си, човек трябва да следва Божествения път. За тази цел той трябва да бъде разумен, да изучава първичния живот. За да се домогне до първичния живот, човек трябва да изучава своя характер, както и характера на ближните си. Докато не се познава, човек има крива представа за себе си: той мисли, че е много добър или много лош човек. Когато в него се проявява красивото и възвишеното, той се чувства добър; щом се прояви нисшето начало в него, той казва за себе си, че е лош човек. И в единия, и в другия случай в човека се изразяват ред сили, на които той трябва да бъде господар.

Като ученици вие трябва да се занимавате с Божествената наука, която дава абсолютна представа за всички неща; без тази наука човек живее в относителността на нещата. Тази е причината, поради която за едно и също нещо хората имат няколко мнения. Например за един и

същи човек едни казват, че е добър, други казват, че е лош. За обикновения човек въглеродният двуокис е вреден, задушлив газ; за растенията обаче същият газ е полезен – те се хранят с него. Ако адептът, който познава законите на Божествения свят, попадне в атмосфера, пълна с въглероден двуокис, той веднага се превръща в растение, поглъща въглеродния двуокис, усвоява го като храна и след това отново става човек: за адепта и лошото е добро. Ако човек не може да излезе от човешкото царство и да влезе в растителното, да използва благоприятните условия за растенията и отново да се върне в положението на човек, той няма никаква наука в себе си.

Каква наука е тази, с която човек не може да се справи с болестите си? Някой човек заболее, краката му отслабнат и той не може да излезе вън от стаята си, да си донесе вода. Той се моли ден, два, три да дойде някой да му донесе вода, но никой не се явява. Болният се чуди защо не получава отговор на молитвата си. Той не се вглежда в положението си, не разбира, че е получил отговор на молитвата си. Отговорът седи в това, че краката му са развързани вече и той може сам да си услужи. Онзи, на когото той разчита да дойде отвън и да му донесе вода, е вътре в него – той трябва да вземе стомничката и сам да си донесе вода. Болният изпада в противоречие: защо не е получил отговор на молитвата си. Това противоречие се дължи на неговото криво разбиране – той очаква да получи отговор на молитвата си точно така, както си е намислил; той очаква да дойде някой човек отвън във вид на ангел, изпратен от Небето, да отвори стаята и да му донесе вода. Болният трябва да благодари, че молитвата му е приета, че краката му позволяват сам да си услужи – ангелът, на когото разчита, е вътре в него. За Бога всичко е възможно – Той може да изпрати не само един, а няколко ангели даже да ви помогнат, но човек трябва да бъде разумен, да не застава Бога да прави неща, които не влизат в порядъка на Природата. В ума и в сърцето си човек си поставя такива неща, които изменят целия ред на Природата. Някой казва: „Аз имам толкова силна мисъл, че като се

помоля, вярвам, че молитвата ми ще се чуе. Със силата на мисълта си аз мога да спра движението на Земята“. Какво ще стане с хората, като спреш движението на Земята? „Да става, каквото ще, това не ме интересува.“ Този човек иска да се задоволи, да докаже, че неговата молитва се е чула, а какви ще бъдат резултатите по-нататък, той не се интересува. Земята все ще спре своето движение, но не от човешката мисъл. За да спре движението на Земята, човек трябва да знае какво е представлявала тя първоначално и какво представлява днес; същевременно той трябва да знае през какви фази е минала Земята.

Разумност се иска от човека, за да мисли право, а не да дохожда до крайни идеи и заключения. Като се намери в някакво затруднение, за свое оправдание той казва: „Аз така разбрах“. Не е важно какво разбира човек, важно е да мисли право. Апостол Павел казва: „Като бях младенец, мислех по младенчески; като станах възрастен, другоаче мисля“. Следователно като се произнася върху нещата, човек трябва да бъде искрен в себе си, да знае като дете ли мисли, като възрастен ли, или като стар, като мъдрец. Той никога не трябва да настоява на своето убеждение, което всеки ден търпи промени. Само Божията мисъл е абсолютна и неизменна, обаче човешката мисъл е относителна, тя предстои на промени.

Тъй щото пита ли ви някой дали сте добър човек, кажете: „Днес съм добър; как ще се проявя в бъдеще, не зная“. Това значи: работата, която свърших днес, е добра; започвам нова работа, която ще поставя на нейното място. Втората работа ще бъде по-добра от първата, третата – по-добра от втората, и т.н. Така ще излагам своите работи една след друга, докато всички хора ги одобрят. Ако първата изложба не излезе сполучлива, ще направя втора, трета, четвърта. Всеки човек трябва да прави ред изложби – да покаже на хората, че носи изкуство в себе си. Следователно, за да се произнесете за даден човек, гледайте какви са проявите му във всеки момент на неговия живот. Той може да е морален човек, но какво се ползва от своя морал, ако не е готов в даден момент да направи една ус-

луга? Човек се определя от проявите на своя живот, а не от това, което не може да прояви. Истински човек е онзи, който може да схване нуждите на своя ближен в даден момент и веднага да му се притече на помощ.

Днес хората са изгубили доверие един към друг, вследствие на което се въздържат да си помагат; те са изопачили своя живот, изгубили са ония естествени отношения помежду си, оная естествена обхода. Срещате един човек и казвате, че не ви харесва. Защо не ви харесва? Защото мигал лошо. Този човек е изгубил онзи правилен ритъм, по който отваря и затваря очите си. Да мига човек правилно, това не значи бързо да отваря и затваря очите си. Най-късият период в Природата наричаме миг: с този миг, с тази мярка ние определяме нещата, като им даваме съответна стойност. Мигането, мигът е такт, музикална мярка в живота. Ако мисълта на човека е права, и мигането му ще бъде правилно, ритмично; ако мисълта му не е права, и мигането няма да бъде правилно. Когато чувствата и постъпките на човека не са прави, и мигането не е правилно. Следователно когато мислите, чувствата и постъпките на човека са прави, и мигането е правилно. Като погледнете очите на този човек, приятно ви е да гледате: от очите му излиза мека, приятна светлина. Не само в мигането, но и в отварянето и затварянето на устата, във всички движения трябва да има известна правилност; изобщо правилността в движенията е в зависимост от правата мисъл.

Когато изучавате чертите на човешкото лице, спрете се върху формата на устата. Когато устата на човека е приела форма на права линия, това показва, че той е работил усилено върху волята си, вследствие на което е придобил голяма твърдост. Казват за някого: „Този човек е много твърд“. Той е много твърд, но в чувствата си е фалирал, обеднял. Устата на човека трябва да образува красиво огъната линия, да не бъде нито много отворена, нито много затворена; устните му трябва да бъдат слабо допрени, за да могат соковете на живота постоянно да прииждат. Освен това устните трябва да имат известна червенина, признак на чиста кръв; придобият ли син цвят, това е признак на

нечиста, венозна кръв. От формата на устата, от цвета на устните зависи състоянието и на сърцето, и на чувствата в човека. Когато формата на устата и цветът на устните са нормални, те отговарят на естествените мерки в Природата. Без да разбира тия мерки, като види такава уста, човек изпитва нещо приятно в себе си.

Като е дошъл на Земята, човек има задача да пресъздаде себе си, да извае своето тяло, да го направи свършено. Казвате: „Човек трябва да има чисто сърце“. Чистото сърце е като чистата вода. Който има чисто сърце, той вярва на всичко. Като се казва, че човек трябва да стане като дете, това подразбира той да има сърце, чисто като на детето, да вярва във всичко. Да има човек чисто сърце, това значи да се намира в здравословно състояние на своя организъм. За предпочитане е човек да бъде лъган, но да има вътрешен мир, отколкото да не вярва на никого и да бъде постоянно смутен и разтревожен. Когато лъжат, той всякога печели; когато праведният се лъже, той трупва капитал в своята банка: ако някой го излъже и вземе от него хиляда лева, от друга страна той ще получи повече от това, което е дал.

Чистото сърце е извор: колкото повече дава, толкова повече изтича от него. Давай, за да получава! Този закон се отнася само за чистите сърца – за нечистите сърца той не работи. В хора с чисти сърца канализацията никога не се запушва; в хора с нечисти сърца канализацията е вече запушена, вследствие на което тук-там е пропукана – за да се избегнат пакостите, които тя може да причини на човека, непременно трябва да се изправи. Когато се натъква на своите дефекти, човек не трябва да се стеснява, но да прояви готовност да се изправи: докато не се изправи, той не може да се докосне до някое светло, свършено същество. Разумните напреднали същества са много снизходителни към хората – като видят, че някой обикновен човек се отправя към тях, те се усмихват и определят степента на неговото развитие; след това му посочват къде какво му липсва и как може да се изправи. Не само това, но те всякога му се притичат на помощ: те помагат на човека

незабелязано, като че той сам прави всичко. Разумните същества са най-добрите приятели на човека – те го познават такъв, какъвто е в действителност; те знаят за него това, което той и не подозира даже.

Мнозина не успяват в живота си, защото искат да знаят всичко. Има неща, които човек трябва да знае, но има неща, които не трябва да знае. За всеки даден случай човек трябва да знае за себе си добър ли е, или лош, добро ли прави, или зло; и като знае това, той трябва да се радва, да е доволен, че знае нещо за себе си. Това не значи, че той трябва да се радва на лошото в себе си, но да се радва, когато вижда погрешката си, когато различава доброто от злото и може да се изправи. Като вижда погрешките си, човек може да се изправи; докато не ги е видял още, никакво изправяне не може да стане. В човека има нещо, което само вижда погрешките – това е Божественото начало в него. Вслушва ли се човек в този глас, той има вече условия да не греши; ако пък е сгрешил, той има условия да се изправи. Божественото в човека е готово всякога да купува неговото зло, неговите погрешки, и да ги обработва, да ги превръща в скъпоценни камъни. Що се отнася до доброто обаче, Божественото не се занимава с него, т.е. доброто остава капитал за самия човек – да работи и да се прехранва с него. Следователно дойдете ли до злото, ще знаете, че то всякога може да се продаде, но доброто – никога. „Кой купува злото?“ Мъдреците, великите адепти и светиите: само силният може да се справя със злото.

Като слушат да се говори така, мнозина ще цитират стиха „Бог е Любов“. Те искат да кажат, че щом е Любов, Бог не трябва да допуска злото и страданията в света. Питам: при какви условия изпрати Бог Своя син, да благува ли дойде Христос на Земята? Христос дойде на Земята да понесе греховете на човечеството, да ги купи и да ги обработи. Ако Синът Божий пое греховете на човечеството, защо вие очаквате за себе си друго нещо? С живота си на Земята Христос показва пътя, през който всеки човек трябва да мине. На същото основание иска ли човек да бъде Син Божий, той трябва да понесе греховете на човечест-

вото и да мине през страдания. „Само аз ли трябва да страдам?“ Не, всички хора страдат. Който страда съзнателно и понася страданията с любов, той може да се нарече Син Божий. Щом си Син Божий, ти ще служиш: служенето е първото задължение на човека. Който страда по необходимост, той е грешник.

Щом е дошъл на Земята, човек неизбежно е изложен на страдания. И като Син Божий, и като слуга, и като грешник той все ще страда, но като Син Божий ще страда съзнателно, с любов; като слуга ще страда по задължение, а като грешник – по необходимост. Които не разбират смисъла на страданията, питат не може ли без страдания. Без страдания не може; защо страдате, не питайте: колкото и да питате, никакъв отговор няма да получите. Вие можете само да си изберете начин, по който да страдате: по закона на Любовта, по закона на задължението или по закона на необходимостта. Обаче докато сте във водата, не питайте защо страдате: отворите ли устата си, ще погълнете много вода и ще се удавите. Приемете страданията по закона на Любовта, за да изпълните великата задача на живота си и да научите много неща – това ще ви даде свобода в разбиранията и в отношенията ви. Като страдате съзнателно, вие ще видите, че всичко, каквото се случва в живота ви, е за ваше добро.

Сега, като ученици, вие трябва да излезете от вашето тесногърдство и да придобиете дълбочина в разбиранията си. Като не може да излезе от известно затруднение, човек казва: „Грешен съм, в грях ме зачена майка ми“. Това, че сте родени в грях, ни най-малко не показва, че и душата ви е грешна. Всяка душа, облечена в материя, има възможност да се огреши, но това още не показва, че душата сама по себе си е грешна. Когато казвате *грешна душа*, вие изнасяте своето човешко разбиране; от Божествено гледище обаче душата е чиста, безгрешна. Следователно каже ли човек за себе си, че е грешен, в ума му трябва да изпъкне идеята, че някъде дълбоко в него живее един голям праведник; и тогава големият грешник ще направи връзка с големия праведник в себе си и ще му продаде

половината от своите грехове. Това, което става в човека, става и в Целокупния живот, както и в Природата: грешните хора в света трябва да направят връзка с праведните, да им продадат половината от своите грехове – така ще се уравновесят силите в живота. Същия закон наблюдаваме и в Природата: върху нечистия тор растат чисти, красиви цветя. Те смучат сокове от тора, обработват ги и в края на краищата от тях излизат красиви цветя и доброкачествени плодове. Ето и Христос, най-големият праведник, дойде в света да повдигне грешните: Той направи връзка с грешните, а не с праведните.

Казват някои, че Бог нарежда нещата, както разбира и както иска. Не, Бог – най-свободният в света, никога не върши произволи: Той нарежда нещата според великите закони на Битието и Вечността. Бог никого не съди, обаче влезе ли вътре в човека и се ограничи, Той започва да го съветва и му казва кое е добро и кое – не. Божественото в човека постоянно му нашепва кое е добро и кое – зло, като му казва, че като същество, което се движи между два полюса, трябва да бъде внимателен, да се контролира. Ако от човека се изисква себеконтрол, колко повече това е нужно за възвишените, разумни същества! Всички хора говорят, но говорят на всички не е еднакъв. Колкото по-високо седи човек в умствено и духовно отношение, толкова и неговият говор се отличава с по-голяма меко-та и точност в думите. Много хора могат да свирят и да рисуват, но всички не свирят и не рисуват еднакво. Достатъчно е музикантът да вземе лъка в ръката си и да започне да свири, за да познаете кой е майстор и кой – обикновен цигулар. Същото може да се каже и за различните художници: обикновеният художник се различава коренно от великия художник.

Всички хора могат да изговарят думата *любов*, но тя ще звучи различно: един влага поезия, ритъм в тази дума; втори я произнася така, че пробужда съзнанието на заспалите за Любовта същества. Събудите ли съзнанието на тия същества, те веднага ще ви се притекат на помощ, ще искат да ви услужат. Това значи да произнесе човек една

дума намясто и навреме. Затова и апостол Павел казва: „Ако говоря с човечески и ангелски езици, а любов нямам, нищо не съм“. Любовта е Божественият език. Ако човек говори с ангелски език, но Любов няма, той е мед, що звънти, и кимвал, що дрънка. Който владее езика на Любовта, само той е готов да буди човешкото съзнание. Всеки човек трябва да изучава този език и да си служи с него. Който владее езика на Любовта като език на Разумната Природа, той е силен, велик човек; не знае ли този език, той е хилав, слаб човек. Като четете Свещеното Писание по механически начин и цитирате различните стихове, вие си служите с човешкия език; когато започнете да чувствате смисъла на тия стихове, вие сте дошли до ангелския език. Но има и друг език, на който Бог и Природата говорят – той е Божественият език, който и вие трябва да изучавате. Колкото и малко думи да научите от него, започнете да ги съчетавате, да образувате от тях цели изречения. Научите ли се да ги прилагате намясто и навреме, вие сте влезли вече в правия път на живота. Това значи да дойде човек до новата наука, която обяснява нещата по вътрешен път.

Следователно, за да дойде до новата наука на живота, човек трябва да върви постепенно от човешкото към ангелското и от ангелското към Божественото. Ще кажете, че докато дойдете до Божествената наука, ще остареете. Оставете старостта настрана: вие отсега нататък трябва да се подмладявате. Старостта е за мъртвите хора – само мъртвите хора говорят за старост; живите хора обаче могат да говорят за подмладяване. Затова е казано в Писанието: „Оставете мъртвите да погребват своите умрели“. Нека мъртвите се занимават със своите умрели: как да ги обличат, какви молитви да им четат, какви речи да им държат и т.н. Остане ли този въпрос на живите, разрешаването му е лесно. Ще дойде някой да разправя, че сънувал покойния си баща бос, със скъсани дрехи, гладен – и не знае какво да прави, за да облекчи положението му на онзи свят. Много просто: щом искаш да помагаш на баща си, ще извикаш в дома си един беден и гладен човек и

ще го нахраниш добре; отгоре на това ще го облечеш с нови дрехи, ще му купиш нови обувки. Чрез този беден ще помогнеш на баща си: баща ти ще бъде доволен, че си го нахранил и облякъл. За да не бъде гол, бос и гладен на другия свят, човек трябва да се приготвя още докато е на Земята – така той ще влезе в съгласие с всички ония, които служат на Бога. Той е минал вече през положението на бедните хора на Земята и в невидимия свят, опитал е и е познал техните страдания и няма защо да минава повторно през тях.

Като ученици вие трябва да работите съзнателно за своето подмладяване. Употребявайте всеки ден по няколко минути да мислите върху младостта. Представете си, че сте в положението на малко дете, което всеки момент може да придобие нещо. Като работи по този начин, човек постепенно се подмладява и се готви за по-велика работа. Казвате: „Деца ли ще ставаме?“. Колко ангели, колко възвишени същества са дошли на Земята с единствената цел да станат деца, да придобият условия да растат и да се развиват. Апостол Павел казва: „Да съблечем старите си дрехи!“. Това значи: да съблечем дрехите на старостта и да облечем новите дрехи на младостта, т.е. да се подмладим. Детето е символ: то представлява скрити сили, скрити възможности, които чакат момента на своето проявяване. Ще дойде ден, когато всички заложи и дарби в детето ще се развият и вие ще видите пред себе си велик, голям човек. Такова нещо представляват цветята, мушичките, пеперудите, животните. Вие трябва да ги видите в техния свят, да разберете какви сили са вложени в тях – те чакат момента на своето развитие. От вас обаче се изисква да имате широки възгледи върху нещата, които могат да предадат вътрешна свобода на ума и на сърцето ви. Това се изисква не само от вас, но от всички ония, които се учат във Великата Школа на живота.

Божията Любов носи пълния живот.

49. лекция, 31 юли 1929 г., София, Изгрев

ПРОМЕНИ В СВЕТА

Размишление върху доброто.

Какво нещо е човекът? Човекът е мислещо същество; значи и детето, и възрастният, и старият мислят. Още със ставането си от сън всички хора на всички възрасти започват да мислят. Разликата седи само в това – кой какво мисли. Детето мисли едно, възрастният – друго, а старият – трето. Всяка мисъл има свое специфично налягане, тежест и напрежение. Според тежестта, налягането и напрежението тя произвежда съответната депресия върху човешкия ум, както различно тежките чували произвеждат различна депресия върху гърба на човека. Искане ли да се освободи от депресията на известна мисъл върху своя ум, човек трябва да потърси някакъв правилен метод за мислене, чрез който да извоюва свободата си. От младини до старини човек работи за своето освобождаване. Докато се безпокои в каквото и да е направление, човек не може да бъде свободен; щом се справи с безпокойството, той се освобождава. Освобождаването на човека показва, че е влязъл в една хармонична среда – тази хармонична среда наричат *Вечно начало* или *Божественото начало* в човека.

Съвременните хора се безпокоят от много неща, те се смущават от ред обикновени мисли. Например влизате в един дом и виждате, че синът е смутен: той се възмущава от постъпките на баща си, той не одобрява неговото поведение в известна посока. Обаче постави ли се на мястото на баща си, и той ще постъпи по същия начин – в този случай той не се възмущава, не осъжда поведението си; значи неговото възмущение не е било намясто. Истинско възмущение е това, което при всички условия, при всички времена е едно и също. За какво се възмущава този син? Той се възмущава, че баща му не е турил намясто някакъв глагол, съществително или местоимение: синът изисква

от баща си да говори по всички граматически правила. Да се говори точно по граматическите правила, определени от хората, това значи да се спазва известна мода при говоренето. И в модата има нещо съществено, но много неща са несъществени. Разумният човек спазва съществените неща на модата, а несъществените туря настрана.

В цялата Природа има мода: в растенията, в птиците, в животните и в хората – всички живи същества са облечени по някаква мода. Сега вече иде нова мода в света, която ще изненада всички хора. Които са готови, те няма да се изненадат, обаче които не са готови, те ще бъдат изненадани. Изненадата не подразбира смущение: смущенията произтичат от човешките работи, а изненадите – от Божествените. Разумният човек никога не се изненадва – той постепенно се готви за онова, което предстои да дойде; той съпоставя всички свои възгледи според законите на Истината.

Какво представлява Истината? Истината е това, което нито се ограничава, нито се завладява. Това, от което не можете нито да отнемете, нито да придадете нещо, наричаме Истина. Казват за някого, че бил много учен, можел да сменя Истината от Небето. Не, никой не може да сменя Истината от Небето: който търси Истината, той трябва да отиде при нея. Истината никога не слиза от своето високо място, за да отиде при човека, тъй щото това, което хората наричат истина, е относителна истина, а не абсолютна. Някой казва, че ви обича, и мисли, че говори Истината. За да познаете доколко този човек ви обича, вие го поставяте на изпит. Най-добрият учител е животът – той изпитва хората. Човек се изпитва за всяка дума, която излиза от устата му. Кажете ли някой, че е готов да се жертва за човечеството, веднага го поставят на изпит: още този момент на вратата му похлопва един просяк, иска да му даде нещо. Този човек, който говори за жертва към цялото човечество, в дадения момент отделя само един лев за просяка; за децата си обаче той е готов да даде всичко, каквото има. Значи това, което човек не може да направи за другите, за децата си може да го направи – това показ-

ва, че понятията му за човечеството се ограничават само до неговия дом.

Съвременните хора искат да постигнат своите желания по лесен начин. Те мислят, че като се помолят на Бога, веднага ще постигнат желанията си. Те гледат на Бога като на човек, подобен на себе си. Не, Бог не е подобен на човека: Той не е нито млад, нито стар; Той не е нито в религиите, нито в теориите на хората; Той е Бог на живите, а не на мъртвите. Това значи: Бог е Бог на съвършените, на разумните души, които Го познават, които Го разбират и изпълняват Неговата воля. Обикновените хора, които не познават Бога, си създават свои богове, на които приписват качества, подобни на своите. Като изпаднат в някакво затруднение, те казват: „Бог знае всичко – Той ще оправи работите ни“. Да, Бог знае всичко, но вие не знаете всичко; Бог е силен, но вие сте безсилни; Бог е всемъдър, дълготърпелив, но вие не сте придобили още тези качества. Тъй щото не е достатъчно човек само да говори, но той трябва да има ясна представа за себе си; не е достатъчно човек само да желае свобода, но той трябва да знае, че външната свобода се обуславя от вътрешната свобода на неговите чувства, мисли и постъпки. Свободна постъпка е тази, която е минала през съзнанието; не е ли минала през съзнанието, тя не може да има такива резултати, каквито очаквате. Външно тази постъпка може да е права, може да е истинна, но ако не е минала през съзнанието, хората не я приемат.

Защо всички хора не могат да приемат Истината? Защото не разполагат със средства – вътрешни и външни. Истината е скъпоценен камък, който може да се притежава само от богатите или от ония, които силно го желаят. Наистина, ако всички хора могат да си доставят скъпоценни камъни, в скоро време тия камъни щяха да се обезценят. Ако човек би постигнал всичко, каквото пожелае, сами по себе си желанията му биха се обезценили. Има неща, които не могат да се постигнат лесно. Само онзи човек може да си купи скъпоценен камък, който го оценява и който има пари. Като види скъпоценния камък,

той е готов да даде за него всичко, каквото има; който има пари, но не ги дава за скъпоценния камък, той не го е оценил, както трябва. В разбиранията си този човек стои по-ниско от бедния, който е готов и живота си да заложил, но да придобие скъпоценния камък. Същото може да се каже и за Истината: само онзи човек може да придобие Истината, който е готов да пожертва всичко за нея. Този човек е богат и външно, и вътрешно – за Истината той не се спира пред нищо. Човекът на Истината се движи свободно всред бурите и вълните на живота, без да потъва. Той има тежест, подобна на тези, които турят в параходите, за да ги държат в равновесие. Изгуби ли тази тежест, параходът започва да се клатушка на една и на друга страна, а може и да потъне. Тежестта на човека представлява устойчивостта на неговите възгледи. Докато е на Земята, човек се нуждае от известна тежест, т.е. от устой на неговите възгледи.

Казано е в Писанието: „Истината ще ви направи свободни“. Кой човек е готов да възприеме Истината? Който не се влияе от никакви външни форми. Представете си, че срещате млада красива мома, която ви предава Истината. Ако възприемете Истината от младата мома заради красотата ѝ, вие не сте готови още за Истината; ако пък не възприемете Истината от някоя грозна мома само заради грозотата ѝ – и в този случай вие не сте готови за Истината. За да възприеме човек Истината заради самата Истина, той не трябва да се влияе нито от грозотата, нито от красотата. Истината е неподкупна: никой нищо не може да ѝ придаде, нито да ѝ отнеме. Истината стои над всички външни форми: грозотата не я опетнява, но и красотата не може да ѝ придаде нещо особено. Онзи, който при възприемане на Истината се влияе от външните форми на нещата, той е лишен от онова дълбоко вътрешно разбиране, което му пречка да вижда нещата ясно. Ако вярваш, че богатият може да ти даде голяма сума назаем само защото е богат, ти не си готов още за Истината; и ако не вярваш, че бедният може да ти даде същата сума назаем само защото е беден, и в този случай не си готов

за Истината. Истината се изявява еднакво и чрез богатия, и чрез сиромаша. Хората не могат да възприемат Истината благодарение на заблужденията и противоречията, които имат в себе си. За свое оправдание те казват: „Какво да правим, когато животът е такъв?“. Не, животът, през който сегашните хора минават, е относителна действителност. Ако животът на сегашните хора беше идеален, те трябваше да бъдат свободни външно и вътрешно, да се разбират добре, да имат правилни отношения помежду си като между здрави организми.

И тъй, докато между хората не съществуват правилни отношения, те са далече от идеалния живот, те не са още здрави хора. Истински здрав човек е онзи, който от сутрин до вечер е подвижен, лек, готов за работа; истински здрав е онзи, който не знае какво е болест. Той не се оплаква от нищо, не страда физически от никаква болест, той е готов да помага на всички. Има ли най-малка болка в себе си, човек губи своето разположение. „Какво трябва да прави тогава?“ Да работи! Всяка болка, колкото и малка да е, има свои духовни причини – тя показва, че човек е направил някакво отклонение в живота си, макар и микроскопическо, което трябва да изправи. Като намери причината на своята болка, човек трябва да работи върху себе си, за да я отстрани; щом отстрани причината на своята болка, болестта ще изчезне. Като не знаят това, при най-малкото заболяване хората търсят лекари. Ако имат пари, добре е да търсят лекари; какво ще правят обаче, ако нямат пари? Има болести, които с пари не се лекуват, има болести, на които обикновеният лекар не може да помогне. Например как се лекуват обезсърчението, хипохондрията на човека?

Здравият човек се отличава по това, че познава добре проявите на Природата и лесно се справя с тях. Както на физическия свят стават депресии, така и в духовния, т.е. в психическия свят на човека, стават депресии. Който разбира законите на физическия свят, той познава законите и на духовния свят и лесно се справя със своите вътрешни състояния. Понеже знае, че между явленията на физическия и на духовния свят има известна зависимост,

той може да си обяснява причините на всички промени в своя живот. Щом е дошъл на Земята, човек не може да се освободи от влияния: физическият му живот се влияе от духовния, а духовният – от физическия. Колкото да се пази от влияние, човек все ще се поддаде на влиянието на чужди мисли и чувства.

Като знае това, човек се стреми да придобие вътрешна свобода, да не се поддава на чужди влияния. Стремещтът на човека към освобождаване показва, че съществува вътрешна хигиена, която той трябва да придобие. Ще кажете, че за да дойде до вътрешната хигиена в себе си, човек трябва да има прави възгледи. Кой възглед са прави? Според мене прави възгледи са ония, които не се ръководят от никакви моди. Мисли, чувства и постъпки, които се диктуват от някаква мода, не са прави – те са временни, преходни положения. Неща, които се ръководят от модата, са мъртви, обаче всички неща, които стават по законите на Природата, са живи и постоянни. Ако хвърлите върху човека някаква боя, направена от самия него, тя непременно ще го оцапа; обаче ако Природата хвърли някоя от своите бои, тя няма да го оцапа. Подвижните, живите цветове никога не цапат; подвижните идеи никога не губят своята цена – те имат живот в себе си. Искате ли да придобие вътрешна свобода, човек трябва всеки ден да внася по нещо ново в своите възгледи. Докато не освободи ума, сърцето и волята си от угнетителните условия, при които се намира, човек не може да придобие своята вътрешна свобода. Една от задачите на човека е да извоюва своята свобода: човек сам се е заробил, сам трябва да се освободи. Бог може да даде на човека методи за освобождаването му, но по никой начин Той сам няма да го освободи. Който сам се е заробил, той сам трябва да извоюва свободата си – Бог може да му помогне само тогава, когато види готовността му да пожертва всичко за придобиване на свободата си.

Някои хора казват, че не трябва да правят жертви за една гола Свобода, за една гола Истина. Който мисли, че Свободата и Истината са голи неща, той не разбира нито Свободата, нито Истината: Истината и Свободата никога

не могат да бъдат голи. Истината е вечното начало в живота, което не може да се сравнява с нищо. Който не е готов да пожертва всичко за Истината, той не може да познае Бога, не може да види Неговото лице. Като не искат да използват разумно условията на физическия свят, мнозина си въобразяват, че могат да видят Божието лице след смъртта си. Наистина, след смъртта си човек може да види много неща, но всичко, каквото види, няма да го ползва. Докато е на Земята, човек вижда Слънцето, но той не знае нищо за него. Преди всичко Слънцето, което човек вижда, нито е такова, каквото е в действителност, нито е на това място, на което е всъщност. Какво нещо е Слънцето в действителност, къде е неговото място в Природата, това малцина знаят. В пътя на развитието си човек постепенно се домогва до Истината, до онези положителни знания, които представляват стремеж на неговата душа.

Истината ще ви направи свободни. Коя Истина може да направи човека свободен? Само онази, която не се влияе от никакви външни форми и положения. Казват за някой човек, че е честен: той е честен, защото е богат, няма нужда от пари. Казват за друг някой, че не е честен, защото е беден, лишен от хляб – и като се намери пред изкушение, позволява си да бърка в чужди каси. Ако богатият е честен по причина на богатството си, което задоволява всичките му материални нужди, къде е Истината тогава? И ако сиромашът не е честен по причина на сиромашията си, която го заставя да лъже и да краде, къде е Истината? Богатството скрива греха на човека, а сиромашията го разкрива. От гледището на Истината и богатият, и сиромашът са грешни, само че грехът на богатия не е проявен, а на сиромаша е проявен. Като видите, че някой коленичи, вдига ръцете си нагоре и се моли, ще знаете, че той е богат човек – моли се за богатството си. Видите ли, че някой върви недоволен, от нищо не се интересува, ще знаете, че той е крайно беден човек – няма за какво да се моли. И богатият, и бедният са еднакво религиозни: и двамата не признават Бога, всеки мисли само за себе си. По отношение на Бога и двамата се ръководят

от правилата на модата: единият се води по правилото, че е модно човек да се моли; другият казва, че не е модно човек да се моли. Първия наричат вярващ човек, набожен, втория наричат безверник. Истинската молитва изисква от човека работа. И богатият, и бедният трябва да работят във всички области: в областта на своите мисли, чувства и постъпки.

Казвате, че трябва да се живее добре. Въз основа на този възглед, като отидете някъде на гости и не ви приемат добре, вие казвате, че тези хора не живеят разумно. Не, това не е истина – Истината изключва личните разположения на човека. Може да чуete много истинни неща от някого, които да не ви харесват, но това не значи, че те не съдържат Истината в себе си. Само онзи може да разбере Истината, който не се спъва от външните, от преходните положения на нещата; спъва ли се от външните неща, човек не се е домогнал още до Истината. Когато по отношение на другите човек постъпва, както към себе си, той е дошъл до правилно разбиране на Истината. Който е придобил Истината и живее в нея, той трябва да бъде образец във всичко. Докато сравнява една религия с друга, едно учение с друго и се произнася за правотата им, човек не е дошъл още до Истината. Искан ли да намери Истината, той трябва да бъде абсолютно чист в мислите, в чувствата и в проявите си. И като намери Истината, той ще види, че тя е това начало, на което нито може да се прибави нещо, нито може да ѝ се отнеме.

Мнозина се стремят към Истината, но малцина се интересуват от нея. Които не търсят Истината, казват, че не може да се живее без грехове. Да живее човек в грехове и престъпления, това значи да живее в робство. Дето има робство, там Истината отсъства. Както не може без грехове за някои хора, така може и без грехове за други. Аз говоря за първичния грях, който е начало на всички грехове. Като е дошъл на Земята, човек не може без погрешки, но може без грехове. Който държи тази мисъл в ума си, той е радостен и весел, готов е за всякаква работа; той е доволен от живота, от проявите на всички живи същества, във

всичко той вижда Бога. Този човек може да каже за себе си, че молитвата му е чула. Онзи, който е недоволен от живота, който постоянно критикува Бога, че не е създал света, както трябва, той е изложен на ред нещастия и болести: като знае много, като не одобрява това, което Бог е създал, нека сам си помогне. Щом се намери в безизходно положение, той започва да се моли на Бога. Като се моли, или ще получи отговор на молитвата си, или няма да получи. Ако не получи веднага отговор на молитвата си, това не значи, че Бог не иска да му отговори – не е дошло още времето да му се отговори. Рано или късно Бог все ще отговори на човека. Фактът, че при всички трудности, на които се натъква, човек продължава да живее, да се радва и скърби, показва, че молитвите му са приети.

Едно трябва да знае човек: иска ли да уреди работите си, да изправи външния си живот, преди всичко той трябва да изправи отношенията си към Истината. Не изправи ли отношенията си към Истината, човек никога не може да уреди работите си на физическия свят. Колкото и да урежда работите си, без Истината човек нищо не може да уреди. Казват: „Богат е този човек“. Богатството не урежда работите. „Учен е той.“ И учеността не разрешава въпросите на живота. „Силен е.“ И силата не разрешава въпросите. Човек може да е сиромаш, неучен, но има ли Истината в себе си, той правилно разрешава всички житейски въпроси. Истината прави човека богат, силен, учен и красив.

Едно дете среща една мома, която носи на рамото си кошница, пълна с червени зрели череши. Детето поглежда към черешите, после – към момата, и казва: „Како, много си красива“. Момата поглежда към детето и се усмихва – тя знае защо е красива. Това, което носи на рамото си, я прави по-красива, отколкото е в действителност: без кошницата на рамо детето не би спряло вниманието си върху момата. Кошницата с череши може да се уподоби на Истината в човека, която го прави силен, красив, учен, добър.

И тъй, когато човек дойде до Бога, в Който е Абсолютната истина, той казва, че Бог е всеблаг, всемъдър, всесилен, дълготърпелив и т.н. Наистина, такъв е Бог, но хората

виждат това само когато Го срещнат с кошница, пълна с череши. Понякога материалните блага отварят очите на хората, но понякога ги затварят. Истината не се влияе от материалните блага: тя раздава от себе си, но никога не взема. Истината е богата, от нищо не се нуждае – тя носи на рамото си пълна кошница с блага. Среща я един и казва: „Много си красива“. Тя бърка в кошницата и дава. „Много си добра.“ Пак бърка в кошницата и дава. „Много си учена.“ Пак дава нещо от кошницата си. Вечерта, като се върне у дома си с празна кошница, Истината отново я напълва, без да каже дума за това, което е направила.

Днес всички хора се стремят към нещо: момата иска да се влюби, затова търси момък; момъкът също иска да се влюби; старата баба и старият дядо искат да имат внуци, да им услужват. Любещият трябва да помага, да служи, а онзи, когото обичат, трябва да дава нещо от себе си за услугите, които му правят. Каквито и стремежи да има човек, те водят към придобиване на Истината. За да реализират желанията си, младите се нуждаят от подкрепата на възрастните; и възрастните се нуждаят от помощта на младите. Едни други като се подкрепят, те вървят към постигане на Истината. Когато говоря за Любовта, аз я вземам в нейната първична проява, присъща на душата. Когато мъжът и жената искат да имат дете, това подразбира стремежа им към придобиване на Истината. Детето в дома е Истината – тази е причината, поради която всички членове в дома се грижат и радват на детето. Животът има смисъл, докато Истината е в човека. Когато Истината живее в човека, той има дом, той е безсмъртен; щом Истината го напусне, и родът се прекратява; при това положение човек става смъртен. Следователно домът се крепи върху Истината.

Истината ще ви направи свободни. Ако махнете веригите от ръцете и краката на затворника, това не значи още, че той е свободен – той е още в затвора. Излезе ли от затвора, той е свършено свободен. Да излезе човек от затвора, това значи да се освободи от ограничителните условия на живота. Човек сам е създал ограничителните

условия на своя живот, следователно той трябва сам да се освободи от тях. За да се освободи от болестта, болният трябва да отвори прозорците на стаята си, да влиза през тях чист въздух. Скъперникът трябва да отвори кесията си, да се храни с чиста, здрава храна. Щом се отнася за здравето, човек трябва да бъде щедър – чиста, здрава храна е нужна на човека.

Истината ще ви направи свободни. Като намери Истината, богатият се освобождава от товара си, както параходът стоваря стоката си от едно пристанище на друго и се облекчава. Като се освободи от мъчнотиите на живота, човек придобива крила и като ангел започва да обикаля световите. Като се движи в тия възвишени светове, той придобива такава светлина, с която влиза в Божествения свят. Като минава от физическия в духовния и в Божествения свят, човек трябва непрестанно да се чисти – чистенето е непреривен процес. Както домакинята всеки ден чисти къщата си, така и човек трябва постоянно да чисти своя ум и своето сърце. Като живее, човек трябва да знае, че има неща, които той сам трябва да свърши, но има неща, които другите хора трябва да направят. Не спазвате ли тия правила, нищо не можете да постигнете; спазвате ли ги, вие ще бъдете свободни.

Следователно, докато сте здрави, разчитайте на себе си; изгубите ли здравето си, без да искате, ще очаквате помощта на другите хора. Как може да ви утеши един човек, дошъл отвън? Вие най-добре познавате състоянието си, вследствие на което сами можете да си помогнете. Когато човек е недоволен, трябва да се запита коя е причината за недоволството му. Щом има здрави очи, уши, език, ръце и крака, човек трябва да е доволен. Ако изгуби едно от тия блага, той има право да бъде недоволен и да роптае. Някой става сутрин, но е недоволен – сънувал е някакъв сън, който е внесъл лошо предчувствие в сърцето му. Като се страхува от това предчувствие, той започва да плаче. Плачът е зов на човека към Природата. Каквото е отношението на детето към майката, такова е отношението на всеки човек към Природата. Човек плаче, защото иска нещо от

Природата: детето плаче, когато е гладно и когато е нечисто; и възрастният плаче по същите причини. Затова, когато е гладен, трябва да го нахранят; когато е нечист, ще го окъпят и ще го облекат с нови чисти дрехи.

Ето защо, иска ли да бъде свободен, човек трябва да се чисти и да се къпе, да поддържа чистотата на своя ум и на своето сърце. Всеки ден човек трябва да храни душата си с чиста, възвишена храна, както майката редовно храни своето дете с чиста, здравословна храна.

Желая на всички да възприемате Истината и от грозната, и от красивата мома, и след това да изработите свое разбиране. Този е пътят за постигане на Истината.

Само Истината носи свобода за човешката душа.

50. лекция, 7 август 1929 г., София, Изгрев

ПРОБНИЯТ КАМЪК

Размишление върху Божията милост.

В живота съществува един пробен камък, с който се мерят същините на нещата. Търговецът определя своята финансова сила от парите, които притежава. Като влезе в кантората си, първата му работа е да отвори касата си и да прегледа с какъв капитал разполага; като знае с какъв капитал разполага, той има предвид с какъв кредит може да се ползва и какво може да направи. Този закон има отношение не само към търговията, но и към всички области на живота. Който знае този закон и го прилага разумно, и развитието му върви правилно. Изгуби ли посоката на правия живот, човек се натъква на ред вътрешни противоречия. Изобщо, изгуби ли правата посока на живота си, човек няма вече на какво да разчита; изгуби ли своето верую, изгуби ли кредита си, също така човек няма на какво да разчита. Кредит се дава само на онзи, който има някакъв вътрешен капитал в себе си; няма ли човек вътрешен капитал, никакъв кредит не може да му се даде.

Същият закон има отношение и към Целокупния живот. Ако няма къща, имот или стока, човек не може да се ползва от кредит. За да стане учител, човек трябва да има знание като ефектив, на което да разчита; ако няма такова знание в себе си, той не може да стане учител. Искан ли някой да стане слуга, преди всичко той трябва да бъде здрав; не е ли здрав, никакъв слуга не може да стане. Здравето е капиталът на слугата – болният не може да стане слуга. Ако вярващият почне да отпада духом, да се обезсърчава, че е остарял, че нищо не е постигнал, веруюто му е неустойчиво. Верую, което се разколебава от условията на живота, е неустойчиво; обаче има едно верую в света, което при всички условия на живота не се мени, всякога остава едно и също. И в човека има нещо, което при никакви условия не се мени – то е Божественото в него. Изкуство е

човек да знае как да събуди в себе си Божественото и да му даде път. Велик човек е онзи, който при всички условия на живота дава първо място на Божественото в себе си.

Сега ще задам няколко въпроса: богатият ли предизвиква бедния да отиде да му работи, или бедният предизвиква богатия да го търси за работа; майката ли предизвиква детето да плаче, или чрез своя плач детето заставя майка си да работи за него? Както и да си отговорите, за вас е важно реалното, неизменното, което Бог е вложил в човека. Това трябва човек да търси, това трябва да обработва в себе си не само днес, но и в далечното бъдеще. Очаква ли човек в бъдеще да се вложи нещо в него, работата му е свършена. Бог е вложил вече нещо в човека, повече няма какво да очаква: той има вече основа, върху която може да гради. Следователно има ли тази основа, нищо друго не му остава, освен да работи – тя представлява онзи неизменен вътрешен капитал в човека, който определя неговия кредит. Кредитът на човека ту се увеличава, ту се намалява, в зависимост от това, как влага своя капитал в обръщение. Човек трябва да има ясна представа за себе си, да знае колко и какъв капитал има на разположение. Как ще обработи този капитал, това зависи от знанията и от желанията му. Колкото по-големи и силни са желанията на човека, толкова повече сили ще влага за тяхното реализиране.

Казано е в Писанието, че Божественото никога не се губи. Същото се отнася и до Словото Божие: Словото Божие няма да се върне, докато не принесе своя плод. Значи и Словото не се губи, нито Му се придава нещо. Пренебрегне ли това Слово в себе си, човек отпада, губи силата си и постепенно се изражда. Изгуби ли вяра в Божественото, в своя основен капитал, човек отпада духом, с което и дейтелността му се прекратява: този капитал е център, около който всичко останало се стреми. Изгуби ли този капитал, човек всичко изгубва. Вярата на човека в един велик център, в едно велико общество е толкова силна, колкото и вярата му в една душа, около която всички души се стремят. Този общ център е Бог, към Когото всичко се стреми:

от Него всичко излиза и към Него всичко се връща. И в човешкия организъм има също така една обща монада, обща единица, към която всички се стремят. В чувствения и в умствения свят има едно общо чувство и една обща мисъл, към които всички останали мисли и чувства се групират. Същевременно в човека има едно убеждение, към което се стремят всички останали убеждения. Този централен фокус, към който се стреми всичко в човека, е Божественото начало. Не е достатъчно да знае човек това, но той трябва и да познава проявите му, да знае как да манипулира с него. Ако не знае да манипулира с телескопа, човек нищо няма да види на небето – той трябва да знае накъде да го насочва. Тази е причината, поради която двама души гледат през един и същи телескоп, но единият вижда, а другият нищо не вижда. Защо? Единият знае посоката, към която трябва да гледа, а другият не знае.

Човешкото съзнание и Небето представляват подобни неща: както на Небето стават промени, така и в човешкото съзнание стават известни промени. Каквото човек преживява, всичко се отразява в съзнанието му. Ако е разумен, човек трябва да се вглежда в промените, които стават в съзнанието му, и да се учи, както астрономът наблюдава промените на небето и ги изучава. Трябва ли човек да очаква всичко да му се даде наготово, както детето очаква на майка си? Докато то е в люлката още, майката се грижи за детето си, всичко му доставя наготово; проходи ли обаче, започне ли да расте, тя го оставя само да дойде при нея, да каже от какво има нужда. Човек трябва сам да дойде до вътрешното търсене, сам да открива нещата и да ги изучава. Съвременните хора се нуждаят от правилен възглед за нещата – те трябва определено да знаят кое е онова, което ги спъва в живота им. Те се стремят към отвлечени неща, а нямат ясна представа за Бога; те нямат ясна представа какво нещо е Доброто и какво – злото. Като принцип злото винаги действа в обективния свят – злото е един момент, който действа във времето и пространството. Злото е нещо външно или обективно; Доброто, Божественото, винаги действа отвътре. Злото

ограничава човека и го лишава от всички блага, Доброто освобождава човека и му дава всички блага. Злото и Доброто представляват два противоположни принципа, които действат едновременно в света.

Ще изнеса един пример от живота, за да видите как действат Доброто и злото. Един богат човек заболява. Той веднага търси помощта на лекарите: вика един, двама, трима лекари, плаща скъпо да му помогнат. Едва се съвзема, заболяват жена му и децата му. Той се вижда в чудо: пак вика лекари, които се събират на съвещание и решават да оперират жена му. Оперират я, но вземат десетки хиляди лева за операцията. Най-после този богат човек осиромашава, изгубва здравето и силите си, децата му умират, жена му остава слаба, немошна; той изпада в пълно отчаяние, животът вече няма смисъл за него. Злото обаче се усмихва доволно: то е взело от него, каквото му трябва, ограничило го е и се отдалечава. В това време Божественото в богатия се събужда и той започва да си говори: „Господи, късно идеш при мене. Едно време бях богат, радостен, децата ми бяха живи, жена ми и аз бяхме здрави. Тогава можех да Ти служа, но сега вече пари нямам, силите си изгубих, радостта ми ме напусна, не мога да Ти служа“. Богатият съзнава вече какво е трябвало да направи, разкайва се, но намира, че не може да си помогне. Като види, че той се разкайва, че е готов да служи, Бог го подкрепя и го изпраща отново в света да работи, да помага, да изпълнява Волята Му. Този човек се повдига, животът му се осмисля и той започва да работи съзнателно и с любов. Така действа Доброто, Божественото в света – то освобождава заробения и отново му връща отнетите блага. Христос казва:

*Крадецът не иде, освен да открадне,
да заколи и да погуби,
а аз дойдох да им дам живот,
и то преизобилно.*

Това са двата принципа – Доброто и злото, които действат в света. Когато човек пожелае да задържи най-хубавото нещо за себе си, злото е влязло вече в него. Той

се е съблазнил от нещо, а всяка съблазън, на която човек не може да устои, води към зло. Има само един път, по който злото може да се прояви – този път е пътят на желанията. Пожелае ли човек нещо само за себе си, той е роб вече на своето желание, а ние знаем, че само злото заробва човека. Доброто обаче може да се прояви по хиляди пътища. Когато човек мрази, злото се проявява в него; когато обича, Доброто действа в него. Ето защо, когато мрази някого, човек има само един начин да се освободи от него: той гледа как и колко по-скоро да го унищожи, да го махне от пътя си. В обичта си към някого човек разполага с хиляди начини, чрез които да му помогне, да му даде нещо от себе си. Когато двама души, единият съвършен човек, а другият – обикновен, видят касата на своя близък, двамата ще постъпят различно. Съвършеният, праведният човек ще мине покрай касата на богатия, ще погледне вътре, ще се зарадва на богатството му и ще си замине, без да вземе нищо от нея. Той ще си направи своите научни бележки и спокойно ще продължи пътя си – Доброто действа в този човек. Обикновеният човек, който се оправдава с думите, че в грях го е заченала майка му, ще се спре пред касата и ще започне да се бори да вземе ли няколко златни монети, или не. След голяма борба той или ще вземе, или нищо няма да вземе. Вземе ли нещо от касата на своя близък, той се е поддал на влиянието на злото.

Като ученици вие трябва да изучавате всички прояви на злото и да подражавате на неговите добри прояви. И в злото има нещо добро. Например пиянството е голямо зло за човека. Всички кръчмари съзнават това и въпреки всичко продават своето вино и ракия, но те сами никога не се опиват – рядко ще срещнете пиян кръчмар. Значи злото причинява злини на хората, но то самото никога не се поддава на условия, които могат да го доведат до това зло. Кръчмарят може да пие една, две чаши, но винаги е буден – пази се да не изгуби съзнание. Трезв е кръчмарят: той опива другите, но сам никога не се опива. Ако и той се опиваше както клиентите си, от неговото кръчмарство

нищо нямаше да остане.

Следователно когато човек срещне злото на пътя си, но трябва да има вземане-даване с него, нека направи това, което и злото прави. Ако злото скрива своите замисли, и той нека ги крие: злото не пиянства, и той да не пиянства. Ще кажете, че злото влиза в сърцето на човека. Не, в сърцето на човека не влиза злото, а ония елементи на злото, които опиват. Като знае това, човек трябва да се пази от опивателните елементи на виното, а не от самото вино. Сладкото вино като гроздов сок е Божествено благо, но когато човек пожелае да измени това благо, в този момент ще попаднат в него ферменти, които изменят първичното му естество и го правят вредно. Златото е Божествено благо, но в който момент човек го пожелае за свое удоволствие, то се превръща в отрова. Затова е казано: „Не пожелавай!“ „Ама без пари не може“. Човек не трябва да допуска в ума си мисълта, че без пари не може. Преди всичко парите са човешко изобретение. Да поддържа човек в ума си мисълта, че без пари не може, това значи да изпадне в положението на стария, който казва, че без тояжка не може. Тояжката е необходима само при дадено положение. Трябва ли младият да казва, че без тояжка не може? Само старият мисли, че не може без тояжка, но не и младият. Парите са само средство за живеене, но не и необходимост. Докато гледате на парите като на средство, а не като на цел, вие сте на прав път; станат ли парите цел на вашия живот, злото всеки момент ще ви дебне. От вас зависи да бъдете далече или близо до злото.

Сега съзнанието на всички вярващи, на всички учени трябва да се освободи от ония непотребни неща, които внасят в тях вътрешна отрова. Пожелае ли нещо непотребно за себе си, човек е внесъл вече в организма си онази отрова, която руши. Затова именно във всички свещени книги е казано: „Не убивай, не кради, не пожелавай!“. Наруши ли един от тия закони, човек внася в организма си особен род разрушителни елементи. Не само желанията рушат, но и кривата, отрицателната мисъл също руши. Изобщо всичко, което руши, е вредно – ние го наричаме зло. Всич-

ко, което съгражда и внася разширяване в човека, е добро – ние го наричаме Божествено начало в човека. Задачата на човека е да работи за събуждане на Божественото в себе си и в своите близни.

При един млад, но строг професор по философия се явяват студентки и студенти на изпит. Първата студентка, която се явила на изпит при него, била скъсана; колкото студенти и студентки се явили след нея, всички били скъсани. Дошъл ред на една красива, особено сериозна и разумна студентка. Тя влязла в изпитната стая, ръкувала се с младия професор и го погледнала някак особено. В погледа ѝ се четяло съчувствие към всички нейни другарки и другари, които пропаднали на изпита. С ръкуването си тя внесла в професора нещо особено красиво, с което пробудила Божественото, висшето му съзнание. Той се обърнал към студентката внимателно, задал ѝ два-три лесни въпроса и я пуснал да си върви. Някои ще кажат, че и студентката, и професорът не са постъпили добре. Не, студентката е била смела, тя вярвала в доброто, в Божественото в човека. С докосването си до ръката на професора тя могла да събуди нещо възвишено и красиво, вследствие на което той се разширил, погледнал с разположение към своите студенти, след което не скъсал нито един студент. Няма по-красиво нещо от това, да бъде човек смел, да извърши такава постъпка, която да събуди възвишеното в човека.

Следователно докато живее, човек все ще послужи някъде за пробуждане на Божественото. Видите ли двама души да се разговарят добре, сърдечно, весело, знайте, че красивата студентка се е ръкувала с тях и е съдействала за пробуждане на Божественото им съзнание: тези хора са разположени, весели, готови да правят добрини. Постъпката на красивата студентка е чиста, защото Божественото работи в нея; ако Бог не присъстваше в нея, постъпката ѝ щеше да внесе съблазън. Ако Божественото не присъства в човека, всяка негова външна обхода би могла да внесе съблазън. Ако богатият види един здрав, силен работник, той веднага ще се съблазни от неговия външен вид, ще

го покани у дома си да му работи; работникът пък ще се съблазни от неговото богатство и в себе си ще пожелае да го използва по някакъв начин. Господарят ще пожелае колкото може повече да използва труда на работника, а работникът ще пожелае да вземе от него колкото се може повече пари. И двамата имат желание да се използват, обаче при такива отношения никакъв морал не може да се съгради. Закон е: колкото даваш, толкова ще получиш. Малко даваш, малко ще получиш; много даваш, много ще получиш.

Къде се крие злото? В най-малките неща. Отивате при един бакалин да купите захар. Вие сте влизали в неговия дюкян много пъти и той десет пъти наред ви е давал чиста, доброкачествена захар. На единадесетия път обаче той туря няколко бучки нечиста захар в книгата, да мине незабелязано между чистата. Тези няколко бучки нечиста захар представляват злото, което иска да мине незабелязано между доброто. С последната си постъпка бакалинът губи доверието на клиентите си. Представете си, че някой ваш приятел ви кани на гости в дома си: угощава ви добре, разговаря се приятелски с вас, но без да очаквате, той ви нарича нехранимайко. Изведнъж в отношенията ви влиза нещо неприязнено – това е злото, което с последната дума се е вмъкнало в доброто. Една дума разваля доброто, което в даден момент човек е направил. Ще кажете, че това не става всякога: един път само да стане, то разваля вече чистотата на доброто. Бакалинът ви е давал десет пъти наред чиста стока, а един път само е вмъкнал нещо нечисто: последното нечисто показва, че този човек е имал някакви скрити, лоши намерения. Последната постъпка е в състояние да наруши доверието, създадено от първите десет случая.

Следователно ние казваме: чист човек е онзи, който при никакви условия не е проявил нито едно нечисто намерение. Честният търговец отделя нечистата стока от чистата и казва на клиентите си: „Тази стока не е за вас“. Злото може да се прояви чрез всички външни фирми: чрез човека, чрез животното, даже и чрез растенията.

Благодарение на характера на злото като външно, обективно явление, човек може да му се противопоставя. За тази цел човек трябва да има правилни възгледи за злото; няма ли правилни възгледи за злото, той не може правилно да се развива. Злото е вън от човека, а доброто е вътре в него. Злото може да се раздвоява, т.е. да се размножава, но не може да расте, да цъфти и плод да дава. Следователно каже ли човек за себе си, че е лош, трябва да знае, че лошавината му е вън от него, а не вътре в него. Изворот може да се размъти по краищата, по повърхността си, но никога отдолу: дъното на извора е всякога чисто. Всички изкушения, на които човек се подлага, имат вътрешен, обективен характер. Ако Ева нямаше в себе си вътрешно желание да опита плода на забраненото дърво, отвън нищо не би могло да я изкуси. Злото има някаква форма, с която живее в човека. Докато тази форма съществува в човека, и злото ще съществува вън от него; щом изхвърли тази форма вън от себе си, с нея заедно изчезва и злото вън от него.

Като не разбират кое е истинско добро и кое е лъжливо, хората изпадат в ред заблуждения и противоречия. Един човек намира в гората една торба със злато, взема я веднага и се радва, че Бог е отговорил на молитвата му. Обаче тази торба е на един добър, честен човек, който е пътувал от един град в друг и е минавал през същата гора. Разбойници са го преследвали да го оберат. За да спаси живота си, той е хвърлил торбата и е избягал. Разбойниците престанали да го гонят и като се връщали назад, срещнали първия пътник, който е намерил торбата със златото, и го нападнали. Какво добро представлява за него намереното злато?

Мислите ли, че всяко външно добро е и вътрешно добро? Ще кажете, че това добро е от Бога. Не, Бог не работи отвън – Той не работи чрез външни физически стимули, понеже те са неустойчиви. Всеки физически стимул е силен само за даден случай, но с течение на времето той отслабва. Когато физическите желания на човека се задоволят, той не се интересува вече от ония предмети и хора,

които са му помогнали да ги задоволи. Тази е причината за проявите на злото. Когато желанието на човека в първо време е силно, а накрая отслабва, то е неустойчиво: всички неустойчиви желания са физически. Бакалинът се интересува от своя клиент, докато последният купува от него; щом клиентът купи, каквото трябва, и му заплати, бакалинът не се интересува вече от него – гледа той час по-скоро да си излезе, да освободи място за други клиенти. Клиентът си излиза и вижда, че всичките му пари са отишли в джоба на бакалина. Кой бакалин дава даром? При вземането и при даването човек трябва да бъде честен и искрен към себе си и към другите, да не предизвиква съмнение нито в себе си, нито в своите близни.

Сега, тъй както се изяснява животът, ние виждаме, че доброто и злото вървят паралелно. Като знае това, човек трябва да бъде внимателен, да не предизвиква злото нито в себе си, нито в оръжаващите. Стремете се всякога да предизвиквате доброто в себе си и в своите близни.

51. лекция, 14 август 1929 г., София, Изгрев

АБСОЛЮТНА ЧИСТОТА

Думата *чистота* е понятна на всички хора. Тя има двояк смисъл: външен и вътрешен. Външната чистота всеки я вижда и разбира. Когато се говори за външна чистота на къщата, ние разбираме, че тя е добре измазана отвън и отвътре, подът на стаята е измит, прахът навсякъде е изчистен. Когато се говори за външна чистота на дрехата, разбираме, ако е бяла, да бъде добре изпрана; ако е черна, да няма никакви петна по нея. Когато се говори за чистота на маслото, разбираме да бъде прясно, бистро, без никакви примеси. Значи чисти неща са ония, в които няма никакви примеси, никакви странични елементи; съдържат ли някакви примеси в себе си, тия неща са нечисти. Нечистотата се дължи на известни елементи, които се срещат в живота и в Природата.

Следователно говорим ли за чистота, веднага в ума ни изпъква противоположното ѝ – нечистотата; и обратно, говорим ли за нечистотата, пред нас изпъква идеята за чистотата: тия две понятия са напълно противоположни. Кога можем да кажем, че животът на човека е чист? Когато има висок идеал, когато живее съзнателно, когато е здрав. Влезе ли един от елементите на нечистотата в неговия живот, веднага смъртта прави крачка напред. Колкото повече нечистотата се увеличава, толкова по-бързо смъртта влиза в живота: смъртта и нечистотата се намират в отношения, право пропорционални помежду си. Като знае човек това, първата задача в живота му е да пречисти своята мисъл. Пречисти ли мисълта си, той има ясна представа за всички неща; пречисти ли мисълта си, човек има вече ясна представа за Бога: тогава Бог няма да бъде някаква форма вън от него, както днес Го разглеждат. Бог е източник на живота, а какво по-голямо благо може да очаква човек от живота? Всички красиви подтици, всички радости в човека се дължат на онова вътрешно съзнание

в него, че съществува, т.е. че живее. Той става сутрин бодр, весел и здрав, погледне към изгряващото Слънце и се радва, че в ума му се ражда някаква малка идея за работа през деня. Това състояние в човека е резултат на първите издънки от Дървото на живота.

Често слушате някой човек да се оплаква, че животът е тежък, че от сутрин до вечер трябва да мисли за храната и за облеклото си. Обаче въпросът за храната и за облеклото е елемент на физическия, на материалния живот – физическата храна не е необходим елемент за духовния живот на човека. Да бъде човек духовен, това не подразбира, че трябва да яде много, нито пък яденето да бъде вкусно приготвено, с ред приправки: приправките в яденето са странични елементи. Всяко разумно същество приема храна, съответна на неговото развитие, обаче има нещо общо в храненето на всички живи същества: общото в храненето се заключава в храната, която приемат. Например всички живи същества на Земята се нуждаят от въздух, от вода и от някаква твърда храна. Първоначално те са приемали хранителните елементи само от въздуха, после от – водата, и най-после – от твърдата материя. Някога човек се е хранил само със светлина, днес той е забравил този начин на хранене: сега само очите му са запазили изкуството да се хранят със светлина. Наистина, ако очите на човека дълго време не приемат светлина, ще атрофират.

И тъй, първата задача на човека е да си състави ясна представа за Първата Причина на нещата, за Бога. Говори ли се за Него, човек трябва да включва в съзнанието Му всички живи същества – от най-малкото до най-голямото. Бог еднакво се грижи за живота на всички същества: животът изтича от Него и Той се грижи за този живот. Животът на Вселената се крие в Него: няма същество, по-велико, по-благородно, по-отзивчиво и по-добро от Бога, няма подобен на Него. И грешникът, и светията, като помислят за Бога, дълбоко някъде в душата им трепва една струна. Не разбере ли произхода на това трепване, човек ще мине и замине през живота, без да схване неговата съ-

щина и присъствието на Великото Начало в него. Много пъти трепва човек, но той трябва да различава свещения трепет в себе си от обикновеното трепване. Като срещне мечка в гората, човек трепва, но грубо е това трепване – той изгубва и ума, и дума. Човек трепва и от погледа на красивата мома, но това трепване е приятно. И най-големият герой трепва от погледа на красивата мома. Защо? Не може да носи благото, което този поглед съдържа. Всяко благо крие в себе си една малка опасност. За кого? За онзи, който не е готов за това благо: човек изпитва страх от всяко нещо, за което не е готов.

„Защо човек се страхува?“ Защото някога се е отклонил от Бога. И днес, като дойде до мястото, отдето се е отклонил, той започва да се страхува. Дойде ли човек до правата мисъл, страхът му се превръща в разумна сила: като мисли право, човек от нищо не се страхува. За да придобие права мисъл, човек трябва да си състави ясна представа за Бога. Има ли ясна представа за Бога, той може да придобие онова истинско, положително знание, което повдига и облагородява човека, което осмисля неговия живот; който не може да си състави ясна, определена идея за Първата Причина, той не само че не може да постигне нещо ново, но ще изгуби и онова, което е постигнал. Ако е бил учен, ще изгуби знанието си; ако е бил силен, ще изгуби силата си; ако е бил здрав, ще изгуби здравето си; ако е бил богат, ще изгуби богатството си. Той ще се намери в положението на човек без идеал и подтик в живота си, без всякакво вдъхновение. В съзнанието си той ще носи една идея, че някога е бил богат, силен, здрав, учен, а сега е сиромаш, слаб, болен и невежа, без никакви знания.

Някои казват, че като изгуби всичко, човек престава да мисли, да чувства и да действа право. Наистина, ако се безпокои и тревожи, човек изгубва правата мисъл, правото чувство и правото действие, вследствие на което преждевременно остарява; ако не се безпокои и разбира смисъла на изпитанията и страданията, човек носи в себе си трезви, прави мисли, благородни и възвишени чувства, които го свързват с Бога и дават простор и полет на неговата

дейност. Трябва ли човек да се безпокои за живота си: как ще го прекара, дали ще бъде здрав, ще има ли достатъчно средства? Когато царският син постъпва в училището, трябва ли да мисли кой ще го поддържа? За него въпросът е разрешен: веднъж дошъл на Земята и постъпил в училището, от него се иска само едно – да учи; за всичко останало бащата поема грижа. Ако е мързелив и не учи, синът сам ще понесе последствията на своя мързел.

Всички хора се намират в положението на царския син. Те са дошли на Земята да учат, за което им е дадено всичко: хляб, вода, въздух и светлина. Какво се иска от тях? Нищо друго, освен да учат. Един ден, като се върнат на Небето, Баща им ще ги пита какво са научили от дългата екскурзия на Земята. Така и вас ще питат какво сте научили, като сте ходили на Седемте рилски езера. Ще кажете, че сте ходили по върховете на Рила и сте обикаляли езерата. Че сте се качвали по върховете, че сте обикаляли езерата – това още нищо не значи, това не е никаква наука. Върховете, езерата – това са символи, които трябва да се разбират. Всеки връх, всяко езеро представляват листа от Великата книга на Природата: за вас е важно колко листа сте прочели от тази книга и какво сте разбрали от тях. Качването по високите планински върхове крие в себе си дълбок смисъл. Който разбира смисъла на това изкачване, той се ползва от богатството на тия върхове. Голямо богатство, материално и духовно, крият в себе си планините. Високите планински върхове изпращат част от своето богатство на долините – те ги напояват, правят ги плодородни, богати с живот. На същото основание човек трябва да се качва по планините, за да вземе нещо от тях, да забогатее и да слезе после в долината на живота – да даде от това, което е придобил.

„Кой човек наричаме богат?“ Богат човек е онзи, който живее с велики, с възвишени идеи. Добрият човек е богат, защото всеки момент може да дава от себе си. Злото е беден човек, от когото нищо не можете да вземете – той мисли от кого какво да вземе, но сам нищо не може да даде. Казано е в Писанието: „Не се противи на злото“.

Това значи: не се противи на бедния. Настояваш ли да вземеш нещо от него, освен че нищо няма да получиш, но отгоре на това и ще плащаш за него. Следователно стихът „Не противи се на злото“ крие в себе си важна формула в икономиката на живота. Ето защо, срещнеш ли беден, стори му път да мине; не постъпиш ли така, спреш ли го в пътя му, той ще започне да те обира – бедният разчита на милостта на богатите. Който влиза във Великата Школа на живота да се учи, той трябва да ликвидира с просията.

Казано е в Писанието: „Само чистите по сърце ще видят Бога“. Чист по сърце е богатият, добрият, разумният човек: който има тия качества в себе си, той ще види Бога, т.е. ще Го разбере. Да разберете Бога, това не подразбира освобождаване от страдания и мъчности. Нещастията и страданията неизбежно ще дойдат, но чистият по сърце лесно се справя с тях. Вие пътувате през море, дето стават големи бури. Тези бури ще се предадат и на парахода, с който пътувате: вълните ще го заливат, ще го клатушкат, но за да стигне благополучно на пристанището, в парахода трябва да цари мир и хармония. Най-малката дупчица на парахода е в състояние да пусне морските вълни вътре, а с това целият екипаж да се изложи на явна смърт. Каквото е действието на морските вълни, влезли в парахода, за неговия екипаж, такова е действието на отрицателните и нечисти мисли за човека. Пазете се от всяка лоша, нечиста мисъл, която попада във вашия ум: една такава мисъл е в състояние да поквари целия човешки живот. Като знаете това, пазете чистота в живота си.

Днес от всеки човек се иска физическа, сърдечна и умствена чистота. Дето ходи, той трябва да пази абсолютна чистота: по улиците, в дома си или на планината човек трябва да пази абсолютна чистота. Трябва ли след него да вървят слуги и да чистят? Някой мисли за себе си, че е чист и свят човек, а навсякъде оставя нечистотиите си. Вижте какво прави този човек на планината, дето няма човешки надписи за пазене на чистота и ред: там ще види той, че нито е чист, нито е свят човек. Когато планината се възмущава от нечистотата на човека, тя праща бури и

ветрове, гръмотевици, светкавици и дъжд, за да се чисти и да покаже на хората, че мястото им не е там. Който съзнателно поддържа чистота във физическия си живот, той ще бъде чист и в сърдечния, и в умствения си живот. Може ли човек да говори за висок идеал, за вяра в Бога, ако не спазва най-елементарната чистота на физическия свят? Чист трябва да бъде човек във всяко отношение! Що се отнася до личния живот на човека, той носи отговорност за всичко; дойде ли до Целокупния живот, отговорността не е негова. Следователно в своя личен живот човек трябва да пази физическа, духовна и умствена чистота.

Тъй щото, искате ли да бъдете здрави и весели, всяка ваша мисъл, всяко ваше чувство и всяко ваше действие трябва да са проникнати от идеята за Абсолютната чистота. Само при това положение вие можете да се радвате на Божието благословение; не пазите ли тази чистота, вие доброволно се излагате на явна смърт. Време е човек да се откаже от дребнавостите на живота, които нарушават неговата чистота. Какво от това, че някой му е казал една обидна дума? Не внасяйте нищо отрицателно в ума и сърцето си. От вас се иска съзнателна, разумна работа, за да докажете на себе си и на окръжаващите, че сте свободни от отрицателното в живота. Работете върху себе си съзнателно и с любов, за да развиете не само физическа, но и духовна сила, да правите чудеса. Казва се за Христа, че е дошъл на Земята да понесе греховете на цялото човечество. За кого може да се каже същото? Христос можа да направи това, защото разполагаше с велика духовна и физическа сила: Той понесе това, което обикновеният човек не може да издържи. След всичко това ще дойде един обикновен човек да се хвали, че е говорил с Господа. Ако може да понесе греховете на човечеството, т.е. да вдигне Земята на гърба си, възможно е да се е разговарял с Господа; не може ли да направи това, по-добре да не се заблуждава. Когато Господ говори на Моисей, след това Моисей вдигна тоягата си, удари канарата и вода протече от нея; Господ проговори на Моисей и манна падна от небето; Господ проговори на Моисей и той изведе еврейския на-

род от Египет и цели 40 години го води през пустинята.

Как се познава кога Бог говори на човека? От книга това нещо не може да се научи. В това отношение всеки човек има своя специфична, вътрешна опитност: чрез тази опитност той е дошъл до познаване на Божия глас в себе си. Много са начините, по които човек може да разбере Природата, но един е пътят, по който може да влезе в света на Истината. Какво нещо е Истината? Истината е най-чистият свят, в който Любовта се проявява, Истината е най-чистият образ на Любовта. Що е Любовта? Тя е носителка на Вечния живот. Най-голяма свобода се добива чрез Истината, най-голяма светлина се придобива чрез Любовта; обаче търсите ли топлина, горещина, идете при Правдата – дойде ли Правдата в света, тя ще нагорещи всички живи същества. Когато Любовта прояви най-голямата си горещина, тя се е превърнала в Правда. Сама по себе си Любовта представлява същината на живота: изяви ли се Любовта в живота, ще знаете, че по-велико нещо от живота няма. Следователно Любовта, Мъдростта, Истината, Правдата и Добродетелта са области, висши светове, чрез които Животът се проявява.

Под думата *живот* ние разбираме онова високо съзнание на човека, в което се крие постоянен и непреодолим стремеж към постижения. Кажем ли, че живеем, ние разбираме непрекъснат стремеж към постигане на известни цели. Още с раждането си детето започва да иска нещо от обективния свят: ние казваме, че физическото съзнание на детето е пробудено вече. Като расте, детето се събужда за чувствения свят – и от там то започва да иска нещо. После то се пробужда за умствения свят и в него се явява желанието да учи. Колкото повече човек расте и се развива, съзнанието му се пробужда за по-високи светове: за духовния и за Божествения. Това показва, че съзнанието на човека се пробужда за всички светове, дето животът се проявява, макар и в различни форми. Едно е важно да знае човек: в каквата и форма да се проявява, без чистота животът не може да функционира. „Как може да се поддържа тази чистота?“ Чрез служене. „На кого?“ На Бога.

Следователно когато се говори за служене, разбираме, че човек трябва да служи на Бога. Казано е: „Бог е Любов“. Значи човек трябва да служи само на Любовта. Защо? Защото Любовта носи Живота. Тъй щото, дойде ли до Живота, човек казва: „И роб мога да стана, но живота да придобия“. Като живее, човек трябва да спазва три неща: да служи на Бога, да обича ближния си и да почита себе си. Да обичаш ближния си, това значи да се разтоварваш от непотребния товар на гърба си; да почиташ себе си, това значи да виждаш доброто, красивото, разумното в света. Това нещо човек вижда първо в себе си, а после в другите. Като вижда тия качества в себе си, човек осмисля своя живот. Ето защо казвам: да почита човек себе си, това значи да вижда смисъла на живота. Невъзможно е човек да вижда доброто, красивото и разумното в другите хора, докато не го вижда в себе си. Това, което човек вижда в себе си, се отразява и в неговите близни. Човек уважава хората за съзнанието, което има; човек обича хората за красивото, възвишеното и благородното, което вижда в себе си. Защо бащата обича сина си? За почитта, която има към себе си: почитта към него самия се превръща в любов към сина.

И тъй, кога човек обича? Когато вижда себе си в другите. Кога почита? Когато съзнава своето достойнство като човек. Кога може да служи на Бога? Когато съзнае, че всичко иде от Бога и няма равен на Него. Човек е готов на всички жертви, когато съзнае в себе си, че за Бога всичко е възможно. На Бога може да се служи само идейно. Като служи на Бога, човек трябва да знае, че всичко, което прави в Негово име, е възможно. Само истинският служител на Бога може да отговаря положително на всички въпроси. Например някой може да го запита: „Като служиш на Бога, носиш ли Земята на гърба си?“ „Нося я.“ „Ами Слънчевата система?“ „И нея нося.“ „Ами Вселената?“ „Не само че я нося, но даже съм господар на Вселената“.

Сега, като слушате такива смели отговори, виждат ви се чудни, почти невъзможни. Наистина, смело е човек да каже за себе си, че носи Земята и Слънчевата система

на гърба си, че е господар на Вселената. Да каже човек, че е господар на Вселената, това значи да я е обходил от единия край до другия и да я е проучил. За обикновения човек това е невъзможно, за разумния обаче това е възможно. Защо? Защото разстоянието от главата до краката му представлява цяла вселена. Следователно каже ли човек, че е господар на Вселената, това подразбира, че той познава своето тяло от главата до краката, знае законите, които го управляват – той носи Вселената в себе си. Тогава колкото време му е нужно да простре ръцете си от главата до краката, толкова време му е нужно да пропътува цялата Вселена от единия ѝ край до другия: достатъчно е да мръдне ръката си, да я простре напред, за да хване Вселената. Нещата са далече от човека само тогава, когато са отделени от общия организъм; щом всички са заедно в организма, те са близо до него. Близостта подразбира организиране на нещата: организиране на удове в човешкия организъм, организиране на разумните същества, т.е. обединението им в едно цяло. Отдалечаването подразбира дезорганизиране между нещата. Когато хората се обиждат или си причиняват пакости, това показва, че те са вън от общия организъм; който обижда, той излиза от границите на общия организъм. Докато хората живеят в хармония помежду си, за обиди, недоразумения и противоречия не може да става дума. Може ли да съществува противоречие между пръстите на ръцете? Какво лошо има в това, че едни от пръстите са на лявата ръка, а други – на дясната? Кой пръсти ще бъдат на лявата ръка и кои – на дясната, това е безразлично: за пръстите е важно да си помагат взаимно.

Много от съвременните хора са дошли до една област на живота и там са спрели. Те трябва да направят крачка напред, да влязат в областта на новото, което иде вече в света. Вървят ли по стария път, едно ги чака: смърт, опяване, надгробни хвалебни речи за заслугите им към дом, към отечество. Добре е човек да изпълнява задълженията си към семейството, към отечеството си, но при тия задължения той не трябва да забравя първото и най-важ-

но задължение – към Бога. Че не е изпълнил първото си задължение, виждаме от това, че той умира. Казано е в Писанието: „Това е живот вечен, да познай Тебе, Един-го истиннаго Бога“. Към този стих може да се прибави още нещо: „Това е живот вечен, да познай Тебе, Един-го истиннаго Бога, и да Ти служи“. Човек трябва да служи на Бога с пълно съзнание и от любов да не изпадне в крайност – да се отегчи и да напусне работата си. Много причини могат да доведат човека до това положение, но има ли прави разбирания за живота, нищо не може да го извади от неговия път, нищо в света не може да наруши неговото равновесие.

Сега ще приведа един пример от селския живот, като по-близък до Природата, и ще обясня защо понякога хората излизат от релсите на своя живот. Един млад и работлив селянин ставал сутрин преди изгрева на Слънцето, впрягал воловете си и отивал на нивата да оре. Колата му била всякога добре стъкмена, воловете му – гладко и грижливо вчесани; той пък бил всякога весел, засмян, тихо си припявал и се радвал на живота. От ранна сутрин до късна вечер той работел неуморно, доволен от това, което е свършвал. Като се връщал у дома си, пак весел и засмян, разпрягал воловете си, нахранвал ги и тогава се прибирал да вечеря и да си почине от дневната работа; след това лягал да спи с тиха радост в себе си, че на другия ден нова работа го чака. Тъй се нижели дните един след друг, докато, неочаквано за него, той срещнал една млада красива мома, по която се захласнал. Станало нещо особено с него: не му се работело вече, на работа отивал късно, а се връщал рано; колата му – напусната, воловете – невчесани, песента замлъкнала и на устата му усмивка не се видяла вече. Ходел натук-натам захласнат и казвал на всички, че му е дотегнало да работи, че искал да си поживее малко. Облече той новите си дрехи, тури калпак на главата, нов пояс на кръста, бодне китка на дрехата си – и хайде из селото: ту по една, ту по друга улица, докато спре пред градината на красивата мома и като войник започва да караули от единия край до другия. Изведнъж

спира: иска да види този престъпник, който се крие между дърветата. Като се изчерпи търпението му, той влиза в градината, но виновникът го няма. Къде е той? Вътре е влязъл, скрил се е зад пердето и оттам наблюдава какво прави момъкът. Младият момък иска да види виновника за своето захласване, да чуе гласа му, да разбере нещо от него. Заради него – за тази красива мома, той е напуснал и нива, и волове. С цветето на главата момата седи вътре, гледа към него и се усмихва доволна. Като изчерпи и последното си търпение, в момъка се явява желание да вземе китката от главата на момата: той иска да ѝ каже, че досега е орал и копал на нивата, но без нея работата му се е обезсмислила. Момъкът постоянства в желанието си: днес вземе китка от момата, утре вземе китка, докато най-после вземе и момата. Това е магия, с която момъкът си служи, за да привлече момата: като види, че всичките ѝ китки са отишли в дома на момъка, момата отива да си ги вземе, докато и тя остане там – без китките си тя не може да се върне назад.

Вземането на китките от страна на момъка е символ, който трябва да се преведе: в този символ се крият известен род отношения, чрез които се изразяват проявите на човешкия живот. Момъкът се оженва за красивата мома, говори ѝ за щастие, но при сегашните условия на хората колко време могат да бъдат щастливи младите моми и момци? Година-две те могат да бъдат щастливи, но след това щастието им изчезва. Защо? Защото не са придобили още вечния живот в себе си. Момъкът и момата, мъжът и жената могат да се обичат, докато Божественото живее в тях; щом Божественото ги напусне, и Любовта им изчезва. С други думи казано: човек може да бъде обичан, докато е чист; влезе ли в него един елемент на нечистота, всички се отказват от него, всички оттеглят любовта си. Следователно безлюбовието се явява като естествено последствие на нечистотата. Когато хората не ви обичат, ще знаете, че причина за това сте вие сами. Кой не би желал да се окъпе в един чист извор? В локва, в блато никой не желае да се къпе: в чистия извор всеки иска да измие лицето, ръцете и краката си, но в блатото никой не желае.

И тъй, разберете ли значението на чистотата в широк смисъл, вие трябва да я поставите за основа на физическия живот. Здравето на човека зависи от неговата външна и вътрешна чистота. Идейна чистота се иска от човека! Когато казваме, че човек не трябва да се занимава със слабостите и недъзите на хората и да ги критикува, ние имаме предвид той да пази свещено чистотата на своя живот, с нищо да не я нарушава, за да не се излага на смърт. Недъзите представляват зараза, която трови организма на човека. Занимава ли се с недъзите на хората, т.е. с отровата, която излиза от тях, човек съзнателно руши своя организъм. Какво ще спечели човек от това? Не само че нищо няма да спечели, но ще загуби всичко красиво, което е придобил. Трябва ли след това човек да се занимава с чужди грехове и престъпления? Една турска поговорка казва: „Остави пияния да падне, сам да научи урока си!“. Защо трябва да пие човек? Когато се напие, той започва да се кара, да се бие с този, с онзи, докато се върне с пукната глава у дома си. Има пиянство на физическия свят, но има и астрално пиянство, в света на чувствата. За каквото и пиянство да се говори, то е нечистота: пиянството, лакомията, одумването, завистта са елементи на нечистотата.

Следователно от гледище на хигиената всички елементи на нечистотата трябва да се изхвърлят навън: само при това положение човек може да бъде здрав, учен, силен. Като прави научни изследвания, ученият пресява всички неща, докато ги пречисти абсолютно. Чистотата има отношение към ония хора, които са усърдни в работата си. Само онзи може да работи съзнателно върху себе си, който има силен стремеж към чистотата; няма ли стремеж към чистотата, човек не може да работи усърдно върху себе си: при първата мънотия още той се обезсърчава и отчайва в работата си. Който върви в правия път, той трябва да направи само крачка напред, за да влезе в областта на чистотата. Влезе ли в тази област, може вече да му се говори за идеен живот. Засега кракът на обикновения човек не може да стъпи в света на Абсолютната чистота: там владее пълен ред и порядък, там не позволяват едно камъче

да се премести. Ако отидете при един от свещените извори на Вечния живот, ще гребнете внимателно от водата му и ще я изпиете до дъно. Не е позволено да се разлее нито една капка вода от свещените извори на Живота: редът и порядъкът в Божествения свят е точно обратен на този във физическия.

Когато се говори на съвременните хора за свещени неща, те се отнасят към тях с пренебрежение. Съвременният човек става сериозен само когато изпадне в тежки положения на живота си. Тогава той започва да мисли за Бога, за онзи свят, и вярва, че има нещо, което не знае и не може да разбере. Види ли, че ще го окачат на въжето, той става сериозен, обръща се към Бога за помощ; освободят ли го от въжето, той благодари на Бога, че му е подарил живота. Само така човек може да разбере какво представлява Животът. Лошите мисли не са нищо друго освен въжето, с което бесят човека. Неприятелите, враговете му са тия, които го довеждат до въжето: видят ли, че е увиснал на въжето, те се отдалечават доволни, че са могли да свършат една работа. Човек трябва да държи съзнанието си будно, за да не го излъже дяволът, който и светии може да лъже.

Един светия живеел в пустинята, дето прекарвал в пост и молитва и в дълбоко съзерцание. Дяволът намирал да го изкуси, затова му предложил да го направи цар. Той се опитвал по един, по втори, по трети начин да го направи цар, докато най-после постигнал целта си. Светията станал цар, но в скоро време бил увлечен в такива дела, които го довели до въжето. През всичкото време дяволът го успокоявал, като му казвал: „Разчитай на мене, аз ще те освободя“. В който ден светията трябвало да увисне на въжето, дяволът пак се явил и му казал: „Гледай в далечината – там ще видиш едно видение“. Светията погледнал в посоката, към която дяволът сочел. „Какво виждаш?“ „Виждам едно магаре.“ „Друго нещо?“ „Виждам още едно магаре.“ „Друго какво виждаш?“ „Виждам трето магаре.“ „Носят ли нещо на гърба си?“ „Да, натоварени са с цървули.“ „Това са цървулите, които скъсах, докато те кача на

въжето“. Значи който слуша съветите на дявола, въже го очаква. Съветите на дявола са лъжливи – те почиват на нечистотата.

В живота на съвременните хора се забелязва една присадка на лъжливи неправилни отношения. Този род отношения се дължат на елементи на нечистотата. За да се освободи от тия елементи, човек трябва да бъде точен в обещанията си: намисли ли да направи едно добро, трябва да го направи. В Божествения живот, в който цари Абсолютна чистота, не се позволява никакво отлагане. Точността е качество на Божествения свят. Който не живее в Чистотата, той замъглява хоризонта на своето небе, както облаците скриват Слънцето от погледа на човека. Когато някой се оплаква, че е неразположен, че му е тежко на душата, причината за това се крие в заоблачаването на неговото небе. Искан ли да се изясни небото му, той трябва да служи на Бога, да почита себе си и да обича своя ближен. Искан ли човек небото му да бъде отворено и ясно, трябва да спазва следната формула: да служи на духа си, който го ръководи в пътя му; да почита душата си, която съдържа всички ценности в себе си; да обича тялото си и всички същества, които му служат заради великата идея, към която се стреми. Отнася ли се към себе си така, човек ще има ясна представа за Бога и всичко, което предприеме, ще бъде възможно и постижимо за него; не служи ли на Бога, всичко около него ще бъде мъртво. С вярата си човек ще може да мести гори и планини. За онзи, който не служи на Бога, планините са тежки, но за истинския служител те стават леки като перо. За истинския служител всичко в Природата е живо и в непрекъснато движение.

Като наблюдаваме телата в Природата, виждаме, че някои от тях са в покой. Покоят на телата е привидно състояние: те са в положение на относителен покой с единствената цел за уравновесяване на енергиите в Природата. Днес само хората, животните и растенията растат и се движат, но един ден, когато завършат развитието си на Земята, и телата, които са в покой, ще напуснат сегашното си състояние и ще проявяват живот. Мнозина искат да

знаят какво ще стане с телата, които са в покой. Това не е важно – важно е какво ще стане с вас. Когато придобиете Вечния живот, вие пак ще посетите Земята и ще видите какви промени са станали с нея. Ако съзнанието на човека е непрекъснато будно, той ще бъде в течение на всички промени, които стават със Земята. При сегашното постоянно прекъсване на съзнанието хората очакват всичко от учените – наготово да се ползват от техните геологически изследвания. Време е вече съзнанието на човека да се пробуди, да започне мисълта му активно да работи.

Сега ние препоръчваме на всички хора да живеят в Абсолютната чистота. За мнозина тази идея е непонятна – това се дължи на положението, в което те се намират. Като придобият чистота, ще дойде светостта: чистотата и светостта са синоними. След светостта ще дойде служенето. Който не е чист и свят, той не може да служи на Бога. Най-после, след служенето, ще дойде Любовта. Следователно който не знае да служи, той не може да люби; който не може да люби, той не може да учи; който не може да учи, той никога не може да придобие свобода. Това са ред възможности, тясно свързани една с друга. Започне ли с чистотата, човек е направил вече крачка напред в живота.

Мнозина се оплакват, че са остарели, без да си поживеят. Как разбират те живота, какво изискват от него? Ще кажете, че като живее, човек трябва да диша, да пие вода, да се храни, да се облича. Направили ли сте сметка за един живот на Земята от 40-50 години колко въздух, вода, храна и облекло са нужни на човека? Според едни учени човек променя клетките на организма си през всеки седем години, според други учени – през всеки три месеца. Значи според едни учени човек променя дрехата си през всеки седем години, според други – всеки три месеца, а според мене – всеки ден. Един нов костюм трае от изгрева до залеза на Слънцето. Оттук виждате колко скъпо струва всеки човек, който е дошъл да живее на Земята. Как ще оправдае той разходите, направени за него, ако не е служил на Бога, ако не е почитал себе си и ако не е обичал ближния си?

И тъй, ония хора, на които съзнанието е пробудено, трябва да държат в ума си идеята за чистотата на мисълта. Тази идея трябва да остане в ума им като основна мярка, с която да си служат във всички случаи на живота. За всеки съзнателен човек чистотата е магическа пръчица. Той става от сън с идеята за чистотата, той ляга да спи пак с тази идея; за него тази идея е тъй желана и любима, както мисълта за красивата мома – в ума на младия момък. Момъкът очаква, търси красивата мома, за нея той е готов да отиде на другия край на света. Нека идеята за Чистотата да бъде възлюбената, за която всеки човек е готов да отиде на другия край на света! Нека Чистотата да бъде възлюбената на всеки мъж, нека Чистотата бъде възлюбеният на всяка жена! Който я намери, той трябва да се спре пред нейния свещен образ и отдалече да я изучава и съзерцава. Който придобие тази чистота, той се свързва с онзи велик свят, дето цари постоянство и устой: за човека са важни постоянните и устойчивите неща. Какво по-голямо благо за него от това, да знае, че има едно разумно същество в света, което го обича като спящ и буден, като беден и богат, като учен и прост, като болен и здрав. Който иска да го обичат с тази неизменна Любов, той трябва да служи на Бога.

Като се говори за служене на Бога, мнозина се въодушевяват от тази идея и заради нея са готови да се откажат от женитба, от всички лични блага. Не е важно дали ще се жени човек, или не; важното е и като се жени, и като не се жени, да е получил съгласието на Бога. С други думи казано: всяка работа, в която Бог участва, е свята, чиста и възвишена. Само при това положение човек може да бъде щастлив и доволен. Защо се женят хората? За да станат проводници на Божествения живот. Следователно когато човек съзнателно реши да не се жени, това показва, че средата, в която се движи, не е достатъчно чиста, за да служи като добър проводник на Великия живот. Не може ли да провежда през себе си Божествения живот, по-добре е човек да не се жени. Когато пътникът минава покрай много извори и не пие вода от тях, това показва, че те не

са чисти; пие ли вода от тия извори, те са чисти.

Какъв акт е женитбата: вечен или преходен? Вечни процеси са тия, които се извършват и на Небето, и на Земята. На Небето женитби не съществуват – значи женитбата е преходен процес. Истинска, вечна женитба е тази, която свързва човешката душа с Чистотата. Който не се е женил за Чистотата, той минава за вдовец, независимо от това дали живее на Земята, или на Небето. Кажете ли някой, че не иска да се жени за Чистотата, той сам се излага на явна смърт. Женитбата на човека с Чистотата представлява духовна женитба. Жени ли се човек физически, сам се осъжда на смърт; не се ли жени физически, той влиза в областта на безсмъртието. В духовния свят положението е точно обратното: който се жени за Чистотата, той влиза в областта на безсмъртието; не се ли жени за Чистотата, той сам се излага на смърт. Искате ли да продължите живота си, да станете безсмъртни, свържете се с Чистотата.

Съвременните хора се нуждаят от чистота. За тази цел те трябва да освободят съзнанието си от всички нечисти образи, да създадат в ума си чисти образи за момата и за момъка, за брака и за безбрачието, за Любовта, за Вечния живот, за детето и т.н. Човек трябва коренно да пречисти съзнанието си – като за Великден. Дръжте в ума си красиви образи за явленията в живота. Когато видите, че някой плаче, не се мъчете да намерите причината за неговия плач, но радвайте се, че в неговата градина вали дъжд, който полива цветята му. Какво щеше да бъде положението на цветята без дъжд и без влага? Когато срещна радостен човек, аз разбирам, че неговото слънце е изгряло и цветята в неговата градина растат и надалече разнасят благоуханието си. Видя ли, че в някой дом мъж и жена се бият, подразбирам, че в този дом вършеят, за да приберат житото в хамбара. Следователно искате ли да запазите съзнанието си чисто, замествайте лошите образи с красиви, а нечистите – с чисти.

Като се говори за чистота, ние имаме предвид и външната, и вътрешната чистота. Спре ли човек само върху външната чистота, той сам се ограничава. Ако младият,

но мързелив момък възприеме идеята за чистотата само външно, той ще мисли само за докарване, без да работи. За да бъде всякога чист и да се харесва на момите, той ще се откаже от всяка работа, която би нарушила външната му чистота. Такъв човек не може да постигне целта си! И момите не харесват такъв момък: той външно ще бъде чист, но вътрешно ще му липсва нещо. Дрехите не правят човека – човек прави дрехите. Ако той е умен, добър, чист, и дрехите му ще бъдат чисти; няма ли човек тия качества, и най-хубавите дрехи остават незабелязани.

Следователно първото условие за придобиване на Божествения живот е Чистотата. За чистота копнеят души, за нея се молят, нея търсят; във всички свещени книги се говори за чистота и святост. Само пред чистия човек се откриват възможностите на живота; не може ли човек да се издигне над нечистотата, всички възможности се закриват за него. Знанието, силата, свободата и светлината на физическия свят зависят от чистотата, в духовния свят – от светостта, а в Божествения свят – от Любовта. Когато слиза надолу, човек трябва да работи върху идеите служене, почит и обич; качва ли се, той трябва да придобива чистота, святост, любов.

Днес всички присъствахте на трапезата на Чистотата, но ще внимавате нито една троха да не падне на земята. Ще съберете всичкия хляб и когото срещнете, ще раздавате. Ще кажете, че хората трябва да възприемат вашите идеи и вашето верую. Какви са вашите идеи? „Да бъдем чисти.“ Какво е вашето верую? „Чистотата.“ Всеки от вас трябва да се отличава със силен стремеж към Чистотата. Нека посветим този ден на Чистотата! Чистотата е първото стъпало от лестницата на Вечния живот; като се качите на второто стъпало, пак ще прочетете надписа *чистота* – тя е обширен, неизчерпаем свят. Самата дума *чистота* не е силна, но ние си служим с нея по нямане на друга, по-силна, която да я замести. Как постъпва всеки добър момък, когато иска да се жени? Той търси най-добрата, най-красивата мома, и ако не намери, каквато иска, все пак взема една от добрите, каквито има в селото. Като

го питат защо е взел тази мома, той казва, че тази мома е най-добрата от всички: „По нямане на такива, каквито търсех, взех тази – и от нея съм доволен“. Сега и ние по необходимост си служим с тази проста и скромна дума *чистота*, за да изразим един красив, величествен свят. На Земята думата *чистота* не е много красива, нито е силна – тя не е царска дъщеря. Баща ѝ не е богат, но е почтен човек; майка ѝ също не е богата, но е трудолюбива жена, обаче Чистотата е родена законно от добри родители.

За да се осъществи идеята за чистотата, трябва да ѝ се дадат благоприятни условия. Сега тя е в положението на семе, което трябва да се посади в почвата, за да се развие. Няколко души нека вземат това семе и да заработят заедно върху идеята за чистотата – само по този начин светът може да се реформира. Мнозина поддържат идеята, че Господ може всичко да направи, че ангелите Му помагат и т.н. Те подразбират, че щом Господ може всичко да направи, хората не трябва да работят. Това е лъжлива идея, от която трябва да се пазите. Господ има Свой план на действие: Той ще дойде на Земята, но важно е да намери готови хора за работа. Всеки трябва да работи, да се развива и усъвършенства.

Какво ще бъде положението на онзи, който очаква щастлив живот, а нищо не работи? Той ще се намери в положението на онази мома, която с години очаквала своя възлюбен да ѝ създаде щастлив живот, но в момента, когато той пристигнал, тя легнала болна и лежала цели три години. Какво трябва да направи той? Или да си замине, или да я чака да оздравее. Какво щеше да бъде нейното положение, ако кракът ѝ е счупен, а възлюбеният ѝ предлага да я разхожда с автомобил из града? За да се разхожда с автомобил, кракът на момата трябва да бъде здрав. Всеки човек, който е лишен от добродетели, се намира в положението на момата със счупените крака. Краката на всички хора трябва да бъдат здрави! Това може да се постигне само тогава, когато хората изменят своите стари възгледи и разбирания.

Сега, като се изнася една нова идея, хората се стряскат. В това отношение те приличат на онези деца от старо време, чиито учители влизали в училището с тояги. Щом виждали, че техният учител носи пръчка в ръката си, те знаели, че бой ще има. Обаче сегашните учители не влизат при децата с пръчка: съвременното възпитание не прилича на старото – сега има нови методи и начини за възпитание на децата.

И днес, когато изнасям някаква нова идея пред вас, по стар навик вие се плашите, мислите, че аз нося пръчка в ръката си. Не, аз влизам без пръчка: старият метод не е за препоръчване, защото не е икономичен. Когато учителят влиза в клас с пръчка, голяма част от енергията му отива в нея. Учителят не трябва да влиза в клас с пръчка. Днес тази пръчка е заместена с перо, с молив: това е магическата пръчка, която всеки ученик трябва да държи в ръката си, когато учителят преподава.

И тъй, с магическата пръчица вие ще напишете в съзнанието си идеята за Абсолютната чистота. И като ви запита някой какво ви се говори при Петото езеро, ще кажете: „Ухо не е чуло и око не е видяло това, за което ни се говори – говориха ни по въпроса за хигиената от гледището на Абсолютната чистота“.

52. лекция, 21 август 1929 г., Петото рилско езеро

ПРИЛОЖЕНИЯ

РЕЧНИК НА ЧУЖДИ И ОСТАРЕЛИ ДУМИ

атавистически (от **атавизъм**) *лат.* Поява у човека, у животински или растителни видове на белези, които са свойствени само на техни далечни предци, често като уродства.

бином *лат., мат.* Алгебричен двучлен, частите на който са съединени с + или –, т.е. който представлява сума или разлика на два едночлена.

букаи *ост.* Окови.

гноми *нем.* Елементарни земни духове според окултната наука.

дам *ост.* Обор.

дервиш *тур.* Мохамедански калугер.

дерибей *тур.* Самовластен турски управник.

домазлък *разг.* 1. Нещо, което е домашно производство, а не купено. 2. Животно за разплод.

едносложна дума *рус.* Едносрична дума.

звонкова монета *рус.* Метални пари, монети.

иждивявам *ост.* Изразходвам.

кимвал *гр., остар.* Музикален инструмент от два медни диска, които се удрят един в друг; чинели.

крина *истор.* Дървен цилиндричен съд, използван в миналото като мярка за зърнени храни (около 15 кг).

курна *араб.* Каменно или циментово корито под чешма, където се събира вода за миене.

лестница *рус.* Стълба.

меродавно. Авторитетно, отговорно, достоверно.

мяза *ост.* Прилича.

наполеон *фр.* Златна монета от 20 франка с образа на Наполеон.

непреривно *рус.* Непрекъснато.

остен *ост.* Тънка тояга с остър железен връх, която служи за подкарване на едър рогат добитък.

палиативно *фр.* Полумярка, временно решение.

пеняз *ост.* Римска сребърна монета.

пермутация *лат.* Разместване, смяна.

пертурбации *лат.* Смушение, нарушение в установения ред или ход на нещата.

пъздер *ост.* Останки от конопени стъбла при обработване на влакното.

приправки *ост.* Подправки.

реторта *лат.* Обла стъкленица с дълга отводна тръба, която служи за нагриване и дестилиране на веществата при химични опити.

сакъз *тур.* Дъвка.

скрижали *библ.* Каменните плочи с Десетте Божи заповеди, дадени от Господ на Моисей.

спектроскоп *лат.* Уред за наблюдаване на спектрите чрез разлагане на светлинните лъчи.

странство *ост.* Чужбина.

съсъд *остар.* Широк глинен съд с различно предназначение, най-често за сипване на благовония.

трен *фр.* Влак.

уд *ост.* Крайник, орган на тяло.

цев. 1. Къса тръба от кухо стъбло или друг материал, която се използва за навиване върху нея на прежда при тъкане. 2. Къса метална тръба на оръжие, през която се изстрелват куршумите.

юлар *тур., оглавник.* Въже или ремък, с които се връзва добичето през главата.

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

¹ **Диоген от Синопа** (412-323 г. пр.Хр.) – древногръцки философ, последовател на *кинизма* – учение, което проповядва аскетичен начин на живот, отказване от удоволствията, суетата и излишествата. Известен е с честността и свободолубието си. В основата на философските му възгледи е идеята за завръщането към природната простота. Живеел в бъчва край един храм в Атина. Пръв нарекъл себе си *космополит*, защото се чувствал жител не на някой отделен град или етнос, а на целия свят. Когато Александър Македонски се срещнал с него и го запитал с какво може да му помогне, Диоген му казал да се отмести и да не му закрива слънцето.

² **Йосиф** е библейска личност, един от дванадесетте сина на старозаветния патриарх Йаков. Животът му е описан в книгата *Битие* (гл. 37-50). Поради ясновидските си дарби, а и поради факта, че е любимец на своя баща Йаков, той бива намразен от своите братя. Те организират срещу него заговор и го продават като роб в Египет. Благодарение на големите си способности, в тази страна Йосиф успява да се издигне и да стане приближен на фараона – според Библията – „първият след фараона“, и организира мащабна земеделска и стопанска политика. Като такъв той отново се среща със своите братя, дошли в Египет да купуват храни по време на неплодородни години в Палестина. Накрая Йосиф и братята му се помиряват, а престарелият вече Йаков успява да се срещне със своя любим син. Старозаветният разказ свързва именно с тази история преселението на евреите в Египет – страната, където по-късно те ще бъдат поробени, защото Йосиф настанява там всички свои братя, техните семейства и роби.

³ **Никодим** – новозаветна библейска личност. В Своята беседа с него (Йоан 3:5-7) Христос изяснява някои важни страни от учението Си, между които е и условието за спасението на човека – новораждането. По този повод Той казва на Никодим: „Истина, истина ти казвам: ако някой се не роди от вода и Дух, не може да влезе в Царството Божие; роденото от плътта е плът, а роденото от

Духа е дух. Недей се чуди, задето ти казах: вие трябва да се родите свише“.

⁴ **Всеобщата война** – става дума за Първата световна война (1914-1918).

⁵ **Кабалистика** или **Кабала** (от иврит *получаване*) е мистична традиция. Тя не е религиозно учение, а просто ключ за правилното разбиране на свещените текстове, основен принцип, върху който се изграждат множество системи на тълкуване; дори практиките, свързани с изучаването на някои от кабалистичните учения, се възприемат като съпътстващи и условни. Като цяло Кабала почива върху специфично тълкуване на текстовете на *Тора* (петте книги на Моисей или *Закона* в Стария Завет: *Битие*, *Изход*, *Левит*, *Числа* и *Второзаконие*. При своето тълкуване на тези текстове Кабала се спира върху „особения мистичен смисъл“ на значението на буквалния прочит на думите. Последователите на Кабала смятат, че тя е шифърът, който мистично разкрива смисъла и значението на Словото Божие. *Зохар* е най-важната книга на Кабала, обясняваща дума по дума Библията и посланията ѝ. Основната идея на Кабала е, че всеки човек е свързан с Бог и че трябва да работи върху различни аспекти на своята душа, за да постигне хармония. Кабалата учи, че преди Големия взрив всички човешки души са били едно цяло, една светлина; след Големия взрив единната енергия се разделя и се появяват Вселената и материалният свят. Всеки човек се стреми да се свърже обратно със светлината. С Кабала се свързват и сходните ѝ окултни науки като нумерология, астрология и др.

⁶ **Дарвин, Чарлз** (1809-1882) – английски учен и естествоизпитател, създател на теорията за еволюцията на видовете от общ прародител посредством т.нар. естествен подбор. Тя е изложена в известната му книга „Произход на видовете“ (1859 г.).

⁷ **Муди, Дуайт** (1837-1899) – американски проповедник, основател на Църквата на Муди, на Муди Институт и Издателство „Муди“, които съществуват и до днес. Муди успява да трансформира методите за евангелизиране, като спечелва хиляди американци и британци за идеите си и оставя невероятен пример за силен и добродетелен характер.

⁸ **Давид** (*мил, възлюбен*) е библейски цар на Израил и Юдея, приемник на Саул, баща и предшественик на цар Соломон. На Давид се приписва авторството на повечето от псалмите, включени в Библията, смятан е за пророк от юдаизма. За него се разказва в книгата *I Царства*. По времето, когато действащият цар Саул се компрометирал в очите на своите поданици, израилският съдия Самуил е натоварен да избере нов цар. Чрез пророческо откровение изборът му се спрял на Давид, тогава все още невръстно дете. Той влиза в битка срещу филистимеца Голиат – гигант, потомък на свръхчовеци от по-старо време, смятан за непобедим. Давид – все още невръстен, победил гиганта, като му нанесъл смъртоносен удар с прашка. Давид има славата на прекрасен поет и музикант (свирел на арфа). Като цар успява да укрепи държавата си, дава началото на мащабно строителство – градове, канализация, водопроводи, крепости – особено в столицата си Йерусалим. Давид води успешни войни със съседните си държави. В морално отношение личността му като цар е противоречива – той изпраща своя военачалник Урий на сигурна смърт, за да може да се ожени за неговата съпруга Вирсавия.

⁹ **Йоан Веслей** – става въпрос за **Джон Уесли** (1703-1791) – виден английски духовен деец и теолог, основател на Евангелисткото религиозно течение *методизъм*. Това е движение в рамките на Англиканската църква, което поставя в центъра на идеите си духовното възраждане и чистота, методичността в изучаването на Библията, значението на личното приемане на Христос и на покаянието, ролята на човешката свобода и на отговорността пред Бога. Методизмът обръща внимание върху социалната дейност на църквата. Уесли е проповядвал идеите си в крайните квартали на Лондон, сред бедните, под открито небе и близо до вярващите. Под негово ръководство много методисти заемат важни обществени постове. Смята се, че методизмът оказва влияние на обществото и предизвиква много социални реформи.

¹⁰ **Толстой, Лев Николаевич** (1828-1910) – руски граф, писател, религиозен реформатор, философ, есеист и публицист – убеден пацифист. Отказва се от частната собственост върху земята и имението си, от авторските си права, и работи земеделски труд.

Става вегетарианец и пълен въздържател. Новия си религиозен светоглед претворява в романа *Възкресение*. Признат е за един от най-великите писатели на всички времена. Световноизвестни са неговите романи *Война и мир*, *Ана Каренина* и *Възкресение*. Той реформира теоретично християнството, което проповядва вяра в богочовека Христос, в неговото възкресение и чудеса, а Толстой утвърждава християнската нравственост, изразена в проповедите на човека Христос. Създател е на религиозно-философско учение *толстоизъм* за несъпротивление на злото чрез насилие. На 82 години напуска имението си и планува пътуване за България, за да се срещне с Учителя, но умира на малката жп гара Астапово.

¹¹ **Юго, Виктор** (1802-1885) – френски поет, есеист, писател и общественик от епохата на Романтизма, член на Френската академия. Автор е на световноизвестни романи като *Парижката Света Богородица*, *Клетниците*, *Човекът, който се смее* и много други. Творчеството му е популярно и оценено високо от всички, но личният му и семеен живот е поредица от нещастия и страдания. След погрома на Априлското въстание застава в защита на жертвите и издига гласа си срещу насилието и жестокостта на турците, като написва редица статии в печата за България.

¹² **Сенкевич, Хенрик** (1846-1916) – полски писател, автор на историческите романи *С огън и меч*, *Потоп*, *Quo vadis*, *Кръстоносци* и др. Носител е на Нобелова награда за литература от 1905 г.

¹³ **Валтасар** – последният цар на халдейците във Вавилон (538 г. пр.Хр.). Той направил нечестиво угощение, на което заедно с придворните си пил от свещените съдове, които донесъл от храма в Йерусалим Навуходоносор – неговият дядо. Валтасар бил уплашен от появяването на ръка, която започнала да пише върху стената. В същата нощ той бил убит и градът му бил превзет от мидяните под управлението на Дарий и Кир. (Даниил, 5. гл.)

¹⁴ **Първомъченик Стефан** е една от първите жертви на християнската вяра. Св. Стефан е създател на първата християнска общност в Йерусалим. В нея влизали хора от всички среди, като богатите предоставяли имотите си за подпомагане на общината, а св.Стефан посочвал дейността и призванието на отделните ѝ членове. Това е била първата реална християнска община, така

справедливо изградена. Юдеите завидели на общината, затова на-строили народа срещу Стефан, като го наклеветили, че хули Бога и Мойсеевия закон. Разярената тълпа го изкарала извън града и го убила с камъни през 35 г. сл.Хр. Тялото му било оставено на зверовете и птиците. През 415 г. мощите на светеца били открити чрез видението на един свещеник. Те били пренесени в Сионския храм в Йерусалим. За св.Стефан се разказва в *Деяния на светите апостоли*.

¹⁵ **Апостол Павел** е един от най-важните апостоли на християнството, изиграл решаваща роля в неговото разпространение извън еврейската общност. Той е роден в град Тарс в Киликия в еврейско семейство и името, което използва в еврейската общност, е Савел. В същото време той е римски гражданин по рождение и когато пише на гръцки, използва латинското си име Павел. Той първоначално участва в гоненията срещу християните. След чудодейното явяване на Христос при Дамаск той става християнин и един от най-ревностните разпространители на християнската вяра. Проповядва в Антиохия, Киликия, Кипър, Ефес, Атина, Македония, Коринт и Испания. Около 67 г. Павел е осъден на смърт и е екзекутиран в Рим. Според християнската митология смъртта му е съпроводена от множество чудеса. Новият Завет на Библията съдържа четиринадесет послания, написани от апостол Павел.

¹⁶ **Йона** (*גְּלֵיָּב*) е пророк от Стария Завет. Живее в Галилея. Той получил от Бога дара на пророчеството. В онова време жителите на Ниневия разгневили Бога със своя беззаконен живот и Той заповядал на Йона да отиде в тоя град и да проповядва покаяние, но Йона се уплашил, защото знаел, че ниневийците са свирепи хора. В страха си Йона забравил, че трябва да изпълнява безпрекословно заповедите на Господа. Силно смутен и развълнуван, той се качил на кораб и тръгнал в друга посока, но Бог скоро го наказал за малодушието и непослушанието. Страшна буря се надигнала в морето, корабът бил в голяма опасност. По заповед на Бога един кит погълнал Йона и той прекарал в утробата му три дни и три нощи. Изхвърленият в морето и погълнат от кита Йона чувствал смъртна печал, но не изгубил присъствие на духа. В него се появила надежда, че Господ ще го спаси от морската дълбочина и той започнал да

се моли на Бога, като се каел за греха си. Като минали четиридесет дни и погibelта на Ниневия не последвала, ниневийците видели в това знак за Божията милост и прошка, излезли от града и отишли при пророк Йона. Дали му дарове за Йерусалимския храм като благодарност за спасението си. Съпровождан от признателността на ниневийци, Йона се оттеглил с мир в родната си земя. Автор е на *Книга на пророк Йона*.

¹⁷ **Пророк Йеремиа** е живял 600 г. пр.Хр. Наставлявал народа в истинското богопочитание. Предсказал падането на Йерусалим, което е станало в негово време. По време на Вавилонския плен оплакал поробената си родина. Йеремиа започнал да укорява народа заради идолопоклонството и да го предупреждава, че Божият гняв ще дойде над него. С тая цел написал книгите *Плач Йеремиев*, *Послание на Йеремиа* и *Книга на пророк Йеремиа*.

¹⁸ **Едисоновият електрически кръг** е трептящ кръг в радиотехниката. Представлява електрическа верига, съставена от паралелно свързани кондензатор и бобина, характеризиращи се съответно с капацитет и индуктивност. Открит е от **Томас Алва Едисън** (1847-1931) – американски изобретател и бизнесмен, считан за един от най-плодотворните изобретатели на своето време, с рекорден брой патенти на свое име – 1093. Той работи в областта на електрическата телеграфия, като много от изобретенията му са откупвани от телеграфните компании. Сред тях са автоматичният телеграф, фонографът, радиото и други апарати. Едисън основава електрическата компания *Едисън Електрик* с помощта на известни финансисти. Осветителната инсталация на Едисън се изгражда на принципа на паралелната електрическа верига, което дава възможност електрическият ток да бъде разпределян по алтернативни пътища.

¹⁹ **Навуходоносор** (605-562 г. пр.Хр.) – вавилонски цар, основател на Нововавилонското царство. Построил е Висящите градини на Вавилон – едно от чудесата на света. В Библията е представен основно в Книгата на пророк Даниил, където е разкрит като тиранин и като Божи инструмент за наказание на Израил от неговите грехове.

²⁰ **Паганини, Николо** (1782-1840) – италиански композитор и гениален цигулар виртуоз. Прилага неподражаеми новаторски техники при изпълнението си и работи упорито за тяхното усъвършенстване, като свири по 15 часа на ден. Автор е на сонати, на шест концерта за цигулка, на струнни квартети и др. Концертната му дейност из цяла Европа е поредица от триумфи.

²¹ **Ирод** или **Ирод Велики** (73-4 г. пр.Хр.) е цар на Юдея, Галилея, Самария и други територии. Той е поставен от Рим като проконсул и е родоначалник на управляващата Юдея царска династия на Иродиадите.

²² **Пророк Илия** е еврейски пророк от IX век пр.Хр., живял в Древна Юдея. За него е писано в Стария Завет, Новия Завет, Талмуда и Корана. С големи подробности е разказано за него в III и IV книга *Царства* и по-малко във II книга *Паралипоменон* и Книга на *Малахия*. Пророк Илия се появява, за да върне еврейския народ към истинския Бог, защото се е увлякъл по идолопоклонство. Нищо не се знае за произхода му. Името му, което означава *моят Бог е Яхве*, може би му е дадено заради борбата му с култа към езическото финикийско божество Ваал. Характерното за Илия е, че проповядва и изобличава дръзко и безстрашно. Той заповядва безмилостно да се избият всички жреци на вавилонската богиня Езавел. Свети пророк Илия единствен сред хората е взет жив на Небето и не е умирал физически. Той се възнася, като с ученика си Елисей отива до брега на Йордан, а от другата страна на реката стояли още петдесет ученици и ги наблюдавали. Тогава Илия взел кожуха си, сгънал го, ударил с него водата, тя се разделила и двамата преминали по сухо. Изведнъж се появила огнена колесница с огнени коне и отнесла Илия с вихрушка на Небето. Като излитала тя, кожухът му паднал на земята и Елисей го взел. Когато Йоан Кръстител и Исус Христос са проповядвали, някои юдеи са ги мислели за завърналия се Илия. Според тълкуванията на православната църква за пророк Илия се говори в последната книга на Библията – *Откровение на свети Йоан Богослов*, като за единия от двамата пророци, които Бог ще прати преди края на света, за да изобличават антихриста. Пророк Илия е един от най-великите християнски светци.

²³ **Шекспир, Уилям** (1564–1616) – знаменит английски драматург, актьор и поет от епохата на Ренесанса. Той е собственик на компания за театрални представления, позната и станала популярна под името *Мъжете на Царя*. Автор е на ненадминати по художествено майсторство сонети, трагедии и комедии. През 1599 г. е построен театър *Глобус*, в който Уилям Шекспир е акционер. За представленията си там той пише комедията *Дванадесета нощ*, трагедиите *Хамлет*, *Отело*, *Крал Лир*, *Макбет*, *Ромео и Жулиета* и др. *Отело* е символ на пагубната ревност заради убийството на любимата си Дездемона.

²⁴ **Дон Кихот** и **Санчо Панса** са герои от романа „**Дон Кихот де ла Манча**“ (1605, 1615) от испанския писател **Мигел де Сервантес Сааведра** (1547-1616). Той се приема за един от най-големите шедеври на световната литература. Описва приключенията на испански благородник идеалист, който вследствие от четенето на много романи за рицарството започва да вярва, че той самият е рицар, който трябва да се бори срещу несправедливостите в света. Дон Кихот пътува със своя оръженосец Санчо Панса – необразован, но прагматичен селянин, и си поставя за задача да защитава сираци, девойки и вдовици, да брани безпомощните, а също и истината и красотата. Творбата представлява богата илюстрация на испанския живот през Ренесанса и съдържа много философски проникновения: Дон Кихот се превръща в алегория на човека, търсещ доброто и истината, преодолявайки многобройни препятствия. Неговият идеализъм в отделни моменти прилича на лудост в един свят, който разглежда понякога героизма и любовта като форми на лудостта и това е причина за много комични епизоди в романа.

ПИСМЕНИ ТЕМИ

Лекция 22. Самоопределение на съзнанието

- Тема: *Произход на паразитите*

Лекция 23. Личност, общество и свят

- Тема: *Отношение между мир и радост*

Лекция 26. Силни и слаби желания

- Тема: *Най-малката форма в Природата.*

Лекция 40. Битие и откровение

- Тема: *Първият подтик на живота.*

Лекция 41. Определени движения

- Тема: *Защо трябва да живее човек?*

Лекция 42. Верни положения

- Тема: *Може ли човек да живее без страдания?*

УПРАЖНЕНИЯ И ЗАДАЧИ

Лекция 3. Планински върхове

- Да се начертаят два триъгълника, които представляват два планински върха, покрити със сняг и лед.

Лекция 4. Много знания

- Задача да се изучава физическото влияние на водата върху човека. Може да носим вода година, две, три, цял живот, докато решим задачата.

Лекция 6. Акустика на съзнанието

- Задача да се прочете 18., 19. и 20. глава от Евангелието на Матей, за да се разбере нещо повече за акустиката на съзнанието.

Лекция 7. Без прегради

- Задача учениците да работят с мисълта си, за да помагат на ближните си и на себе си. Ако някой заболее, да не бързат да търсят лекар, но мислено да се лекуват с чиста планинска вода, в която са внесени енергиите на вярата, на милосърдието и на обичта.

Лекция 8. Какво са разбрали

- Да се правят опити с числата, като се напишат последователно числата от 1 до 10 на един лист и се наблюдава какво ще изпита при всяко едно от тях; после да се напишат разбъркано или да ги комбинираме по две, по три и пак да наблюдаваме какво влияние ще окаже всяко число върху нас.

Лекция 11. Накъде

- Упражнение при неразположение: да се издърпват пръстите на ръцете – с дясната ръка да се дърпат пръстите на лявата, после с лявата ръка да се дърпат пръстите на дясната.

- За следващия път учениците да се опитат да нарисуват един гълъб.

Лекция 16. Смяна на състоянията

- Размишление върху радостта.

■ Задача да се размишлява цяла седмица върху 140. псалом, като се спираме на вътрешната, а не на външната му страна.

Лекция 17. *Разбиране на живота*

■ Размишление върху веселието на Божия Дух.

Лекция 18. *Израз на живота*

■ Размишление върху пълнотата на Божията Любов.

Лекция 19. *Направление на истинския живот*

■ Размишление върху Божията радост.

Лекция 20. *Вторият ден*

■ Размишление върху послушанието.

Лекция 21. *Закон за възможности – закон опуленс*

■ Размишление върху милосърдието.

Лекция 22. *Самоопределение на съзнанието*

■ Размишление върху живата вяра.

Лекция 23. *Личност, общество и свят*

■ Размишление върху кротостта.

Лекция 24. *Знайно и незнайно*

■ Размишление за Сина Божий.

Лекция 25. *Двете съзнания*

■ Размишление върху въздържанието.

Лекция 26. *Силни и слаби желания*

■ Размишление върху разумността.

Лекция 27. *Форми в Природата*

■ Размишление върху светлината.

Лекция 28. *Отношение между числата*

■ Размишление върху упованието.

■ Упражнение за 30 дни за дишане: поемане въздух през лявата ноздра и изпускане през дясната ноздра с произнасяне на формулата „Само Божията Любов е любов“.

Лекция 29. *Първата буква*

■ Размишление върху светостта.

Лекция 30. *Правилни изводи*

■ Размишление върху Правдата.

Лекция 31. *Непреривно движение*

■ Да се пишат едно след друго числата 1, 2, 3, 4, 5 и т.н., за да познаем кои ни помагат. Да се спираме за известно време пред всяко от тях и да следим какво чувстваме.

Лекция 32. *Втръсване*

■ Размишление върху изворите на живота.

Лекция 34. *Спорни въпроси*

■ Размишление върху Царството Божие.

Лекция 35. *Трудни задачи*

■ Размишление върху силата на Доброто.

■ Всеки сам да прочете 4. глава от Книгата на пророк Даниил и да си извади кратки бележки от нея.

■ Да си представим, че някой ни подари един автомобил, който се движи с бързина сто хиляди километра в минута, и да направим изчисление за колко време ще обиколим Земята с него.

Лекция 36. *Постижения на богатия и на сиромаша*

■ Размишление върху чистата мисъл.

Лекция 37. *Пътят на слабия и на силния*

■ Размишление върху благата вест.

Лекция 38. *Аксиома на живота*

■ Размишление върху милосърдието.

Лекция 39. *Абсолютна реалност*

■ Размишление върху чистотата.

Лекция 40. *Битие и откровение*

■ Размишление върху живата светлина.

Лекция 41. *Определени движения*

■ Размишление върху добрия живот.

Лекция 42. *Верни положения*

- Размишление върху въздържанието.

Лекция 43. Стари навици

- Размишление върху Божията благод.

Лекция 44. Естествени връзки

- Размишление върху пътя на светлината.

■ За една седмица се дава нов поздрав: като се срещат учениците, всеки да вдига ръка до известна височина с длан към този, когото поздравява.

Лекция 45. Външни линии на красотата

- Размишление върху справедливостта.

■ Поздравът от миналата лекция да се продължи още една седмица. Онзи, който пръв поздравява, да вдига дясната си ръка; този, който приема поздрава, да вдига лявата си ръка.

Лекция 46. Двамата стълба

- Размишление върху 69. псалом.

Лекция 48. Закон на отношения

- Размишление върху благодта.

Лекция 50. Промени в света

- Размишление върху доброто.

Лекция 51. Пробният камък

- Размишление върху Божията милост.

ФОРМУЛИ И УТВЪРЖДЕНИЯ

Лекция 2. Ограничаване и освобождаване

■ Ученикът трябва да размишлява всеки ден върху следните мисли и да си казва: „Като ученик аз трябва да имам сърце, чисто като кристал, ум, светъл като Слънцето, душа, обширна като Вселената, и дух, мощен като Бога и едно с Бога“.

- Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

Лекция 4. Много знания

■ Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина. Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина носят всичкото щастие.

- Божията Любов носи пълния живот.

Лекция 5. Разумни наредби

■ Бог е Любов. Божията Любов носи щастие. Бог е Любов, Бог е Мъдрост. Божията Любов и Божията Мъдрост носят пълното щастие. Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина. Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина носят всичкото щастие.

Лекция 6. Акустика на съзнанието

■ Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

■ Да поставим за основа на живота си следното правило: без морал, но с любов; без морал, но със светлина; без морал, но със свобода.

Лекция 28. Отношение между числата

- Само Божията Любов е любов.

Лекция 30. Правилни изводи

- Само Божията Любов носи пълния живот.

Лекция 50. Промени в света

- Само Истината носи свобода за човешката душа.

ПЕСНИ

Лекция 32. *Втръсване*

- Учителя дава една нова песен: *Хади х'ензи* (*Благата песен*).

Лекция 37. *Пътят на слабия и на силния*

- Дава се песента *Нева санзу*.

Петър Дънов
Учителя

ОБЩ ОКУЛТЕН КЛАС

КЛЮЧЪТ НА ЖИВОТА

година осма

Редактор	<i>Спаска Миховска</i>
Коректор	<i>Радка Димитрова</i>
Художник	<i>Илиана Попова</i>
Предпечат	<i>Иван Джеджев</i>

Издателство „Бяло Братство“
София, ул. „Ген. Щерю Атанасов“ 2
Тел: (02) 418 01 10; 0897 847 641

Отпечатано в Университетска печатница

www.beinsadouno.org
www.bialobratstvo.info